ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ॥

ੴ ੴ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ

ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

GURMAT SANGEET DARPAN

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

GURMAT SANGEET DARPAN

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

www.sikhbookclub.com

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :
ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ
(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ),
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਤੰਬਰ, ੨੦੦੯ ੩,੦੦੦

SIKHBOOKCLUB.COM

ISBN 81-8092-004-6

ਛਾਪਣ ਵਾਲੇ :
ਗੋਲਡਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰੈਸ,
(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ)
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

'ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ'

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ

੪੦੦ ਸਾਲਾ

ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ

ਭਾਦੋਂ, ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੫੩੬

(ਸਤੰਬਰ ੨੦੦੪) ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਧੰਨਵਾਦ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੋਰ ਸੰਸਥਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ੧੫ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਮੇਂ ਭਾਦੋਂ ੫੩੬ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ/ਅਗਸਤ ੨੦੦੪ ਨੂੰ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ੪੨੦ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ' ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰ. ੧੦੯੩ ਮਿਤੀ ੭-੯-੨੦੦੫ ਰਾਹੀਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਜਾਣ ਮੈਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ੩੧ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੇਰੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਣ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੀਰਤਨ ਰੀਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਥੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸ਼ੈਲੀ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ।

ਦਾਸ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)

ਲੇਖਕ

www.sikhbookclub.com

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਦਕ, ਸਿਰੜ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਲ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ੧੨-੧੨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਲੀਕ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਂਦੇ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸੇ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਵਿਚ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਉੱਚ ਅਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਵੀ ਹੈ "ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨੁ ਪਰਧਾਨਾ"। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਵਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੰਤੀ ਸਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਾਗ ਆਧਾਰਿਤ ਗਾਉਣਾ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਪੰਜ ਵਾਰ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਨਾਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਾਪ ਕੇ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਛਾਪ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਤੋਂ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੯ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ੩੧ ਰਾਗ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰੀਝ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਫਿਲਮੀ ਧੁਨਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਹਿਤ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਵੱਲ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੌਜੁਆਨ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਦੇਹ ਅਰੋਗਤਾ, ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਉੱਦਮ ਤੇ ਬਲ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।

ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਫਰਵਰੀ, ੨੦੦੬

(ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ)
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

www.sikhbookclub.com

ਨਵੇਕਲੀ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ

ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀਯ-ਸੰਗੀਤ, ਭਗਤੀ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ-ਤਾਲ (ਗਾਉਣ-ਬਜਾਉਣ) ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹਨ। ਉਨੀਸਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਪੁਲਸਕਰ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਐਸੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਹੌਰ, ਲਖਨਊ, ਕੈਲਕਟਾ, ਮੁੰਬਈ ਆਦਿਕ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲੇ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 1901 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ "ਗੰਧਰਵ ਮਹਾ ਵਿਦਿਆਲਯ" ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਪੂਰਵਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ 30 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨਾਯਕ ਰਾਵ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਿਯਾਨ' ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਲੱਗਭਗ ਸੰਨ 1925-30 ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦ ਪੰਡਿਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਜੀ (ਤਰਨਤਾਰਨ) ਉਸਤਾਦ ਗਿਆਨੀ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਦਿੱਲੀ) ਉਸਤਾਦ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਲਮਸਤ, ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾ, ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਬਟਾਬਾਦ) ਇਤਿਆਦ ਗੁਣੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਸੀਨਾ-ਬ-ਸੀਨਾ ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੋਂ 70-80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 31 ਰਾਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੰਠ ਕਰ ਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਉਹ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਗਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਿਰੜੀ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ

www.sikhbookclub.com

ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ਕੇਵਲ 15 ਰਾਗ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੁਣ ਤੀਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਨਵੇਕਲੀ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:-

(੧) ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੁ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਥਾਟ (ਮੇਲ) ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਵਾਦਕ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਥਾਟ, ਜਾਤੀ, ਵਾਦ-ਸੰਵਾਦ, ਗਾਉਣ ਸਮਾਂ ਆਦਿ ਕੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਸੰਮਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(੨) ਮੰਗਲਾਚਰਣ: ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਰਾਹੀਂ ਮੰਦ੍ਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ, ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦ-ਅਰਥ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ ਆਵੇ।

(੩) ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਲੰਬਿਤ, ਮੱਧ ਤੇ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਨਾਂ ਤਿਹਾਈਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸਵਰ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਡੇਢ ਪੌਣ ਤੇ ਸਵਾਈ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੌਖੇ ਤਾਲ ਦੀਪਚੰਦੀ, ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ, ਦਾਦਰਾ, ਕਹਿਰਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ 16 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਛਪ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕਾਂ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨਿੱਗਰ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ।

ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਨੁਭਵੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਪ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ੧੯੯੬, ੧੯੯੭, ੨੦੦੦ ਤੇ ਫਿਰ ੨੦੦੨ ਚਾਰ ਵਾਰ ਛਪ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ', ਜੋ ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ੨੨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੩੫ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਜੋ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੯ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਤਾਨਪੁਰੇ ਤੇ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਸੁਰ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਵਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ, ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਖਿੜੇ-ਮੱਥੇ ਰਹਿਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ, ਮੁਖੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤ-ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੈਮੀਨਾਰ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਆਯੂ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ, ਇਹੀ ਦੁਆ ਹੈ।

ਦਾਸ:-
ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਮੁਖੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ,
ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ, ਮਲੋਟ-152107 (ਪੰ.)
ਫੋਨ: 261623 (ਘਰ)

 www.sikhbookclub.com

ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੩੧ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ੧੯੯੮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੋ ਆਪਣੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਵੰਡ-ਵੰਡਈਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੧੨ ਸੁਖੈਨ ਰਾਗਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ੧੨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ, ਇਹਨਾਂ ੨੪ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੬੨ ਸ਼ਬਦ-ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਜੋ ਫਿਰ ੧੯੯੭, ੨੦੦੦, ੨੦੦੨ ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ੨੦੦੫ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ।'ਤਰਸੁ ਪਇਆ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਹੋਈ' ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ੧੫ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ-ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਗਸਤ ੨੦੦੪ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਲਾਈ ਕੀਰਤਨ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੪ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ, ਸਤੈ, ਕਲਸਹਾਰ ਭੱਟ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ੧੩੫ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ੨੨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਰ-ਰਚਨਾ ਦੇ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ ਦੂਜਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰੇ ਚੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਈ ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਬੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੀਨਾ-ਹੇਰੇ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਤੋਂ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

'ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ'।। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਰਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ, ਜੋ ਪਿੰਗਲੇ ਨੂੰ ਪਰਬਤ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਤੇ ਅੰਧੁਲੇ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਦੀ ਸੂਝ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਜੋ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਲੂੰ ਲੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ।

ਹਰ ਸਰੇ ਮੂਯਮ ਜ਼ੁਬਾਂ ਕੁਨ ਅਜ਼ ਕਰਮ।। ਤਾ ਬਿਗੋਯਮ ਵਸਫਿ ਹੱਕ ਰਾ ਦਮ ਬਦਮ।।੪੬੪।।

(ਜ਼ਿੰਦਗੀਨਾਮਾ ਭਾ. ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ)

(ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਰੋਮਾਂ ਨੂੰ ਜੀਭਾਂ ਬਣਾ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹਰ ਦਮ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂ।)

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ:)
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ।

ਸੰਗੀਤ ਭਾਰਤੀ,
99-ਬੀ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ,
ਲੁਧਿਆਣਾ-141002
ਫੋਨ: 0161-2458140

 www.sikhbookclub.com

ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੯ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੪੨੦ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪਲੱਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੱਧ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਤੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ-ਤਰਤੀਬ, ਪਰੀਚੇ ਤੇ ਅਲਾਪ ਹਨ। ਫਿਰ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਾਚਰਨ, ਮੱਧ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਤੀਨਤਾਲ, ਸੂਲਤਾਲ, ਏਕਤਾਲ, ਜੈ ਤਾਲ, ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ, ਫਰੋਦਸਤ ਆਦਿ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੁਗੁਨ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਹਨ। ਫਿਰ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਮੱਤ ਤਾਲ, ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ, ਝਪ ਤਾਲ, ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ, ਭਾਨਮਤੀ, ਰੁਦ੍ਰ, ਚਾਰ ਤਾਲ ਸਵਾਰੀ, ਜੈ ਤਾਲ, ਧਮਾਰ ਤੇ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਚੌਗੁਨ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਏਕਤਾਲ ਤੇ ਝੂਮਰਾ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਅੱਠਗੁਨ/ਸੋਲਾਂਗੁਨ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਹਨ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੁਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਛੇਗੁਨ, ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਢ ਮਾਤਰ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਢੇ ਸਤ, ਸਾਢੇ ਅੱਠ, ਸਾਢੇ ਨੌਂ, ਸਾਢੇ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ, ਸਵਾਈ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾ ਨੌਂ, ਸਵਾ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਪੌਂਣ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਪੌਂਣੇ ਅੱਠ ਤੇ ਪੌਂਣੇ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਚੌਗੁਨ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਐਸੀਆਂ ੧੨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਤੇ ਇੱਥੇ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ੨੨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ।

ਪੜਤਾਲ ਗਾਇਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੯ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ੧੦ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੬ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ੨੫ ਤੇ ਇੱਥੇ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ੪੦ ਪੜਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਦਰੁ ਪਉੜੀ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਛੰਤ ਤੇ ਪਉੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਉੜੀਆਂ ਤੇ ਛੰਤ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਉੜੀਆਂ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੂਰਵੀ ਤੇ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ, ਚਰਨ ਕਮਲ ਤੇ ਕਲਿਆਨ ਚੌਂਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਉੜੀਆਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਵਰ-ਰਚਨਾ ਸੁਖੈਣ ਤਾਲਾਂ, ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ, ਦੀਪਚੰਦੀ, ਰੂਪਕ, ਦਾਦਰਾ ਤੇ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ-ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ੧੫ ਭਗਤਾਂ, ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿਤ ਸਵੱਯੇ ਤੇ ਦਸਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੰਨਾ ਤੇ ਪਦ-ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 'ਤਾਲ ਪਰੀਚੈ', 'ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ', 'ਲੈਅ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ' ਤੇ 'ਸਾਢ, ਸਵਾਈ ਤੇ ਪੌਣ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ' ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਤਤਕਰਾ

੧੬ - ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		1
ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਰਿਹੁ ਤੁਮ੍		6
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	7
ਗੁਰ ਦੁਖ ਕਾਟਿਆ ਦੀਨੋ ਦਾਨੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	7
ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਬਸਹੁ ਮਨਿ ਆਇ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	8
ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	9
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਾਮਾ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	10
ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	11
ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਹਮਾਰੇ ਭਾਗ	ਸੂਲ ਤਾਲ "	12
ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ	ਏਕ ਤਾਲ "	13
ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਾਰੇ ਰੰਗਾ	ਏਕ ਤਾਲ "	14
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	15
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਤ ਹੇ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	16
ਦੋਵੈ ਥਾਵ ਰਖੇ ਗੁਰ ਸੂਰੇ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	17
ਐਸੇ ਕਾਹੇ ਭੂਲਿ ਪਰੇ	ਝਪ ਤਾਲ "	18
ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਮਈ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	20
ਏ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਿ	ਏਕ ਤਾਲ "	21
ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	22
ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ	ਜੈ ਤਾਲ "	23
ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਹੋਵਤ ਦਇਆਲੁ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	24
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਰੀ ਰਾਖਿ ਲਈ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ	25
ਗੁਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	26
ਖੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ	ਪੜਤਾਲ "	27
ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ	ਪੜਤਾਲ "	28
ਸਤਿਗੁਰਿ ਪਰਚੈ ਹਰਿ ਨਾਮਿ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	30
ਦੂਖੁ ਤਦੇ ਜਦਿ ਵੀਸਰੈ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	31
ਓਇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਜਨਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	32
ਤਵ ਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ ਗੁਰਾ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	33
ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਥਿ ਸਕਥ ਹਨਿ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	33
ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ	ਸਲੋਕ	34
ਤੂ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ	ਪਉੜੀ	34

੧੭ - ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		35
ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੰ		38
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	38
ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	38
ਐਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	40
ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਕੀ ਗਤਿ	ਏਕ ਤਾਲ "	41
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਤਰੀਐ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	41
ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	43
ਮੋ ਕਉ ਤਾਰਿ ਲੇ ਰਾਮਾ	ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	44
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਬੋਲਹੁ	ਝਪ ਤਾਲ "	45
ਇਕੁ ਫਿਕਾ ਨ ਗਾਲਾਇ	ਏਕ ਤਾਲ "	46
ਹਰਏ ਨਮਸਤੇ ਹਰਏ ਨਮਹ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	47
ਮਨ ਸਮਝੁ ਛੋਡਿ ਆਵਾਇਲੇ	ਜੈ ਤਾਲ "	48
ਬਾਬਾ ਬੋਲਨਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ	ਪੜਤਾਲ "	49
ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	51
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗੋ ਹਰਿ ਤੀਰ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	52
ਤਉ ਸਰਣਾਈ ਪੂਰਨ ਨਾਥ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	53
ਰੂਪ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	54
ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	54

੧੮ - ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		55
ਪਾਵ ਸੁਹਾਵੇ		59
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	60
ਹਮ ਕੂਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	60
ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ ਲੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	61
ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਬੀਚਾਰੈ ਕੋਈ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	62
ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	63
ਰੇ ਮਨ ਐਸੋ ਕਰਿ ਸੰਨਿਆਸਾ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	64
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ "	65
ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲੁ	ਏਕ ਤਾਲ "	66
ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ	ਏਕ ਤਾਲ "	68
ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਕਰੀਮ	ਜੈ ਤਾਲ "	69
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ	ਜੈ ਤਾਲ "	70
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਕੋ ਭੰਡਾਰੁ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	71
ਭਲੋ ਭਲੋ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	72
ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਣ ਗੀਤ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	73
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਰਣਾਇ	ਝਪ ਤਾਲ "	74
ਅਭਾਗੇ ਤੈ ਲਾਜ ਨਾਹੀ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	75
ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਡੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ	ਏਕ ਤਾਲ "	77
ਧੰਨੁ ਸੁ ਰਾਗ ਸੁਰੰਗੜੇ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	77
ਐਸਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰਦੇਉ ਸਹਾਈ	ਜੈ ਤਾਲ "	78
ਅਨਦ ਸੂਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਨਿਤ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ "	80
ਰਾਮ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	80
ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ "	82
ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ"	83

ਨਰਨਰਹ ਨਮਸਕਾਰੰ ਪੜਤਾਲ " 84

ਰੂਪ ਰੰਗ ਸੁਗੰਧ ਭੋਗ ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 85

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੁ ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 87

ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 88

ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬੇਧਿਅਲੇ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 89

ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 90

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 91

ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 92

ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਪ੍ਰਭ ਸਾਧ ਜਨਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 92

ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 93

ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਾਣੇ ਆਪਣੇ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 94

ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸਲੋਕ 94

ਵਡੀ ਹੂ ਵਡਾ ਅਪਾਰੁ ਪਉੜੀ 94

੧੯ - ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 95

ਅੰਧਕਾਰ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸੰ 98

ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 98

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸਿ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 99

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੀਨ ਤਾਲ " 100

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਏਕ ਤਾਲ " 101

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨੇ ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ102

ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਏਕ ਤਾਲ " 103

ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ਚਾਰ ਤਾਲ " 104

ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਜੈ ਤਾਲ " 105

ਉਲਾਹਨੋ ਮੈ ਕਾਹੂ ਨ ਦੀਓ ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 106

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵ ਸਫਲ ਹਰਿ ਪੜਤਾਲ " 107

ਕੋਈ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ਹਰਿ ਕੀ ਪੜਤਾਲ " 109

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸ ਪੜਤਾਲ " 111

ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 113

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜੁ ਅਬਿਚਲੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 113

ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਤੇ ਤੁਮਰੇ ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 114

ਜੈਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੋ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 114

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਕਰ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 115

੨੦ - ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 116

ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਭਜਨੰ ਰਿਦਯੰ 119

ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 120

ਐਸੋ ਸਹਾਈ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 120

ਸਭ ਕੈ ਸੰਗੀ ਨਾਹੀ ਦੂਰਿ ਤੀਨ ਤਾਲ " 121

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਤੀਨ ਤਾਲ " 122

ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸਿ ਰਹੇ ਗੋਪਾਲ ਏਕ ਤਾਲ " 123

ਇਹੀ ਹਮਾਰੈ ਸਫਲ ਕਾਜ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ " 124

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 125

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 126

ਭਗਤਿ ਨ ਛਾਡਉ ਰਾਮ ਕੀ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 127

ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਦੇਵ ਅਪਾਰ ਚਾਰ ਤਾਲ " 128

ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੇਨੁ ਜੈ ਤਾਲ " 129

ਰੇ ਮਨ ਟਹਲ ਹਰਿ ਸੁਖ ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 130

ਹਰਿ ਸਮਰਥ ਕੀ ਸਰਨਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 131

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਪੜਤਾਲ " 132

ਸਭੈ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ ਪੜਤਾਲ " 133

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 136

ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 137

ਮੇਰੇ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 138

ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਭਾਖਿ ਹੋਂ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 139

ਸਾਇਰ ਵਿਚਹੁ ਨਿਕਲੇ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ . " 140

੨੧ - ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 141

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ 145

ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 145

ਮੋਹਨੁ ਲਾਲੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 146

ਆਉ ਜੀ ਤੂ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਤੀਨ ਤਾਲ " 147

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ਤੀਨ ਤਾਲ " 148

ਮੋ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਏਕ ਤਾਲ " 148

ਮੁਕੇ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਰਾਮੁ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ " 150

ਰਾਮੁ ਸਿਮਰੁ ਪਛੁਤਾਹਿਗਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 151

ਜੀਵਨਾ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 152

ਅਬ ਮੋਹਿ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਝਪ ਤਾਲ " 153

ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਙਣੇ ਏਕ ਤਾਲ " 154

ਨਾਨਕ ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ ਤੋੜਿ ਚਾਰ ਤਾਲ " 155

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਜੈ ਤਾਲ " 156

ਦਾਦਰ ਤੂ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 157

ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 158

ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ ਪੜਤਾਲ " 159

ਬਾਬਾ ਅਬ ਨ ਬਸਉ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 162

ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 163

ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ ਸਾਹ ਕਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 163

ਚੇਤੂ ਰੇ ਚੇਤੂ, ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਪਸੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 164

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 165

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 165

ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਚਲੰਤ ਲੈਅ 166

ਆਪੇ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਦਾ ਪਉੜੀ 166

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ 167

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 167

www.sikhbookclub.com

੨੨ - ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		169
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰ		172
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	172
ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	172
ਸਾਜਨ ਦੇਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅੜੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ ”	174
ਸੁਣਿ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ ”	175
ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ”	175
ਤੂ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚੁ ਅਮਿਤਾ	ਏਕ ਤਾਲ ”	176
ਭੋਲਾਵੜੈ ਭੁਲੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ”	177
ਤੂ ਸੁਣਿ ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	178
ਬਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ	ਝਪ ਤਾਲ ”	179
ਗੁਰ ਪਾਰਸ ਹਮ ਲੋਹ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ”	180
ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਬੇਧਿਆ	ਏਕ ਤਾਲ ”	181
ਬਾਬੀਹਾ ਪ੍ਰਿਉ ਬੋਲੈ ਕੋਕਿਲ ਬਾਣੀਆ	ਚਾਰ ਤਾਲ ”	182
ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਤੇਰਾ	ਜੈ ਤਾਲ ”	183
ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ ”	184
ਅਸੁਨਿ ਆਉ ਪਿਰਾ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ”	185
ਸਾਵਣਿ ਸਰਸ ਮਨਾ	ਦੇਵ ਤਾਲ ”	186
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ”	187
ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ	ਪੜਤਾਲ ”	188
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	189
ਤੂ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਰਸ ਭਿੰਨੇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ”	190
ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ ”	190
ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਲ ਪਾਛੈ ਪਹੁਚਤ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ”	191

੨੩ - ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		192
ਅਸੀ ਖਤੇ ਬਹੁਤੁ ਕਮਾਵਦੇ		196
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	196
ਮਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਜਾਗੀ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	197
ਹਰਿ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਮਨਿ ਚਾਉ	” ”	198
ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ	” ”	198
ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ”	199
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ	ਏਕ ਤਾਲ ”	200
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ”	201
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਆਧਾਰੁ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	202
ਰਸਨਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬਖਾਨੁ	ਝਪ ਤਾਲ ”	204
ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਸਤ ਰਿਦ ਮਹਿ ਖੋਰ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ”	205
ਮਨੂ ਸਰਮਿੰਦਾ ਬੀਚਹੀ	ਏਕ ਤਾਲ ”	206
ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਚੇਤ ਅਚੇਤ	ਚਾਰ ਤਾਲ ”	206
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨ ਰੁਚੈ	ਪੜਤਾਲ ”	207
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਨ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	209
ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਏਕੁ ਆਧੁ ਕੋਈ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	210
ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ ”	211
ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰਿ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ”	211

੨੪ - ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		212
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕਰੁ ਮਨ		215
ਮੰਗਲਾਚਰਨ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	215
ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	216
ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ	” ”	217
ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ	” ”	218
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ	” ”	218
ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਨਮੁ ਗਇਓ	” ”	219
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਲੇਹੁ ਮਤੇ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ”	220
ਜਤ ਕਤ ਪੇਖਉ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾ	ਏਕ ਤਾਲ ”	221
ਐਸੋ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ”	222
ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ”	223
ਅੰਤਰਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟੇ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	224
ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਮੇਰੈ ਭੰਡਾਰ	ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ”	225
ਗੁਰ ਜੈਸਾ ਨਾਹੀ ਕੋ ਦੇਵ	ਝਪ ਤਾਲ ”	226
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ”	227
ਸੋ ਦਰੁ ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ	ਏਕ ਤਾਲ ”	228
ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ	ਚਾਰ ਤਾਲ ”	229
ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਨਾਇ	ਜੈ ਤਾਲ ”	230
ਗਲੇ ਹਮਾਰੇ ਜੇਵਰੀ ਜਹ ਖਿੰਚੈ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ”	231
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ ”	232
ਸਭ ਤੇ ਵਡ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ”	233
ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੀ ਟੇਕ	ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ”	234
ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ	ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ”	235
ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ	ਪੜਤਾਲ	236
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ	ਪੜਤਾਲ ”	238
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜੀਅ ਕੋ ਆਧਾਰੁ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	240
ਤਿਸੁ ਸਰਣਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ”	241
ਜੋ ਨ ਭਜੰਤੇ ਨਾਰਾਇਣਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ ”	242
ਬਿਗਰਿਓ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ”	242
ਪਿਛਲ ਰਾਤੀਂ ਜਾਗਣਾ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ”	243
ਜਿਨ ਮਸਤਕਿ ਧੁਰਿ ਹਰਿ	ਏਕ ਤਾਲ ”	243
ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ	ਸਲੋਕ (ਅਲਾਪ ਵਿੱਚ)	244
ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ	ਪਉੜੀ ਤਾਲ ”	245
ਜਿਨੀ ਐਸਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ”	245
ਕਪੜੁ ਰੂਪੁ ਸੁਹਾਵਣਾ	ਪਉੜੀ ”	245

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੨੫ - ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਪਰੀਚੇ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		246
ਨਾਨਕ ਤਿਸੈ ਬਸੰਤੁ ਹੈ		252
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	252
ਭੋਲਿਆ ਹਉਮੈ ਸੁਰਤਿ ਵਿਸਾਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	252
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਜੋਗ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	254
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਉਲਿਆ ਸਦ ਬਸੰਤੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	254
ਤੁਮ ਰਵਹੁ ਗੋਬਿੰਦੈ ਰਵਣ ਜੋਗੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	255
ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ਉਰਗ ਕਹੂੰ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	256
ਤੁਮ੍ ਸਾਧੂ ਧਿਆਵਹੁ ਮੁਗਧ ਮਨਾ	ਸੂਲ ਤਾਲ "	257
ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਰਹਿ ਸੇਵ	ਏਕ ਤਾਲ "	258
ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	259
ਦੇਖੁ ਫੂਲ ਫੂਲ ਫੂਲੇ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	260
ਗ੍ਰਿਹਿ ਤਾ ਕੇ ਬਸੰਤੁ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	261
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤੁ	ਝਪ ਤਾਲ "	262
ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਰਾਮ ਰਾਮ	ਕੁੰਭ ਤਾਲ "	263
ਸਬਦੇ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ	ਏਕ ਤਾਲ "	264
ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ ਮਉਲਿਆ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	265
ਇਨ ਬਿਧਿ ਇਹੁ ਮਨੁ	ਜੈ ਤਾਲ "	266
ਸੰਸਾਰੁ ਸਮੁੰਦੇ ਤਾਰਿ ਗੁੋਬਿੰਦੇ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	267
ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਨ ਛੋਡਉ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	268
ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਇ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	269
ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਬਸੰਤੁ ਕੀ ਲਗੈ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	270
ਹਉ ਕਛੂ ਨ ਜਾਨਉ ਤੇਰੀ ਸਾਰ	ਪੜਤਾਲ "	271
ਤੂ ਕਾਂਇ ਗਰਬਹਿ ਬਾਵਲੀ	ਪੜਤਾਲ "	273
ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੇਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	275
ਬਸੰਤੁ ਹਮਾਰੈ ਰਾਮ ਰੰਗੁ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	276
ਕਤ ਜਾਈਐ ਰੇ ਘਰ ਲਾਗੋ ਰੰਗੁ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਚਲੰਤ ਲੈਅ	277
ਸਭ ਮਦ ਮਾਤੇ ਕੋਊ ਨ ਜਾਗ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	278
ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਸਦਾ ਮਨ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	279
ਨਿਰਮਲੁ ਨੀਰੁ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੁਭਰ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	280
ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੂਰਵੀ ਬਾਣ	ਪਰੀਚੇ	280
ਇਸ ਘਰ ਮਹਿ ਹੈ ਸੁ ਤੂ ਢੂੰਢਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	280
ਤੁਮ ਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਦੇਨਹਾਰ	ਏਕ ਤਾਲ "	281
ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮਾਰਵਾ ਬਾਣ	ਪਰੀਚੇ	282
ਏ ਮਨ ਹਰਿਆ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ	ਤੀਨ ਤਾਲ , "	282
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਕੈ	ਬਿਲਾਵਲੁ ਬਾਣ ਪਉੜੀ	283
ਪੰਜੇ ਬਧੇ ਮਹਾਬਲੀ	ਪੂਰਵੀ ਬਾਣ "	284
ਕਿਥਹੁ ਉਪਜੈ ਕਹ ਰਹੈ	ਮਾਰਵਾ ਬਾਣ "	284

੨੬ - ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਪਰੀਚੇ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	"	285
ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ	"	289
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	289
ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	289
ਮਾਧੌ ਰਾਮ ਕੀ ਤੂ ਮਾਧੌ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	291
ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	291
ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	292
ਮਾਈ ਰੀ ਮਾਤੀ ਚਰਣ ਸਮੂਹ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	293
ਮਾਈ ਰੀ ਮਨੁ ਮੇਰੋ ਮਤਵਾਰੋ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	294
ਤੂ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਸਖਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ "	295
ਆਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ	ਏਕ ਤਾਲ "	296
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ	ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	297
ਅਪੁਨੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਲਿਹਾਰੈ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	298
ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰੀ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	299
ਠਾਕੁਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਜਨੁ	ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ "	300
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮਹੀਨ ਬੇਤਾਲ	ਝਪਤਾਲ	301
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬਸੈ ਮਨ ਮੇਰੈ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	302
ਗੁਰੁ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲੁ	ਏਕ ਤਾਲ "	303
ਰਾਜਾਸ੍ਰਮ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	304
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ	ਜੈ ਤਾਲ "	305
ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ "	306
ਮਾਈ ਰੀ ਚਰਨਹ ਓਟ ਗਹੀ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	307
ਜਿਹਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਣ ਹਰਿ ਗਾਉ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	308
ਫੀਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਸਾਦ	ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ "	309
ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	310
ਜਪਿ ਮਨ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸਰੋ	ਪੜਤਾਲ "	311
ਜਪਿ ਮਨ ਗੋਵਿੰਦੁ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦੁ	ਪੜਤਾਲ "	313
ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ	ਪੜਤਾਲ "	314
ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ	ਪੜਤਾਲ "	316
ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਾਪਿ	ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	317
ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਮੁਖਹੁ	ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	318
ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ	ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	320
ਤੈ ਨਰ ਕਿਆ ਪੁਰਾਨੁ	ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	321
ਸਭੇ ਜੀਅ ਸਮਾਲਿ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	323
ਮਾਈ ਧੀਰਿ ਰਹੀ ਪ੍ਰਿਅ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	324
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	325
ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਅਕਿਰਤਘਣੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	325
ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	326
ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	327
ਵਡਾ ਆਪਿ ਅਗੰਮੁ ਹੈ	ਪਉੜੀ "	327

੨੭ - ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਪਰੀਚੇ , ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		328
ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ		332
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	332

www.sikhbookclub.com

ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 333
ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 334
ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 335
ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਜੀ ਤਿਲੁ ਬਿਲਮੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 336
ਅਬ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ — ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ " 337
ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ — ਏਕ ਤਾਲ " 338
ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ — ਜੈ ਤਾਲ " 339
ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ — ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 340
ਘਨਿਹਰ ਬਰਸਿ ਸਗਲ — ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 341
ਸਾਵਣੁ ਆਇਆ ਹੇ ਸਖੀ — ਏਕ ਤਾਲ " 342
ਊਨਿਵ ਊਨਿਵ ਆਇਆ — ਚਾਰ ਤਾਲ " 342
ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ — ਜੈ ਤਾਲ " 343
ਬਰਸੈ ਮੇਘੁ ਸਖੀ ਘਰਿ ਪਾਹੁਨ — ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 344
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ — ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 346
ਮਿਲਤ ਪਿਆਰੋ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ — ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ " 347
ਹਰਿ ਜਨ ਬੋਲਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮ — ਪੜਤਾਲ " 348
ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ — ਪੜਤਾਲ " 349
ਬਰਸੁ ਸਰਸੁ ਆਗਿਆ — ਪੜਤਾਲ " 351
ਘਨੁ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ — ਪੜਤਾਲ " 352
ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ — ਪੜਤਾਲ " 353
ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ — ਪੜਤਾਲ " 355
ਬਾਬੀਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੈ — ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 356
ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ — " " 357
ਇੰਦੁ ਵਰਸੈ ਕਰਿ ਦਇਆ — ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 358
ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ — ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 358
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਹੀਨ ਮਹਾ ਦਾਨ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 359
ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 359
ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਪਰੀਤ ਹੈ ਲਾਇ — ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 360
ਆਪੇ ਪਟੀ ਕਲਮ — ਸਲੋਕ ਉਚਾਰਨ 360
ਤੂੰ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ — ਪਉੜੀ " 360
ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ — ਪਰੀਚੈ 361
ਨਾਨਕ ਸਾਵਣਿ ਜੇ ਵਸੈ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 361
ਬਾਬੀਹਾ ਨ ਬਿਲਲਾਇ — ਏਕ ਤਾਲ " 362

੨੮ - ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 364
ਮਸਕੰ ਭਗਨੰਤ ਸੈਲੰ 368
ਮੰਗਲਾਚਰਨ — ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 369
ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 369
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਪਗ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 370
ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 371
ਧਨਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਸੰਗਿ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 372
ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੋ ਪਰਨਾ — ਸੂਲ ਤਾਲ " 373
ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਹਰੇ ਗੁਨ ਗਾਏ — ਏਕ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 374
ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ ਕਉ ਕਈ — ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "375
ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ — ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 376
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ — ਝਪ ਤਾਲ " 377
ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸੁਖੁ — ਕੁੰਭ ਤਾਲ " 378
ਹਉ ਢੂੰਢੇਂਦੀ ਸਜਣਾ ਸਜਣੁ — ਏਕ ਤਾਲ " 379
ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਪਾਲ ਤੇਰੀ — ਚਾਰ ਤਾਲ " 380
ਹਮਰੀ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭ — ਜੈ ਤਾਲ " 381
ਐਸੋ ਰਾਮ ਰਾਇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ — ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 382
ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ — ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 383
ਆਨਦ ਰੰਗ ਬਿਨੋਦ ਹਮਾਰੈ — ਬਿਲਹੰਸ ਤਾਲ " 384
ਬੂਡਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਧੀਰੈ — ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ " 385
ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ — ਪੜਤਾਲ " 386
ਭਜੁ ਰਾਮੋ ਮਨਿ ਰਾਮ — ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 387
ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵਹੁ ਭਗਵਾਨ — ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 389
ਵਾਰਿ ਵਾਰਉ ਅਨਿਕ ਡਾਰਉ — ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 390
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਮਿਲਿ — ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 391
ਜਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ — ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 392
ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਨ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 393
ਦੀਪਕ ਪੈ ਆਵਤ ਪਤੰਗ — ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 393
ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੋ — ਪਉੜੀ " 394

੨੯ - ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 395
ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ 399
ਮੰਗਲਾਚਰਨ — ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 399
ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 400
ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 401
ਹਮਰੀ ਚਿਤਵਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 402
ਰੇ ਮਨ ਮੂਢ ਸਿਮਰਿ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 403
ਜਿਨਾ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 403
ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰੈ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 404
ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 405
ਤੇਰੈ ਮਾਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ — ਸੂਲ ਤਾਲ " 405
ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ — ਏਕ ਤਾਲ " 407
ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ ਬਿਲੋਕਤ — ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 408
ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ — ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 409
ਕਉਨੁ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ — ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 410
ਹਰਿ ਜਨੁ ਗੁਨ ਗਾਵਤ — ਝਪ ਤਾਲ " 411
ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ — ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 412
ਭਗਤਨ ਜਿਤੀ ਗੋਸਟੇ — ਏਕ ਤਾਲ " 413
ਤੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਹੁ ਜੁਗੀ — ਚਾਰ ਤਾਲ " 414
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ — ਜੈ ਤਾਲ " 415

www.sikhbookclub.com

ਮਗਨੁ ਭਇਓ ਪ੍ਰਿਅ — ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 416
ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਦਇਆਲ — ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 417
ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ — ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 419
ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ — ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ " 420
ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ — ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ " 421
ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲਿ — ਪੜਤਾਲ " 421
ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ — ਪੜਤਾਲ " 423
ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ — ਪੜਤਾਲ " 425
ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ — ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 427
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ — ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 428
ਗੁਰੂ ਜਿਨ੍ ਕਉ — ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 428
ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 429
ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ — ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 429
ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ — ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 430
ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ — ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 430

੩੦-ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ 431
ਪਾਛੰ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਰਣੀਵਹ 434
ਮੰਗਲਾਚਰਨ — ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 434
ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੁਧੁ ਵਿਟਹੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 435
ਖੇਧਿਅਲੇ ਗੋਪਾਲ ਗੁਸਾਈ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 436
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜਨ ਭਾਈ — ਸੂਲ ਤਾਲ " 437
ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰਾ ਇਕੁ ਸੋਈ — ਏਕ ਤਾਲ " 438
ਗੋਬਿਦੁ ਗਾਜੈ ਸਬਦੁ ਬਾਜੈ — ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 439
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਅਪਣਾ ਸਾਲਾਹਿ — ਕੁੰਭ ਤਾਲ " 440
ਦੂਜੀ ਛੋਡਿ ਕੁਵਾਟੜੀ — ਏਕ ਤਾਲ " 441
ਨੈਣ ਨ ਦੇਖਹਿ ਸਾਧ — ਚਾਰ ਤਾਲ " 442
ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ — ਜੈ ਤਾਲ " 443
ਕਲੀ ਕਾਲ ਮਹਿ ਰਵਿਆ — ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 444
ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ — ਪੜਤਾਲ " 446
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀਜੈ — ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 448
ਕਲਿ ਭਗਵਤ ਬੰਦ ਚਿਰਾਮੰ — ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 449
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਇਆ ਨਿਧਿ — ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 449
ਕਹੂੰ ਬਰ ਦੇਤ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 450
ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ) — ਪਰੀਚੈ 451
ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 451
ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ — ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 452

੩੧-ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ 453
ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ 456
ਮੰਗਲਾਚਰਣ — ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 456
ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ — ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 457
ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਰਾਮੁ ਭਜੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 458
ਤੈ ਸੈ ਨ ਨਾਥੁ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 459
ਕਾਹੇ ਕਉ ਚਿੰਤ ਕਰੈ ਮਨ — ਤੀਨ ਤਾਲ " 459
ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਜਨਮੁ — ਸੂਲ ਤਾਲ " 460
ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ — ਏਕ ਤਾਲ " 461
ਰੇ ਮਨ ਕਉਨ ਗਤਿ ਹੋਇ — ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ " 462
ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ — ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 463
ਹਉ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਨਹਗਾਰ — ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 464
ਜਾਗਤਿ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ — ਝਪ ਤਾਲ " 465
ਕਵਨੁ ਜੋਗੁ ਕਉਨੁ — ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 465
ਵਡੜੈ ਝਾਲਿ ਝਲੁੰਭਲੈ — ਏਕ ਤਾਲ " 466
ਗੁਰ ਪੀਰਾਂ ਕੀ ਚਾਕਰੀ — ਚਾਰ ਤਾਲ " 467
ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ — ਜੈ ਤਾਲ " 468
ਸੰਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਸਿ ਕਿ — ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 469
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ — ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 470
ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ — ਪੜਤਾਲ " 472
ਦਾਤਾ ਓਹੁ ਨ ਮੰਗੀਐ — ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 473
ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਪਾਇ — ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 474
ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦਰ ਕਮੰਦੇ — ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 474
ਤਿਹ ਪਦ ਪਾਦਕ ਚਰਨ — ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 475

SIKHBOOKCLUB.COM

੧੬-ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨਿਆਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਿਯਾਣ ਅੰਗ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਲਿਯਾਣ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਤੇ ਨ ਵਕਰ ਸੁਰ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਸਵੇਰੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਨ ਦੋਵੇਂ ਵਕਰ ਸੁਰ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਮ੍ਰਦ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਸਬਹੀ ਸੁਰ ਸੋਹਤ ਜੇਹੀ ਮਾਹਿ। ਧ ਗ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਕਹਤ ਬਿਲਾਵਲ ਤਾਹਿ'।। ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ, ਨ ਸਂ, ਨ ਧ, ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਧ' ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਥਾਟਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੀਪਕ ਥਾਟ ਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਬਿਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਬੇਲਾਵਲੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅਕੰਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ' ੧੬੭੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਜਨਯ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੬੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੦ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ ਨੇ ੧੬੧੫ ਈ. ਦੇ ਲਗਭਗ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਹੋਬਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਠ ਸ਼ੁੱਧ ਮੇਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯੂਨਾਨੀ ਪਾਇਥਾ ਗੋਰਸ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ (੧੩੦੦ ਈ. ਲਗਭਗ) ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਰਾਗ, ਤਾਲ ਤੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਰਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹਾਸਲ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਉਸ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਕ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਵਰ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ 'ਵਾਦਨ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੧ ਪੰਨਾ ੧੨ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਯੂਰਪ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਜੋ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਮੁਖ ਥਾਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਐਸਾ ਫਰਕ ਪਿਆ ਕਿ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੋਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਦੋ ਧਾਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਫਾਰਸੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਕਨਕਾਂਗੀ ਮੇਲ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਰਤ ਦੇ ਸ਼ੜਜ ਗ੍ਰਾਂਮ (ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ) ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੂਰਛਨਾ, ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਆਰੰਭਕ ਸਵਰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਰੋਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਹੀ ਸਵਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਰਤ ਤੇ ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਦਾ ਸ਼ੜਜ ਜੋ ਚੌਥੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਛੰਦੋਵਤੀ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਤੀਵਰਾ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਸੁਆਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਤੇ ਤਾਨਸੇਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਹੀ ਗ੍ਰਾਂਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਨਰੇਸ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਗ੍ਰਾਂਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਟਨਾ ਦੇ ਨਵਾਬ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧੀਰਸ਼ੰਕਰਾਭਰਣ

ਥਾਟ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵੀ ਸੀ - ਮੇਜਰ ਸਕੇਲ (Major scale of C) ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਥਾਟ-ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ੭੨ ਥਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੦ ਥਾਟਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ 'ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਕਾ ਸੰਕਸ਼ਿਪਤ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ ੫੫ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਪਾਸ ਨਿਯੁਕਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਵਿੱਚ ੧੧ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ ੫੯ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਖਨਊ ਦੇ ਠਾਕੁਰ ਐਸ. ਨਵਾਬ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨੇ 'ਮਾਰਫੁਲਨਗ਼ਮਾਤ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸੇ ਹੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਪਰਚਾਰਿਆ। ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੰਦ ਵਿਆਸ ਲਿਖਤ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮ' ਦਾ ਕਲਕਤੇ ਵਿੱਚ ਮਈ ੧੮੪੨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦੇ 10 ਤੋਂ 11-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਟ ਬਿਲਾਵਲ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ।

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਆਸ਼੍ਰਿਯ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਚਲਣ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ, ਰਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਅੱਜ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਸਵਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਸਵਰ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਿਗੰਬਰ ਪੁਲਸਕਰ ਜੀ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀਕਰਣ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਹੀ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸਲੇਬਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਸਰਪਰਦਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਸ਼ੁਕਲ ਬਿਲਾਵਲ, ਦੇਵਗਿਰੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਯਮਨੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਖਮਾਇਚੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੁਖੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਬਿਹਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੂਹਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਏਮਨ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਮੋਦੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਜੇਜਾਵੰਤੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਸ਼ੰਕਰਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਜਲੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਮਧਰਸੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। 'ਲਲਤ ਬਿਲਾਵਲ ਗਾਵਹੀ ਅਪੁਣੀ ਅਪੁਣੀ ਭਾਂਤਿ'। ਦੇਵਗਿਰੀ ਤੇ ਸੁਘਰਈ ਮਿਲ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲੀ ਰਾਗਣੀ ਨੂੰ ਕਈ ਬਿਲਾਵਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲੀ ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੈ। ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਭੈਰੋਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਕੇਸਰ ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਛਿਟਕਾਂ ਵਾਲੇ ਚਿੱਟੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜੜਾਊ ਮੁਕਟ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜਾਊ ਕੁੰਡਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਧੀ ਧੀ ਧਿਧਕਟ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਐਸਾ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਭੈਰੋਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਬਿਲਾਵਲ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸੁਰ ਗੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਿਆਣ ਕੇਦਾਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਭੈਰਉ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ੧੪ ਭੇਦ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ, ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੁਕਲ ਬਿਲਾਵਲ, ਖਮਾਇਚੀ ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਦਿਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤਿ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ, ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੩-੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਾਮ ਵਿਲਾਵਲੀ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ੧੯ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਵਰ ਸਪਤਕ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੀ-ਮੇਜਰ ਸਕੇਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ। ਬਿਲਾਵਲ ਸਵੇਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਲਗਨ ਤੇ ਭਾਵਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ੧੭੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਧ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸ। ਪਕੜ - ਗ ਰ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੧, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਤਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗ ਪ ਮ ਗ, ਜਾਂ ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗ ਨਾਲ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਣੇਗਾ। ਪਰ ਬਿਲਾਵਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਸ ਇਹਨਾਂ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਿਖਾਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਚੌਂਕੀਆਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਚਉਂਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਚੌਂਕੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਤੋਂ ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਗਲਮਈ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰੱਥਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

'ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਕਰਿ ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ' (ਮ:੪, ੮੪੯)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਨੂੰ ਸੋਲਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੭੯੫ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੯, ਮ:੪ ਦੇ ੧੫, ਮ:੫ ਦੇ ੧੩੬ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੧੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ੮੦੦ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧੩ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ੮੩੦ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਨਾ ੮੪੯ ਤੋਂ ੮੫੫ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੧੩ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਵੀਂ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਤੇ ਹੋਰ

 www.sikhbookclub.com

ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁੱਲ ੨੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ੧੧ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਸਲੋਕ ਹੀ ਮ:੧ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਮ:੪ ਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ੧੧ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ੨੩ ਸਲੋਕ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੨੪ ਸਲੋਕ ਮ:੩ ਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੮੫੫ ਤੋਂ ੮੫੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੨, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਤੇ ਭਗਤ ਸਧਨੇ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 'ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ' ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲੁ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਦਖਣੀ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਿਲਾਵਲੁ	ਥਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ	ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ	ਵਾਦੀ- ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ	ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ - ਸ, ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਧ, ਨ ਸਂ।   ਅਵਰੋਹ - ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ।

ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਨ਼ ਧ਼, ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਗ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ।

ਸ ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਨ ਸਂ, ਪ ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

ਸ ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ, ਧ ਨ ਸਂ, ਪ ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਰਂ, ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ, ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)   (੮੪੯)

ਮ:੩।। ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਰਿਹੁ ਤੁਮ੍ ਪਿਆਰਿਹੋ ਏਕਸੁ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਇ।। ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਕਟੀਐ ਸਚੇ ਰਹੈ ਸਮਾਇ।। ਸਦਾ ਬਿਲਾਵਲੁ ਅਨੰਦੁ ਹੈ ਜੇ ਚਲਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ।। ਸਤਸੰਗਤੀ ਬਹਿ ਭਾਉ ਕਰਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਇ।। ਨਾਨਕ ਸੇ ਜਨ ਸੋਹਣੇ ਜਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕਸੁ ਸਿਉ- ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ-ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁੱਖ। ਰਹੈ ਸਮਾਇ-ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਲਹਿ-ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ। ਸਤਸੰਗਤੀ ਬਹਿ-ਸਤਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਜਿ-ਜਿਹੜੇ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ। ਮੇਲਿ-ਮਿਲਾਪ ਵਿੱਚ, ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਟਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

www.sikhbookclub.com

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਰਗਮਗ
															ਵਾSਹਿS
ਰਸ	ਰਰਗਗ	ਮਮਗ-	ਰਸ	ਰਗਮਪ	ਪ-ਧਪ	ਮਮਗਗ	ਰਸ	----	ਰਗਮਪ	ਧਪਮਗ	ਪ-ਧਨ	ਸੰਸੰਨਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਧਪਮਗ	ਮਰਸ-
ਗੁਰੂ	ਬਿਲਾਵਲੁ	ਕਰਿਹੁS	ਤੁਮ੍	ਪਿਆਰਿਹੋ	ਏSਕਸੁ	ਸਿਉ ਲਿਵ	ਲਾਇ	SSSS	ਜਨਮS	ਮਰਣS	ਦੁSਖੁS	ਕਟੀਐS	ਸSਚੇS	ਰSਹੈS	ਸਮਾਇS
ਰਗਮਪ	ਧਪਮਗ	ਧਪਧਪ	ਮਧਮਗ	ਧਪਧਧ	ਨ-ਧਨ	ਸੰ---	ਧਨਸੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਸੰਨਧਪ	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰ-
ਸSਦਾS	ਬਿਲਾਵਲੁ	ਅਨੰਦੁਹੈ	ਜੇਚਲਹਿ	ਸਤਿਗੁਰ	ਭਾSਇS	SSSS	ਸSਤS	ਸੰSਗਤੀ	ਬਹਿ	ਭਾਉ	ਕSਰਿS	ਸSਦਾS	ਹਰਿਕੇS	ਹਰਿਕੇS	ਹਰਿਕੇS
ਰੰਗੰਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	----	ਸੰ-ਧਨ	ਸੰਨਧਪ	ਧਪਮ-	ਮਮਗ-	ਗਪਧਪ	ਮਗਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ	ਧਪਮਗ	ਮਰ	ਸ-ਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ
ਗੁSਣS	ਗਾਇ	SSSS	ਨਾSਨਕ	ਸੇSSS	ਜSਨS	ਸੋਹਣੇS	ਜਿSਗੁਰ	ਮੁਖਿਮੇS	ਲਿSਮਿS	ਲਾਇ	ਮੇSਲਿS	ਮਿਲਾ	ਇSਮੇS	ਲਿSਮਿS	ਲਾਇ
ਗਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
X				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੦੬)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਹਿਰਦੈ ਧਿਆਏ॥ ਰੋਗ ਗਏ ਸਗਲੇ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੧॥ ਗੁਰਿ ਦੁਖੁ ਕਾਟਿਆ ਦੀਨੋ ਦਾਨੁ॥ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਜੀਵਨ ਪਰਵਾਨੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ਅਕਥ ਕਥਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭ ਬਾਨੀ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਜੀਵੇ ਗਿਆਨੀ॥੨॥੨॥੨੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਨ ਕਮਲ - ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਕੋਮਲ ਪੈਰ। ਦਾਨੁ-(ਨਾਮ ਦੀ) ਦਾਤ। ਅਕਥ-ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜਿਸਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਕਥਾ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮ
								ਗੁ	ਰਿ	ਦੁ	ਖੁ	ਕਾ	ਟਿ	ਆS	S
ਗ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਦੀ	S	ਨੋ	S	ਦਾ	S	ਨੁ	S	ਸ	ਫ	ਲS	SS	ਜ	ਨ	ਮੁ	S
ਰ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ								
ਜੀ	ਵਨ	ਪ	ਰ	ਵਾS	SS	ਨੁS	SS								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨਨ	ਨ
								ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਹਿ	ਰ	ਦੈ	S	ਧਿ	ਆ	ਏ	S	ਰੋ	S	ਗ	S	ਗ	S	ਏ	S
ਸਂਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ-								
ਸਗ	ਲੇ	ਸੁ	ਖ	ਪਾS	SS	ਏS	SS								
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਰ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ 2) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਰ ਸ-
3) ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਰਗ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ- 4) ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
5) ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
6) ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ ਗਪ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਸ
7) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅੱਠ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਲੇ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੦੧-੦੨)

ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ॥ ਅਗਨਤ ਗੁਣ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ॥ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਤੁਮਰੀ ਸਰਣਾਈ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਚਰਨ ਧਿਆਈ॥੧॥ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਬਸਹੁ ਮਨਿ ਆਇ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਲੀਜੈ ਲੜਿ ਲਾਇ॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਤਾ ਕੈਸੀ ਭੀੜ॥ ਹਰਿ ਸੇਵਕ ਨਾਹੀ ਜਮ ਪੀੜ॥ ਸਰਬ ਦੂਖ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਨਸੇ॥ ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਸੇ॥੨॥ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਤਨਿ ਆਧਾਰੁ॥ ਬਿਸਰਤ ਨਾਮੁ ਹੋਵਤ ਤਨੁ ਛਾਰੁ। ਪ੍ਰਭ ਚਿਤਿ ਆਏ ਪੂਰਨ ਸਭ ਕਾਜ॥ ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸਭ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜ॥੩॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਦੁਰਮਤਿ ਰੀਤਿ॥ ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੰਤ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤਨ ਕੈ ਘਰਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਅਗਨਤ-ਜੋ ਗਿਣੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ। ਭੀੜ-ਬਿਪਤਾ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਛਾਰੁ-ਸੁਆਹ। ਮੁਹਤਾਜ-ਮੁਥਾਜ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਰੀਤਿ-ਰਵੱਈਆ। ਮੰਤ-ਮੰਤਰ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਪ	ਮ
								ਦਇ	ऽ	ਆ	ऽ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬ	ਸਹੁ	ਮ	ਨਿ	ਆ	ऽ	ਇ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਨਿऽ	ਰ	ਗੁ	ਨ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ								
ਲੀ	ਜੈ	ਲ	ਝਿ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽऽ								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
								ਸੁ	ऽ	ਖ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਪ੍	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਅ	ਗ	ਨ	ਤ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ऽ
ਧ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ
ਠਾ	ਕੁਰ	ਪ੍	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਮੇ	ऽऽ	ਹਿ	ਅ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ऽ
ਮਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਨ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ								
ਚ	ਰ	ਨ	ਧਿ	ਆऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ								
X				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫।।

(੮੦੬)

ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ।। ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਤਾਪ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਬਿਨਾਸੇ।। ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭਿ ਨਾਸੇ।।੧।। ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ।। ਗੁਰਿ ਨਾਨਕਿ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ।।੨।।੩।।੨੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਂਤਿ-ਆਤਮਕ ਠੰਢ। ਉਪਜੇ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਜੇ-ਵੱਜ ਪਏ। ਅਨਹਦ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਤੂਰੇ-ਵਾਜੇ। ਤਾਪ-ਦੁੱਖ। ਪਾਪ-ਵਿਕਾਰ। ਸੰਤਾਪ-ਕਲੇਸ਼। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਪੈਜ-ਲਾਜ, ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
						ਸਾਂ	ਤਿ	ਪਾ	ਈ	ਗੁ	ਰਿ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ

ਗ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	-	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
ਪੂ	S	ਰੇ	S	S	S	S	S	ਸੁ	ਖ	ਉ	ਪ	ਜੇ	S	ਬਾ	ਜੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਨ
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	S	ਰੇ	S	ਸੁ	ਖ	ਉ	ਪ	ਜੇ	S	ਬਾ	ਜੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਮਗ										
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂS	ਰੇS										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਪ	-	ਧ	-	ਨ	-
								ਤਾ	S	ਪ	S	ਪਾ	S	ਪ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ
ਸੰ	ਤਾ	ਪ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	S	ਤ	S
ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ										
ਕਿਲ	ਵਿਖ	ਸS	ਭਿS	ਨਾ	ਸੇ										
x				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪॥ (੭੯੯)

ਹਮ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਅਗਿਆਨ ਮਤੀ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪੁਰਖ ਅਜਨਮਾ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਮ ਪਾਥਰ ਹੀਨ ਅਕਰਮਾ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਾਮਾ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਹੋਰਿ ਤਿਆਗਹੁ ਨਿਹਫਲ ਕਾਮਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਸੇਵਕ ਸੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਰਾਖੁ ਉਪਮਾ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਵਡੇ ਕਰੰਮਾ॥੨॥ ਨਾਮਹੀਨ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਤੇ ਤਿਨ ਵਡ ਦੂਖ ਸਹੰਮਾ॥ ਓਇ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਭਵਾਈਅਹਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਮੂੜ ਅਕਰਮਾ॥੩॥ ਹਰਿ ਜਨ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਹੈ ਧੁਰਿ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖੇ ਵਡ ਕਰਮਾ॥ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਫਲੁ ਜਨੰਮਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਅਗਿਆਨ ਮਤੀ-ਬੇ-ਸਮਝੀ। ਅਜਨਮਾ-ਹੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਰਹਿਤ! ਪਾਥਰ-ਪੱਥਰ ਦਿਲ। ਹੀਨ-ਨਿਮਾਣੇ। ਅਕਰਮਾ-ਭਾਗ-ਹੀਣ। ਭਜੁ-ਸਿਮਰ। ਵਡੇ ਕਰੰਮਾ-ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ। ਨਾਮਹੀਨ- ਨਾਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ। ਧ੍ਰਿਗੁ-ਫਿਟਕਾਰ-ਜੋਗ। ਸਹੰਮਾ-ਸਹਿਮ, ਫਿਕਰ। ਪੂਰਬਿ-ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਕਰਮਾ-ਭਾਗ। ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ-ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਗ	ਰ	ਮ	ਗ
												ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ
ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮੈ	S	ਰਾ	S	ਮਾ	S	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ

ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸੁ	ਪਾ	S	ਈ	S	ਐ	S	S	S	ਹੇ	S	ਰਿ	S
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ				
ਤਿS	ਆS	ਗ	ਹੁ	ਨਿ	ਹ	ਫ	ਲ	ਕਾS	SS	ਮਾS	S				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ
												ਹ	ਮ	ਮੂ	ਰਖ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	–	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ
ਮੁ	ਗ	ਧ	S	ਅ	ਗਿਆ	ਨ	S	ਮS	ਤੀS	S	S	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਗਤਿ
ਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ				
ਪੂ	ਰ	ਖS	SS	ਅ	S	ਜ	ਨ	ਮਾS	SS	SS	SS				
x				2				0				3			

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ (ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ।। ਸਿਧ ਸਮਾਧ ਸਾਧ ਕਰ ਹਾਰੇ ਕਹੋਹੂੰ ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਏ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਨਾਰਦ ਬਿਆਸ ਪਰਾਸਰ ਧ੍ਰੂਅ ਸੇ ਧਿਆਵਤ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏ।। ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਹਾਰ ਹਠ ਛਾਡਿਓ ਤਦਪਿ ਧਿਆਨ ਨ ਆਏ।।੧।। ਦਾਨਵ ਦੇਵ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਤੇ ਨੇਤਹ ਨੇਤ ਕਹਾਏ।। ਸੂਛਮ ਤੇ ਸੂਛਮ ਕਰ ਚੀਨੇ ਬ੍ਰਿਧਨ ਬ੍ਰਿਧ ਬਤਾਏ।।੨।। ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਸਭੈ ਸਜਿ ਏਕ ਅਨੇਕ ਸਦਾਏ।। ਸੋ ਨਰ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਬਾਚੇ ਜੋ ਹਰਿ ਸਰਣਿ ਸਿਧਾਏ।।੩।।੧।।੮।।੩੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਹੋਹੂੰ- ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਵੀ। ਨਾਰਦ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਿਸ਼ੀ। ਬਿਆਸ-ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਰਿਸ਼ੀ। ਪਰਾਸਰ-ਇੱਕ ਵੈਦਿਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤ੍ਰ ਰਚੇ। ਤਦਪਿ-ਤਾਂ ਵੀ, ਫਿਰ ਵੀ। ਪਿਸਾਚ-ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਰਾਖਸ਼। ਨੇਤਹ ਨੇਤ-ਬੇਅੰਤ। ਸੂਛਮ-ਸੂਖਮ, ਛੋਟਾ। ਚੀਨੇ-ਜਾਣਿਆ, ਸਮਝਿਆ। ਬ੍ਰਿਧਨ-ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ। ਸਜਿ-ਸਾਜ ਕੇ। ਬਾਚੇ-ਬਚਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ
								ਸੋS	S	ਕਿ	ਮ	ਮਾ	S	ਨ	ਸ
ਗ	–	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਰੂ	S	ਪS	SS	ਕ	ਹਾ	ਏ	S	ਸਿ	S	ਧ	S	ਸ	ਮਾ	ਧ	S
ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸਾ	ਧ	ਕ	ਰ	ਹਾ	S	ਰੇ	S	ਕਹੋ	ਹੂੰ	ਨ	S	ਦੇ	S	ਖ	ਨ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ								
ਪਾ	S	S	S	ਏS	SS	SS	SS								
x				2				0				3			

							ਅੰਤਰਾ	ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
								ਨਾ	S	ਰ	ਦ	ਬਿ	ਆ	ਸ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਪ	ਰਾ	ਸ	ਰ	ਧੂਅ	S	ਸੇ	S	ਧਿ	ਆ	ਵ	ਤ	ਧਿ	ਆ	ਨ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਲ	S	ਗਾ	S	ਏ	S	S	S	ਬੇ	S	ਦ	S	ਪੁ	ਰਾ	ਨ	S
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹਾ	ਰ	ਹ	ਠ	ਛਾ	ਡਿ	ਓ	S	ਤ	ਦ	ਪਿ	S	ਧਿ	ਆ	ਨ	ਨ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਆ	S	S	S	ਏS	SS	SS	SS								
x				2				0				3			

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤੁ) (੮੪੭)

ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਹਮਾਰੇ ਭਾਗ ਘਰਿ ਆਇਆ ਪਿਰੁ ਮੇਰਾ।। ਸੋਹੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰ ਸਗਲਾ ਬਨੁ ਹਰਾ।। ਹਰ ਹਰਾ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖਹ ਗਾਮੀ ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਰਸੁ ਘਣਾ।। ਨਵਲ ਨਵਤਨ ਨਾਹੁ ਬਾਲਾ ਕਵਨ ਰਸਨਾ ਗੁਨ ਭਣਾ।। ਮੇਰੀ ਸੇਜ ਸੋਹੀ ਦੇਖਿ ਮੋਹੀ ਸਗਲ ਸਹਸਾ ਦੁਖੁ ਹਰਾ।। ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਮੇਰੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਮਿਲੇ ਸੁਆਮੀ ਅਪਰੰਪਰਾ।।੫।।੧।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਨਿ ਧੰਨਿ-ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ। ਪਿਰੁ-ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ। ਸੋਹੇ- ਸੋਹਣੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਬੰਕ-ਬਾਂਕੇ, ਸੋਹਣੇ। ਬਨੁ-ਜੰਗਲ, ਹਿਰਦਾ-ਜੂਹ। ਹਰ ਹਰਾ- ਹਰਾ ਹਰਾ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਸੁਖਹ ਗਾਮੀ-ਸੁੱਖਾਂ ਤੱਕ ਅਪੜਾਉਂਣ ਵਾਲਾ। ਮੰਗਲ-ਖੁਸ਼ੀ। ਘਣਾ-ਬਹੁਤ। ਨਵਲ-ਨਵਾਂ। ਨਵਤਨ-ਨਵੇਂ ਪਿਆਰ ਵਾਲਾ। ਨਾਹੁ-ਨਾਥ, ਖਸਮ-ਪ੍ਰਭੂ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ ਨਾਲ। ਭਣਾ-ਭਣਾਂ, ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ। ਸੇਜ-ਹਿਰਦਾ-ਸੇਜ। ਸੋਹੀ-ਸਜ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਸਾ-ਸਹਮ। ਹਰਾ- ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਇਅੰਪੈ-ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰੰਪਰਾ-ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਧ	ਨਿ	ਧੰ	ਨਿ	ਹ	ਮਾ	ਰੇ	S	ਭਾ	ਗ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਘ	ਰਿ	ਆ	ਇ	ਆ	S	ਪਿ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੋ	S	ਹੇ	S	ਬੰ	S	ਕ	ਦੁ	ਆ	ਰ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	ਗ	ਲਾ	S	ਬ	ਨੁ	ਹ	S	ਰਾ	S
x		0		2		3		0	

12

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
2)	ਸਰ	ਗਮ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
3)	ਗਰ	ਮਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ | ਸੰ ਨਸੰ / ਹ ਮਾਰੇ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ (੭੯੫)

ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ। ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ।੧।। ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ। ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ। ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ।੨।। ਕਿਆ ਹਉ ਕਥੀ ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਥੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ। ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ।੩।। ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨ ਤਾਈ। ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤਾ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸੁਲਤਾਨੁ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਕਵਨ ਵਡਾਈ-ਕੋਈ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ। ਬੁਝਾਈ-ਸਮਝ, ਅਕਲ। ਰਜਾਈ-ਹੇ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਲਕ-ਪ੍ਰਭੂ! ਅਸਨਾਈ- ਵਡਿਆਈ। ਚਤੁਰਾਈ-ਚਲਾਕੀ। ਅਕਥੁ-ਜਿਸ ਦੇ ਗੁਣ ਕਹੇ ਨ ਜਾ ਸਕਣ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਕੁ। ਕੂਕਰ-ਕੁੱਤੇ, ਕਾਮਾਦਿਕ ਵਿਕਾਰ। ਭਉਕਾ-ਮੈਂ ਭਉਂਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਸੁ ਤਨ ਤਾਈ-ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਣ ਵਾਸਤੇ। ਖਸਮੈ ਨਾਉ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਨ ਜਾਈ-ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵਾ	ਦੇ	ऽ	ਹਿ	ਬੁ	ਝਾ	ਈ
ਪ	-	ਪ	ਧ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜੈ	ऽ	ਸੇ	ਸ	ਚ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ਈ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਤੂ	ਸੁ	ਲ	ਤਾ	ऽ	ਨੁ	ਕ	ਹਾ	ਹਉ	ਮੀ	ਆ	ऽ

ਸੰ	–	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤੇ	S	ਰੀ	ਕਵ	ਨ	ਵ	ਛਾ	S	S	ਈ	S	S
ਗ	–	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਜੋ	S	ਤੂ	ਦੇ	ਹਿ	ਸੁ	ਕ	S	ਹਾ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ
ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਮੈ	S	ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਕਹ	S	ਣੂ	ਨ	ਜਾ	ਈ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:–

1) ਸਰ ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ–

2) ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਸ

3) ਗਰ ਮਗ ਧਪ ਮਗ ਗਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ–

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ–6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੨੪)

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਾਰੇ ਰੰਗਾ॥ ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੂਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ॥੧॥ ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੋਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ॥੨॥੧੫॥੧੦੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:– ਧੀਰਉ–ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੰਗਾ–ਕੌਤਕ, ਚੋਜ। ਕੈ ਸੰਗਾ–ਦੇ ਨਾਲ। ਥਾਪਿ–ਥਾਪਨਾ ਦੇ ਕੇ। ਨਿਵਾਜੇ–ਮਾਣ–ਆਦਰ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੀਟ ਤੇ–ਕੀੜੇ ਤੋਂ। ਰਾਜੰਗਾ–ਰਾਜੇ। ਹੀਏ ਮੋਰੇ ਤੇ–ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ–12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ
				ਧੀ	ਰਉ	ਦੇ	S	ਖਿ	ਤੁ	ਮ੍ਾ	ਰੇ
ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ
ਰੰ	S	ਗਾ	S	ਤੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ਅੰ	ਤ	ਰ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜਾ	S	ਮੀ	S	ਤੂ	ਹੀ	ਵ	ਸਹਿ	ਸਾ	ਧ	ਕੈ	S
ਮ	ਗ	ਰ	ਸ								
ਸੰ	S	ਗਾ	S								
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪਪ	ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਖਿਨ	ਮਹਿ	ਥਾ	ਪਿ	ਨਿ	ਵਾ	ਜੇ	S
ਮ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਗ
ਰਾ	ਜੈ	ਗਾ	S	ਨੀ	ਚ	ਕੀ	ਟ	ਤੇ	S	ਕ	ਰਹਿ
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਮੁਖੜੇ ਦੀ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(੮੨੦)

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਉ ਬਾਰੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤੁਝਹਿ ਚਿਤਾਰੈ॥ ਸੂਖ ਦੂਖ ਇਸੁ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਤੁਝ ਹੀ ਆਗੈ ਸਾਰੈ॥੧॥ ਤੂ ਮੇਰੀ ਓਟ ਬਲ ਬੁਧਿ ਧਨੁ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮਹਿ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਹਮਰੈ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਚਰਨਾਰੈ॥੨॥੨॥੮੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਆਸਰਾ। ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨਾ-ਡੰਡੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧਾ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ। ਬਾਰੈ-ਵਾਰਨੇ, ਸਦਕੇ। ਚਿਤਾਰੈ-ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜਾ। ਸਾਰੈ-ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਰੈ-ਪਰਵਾਰ। ਪੇਖਿ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਪਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ਤੂ	ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨ	ਅ	ਧਾ	S	ਰੇ	S
ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	S	ਰ	ਡੰ	ਡਉ	S	ਤਿ	ਬੰ	ਦ	ਨਾ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	S	ਰ	ਜਾ	S	ਉ	S	ਬਾ	S	ਰੈ	S
X		2		0		3		0		4		0	

15

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਊ	ਠ	ਤ	ਬੈ	ਠ	ਤ	ਸੋ	S	ਵ	ਤ	ਜਾ	S	ਗ	ਤ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇ	ਹੁ	S	ਮ	ਨੁ	S	ਤੁS	SS	ਝ	ਹਿ	ਚਿS	ਤਾS	ਰੈS	SS
X		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

2) ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

3) ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੨੧-੨੨)

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਤ ਹੇ॥ ਜਾ ਸਿਉ ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ ਤੁਮ੍ ਲਾਗੇ ਓਹ ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਾਵਤ ਹੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ ਸੇਜ ਸੋਹਨੀ ਛੋਡਿ ਖਿਨੈ ਮਹਿ ਜਾਵਤ ਹੇ॥ ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਬਿਖੈ ਠਗਉਰੀ ਖਾਵਤ ਹੇ॥੧॥ ਤ੍ਰਿਣ ਕੋ ਮੰਦਰੁ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿਓ ਪਾਵਕੁ ਤਲੈ ਜਰਾਵਤ ਹੇ॥ ਐਸੇ ਗੜ ਮਹਿ ਐਠਿ ਹਠੀਲੋ ਫੂਲਿ ਫੂਲਿ ਕਿਆ ਪਾਵਤ ਹੇ॥੨॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਮੂਡ ਪਰਿ ਠਾਢੇ ਕੇਸ ਗਹੇ ਫੇਰਾਵਤ ਹੇ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨ ਆਵਹਿ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ ਸੋਇ ਰਹਿਓ ਮਦ ਮਾਵਤ ਹੇ॥੩॥ ਜਾਲੁ ਪਸਾਰਿ ਚੋਗ ਬਿਸਥਾਰੀ ਪੰਖੀ ਜਿਉ ਫਾਹਾਵਤ ਹੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬੰਧਨ ਕਾਟਨ ਕਉ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਵਤ ਹੇ॥੪॥੨॥੮੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ-ਰਚਮਿਚ ਕੇ। ਮੋਹਨੀ-ਮਨ-ਮੋਹਣੀ ਮਾਇਆ। ਮੋਹਾਵਤ-ਠੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਕਾਮਿਨੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ-ਉਲਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸ-ਕਾਮ-ਵਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸੁਆਦ। ਬਿਖੈ ਠਗਉਰੀ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਠੱਗ-ਬੂਟੀ। ਤ੍ਰਿਣ ਕੋ-ਤੀਲਿਆਂ ਦਾ। ਮੰਦਰੁ-ਘਰ। ਪਾਵਕੁ-ਅੱਗ। ਤਲੈ-ਹੇਠ। ਜਰਾਵਤ-ਸੁਆਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਗੜ-ਸਰੀਰ-ਕਿਲਾ। ਐਠਿ-ਆਕੜ ਨਾਲ। ਹਠੀਲੇ-ਜ਼ਿੱਦੀ। ਮੂਡ-ਸਿਰ। ਠਾਢੇ-ਖਲੋਤੇ। ਕੇਸ ਗਹੇ-ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ। ਫੇਰਾਵਤ-ਭਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਦਿੱਸਦੇ। ਮਦ-ਨਸ਼ਾ। ਮਾਵਤ-ਮਸਤ। ਬਿਸਥਾਰੀ-ਖਿਲਾਰੀ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਬਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ऽ	ਮਿ	ਨ	ਆ	ਵ	ਤ	ਹੇ	ऽ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜਾ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਰਾ	ਚਿ	ਮਾ	ਚਿ	ਤੁ	ਮ੍	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰਸ
ਓ	ਹ	ऽ	ऽ	ਮੋ	ਹ	ਨੀ	ऽ	ਮੋ	ਹਾ	ਵ	ਤऽ	ਹੇऽ	ऽऽ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਨਿ	ਕ	ऽ	ਕਾ	ਮਿ	ਨੀ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੋ	ਹ	ਨੀ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ
ਛੋ	ऽ	ਡਿ	ऽ	ਖਿ	ਨੈ	ਮ	ਹਿ	ਜਾ	ਵ	ਤ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ
x		0		2		3		4			5		

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ |ਗ ਮ ਪ / ਕਾ ਮਿ ਨ| ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ऽ ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੨੫-੨੬)

ਦੇਵੇ ਥਾਵ ਰਖੇ ਗੁਰ ਸੂਰੇ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਸਵਾਰੇ ਕਾਰਜ ਹੋਏ ਸਗਲੇ ਪੂਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਮਜਨੁ ਹੋਵਤ ਸਾਧੂ ਧੂਰੇ॥ ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਹੇ ਥਿਤਿ ਪਾਈ ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੇ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰੇ॥੧॥ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਤਰੇ ਛੁਟੇ ਭੈ ਜਮ ਕੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਏਕੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ॥ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਪਰਿਓ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਪੇਖਿ ਹਜੂਰੇ॥੨॥੨੨॥੧੦੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਗੁਰ ਸੂਰੇ-ਸੂਰਮੇ ਗੁਰੂ ਨੇ। ਹਲਤ-ਇਹ ਲੋਕ। ਪਲਤ-ਪਰਲੋਕ। ਸਾਧੂ ਧੂਰੇ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਵਿੱਚ। ਥਿਤਿ-ਟਿਕਾਉ। ਬਿਸੂਰੇ-ਚਿੰਤਾ-ਝੋਰੇ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਹਜੂਰੇ-ਅੰਗ-ਸੰਗ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਪਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਦੇ	ਵੈS	ਥਾS	ਵS	S	ਰਖੇ	ਗੁਰ	ਸੂS	ਰੇS
ਸਰ	ਗਰ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ
ਹਲ	ਤS	ਪਲ	ਤS	S	ਪਾਰ	ਬ੍ਰਹਮਿ	ਸਵਾ	ਰੇS
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	-	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਕਾS	ਰਜ	ਹੋ	ਏ	S	ਸਗ	ਲੇS	ਪੂS	ਰੇ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਜਪਤ	ਸੁਖ	ਸਹ	ਜੇ
ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਮS	ਜਨੁ	ਹੋS	ਵ	ਤ	ਸਾS	ਧੂS	ਧੂS	ਰੇ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

SIKHBOOKCLUB.COM

1) ਸਰਗਰ ਮਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਰਸ
2) ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨ਼ਸ
3) ਗਪਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨ਼ਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਗ / ਰਖੇ Sਰ ਖੇS ਰਖੇ | ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਪ ਮਗ ਰਗ / ਦੇ ਵੈS ਥਾਵ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੨੩)

ਐਸੇ ਕਾਹੇ ਭੂਲਿ ਪਰੇ।। ਕਰਹਿ ਕਰਾਵਹਿ ਮੂਕਰਿ ਪਾਵਹਿ ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਹਰੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਾਚ ਬਿਹਾਝਨ ਕੰਚਨ ਛਾਡਨ ਬੈਰੀ ਸੰਗਿ ਹੇਤੁ ਸਾਜਨ ਤਿਆਗਿ ਖਰੇ।। ਹੋਵਨੁ ਕਉਰਾ ਅਨਹੋਵਨੁ ਮੀਠਾ ਬਿਖਿਆ ਮਹਿ ਲਪਟਾਇ ਜਰੇ।।੧।। ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਪਰਿਓ ਪਰਾਨੀ ਭਰਮ ਗੁਬਾਰ ਮੋਹ ਬੰਧਿ ਪਰੇ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਹੋਤ ਦਇਆਰਾ ਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਕਾਢੈ ਬਾਹ ਫਰੇ।।੨।।੧੦।।੯੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੇਖਤ-ਵੇਖਦਾ। ਕਾਚ-ਕੱਚ। ਬਿਹਾਝਨ-ਖਰੀਦਣਾ। ਕੰਚਨ-ਸੋਨਾ। ਹੇਤੁ-ਪਿਆਰ। ਖਰੇ-ਸੱਚੇ। ਕਉਰਾ-ਕੌੜਾ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਜਰੇ-ਸੜਦੇ ਹਨ, ਖਿੱਝਦੇ ਹਨ। ਅੰਧ ਕੂਪ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ। ਭਰਮ-ਭਟਕਣ। ਗੁਬਾਰ-ਹਨੇਰਾ। ਬੰਧਿ-ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ। ਦਇਆਰਾ-ਦਇਆਲ। ਫਰੇ- ਫੜ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਐ	ਸੇS	ਕਾS	ਹੇ	S	ਭੂ	ਲਿ	ਪS	ਰੇ	S
ਸ	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਗ
ਕ	ਰਹਿ	ਕ	ਰਾ	ਵਹਿ	ਮੂ	ਕਰਿ	ਪਾS	ਵਹਿ	S
ਪ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੇ	ਖਤ	ਸੁਨ	ਤਸ	ਦਾ	ਸੰS	ਗਿS	ਹ	ਰੇ	S
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਾ	ਚਬਿ	ਹਾ	ਝ	ਨ	ਕੰ	ਚਨ	ਛਾ	ਡ	ਨ
ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪ
ਬੈ	ਰੀS	ਸੰਗਿ	ਹੇS	ਤੂ	ਸਾ	ਜਨ	ਤਿਆ	ਗਿਖ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹੋ	ਵਨੁ	ਕਉ	ਰਾS	SS	ਅਨ	ਹੋ	ਵਨੁ	ਮੀ	ਠਾ
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਬਿਖਿ	ਆ	ਮ	ਹਿ	S	ਲਪ	ਟਾS	ਇS	ਜ	ਰੇ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਪ ਮਗਰਰਗ ਮਪਮਗ ਰਸਗਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ

2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਨੁਸ

3) ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਮਗ ਮਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਪਮ ਗਗ | ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ
| ਭੂਲਿ ਪਰੇ | ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐਸੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੨੨)

ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਮਈ। ਜਬ ਤੇ ਭੇਟੇ ਸਾਧ ਦਇਆਰਾ ਤਬ ਤੇ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰਿ ਭਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਦਇਆਲ ਦਈ। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਹੰਕਾਰਾ ਤਨ ਤੇ ਹੋਏ ਸਗਲ ਖਈ।੧॥ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਦਇਆ ਧਰਮੁ ਸੁਚਿ ਸੰਤਨ ਤੇ ਇਹੁ ਮੰਤੁ ਲਈ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਮਨਹੁ ਪਛਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਉ ਸਗਲੀ ਸੋਝ ਪਈ।੨॥੪॥੯੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਈ-ਰੂਪ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲੇ ਹਨ। ਦਇਆਰਾ-ਦਇਆਲ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਸੀਤਲ-ਠੰਢ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਾ। ਦਈ-ਦਯੁ, ਪਿਆਰਾ। ਖਈ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਸਤੁ-ਦਾਨੁ, ਸੇਵਾ। ਸੁਚਿ-ਆਤਮਿਕ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ। ਮੰਤੁ-ਉਪਦੇਸ਼। ਮਨਹੁ-ਮਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਪਛਾਨਿਆ-ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਸਗਲੀ-ਸਾਰੀ। ਸੋਝ-ਸਮਝ॥

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਮਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਗੋ	ਬਿੰS	ਦ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦS	ਮ	ਈ	S
ਸ	ਰ	ਗ	ਪਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ
ਜ	ਬ	ਤੇ	ਭੇS	ਟੇ	ਸਾS	SS	ਧS	ਦਇ	ਆ	ਰਾ
ਧਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਤਬ	ਤੇ	ਦੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਦੂ	S	ਰਿ	ਭS	ਈS	S
x					2		3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਪਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਪੂ	ਰਨ	ਪੂ	S	ਰਿ	ਰਹਿ	ਓ	ਸੰ	ਪੂ	ਰ	ਨ
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੀ	ਤਲ	ਸਾਂ	S	ਤਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਦ	ਈ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ
ਕਾ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	S	ਧS	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨਾ	ਅਹੰ	ਕਾ	ਰਾ
ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਤ	ਨ	ਤੇS	ਹੋ	ਏ	ਸ	ਗ	ਲ	ਖS	ਈS	S
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਸਨ਼ਸ

2) ਰਗਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਮਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ | ਧ ਪਪ ਮਗ -ਮ ਗ- ਮਗ | ਫਿਰ ਇਹ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ
| ਗੋ ਬਿੰਦ ਮਈ Sਮ ਈS ਮਈ | ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਿੰਦ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੮੫੧)

ਮ:੩।। ਏ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਿ ਪਾਇਹਿ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ।। ਸੁਖਦਾਤਾ ਤੇਰੈ ਮਨਿ ਵਸੈ ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਅਭਿਮਾਨੁ।। ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਇਹਿ-ਤੂੰ ਲੱਭ ਲਏਂਗਾ। ਨਦਰੀ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਰਗਮਗ	ਪਮ
										ਏSSS	ਮਨ
ਗਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਗ	ਮਪਮਗ	ਧਪ	ਧਨਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ		
ਗੁਰ	ਕੀS	ਸਿਖ	ਸੁਣਿ	ਪਾSSS	ਇਹਿ	ਗੁSSS	ਣੀS	ਨਿਧਾ	Sਨੁ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪਪ	ਧਨ
										ਸੁਖ	ਦਾਤਾ
ਸੰ-	ਰੰਸੰ	ਧਨਸੰਰੰ	ਸੰ-	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਨਧਪ	ਮਪਮਗ	ਰਸ		
ਤੇS	ਰੈS	ਮSਨਿS	ਵS	ਸੈS	ਹਉ	ਮੈS	ਜਾSਇS	ਅSਭਿS	ਮਾਨੁ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਧੁਨੁਸ- ਰਗ ਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਸ

2) ਸ-ਰਗ ਮਗ ਪਮਗ- ਰਗਮਪ ਧਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪ ਮਗਰਸ

1) ਸਰਗਮਪਮਗਮ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਰਗਮਪਧਪਮਗ ਪਮਗਮਰਸਨੁਸ ਗਪਧਨਸੰਨਧਪ
ਧਨਸੰਨਧਪਮਗ ਧਨਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗਰਸਨੁਸ

2) ਧਧਪਧਧਪਧਧ ਪਧਪਮਮਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਸੰਨਧਸੰਨਧਸੰਨ ਧਪਮਪਧਪਮਗ
ਗੰਰੰਸੰਗੰਰੰਸੰਗੰਰੰ ਮੰਗੰਰੰਸੰਧਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ

3) ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਗਪਧਪਮਗਰਸ ਗਪਧਨਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗ
ਰਸਗਪਧਨਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ

1) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੮੪੯)

ਸਲੋਕ ਮਃ੪।। ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਕਰਿ ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ।। ਉਪਦੇਸੁ ਗੁਰੂ ਸੁਣਿ ਮੰਨਿਆ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਗੁ।। ਸਭ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਗੁਣ ਉਚਰੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੁ।। ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁ ਖਿੜਿਆ ਹਰਿਆ ਬਾਗੁ।। ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਗੁਰ ਚਾਨਣੁ ਗਿਆਨੁ ਚਰਾਗੁ।। ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਵੈ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਇਕ ਨਿਮਖ ਘੜੀ ਮੁਖਿ ਲਾਗੁ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਚਰਾਗੁ-ਦੀਵਾ। ਮੁਖਿ ਲਾਗੁ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਉ	ਤਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਗਾS	ਵਿ	ਆ	S
ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਕ	ਰਿ	S	ਨਾ	S	ਦੁ	ਬਿS	ਲਾ	ਵਲੁ	ਰਾ	S	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸਂ	ਸਂ	-	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਉਪ	ਦੇ	ਸੁ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਸੁ	ਣਿ	S	ਮੰ	ਨਿ	ਆ
ਗਂਰਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਨ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਧੁS	ਰਿS	S	ਮਸ	ਤS	ਕਿ	ਪੂ	S	ਰਾS	ਭਾ	S	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਸੱਮ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ- ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12)
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਸੱਮ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਤਿਗੁਨ 4+4= 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ। ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ) (੮੫੬)

ਬਿਲਾਵਲੁ॥ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ। ਸੀਲੁ ਧਰਮੁ ਜਪੁ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਨੀ ਹਉ ਅਭਿਮਾਨ ਟੇਢ ਪਗਰੀ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਮਰ ਜਾਨਿ ਸੰਚੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਾਚੀ ਗਗਰੀ। ਜਿਨਹਿ ਨਿਵਾਜਿ ਸਾਜਿ ਹਮ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰਿ ਅਵਰ ਲਗਰੀ।੧॥ ਸੰਧਿਕ ਤੋਹਿ ਸਾਧ ਨਹੀ ਕਹੀਅਉ ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਤੁਮਰੀ ਪਗਰੀ। ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ।੨॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਗਰੀ-ਵਿਗੜੀ ਹੈ, ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀਲੁ-ਚੰਗਾ ਸੁਭਾਉ। ਟੇਢ ਪਗਰੀ- ਵਿੰਗੇ ਰਾਹ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸੰਚੀ-ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ। ਕਾਇਆ-ਸਰੀਰ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਗਗਰੀ-ਘੜਾ। ਸੰਧਿਕ-ਚੋਰ। ਪਗਰੀ-ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ। ਘਾਲਹੁ-ਭੇਜੀਂ। ਖਬਰੀ-ਖ਼ਬਰ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਰ	ਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਖਿ	ਲੇS	ਹੁS	S	ਹ	ਮ	ਤੇ	S	ਬਿ	ਗ	ਰੀ	S
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਸੀ	ਲੁ	ਧ	ਰ	ਮੁ	ਜ	ਪੁ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ਨੀ
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਹਉ	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	ਨ	ਟੇ	S	ਢ	S	ਪ	ਗ	ਰੀ	S
x					2				3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਮ	ਰ	ਜਾ	ਨਿ	ਸੰ	ਚੀ	ਇ	ਹ	ਕਾ	ਇ	ਆ	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇ	ਹ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਕਾ	SS	ਚੀ	S	ਗS	ਗS	ਰੀS	SS
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਰ ਮਗਪਮ ਗਰਸ- ਰਗਮਗ ਪਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨ਼ਸ

2) ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਰੰ ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੦੭)

ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਹੋਵਤ ਦਇਆਲੁ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਾਟੈ ਸੋ ਕਾਲੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਭਜੀਐ ਗੋਪਾਲੁ॥ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਤੂਟੈ ਜਮ ਜਾਲੁ॥੧॥ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਾਚੈ ਸਾਧ ਰਵਾਲ॥੨॥੬॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਗੋਪਾਲੁ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਜਮ ਜਾਲੁ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ-ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਰਵਾਲ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ -14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
							ਜਿ	ऽ	ਸੁ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰਿ
ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਹੋ	ਵ	ਤ	ਦਇ	ਆऽ	ਲੁ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ
ਮ	ਗ	ਧਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ							
ਕਾ	ਟੈ	ਸੋऽ	ਕਾ	ऽऽ	ਲੁ	ऽ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪ	-	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
							ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਭ	ਜੀ	ਐ	ਗੋ	ਪਾ	ਲੁ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਨऽ	ਗਾ	ऽ	ਵऽ	ਤ
ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ							
ਤੂ	ऽ	ਟੈऽ	ਜ	ਮ	ਜਾ	ਲੁ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਸਰ ਗਮਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ

2) ਪਧਪਮ ਗਰਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਮ ਗਰਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ | ਸਰ ਗ ਮਮ ਗ ਮਮ ਗ ਰਸ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
| ਜਿਸੁ ਊ ਪਰਿ ਊ ਪਰਿ ਊ ਪਰਿ |

2) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ | ਗਮ -ਗ ਮ- ਗਮ | ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਜੋੜ ਕੇ
| ਊਪਰਿ ऽਊ ਪਰਿऽ ਊਪਰਿ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੨੩-੨੪)

ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਮੇਰੀ ਰਾਖਿ ਲਈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਦੀਨੋ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਗਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਿਵਰੇ ਦੂਤ ਦੁਸਟ ਬੈਰਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕਾ ਜਪਿਆ ਜਾਪੁ॥ ਕਹਾ ਕਰੈ ਕੋਈ ਬੇਚਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਕਾ ਬਡ ਪਰਤਾਪੁ॥੧॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਖੁ ਮਨ ਮਾਹੀ। ਤਾ ਕੀ ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਜਾ ਤੇ ਊਪਰਿ ਕੋ ਨਾਹੀ।੨॥੧੨॥੯੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੇ-ਹਿਰਦੇ। ਨਿਵਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਤ-ਦੁਸ਼ਮਨ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਪਰਤਾਪੁ-ਤਾਕਤ। ਮਾਹੀ-ਮਾਹਿ, ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸੰ	ਨਧ	-ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	-	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰਿਪੂ	ऽਰੈ	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖਿऽ	ऽऽ	ਲ	ऽ	ਈ	ऽ
ਸ	ਰਗ	-ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅੰ	ऽਮ੍ਰਿ	ऽਤ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਰਿ	ਦੇ	ਮ	ਹਿ	ਦੀ	ऽ	ਨੋ	ऽ
ਧ	ਨਸੰ	-ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਜ	ऽਨ	ऽਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੀ	ਮੈ	ऽ	ਲੁ	ऽ	ਗਈ	ऽऽ	ਈऽ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਪਧ	-ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਨਿ	ਵਰੇ	ऽऽ	ਦੂ	ऽ	ਤ	ऽ	ਦੁਸ	ਟऽ	ਬੈ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਧ	ਨਸੰ	-ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ऽਰ	ऽऽ	ਪੂ	ऽ	ਰੇ	ਕਾ	ਜ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਪੁ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਪਧਪ ਮਗਗਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਪ ਧਪਮਗ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਪ ਧਪਮਗ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
2) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਸੰਨ ਧਪਪਧ ਪਧਮਪ ਮਗਮਪ ਮਗਰਸ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਮਗ ਰਰ ਗ / ਗਾऽ ਖਿਲ ਈ | ਫਿਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੧੯)

ਰੋਗੁ ਮਿਟਾਇਆ ਆਪਿ ਪ੍ਰਭਿ ਉਪਜਿਆ ਸੁਖੁ ਸਾਂਤਿ॥ ਵਡ ਪਰਤਾਪੁ ਅਚਰਜ ਰੂਪੁ ਹਰਿ ਕੀਨ੍ਹੀ ਦਾਤਿ॥੧॥ ਗੁਰਿ ਗੋਵਿੰਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਰਾਖਿਆ ਮੇਰਾ ਭਾਈ॥ ਹਮ ਤਿਸ ਕੀ ਸਰਣਾਗਤੀ ਜੋ ਸਦਾ ਸਹਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਨਾਨਕ ਜੋਰੁ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾ ਪੂਰਨ ਗੁਣਤਾਸਿ॥੨॥੧੩॥੭੭॥

ਪਦ-ਅਰਥ:- ਉਪਜਿਆ-ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ-ਪਿਆਰਾ। ਸਹਾਈ-ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਿਰਥੀ-ਵਿਅਰਥ, ਫਲ-ਹੀਨ। ਜਨ-ਸੇਵਕ। ਜੋਰੁ-ਬਲ, ਤਾਣ, ਆਸਰਾ। ਗੁਣਤਾਸਿ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪਪ	ਮ	ਗਗ	ਰਗ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ
ਗੁਰਿ	ਗੋ	ਵਿੰਦਿ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਰਾਖਿ	ਆS	ਮੇਰਾ	ਭਾS	ਈ
ਧਧ	ਨਨ	ਸਂ	ਨਨ	ਧਧ	ਪ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਹਮ	ਤਿਸ	ਕੀ	ਸਰ	ਣਾਗ	ਤੀ	ਜੋS	ਸS	ਦਾS	ਸਹਾ	ਈ
x		2		3		4				

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਪਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨ	ਧ-	ਪ
ਰੋ	ਗੁਮਿ	ਟਾਇ	ਆ	ਆਪਿ	ਪ੍ਰਭਿ	ਉਪ	ਜਿਆ	ਸੁਖੁ	ਸਾਂS	ਤਿ
ਗੰਰੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਗਰ	ਸ
ਵਡ	ਪਰ	ਤਾਪੁ	ਅਚ	ਰਜ	ਰੂਪੁ	ਹS	ਰਿS	ਕੀਨ੍ਹੀ	ਦਾS	ਤਿ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸ

2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਨ਼ਸ

3) ਰਗਮਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਗਰ ਸ / ਰਾਖਿ ਆ | ਫਿਰ ਇਹ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਰਗ ਮ- ਗ / ਕ੍ਰਿਪਾ ਕS ਰੀ | ਫਿਰ ਇਹ ਢਾਈ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ | ਰਗ ਮਗ ਰ- ਸ / ਰਾਖਿਆ ਮੇਰਾ ਭਾS ਈ | 3½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੦੦-੦੧)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੧੩॥ ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ॥ ਹਰਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਾਰਨੋ॥ ਹਰਿ ਭਰਿਪੁਰੇ ਰਹਿਆ॥ ਜਲਿ ਥਲੇ ਰਾਮ ਨਾਮੁ॥ ਨਿਤ ਗਾਈਐ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨੋ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੀਆ ਹੈ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨਹਾਰਾ॥ ਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ ਹੈ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ॥ ਹਰਿ ਕੀਈ ਹਮਾਰੀ ਸਫਲ ਜਾਤਾ॥ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ॥੧॥ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰਿ ਆਸਾ॥ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਵਿਚਿ ਆਸਾ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸੀ। ਸੋ ਜਨੁ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪਾਸੀ॥ ਕੋਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗਿ ਲਾਵਨੋ॥੨॥੧॥੭॥੪॥੬॥੭॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ, ਵਿਕਾਰੀ। ਪਾਵਨੋ- ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਭਰਿਪੁਰੇ-ਭਰਪੂਰ, ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ। ਭੇਟਿਆ-ਮਿਲਿਆ। ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ- ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਜਾਤਾ-ਸੰਸਾਰ-ਯਾਤਰਾ। ਭਾਉ ਦੂਜਾ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ। ਬਿਨਾਸਾ-ਖ਼ਤਮ। ਨਿਰਾਸੀ-ਨਿਰਲੇਪ। ਹਰਿ ਪਾਸੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਤਿਸੁ ਪਗਿ-ਉਸ (ਮਨੁੱਖ) ਦੇ ਪੈਰੀਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਪਪ	ਧਧ	-	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਪਪ	ਮਮ	ਗ
ਬੋ	ਲਹੁ	ਭਈ	S	ਆ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਪ	ਤਿਤ	ਪਾਵ	ਨੋ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਸੰ	S	ਤ	ਭ	ਗ	ਤ	S	ਤਾ	ਰ	ਨੋ	S
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	-	ਗ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਭ	S	ਰਿ	ਪੁ	S	ਰੇ	S	ਰ	ਹਿ	ਆ	S
ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸਂ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	-
ਜ	ਲਿ	ਥ	S	ਲੇ	ਰਾ	S	ਮ	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸਂ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਨਿ	ਤ	ਗਾS	ਈ	ਐ	ਹS	ਰਿS	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰS	ਨੋS
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਹੈ	ਸ	ਫ	ਲ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਹ	ਮਾ	ਰਾ
ਸ	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹ	ਰਿ	ਜਪਿ	ਆ	ਹ	ਰਿ	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਹਾ	ਰਾ
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸਂ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰੰ	-	ਸਂ
ਗੁ	ਰੁ	ਭੇ	ਟਿ	ਆ	S	ਹੈ	S	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਦਾ	S	ਤਾ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਸੰ	ਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਕੀਈ	S	ਹ	ਮਾ	ਰੀ	S	ਸ	ਫ	ਲ	ਜਾ	S	ਤਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	ਗ	ਤੀ	S	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	S	ਵ	ਨੋ	S	S
X		0		2		3		4			5		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਕ	S	ਰਿ	-	ਆ	S	ਸਾ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਭਾ	S	ਉ	S	ਦੂ	S	ਜਾ	S	ਬਿ	ਨ	ਸਿ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਾ	S
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਵਿ	S	ਖਿ	S	ਆ	S	ਸਾ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਸੀ	S
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੋ	S	ਜ	ਨੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	S	ਰਿ	S	ਪਾ	S	ਸੀ	S
ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕੋ	ਈ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਗੁ	S	ਨ	S	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-
ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਤਿ	ਸੁ	ਪ	ਗਿ	ਲਾ	S	S	ਵ	ਨੋ	S	S	S
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜੋ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੇ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧੩ ਪੜਤਾਲ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੮੩੦)
ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ।। ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ। ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸਰਨਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਚਰਨ ਸੀਸੁ ਧਰਿ।। ਲਾਲਨੁ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ।। ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ।੧।। ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨ ਬਾਤ ਕਹਉ ਸਗਰੋ ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ।। ਤਬ ਰਸ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ।। ਆਨਦ ਰੂਪ ਧਿਆਵਹੁ।। ਨਾਨਕੁ ਦੁਆਰੈ ਆਇਓ।। ਤਉ

ਮੈ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ।੨।। ਮੋਹਨ ਰੂਪੁ ਦਿਖਾਵੈ।। ਅਬ ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੁਹਾਵੈ।। ਸਭ ਮੇਰੀ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਨੀ। ਅਬ ਮੈ ਸਹਜਿ ਸਮਾਨੀ। ਮੀਠੀ ਪਿਰਹਿ ਕਹਾਨੀ। ਮੋਹਨੁ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ। ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ।।੧।।੧੨੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੋਹਨ- ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਾਵੈ-ਹਾਹੁਕੇ ਵਿੱਚ। ਕਜਰ-ਕੱਜਲ। ਅਭਰਨ-ਗਹਿਣੇ। ਉਡੀਨੀ-ਉਦਾਸ। ਸੀਸੁ-ਸਿਰ। ਸਹੇਰੀ-ਸਹੇਲੀ। ਕਹਉ- ਮੈਂ ਦਸਦੀ ਹਾਂ। ਸਗਰੇ-ਸਾਰਾ। ਅਹੰ-ਅਹੰਕਾਰ। ਤਿਖਾ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਨੀ-ਟਿਕ ਗਈ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਪਪ	ਧ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਮੋ	ਹਨ	ਨੀ	ਦS	ਨ	ਆ	S	ਵੈS	ਹਾS	S	ਵੈ
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪਪ	ਪਪ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ
ਹਾ	ਰ	ਕ	ਜ	ਰ	ਬਸ	ਤ੍ਰ	ਅਭ	ਰਨ	ਕੀ	ਨੇ
ਪਪ	ਧਧ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ
ਉਡੀ	ਨੀਓ	ਡੀਨੀ	ਉਡੀ	ਨੀ	ਕਬ	ਘ	ਰਿ	ਆS	ਵੈS	ਰੀ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸਰ	ਨਿ	ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਨਿ	ਚਰ	ਨ	ਸੀ	ਸੁ	ਧ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ
ਲਾ	ਲ	ਨੁ	ਮੋ	S	ਹਿ	ਮਿ	ਲਾ	S	ਵ	ਹੁ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਕ	ਬ	ਘ	S	ਰਿ	S	ਆ	S	ਵੈ	S	ਰੀ	S
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ
ਸੁ	ਨਹੁ	ਸ	ਹੇ	ਰੀ	ਮਿ	ਲ	ਨ	S	ਬਾ	ਤ	ਕ	ਹਉ
ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	ਗ	ਰੇ	S	S	ਅ	ਹੰ	ਮਿ	S	ਟਾ	S	ਵ	ਹੁ
ਸਸ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ
ਤਉ	ਘ	ਰ	ਹੀ	S	ਲਾ	S	ਲ	ਨੁ	ਪਾ	S	ਵਹੁ	S

www.sikhbookclub.com

ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤ	ਬ	ਰ	S	ਸ	ਮਂ	ਗਲ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	S	ਵ	ਹੁ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਧਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਦ	ਰੂ	ਪ	ਧਿਆ	ਵਹੁ	ਨਾ	ਨਕ	ਦੁਆ	ਰੈ	ਆਇ	ਓ
ਸਂਸਂ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤਉ	S	ਮੈ	S	S	ਲਾ	S	ਲ	ਨੁ	ਪਾ	ਇ	ਓ	ਰੀ
x					2				3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪਪ	ਧ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਨ	ਧ	ਪ
ਮੋ	ਹਨ	ਰੂ	ਪੁਦਿ	ਖਾ	ਵੈ	ਅ	ਥ	ਮੋ	ਹਿ	ਨੀ	ਦਸੁ	ਹਾ	ਵੇ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਭ	ਮੇ	ਰੀ	ਤਿ	ਖਾ	ਬੁਝਾ	ਨੀ	ਅਬ	ਮੈ	ਸਹ	ਜਿਸ	ਮਾ	ਨੀ
ਸਂ	ਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮੀ	ਠੀ	ਪਿਰ	ਹਿਕ	ਹਾ	ਨੀ	ਮੋ	ਹਨੁ	ਲਾ	ਲਨੁ	ਪਾ	ਇS	ਓ	ਰੀ
x		2		0		3		0		4		0	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ | ਰ ਗ / ਆ ਵੈ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਦS' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਦ ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੭੯੭)

ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੇਵਕੁ ਸੇਵ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਆ ਕੋ ਕਹੈ ਬਹਾਨਾ॥ ਐਸਾ ਇਕੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਬਨਿਆ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਸਮਾਨਾ॥੧॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪਰਚੈ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਿਸੁ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਏ ਅਨਦਿਨੁ ਲਾਗੈ ਸਹਜ ਧਿਆਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਿਆ ਕੋਈ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਕਿਆ ਕੋ ਕਰੇ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਜਬ ਅਪੁਨੀ ਜੋਤਿ ਖਿੰਚਹਿ ਤੂ ਸੁਆਮੀ ਤਬ ਕੋਈ ਕਰਉ ਦਿਖਾ ਵਖਿਆਨਾ॥੨॥ ਆਪੇ ਗੁਰੁ ਚੇਲਾ ਹੈ ਆਪੇ ਆਪੇ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਜਿਉ ਆਪਿ ਚਲਾਏ ਤਿਵੈ ਕੋਈ ਚਾਲੈ ਜਿਉ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਭਗਵਾਨਾ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਨਕੁ ਤੂ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਤੇਰੇ ਕਾਮਾਂ॥ ਇਕਨਾ ਘਰ ਮਹਿ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ਇਕਿ ਭਰਮਿ ਭਵਹਿ ਅਭਿਮਾਨਾ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵ-ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਬਹਾਨਾ-ਗ਼ਲਤ ਦਲੀਲ। ਸਮਾਨਾ-ਵਿਆਪਕ। ਪਰਚੈ-ਗਿੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮੁ-ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼। ਸਹਜ ਧਿਆਨਾ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਗਨਤਾ। ਅਭਿਮਾਨਾ-ਮਾਣ। ਚੇਲਾ-ਸਿੱਖ। ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨਾ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕਣਾ ਵਿੱਚ। ਭਵਹਿ-ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸਂ	ਨ	ਧ	-	ਨ
											ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਙ	ਰਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ
ਪ	ਰ	ਚੈ	ਙ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਨਾ	ਜਿ	ਸੁ	ਕ	ਰ	ਮੁ
ਪ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ
ਹੋ	ਵੈ	ਸੋ	ਙ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਪਾ	ਙ	ਏ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਙ	ਨੁ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	-	ਪ					
ਲਾ	ਙ	ਗੈ	ਙ	ਸ	ਹ	ਜ	ਧਿ	ਆ	ਙ	ਨਾ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ
											ਸਾ	ਹਿ	ਬ	ਙ	ਤੇ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	-	ਰਂ
ਸੇ	ਙ	ਵ	ਕੁ	ਸੇ	ਙ	ਵ	ਸਾ	ਹਿ	ਬ	ਤੇ	ਕਿ	ਆ	ਕੇ	ਙ	ਙ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਕ	ਙ	ਹੈ	ਙ	ਬ	ਙ	ਹਾ	ਙ	ਨਾ	ਙ	ਙ					
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੧੩)

ਸੋਈ ਮਲੀਨੁ ਦੀਨੁ ਹੀਨੁ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਨਾ॥ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ਨ ਬੂਝਈ ਆਪੁ ਗਨੈ ਬਿਗਾਨਾ॥੧॥ ਦੂਖੁ ਤਦੇ ਜਦਿ ਵੀਸਰੈ ਸੁਖੁ ਪ੍ਰਭ ਚਿਤਿ ਆਏ॥ ਸੰਤਨ ਕੈ ਆਨੰਦੁ ਏਹੁ ਨਿਤ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਨੀਚਾ ਕਰੈ ਨੀਚ ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪੈ॥ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈਐ ਠਾਕੁਰ ਪਰਤਾਪੈ॥੨॥ ਪੇਖਤ ਲੀਲਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਚਲਨੈ ਦਿਨੁ ਆਇਆ॥ ਸੁਪਨੇ ਕਾ ਸੁਪਨਾ ਭਇਆ ਸੰਗਿ ਚਲਿਆ ਕਮਾਇਆ॥੩॥ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ। ਹਰਿ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਨਾਨਕੁ ਜਪੈ ਸਦ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ।੪॥੨੦॥੫੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਲੀਨੁ-ਮੈਲਾ। ਦੀਨੁ-ਕੰਗਾਲ। ਹੀਨੁ-ਨੀਚ। ਗਨੈ-ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬਿਗਾਨਾ-ਮੂਰਖ। ਖਿਨ ਮਹਿ-ਤੁਰੰਤ। ਥਾਪੈ-ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੀਲਾ-ਖੇਲ ਤਮਾਸ਼ੇ। ਕਾਰਣ-ਜਗਤ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ। ਸਦ ਸਦ -ਸਦਾ ਹੀ। ਬਲਿ ਜਾਈ-ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਰ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਪ	-	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ
ਦੂ	ਖੁ	ਤ	ਦੇ	ਙ	ਜ	ਦਿ	ਵੀ	ਙ	ਸ	ਰੈਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ
ਪ	-	ਪ	ਧਧ	-	ਪ	-	ਮ	-	ਪ	ਮ	-	ਗ	-
ਸੁ	ਙ	ਖੁ	ਪ੍ਰ	ਙ	ਭ	ਙ	ਚਿ	ਙ	ਤਿ	ਆ	ਙ	ਏ	ਙ

www.sikhbookclub.com

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਨੰ	ਦੁ	ਏ	ऽ	ਹੁ	ऽ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਤ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਸੋ	ਈ	ਮ	ਲੀ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨੁ	ਹੀ	ऽ	ਨੁ	ऽ
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਸੁ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭੁ	ऽ	ਬਿ	ਸ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਰ	ਨੈ	ਹਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਬੂ	ਝ	ਈ	ऽ
ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ਪੁ	ਗ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਬਿ	ਗਾ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
x			2				0			3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੧੩)

ਮਹਾ ਤਪਤਿ ਤੇ ਭਈ ਸਾਂਤਿ ਪਰਸਤ ਪਾਪ ਨਾਠੇ॥ ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਗਲਤ ਥੇ ਕਾਢੇ ਦੇ ਹਾਥੇ॥੧॥ ਓਇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਜਨਾ ਹਮ ਉਨ ਕੀ ਰੇਨ॥ ਜਿਨ ਭੇਟਤ ਹੋਵਤ ਸੁਖੀ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪਰਾ ਪੂਰਬਲਾ ਲੀਖਿਆ ਮਿਲਿਆ ਅਬ ਆਇ॥ ਬਸਤ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਸਾਧ ਕੈ ਪੂਰਨ ਆਸਾਇ॥੨॥ ਭੈ ਬਿਨਸੇ ਤਿਹੁ ਲੋਕ ਕੇ ਪਾਏ ਸੁਖ ਥਾਨ॥ ਦਇਆ ਕਰੀ ਸਮਰਥ ਗੁਰਿ ਬਸਿਆ ਮਨਿ ਨਾਮ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਕੀ ਤੂ ਟੇਕ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰ॥ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਪਾਰ॥੪॥੧੯॥੪੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਪਤਿ-ਤਪਸ਼। ਪਰਸਤ-ਛੂਹੰਦਿਆਂ। ਅੰਧ ਕੂਪ-ਹਨੇਰਾ ਖੂਹ। ਗਲਤ-ਗਲ-ਸੜ। ਰੇਨ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਭੇਟਤ-ਮਿਲਿਆਂ। ਪਰਾ ਪੂਰਬਲਾ-ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ। ਸੁਖ ਥਾਨ-ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ। ਸਮਰਥ-ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ। ਟੇਕ-ਓਟ, ਸਹਾਰਾ। ਆਧਾਰ- ਆਸਰਾ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਪ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਓ	ਇ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ਹਾ	ऽ	ਤ	ਪ	ਤਿ	ਤੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਭ	ਈ	ऽ	ਸਾਂ	ऽ	ਤਿ	ऽ
ਸ	ਰ	ਸ	ਗਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਹ	ਮ	ऽ	ਉਨ	ਕੀ	ਰੇ	ਨ	ਪਰ	ਸ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ऽ

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜਿ	ਨ	s	ਭੇ	s	ਟ	ਤ
ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਹੋ	ਵ	ਤ	ਸੁ	s	ਖੀ	s
ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜੱਿਅ	s	s	ਦਾ	ਨੁ	ਦੇ	ਨ
x			2		3	

ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਨਾ	s	s	ਠੇ	s	s	s
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਅੰ	ਧ	s	ਕੂ	ਪ	ਮ	ਹਿ
ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	-
ਗ	ਲ	ਤ	ਥੇ	s	s	s
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਾ	ਢੇ	s	ਢੇ	s	ਹਾ	ਥੇ
x			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ 2) ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ-

3) ਗਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ 4) ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

ਬਾਣੀ ਸਧਨੇ ਕੀ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੮੫੮)

ਨ੍ਰਿਪ ਕੰਨਿਆ ਕੇ ਕਾਰਨੈ ਇਕੁ ਭਇਆ ਭੇਖਧਾਰੀ।। ਕਾਮਾਰਥੀ ਸੁਆਰਥੀ ਵਾ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ।।੧।। ਤਵ ਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ ਗੁਰਾ ਜਉ ਕਰਮੁ ਨ ਨਾਸੈ।। ਸਿੰਘ ਸਰਨ ਕਤ ਜਾਈਐ ਜਉ ਜੰਬੁਕੁ ਗ੍ਰਾਸੈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਏਕ ਬੂੰਦ ਜਲ ਕਾਰਨੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ।। ਪ੍ਰਾਨ ਗਏ ਸਾਗਰੁ ਮਿਲੈ ਫੁਨਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ।।੨।। ਪ੍ਰਾਨ ਜੁ ਥਾਕੇ ਥਿਰੁ ਨਹੀ ਕੈਸੇ ਬਿਰਮਾਵਉ।। ਬੂਡਿ ਮੂਏ ਨਉਕਾ ਮਿਲੈ ਕਹੁ ਕਾਹਿ ਚਢਾਵਉ।।੩।। ਮੈ ਨਾਹੀ ਕਛੁ ਹਉ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਆਹਿ ਨ ਮੋਰਾ।। ਅਉਸਰ ਲਜਾ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਧਨਾ ਜਨੁ ਤੋਰਾ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨ੍ਰਿਪ-ਰਾਜਾ। ਕੰਨਿਆ-ਲੜਕੀ। ਕਾਮਾਰਥੀ-ਕਾਮੀ। ਸੁਆਰਥੀ-ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼। ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ-ਲਾਜ ਰੱਖੀ। ਤਵ-ਤੇਰੇ। ਕਹਾ-ਕਿੱਥੇ? ਸਿੰਘ-ਸ਼ੇਰ। ਜੰਬੁਕੁ-ਗਿੱਦੜ। ਗ੍ਰਾਸੈ-ਖਾ ਜਾਏ। ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ-ਪਪੀਹਾ। ਸਾਗਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਬਿਰਮਾਵਉ-ਮੈਂ ਧੀਰਜ ਦਿਆਂ। ਨਉਕਾ-ਬੇੜੀ। ਕਹੁ ਕਾਹਿ ਚਢਾਵਉ-ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂਗਾ? ਮੋਰਾ-ਮੇਰਾ। ਅਉਸਰ-ਸਮਾਂ। ਤੋਰਾ-ਤੇਰਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਤਵ	ਗੁ	ਨ	ਕ	ਹਾ	s	ਸਿੰ	ਘ	s	ਸ	ਰ	ਨ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜ	ਗ	ਤ	ਗੁ	ਰਾ	s	ਕ	ਤ	s	ਜਾ	ਈ	ਐ
ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜਉ	s	s	ਕ	ਰ	ਮੁ	ਜਉ	ss	s	ਜੰ	ਬੁ	ਕੁ
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	-	ਸ
ਨਾs	ss	s	ਨਾ	s	ਸੈ	ਗ੍ਰਾ	ss	ss	ਸੈ	s	s
x			0			x			0		

ਵਾਰ ੬ ਪਉੜੀ ੧੨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਥਿ ਸਕਥ ਹਨਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ।। ਪਾਣੀ ਪਖਾ ਪੀਹਣਾ ਪੈਰ ਧੋਇ

ਚਰਣਾਮਤੁ ਪਾਵੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖਿ ਪੋਥੀਆ ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਵਜਾਵੈ।। ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤ ਕਰਿ ਗੁਰਭਾਈ ਗਲਿ ਮਿਲਿ ਗਲਿ ਲਾਵੈ। ਕਿਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਕਰਿ ਧਰਮ ਦੀ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਵੈ। ਪਾਰਸੁ ਪਰਸਿ ਅਪਰਸਿ ਹੋਇ ਪਰ ਤਨ ਪਰ ਧਨ ਹਥੁ ਨ ਲਾਵੈ। ਗੁਰ ਸਿਖ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪੂਜ ਕੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਭੈ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ।। ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਵੈ।।੧੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਕਥ-ਸਕਾਰਥੇ, ਸਫਲ। ਚਰਣਾਮਤੁ- ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ। ਡੰਡਉਤ-ਦੰਡਵਤ, ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਪ੍ਰਣਾਮ। ਵਿਰਤਿ-ਉਪਜੀਵਕਾ। ਆਪੁ ਗਵਾਇ-ਆਪਾ-ਭਾਵ ਗਵਾ ਕੇ। ਗਣਾਵੈ-ਜਣਾਉਂਦੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹ	ਖਿ	ਸ	ਕਥ	ਹ	ਨਿ	ਪਾ	ਣੀ	ਪ	ਖਾ	ਪੀ	ਹS	ਣਾS	S
ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਸਾS	ਧਸੰ	ਗਤਿ	ਗੁਰ	ਕਾS	ਰਕ	ਮਾ	ਵੈ	ਪੈS	ਰS	ਧੋ	ਇ	ਚਰਣਾਮਤੁ		ਪਾS	ਵੈS
x				0				x				0			

ਇਸ ਸਲੋਕ ਦਾ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਪਉੜੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੮੫੩)

ਸਲੋਕ ਮ:੩।। ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ।। ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੈ ਲੈਹੁ ਉਬਾਰਿ।। ਸਤਿਗੁਰਿ ਸੁਖੁ ਵੇਖਾਲਿਆ ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿ।। ਨਾਨਕ ਅਵਰੁ ਨ ਸੁਝਈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਬਖਸਣਹਾਰੁ।।੧।।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੮੪੯)

ਪਉੜੀ।। ਤੂ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਇਆ।। ਤੂ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਸਬਾਇਆ।। ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਤਾੜੀ ਲਾਈਐ ਆਪੇ ਗੁਣ ਗਾਇਆ।। ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਭਗਤਹੁ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਅੰਤਿ ਲਏ ਛਡਾਇਆ।। ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ।।੧।।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਸੰ	ਨਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਤੂ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰਭੁ	ਆਪਿ	ਅ	ਗੰਮੁ	ਹੈ	S	ਸ	ਭਿ	ਤੁ	ਧੁ	ਉ	ਪਾਇ	ਆ	S
ਤੂ	ਆਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਵਰ	ਤ	ਦਾ	S	ਸ	ਭੁ	ਜਗ	ਤੁ	ਸ	ਬਾਇ	ਆ	S
ਤੁਧੁ	ਆਪੇ	ਤਾ	ੜੀ	ਲਾ	ਈ	ਐ	S	ਆ	ਪੇ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਇ	ਆ	S
ਹਰਿ	ਧਿਆਵਹੁਭਗ		ਤਹੁ	ਦਿ	ਨਸੁ	ਰਾ	ਤਿ	ਅੰ	ਤਿ	ਲ	ਏ	ਛ	ਡਾਇ	ਆ	S
ਪ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਧਪ
ਜਿ	ਨਿ	ਸੇਵਿ	ਆ	ਤਿਨਿ	ਸੁਖੁ	ਪਾਇ	ਆ	ਹ	ਰਿ	ਨਾS	ਮਿਸ	ਮਾਇ	ਆ	ਨਾ	ਮਿਸ
ਮਮ	ਗ	ਗ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	-								
ਮਾਇ	ਆ	ਨਾ	ਮਿਸ	ਮਾਇ	ਆ	S	S								
x				x				x				x			

੧੭-ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਰਾਗ ਗੌੜ ਦਾ ਵਰਨਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੩੩੯ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਵੀ ਝਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਸ, ਮ ਰ ਸ, ਨੁ ਸ, ਗੁ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਪ, ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ। ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਸੰ, ਸੰ, ਨ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਨ ਸੰ ਧ ਨੁ ਮ ਪ, ਧ ਸੰ, ਨੁ, ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌੜ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਸਾਢੇ ਦਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਜੇ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗੁ ਮ ਰ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਰੂਪ ਲਗਭਗ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਰਾਗ ਗੌੜ ਦਾ ਐਸਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਗੌੜ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੌਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੌੜ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਤੋਂ ਗੌਂਡ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੌਡ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੌਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੌਡ ਤੇ ਮਾਲਵਗੌਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੌਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੇਘ ਰਾਗ ਤੋਂ ਗੌਂਡ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਗੌਂਡ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਸਾਲੂ ਸਾਰਗ ਸਾਗਰਾ ਅਉਰ ਗੋਂਡ ਗੰਭੀਰ' ਨਟ ਹਮੀਰ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੌਂਡ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਗੋਰ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਧ ਹੀਨ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੂਜਾ ਗੌਂਡ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਤੇ ਗੁੰਡ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਘ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਗੋੜ ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਦ ਸਮੇਤ ਹੈ, ਆਦਿ ਖੜਜ ਅੰਤ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਤੇ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਗੌਂਡ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਧਨਾਸਰੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੌਂਡ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ

www.sikhbookclub.com

ਸੰਕੀਰਨ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਔੜਵ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ ਰ ਗ ਮ ਧ ਸਂ। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਗੌਡ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌਂਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਹੈ। ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੈ। ਸ ਰ ਮ ਪ ਧੁ ਸਂ ਧੁ ਨ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡਿਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੪' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਗੌਂਡ ਤੇ ਗੁੰਡ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਪਰ ਗੋਂਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਇਲਾਕਾਈ ਰਾਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਮਲਾਰ ਜੈਸੇ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਗਾਉਂਡਾ, ਗੰਡ, ਗਾਊਂਡਾ, ਗਾਉਂਡੀ, ਗਾਉਂਡਗਿਰੀ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾ ਗਿਆਰਵੀਂ ਤੋਂ ਸਤਾਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਰਾਗ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਉਡੀ, ਗਾਂਉਡਗਿਰੀ ਤੇ ਗਾਊਡ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਹੁਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੨੯ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਮਾਲਕ ਨੇ ਹੀ ਸਭ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ – ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ – ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਪਕੜ – ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸਂ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਗੌੜ ਮਲਾਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਛਾਯਾਲਗ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੌੜ ਮਲਾਰ ਗੌੜ ਤੇ ਮਲਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਤੇ ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ ਗੌੜ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ, ਰਾਗ ਦੇ ਚਲਨ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਰਾਗ ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ ਇਹ ਗੌੜ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਪ ਰ ਸ ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸਂ ਨ ਰਂ ਸਂ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਇਹ ਰਾਗ ਗੌੜ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੌੜ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਚਲਨ ਗ ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮ, ਪ ਧ ਸਂ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੌੜ ਤੇ ਮਲਾਰ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗੌੜ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਚਲਨ ਵਕਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ (ਗੌੜ ਕਲਿਆਨ) ਤੇ ਰਾਗ ਗੌੜ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰਾਗ ਗੌੜ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਲੱਗਭਗ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਗੌਂਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ, ਦੂਜਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗ ਧ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਾਲਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਮਲਾਰ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਭਾਤਖੰਡੇ ਵਾਲਾ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸਪਾਟ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਵਕਰ ਰੂਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ ਧ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ, ਗ ਮ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਚਲਨ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਸਤਾਰਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੮੫੯ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੬ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੨੨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੮੭੦ ਤੋਂ ੮੭੫ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਦੇ ੧੧, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਦੇ ੭ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਗੋਂਡ ਥਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ- ਮਧਿਅਮ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ, ਗ ਮ, ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ਼ ਸ, ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਪ਼, ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਗ ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

ਸ ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਪ ਮ, ਮ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ ।

ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਮੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ ਮੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

www.sikhbookclub.com

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੮)

ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੰ ਰਮਣੰ ਗੋਪਾਲ ਕੀਰਤਨਹ।। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ ਤਰਣੰ ਨਾਨਕ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਭੈ ਦੁਤਰਹ।।੫੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਚਰਣ ਕਮਲ-ਕੌਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਸਰਣੰ-ਓਟ, ਆਸਰਾ। ਰਮਣੰ-ਉਚਾਰਨਾ। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਭੈ-ਭਿਆਨਕ। ਦੁਤਰਹ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ।।

(੧੩੫੯)

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੰਤ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਪਾਲਹ ਸਗਲੵੰ ਰੋਗ ਖੰਡਣਹ।। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣਿ ਗੁਣ ਰਮਤ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ।।੫੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਗਲੵੰ-ਸਾਰੇ। ਖੰਡਣਹ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੇਣਿ-ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਰਮਤ-ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਧੁਨਸ-
											ਵਾSਹਿS
ਸਰਸ-	ਸਰਗਮ	ਰਗਮਪ	ਮਪਮ-	ਰਗਮ-	ਰਗਮਪ	ਮਮਪਪ	ਮਗਰਸ	ਰਗਮਪ	ਨਧਨਪ	ਧ-ਨਨ	ਸੰ-ਨਸੰ
ਗੁSਰੂS	ਚਰਣS	ਕਮਲS	ਸਰਣੰS	ਰਮਣੰS	ਗੋSਪਾਲ	ਕੀਰਤਨਹ	ਸਾSਧS	ਸੰਗੇਣS	ਤਰਣੰS	ਨਾSਨਕ	ਮSਹਾS
ਨਧਨਪ	ਧਮਪਮ	ਗਰਸ-	---	ਸਰਗਮ	ਪਪਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਨ-ਸੰਸੰ	ਧਨ	ਸੰਸੰਧ-	ਨ-ਸੰਸੰ
ਸਾSਗਰ	ਭੈSਦੁਤ	ਰਹSS	SSSS	ਕ੍ਰਿਪਾS	ਕਰੰਤS	ਗੋਬਿੰ	ਦਗੋ	ਪਾSਲਹ	ਗੋਪਾ	ਲਹਗੋS	ਪਾSਲਹ
ਸੰਸੰਰੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਨਧਨਸੰ	ਸੰਰੰਗੰਮੰ	ਗੰਰੰਸੰ-	ਨਧਨਪ	ਧਮਪਮ	ਗਰਗਮ-	ਮਪਮਮ	ਗਗਰਸ	ਗਗਰਸ	ਗਗਰਸ
ਸਗਲੵੰ	ਰੋSਗS	ਖੰਡਣਹ	ਸਾSਧS	ਸੰਗੇਣਿS	ਗੁਣਰਮਤ	ਨਾSਨਕ	ਸਰਣਿS	ਪੂSਰਨ	ਪਰਮੇਸੁਰਹ	ਪਰਮੇਸੁਰਹ	ਪਰਮੇਸੁਰਹ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੬੪-੬੫)

ਗੁਰੁ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ।। ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਭਗਵੰਤੁ।। ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਦੇਉ ਅਲਖ ਅਭੇਉ।। ਸਰਬ ਪੂਜ ਚਰਨ ਗੁਰ ਸੇਉ।।੧।। ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਥਾਉ।। ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਉ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਉ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੁ ਰਿਦੈ ਧਿਆਨੁ।। ਗੁਰੁ ਗੋਪਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨੁ।। ਗੁਰ ਕੀ ਸਰਣਿ ਰਹਉ ਕਰ ਜੋਰਿ।। ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰੁ।।੨।। ਗੁਰੁ ਬੋਹਿਥੁ ਤਾਰੇ ਭਵ ਪਾਰਿ।। ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਜਮ ਤੇ ਛੁਟਕਾਰਿ।। ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਉਜਾਰਾ।। ਗੁਰ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰਾ।।੩।। ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ।। ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੀ।। ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ।। ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਸੋਇ।।੪।।੭।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਗਵੰਤੁ-ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ। ਦੇਉ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਅਭੇਉ-ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਉ-ਮੈਂ ਸੇਂਵਦਾ ਹਾਂ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਧਿਆਨੁ-ਸਮਾਧੀ। ਕਰ ਜੋਰਿ- ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ। ਬੋਹਿਥੁ-ਜਹਾਜ਼। ਭਵ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅੰਧਕਾਰ-ਘੁਪ ਹਨੇਰਾ। ਉਜਾਰਾ-ਚਾਨਣ। ਨਿਸਤਾਰਾ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
								ਗੁ	ਰ	ਬਿ	ਨੁ	ਅ	ਵ	ਰੁ	S
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪਪ	ਨ	ਧ
ਨਾ	ਹੀ	ਮੈ	S	ਥਾ	S	ਉ	S	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਜ	ਪਉ	S	S
ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	-								
ਗੁ	ਰੂ	ਗੁ	ਰ	ਨਾ	S	ਉ	S								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਪ	ਧਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-
								ਗੁ	ਰੁ	ਮੇS	ਰੀ	ਪੂ	S	ਜਾ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪਪ	ਗ
ਗੁ	ਰੁ	ਗੋ	S	ਬਿੰ	S	ਦੁ	S	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ
ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਗੁ	ਰੁ	ਭ	ਗ	ਵੰ	S	ਤੁ	S								
X				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਮਪ ਮਗ ਰਸ 2) ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਧਮ ਪਗ ਮਗ ਰਸ

3) ਗਮ ਪਪ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਰਗ ਮਗ ਰਸ 4) ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਗਮ ਰਸ

5) ਰਗ ਮਮ ਮਪ ਮਮ ਧਪ ਮਮ ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਮਮ ਗਰ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ

6) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਪਗ ਮਗ ਰਸ

7) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮ- ਮਪ ਧਪ ਨਧ ਨਪ ਧਪ ਮ- ਗਮ ਗਰ ਸ-

8) ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਪਗ ਰਗ ਮਮ ਗਗ ਰਸ

1) ਸੱਮ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 'ਗੁਰ ਬਿਨੁ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤੇ 'ਅਵ ਰੁS' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ 'ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁS' ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਨਾਲ 'ਨਾਹੀਂ' ਨੂੰ ਇਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਾਰੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੬੩)

ਨਿਮਾਨੇ ਕਉ ਜੋ ਦੇਤੋ ਮਾਨੁ॥ ਸਗਲ ਭੂਖੇ ਕਉ ਕਰਤਾ ਦਾਨੁ॥ ਗਰਭ ਘੋਰ ਮਹਿ ਰਾਖਨਹਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ॥੧॥ ਐਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਧਿਆਇ॥ ਘਟਿ ਅਵਘਟਿ ਜਤ ਕਤਹਿ ਸਹਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰੰਕੁ ਰਾਉ ਜਾ ਕੈ ਏਕ ਸਮਾਨਿ॥ ਕੀਟ ਹਸਤਿ ਸਗਲ ਪੂਰਾਨ॥ ਬੀਓ ਪੂਛਿ ਨ ਮਸਲਤਿ ਧਰੈ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਆਪਹਿ ਕਰੈ॥੨॥ ਜਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਇ॥ ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ॥ ਆਪਿ ਅਕਾਰੁ ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰੁ॥ ਘਟ ਘਟ ਘਟਿ ਸਭ ਘਟ ਆਧਾਰੁ॥੩॥ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਭਗਤ ਭਏ ਲਾਲ॥ ਜਸੁ ਕਰਤੇ ਸੰਤ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ॥ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਜਨ ਰਹੇ ਅਘਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਜਨ ਲਾਗੈ ਪਾਇ॥੪॥੩॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਘੋਰ-ਭਿਆਨਕ। ਘਟਿ-ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਅਵਘਟਿ-ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਜਤ ਕਤਹਿ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ, ਹਰ ਥਾਂ। ਰੰਕੁ- ਕੰਗਾਲ ਮਨੁੱਖ। ਰਾਉ-ਰਾਜਾ। ਕੀਟ-ਕੀੜੇ। ਹਸਤਿ-ਹਾਥੀ। ਪੂਰਾਨ-ਪੂਰਨ, ਵਿਆਪਕ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ। ਮਸਲਤਿ-ਮਸ਼ਵਰਾ। ਨਿਰੰਜਨੁ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਅਕਾਰੁ-ਦਿਸਦਾ ਜਗਤ। ਨਿਰੰਕਾਰੁ-ਨਿਰ-ਆਕਾਰ, ਆਕਾਰ -ਰਹਿਤ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ। ਰਹੇ ਅਘਾਇ-ਰੱਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਇ-ਪੈਰੀਂ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਰਗ	ਮ	ਗ	ਰ
												ਐS	S	ਸੋ	S
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਮ	ਨ	ਮਾ	S	ਹਿ	S	ਧਿ	ਆ	ਇ	S	ਘ	ਟਿ	ਅ	ਵ
ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਸ				
ਘ	ਟਿ	ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਹਿ	S	ਸS	ਹਾS	ਇ	S				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
												ਨਿ	ਮਾ	ਨੇ	S
ਨਨ	-	ਸਂ	-	ਸਂ	-	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਕਉ	S	ਜੋ	S	ਦੇ	S	ਤੋ	S	ਮਾ	S	ਨੁ	S	ਸ	ਗ	ਲ	S
ਧ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ				
ਭੂ	ਖੇ	ਕਉ	S	ਕS	ਰS	ਤਾ	S	ਦਾ	S	ਨੁ	S				
x				2				0				3			

(ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ।। ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੮੭੦)

ਗੋਂਡ।। ਨਰੂ ਮਰੈ ਨਰੁ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ।। ਪਸੂ ਮਰੈ ਦਸ ਕਾਜ ਸਵਾਰੈ।।੧।। ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ।। ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ ਬਾਬਾ ਰੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਹਾਡ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਲਕਰੀ ਕਾ ਤੂਲਾ।। ਕੇਸ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਘਾਸ ਕਾ ਪੂਲਾ।।੨।। ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤਬ ਹੀ ਨਰੁ ਜਾਗੈ।। ਜਮ ਕਾ ਡੰਡੁ ਮੂੰਡ ਮਹਿ ਲਾਗੈ।।੩।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਰੂ-ਮਨੁੱਖ। ਗਤਿ-ਹਾਲਤ। ਹਾਡ-ਹੱਡੀਆਂ। ਤੂਲਾ-ਗੱਠਾ। ਘਾਸ-ਘਾਹ। ਪੂਲਾ-ਮੁੱਠਾ। ਡੰਡੁ-ਡੰਡਾ। ਮੂੰਡ ਮਹਿ-ਸਿਰ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸਸ
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਕ	ਰਮ	ਕੀS	ਗ	ਤਿ	ਮੈ	ਕਿਆ	ਜਾ	ਨਉ
ਮ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੈ	S	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	ਨਉ	ਬਾ	S	ਬਾ	ਰੇ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਨ	ਰੂ	ਮ	ਰੈ	ਨ	ਰੁ	ਕਾ	ਮਿ	ਨ	S	ਆ	ਵੈ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਪ	ਸੂ	ਮ	ਰੈ	ਦS	ਸ	ਕਾ	ਜ	ਸS	ਵਾS	ਰੈS	S
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗਮ	ਰਗ	ਮਪ	ਮ-	ਧਪ	ਮ-	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮ	ਗਰ	ਸ-
2)	ਰਗ	ਮਪ	ਮ-	ਰਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ-	ਨਧ	ਨਪ	ਮਮ	ਗਰ	ਸ-
3)	ਮਪ	ਧਪ	ਮ-	ਨਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮ	ਪਗ	ਮਰ	ਗਰ	ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੬੬-੬੭)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤ।। ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ ਤੁਮ੍ਾਰਾ ਚੀਤ।। ਮਨ ਤਨ ਕੀ ਸਭ ਮਿਟੈ ਬਲਾਇ।। ਦੂਖੁ ਅੰਧੇਰਾ ਸਗਲਾ ਜਾਇ।।੧।। ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਤਰੀਐ ਸੰਸਾਰੁ।। ਵਡ ਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ਪੁਰਖੁ

ਅਪਾਰੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਜਨੁ ਕਰੈ ਕੀਰਤਨੁ ਗੋਪਾਲ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਜਮਕਾਲੁ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਆਇਆ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਪਨਾ ਖਸਮੁ ਪਛਾਣੁ॥੨॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਿਟਹਿ ਉਨਮਾਦ॥ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਜਾਣੁ ਭਗਵੰਤ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਾ ਪੂਰਨ ਮੰਤ॥੩॥ ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਾਟਿ ਕੀਏ ਭੰਡਾਰ॥ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਰੰਗ ਸੰਗਿ ਜਾਗਾ॥ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਲਾਗਾ॥੪॥੧੪॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਰਮਲ-ਪਵਿੱਤਰ। ਬਲਾਇ-ਬਿਪਤਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ। ਪਛਾਣੁ-ਸਾਂਝ ਪਾ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਉਨਮਾਦ-ਝੱਲ-ਪੁਣਾ। ਭਗਵੰਤ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ। ਮੰਤ-ਉਪਦੇਸ਼। ਖਾਟਿ-ਖੱਟ ਕੇ। ਸੰਗਿ-ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਤ	ਰੀ	ਐ	ຣ	ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ຣ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਪਾਈ	ਐ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਅ	ਪਾ	ຣ	ਰੁ	ຣ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪਹੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਮੀ	ຣ	ਤ	ຣ
ਨਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਨਿਰ	ਮ	ਲ	ਹੋ	ຣ	ਇ	ਤੁ	ਮ੍ਾ	ਰਾ	ຣ	ਚੀ	ຣ	ਤ	ຣ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਪਮ ਗਰ ਸ- ਮਪ ਧਪ ਮ- ਗਮ ਗਰ ਸ-

2) ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮਮ ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਗਮ ਰਸ

3) ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਪ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਗ ਮਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾਇਣ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਤ' ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੬੪)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਨ ਮੋਰ।। ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰ।। ਗੁਰ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ।। ਜਾ ਕੀ ਕੋਇ ਨ ਮੇਟੈ ਦਾਤਿ।।੧।। ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ।। ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗੈ।। ਦੂਖੁ ਦਰਦੁ ਭ੍ਰਮੁ ਤਾ ਕਾ ਭਾਗੈ।। ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਪਾਏ ਮਾਨੁ।। ਗੁਰ ਊਪਰਿ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੁ।।੨।। ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲ।। ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਪੂਰਨ ਘਾਲ।। ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਦੁਖੁ ਨ ਬਿਆਪੈ।। ਗੁਰ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਦਹ ਦਿਸਿ ਜਾਪੈ।।੩।। ਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਇ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਭਾਗ।। ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਤਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗ।।੪।।੬।।੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਨ ਮੋਰ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ! ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਮਾਨੁ-ਆਦਰ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ। ਨ ਬਿਆਪੈ-ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਦਹ ਦਿਸਿ-ਦਸੀਂ ਪਾਸੀਂ। ਜਾਪੈ-ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ-ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰੂ	ਪ	ਰ	ਮੇ	S	ਸ	ਰੁ	ਏ	S	ਕੋ	ਜਾ	S	ਣੁ
ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜੋ	S	ਤਿ	ਸੁ	ਭਾ	S	ਵੈ	S	ਸੋ	ਪ	ਰ	ਵਾ	S	ਣੁ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗੁ	ਰੂ	ਗੁ	ਰੂ	ਗੁ	ਰੁ	ਕ	ਰਿ	ਮ	S	ਨ	ਮੋ	S	ਰ
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ
ਗੁS	SS	ਰੂS	S	ਬਿ	ਨਾ	ਮੈ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	ਹੋ	S	ਰ
ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਟੇ	S	ਕ	S	ਰ	ਹਹੁ	ਦਿਨੁ	ਰਾ	S	ਤਿ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਾ	S	ਕੀ	S	ਕੋ	S	ਇ	ਨ	ਮੇ	S	ਟੈ	ਦਾ	S	ਤਿ
x		0		2		3		4			0		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਮ ਪ / ਏ ਕੋ | ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਮ ਗ ਰ ਗਗ / ਪ ਰ ਮੇ ਸਰੁ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ ਘਰੁ ੧) (੮੭੩-੭੪)

ਗੋਂਡ।। ਮੋ ਕਉ ਤਾਰਿ ਲੇ ਰਾਮਾ ਤਾਰਿ ਲੇ।। ਮੈ ਅਜਾਨੁ ਜਨੁ ਤਰਿਬੇ ਨ ਜਾਨਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ਬਾਹ ਦੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਨਰ ਤੇ ਸੁਰ ਹੋਇ ਜਾਤ ਨਿਮਖ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਬੁਧਿ ਸਿਖਲਾਈ।। ਨਰ ਤੇ ਉਪਜਿ ਸੁਰਗ ਕਉ ਜੀਤਿਓ ਸੋ ਅਵਖਧ ਮੈ ਪਾਈ।।੧।। ਜਹਾ ਜਹਾ ਧੂਅ ਨਾਰਦੁ ਟੇਕੇ ਨੈਕੁ ਟਿਕਾਵਹੁ ਮੋਹਿ।। ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਅਵਿਲੰਬਿ ਬਹੁਤੁ ਜਨ ਉਧਰੇ ਨਾਮੇ ਕੀ ਨਿਜ ਮਤਿ ਏਹ।।੨।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਰਿਬੇ ਨ ਜਾਨਉ-ਮੈਂ ਤਰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸੁਰ-ਦੇਵਤੇ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਫਰਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਸਤਿਗੁਰ ਬੁਧਿ ਸਿਖਲਾਈ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਾਈ ਹੋਈ ਮੱਤ ਨਾਲ। ਉਪਜਿ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ। ਅਵਖਧ-ਦਵਾਈ। ਪਾਈ-ਪਾਈਂ, ਮੈਂ ਪਾ ਲਵਾਂ। ਟੇਕੇ-ਟਿਕਾਏ ਹਨ, ਇਸਥਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨੈਕੁ-ਸਦਾ। ਅਵਿਲੰਬਿ-ਆਸਰੇ ਨਾਲ। ਉਧਰੇ-(ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ) ਬਚ ਗਏ। ਨਿਜ ਮਤਿ-ਆਪਣੀ ਮੱਤ, ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਨ	ਧਧ	ਨਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਮੋ	ਕਉ	ਤਾਰਿ	ਲੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਤਾS	ਰਿS	ਲੇ
ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮਮ	ਪਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਮ
ਮੈ	ਅ	ਜਾਨੁ	ਜਨੁ	ਤਰਿ	ਬੇ	ਨ	ਜਾ	ਨਉ
ਨ	ਪ	ਧ	ਮਮ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ਪ	ਬੀ	ਠੁਲਾ	ਬਾS	ਹ	ਦੇ	S	S
x				2		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਨਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ
ਨਰ	ਤੇ	ਸੁਰ	ਹੋਇ	ਜਾ	ਤ	ਨਿS	ਮਖ	ਮੈS
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੁS	ਧਿ	ਸਿਖ	ਲਾS	ਈS
x				2		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਰਗਮਰ	ਗਮਰਗ	ਮਪਮ-	ਧਨਸੰਧ	ਨਸੰਧਨ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਨਧਨਪ	ਧਮਗਮ	ਗਰਸ-
2)	ਸਰਗਮ	ਰਗਮਪ	ਮ-ਰਗ	ਮਪਧਪ	ਮ-ਪਧ	ਨਧਨਸੰ	ਨਧਨਪ	ਧਪਮ-	ਗਰਸ-
3)	ਗਮਰਗਮ	ਰਗਮਪ	ਮਗਰਸ	ਧਨਧਨ	ਸੰਰੰਸੰਸੰ	ਨਧਨਪ	ਧਮਗਮ	ਰਗਮ-	ਗਰਸ-

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਧਮ - ਧਮ - ਧਮ | ਫਿਰ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ
| ਰਾਮਾ S ਰਾਮਾ S ਰਾਮਾ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾਰਿ ਲੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੬੫)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਕਰਿ ਬਿਉਹਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਇ॥ ਰਮਤ ਰਾਮੁ ਸਭ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਬੋਲਹੁ ਰਾਮ॥ ਸਭ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਪੂਰਨ ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਧਨੁ ਸੰਚਿ ਭੰਡਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਰਿ ਆਹਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਵੀਸਰਿ ਨਹੀ ਜਾਇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬਤਾਇ॥੨॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਦਾ ਸਹਾਇ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਭਏ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਗਏ॥੩॥ ਰਮਤ ਰਾਮ ਜਨਮ ਮਰਣੁ ਨਿਵਾਰੈ॥ ਉਚਰਤ ਰਾਮ ਭੈ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਰਾਮ ਪਰਗਾਸ॥ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸ॥੪॥੮॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਉਹਾਰ-ਵਣਜ, ਵਪਾਰ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਰਮਤ-ਵਿਆਪਕ। ਨਿਰਮਲ-ਪਵਿੱਤਰ। ਸੰਚਿ-ਇਕੱਠਾ ਕਰ। ਆਹਾਰ-ਜਿੰਦ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ। ਲਿਵ ਲਾਇ-ਸੁਰਤ ਜੋੜ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਰਮਤ-ਉਚਾਰਦਿਆਂ, ਸਿਮਰਦਿਆਂ। ਨਿਵਾਰੈ-ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਰਤ-ਉਚਾਰਦਿਆਂ। ਭੈ ਪਾਰਿ-ਡਰ ਤੋਂ ਪਾਰ। ਪਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨ	ਧਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੰ	ਤਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ	ਬੋ	ਲਹੁ	ਰਾ	S	ਮ
ਨਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਸਭ	ਤੇ	ਨਿਰ	ਮ	ਲ	ਪੂS	ਰਨ	ਕਾS	SS	ਮ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਨਧ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਰਾ	ਮS	ਰਾਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਕਰਿ	ਬਿਉ	ਹਾ	S	ਰ
ਨਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਰਾS	ਮS	ਰਾਮ	ਰਾ	ਮS	ਪ੍ਰਾS	ਨ	ਅS	ਧਾS	ਰ
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸਂਰਂਸਂ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਗਰਸ-
2) ਰਗਮਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਪ ਨਧਨਸਂ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਨ਼ਸ
3) ਪਧਪਮ ਮਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਧਨ ਸਂਰਂਸਂ- ਨਸਂਨਧ ਨਪਪਧ ਪਮਮਪ ਮ-ਰਗ ਮਗਰਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ | ਨਨ ਸਂਸਂ ਸਂਸਂ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ
| ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਸੰਤ ਜਨਾ' ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਕੇ) (੧੩੮੪)

ਇਕੁ ਫਿਕਾ ਨ ਗਾਲਾਇ ਸਭਨਾ ਮੈ ਸਚਾ ਧਣੀ॥ ਹਿਆਉ ਨ ਕੈਹੀ ਠਾਹਿ ਮਾਣਕ ਸਭ ਅਮੋਲਵੇ॥੧੨੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਲਾਇ-ਬੋਲ। ਧਣੀ-ਮਾਲਕ, ਖ਼ਸਮ। ਹਿਆਉ-ਹਿਰਦਾ। ਕੈਹੀ-ਕਿਸੇ ਦਾ ਭੀ। ਠਾਹਿ-ਢਾਹ, ਦੁਖਾਅ। ਮਾਣਕ ਸਭ ਅਮੋਲਵੇ-ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਅਮੋਲਕ ਮੋਤੀ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗਰਰਗਰ	ਸ-ਰਗ
										ਇSਕੁS	ਫਿSਕਾS
ਮ-ਗਮ	ਰਗਮ-	ਪਮ	ਗਰਮਗ	ਰਗਮਪ	ਨਧਨਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਮਗਮ-	ਗਰਸ-		
ਨSSS	ਗਾSSS	ਲਾਇ	ਸSਭS	ਨਾSSS	ਮੈSSS	ਸS	ਚਾS	ਧSSS	ਣੀSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪ-ਮਪ	ਨ-ਧਨ
										ਹਿSSS	ਆSਉS
ਸਂ-ਨਸਂ	ਧਨਸਂ-	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂਸਂ-	ਰਂਗਂਮਂ-	ਗਂਰਂਸਂ-	ਨਧਨਪ	ਧਮਪਗ	ਰਗਮ-	ਗਰਸ-		
ਨSSS	ਕੈSਹੀS	ਠਾS	ਹਿSSS	ਮਾSਣS	ਕSSS	ਸSਭS	ਅSਮੋS	ਲSSS	ਵੇSSS		
x		0		2		0		3			

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਰਗ ਰਗਮ- ਪਮ ਧਪਮ- ਨਧਨਪ ਮ-ਪਮ ਰਗਮ- ਗਰਸ-
2) ਸ-ਰਗ ਮ-ਪਮ ਰਗਮ- ਪ-ਧਪ ਨਧਨਸਂ ਨਧਪ- ਮਪਮ- ਗਰਮਗ ਰਸ

1) ਰਗਮਰਗਮਰਗ ਮਪਮਗਰਸਨ਼ਸ ਗਮਪਗਮਪਮਪਂ ਪਧਪਪਮਪਮਮ ਰਗਮਗਰਸਨ਼ਸ
ਪਧਨਧਨਸਂਰਂਸਂ ਰਂਗਂਮਂਗਂਰਂਸਂਨਸਂ ਨਧਨਪਮਗਰਸ

2) ਗਮਰਗਮਰਗਮਪ ਮਗਰਸਪਧਪਪ ਮਪਮਮਗਮਗਮ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਧਨਸੰਰੰਸੰ-ਨਸੰ
ਰੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਨਸੰ ਨਧਨਪਧਪਮਮ ਗਮਰਗਮਗਰਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇSਕੁSਵਿSਕਾS ਨSSSਵਿSਕਾS ਨSSSਵਿSਕਾS ਨ ਤੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਘਰੁ ੨ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੭੪)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਭਰਮਾ॥ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਲੈ ਊਤਮ ਧਰਮਾ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਜਾਤਿ ਕੁਲ ਹਰੀ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਅੰਧੁਲੇ ਕੀ ਲਾਕਰੀ॥੧॥ ਹਰਏ ਨਮਸਤੇ ਹਰਏ ਨਮਹ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਹੀ ਦੁਖੁ ਜਮਹ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਨਾਕਸ ਹਰੇ ਪਰਾਨ॥ ਅਜੈਮਲ ਕੀਓ ਬੈਕੁੰਠਹਿ ਥਾਨ॥ ਸੂਆ ਪੜਾਵਤ ਗਨਿਕਾ ਤਰੀ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਨੈਨਹੁ ਕੀ ਪੂਤਰੀ॥੨॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਪੂਤਨਾ ਤਰੀ॥ ਬਾਲ ਘਾਤਨੀ ਕਪਟਹਿ ਭਰੀ॥ ਸਿਮਰਨ ਦ੍ਰੋਪਦ ਸੁਤ ਉਧਰੀ॥ ਗਊਤਮ ਸਤੀ ਸਿਲਾ ਨਿਸਤਰੀ॥੩॥ ਕੇਸੀ ਕੰਸ ਮਥਨੁ ਜਿਨਿ ਕੀਆ॥ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਕਾਲੀ ਕਉ ਦੀਆ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਐਸੋ ਹਰੀ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਭੈ ਅਪਦਾ ਟਰੀ॥੪॥੧॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਰਮਾ-ਭਟਕਣਾ। ਜਾਤਿ ਕੁਲ ਹਰੀ-ਨੀਵੀਂ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਕਰੀ-ਲੱਕੜੀ, ਡੰਗੋਰੀ, ਆਸਰਾ। ਹਰੇ ਪਰਾਨ-ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ, ਮਾਰਿਆ। ਥਾਨ-ਥਾਂ। ਸੂਆ-ਤੋਤਾ। ਗਨਿਕਾ-ਵੇਸਵਾ। ਪੂਤਰੀ-ਪੁਤਲੀ। ਪੂਤਨਾ-ਦਾਈ ਦਾ ਨਾਮ। ਘਾਤਨੀ-ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ। ਕਪਟਹਿ-ਧੋਖਾ, ਫਰੇਬ। ਦ੍ਰੋਪਦ ਸੁਤ-ਰਾਜਾ ਦ੍ਰੋਪਦ ਦੀ ਧੀ, ਦ੍ਰੋਪਤੀ। ਉਧਰੀ-ਬਚੀ। ਨਿਸਤਰੀ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਕੇਸੀ-ਕੇਸੀ ਦੈਂਤ। ਕੰਸ-ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਮਾਮਾ। ਮਥਨੁ-ਨਾਸ। ਕਾਲੀ-ਕਾਲੀ ਨਾਗ। ਜਾਸੁ-ਜਿਸਨੂੰ। ਅਪਦਾ-ਮੁਸੀਬਤ। ਟਰੀ-ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ
ਹ	ਰਏ	S	ਨ	ਮਸ	ਤੇ	ਹ	ਰਏ	S	ਨ	ਮਹ	S
ਧ਼ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਮ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਦੁ	ਖੁ	ਜ	ਮਹ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਤ	ਮਿ	ਟੇ	ਸਭਿ	ਭ	ਰ	ਮਾ
ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਪ	ਗਮ
ਹS	ਰਿS	ਕੋ	ਨਾ	ਮੁS	ਲੈS	ਊ	ਤ	ਮ	ਧS	ਰS	ਮਾS
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ - ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3 = 12 ਮਾਤਰਾਂ)
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ (2 ਮਾਤਰਾਂ) ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੬੨)

ਫਾਕਿਓ ਮੀਨ ਕਪਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈ ਤੂ ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਕੁਸੰਭਾਇਲੇ।। ਪਗ ਧਾਰਹਿ ਸਾਸੁ ਲੇਖੈ ਲੈ ਤਉ ਉਧਰਹਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਲੇ।।੧।। ਮਨ ਸਮਝੁ ਛੋਡਿ ਆਵਾਇਲੇ।। ਅਪਨੇ ਰਹਨ ਕਉ ਠਉਰੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਕਾਏ ਪਰ ਕੈ ਜਾਇਲੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਿਉ ਮੈਗਲੁ ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸਿ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਤੂ ਲਾਗਿ ਪਰਿਓ ਕੁਟੰਬਾਇਲੇ।। ਜਿਉ ਪੰਖੀ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਇ ਫਿਰਿ ਬਿਛੁਰੈ ਥਿਰੁ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਲੇ।।੨।। ਜੈਸੇ ਮੀਨੁ ਰਸਨ ਸਾਦਿ ਬਿਨਸਿਓ ਓਹੁ ਮੂਠੌ ਮੂੜ ਲੋਭਾਇਲੇ।। ਤੂ ਹੋਆ ਪੰਚ ਵਾਸਿ ਵੈਰੀ ਕੈ ਛੂਟਹਿ ਪਰੁ ਸਰਨਾਇਲੇ।।੩।। ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸਭਿ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਜੀਅ ਜੰਤਾਇਲੇ।। ਪਾਵਉ ਦਾਨੁ ਸਦਾ ਦਰਸੁ ਪੇਖਾ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦਸਾਇਲੇ।।੪।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਫਾਕਿਓ-ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਕਪਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈ -ਬਾਂਦਰ ਵਾਂਗ। ਉਰਝਿ-ਉਲਝਿਆ। ਕੁਸੰਭਾਇਲੇ -ਕਸੁੰਭੇ ਵਾਂਗ ਛੇਤੀ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਧਾਰਹਿ-ਧਰਦਾ ਹੈਂ। ਉਧਰਹਿ-ਤੂੰ ਬਚੇਂਗਾ। ਆਵਾਇਲੇ-ਅਵੈੜਾ-ਪਨ। ਠਉਰੁ-(ਪੱਕਾ) ਟਿਕਾਣਾ। ਪਰ ਕੈ-ਪਰਾਏ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਮੈਗਲੁ-ਹਾਥੀ। ਰਸਿ-ਰਸ ਵਿੱਚ। ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸਿ-ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਿੱਚ। ਕੁਟੰਬਾਇਲੇ-ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਪੰਖੀ-ਪੰਛੀ। ਥਿਰੁ-ਅਡੋਲ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਰਸਨ-ਜੀਭ। ਸਾਦਿ-ਸੁਆਦ ਵਿੱਚ। ਬਿਨਸਿਓ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੂਠੌ-ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂੜ-ਮੂਰਖ(ਮੱਛ)। ਲੋਭਾਇਲੇ-ਲੋਭ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਪੰਚ ਵਾਸਿ-ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਛੂਟਹਿ-ਨਿਕਲੇਂਗਾ। ਪਰੁ-ਪਉ। ਪੇਖਾ-ਪੇਖਾਂ, ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ। ਦਸਾਇਲੇ-ਦਾਸਾਂ ਦਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ
ਮ	ਨ	ਸ	ਮ	ਝੁ	ਛੋ	S	ਡਿ	ਆ	ਵਾS	ਇS	ਲੇS	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਪਪ	-	ਧਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰਗ	ਮਮ
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਰਹ	ਨ	ਕਉ	S	ਠਉ	ਰੁ	ਨ	S	ਪਾS	ਵਹਿ
ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਕਾ	S	ਏ	ਪ	ਰ	ਕੈ	S	ਜਾ	ਇ	ਲੇ	SS	SS	S
X					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਫਾ	ਕਿ	ਓ	ਮੀ	ਨ	ਕ	ਪਿ	ਕ	ਕੀ	ਨਿS	ਆS	ਈ	S
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਤੂ	S	ਉ	ਰ	ਖਿ	ਰਹਿ	ਓ	ਕੁS	ਸੰ	ਭਾS	ਇS	ਲੇS	S
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਰਗ ਮਪਧਪ ਮ-ਪਧ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਪਧਨਸੰ ਨਧਨਪ ਧਪਮ-
ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ

2) ਮਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਪਧਮ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਧਨਪ
ਧਮਗਮ ਗਮਰਗ ਮਗਰਸ

3) ਮਪਮਪ ਧਪਮ- ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਧਨਸੰਰੰ ਸੰ-ਨਸੰ ਰੰਗੰਮੰਗੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਧਨਪ ਧਪਮ-
ਮਪਮਪ ਧਪਮ- ਗਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ-ਸਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਛੋ ਡਿ' ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥(੮੭੦)
ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਕਿਛੁ ਸੁਨੀਐ ਕਹੀਐ॥ ਮਿਲੈ ਅਸੰਤੁ ਮਸਟਿ ਕਰਿ ਰਹੀਐ॥੧॥ ਬਾਬਾ ਬੋਲਨਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਵਿ ਰਹੀਐ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਉਪਕਾਰੀ॥ ਮੂਰਖ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਝਖ ਮਾਰੀ॥੨॥ ਬੋਲਤ ਬੋਲਤ ਬਢਹਿ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਬਿਨੁ ਬੋਲੇ ਕਿਆ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰਾ॥੩॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਛੂਛਾ ਘਟੁ ਬੋਲੈ॥ ਭਰਿਆ ਹੋਇ ਸੁ ਕਬਹੁ ਨ ਡੋਲੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਸੰਤੁ-ਮੰਦਾ ਮਨੁੱਖ। ਮਸਟਿ-ਚੁੱਪ। ਰਵਿ ਰਹੀਐ-ਜੁੜੇ ਰਹੀਏ। ਉਪਕਾਰੀ-ਭਲਾਈ ਦੀ ਗੱਲ। ਝਖ ਮਾਰੀ-ਵਿਅਰਥ ਖਪ-ਖਪਾਅ। ਬਢਹਿ-ਵਧਦੇ ਹਨ। ਬਿਕਾਰਾ- ਵਿਕਾਰ, ਮਾੜੇ ਕਰਮ। ਬੀਚਾਰਾ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ। ਛੂਛਾ-(ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ) ਸੱਖਣਾ। ਘਟੁ-ਘੜਾ। ਭਰਿਆ-ਜੋ ਗੁਣਵਾਨ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਤਾਲ ਧਮਾਰ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ
							ਬਾ	ਬਾ	S	ਬੋ	ਲ	ਨਾ	S

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਮ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰਗ	ਮ
ਕਿ	ਆS	SS	ਕ	ਹੀS	ਐS	S	ਜੈ	ਸੇ	S	ਰਾ	ਮ	ਨਾS	ਮ
ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ							
ਰ	ਵਿ	S	ਰ	ਹੀ	ਐ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ
							ਸੰ	ਤੁ	S	ਮਿ	ਲੈ	ਕਿ	ਛੂ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਸੁ	ਨੀ	ਐ	ਕ	ਹੀS	ਐS	SS	ਮਿ	ਲੈ	S	ਅ	ਸੰ	ਤੁ	S
ਧ	ਮਮ	ਪ	ਗ਼	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ							
ਮ	ਸਟਿ	ਕ	ਰਿ	ਰS	ਹੀS	ਐS							
x					2		0			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੰ	S	ਤ	ਨ	ਸਿ	ਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ਰੀ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਸਿ	ਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਝ	ਖ	ਮਾS	ਰੀS
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਤਾਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਬੋ	ਲ	ਤ	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਬ	ਢਹਿ	S	ਬਿ	ਕਾ	S	ਰਾ	S
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ
ਬਿ	ਨੁ	ਬੋ	ਲੇ	ਕਿ	ਆ	ਕ	ਰਹਿ	S	ਬੀ	ਚਾS	SS	ਰਾS	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਹੁ	S	S	ਕ	ਬੀ	ਰ	S	ਛੂ	ਛਾ	ਘ	ਟੁ	ਬੋS	SS	ਲੈ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਭ	ਰਿ	ਆ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਸੁ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਡੋS	S	ਲੈS	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਗਮਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਪਮ ਗਰਸ- ਮਪਨਧ ਨਪਧਮ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਪਧਨਧ ਨਸੰਰੰਸੰ
ਨਧਨਪ ਧਮਗਮ ਰਗਮਮ ਗਰਸ-

2) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮ- ਧਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਗੰਮੰਮੰ ਗੰਰੰਸੰ- ਨਧਨਪ
ਧਪਮ- ਮਪਮ- ਰਗਮ- ਗਰਸ-

1)	-ਰ	ਗਮ	ਰਗ	ਮਰ	ਗਮ
	ऽਕ	ਹੀਐ	ਕਹੀ	ਐਕ	ਹੀਐ

2½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।

2)8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ	ਪਪ	ਨਧ	ਨਪ	ਨਧ	ਨਪ	ਨਧ	ਨਪ
	ਬਾਬਾ	ਬੋਲ	ਨਾऽ	ਬੋਲ	ਨਾऽ	ਬੋਲ	ਨਾऽ

ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੬੪)

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ।। ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨ।। ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ।। ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ।।੧।। ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ।। ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਭੂਲੇ ਕਉ ਗੁਰਿ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇਆ।। ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਲਾਇਆ।। ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ।। ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਬੇਅੰਤ ਵਡਾਈ।।੨।। ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਊਰਧ ਕਮਲ ਬਿਗਾਸ।। ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਭਇਆ ਪ੍ਰਗਾਸ।। ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੋ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਨਿਆ।। ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮੁਗਧ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ।।੩।। ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਗੁਰੁ ਕਰਣੈ ਜੋਗੁ।। ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹੈ ਭੀ ਹੋਗੁ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ।। ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ।।੪।।੫।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੰਤ੍ਰੁ-ਨਾਮ-ਮੰਤ੍ਰ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ। ਅਵਰ-ਹੋਰ (ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ ਦੀ ਭਗਤੀ)। ਤ੍ਰਾਸ-ਡਰ। ਊਰਧ-ਉਲਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਬਿਗਾਸ-ਖਿੜਾਉ।। ਪ੍ਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਹੋਗੁ-ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜਨਾਈ-ਸਮਝਾਈ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਮ	ਤ	ਕੋ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	-
ਭ	ਰ	ਮਿ	ऽ	ਭੁ	ਲੈ	ਸੰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਬਿ	ਨੁ	ऽ
ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਕੋ	ऽ	ਇ	ਨ	ਉ	ਤ	ਰ	ਸਿ	ਪਾ	ऽ	ਰਿ					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਗੁ	ਰ	ਕੀ	ਸ	ਸ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ
ਮੁ	ਸ	ਰ	ਤਿ	ਮ	ਨ	ਮ	ਹਿ	ਧਿਆ ਸ		ਨੁ	ਗੁ	ਰ	ਕੈ	ਸ	ਸ
ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸ	ਮੈਂ	ਭੁ	ਮ	ਨੁ	ਮਾ	ਸ	ਨ					
x				2				0				3			

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪॥ (੮੬੧-੬੨)

ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਹੁ ਤਪਤੈ ਜਿਉ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ ਬਿਨੁ ਨੀਰ॥੧॥ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗੋ ਹਰਿ ਤੀਰ॥ ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਪੀਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਸੋ ਭਾਈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਬੀਰ॥੨॥ ਮਿਲੁ ਮਿਲੁ ਸਖੀ ਗੁਣ ਕਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਧੀਰ॥੩॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਆਸ ਪੁਜਾਵਹੁ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਸਾਂਤਿ ਸਰੀਰ॥੪॥੬॥ ਛਕਾ੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਪਤੈ-ਤਪ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ-ਤਿਹਾਇਆ ਮਨੁੱਖ। ਨੀਰ-ਪਾਣੀ। ਬੇਦਨ-ਪੀੜਾ। ਪੀਰ-ਪੀੜ। ਬੀਰ-ਵੀਰ। ਧੀਰ-ਕੋਮਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। ਪੁਜਾਵਹੁ-ਪੂਰੀ ਕਰੋ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸਸ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ
ਮੇ	ਰੈ	ਮਨਿ	ਪ੍ਰੇ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਲ	ਗੋ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਤੀ	ਰ
ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-
ਹ	ਮ	ਰੀ	ਬੇ	ਸ	ਦ	ਨ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਜਾ	ਸ	ਨੈ	ਸ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰੇਸ	ਸ	ਮ	ਸ	ਨ	ਸ	ਅੰ	ਤਰ	ਕੀ	ਪੀ	ਸ	ਰ	ਸ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪਪ	ਧਨ	ਧਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਰਂਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸਨ	ਕਉ	ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਬਹੁ	ਤਸ	ਪਸ	ਤੈ	ਸ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਜਿ	ਉ	ਸ	ਤ੍ਰਿ	ਖਾ	ਵੰ	ਤੁ	ਬਿ	ਨੁ	ਸ	ਨੀਸ	ਸਸ	ਰਸ	ਸ
x			2				0			3			

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੬੭)

ਭਵ ਸਾਗਰ ਬੋਹਿਥ ਹਰਿ ਚਰਣ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਮਰਣ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਮਤ ਨਾਹੀ ਜਮ ਪੰਥ॥ ਮਹਾ ਬੀਚਾਰ ਪੰਚ ਦੂਤਹ ਮੰਥ॥੧॥ ਤਉ ਸਰਣਾਈ ਪੂਰਨ ਨਾਥ॥ ਜੰਤ ਅਪਨੇ ਕਉ ਦੀਜਹਿ ਹਾਥ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਕਰਹਿ ਵਖਿਆਣ॥ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬੈਸਨੋ ਰਾਮਦਾਸ॥ ਮਿਤਿ ਨਾਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸ॥੨॥ ਕਰਣ ਪਲਾਹ ਕਰਹਿ ਸਿਵ ਦੇਵ॥ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਬੂਝਹਿ ਅਲਖ ਅਭੇਵ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਦੇਇ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਵਿਰਲੇ ਕੇਈ ਕੇਇ॥੩॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਣ ਗੁਣੁ ਕਿਛਹੂ ਨਾਹਿ॥ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਤੇਰੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਮਾਹਿ॥ ਨਾਨਕੁ ਦੀਨੁ ਜਾਚੈ ਤੇਰੀ ਸੇਵ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਜੈ ਗੁਰਦੇਵ॥੪॥੧੫॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੋਹਿਥ-ਜਹਾਜ਼। ਰਮਤ-ਜਪਦਿਆਂ। ਪੰਥ-ਰਸਤਾ। ਮੰਥ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬੈਸਨੋ-ਵੈਸ਼ਨਵ ਸਾਧੂ। ਰਾਮਦਾਸ-(ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ) ਬੈਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਿਤਿ-ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਕਰਣ ਪਲਾਹ-ਤਰਲੇ, ਕੀਰਨੇ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਅਲਖ-ਜਿਸਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਅਭੇਵ-ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ-ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਦ੍ਰਿਸਟੀ-ਨਜ਼ਰ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਮਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ
ਤਉ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਭ	ਵ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਬੋ	ਹਿਥ
ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ਣ	ऽ
ਪ	-	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪਪ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜੰ	ऽ	ਤ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਕਉ	ਸਿਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ
ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਦੀ	ਜਹਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਨਾ	ਹੀ	ਫਿ	ਰਿ	ਮ	ਰ	ਣ
X			2		3		ਨਨ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	-
							ਸਿਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ
							ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
							ਨਾ	ਹੀ	ਫਿ	ਰਿ	ਮ	ਰ	ਣ
							X			2		3	

ਤਾਨਾਂ

1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-

2) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

3) ਮਪ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਗਮ ਗਰ ਸ-

www.sikhbookclub.com

(ਤ੍ਵੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਰੂਪ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ਕਿ ਬੁੱਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ਕਿ ਸਿੱਧਤਾ ਕੋ ਬਾਸ ਹੈਂ ਕਿ ਬੁੱਧਿ ਹੂੰ ਕੋ ਘਰੁ ਹੈਂ। ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈਂ ਨਿਰੰਜਨ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ਅਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈਂ ਕਿ ਸੁੱਧਤਾ ਕੋ ਸਰੁ ਹੈਂ।। ਜਾਨ ਕੋ ਬਚੱਯਾ ਹੈਂ ਇਮਾਨ ਕੋ ਦਿਵੱਯਾ ਹੈਂ ਜਮ ਜਾਲ ਕੋ ਕਟੱਯਾ ਹੈਂ ਕਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਕਰੁ ਹੈਂ।। ਤੇਜ ਕੋ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੈਂ ਅਖੰਡਣ ਕੋ ਖੰਡ ਹੈਂ ਮਹੀਪਨ ਕੋ ਮੰਡ ਹੈਂ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਨ ਨਰੁ ਹੈਂ।੯।।੨੬੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿੱਧਤਾ-ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ। ਬਾਸ-ਵਾਸਾ। ਨਿਰੰਜਨ-ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ।। ਅਭੇਵ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਅਦੇਵਨ-ਦੈਤਾਂ ਨੇ। ਸੁੱਧਤਾ-ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ, ਨਿਰਮਲਤਾ। ਸਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਕਾਮਨਾ-ਇਛਾਵਾਂ। ਅਖੰਡਣ-ਨ ਖੰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੇ। ਮਹੀਪਨ-ਰਾਜੇ। ਮੰਡ-ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਵਾਰਨਾ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਨਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ — ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਰੂਪ	ਕੋ	ਨਿ	ਵਾ	ਸ	ਹੈਂ	ਦੇ	ਵਨ	ਕੋ	ਦੇ	ਵ	ਹੈਂ
ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਮ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਕਿ	ਬੁੱਧਿ	ਕੋ	ਪ੍ਰ	ਕਾਸ	ਹੈਂ	ਨਿ	ਰੰ	ਜਨ	ਅ	ਭੇਵ	ਹੈਂ
ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਧਧ	ਮ
ਕਿ	ਸਿੱਧ	ਤਾ	ਕੋ	ਬਾਸ	ਹੈਂ	ਅ	ਦੇ	ਵਨ	ਕੋ	ਦੇਵ	ਹੈਂ
ਗ	ਰਰ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ
ਕਿ	ਬੁੱਧਿ	ਹੂੰ	ਕੋ	ਘਰੁ	ਹੈਂ	ਕਿ	ਸੁੱਧ	ਤਾ	ਕੋ	ਸਰੁ	ਹੈਂ
x			0			x			0		

ਵਾਰ-੧੫ ਪਉੜੀ-੧੭ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਹੋਇ ਅਮੋਲੁ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਏ। ਅਖੀ ਦੁਇ ਨਿਰਮੋਲਕਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਰਸ ਧਿਆਨ ਲਿਵ ਲਾਏ। ਮਸਤਕੁ ਸੀਸੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਚਰਣ ਸਰਣਿ ਗੁਰੁ ਧੂੜਿ ਸੁਹਾਏ। ਜਿਹਬਾ ਸ੍ਰਵਣ ਅਮੋਲਕਾ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਣਿ ਸਮਝਿ ਸੁਣਾਏ। ਹਸਤ ਚਰਣ ਨਿਰਮੋਲਕਾ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗਿ ਸੇਵ ਕਮਾਏ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਿਦਾ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਅੰਦਰਿ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸੁ ਵਸਾਏ। ਪਤਿ ਪਰਵਾਣੈ ਤੋਲਿ ਤੁਲਾਏ।।੧੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਮੋਲੁ-ਅਮੋਲਕ। ਪਾਏ- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ। ਸ੍ਰਵਣ-ਕੰਨ। ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਰਿਦਾ-ਹਿਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ — ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਰਗ	ਮਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ
ਮਾS	ਣਸ	ਜਨ	ਮੁS	ਅS	ਮੋਲ	ਹੈS	S	ਅ	ਖੀS	ਦੁ	ਇ	ਨਿਰ	ਮੋਲ	ਕਾS	S
ਸੰਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਰ	ਸ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਸਸ
ਹੋS	ਇਅ	ਮੋS	ਲੁ	ਸਾਧ	ਸੰਗੁ	ਪਾS	ਏ	ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਦਰ	ਸS	ਧਿਆ	ਨ	ਲਿਵ	ਲਾਏ
x				0				x				0			

੧੮-ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੪ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਤੇ ਧ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਕੋਮਲ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੩ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ, ਮ, ਤੇ ਧ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਭੈਰਵ ਸੀ ਹੈ ਰਾਮਕਲੀ ਬਰਜੇ ਮ ਨ ਅਰੋਹਿ। ਔੜਵ ਸੰਪੂਰਨ ਕਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਰੋਹਿ'। ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੧੯ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਗ, ਮ ਪ, ਧੁ, ਪ, ਮੰ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ, ਰੁ ਸ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਰਾਮਕਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੌਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਰਾਗ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਗੌਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸਵਰ ਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੫੫੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੦ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਤਜੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੦ ਜਨਕ ਮੇਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਰਾਮਕਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਪਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਤੀ, ਰਾਮਕ੍ਰਿਯਾ, ਰਾਮਗਿਰੀ, ਰਾਮਕਰੀ

www.sikhbookclub.com

ਰਾਮਕੇਲੀ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਜੋ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਰੂਪ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੈਰਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗੁ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਨ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ – ਸਾ ਰੁ ਸਾ, ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦਾ ਚਲਨ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਦੇ ਪਰਚਿੇ ਵਿੱਚ ਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਨ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਸ ਗ ਮ ਪ, ਮ̍ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਨ ਸੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੪, ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ' ਭਾਗ-੪, ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪਰਚਿੇ' ਭਾਗ-੩, ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਕਰ', ਡਾਕਟਰ ਗੀਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਸ਼ਾਸਤਰ' ਭਾਗ-੧, ਵੀ.ਐਸ. ਨਿਗਮ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਕੌਮਦੀ' ਭਾਗ-੩ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ̍ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ ਸ। ਜਾਂ ਮ̍ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੁਣੀ ਜਨ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧੈਵਤ-ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਸੰਵਾਦ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਖ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦਾ ਤੇ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲੰਘਨ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ̍ ਪ। ਸੋ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਦੁਰਬਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਮਤ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਮ̍ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸਵਰ ਹਨ। ਇਹ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਰਾਗ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਇੱਕ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸੰਕਰਾਭਰਣ ਅਡਾਨਾ ਸੋਰਠਿ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਭੈਰਵ, ਬਿਭਾਸ ਤੇ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਮੇਲ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਲਲਿਤ, ਰੇਵਾ, ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਰਾਮਕਲੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ, ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਭੈਰੋਂ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਰਾਮਕਲੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਭੈਰੋ, ਗੂਜਰੀ ਤੇ ਟੋਡੀ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਮਕਲੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਗਾਵੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਧ ਸਾਰਸੁਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਾਮਕਲੀ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਭੈਰਵ ਠਾਟ ਦੀ ਔੜਵ- ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਪ ਧੁ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ-ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰੁ ਗ, ਮ ਗ, ਪ ਧੁ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ - ਸਂ ਨ ਧੁ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ, ਮ, ਰੁ ਸ। ਸਮਾਂ ੩ ਤੋਂ ੬ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਂ ਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੩੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚੇ ਜੋਗ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਜੈਸੇ ਪਰਕਰਣਾ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਰਨਣਯੋਗ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਅਨੰਦੁ, ਸਦ, ਓਅੰਕਾਰੁ ਤੇ ਸਤੇ ਬਲਵੰਡਿ ਦੀ ਵਾਰ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ - ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ - ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ, ਮ ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨ ਕੋਮਲ ਤੇ ਮ ਚੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ, ਦੂਜਾ ਨ ਕੋਮਲ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦੋਨੋ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਮਾਂ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਧਾਂ ਹਨ। ਪ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਜਾ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪, ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ, 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਤਾ ਬਨਿਆ ਸੀਗਾਰੁ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸਿਆ ਤਾ ਸਉਪਿਆ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੁ॥ (ਮ:੩, ੯੫੦)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਅਠਾਰਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੮੭੬ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੨੦ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰ. ੯੦੭-੦੮ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਰਾਮਕਲੀ ਦਖਣੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹਨ, ਮ: ੩ ਦੇ ੬, ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੭੨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੯੦੧ ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੪੦ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਸੁੰਦਰੁ ਜੀ ਦੀ ਸਦੁ ਬਾਣੀ, ਮ:੫ ਦੇ ਰੁਤੀ ਸਲੋਕੁ, ਮ:੧ ਦਾ ਦਖਣੀ ਓਅੰਕਾਰੁ ਤੇ ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ਬਾਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩॥ ਜੋਧੈ ਵੀਰੈ ਪੂਰਬਾਣੀ ਕੀ ਧੁਨੀ ੯੪੭ ਤੋਂ ੯੫੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੧ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧, ੪, ੮, ੧੬ ਤੇ ੧੯ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧੨ ਨਾਲ ੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਬਾਕੀ ੧੫ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਮ:੧ ਦੇ ੧੯ ਮ:੨ ਦੇ ੭ ਮ:੩ ਦੇ ੨੪ ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਕੁਲ ੫੨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮ:੫ ੯੫੭ ਤੋਂ ੯੬੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਪਉੜੀ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ.੧੯ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ: ੨੦ ਨਾਲ ਦੋ ਕੁਲ ੩ ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ.੨੧ ਨਾਲ ਦੋ ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ੩੯ ਸਲੋਕ ਮ:੫ ਦੇ ਹਨ। ਕੁਲ ੪੪ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ ਤਥਾ ਸਤੈ ਡੂਮਿ ਆਖੀ ਜੋ ੯੬੬ ਤੋਂ ੯੬੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ੮ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬਲਵੰਡਿ ਤੇ ਸਤੈ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਉੜੀਆਂ ਬਲਵੰਡਿ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪੰਜ ਪਉੜੀਆਂ ਸਤੈ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਵੰਡਿ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਤੈ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਉਸਤਤ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੫ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਉੜੀ ਨੰ.੬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ, ਸਤਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੯੬੮ ਤੋਂ ੯੭੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੨,

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਦੇ ੪, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੩ ਸ਼ਬਦ, 'ਰੇ ਮਨ ਐਸੋ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ', 'ਰੇ ਮਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਜੋਗੁ ਕਮਾਓ' ਤੇ 'ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਗ ਲਾਗੋ' ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਖਣੀ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਰਾਮਕਲੀ/ਥਾਟ-ਭੈਰਵ/ਸਵਰ- ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ।
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ/ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
ਵਾਦੀ- ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ- ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ-ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਰੁ ਸ, ਰੁ ਗ ਰੁ, ਸ, ਗ ਮ ਰੁ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ ਨ਼ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ੁ ਮ਼॑ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ੁ ਮ਼॑ ਪ਼, ਧ਼ੁ ਨ਼ੁ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼॑ ਪ਼ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ ਸ, ਰੁ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ।

ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ, ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ, ਧੁ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ ਰੁਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਸਂ ਰੁਂ ਨ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ॑ ਪ ਧੁ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।

ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਮ॑ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਧੁ ਨ ਸਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਸਂ ਰੁਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਗਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਸਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਧੁਂ ਪਂ, ਪਂ ਧੁਂ ਮ॑ਂ ਪਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੁਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਮ॑ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਰੁ ਸ ਧ਼ੁ ਨ਼ ਸ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੪)

ਮ:੫।। ਪਾਵ ਸੁਹਾਵੇ ਜਾਂ ਤਉ ਧਿਰਿ ਜੁਲਦੇ ਸੀਸੁ ਸੁਹਾਵਾ ਚਰਣੀ।। ਮੁਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਜਾਂ ਤਉ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ਜੀਉ ਪਇਆ ਤਉ ਸਰਣੀ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਸੁਹਾਵੇ-ਸੋਹਣੇ। ਤਉ ਧਿਰਿ- ਤੇਰੇ ਪਾਸੇ। ਜੁਲਦੇ-ਤੁਰਦੇ। ਸੀਸੁ-ਸਿਰ। ਚਰਣੀ-ਤੇਰੇ ਕਦਮਾਂ ਉੱਤੇ। ਜਸੁ-ਸਿਫ਼ਤ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਗੀਤ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮ:੫।। ਸੋਇ ਸੁਣੰਦੜੀ ਮੇਰਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਾ ਨਾਮੁ ਜਪੰਦੜੀ ਲਾਲੀ।। ਪੰਧਿ ਜੁਲੰਦੜੀ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰੁ ਠੰਢਾ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲੀ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੋਇ-ਸੋਭਾ, ਖ਼ਬਰ। ਮਉਲਾ-ਹਰਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਲੀ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਾਲੀ। ਪੰਧਿ-ਤੇਰੇ ਰਾਹ ਤੇ। ਜੁਲੰਦੜੀ-ਤੁਰਦਿਆਂ। ਅੰਦਰੁ-ਹਿਰਦਾ। ਨਿਹਾਲੀ-ਖਿੜੀ ਹੋਈ।

www.sikhbookclub.com

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਸ-ਸ-
													ਵਾSਹਿS
ਰੁਸ	ਸ-ਰੁਸ	ਗਗਮ-	ਗਮਰੁਸ	ਧੁ-ਨੁਸ	ਰੁਰੁਸ-	ਗਮ	ਪਪਮੰਪ	ਗਮ	ਰੁਸ	ਗਮਪ-	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ
ਗੁਰੂ	ਪਾSਵS	ਸੁਹਾਵੇS	ਜਾਂSਤਉ	ਧਿSਰਿS	ਜੁਲਦੇS	ਸੀਸੁ	ਸੁਹਾਵਾS	ਥਰ	ਣੀS	ਮੁSਖੁS	ਸੁਹਾਵਾS	ਸੁਹਾਵਾS	ਸੁਹਾਵਾS
ਮਪਧੁਧੁ	ਨਸੰ	ਸੰ-ਰੁੰਸੰ	ਨਸੰਨ-	ਧੁਧੁਪ-	ਮੰਪਧੁਨੁ	ਧੁਧੁਪ-	----	ਗਮਪ-	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਧੁਪਪ	ਮੰਮੰਪ-	ਮਪਧੁਨ
ਜਾਂSਤਉ	ਜਸੁ	ਗਾSਵੈS	ਜੀSਉS	ਪਇਆS	ਤਉSS	ਸਰਣੀS	SSSS	ਸੋSਇS	ਸੁਣੰਦੜੀ	ਮੇਰਾ	ਤਨੁਮਨੁ	ਮਉਲਾS	ਨਾSਮੁS
ਸੰਸੰਸੰਸੰ	ਰੁੰ-ਰੁੰਸੰ	----	ਗੰਮੰਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰਨਸੰ	ਧੁ-ਮੰਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰੁਸ	-ਗਮਰੁ	ਰੁਸਗਮ	ਰੁਰੁਸਗ	ਮਰੁਰੁਸ
ਜਪੰਦੜੀ	ਲਾSਲੀS	SSSS	ਪੰਧਿਜੁਲੰ	ਦੜੀਮੇਰਾ	ਅੰSਦਰੁ	ਠੰSਢਾS	ਗੁਰ	ਦਰ	ਸਨੁ	Sਦੇਖਿਨਿ	ਹਾਲੀਦੇਖਿ	ਨਿਹਾਲੀਏ	ਖਿਨਿਹਾਲੀ
ਰੁਰੁਸਸ													
ਵਾਹਿਗੁਰੂ													
x			2				0			3			

(ਰਾਮਕਲੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ।। ਕਬੀਰ ਜੀਉ) (੯੬੯-੭੦)

ਸੰਤਾ ਮਾਨਉ ਦੂਤਾ ਡਾਨਉ ਇਹ ਕੁਟਵਾਰੀ ਮੇਰੀ।। ਦਿਵਸ ਰੈਨਿ ਤੇਰੇ ਪਾਉ ਪਲੋਸਉ ਕੇਸ ਚਵਰ ਕਰਿ ਫੇਰੀ।।੧।। ਹਮ ਕੂਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ।। ਭਉਕਹਿ ਆਗੈ ਬਦਨੁ ਪਸਾਰਿ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹਮ ਤੁਮ੍ਰੇ ਸੇਵਕ ਅਬ ਤਉ ਮਿਟਿਆ ਨ ਜਾਈ।। ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੈ ਧੁਨਿ ਸਹਜ ਕੀ ਮਾਥੈ ਮੇਰੇ ਦਗਾਈ।।੨।। ਦਾਗੇ ਹੋਹਿ ਸੁ ਰਨ ਮਹਿ ਜੂਝਹਿ ਬਿਨੁ ਦਾਗੇ ਭਗਿ ਜਾਈ।। ਸਾਧੂ ਹੋਇ ਸੁ ਭਗਤਿ ਪਛਾਨੈ ਹਰਿ ਲਏ ਖਜਾਨੈ ਪਾਈ।।੩।। ਕੋਠਰੇ ਮਹਿ ਕੋਠਰੀ ਪਰਮ ਕੋਠੀ ਬੀਚਾਰਿ।। ਗੁਰਿ ਦੀਨੀ ਬਸਤੁ ਕਬੀਰ ਕਉ ਲੇਵਹੁ ਬਸਤੁ ਸਮ੍ਾਰਿ।।੪।। ਕਬੀਰਿ ਦੀਈ ਸੰਸਾਰ ਕਉ ਲੀਨੀ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ।। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਜਿਨਿ ਪਾਇਆ ਥਿਰੁ ਤਾ ਕਾ ਸੋਹਾਗੁ।।੫।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਨਉ-ਮੈਂ ਆਦਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਦੂਤਾ-ਵਿਕਾਰ। ਡਾਨਉ-ਮੈਂ ਡੰਨ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਕੁਟਵਾਰੀ-ਸਰੀਰ-ਰੂਪ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼। ਕੂਕਰ-ਕੁੱਤਾ। ਧੁਨਿ-ਆਵਾਜ਼। ਮਾਥੈ ਮੇਰੇ ਦਗਾਈ-ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਨ-ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ। ਜੂਝਹਿ-ਲੜ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ। ਬਸਤੁ-ਨਾਮ-ਪਦਾਰਥ। ਸਮ੍ਾਰਿ-ਸਾਂਭ ਕੇ। ਥਿਰੁ-ਸਦਾ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਸੋਹਾਗੁ-ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ
								ਹ	S	ਮ	S	ਕੂ	S	ਕ	ਰ
ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਗਗ	ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਤੇ	ਰੇ	ਦ	ਰ	ਬਾ	S	ਰਿ	S	ਭਉ	S	ਕਹਿ	S	ਆ	S	ਗੈ	S
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ								
ਬ	ਦ	ਨੁ	ਪ	ਸਾ	SS	ਰਿS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	-	ਨਨ	-
								ਸੰ	S	ਤਾ	S	ਮਾ	S	ਨਉ	S
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੂੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਰੂੰ	ਰੂੰ	ਗੰ	ਰੂੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਦੂ	S	ਤਾ	S	ਛਾ	S	ਨਉ	S	ਇ	ਹ	ਕੁ	ਟ	ਵਾ	S	ਰੀ	S
ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਮੇS	SS	SS	SS	ਰੀS	SS	SS	S								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁ ਸਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ 2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
3) ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ 4) ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
5) ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ ਰੁਸ 6) ਧੁਨ ਸੰਰੂੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ
7) ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੂੰਸੰ ਨਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ
8) ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
9) ਪਧੁ ਮਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮਪ ਧੁਨ ਸੰਰੂੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
10) ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ ਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਹSਮSਕੁSਕਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੂਰੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4. 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੮੯)

ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਗ੍ਰਿਹੁ ਰਾਜੁ ਮਾਲੁ॥ ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ॥ ਇਸਟ ਮੀਤ ਜਾਣੁ ਸਭ ਛਲੈ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ ਲੇ ਮੀਤਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਤੇਰੀ ਲਾਜ ਰਹੈ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਜਮੁ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਸਗਲ ਨਿਰਾਰਥ ਕਾਮ॥ ਸੁਇਨਾ ਰੁਪਾ ਮਾਟੀ ਦਾਮ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਜਾਪਿ ਮਨ ਸੁਖਾ॥ ਈਹਾ ਊਹਾ ਤੇਰੋ ਊਜਲ ਮੁਖਾ॥੨॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਥਾਕੇ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ॥ ਕਿਨ ਹੀ ਨ ਕੀਏ ਕਾਜ ਮਾਇਆ ਪੂਰੇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਜਨੁ ਕੋਇ॥ ਤਾ ਕੀ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਹੋਇ॥੩॥ ਹਰਿ ਭਗਤਨ ਕੋ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ॥ ਸੰਤੀ ਜੀਤਾ ਜਨਮੁ ਅਪਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੈ ਕੁਰਬਾਣੁ॥੪॥੧੧॥੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗ੍ਰਿਹੁ-ਘਰ। ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ- ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਝੰਬੇਲਾ। ਇਸਟ-ਪਿਆਰੇ। ਛਲੈ-ਛਲ-ਰੂਪ। ਮੀਤਾ-ਮਿੱਤਰ। ਨਿਰਾਰਥ-ਵਿਅਰਥ। ਰੁਪਾ-ਚਾਂਦੀ। ਦਾਮ-ਰੁਪਏ-ਪੈਸੇ। ਊਜਲ-ਰੋਸ਼ਨ। ਅਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਸੰਤੀ-ਸੰਤਾਂ ਨੇ। ਅਪਾਰੁ-ਅਮੋਲਕ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ
								ਰਾ	SS	ਮ	S	ਨਾ	ਮ	ਗੁ	ਣ
ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਗਾ	ਇ	ਲੇ	S	ਮੀ	S	ਤਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ੍	ਰ	ਤ	ਤੇ	ਰੀ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਮ̍	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ
ਲਾS	SS	ਜ	S	ਰ	ਹੈ	S	S	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਜ	ਮੁ
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-								
ਕ	ਛੁ	ਨ	S	ਕ	ਹੈ	S	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	-
								ਤੇ	S	ਰੈ	S	ਕਾ	ਜਿ	ਨ	S
ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਗ੍ਰਿ	ਹੁ	ਰਾ	ਜੁ	ਮਾ	S	ਲੁ	S	ਤੇ	S	ਰੈ	S	ਕਾ	ਜਿ	ਨ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਬਿ	ਖੈ	ਜੰ	S	ਜਾ	S	ਲੁ	S	ਇ	ਸ	ਟ	S	ਮੀ	S	ਤ	S
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਜਾ	ਣੁ	ਸ	ਭ	ਛ	S	ਲੈ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੰ	ਗਿ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਤੇS	SS	ਰੈS	SS	ਚS	SS	ਲੈS	SS								
x				2				0				3			

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧॥ (੮੭੮-੭੯)

ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਮਹਿ ਸਾਗਰੁ ਕਵਣੁ ਬੁਝੈ ਬਿਧਿ ਜਾਣੈ॥ ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ ਆਪਿ ਕਰਿ ਚੀਨੈ ਆਪੇ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ॥੧॥ ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਬੀਚਾਰੈ ਕੋਈ॥ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਕਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਹੋਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਦਿਨ ਮਹਿ ਰੈਣਿ ਰੈਣਿ ਮਹਿ ਦਿਨੀਅਰੁ ਉਸਨ ਸੀਤ ਬਿਧਿ ਸੋਈ॥ ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਹੋਈ॥੨॥ ਪੁਰਖ ਮਹਿ ਨਾਰਿ ਨਾਰਿ ਮਹਿ ਪੁਰਖਾ ਬੂਝਹੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥ ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥੩॥ ਮਨ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ ਮਨੂਆ ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਭਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਿਨ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ॥੪॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ-ਉਤਭੁਜ (ਆਦਿਕ ਚਾਰ ਖਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਉਤਪਤੀ) ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਚੀਨੈ- ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਪਰਮ ਗਤਿ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਦਿਨੀਅਰੁ-ਸੂਰਜ। ਉਸਨ-ਗਰਮੀ। ਸੀਤ-ਠੰਢ। ਧੁਨਿ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਬਦ। ਪੰਚ-ਪੰਜੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ̍
								ਐ	S	ਸਾ	S	ਗਿਆS		ਨੁ	S
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਬੀ	S	ਚਾ	ਰੈ	ਕੋ	S	ਈ	S	ਤਿ	ਸ	ਤੇ	S	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	S
ਮ̍	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ								
ਪ	ਰਮ	ਗ	ਤਿ	ਹੋS	SS	ਈS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਧੁ	-	ਨ	-
								ਸਾ	ਗ	ਰ	ਮਹਿ	ਬੂੰ	S	ਦ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ
ਬੂੰ	ਦ	ਮ	ਹਿ	ਸਾ	S	ਗ	ਰੁ	ਕ	ਵ	ਣੁ	S	ਬੁ	S	ਝੈ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ
ਬਿ	S	ਧਿ	S	ਜਾ	S	ਣੈ	S	ਉ	ਤ	ਭੁ	ਜ	ਚ	ਲ	ਤ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	-
ਆ	ਪਿ	ਕ	ਰਿ	ਚੀ	S	ਨੈ	S	ਆ	S	ਪੇ	S	ਤ	S	ਤੁ	S
ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਗਗ	ਰੁਸ								
ਪS	SS	ਛਾS	SS	ਣੈS	SS	SS	SS								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੯੮੨-੮੩)

ਕਿਰਪਾ ਕਰਹੁ ਦੀਨ ਕੇ ਦਾਤੇ ਮੇਰਾ ਗੁਣੁ ਅਵਗਣੁ ਨ ਬੀਚਾਰਹੁ ਕੋਈ।। ਮਾਟੀ ਕਾ ਕਿਆ ਧੋਪੈ ਸੁਆਮੀ ਮਾਣਸ ਕੀ ਗਤਿ ਏਹੀ।।੧।। ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ।। ਜੋ ਇਛਹੁ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹੁ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਵਿਆਪੈ ਕੋਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਾਚੇ ਭਾਡੇ ਸਾਜਿ ਨਿਵਾਜੇ ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਈ।। ਜੈਸਾ ਲਿਖਤੁ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਕਰਤੈ ਹਮ ਤੈਸੀ ਕਿਰਤਿ ਕਮਾਈ।।੨।। ਮਨੁ ਤਨੁ ਥਾਪਿ ਕੀਆ ਸਭੁ ਅਪਨਾ ਏਹੋ ਆਵਣ ਜਾਣਾ।। ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਸੋ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਮੋਹਿ ਅੰਧੁ ਲਪਟਾਣਾ।।੩।। ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣੈ ਹਰਿ ਕਾ ਮਹਲੁ ਅਪਾਰਾ।। ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੀਨ-ਗਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ। ਗਤਿ-ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ। ਸੇਵਿ-ਸ਼ਰਨ ਪਿਆ ਰਹੁ। ਨ ਵਿਆਪੈ-ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਚੇ ਭਾਡੇ-ਨਾਸਵੰਤ ਸਰੀਰ। ਸਾਜਿ-ਬਣਾ ਕੇ। ਨਿਵਾਜੇ-ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਰਤਿ-ਕਾਰ। ਮਨੁ-ਜਿੰਦ। ਥਾਪਿ ਕੀਆ-ਮਿਥ ਲਿਆ। ਮੋਹਿ-ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਅੰਧੁ-ਅੰਨ੍ਹਾ ਮਨੁੱਖ। ਮਹਲੁ-ਟਿਕਾਣਾ, ਊਁਚਾ ਆਸਣ। ਅਪਾਰਾ-ਬੇਅੰਤ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ॑	ਪ	ਗ	-	ਮ
											ਮੇ	ਰੇ	ਮ	-	ਨ
ਧੁ	ਧੁ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	-	ਧੁ	-	ਨੁਨੁ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਸੇ	ਵਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਹੋ	S	ਈ	ਜੋ	S	ਇ	S	ਛਹੁ
ਸ	-	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ
ਸੋ	S	ਈ	S	ਫ	ਲੁ	ਪਾ	S	ਵਹੁ	S	S	ਵਿ	ਰਿ	ਦੂ	ਖੁ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ					
ਵਿਆ	S	ਪੈ	S	ਕੋS	SS	SS	SS	ਈS	SS	SS					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ
											ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	S
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ
ਕ	S	ਰਹੁ	ਦੀ	S	ਨ	S	ਕੇ	ਦਾ	S	ਤੇ	ਮੇ	ਰਾ	ਗੁ	S	ਣੁ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਅ	ਵ	ਗ	ਣੁ	ਨ	ਬੀ	ਚਾ	ਰਹੁ	ਕੋ	S	ਈ	ਮਾ	S	ਟੀ	S	S
ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ
ਕਾ	S	ਕਿ	ਆ	ਧੋ	S	ਪੈ	S	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ਮਾ	S	ਣ	S	ਸ
ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ					
ਕੀ	S	ਗ	ਤਿ	ਏS	SS	SS	SS	ਹੀS	SS	S					
x				2				0				3			

(ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਰਾਮਕਲੀ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦।। ਰੇ ਮਨ ਐਸੋ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ।। ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ ਸਬੈ ਕਰ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਜਤ ਕੀ ਜਟਾ ਜੋਗ ਕੋ ਮੰਜਨੁ ਨੇਮ ਕੇ ਨਖਨ ਬਢਾਓ।। ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਆਤਮ ਉਪਦੇਸਹੁ ਨਾਮ ਬਿਭੂਤ ਲਗਾਓ।।੧।। ਅਲਪ ਅਹਾਰ ਸੁਲਪ ਸੀ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਦਯਾ ਛਿਮਾ ਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ।। ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ਸਦਾ ਨਿਰਬਾਹਿਬੋ ਹ੍ਵੈਬੋ ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਅਤੀਤਿ।।੨।। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਹੰਕਾਰ ਲੋਭ ਹਠ ਮੋਹ ਨ ਮਨ ਸਿਉ ਲਯਾਵੈ।। ਤਬ ਹੀ ਆਤਮ ਤਤ ਕੋ ਦਰਸੇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਹ ਪਾਵੈ।।੩।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਨਿਆਸਾ-ਸੰਸਾਰੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਤਿਆਗ। ਬਨ ਸੇ- ਜੰਗਲ ਵਰਗੇ। ਸਦਨ-ਘਰ। ਜਤ-ਕਾਮ ਦਾ ਤਿਆਗ। ਜਟਾ-ਵਧਾਏ ਵਾਲ । ਜੋਗ- ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ, ਚਿੱਤ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਣਾ। ਮੰਜਨੁ-ਇਸ਼ਨਾਨ। ਨਖਨ-ਨਹੌਂ। ਬਿਭੂਤ-ਭਸਮ। ਅਲਪ-ਥੋੜਾ। ਅਹਾਰ-ਖਾਣਾ। ਸੁਲਪ-ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ। ਛਿਮਾ-ਖਿਮਾ। ਤ੍ਰਿਗੁਣ-ਰਜੋ ਸਤੋ ਤਮੋ ਗੁਣ। ਅਤੀਤਿ-ਨਿਆਰੇ, ਪਰੇ। ਕਹ- ਨੂੰ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
														ਗ	ਮ
														ਰੇ	S
ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਰੁ
ਮ	ਨ	ਐ	S	ਸੋ	S	ਕ	ਰ	ਸੰ	ਨਿ	ਆ	S	ਸਾ	-	ਬ	ਨ
ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	-	ਧੁ	ਨੁ
ਸੇ	S	ਸ	ਦ	ਨ	S	ਸ	ਬੈ	ਕ	ਰ	ਸ	ਮ	ਝਹੁ	S	ਮ	ਨ
ਧੁ	-	ਪ	-	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ		
ਹੀ	S	ਮਾ	S	ਹਿ	S	ਉ	S	ਦਾ	S	ਸਾ	S	SS	SS		
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

														ਮ	ਪ
														ਜ	ਤ
ਧੁ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ
ਕੀ	S	ਜ	ਟਾ	S	S	ਜੋ	ਗ	ਕੋ	S	ਮੈ	ਜS	ਨੁ	S	ਨੇ	ਮ
ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ		
ਕੇ	S	ਨ	ਖ	ਨ	S	ਬ	S	ਢਾ	S	ਓS	SS	SS	S		
x				2				0				3			

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੬੦੧)

ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਸਦਾ ਸੁਹੇਲੇ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੇ ਰੋਗ ਕੂਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਏਕੁ ਅਰਾਧਹੁ ਸਾਚਾ ਸੋਇ॥ ਜਾ ਕੀ ਸਰਨਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੧॥ ਨੀਦ ਸੁਹੇਲੀ ਨਾਮ ਕੀ ਲਾਗੀ ਭੂਖ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਬਿਨਸੇ ਸਭ ਦੂਖ॥੨॥ ਸਹਜਿ ਅਨੰਦ ਕਰਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ। ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸਭ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ।੩॥ ਆਠ ਪਹਰ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਜਪੁ ਜਾਪਿ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਖਾ ਹੋਆ ਆਪਿ॥੪॥੨॥੫੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੂਰਾ-ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਸੁਹੇਲੇ-ਸੁਖੀ। ਰੋਗ ਕੂਰਾ-ਕੂੜ ਦੇ ਰੋਗ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋਗ। ਨੀਦ-ਲੀਨਤਾ। ਸੁਹੇਲੀ-ਸੁਖਦਾਈ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰੁ	ਪੂ	ਰਾ	ਮੇ	ਰਾ	ਗੁ	ਰੁ	ਪੂ	ਰਾ
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ	-ਧੁ	ਮੰ	ਪ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪਿ	ਸਦਾ	Sਸੁ	ਹੇ	ਲੇ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ
ਸ	ਗ	ਲ	ਬਿ	ਨਾ	ਸੇ	ਰੋS	ਗS	ਕੂS	ਰਾS
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	–	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਏ	ਕੁ	ਅ	ਰਾ	ਧਹੁ	S	ਸਾ	ਚਾ	ਸੋ	ਇ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਜਾS	ਕੀS	ਸਰ	ਨਿS	ਸS	ਦਾS	ਸੁ	ਖੁ	ਹੋ	ਇ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਗਮ	ਪਧੁ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਗਗ	ਰੁਸ
2)	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਗ	ਰੁਸ
3)	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇਹੀ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੮੫-੮੮੬)

ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲੁ।। ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿ ਤੂ ਜੀਵਹਿ ਫਿਰਿ ਨ ਖਾਈ ਮਹਾ ਕਾਲੁ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਆਇਓ।। ਬਡੈ ਭਾਗਿ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਇਓ।।੧।। ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਨਾਹੀ ਉਧਾਰੁ।। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਏਹੁ ਬੀਚਾਰੁ।।੨।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਹਾ ਕਾਲੁ-ਭਿਆਨਕ ਆਤਮਕ ਮੌਤ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ-ਮੁੜ ਮੁੜ ਭਟਕ ਕੇ। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	–	–	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
			ਜ	ਪਿ	ਗੋ	ਬਿੰ	S	S	ਦੁ	S	S
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	–	ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਗੋ	S	ਪਾ	S	S	ਲ	ਲਾ	S	S	S	S	S
ਧੁ	–	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	–	–	ਮ	–	–
ਲੁ	S	S	ਰਾ	S	ਮ	ਨਾ	S	S	ਮ	S	S

ਗ	-	-	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਰੁ	-
S	S	S	ਸਿ	ਮਰਿ	ਤੂ	ਜੀ	S	S	ਵਹਿ	S	S
ਸ	-	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
S	S	S	ਫਿ	ਰਿ	ਨ	ਖਾ	S	S	ਈ	S	S
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਮ'	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਮ	S	ਹਾ	S	S	S	ਕਾ	S	S	S	S	S
ਧੁ	-	ਪ									
ਲੁ	S	S									
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

			ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	-
			ਕੋ	S	ਟਿ	ਜ	ਨ	ਮ	ਝੂ	ਮਿ	S
ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ
ਝੂ	ਮਿ	-	ਝੂ	ਮਿ	S	ਆ	S	S	S	S	ਇ
ਸੰ	-	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਓ	S	S	ਬ	ਡੇ	S	ਭਾ	S	S	ਗਿ	S	S
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਮ'	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਸਾ	S	S	ਧ	ਸੰ	ਗੁ	ਪਾ	S	S	S	S	ਇ
ਧੁ	-	ਪ									
ਓ	S	S									
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਮ' ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ'ਪ ਗਮ ਰੁਸ

2) ਪਧੁ ਮ'ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ'ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

3) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ'ਪ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

1) | ਮ ਗ ਮ ਪ ਧੁਧੁ ਪ ਧੁਧੁ ਪ ਧੁਧੁ | ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 9 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
| ਜ ਪਿ S ਗੋ ਬਿੰਦੁ ਗੋ ਬਿੰਦੁ ਗੋ ਬਿੰਦੁ | ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਮ' ਪ ਸਵਰ ਤੇ 'ਲਾ ਲੁ' 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੋ ਪਾ ਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਫਿਰ 'ਗੋ ਪਾ ਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩) (੯੫੦)

ਮ:੩।। ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਤਾ ਬਨਿਆ ਸੀਗਾਰੁ।। ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸਿਆ ਤਾ ਸਉਪਿਆ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੁ।। ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਤਾ ਜਾਗਿਆ ਚੂਕਾ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧਾਰੁ।। ਤਿਸ ਨੋ ਰੂਪੁ ਅਤਿ ਅਗਲਾ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ।। ਸਦਾ ਰਵੈ ਪਿਰੁ ਆਪਣਾ ਸੋਭਾਵੰਤੀ ਨਾਰਿ।। ਮਨਮੁਖਿ ਸੀਗਾਰੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਜਾਸਨਿ ਜਨਮੁ ਸਭੁ ਹਾਰਿ।। ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਸੀਗਾਰੁ ਕਰਹਿ ਨਿਤ ਜੰਮਹਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ।। ਸੈਸਾਰੈ ਵਿਚਿ ਸੋਭ ਨ ਪਾਇਨੀ ਅਗੈ ਜਿ ਕਰੇ ਸੁ ਜਾਣੈ ਕਰਤਾਰੁ।। ਨਾਨਕ ਸਚਾ ਏਕੁ ਹੈ ਦੁਹੁ ਵਿਚਿ ਹੈ ਸੰਸਾਰੁ।। ਚੰਗੈ ਮੰਦੈ ਆਪਿ ਲਾਇਅਨੁ ਸੋ ਕਰਨਿ ਜਿ ਆਪਿ ਕਰਾਏ ਕਰਤਾਰੁ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਿਆ-ਸਫਲ ਹੋਇਆ।ਸੀਗਾਰੁ-ਉੱਦਮ-ਰੂਪ ਸ਼ਿੰਗਾਰ। ਬਿਗਸਿਆ-ਖਿੜ ਜਾਵੇ। ਅਗਲਾ-ਬਹੁਤਾ। ਰਵੈ-ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਜਾਸਨਿ-ਜਾਵਣਗੇ। ਪਾਇਨੀ-ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਗੈ-ਪਰਲੋਕ। ਦੁਹੁ ਵਿਚਿ-ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿੱਚ। ਲਾਇਅਨੁ-ਲਾਏ ਹਨ ਉਸ ਨੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਕ	ਲੀ	ਰਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਿ	ਵ	ਸਿ	ਆ	ऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਤਾ	ऽ	ਬ	ਨਿ	ਆ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਕੈ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਕ	ਮਲੁ	ਬਿ	ਗ	ਸਿ	ਆ
ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਤਾ	ऽ	ਸਉ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਭੰ	ਡਾ	ਰੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਧੁਪ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨੁਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰੁਸ
2) ਪਧੁ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਪਧੁ ਨੁਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰੁਸ
3) ਗਮ ਪਧੁ ਨੁਸੰ ਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਸੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੮੫)

ਕੋਈ ਬੋਲੈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕੋਈ ਖੁਦਾਇ॥ ਕੋਈ ਸੇਵੈ ਗੁਸਈਆ ਕੋਈ ਅਲਾਹਿ॥੧॥ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਕਰੀਮ॥ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਰਹੀਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕੋਈ ਨਾਵੈ ਤੀਰਥਿ ਕੋਈ ਹਜ ਜਾਇ॥ ਕੋਈ ਕਰੈ ਪੂਜਾ ਕੋਈ ਸਿਰੁ ਨਿਵਾਇ॥੨॥ ਕੋਈ ਪੜੈ ਬੇਦ ਕੋਈ ਕਤੇਬ॥ ਕੋਈ ਓਢੈ ਨੀਲ ਕੋਈ ਸੁਪੇਦ॥੩॥ ਕੋਈ ਕਹੈ ਤੁਰਕੁ ਕੋਈ ਕਹੈ ਹਿੰਦੂ॥ ਕੋਈ ਬਾਛੈ ਭਿਸਤੁ ਕੋਈ ਸੁਰਗਿੰਦੂ॥੪॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਤਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਤਿਨਿ ਭੇਦੁ ਜਾਤਾ॥੫॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਸਈਆ-ਗੋਸਾਈਂ। ਅਲਾਹਿ-ਅੱਲ੍ਹਾ। ਕਰਣ-ਜਗਤ। ਕਰੀਮ-ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਰਹੀਮ-ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਨਾਵੈ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਓਢੈ-ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਨੀਲ-ਨੀਲੇ ਕੱਪੜੇ। ਸੁਪੇਦ-ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ। ਤੁਰਕੁ-ਮੁਸਲਮਾਨ। ਬਾਛੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਭਿਸਤੁ-ਬਹਿਸ਼ਤ। ਸੁਰਗਿੰਦੂ-ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਸੁਰਗ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	–	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ਣ	ਕ	ਰ	ਣ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਮ
ਪ	ਧੁ	ਮ॑	–	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	–
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰਿ	ਰ	ਹੀ	ऽ	ਮ	ऽ
ਸ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰਿ	ਰ	ਹੀऽ	ऽऽ	ਮऽ	ऽऽ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਕੋਈ	ਬੋ	ਲੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਕੋ	ਈ	ਖੁ	ਦਾ	ਇ	ऽ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	–	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਕੋ	ਈ	ਸੇ	ऽ	ਵੈ	ਗੁ	ਸਈ	ਆ	ਕੋ	ਈ	ਅऽ	ਲਾ	ਹਿ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਧੁ ਮ॑ਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮ॑ਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ

2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ॑ਪ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਗਗ ਰੁਸ ਨੁਸ

3) ਗਮ ਪਧੁ ਮ॑ਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮ॑ਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ

1) | ਧੁਧੁ | ਮ॑ਪ | ਕਰ | ਣऽ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਏਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਣ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3)

ਧੁ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ
ਕ	ਰ	ਣ	s	ਕ	ਰੀ	ਮ	ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੯੦-੯੧)

ਕੋਟਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਬਿਸ੍ਰਾਮ॥ ਰਿਧਿ ਬੁਧਿ ਸਿਧਿ ਸੁਰ ਗਿਆਨ॥ ਅਨਿਕ ਰੂਪ ਰੰਗ ਭੋਗ ਰਸੈ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਨਿਮਖ ਰਿਦੈ ਵਸੈ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ। ਕੀਮਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੂਰਬੀਰ ਧੀਰਜ ਮਤਿ ਪੂਰਾ॥ ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਧੁਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ। ਸਦਾ ਮੁਕਤੁ ਤਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕਾਮ॥ ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਮ॥੨॥ ਸਗਲ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਅਰੋਗ॥ ਸਮਦਰਸੀ ਪੂਰਨ ਨਿਰਜੋਗ॥ ਆਇ ਨ ਜਾਇ ਡੋਲੈ ਕਤ ਨਾਹੀ। ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹੀ।੩॥ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਗੋੁਪਾਲ ਗੋਵਿੰਦ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪੀਐ ਉਤਰੈ ਚਿੰਦ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਨਾਮੁ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਟਹਲ ਸੰਤ ਕਾ ਕਾਮੁ॥੪॥੧੫॥੨੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ- ਕਰਾਮਾਤੀ ਤਾਕਤਾਂ। ਸੁਰ ਗਿਆਨ- ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੂਝ ਬੂਝ। ਰਸੈ-ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਫਰਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ। ਸਹਜ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ। ਧੁਨਿ-ਲਗਨ। ਸਮਦਰਸੀ-ਬਰਾਬਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਰਜੋਗ-ਨਿਰਲੇਪ। ਕਤ-ਕਿਤੇ ਭੀ। ਚਿੰਦ-ਚਿੰਤਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਮ॑	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਰਿs	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	s	ਵ	ਡਿ	ਆ	s	ਈ	s
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ
ਕੀ	s	ਮ	s	ਤਿ	ਕ	ਹ	ਣੁ	ਨ	ਜਾs	ss	ss	ਈs
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	-
ਕੋ	ਟਿ	ਜਾ	s	ਪ	ਤਾ	s	ਪ	s	ਬਿ	ਸ੍ਰਾ	ਮ	s
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਰਿ	ਧਿ	ਬੁ	s	ਧਿ	ਸਿ	ਧਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਿਆ	s	ਨ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੂ	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਭੋ	ਗ	ਰ	s	ਸੈ	s
ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਮ	ਖਿ	s	ਰਿ	ਦੈ	ਵ	ਸੈ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜੈਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੯੩-੯੪)

ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਨਾਮ॥ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਗਿਆਨ॥ ਸੂਖ ਸਹਜ ਦਇਆ ਕਾ ਪੋਤਾ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਾ ਹਵਾਲੈ ਹੋਤਾ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਕੋ ਭੰਡਾਰੁ॥ ਖਾਤ ਖਰਚਿ ਕਛੁ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਹਰਿ ਪਾਰਾਵਾਰੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕੀਰਤਨੁ ਨਿਰਮੋਲਕ ਹੀਰਾ॥ ਆਨੰਦ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ॥ ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਪੂੰਜੀ॥ ਸੰਤਨ ਹਥਿ ਰਾਖੀ ਕੂੰਜੀ॥੨॥ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਗੁਫਾ ਤਹ ਆਸਨੁ॥ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਤਹ ਬਾਸਨੁ॥ ਭਗਤ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੋਸਟਿ ਕਰਤ॥ ਤਹ ਹਰਖ ਨ ਸੋਗ ਨ ਜਨਮ ਨ ਮਰਤ॥੩॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਦਿਵਾਇਆ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਤਿਨਿ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਾਇਆ॥ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਨਾਨਕ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਹਰਿ ਮੇਰੀ ਵਰਤਣਿ ਹਰਿ ਮੇਰੀ ਰਾਸਿ॥੪॥੨੪॥੩੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਤੁ-ਦਾਨ, ਸੇਵਾ। ਸਹਜ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ। ਪੋਤਾ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਨਿਰਮੋਲਕ-ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਹੀਰਾ-ਡੂੰਘਾ। ਪੂੰਜੀ-ਸਰਮਾਇਆ। ਸੁੰਨ-ਸੁੰਞ, ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਤਹ-ਉਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਬਾਸਨੁ-ਵਾਸ। ਗੋਸਟਿ-ਮਿਲਾਪ। ਹਰਖ-ਖੁਸ਼ੀ। ਸੋਗ-ਗ਼ਮ। ਮਰਤ-ਮੌਤ। ਵਰਤਣਿ-ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈ। ਰਾਸਿ-ਪੂੰਜੀ, ਸਰਮਾਇਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਕੋ	ऽ	ਭੰ	ऽ	ਡਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਖਾ	ऽ	ਤ	ਖ	ਰ	ਚਿ	ਕ	ਛੁ	ਤੋ	ਟਿ	ਨ	ऽ	ਆ	ਵੈ
ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਅੰ	ऽ	ਤੁ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	ਰਾ	ਵਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ
ਰ	ਤ	ਨ	ਜ	ਵੇ	ਹਰ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਸ	ਤੁ	ऽ	ਸੰ	ਤੋ	ਖੁ	ਗਿ	ऽ	ਆ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਨ	-	ਸਂ	-
ਸੂ	ऽ	ਖ	ਸ	ਹ	ਜ	ਦਇ	ਆ	ਕਾ	ऽ	ਪੋ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਂ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਭ	ਗ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਵਾ	ਲੈ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਤਾ	ऽ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਰੁਸ ਧੁਪ ਮਂਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਂਪ ਗਮ ਰੁਸ

2) ਗਮ ਪਧੁ ਮਂਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਂਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

3) ਮਂਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਂਸਂ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਂਪ ਗਮ ਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੫)

ਓਅੰਕਾਰਿ ਏਕ ਧੁਨਿ ਏਕੈ ਏਕੈ ਰਾਗੁ ਅਲਾਪੈ॥ ਏਕਾ ਦੇਸੀ ਏਕੁ ਦਿਖਾਵੈ ਏਕੋ ਰਹਿਆ ਬਿਆਪੈ॥ ਏਕਾ ਸੁਰਤਿ ਏਕਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਏਕੋ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਪੈ॥੧॥ ਭਲੋ ਭਲੋ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ॥ ਰਾਮ ਰਮਾ ਰਾਮਾ ਗੁਨ ਗਾਉ॥ ਛੋਡਿ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪੰਚ ਬਜਿਤ੍ਰ ਕਰੇ ਸੰਤੋਖਾ ਸਾਤ ਸੁਰਾ ਲੈ ਚਾਲੈ॥ ਬਾਜਾ ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਤਜਿ ਤਾਨਾ ਪਾਉ ਨ ਬੀਗਾ ਘਾਲੈ॥ ਫੇਰੀ ਫੇਰੁ ਨ ਹੋਵੈ ਕਬ ਹੀ ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਬੰਧਿ ਪਾਲੈ॥੨॥ ਨਾਰਦੀ ਨਰਹਰ ਜਾਣਿ ਹਦੂਰੇ॥ ਘੂੰਘਰ ਖੜਕੁ ਤਿਆਗਿ ਵਿਸੂਰੇ॥ ਸਹਜ ਅਨੰਦ ਦਿਖਾਵੈ ਭਾਵੈ॥ ਏਹੁ ਨਿਰਤਿਕਾਰੀ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵੈ॥੩॥ ਜੇ ਕੋ ਅਪਨੇ ਠਾਕੁਰ ਭਾਵੈ॥ ਕੋਟਿ ਮਧਿ ਏਹੁ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵੈ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੀ ਜਾਵਉ ਟੇਕ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੀਰਤਨੁ ਏਕ॥੪॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕੈ ਓਅੰਕਾਰਿ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ। ਅਲਾਪੈ-ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਏਕਾ ਦੇਸੀ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦੇਸ ਦਾ ਵਾਸੀ। ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਰਮਾ-ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ। ਸੁਆਉ-ਸੁਆਰਥ।ਬਜਿਤ੍ਰ-ਵਾਜੇ, ਸਾਜ। ਲੈ-ਲੀਨਤਾ ਵਿੱਚ। ਚਾਲੈ-ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਤਜਿ-ਤਜੇ, ਤਿਆਗਦਾ ਹੈ। ਤਾਨਾ-ਤਾਨ ਪਲਟਾ। ਪਾਉ-ਪੈਰ। ਬੀਗਾ-ਵਿੰਗਾ। ਘਾਲੈ-ਧਰਦਾ। ਪਾਲੈ-ਪੱਲੇ। ਨਾਰਦੀ-ਨਾਰਦ ਵਾਲੀ ਨਿਰਤਕਾਰੀ। ਨਰਹਰ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਦੂਰੇ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ। ਖੜਕੁ-ਖੜਾਕ। ਵਿਸੂਰੇ-ਚਿੰਤਾ, ਝੋਰੇ। ਠਾਕੁਰ ਭਾਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਿ ਮਧਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧੁ	ਮਂ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਭ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ਭ	ਲੋ	ਰੇ	ऽ	ਕੀਰ	ਤ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ऽ

ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	-	ਨ	ਸ	ਰੁ	ਸ	
ਰਾ	S	ਮ	S	ਰ	ਮਾ	ਰਾ	ਮਾ	ਗੁ	S	ਨ	ਗਾ	S	ਉ	
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	
ਛੋ	S	ਛਿ	S	ਮਾ	ਇਆ	ਕੇ	S	ਧੰ	S	ਧ	ਸੁ	ਆS	ਉS	
x		0		2		3		4			5			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਓਅੰ	ਕਾਰਿ	ਏਕ	ਧੁਨਿ	ਏ	ਕੋ	ਏ	ਕੈ	ਰਾ	ਗੁ	ਅ	ਲਾ	S	ਪੈ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਏ	ਕਾ	ਦੇ	ਸੀ	ਏ	ਕੁਦਿ	ਖਾ	ਵੈ	ਏ	ਕੋ	ਰਹਿ	ਆ	ਬਿਆ	ਪੈ
ਪ	ਮ॑	ਪਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਏ	ਕਾ	ਸੁਰ	ਤਿS	ਏਕਾ	ਹੀ	ਸੇ	ਵਾ	ਏ	ਕੋ	ਗੁਰ	ਤੇ	ਜਾ	ਪੈ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ਦੁਪਦੇ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੯੦੧)

ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਣ ਗੀਤ।। ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਪਰਮ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਆਵਾ ਗਉਣੁ ਮਿਟੈ ਮੇਰੇ ਮੀਤ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਹੋਵਤ ਪਰਗਾਸੁ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਹਿ ਹੋਇ ਨਿਵਾਸੁ।।੧।। ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ।। ਨਾਨਕ ਭਵਜਲੁ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ।।੨।।੧।।੫੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪਰਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ। ਆਵਾ ਗਉਣੁ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਗੇੜ। ਮੀਤ-ਹੇ ਮਿੱਤਰ! ਪਰਗਾਸੁ-ਚਾਨਣ। ਨਿਵਾਸੁ-ਟਿਕਾਉ।। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਉਤਰਸਿ-ਤੂੰ ਲੰਘ ਜਾਹਿਂਗਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਮ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਗਾS	ਵਹੁ	ਰਾ	ਮ	ਕੇ	ਗੁ	ਣS	ਗੀ	ਤ
ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸਸ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਮਗ	ਪਮ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਨਾ	ਮੁਜ	ਪਤ	ਪਰ	ਮ	ਸੁS	ਖੁS	ਪਾਈ	ਐ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਧੁਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਆS	ਵਾ	ਗਉ	ਣੁਮਿ	ਟੈS	ਮੇ	ਰੇS	ਮੀ	ਤ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਹੋਵਤ	ਪਰ	ਗਾ	ਸੁ
ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁਸੰ	ਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਚਰ	ਨ	ਕਮ	ਲ	ਮਹਿ	ਹੋS	ਇਨਿ	ਵਾS	ਸੁS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁਸਸ ਗਮਰੁਸ ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨੁਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
2) ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨੁਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨੁਸੰ ਰੁੰਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
3) ਗਮਪਧੁ ਮਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਧੁ ਨੁਸੰਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਮਗਮ ਗਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੯੯)

ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਰਣਾਇ।। ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸਾਧਸੰਗਿ ਦੁਖੁ ਜਾਇ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਜਾ ਕੈ ਰਾਮੁ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹੀ।। ਸੋ ਜਨੁ ਦੁਤਰੁ ਪੇਖਤ ਨਾਹੀ।। ਸਗਲੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ ਅਪਨੇ।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਸਨ ਨਿਤ ਜਪਨੇ।।੧।। ਜਿਸ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਹਾਥੁ ਗੁਰੁ ਧਰੈ।। ਸੋ ਦਾਸੁ ਅਦੇਸਾ ਕਾਹੇ ਕਰੈ।। ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੀ ਚੂਕੀ ਕਾਣਿ।। ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਊਪਰਿ ਕੁਰਬਾਣ।।੨।। ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਭੇਟਿ ਨਿਹਾਲ।। ਸੋ ਦਰਸਨੁ ਪਾਏ ਜਿਸੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਜਿਸੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰੈ।। ਸਾਧਸੰਗਿ ਸੋ ਭਵਜਲੁ ਤਰੈ।।੩।। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਹੁ ਸਾਧ ਪਿਆਰੇ।। ਮੁਖ ਊਜਲ ਸਾਚੈ ਦਰਬਾਰੇ।। ਅਨਦ ਕਰਹੁ ਤਜਿ ਸਗਲ ਬਿਕਾਰ।। ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਤਰਹੁ ਪਾਰਿ।।੪।।੪੨।।੫੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਰਣਾਇ-ਆਸਰਾ। ਨਿਰਭਉ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਦੁਤਰੁ-ਬੜੀ ਔਖਿਆਈ ਨਾਲ ਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਪੇਖਤ-ਵੇਖਦਾ। ਰਸਨ-ਜੀਭ। ਅਦੇਸਾ-ਚਿੰਤਾ, ਫਿਕਰ। ਕਾਣਿ-ਮੁਥਾਜੀ, ਤੌਖਲਾ। ਭੇਟਿ-ਮਿਲਕੇ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਊਜਲ-ਉਜਲੇ, ਬੇਦਾਗ। ਤਜਿ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਬਿਕਾਰ-ਮੰਦੇ ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਂਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਰਾ	ਜਾ	ਰਾ	ਮ	ਕੀ	ਸS	ਰ	ਣਾ	ਇS	SS
ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਪਪ
ਨਿਰ	ਭਉ	ਭ	ਏ	S	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਗੁਨ	ਗਾ	ਵਤ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਂਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸਾS	ਧS	ਸੰS	ਗਿ	S	ਦੁS	ਖੁ	ਜਾ	ਇS	SS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜਾ	ਕੈ	ਰਾ	S	ਮੁ	ਬਸੈ	ਮਨ	ਮਾ	ਹੀ	S
ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮਂਮਂ	ਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸੋ	ਜਨੁ	ਦੂS	ਤS	ਰੁ	ਪੇ	ਖਤ	ਨਾ	ਹੀS	SS
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਮਂਪਗਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਂਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

2) ਗਮਪਧੁ ਮਂਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮਂਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

3) ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮਂਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਂਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਂਪਗਮ ਗਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ | ਮਂਪ - ਮਂਪ - ਮਂਪ / ਰਾਮ S ਰਾਮ S ਰਾਮ | 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੯੨-੯੩)

ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਤਿਆਗੈ ਰਤਨੁ॥ ਛੋਡਿ ਜਾਇ ਤਾਹੂ ਕਾ ਜਤਨੁ॥ ਸੋ ਸੰਚੈ ਜੋ ਹੋਛੀ ਬਾਤ॥ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਟੇਢਉ ਜਾਤ॥੧॥ ਅਭਾਗੇ ਤੈ ਲਾਜ ਨਾਹੀ॥ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹਰਿ ਨ ਚੇਤਿਓ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਉਰਾ ਬਿਖਿਆ ਮੀਠੀ॥ ਸਾਕਤ ਕੀ ਬਿਧਿ ਨੈਨਹੁ ਡੀਠੀ॥ ਕੂੜਿ ਕਪਟਿ ਅਹੰਕਾਰਿ ਰੀਝਾਨਾ॥ ਨਾਮੁ ਸੁਨਤ ਜਨੁ ਬਿਛੂਅ ਡਸਾਨਾ॥੨॥ ਮਾਇਆ ਕਾਰਣਿ ਸਦ ਹੀ ਝੂਰੈ॥ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਕਬਹਿ ਨ ਉਸਤਤਿ ਕਰੈ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾਤਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ

ਕਰੈ ਗਵਾਰੁ॥੩॥ ਸਭ ਸਾਹਾ ਸਿਰਿ ਸਾਚਾ ਸਾਹੁ॥ ਵੇਮੁਹਤਾਜੁ ਪੂਰਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ॥ ਮੋਹ ਮਗਨ ਲਪਟਿਓ ਭ੍ਰਮ ਗਿਰਹ॥ ਨਾਨਕ ਤਰੀਐ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ॥੪॥੨੧॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਉਡੀ-ਤੁਛ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼। ਰਤਨੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰਤਨ। ਤਾਹੂ-ਉਸੇ (ਮਾਇਆ) ਦਾ ਹੀ। ਸੰਚੈ-ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਛੀ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਵਿੱਤ ਵਾਲੀ। ਟੇਢਉ-ਵਿੰਗਾ। ਅਭਾਗੇ-ਬਦ-ਨਸੀਬ। ਲਾਜ-ਸ਼ਰਮ। ਮਾਹੀ-ਵਿੱਚ। ਕਉਰਾ-ਕੌੜਾ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਸਾਕਤ-ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਾ ਮਨੁੱਖ। ਬਿਧਿ-ਹਾਲਤ। ਰੀਝਾਨਾ-ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਛੂਅ-ਠੂੰਹਾਂ। ਡਸਾਨਾ-ਡੰਗ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਝੂਰੈ-ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਲਪਟਿਓ-ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਭ੍ਰਮ ਗਿਰਹ- ਭਟਕਣਾ ਦੀ ਗੰਢ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗਮ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਅS	ਭਾ	ਗੋS	ਤੈ	S	ਲਾ	S	ਜ	ਨਾ	S	ਹੀ
ਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਸੁ	ਖS	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਪ੍ਰS	ਰਨ	ਪਰ	ਮੇ	ਸ	ਰੁ
ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਹਰਿ	ਨ	ਚੇ	ਤਿ	ਓ	ਮS	ਨ	S	ਮਾS	S	ਹੀ
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਕਉ	ਡੀ	ਬ	ਦ	ਲੇ	ਤਿ	ਆ	ਗੈ	ਰ	ਤ	ਨੁ
ਨਸੰ	ਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਛੋS	ਡਿ	ਜਾS	S	ਇ	ਤਾ	ਹੂ	ਕਾ	ਜ	ਤS	ਨੁS
X					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਮਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

2) ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ

3) ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਉਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਉਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮਃ੫।। ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਡੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ ਮੈ ਕੂ ਥੀਏ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਕਿਆ ਹੋਵੈ।। ਤਉ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾਰੁ ਨ ਕੋਈ ਜਾਚਕੁ ਸਦਾ ਜਾਚੋਵੈ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਭਿ-ਸਾਰੇ। ਮੈ ਕੂ-ਮੈਨੂੰ। ਥੀਏ-ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਾਚਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਜਾਚੋਵੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਸਰੁਸ-	ਗਮਪ-
										ਹऽਭਿऽ	ਗੁऽਣऽ
ਧੁਧੁ	ਪ-ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਗ-ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁਮੰਪ	ਮ-ਪਮ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ		
ਤੈਡੇ	ਨਾऽਨਕ	ਜੀਉ	ਮੈऽਕੂऽ	ਥੀਏ	ਮੈऽ	ਨਿਰਗੁਣ	ਤੇऽऽऽ	ਕਿऽਆऽ	ਹੋਵੈ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਪਧੁਪ	ਧੁ-ਨਨ
										ਤਉऽऽ	ਜੇऽਵਡੁ
ਸੰਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਗੰਮੰਰੁੰਸੰ	ਨ-ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮੰਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੰਪਗਮ	ਰੁਸ		
ਦਾਤਾ	ਰੁऽ	ਨऽऽऽ	ਕੋऽਈऽ	ਜਾऽऽऽ	ਚਕੁ	ਸऽऽऽ	ਦਾऽ	ਜਾऽਚੋऽ	ਵੈऽ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਰੁਸ ਗਮਰੁ- ਸ-ਨੁਸ ਗਮਪ- ਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਰੁ- ਸ-ਨੁਸ

2) ਸ-ਰੁਸ ਗਮਪ- ਧੁ-ਮੰਪ ਧੁਨੁਧੁ- ਪ-ਮੰਪ ਮਪਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਗਮ ਰੁਸ

1) ਗਮਪਮਗਮਪਧੁ ਮੰਪਗਮਪਨੁਧੁਪ ਮੰਪਗਮਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪਮੰਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰਗੰਗੰ
ਰੁੰਸੰਨਸੰਨਨਧੁਪ ਮੰਪਗਮਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮਗਰੁਸ-

2) ਸਰੁਸਸਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸਸਰੁਸਸ ਗਮਪਧੁਮੰਪਮਗ ਰੁਸਸਰੁਸਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪਮੰਪਮਗ
ਰੁਸਸਰੁਸਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰਗੰਗੰ ਰੁੰਸੰਨਨਧੁਪਮੰਪ ਗਮਪਮਗਗਰੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੫੮)

ਸਲੋਕੁ ਮਃ੫।। ਧੰਨੁ ਸੁ ਰਾਗ ਸੁਰੰਗੜੇ ਆਲਾਪਤ ਸਭ ਤਿਖ ਜਾਇ।। ਧੰਨੁ ਸੁ ਜੰਤ ਸੁਹਾਵੜੇ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪਦੇ ਨਾਉ।। ਜਿਨੀ ਇਕ ਮਨਿ ਇਕੁ ਅਰਾਧਿਆ ਤਿਨ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ।। ਤਿਨ ਕੀ ਧੂੜਿ ਹਮ ਬਾਛਦੇ ਕਰਮੀ ਪਲੈ ਪਾਇ।। ਜੋ ਰਤੇ ਰੰਗਿ ਗੋਵਿਦ ਕੈ ਹਉ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ।। ਆਖਾ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਬਿਰਥਾ ਜੀਅ ਕੀ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਮੇਲਹੁ ਰਾਇ।। ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਲਾਇਆ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਜਾਇ।। ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਅਗਮ ਰੂਪੁ ਅਨਤ ਨ ਕਾਹੂ ਜਾਇ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰੰਗੜੇ-ਸੋਹਣੇ। ਆਲਾਪਤ-ਅਲਾਪਦਿਆਂ। ਤਿਖ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ। ਝਾਛਦੇ-ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਰਮੀ-(ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ) ਮਿਹਰ ਨਾਲ। ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜਾ। ਰਾਇ-ਪ੍ਰਭੂ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਅਨਤ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਧੰ	S	ਨੁ	ਸੁ	ਰਾ	ਗ	ਸੁ	ਰੰ	ਗ	ੜੇS	S	S
ਧੁ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਗਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਆ	ਲਾ	ਪ	ਤ	ਸS	ਭ	ਤਿ	S	ਖS	ਜਾS	S	ਇ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਧੰS	S	ਨੁ	ਸੁS	ਜੰ	ਤ	ਸੁ	ਹਾ	ਵ	ੜੇ	S	S
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਜੋ	S	S	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਜS	ਪ	ਦੇ	ਨਾ	S	ਉ
x		0		2		0		3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ।

2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ, ਫਿਰ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਚੌਗੁਨ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ)।

3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (8+2+2= 12 ਮਾਤਰਾਂ)।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫।। (੯੦੦)

ਐਸਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰਦੇਉ ਸਹਾਈ। ਜਾ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਬਿਰਥਾ ਨ ਜਾਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲੁ।। ਜਾ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਾਟੈ ਜਮ ਜਾਲੁ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਸੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੇ।। ਕਾਰਜ ਸਵਾਰੇ ਸਗਲੇ ਤਨ ਕੇ।।੧।। ਜਾ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਰਾਖੈ ਹਾਥੁ।। ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੋ ਅਨਾਥ ਕੋ ਨਾਥੁ।। ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨੁ।।

ਸਦਾ ਸਦਾ ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਨੁ॥੨॥ ਨਿਰਮਲ ਮੰਤੁ ਦੇਇ ਜਿਸੁ ਦਾਨੁ॥ ਤਜਹਿ ਬਿਕਾਰ ਬਿਨਸੈ ਅਭਿਮਾਨੁ। ਏਕੁ ਧਿਆਈਐ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ॥ ਪਾਪ ਬਿਨਾਸੇ ਨਾਮ ਕੈ ਰੰਗਿ॥੩॥ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸਗਲ ਨਿਵਾਸ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਗੁਣਤਾਸ॥ ਦਰਸੁ ਦੇਹਿ ਧਾਰਉ ਪ੍ਰਭ ਆਸ॥ ਨਿਤ ਨਾਨਕੁ ਚਿਤਵੈ ਸਚੁ ਅਰਦਾਸਿ॥੪॥੪੫॥੫੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਦੇਉ-ਗੁਰੂ। ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਜਮ ਜਾਲੁ-ਜਮ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਅਨਾਥ ਕੋ ਨਾਥੁ-ਅਨਾਥਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣੁ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਨਿਰਮਲ ਮੰਤੁ-ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼। ਤਜਹਿ-ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਸੈ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਤਾਸ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਨਾਨਕੁ ਚਿਤਵੈ-ਨਾਨਕ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਐ	ਸਾ	ਪੂ	S	ਰਾ	ਗੁ	ਰ	ਦੇ	ਉ	ਸ	ਹਾ	ਈ	S
ਪ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਕਾS	ਸਿਮ	ਰ	ਨੁ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ਨ	ਜਾS	S	ਈS	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਧੁ	ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਦਰ	ਸਨੁ	ਪੇ	ਖ	ਤ	ਹੋ	S	ਇ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲੁ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਕੀ	ਧੂ	S	ਰਿ	ਕਾS	ਟੈS	ਜ	ਮ	ਜਾ	SS	ਲੁ	S
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਪਧੁ ਮ̍ਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਪਧੁ ਮ̍ਪਮਗ ਰੁਸਨੁਸ
2) ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ- ਗਮਪਧੁ ਮ̍ਪਗਮ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਮ̍ਪ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮ̍ਪਗਮ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ
3) ਗਮਪਧੁ ਮ̍ਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮ̍ਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਮ̍ਪ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮ̍ਪਗਮ ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੨)

ਮ:੫।। ਅਨਦ ਸੂਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਨਿਤ ਹਰਿ ਕਾ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਇ।। ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਛਾਡਿ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਉਧਰਸਿ ਨਾਇ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਇ-ਗਾ ਕੇ। ਉਧਰਸਿ-ਤੂੰ ਬਚ ਜਾਹਿੰਗਾ। ਨਾਇ-ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਹੀਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਮੰਪਗਮ
													ਅSਨਦ
ਧੁ-	ਪ-ਮੰਪ	ਗ-ਮਮ	ਰੁਸ	ਸ-ਗਮ	ਪਧੁਪ-	ਮੰਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁਨਸੰ	ਧੁਪ	ਪਧੁਮੰਪ	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ	
ਸੂS	SSਖS	ਬਿSਸ੍ਰਾ	ਮS	ਨਿSSS	ਤSSS	.ਹSSS	ਰਿS	SSਕਾS	ਕੀਰ	ਤSਨੁS	ਗਾSS	ਇS	
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਮਪਧੁਨ
													ਅਵਰS
ਸੰਸੰ	--ਰੁਸੰ	ਧੁਨਸੰ-	ਰੁੰ-ਗੰਰੁੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਗੰਮੰਰੁੰ-	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਨੁਧੁ-	ਪ-ਮੰਪ	ਪਧੁਮੰਪ	ਮ-ਮਪ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ	
ਸਿਆSSਣS		ਪSSS	ਛਾSSS	ਡਿSSS	ਦੇSSS	ਹਿSSS	ਨਾSSS	ਨSਕS	ਉSਧS	ਰSਸਿS	ਨਾSSS	ਇS	
x			2				0			3			

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਅSਨਦ' ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਅSਨਦ' ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ 'ਅSਨਦ SS' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ 1½ ਮਾਤਰ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਅSਨਦ' 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪।। (੮੮੨)

ਸਤਗੁਰ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਣ ਹਰਿ ਰਾਇਆ।। ਹਮ ਚੇਰੀ ਹੋਇ ਲਗਹ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਾਇਆ।।੧।। ਰਾਮ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਭਾਇਆ।। ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਬੇਲੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਹਰਿ ਸਖਾਇਆ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਮੇਰੇ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਰਹਹਿ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਮਰਹਿ ਮੇਰੀ ਮਾਇਆ।। ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡ ਭਾਗ ਗੁਰ ਸਰਣੀ ਆਏ ਹਰਿ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ।।੨।। ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਸੂਝੈ ਬੂਝੈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਪਉ ਜਪਾਇਆ।। ਨਾਮਹੀਣ ਫਿਰਹਿ ਸੇ ਨਕਟੇ ਤਿਨ ਘਸਿ ਘਸਿ ਨਕ ਵਢਾਇਆ।।੩।। ਮੋ ਕਉ ਜਗਜੀਵਨ ਜੀਵਾਲਿ ਲੈ ਸੁਆਮੀ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਵਸਾਇਆ।। ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਪੂਰਾ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ।।੪।।੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਹਰਿ-ਹੇ ਹਰੀ! ਰਾਇਆ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਬੇਲੀ-ਮਦਦਗਾਰ। ਸਖਾਇਆ-ਸਾਥੀ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਮਾਇਆ-ਹੇ ਮਾਂ! ਨਕਟੇ-ਬੇ-ਸ਼ਰਮ। ਘਸਿ ਘਸਿ-ਬਹੁਤ ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਾ ਕੇ। ਜੀਵਾਲਿ ਲੈ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਬਖ਼ਸ਼। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ
							ਰਾ	ਮ	ਮੈS	ਹ	ਰਿ	ਹS	ਰਿS
ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	–	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ̍ਮ̍	ਪ
ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਿ	ਭਾਇ	ਆ	S	ਮੈ	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਅਵ	ਰੁ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਨ	ਕੋ	ਈ	ਬੇ	SS	ਲੀ	S	ਮੇ	ਰਾ	S	ਪਿ	ਤਾ	ਮਾ	ਤਾ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਗ	ਮ							
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਖਾ	ਇS	ਆ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪਪ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਧੁ	ਨਨ
							ਸਤ	ਗੁ	ਰ	ਦਇ	ਆ	ਕ	ਰਹੁ
ਸੰ	ਸੰ	–	ਰੁੰ	–	ਸੰਸੰ	–	ਸੰ	ਰੁੰ	–	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	S	ਮੇ	S	ਲਹੁ	S	ਮੇ	ਰੇ	S	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ
ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	–	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਹਰਿ	ਰਾ	ਇ	ਆ	S	ਹ	ਮ	S	ਚੇ	ਰੀ	ਹੇ	ਇ
ਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਪ	ਧੁ	ਪਧੁ
ਲ	ਗਹ	ਗੁ	ਰ	ਚਰ	ਣੀ	S	ਜਿ	ਨਿ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮਾ	ਰਗੁ
ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਗਮ							
ਪੰS	ਥੁ	ਦਿ	ਖਾS	ਇS	ਆS	SS							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਮਗਰੁਸ

2) ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਸੰ ਗੰਗੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

3) ਗਮਪਧੁ ਮ̍ਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮ̍ਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਪਪਪਪ --ਪਪ ਪਪ-- ਪਪਪਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ
| ਹਰਿਹਰਿ SSਹਰਿ ਹਰਿSS ਹਰਿਹਰਿ | ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ) (੯੨੧-੨੨)

ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ ਪ੍ਰਭ ਆਗਮੁ ਸੁਣਿਆ।। ਹਰਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਉ ਸਖੀ ਗ੍ਰਿਹੁ ਮੰਦਰੁ ਬਣਿਆ।। ਹਰਿ ਗਾਉ ਮੰਗਲੁ ਨਿਤ ਸਖੀਏ ਸੋਗੁ ਦੂਖੁ ਨ ਵਿਆਪਏ।। ਗੁਰ ਚਰਨ ਲਾਗੇ ਦਿਨ ਸਭਾਗੇ ਆਪਣਾ ਪਿਰੁ ਜਾਪਏ।। ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਭੋਗੋ।। ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਮਿਲਿਆ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਜੋਗੋ।।੩੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਾਉ-ਆਨੰਦ। ਪ੍ਰਭ ਆਗਮੁ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਉਣਾ।। ਮੰਗਲੁ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਗੀਤ। ਗ੍ਰਿਹੁ-ਹਿਰਦਾ-ਘਰ। ਜਾਪਏ-ਦਿੱਸ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ-ਇੱਕ-ਰਸ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਰੌ। ਜੋਗੋ-ਸਮਰੱਥ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਧੁਮੰ	-ਪ	ਗਗ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਮ	ਨਿਚਾ	sਉ	ਭਇ	ਆ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਆ	s	ਗ	ਮੁ	ਸੁ	ਣਿs	ਆ	s
ਸ	ਰੁਰੁ	ਸਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਹ	ਰਿਮੰ	ਗਲੁ	ਗਾ	ਉ	ਸ	ਖੀ	ਗ੍ਰਿ	ਹੁ	ਮੰs	ਦਰੁ	ਬs	ਣਿs	ਆ	s
x		2					3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਪਧੁ	-ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿਗਾ	sਉ	ਮੰ	s	ਗ	ਲੁ	ਨਿ	s	ਤ	s	ਸs	ਖੀ	ਏ	s
ਸੰ	ਰੁੰਨ	-ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸੋ	sਗੁ	ss	ਦੂ	s	ਖੁ	s	ਨs	s	ਵਿ	ਆ	ਪ	ss	ਏ	s
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨੁਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨੁਸੰਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ
2) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨੁਸੰਧੁਨ ਸੰਧੁਨਸੰ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
3) ਪਧੁਪਧੁ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਪਧੁ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਪਧੁ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪ੍ਰਭ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੯੩)

ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ॥ ਸੋ ਧਿਆਏ ਪੂਰਾ ਜਿਸੁ ਕਰਮੁ॥੧॥ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ॥ ਏਕਾ ਸਰਣਿ ਗਹੀ ਮਨ ਮੇਰੈ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਠਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵਾ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥ ਆਗੈ ਦਰਗਹ ਪਾਵਉ ਠਾਉ॥ ਦੂਖੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਨ ਤੇ ਜਾਇ॥ ਦੁਰਮਤਿ ਬਿਨਸੈ ਰਾਚੈ ਹਰਿ ਨਾਇ॥੨॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ॥ ਭਉ ਭਾਗਾ ਨਿਰਭਉ ਮਨਿ ਬਸੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ਨਿਤ ਜਪੈ॥੩॥ ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਕੇ ਕਾਟੇ ਫਾਹੇ॥ ਪਾਇਆ ਲਾਭੁ ਸਚਾ ਧਨੁ ਲਾਹੇ॥ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤ ਸੋਹਹਿ ਹਰਿ ਦੁਆਰ॥੪॥੨੩॥੩੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਰਥੁ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਕਰਮੁ-ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼। ਤਰਣ-ਬੇੜੀ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਦੁਰਮਤਿ-ਭੈੜੀ ਮੱਤ। ਰਾਚੈ-ਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਇ-ਨਾਮ ਵਿੱਚ। ਰੀਤਿ-ਮਰਯਾਦਾ। ਭਉ-ਡਰ। ਫਾਹੇ-ਬੰਧਨ। ਲਾਹੇ-ਖੱਟੀ, ਨਫ਼ਾ। ਤੋਟਿ-ਘਾਟਾ। ਅਖੁਟ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ। ਭੰਡਾਰ-ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਸੋਹਹਿ-ਸੋਭਦੇ ਹਨ। ਦੁਆਰ-ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਤ	ਰ	ਣ	ਤਾ	ਰ	ਣ	ਪ੍ਰS	ਭਤੇ	Sਰੋ	ਨਾS	ਉ
ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਧੁਮੰ	ਪ
ਏ	S	ਕਾ	ਸ	ਰS	ਣਿ	ਗS	ਹੀਮ	Sਨ	ਮੇS	ਰੈ
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪ	ਪਗ	ਮ-	ਰੁ-	ਸ
ਤੁ	ਧੁ	ਬਿ	ਨੁS	ਦੂ	ਜਾ	ਨਾS	ਹੀਠਾ	SS	ਉS	S
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਰੁੰ	ਰੁੰਗੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਤੇ	SS	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਿ	ਪੂS	ਰੇਗੁ	Sਰ	ਦੇS	ਵ
ਧੁਨ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ-	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਤੁS	ਧੁS	ਬਿS	ਨੁS	ਦੂ	ਜਾ	ਨਾS	ਹੀਕੋ	SS	ਇ	S
x		2		3		4				

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਗਗ ਰੁਸ

2) ਗਮਪਧੁ ਮੰਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮੰਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਧੁ ਮੰਪਮਗ ਰੁਸ

3) ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਨੁਸ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ	ਗਮ ਪਗ ਮਪ ਗਮ ਪ ਪ੍ਰ ਭਪ੍ਰ ਭ ਪ੍ਰ ਭ	ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ	ਪਮ ਗਰੁ ਸਪ ਮਗ ਰੁਸ ਪਮ ਗਰੁ ਸ ਤਾਂS ਰS ਣਤਾ Sਰ Sਣ ਤਾਂS ਰS ਣ	ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੦੧)

ਨਰਨਰਹ ਨਮਸਕਾਰੰ॥ ਜਲਨ ਥਲਨ ਬਸੁਧ ਗਗਨ ਏਕ ਏਕੰਕਾਰੰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਨ ਧਰਨ ਪੁਨ ਪੁਨਹ ਕਰਨ॥ ਨਹ ਗਿਰਹ ਨਿਰੰਹਾਰੰ॥੧॥ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਨਾਮ ਹੀਰ ਊਚ ਮੂਚ ਅਪਾਰੰ॥ ਕਰਨ ਕੇਲ ਗੁਣ ਅਮੋਲ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੰ॥੨॥੧॥੫੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਰਨਰਹ-ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਨਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ। ਜਲਨ-ਜਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਥਲਨ-ਥਲ। ਬਸੁਧ-ਧਰਤੀ। ਏਕੰਕਾਰੰ-ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਰਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਧਰਨ-ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ। ਪੁਨ ਪੁਨਹ-ਮੁੜ ਮੁੜ। ਗਿਰਹ-ਗ੍ਰਿਹ, ਘਰ। ਨਿਰੰਹਾਰੰ-ਖੁਰਾਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ। ਧੀਰ-ਵੱਡੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਾ। ਹੀਰ-ਬਹੁ-ਮੁੱਲਾ। ਮੂਚ-ਵੱਡਾ। ਕਰਨ ਕੇਲ-ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਨ	S	ਰ	ਨ	ਰ	ਹ	ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਰੰ	S
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ
ਜ	ਲ	ਨ	ਥ	ਲ	ਨ	ਬ	ਸੁ	ਧ	ਗ	ਗ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਏ	S	ਕ	ਏ	ਕੰ	S	ਕਾ	S	S	ਰੰ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ
ਹ	ਰ	ਨ	ਧ	ਰ	ਨ	ਪੁ	ਨ	ਪੁ	ਨਹ	ਕਰ	ਨ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਨ	ਹ	S	ਗਿ	ਰ	ਹ	ਨਿ	ਰੰ	S	ਹਾ	ਰੰ	S
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	ਪ	ਧ̱	-	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਰੰ̱	-	ਸੰ	-
ਗੰ	ਭੀ	ਰ	ਧੀ	S	ਰ	ਨਾ	S	S	ਮ	ਹੀ	S	ਰ	S
ਸੰ	ਰੰ̱	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ̱	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ̱	ਪ	-
ਊ	S	ਚ	ਮੂ	S	ਚ	ਅ	S	ਪਾ	S	ਰੰ	S	S	S
ਧ̱	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	-	ਪ	-
ਕ	ਰ	ਨ	ਕੇ	S	ਲ	ਗੁ	S	ਣ	ਅ	ਮੋ	S	ਲ	S
ਪ	ਧ̱	-	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਗ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ̱	ਸ
ਨਾ	S	S	ਨ	S	ਕ	ਬ	S	ਲਿ	S	ਹਾ	S	ਰੰ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀਆਂ :-

1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਦੋ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਦੋ ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸੱਮ ਤੋਂ | ਗ ਮ ਧ̱ ਪਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ
| ਨ ਰ ਨ ਰਹ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੦੧)

ਰੂਪ ਰੰਗ ਸੁਗੰਧ ਭੋਗ ਤਿਆਗਿ ਚਲੇ ਮਾਇਆ ਛਲੇ ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਭੰਡਾਰ ਦਰਬ ਅਰਬ ਖਰਬ ਪੇਖਿ ਲੀਲਾ ਮਨੁ ਸਧਾਰੈ॥ ਨਹ ਸੰਗਿ ਗਾਮਨੀ॥੧॥ਸੁਤ ਕਲਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ਮੀਤ ਉਰਝਿ ਪਰਿਓ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿਓ ਇਹ ਬਿਰਖ ਛਾਮਨੀ। ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਰਨ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਸੰਤ ਭਾਵਨੀ॥੨॥੨॥੬੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਕਾਮਿਨੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਦਰਬ-ਧਨ। ਲੀਲਾ-ਖੇਡ। ਗਾਮਨੀ-ਜਾਂਦਾ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਕਲਤ੍ਰ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਭ੍ਰਾਤ-ਭਰਾ। ਉਰਝਿ ਪਰਿਓ-ਉਲਝਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਿਰਖ ਛਾਮਨੀ-ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ। ਸੰਤ ਭਾਵਨੀ-ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਾਲ ਸੂਲ ਫਾਕ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਰੂ	S	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਸੁ	ਗੰ	ਧੁ	ਭੇ	ਗ
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ॑	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਆ	ਗਿ	ਚ	ਲੇ	S	ਮਾਇ	ਆ	ਛ	ਲੇ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਕ	ਨਿ	ਕ	S	ਕਾ	ਮਿ	ਨੀ	S	S	S
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਭੈ	ਛਾ	ਰ	ਦ	ਰ	ਬ	ਅਰ	ਬ	ਖਰ	ਬ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਪੇ	ਖਿ	ਲੀ	ਲਾ	ਮ॑	ਨੁ	ਸ	ਧਾ	ਰੈ	S
ਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਨ	ਹ	ਸੰ	S	ਗਿ	S	ਗਾ	ਮ	ਨੀ	S
x		0		2		3		0	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਧੁ	-	ਨੁਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸੁ	ਤ	ਕ	ਲ	ਤ੍ਰ	S	ਭ੍ਰਾ	ਤ	ਮੀ	ਤ	ਉਰ	ਝਿ	ਪ	ਰਿ	ਓ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-
ਭ	ਰ	ਮਿ	S	ਮੋ	ਹਿ	ਓ	S	ਇਹ	ਬਿ	ਰ	ਖ	ਛਾ	ਮ	ਨੀ	S
ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ
ਚ	ਰ	ਨ	S	ਕ	ਮ	ਲ	S	ਸ	S	ਰ	ਨ	ਨਾ	S	ਨ	ਕ
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ॑	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸੁ	S	ਖੁ	S	ਸੰ	S	ਤ	S	ਭਾ	S	S	ਵ	ਨੀ	S	S	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਸੂਲ ਫਾਕ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰੰਗ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ, ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੰਗ' ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੰਗ' ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ

ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਮ॑ਪ
ਰੂS	ਪ	ਰੰਗ

ਇਸ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ ਤਥਾ ਸਤੈ ਡੂਮਿ ਆਖੀ) (੯੬੮)

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੁ ਜਿਨਿ ਸਿਰਿਆ ਤਿਨੈ ਸਵਾਰਿਆ॥ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਰਾਮਾਤਿ ਆਪਿ ਸਿਰਜਣਹਾਰੈ ਧਾਰਿਆ॥ ਸਿਖੀ ਅਤੈ ਸੰਗਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰਿਆ॥ ਅਟਲੁ ਅਥਾਹੁ ਅਤੋਲੁ ਤੂ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰਿਆ॥ ਜਿਨ੍ਹੀ ਤੂੰ ਸੇਵਿਆ ਭਾਉ ਕਰਿ ਸੇ ਤੁਧੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਿਆ॥ ਲਬੁ ਲੋਭੁ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਮੋਹੁ ਮਾਰਿ ਕਢੇ ਤੁਧੁ ਸਪਰਵਾਰਿਆ॥ ਧੰਨੁ ਸੁ ਤੇਰਾ ਥਾਨੁ ਹੈ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਪੈਸਕਾਰਿਆ॥ ਨਾਨਕੁ ਤੂ ਲਹਣਾ ਤੂਹੈ ਗੁਰੁ ਅਮਰੁ ਤੂ ਵੀਚਾਰਿਆ॥ ਗੁਰੁ ਡਿਠਾ ਤਾਂ ਮਨੁ ਸਾਧਾਰਿਆ॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਰਿਆ-ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਖੀ-ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ। ਅਥਾਹੁ-ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਪੈਸਕਾਰਿਆ-ਪੇਸ਼ਕਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਜੋ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਰੌਣਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੀਚਾਰਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਿਆ-ਟਿਕਾਣੇ ਆਇਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ 9¾ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਗਰੁਸ
ਧੰ	S	ਨੁ	ਧੰ	S	ਨੁ	ਰਾਮ	ਦਾS	ਸS	ਗੁSਰੁ
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਜਿ	S	ਨਿ	ਸਿ	ਰਿ	ਆ	ਤਿਨੈ	ਸਵਾ	ਰਿ	ਆSS
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	–	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਧੁਨਸੰ
ਪੂ	S	ਰੀ	ਹੋ	S	ਈ	ਕ	ਰਾ	S	ਮਾSਤਿ
ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਆ	ਪਿS	ਸਿਰ	ਜਣ	ਹਾ	ਰੈ	ਧਾS	SS	ਰਿ	ਆSS
x		2		3		4			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	–	ਸੰ
ਸਿ	ਖੀ	S	ਅ	ਤੈ	S	ਸੰ	S	ਗ	ਤੀ	S	S
ਰੁੰ	–	ਗੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਪਾ	S	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	ਕਰਿ	ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਰਿ	ਆ
ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	–
ਅ	ਟ	ਲੁ	ਅ	ਥਾ	ਹੁ	ਅ	ਤੋ	ਲੁ	ਤੂ	S	S
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਤੇ	S	ਰਾ	ਅੰ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	S	ਰਾ	ਵਾ	ਰਿ	ਆ
x		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਜਿ	ਨੀ	ਤੂੰ	ਸੇ	ਵਿ	ਆ	ਭਾ	S	ਉ	S	ਕ	S	ਰਿ	S
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਸੇ	ਤੁ	ਧੁ	ਪਾ	S	ਰਿ	ਉ	S	ਤਾ	ਰਿ	ਆ	S	S	S
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਲ	S	ਖੁ	ਲੋ	S	ਭੁ	ਕਾ	ਮੁ	ਕ੍ਰੋ	ਧੁ	ਮੋ	S	ਹੁ	S
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਮਾ	S	ਰਿ	ਕ	ਢੇ	S	ਤੁ	ਧੁ	ਸ	ਪਰ	ਵਾ	ਰਿ	ਆ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਧੰ	ਨੁ	ਸੁ	S	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਥਾ	S	S	ਨੁ	ਹੈ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਸ	ਚੁ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਪੈ	ਸ	ਕਾ	S	S	ਰਿ	ਆ	S	S	S
ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਨਾ	S	ਨ	ਕੁ	ਤੂ	S	S	S	ਲ	ਹ	ਣਾ	S	ਤੂ	S	ਹੈ	S
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਗੁ	S	ਰੁ	S	ਅ	ਮ	ਰੁ	S	ਤੂ	S	S	ਵੀ	ਚਾ	ਰਿ	ਆ	S
ਪ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਗੁ	S	ਰੁ	S	ਡਿ	ਠਾ	ਤਾਂ	S	ਮ	ਨੁ	ਸਾ	S	ਧਾ	ਰਿ	ਆ	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਗਮਪਧੁ ਮ̍ਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰਸਨੁਸ ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਨੁਨੁਸ

2) ਪਧੁਮ̍ਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਮ̍ਪ ਧੁਨੁਧੁਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਰੁਰੁਸ

1)	ਮ̍ਪਮ̍ਪ ਗਮਗਰੁ ਸ	ਇਸ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
	ਧੰSਨੁS ਧੰSਨੁS S	
2)	ਪਧੁਪਧੁ ਮ̍ਪਮ̍ਪ ਗਮਗਰੁ ਸ	ਇਸ 3¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
	ਰਾSਮS ਦਾSਸS ਗੁSਰੁS S	

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੦)

ਪਉੜੀ। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸ ਨੋ ਸਦਾ ਸੁਖ।। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸੁ ਜਮ ਨਾਹਿ ਦੁਖ।। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸੁ ਕਿ ਕਾੜਿਆ।। ਜਿਸ ਕਾ ਕਰਤਾ ਮਿਤ੍ਰੁ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰਿਆ।।

ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ ਜਨੁ।। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਬਹੁਤਾ ਤਿਸੁ ਧਨੁ।। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਸੋ ਵਡ ਪਰਵਾਰਿਆ।। ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਨਿ ਕੁਲ ਉਧਾਰਿਆ।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿ ਕਾੜਿਆ-ਕੇਹੜੀ ਚਿੰਤਾ? ਪਰਵਾਣੁ-ਕਬੂਲ। ਉਧਾਰਿਆ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮੰ
						ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	S	S	ਆ	S	ਵ	ਹਿ	S
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	-	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਚਿ	S	ਤਿ	S	S	S	ਤਿ	ਸ	ਨੋ	S	S	ਸ	S	ਦਾ	S	S
ਰੁ	-	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ
ਸੁ	S	S	S	ਖ	S	ਤਿ	ਸ	ਨੋ	S	S	ਸ	S	ਦਾ	S	S
ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-										
ਸੁ	S	S	S	ਖ	S										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
						ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	S	S	ਆ	S	ਵ	ਹਿ	S
ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਚਿ	S	ਤਿ	S	S	S	S	ਤਿ	ਸੁ	S	S	ਜ	ਮ	ਨਾ	S	ਹਿ
ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਦੁ	S	S	S	ਖ	S	S	ਤਿ	ਸੁ	S	S	ਜ	ਮ	ਨਾ	S	ਹਿ
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ										
ਦੁ	S	S	S	ਖ	S										
x				2				0				3			

ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਰਾਮਕਲੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੯੭੨)

ਆਨੀਲੇ ਕਾਗਦੁ ਕਾਟੀਲੇ ਗੂਡੀ ਆਕਾਸ ਮਧੇ ਭਰਮੀਅਲੇ।। ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਬਾਤ ਬਤਊਆ ਚੀਤੁ ਸੁ ਡੋਰੀ ਰਾਖੀਅਲੇ।।੧।। ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬੇਧੀਅਲੇ।। ਜੈਸੇ ਕਨਿਕ ਕਲਾ ਚਿਤੁ ਮਾਂਡੀਅਲੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਆਨੀਲੇ ਕੁੰਭੁ ਭਰਾਈਲੇ ਊਦਕ ਰਾਜ ਕੁਆਰਿ ਪੁਰੰਦਰੀਏ।। ਹਸਤ ਬਿਨੋਦ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਚੀਤੁ ਸੁ ਗਾਗਰਿ ਰਾਖੀਅਲੇ।।੨।। ਮੰਦਰੁ ਏਕੁ ਦੁਆਰ ਦਸ ਜਾ ਕੇ ਗਊ ਚਰਾਵਨ ਛਾਡੀਅਲੇ।। ਪਾਂਚ ਕੋਸ ਪਰ ਗਊ ਚਰਾਵਤ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਛਰਾ ਰਾਖੀਅਲੇ।।੩।। ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਸੁਨਹੁ ਤਿਲੋਚਨ ਬਾਲਕੁ ਪਾਲਨ ਪਉਢੀਅਲੇ।। ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਕਾਜ ਬਿਰੂਧੀ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਾਰਿਕ ਰਾਖੀਅਲੇ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਨੀਲੇ-ਲਿਆਂਦਾ। ਕਾਟੀਲੇ-ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਈ। ਮਧੇ-ਵਿੱਚ। ਭਰਮੀਅਲੇ-ਉਡਾਈ। ਬਾਤ ਬਤਊਆ-ਗੱਲ ਬਾਤ। ਬੇਧੀਅਲੇ-ਵਿੱਝ ਗਿਆ। ਕਨਿਕ ਕਲਾ-ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ, ਸੁਨਿਆਰਾ। ਮਾਂਡੀਅਲੇ-ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੰਭੁ-ਘੜਾ। ਊਦਕ-ਪਾਣੀ। ਰਾਜ ਕੁਆਰਿ-ਜੁਆਨ ਕੁਆਰੀਆਂ। ਪੁਰੰਦਰੀਏ-ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ। ਹਸਤ-ਹੱਸਦੀਆਂ। ਬਿਨੋਦ-ਹਾਸੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਮੰਦਰੁ-ਘਰ। ਦੁਆਰ ਦਸ-ਦਸ ਬੂਹੇ। ਪਾਲਨ-ਪੰਘੂੜਾ। ਪਉਢੀਅਲੇ-ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਰੂਧੀ-ਰੁੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ'	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ'	ਪ	-
ਮ	ਨੁ	S	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮਾ	ਬੇ	ਧੀ	ਅ	ਲੇ	S	S	S
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ'ਮ'	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਜੈ	ਸੇ	S	ਕਨਿ	ਕ	ਕ	ਲਾ	ਚਿ	ਤੁ	S	ਮਾਂ	ਛੀ	ਅ	ਲੇ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਆ	ਨੀ	ਲੇ	ਕਾ	S	ਗ	ਦੁ	ਕਾ	ਟੀ	ਲੇ	ਗੁ	S	ਛੀ	S
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ'	ਪਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਆ	ਕਾ	ਸ	ਮ	S	ਧੇ	S	ਭਰ	ਮੀ	ਅ	ਲੇ	S	S	S
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਪੰ	ਚ	ਜ	ਨਾ	S	ਸਿ	ਉ	ਬਾ	ਤ	ਬ	ਤਊ	S	ਆ	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਚੀ	ਤੁ	ਸੁ	ਛੇ	S	ਰੀ	S	ਰਾ	ਖੀ	ਅ	ਲੇ	S	S	S
x			2				0			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੦੧-੦੨)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੯ ਤਿਪਦੇ॥ ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸੈ ਪਾਵਹਿ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਡਭਾਗੀ ਤਿਹ ਜਨ ਕਉ ਜਾਨਹੁ ਜੋ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਪ ਖੋਇ ਕੈ ਫੁਨਿ ਬੈਕੁੰਠਿ ਸਿਧਾਵੈ॥੧॥ ਅਜਾਮਲ ਕਉ ਅੰਤ ਕਾਲ ਮਹਿ ਨਾਰਾਇਨ ਸੁਧਿ ਆਈ॥ ਜਾਂ ਗਤਿ ਕਉ ਜੋਗੀਸੁਰ ਬਾਛਤ ਸੋ ਗਤਿ ਛਿਨ ਮਹਿ ਪਾਈ॥੨॥ ਨਾਹਿਨ ਗੁਨੁ ਨਾਹਿਨ ਕਛੁ ਬਿਦਿਆ ਧਰਮੁ ਕਉਨੁ ਗਜਿ ਕੀਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਬਿਰਦੁ ਰਾਮ ਕਾ ਦੇਖਹੁ ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਤਿਹ ਦੀਨਾ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਓਟ-ਆਸਰਾ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ-ਵਾਸ਼ਨਾ-ਰਹਿਤ ਆਤਮਕ ਦਰਜਾ। ਫੁਨਿ-ਮੁੜ। ਸਿਧਾਵੈ-ਜਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਨਾਰਾਇਨ ਸੁਧਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੂਝ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਜੋਗੀਸੁਰ-ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੋਗੀ। ਨਾਹਿਨ-ਨਾ ਹੀ। ਗਜਿ-ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਨਾਲ ਗੰਧਰਵ ਤੋਂ ਬਣ ਗਏ ਹਾਥੀ ਨੇ। ਬਿਰਦੁ-ਮੁੱਢ ਕਦੀਮਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਉ। ਅਭੈ ਦਾਨੁ-ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
ਰੇ	ਮ	ਨ	ਓ	S	ਟ	S	ਬ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	S	ਤਿ	ਹ
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਲੇ	ਹੁ	S	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮਾ	ਜ	ਨ	ਕਉ	ਜਾ	S	ਨ	ਹੁ

 www.sikhbookclub.com

ਪ	ਧ̱	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ
ਜਾ	ਕੈ	S	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨਿ
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰ̱	–	ਸ	–
ਦੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	S	ਸੈ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਨ	ਸਂ
ਪਾ	ਵ	ਹਿ	ਪ	S	ਦੁ	S
ਧ̱	ਧ̱	ਨੁ	ਧ̱	–	ਪ	–
ਨਿ	ਰ	S	ਬਾ	S	ਨਾ	S
x			2		3	

ਧ̱	ਨ	ਸਂ	ਰ̱ਂ	–	ਸਂ	ਸਂ
ਜੋ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਗੁ	ਨ
ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ̱	–	ਪ	–
ਗਾ	S	S	ਵੈ	S	S	S
ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਮ̍ਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ
ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ̱	ਪ
ਪਾ	S	ਪ	ਖੋ	ਇ	ਕੈ	S
ਮ̍	ਪ	ਧ̱	ਨੁ	ਧ̱	ਪ	–
ਫੁ	ਨਿ	S	ਬੈ	ਕੁੰ	ਠਿ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ̱	–	ਸ	–
ਸਿ	ਧਾ	S	ਵੈ	S	S	S
x			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਸਰ̱ ਸਸ ਗਮ ਪਧ̱ ਮ̍ਪ ਮਗ ਰ̱ਸ 2) ਗਮ ਪਧ̱ ਮ̍ਪ ਧ̱ਪ ਮ̍ਪ ਮਗ ਰ̱ਸ

3) ਗਮ ਪਧ̱ ਨਸਂ ਧ̱ਨ̱ ਧ̱ਪ ਮ̍ਪ ਗਮ 4) ਪਧ̱ ਮ̍ਪ ਧ̱ਨ̱ ਧ̱ਪ ਮ̍ਪ ਗਮ ਰ̱ਸ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਵਾਰ ੬ ਪਉੜੀ ੧੯ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਕਾਰਿ ਆਕਾਰੁ ਬਣਾਇਆ।। ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਣਿ ਚਰਣਿ ਸਰਣਿ ਗੁਰਸਿਖ ਜੁ ਆਇਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਾਰਗੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗੁ ਚਲਾਇਆ। ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣ ਧੰਨੁ ਮਸਤਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਲਾਇਆ। ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰਸਿਖ ਪਰਸਣਿ ਆਇਆ। ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਗੁਰਸਿਖ ਵਿਚਿ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਗੁਰੂ ਮੁਹਿ ਲਾਇਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਮਿਟਾਇਆ।।੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਕਾਰੁ-ਸਰੂਪ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪਰਸਣਿ-ਛੂਹਣਾ, ਮੇਲ ਕਰਨਾ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਦੂਜਾ ਭਾਉ-ਦਵੈਤਾ ਭਾਵ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੱਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6
ਪ	ਧ̱	–	ਮ̍	ਪ	–
ਧੰ	ਨੁ	S	ਧੰ	ਨੁ	S
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰ̱	ਰ̱	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਪ
ਨਿ	ਰੰ	S	ਕਾ	S	ਰਿ
ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗਮ
ਆ	ਕਾ	ਰੁ	ਬ	ਣਾ	ਇਆ
x			0		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6
ਪ	ਧ̱	ਪ	ਧ̱	ਨ	ਸਂ
ਧੰ	ਨੁ	S	ਧੰ	ਨੁ	S
ਰ̱ਂਰ̱ਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸਿਖ	ਸੁ	ਣਿ
ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ
ਚ	ਰ	ਣਿ	ਸ	ਰ	ਣਿ
ਗਗ	ਮ	ਮ	ਰ̱	ਰ̱ਰ̱	ਸ
ਗੁਰ	ਸਿ	ਖ	ਜੁ	ਆਇ	ਆ
x			0		

www.sikhbookclub.com

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫।। (੮੯੬)

ਬਿਰਥਾ ਭਰਵਾਸਾ ਲੋਕ।। ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ਟੇਕ।। ਅਵਰ ਛੂਟੀ ਸਭ ਆਸ।। ਅਚਿੰਤ ਠਾਕੁਰ ਭੇਟੇ ਗੁਣਤਾਸ।।੧।। ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਕਾਰਜੁ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਪੂਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮਨ ਮੇਰੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਤੁਮ ਹੀ ਕਾਰਨ ਕਰਨ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਰਿ ਸਰਨ।। ਮਨਿ ਤਨਿ ਹਰਿ ਓਹੀ ਧਿਆਇਆ।। ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇਆ।।੨।। ਤਿਸ ਹੀ ਕੀ ਓਟ ਸਦੀਵ।। ਜਾ ਕੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ਜੀਵ।। ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਿਧਾਨ।। ਰਾਖਨਹਾਰ ਨਿਦਾਨ।।੩।। ਸਰਬ ਕੀ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ।। ਆਪੁ ਮਿਟਾਇ ਮਿਲੀਜੈ।। ਅਨਦਿਨੁ ਧਿਆਈਐ ਨਾਮੁ।। ਸਫਲ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਕਾਮੁ।।੪।।੩੩।।੪੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਭਰਵਾਸਾ-ਭਰੋਸਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਸ। ਸਦੀਵ-ਸਦਾ ਹੀ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜਾਨੇ। ਨਿਦਾਨ-ਓੜਕ ਨੂੰ। ਰੇਣ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਆਪੁ ਮਿਟਾਇ-ਅੰਦਰੋਂ ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਮਗ	ਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪਪ	ਧੁ	ਨ
ਏS	ਕੋ	S	ਨਾS	S	ਮੁ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ਭਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	ਪ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਧਿ	ਆ	ਇ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਲੋ	S	S	ਕ	S	S
ਗਮ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਕਾS	ਰS	ਜੁ	ਤੇ	S	ਰਾ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪ੍ਰਭ	ਤੇ	ਰੀ
ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ
ਹੋ	S	ਵੈ	ਪੂ	S	ਰਾ	ਟੇ	S	S	ਕ	S	S
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪ੍ਰਭ	ਤੇ	ਰੀ
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਗਾ	S	ਇ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਟੇ	S	S	ਕ	S	S
x			0			x			0		

(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤ) (੯੨੬)

ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਪ੍ਰਭ ਸਾਧ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਨੀਐ ਰਾਮ।। ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧੋ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਈਐ ਗੁਨੀਐ ਰਾਮ।। ਦਇਆਲ ਦੁਖ ਹਰ ਸਰਣਿ ਦਾਤਾ ਸਗਲ ਦੋਖ ਨਿਵਾਰਣੋ।। ਮੋਹ ਸੋਗ ਵਿਕਾਰ ਬਿਖੜੇ ਜਪਤ ਨਾਮ ਉਧਾਰਣੋ।। ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਭ ਰੇਣ ਥੀਵਾ।। ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਮਇਆ ਕੀਜੈ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਜਪਿ ਜੀਵਾ।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਮੋਦਰ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਮਾਧੋ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਦੁਖ ਹਰ- ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਦੋਖ-ਪਾਪ। ਨਿਵਾਰਣੋ-ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੋਗ-ਗ਼ਮ। ਬਿਖੜੇ-ਔਖੇ। ਰੇਣ-ਚਰਨ ਧੂੜ। ਮਇਆ-ਦਇਆ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਗਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਮੰਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੁੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ
ਮਿਲਿ	ਰਹੀ	ਐS	ਪ੍ਰਭ	ਸਾS	ਧਜ	ਨਾ	S	ਦਇ	ਆਲ	ਪ੍	ਭੂ	ਦਾਮੋ	ਦਰ	ਮਾ	ਧੋ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਪਧੁ	ਮੰਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਗਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਸੁਨੀ	ਐS	ਰਾS	ਮS	ਔਂS	ਤੁਨ	ਪਾਈ	ਐS	ਗੁਨੀ	ਐS	ਰਾ	ਮ
x				0				x				0			

ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਪਉੜੀ ਇਹਨਾਂ ਛੇ ਪਉੜੀਆਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੯੧੭)

ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ।। ਸਤਿਗੁਰੁ ਤ ਪਾਇਆ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਮਨਿ ਵਜੀਆ ਵਾਧਾਈਆ।। ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ ਪਰੀਆ ਸਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆ। ਸਬਦੋ ਤ ਗਾਵਹੁ ਹਰੀ ਕੇਰਾ ਮਨਿ ਜਿਨੀ ਵਸਾਇਆ।। ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ।।੧।।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪ	ਮਗ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਪਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਰੁ	ਸ
ਅਨੰਦੁਭਇ	ਆਮੇਰੀ	ਮਾ	ਏ	ਸਤਿਗੁ	ਰੂਮੈ	ਪਾਇ	ਆ	ਸਤਿਗੁਰੁ	ਤਪਾਇਆ	ਸਹਜ	ਸੇਤੀ	ਮਨਿਵਜੀ	ਆਵਾ	ਧਾਈ	ਆ
ਰਾਗਰ	ਤਨਪਰ	ਵਾਰ	ਪਰੀਆ	ਸਬਦ	ਗਾਵਣ	ਆਈ	ਆ	ਸਬਦੋਤ	ਗਾਵਹੁ	ਹਰੀ	ਕੇਰਾ	ਮਨਿਜਿ	ਨੀਵ	ਸਾਇ	ਆ
ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਮੰਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਰੁ	ਸ								
ਕਹੈ	ਨਾਨਕੁ	ਅਨੰਦੁ	ਹੋਆ	ਸਤਿਗੁ	ਰੂਮੈ	ਪਾਇ	ਆ								

ਅਗਲੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ

'ਰਾਮਕਲੀ ਸਦੁ' ਇਹ ਰਚਨਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੜੋਤੜੇ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੱਦਾ। ਸੱਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਛੇ ਚਰਣ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਚਰਣ ਦੀ ਸਵਰ ਲਿੱਪੀ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਸਦੁ) (੯੨੩)

ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਾਣੈ ਆਪਣੈ ਬਹਿ ਪਰਵਾਰੁ ਸਦਾਇਆ।। ਮਤ ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੋਈ ਰੋਵਸੀ ਸੋ ਮੈ ਮੂਲਿ ਨ ਭਾਇਆ।। ਮਿਤੁ ਪੈਝੈ ਮਿਤੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਸੁ ਮਿਤ ਕੀ ਪੈਜ ਭਾਵਏ।। ਤੁਸੀ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ ਪੁਤ ਭਾਈ ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੈਨਾਵਏ।। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਖਿ ਹੋਦੈ ਬਹਿ ਰਾਜੁ ਆਪਿ ਟਿਕਾਇਆ।। ਸਭਿ ਸਿਖ ਬੰਧਪ ਪੁਤ ਭਾਈ ਰਾਮਦਾਸ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ।।੪।।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧ਼ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਭਾ	ऽ	ਣੈ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਣੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਧ਼	-	ਪ	-
ਬ	ਹਿ	ऽ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ਰੁ	ਸ	ਦਾ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	-	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ
ਮ	ਤ	ਮੇ	ਪਿ	ਛੈ	ਕੇ	ਈ	ਰੋ	ऽ	ਵ	ਸੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਧ਼	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸੋ	ਮੈ	ऽ	ਮੂ	ऽ	ਲਿ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
x			2				0			3			

ਇਸ ਸਲੋਕ ਨੂੰ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਉੜੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮਃ ੫॥ ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਡੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ ਮੈ ਕੂ ਥੀਏ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਕਿਆ ਹੋਵੈ॥ ਤਉ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾਰੁ ਨ ਕੋਈ ਜਾਚਕੁ ਸਦਾ ਜਾਚੋਵੈ॥੧॥ (੯੬੫)

ਪਉੜੀ॥ ਵਡੀ ਹੂ ਵਡਾ ਅਪਾਰੁ ਤੇਰਾ ਮਰਤਬਾ॥ ਰੰਗ ਪਰੰਗ ਅਨੇਕ ਨ ਜਾਪਨ੍ਹਿ ਕਰਤਬਾ॥ ਜੀਆ ਅੰਦਰਿ ਜੀਉ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜਾਣਲਾ॥ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਤੇਰਾ ਘਰੁ ਭਲਾ॥ ਤੇਰੈ ਘਰਿ ਆਨੰਦੁ ਵਧਾਈ ਤੁਧੁ ਘਰਿ॥ ਮਾਣੁ ਮਹਤਾ ਤੇਜੁ ਆਪਣਾ ਆਪਿ ਜਰਿ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰੁ ਦਿਸੈ ਜਤ ਕਤਾ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਬਿਨਵਤਾ॥੧੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਰਤਬਾ-ਰੁਤਬਾ। ਰੰਗ ਪਰੰਗ-ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ। ਮਹਤਾ-ਮਹੱਤਤਾ, ਵਡਿਆਈ। ਕਲਾ-ਤਾਕਤ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4
ਸਂਸਂ	ਨਨ	ਧ਼ਧ਼	ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁਰੁ	ਸ
ਵਡੀਹੂ	ਵਡਾ	ਅਪਾ	ਰੁ	ਤੇऽ	ਰਾऽ	ਮਰਤ	ਬਾ
ਰੰਗਪ	ਰੰਗ	ਅਨੇ	ਕ	ਨऽ	ਜਾਪਨ੍ਹਿ	ਕਰਤ	ਬਾ
ਜੀਆ	ਅੰਦਰਿ	ਜੀऽ	ਉ	ਸਭੁ	ਕਿਛੁ	ਜਾਣ	ਲਾ
ਸਭੁਕਿਛੁ	ਤੇਰੈ	ਵऽ	ਸਿ	ਤੇऽ	ਰਾऽ	ਘਰੁਭ	ਲਾ
ਤੇਰੈ	ਘਰਿਆ	ਨੰऽ	ਦੁ	ਵऽ	ਧਾਈ	ਤੁਧੁ	ਘਰਿ
ਮਾਣੁ	ਮਹਤਾ	ਤੇऽ	ਜੁ	ਆਪ	ਣਾऽ	ਆਪਿ	ਜਰਿ
ਸਂਸਂ	ਰੁਂਰੁਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧ਼ਨੁ	ਧ਼ਪ	ਮਪ
ਸਰਬਕ	ਲਾਭਰ	ਪੂऽ	ਰੁ	ਦਿऽ	ਸੈऽ	ਜਤਕ	ਤਾऽ
ਨਾਨਕ	ਦਾਸਨਿ	ਦਾऽ	ਸੁ	ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿਨਵ	ਤਾ
ਮਪ	ਧ਼ਨੁ	ਧ਼ਪ	ਮਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸਸ
ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿਨਵ	ਤਾऽ	ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿ	ਨਵ
ਰੁ	ਸ	-	-				
ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ				
x				x			

੧੯-ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਛੇ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਰਸ ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਠ ਨੇ ਵੀ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੰਗਨਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਂਬੋਜੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਕਠਿਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਕਠਿਨ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਨੇ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਨਟ ਦਾ ਇਕ ਭੇਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੫ ਪੰਨਾ ੧੯੦ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਟ ਵਾਂਗ ਨਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਨਟ ਜੈਸਾ ਹੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ 'ਹਾਥ ਡਮਰੂ ਲੀਯੇ' ਝਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਨ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਸ ਮ ਗ ਪ ਮ ਪ ਨ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਐਚ.ਐਮ. ਵੀ. ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਪੰਡਿਤ ਜਸਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਆਡਿਓ ਕੈਸਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਖਿਆਲ 'ਜਬ ਸੇ ਛਬੀ ਦੇਖੀ' ਤੇ ਛੋਟਾ ਖਿਆਲ 'ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਰਾਯਣ' ਇਹ ਦੋ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਰੰ ਨੁ ਧ ਪ ਪ ਧ ਨੁ ਰੰ ਨੁ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਪ ਮ ਗ ਰ ਗ ਰ ਨ੍ਹ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ

ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਜਬਲੀਧਰ ਨਟ ਅਉ ਜਲਧਾਰਾ'।। ਹਮੀਰ ਕਲਯਾਨ ਦੇ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਨਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਾਟ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੂਰਨ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਭੇਦ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ੧੯ ਭੇਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ, ਸਾਲੰਗ ਨਾਟ, ਸਾਰੰਗ ਨਾਟ, ਕਾਮੋਦ ਨਾਟ, ਬਿਭਾਸ ਨਾਟ, ਹਮੀਰ ਨਾਟ, ਕੇਦਾਰ ਨਾਟ, ਆਦਿ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਟਨਾਰਾਇਣ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਧਿਆ ਵੇਲੇ ਗਾਵੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਕਰਾਭਰਨ, ਬਿਲਾਵਲ, ਮਦ ਮਾਦੁਲਕ ਧੁਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਟਨਾਰਾਇਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਬਰਖਾ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਮੇਸ਼੍ਵਰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਇਹ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਨਟ, ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇ ਸੁਰ ਦਾ ਰਾਗ ਦਸ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਲਾਉਣਾ ਵਰਜਦੇ ਹਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨਟਨਾਇਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਵੋ.੨ ਪੰਨਾ ੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਯੋਧਾ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਆਰੋਹ – ਸ ਗ ਮ ਰ, ਮੰ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ – ਸੰ ਧ ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪਕੜ – ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੇ ਪਰੀਚੈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਗ ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਸ, ਗ ਮ, ਪ, ਮੰਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮੰਪ

ਗ ਮ, ਰ ਸ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਦੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਮਾਧਿਅਮ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਮੰ ਪ ਧ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਭਿੰਨ ਹਨ, ਪਰ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਇੱਕ ਜੈਸੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ-ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸੰਵਾਦ, ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ, ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਗ ਮ ਰ ਸ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਾਰਨ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਯਾਨ ਤੇ ਕਾਮੋਦ ਜੈਸੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਚਲਨ ਹੀ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਰ ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਨ਼ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਸ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨ਼ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਮੋਦ ਦਾ ਚਲਨ ਰਪ, ਮੰਪ, ਧਪ, ਗਮਪ, ਗਮਰਸ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸ ਮ ਗ ਮ ਰ ਜਾਂ ਸ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਲਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਧ ਨ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮੰਪ, ਨ ਸੰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਧ ਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਮੋਦ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ ਤੋਂ ਸੰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਨਟ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਰਾਗ ਨਟ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਟ ਵਿੱਚ ਨ ਧ ਨ ਪ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਵਿੱਚ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਨੂੰ ੧੯ਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੯੭੫ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ੯੮੩ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੯੭੭-੭੮ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ੯ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਨਟ ਪੜਤਾਲ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਨਟ ਅਸਟਪਦੀਆ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੇ ਨਟ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗ-ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ　　ਥਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ　　ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ - ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ　　ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ
ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ　　ਸੰਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ　　ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਰ, ਮੰ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ।　　ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) ਸ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮਗਮ, ਰ ਸਰਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਗ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਨ਼ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਧ਼ ਪ਼, ਮੰ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਸ।

ਸ ਮ ਗ ਮ ਰ, ਗ ਮ ਰ ਮੰ ਪ, ਰ ਮੰ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਪ ਮੰ ਪ, ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ, ਮੰ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਰ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

ਰ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ - ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਮੰ ਧ ਪ, ਸੰ ਧ ਪ, ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)　　(੧੩੫੫)

ਅੰਧਕਾਰ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸੰ ਗੁਣ ਰਮੰਤ ਅਘ ਖੰਡਨਹ। ਰਿਦ ਬਸੰਤਿ ਭੈ ਭੀਤ ਦੂਤਹ ਕਰਮ ਕਰਤ ਮਹਾ ਨਿਰਮਲਹ।। ਜਨਮ ਮਰਣ ਰਹੰਤ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਅਮੋਘ ਦਰਸਨਹ।। ਸਰਣਿ ਜੋਗੰ ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ ਨਾਨਕ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਖੇਮੰ ਕਰੋਤਿ।।੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਅੰਧਕਾਰ-ਹਨੇਰਾ। ਪ੍ਰਕਾਸੰ-ਚਾਨਣ। ਗੁਣ ਰਮੰਤ-ਗੁਣ ਚੇਤੇ ਕੀਤਿਆਂ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਖੰਡਨਹ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਿਦ ਬਸੰਤਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਿਆਂ। ਭੈ ਭੀਤ ਦੂਤਹ-ਜਮਦੂਤ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲਹ-ਪਵਿਤ੍ਰ। ਸ੍ਰੋਤਾ-ਸੁਨਣ ਵਾਲੇ ਦਾ। ਅਮੋਘ ਦਰਸਨਹ-ਉਸ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਸਫ਼ਲ ਹੈ। ਸਰਣਿ ਜੋਗੰ-ਸਰਨ ਆਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ-ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ। ਖੇਮੰ-ਸੁਖ। ਕਰੋਤਿ-ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਸ-ਧ਼ਨ਼
															ਵਾSਹਿS
ਸ-ਰਸ	ਗ-ਗਮ	ਰਸ	ਸਰਨ਼ਸ	ਰਰਮੰਮੰ	ਪਪ	ਮੰਧਪ-	ਮੰਪ	ਗਮਰਸ	----	ਰਪ	ਪ-ਮੰਧ	ਪ-ਧਪ	ਧਨਸੰ-	ਸੰਸੰਰੰਸੰ	ਧਨਸੰ-
ਗੁSਰੂS	ਅੰSਧS	ਕਾਰ	ਸਿਮਰਤ	ਪ੍ਰਕਾਸੰ	ਗੁਣ	ਰਮੰਤS	ਅਘ	ਖੰਡਨਹ	SSSS	ਰਿਦ	ਬSਸੰਤਿ	ਭੈSਭੀਤ	ਦੂSਤਹ	ਕਰਮS	ਕਰਤS
ਧਪ	ਮੰਧਪ-	ਮ-ਰਸ	----	ਰਰਮੰਪ	ਮੰਧਪ-	ਮ-ਗਮ	ਰਰਸ	ਗਮਰ-	ਪਪਪ-	ਧਪਧਨ	ਸੰ-ਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ	ਸੰਸੰਧਨ	ਸੰਸੰਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ
ਮਹਾ	ਨਿਰਮS	ਲSਹS	SSSS	ਜਨਮS	ਮਰਣS	ਰSਹੰਤ	ਸ੍ਰੋਤਾ	ਸੁSਖS	ਸਮੂਹS	ਅSਮੋS	ਘSਦਰ	ਸSਨਹ	ਦਰਸS	ਨਹਦਰ	ਸSਨਹ
ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਗੰਮੰਰੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਧਧਪ	ਸੰ-ਧਪ	ਪਮੰਧਪ	ਰਪ	ਮੰਧ	ਪਗ	ਮਰ	ਰਸ	ਗਮ	ਰਰ	ਸਗ	ਮਰ	ਰਸ
ਸSਰਣਿ	ਜੋSਗੰS	ਸੰSਤS	ਪ੍ਰਿਅ	ਨਾSਨਕ	ਸੋSSS	ਭਗ	ਵਾਨ	Sਖੇ	ਮੰਕ	ਰੋਤਿ	ਖੇਮੰ	ਕਰੋ	ਤਿਖੇ	ਮੰਕ	ਰੋਤਿ
ਰਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਮਹਲਾ ੪ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਹਰੇ॥ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਦੋਖ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ਸਭ ਪਰਹਰਿ ਪਾਸਿ ਧਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹਿ ਆਰਾਧਹਿ ਸੇਵਕ ਭਾਇ ਖਰੇ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਦੋਖ ਗਏ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਮੈਲੁ ਹਰੇ॥੧॥ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਨਰੁ ਨਾਰਾਇਨੁ ਗਾਵਹਿ ਮੁਖਿ ਬੋਲਹਿ ਨਰ ਨਰਹਰੇ॥ ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਸਾਧ ਨਗਰ ਮਹਿ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਦੂਰਿ ਕਰੇ॥੨॥ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਕੇ ਭਗਤ ਹਰੇ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਭ ਜਾਚਉ ਮੈ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਨਿਸਤਰੇ॥੩॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਜਗਜੀਵਨ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਸਰਨਿ ਪਰੇ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾਈ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਹਰੇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਹਿ-ਦਿਨ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜ। ਦੋਖ-ਪਾਪ। ਪਰਹਰਿ-ਦੂਰ ਕਰਕੇ। ਪਾਸਿ ਧਰੇ-ਲਾਂਭੇ ਧਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਰੇ-ਚੰਗੇ, ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਏ। ਹਰੇ-ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਰੁ ਨਾਰਾਇਨੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਨਰ ਨਰਹਰੇ- ਪਰਮਾਤਮਾ। ਅਸਾਧ-ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ। ਨਗਰ-ਸਰੀਰ-ਨਗਰ। ਜਾਚਉ- ਮੈਂ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਸਤਰੇ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਨੁ-ਦਾਸ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸਸ	ਸਸ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ̍	ਮ̍
								ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜ	ਪਿ	ਅ	ਹਿ	ਨਿ	ਸਿ
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ	ਮ	-	ਰ	-	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਹ	S	ਰੇ	S	ਕੋ	S	ਟਿ	S	ਕੋ	S	ਟਿ	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਦੋ	ਖ	ਬ	ਹੁ	ਕੀ	S	ਨੇ	S	ਸ	S	ਭ	S	ਪ	ਰ	ਹ	ਰਿ
ਮ̍	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਪਾ	S	ਸਿ	S	ਧ	S	ਰੇ	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
								ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਸੰ	ਸੰਸੰ	-	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜ	ਪਹਿ	S	S	ਆ	ਰਾ	ਧਹਿ	S	ਸੇ	S	ਵ	ਕ	ਭਾ	S	ਇ	S
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-								
ਖ	S	S	S	ਰੇ	S	S	S								
x				2				0				3			

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਸਸ ਗਮ ਰਸ ਰਮੰ ਪਪ ਗਮ ਰਸ 2) ਗਮ ਰਸ ਰਮੰ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਸਰ ਸਸ
3) ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਸ ਸੰਸੰ ਧਪ ਗਮ ਰਸ 4) ਗਮ ਰਸ ਰਮੰ ਧਪ ਸੰਸੰ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
5) ਪਮ ਧਪ ਧਨ ਸੰਸੰ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ ਰਸ ਧਨ ਸੰਸੰ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਧਪ ਗਮ ਰਰ ਸਸ
6) ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਪਧ ਮੰਪ ਧਨ ਸੰਸੰ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ ਪਪ ਗਮ ਰਸ
7) ਰਮ ਪਪ ਮੰਪ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਪਧ ਪਪ ਧਨ ਸੰਸੰ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ ਰਸ
8) ਗਮ ਰਸ ਮੰਧ ਪਪ ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਪਪ ਮੰਧ ਪਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਧਪ ਮਮ ਰਸ

1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੭੫-੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਖੇ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਪਖੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਊਤਮ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸੁਰ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸਰਨਿ ਰਖੇ॥ ਤੁਮ ਵਡ ਪੁਰਖ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਹਰਿ ਦੀਓ ਨਾਮੁ ਮੁਖੇ॥੧॥ ਹਰਿ ਗੁਨ ਊਚ ਨੀਚ ਹਮ ਗਾਏ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਸਖੇ॥ ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਸੰਗਿ ਬਸੈ ਨਿੰਮੁ ਬਿਰਖਾ ਗੁਨ ਚੰਦਨ ਕੇ ਬਸਖੇ॥੨॥ ਹਮਰੇ ਅਵਗਨ ਬਿਖਿਆ ਬਿਖੈ ਕੇ ਬਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਿਮਖੇ॥ ਅਵਗਨਿਆਰੇ ਪਾਥਰ ਭਾਰੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ॥੩॥ ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਕ੍ਰਿਖੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੁਸਟ ਤਾਰੇ ਹਰਣਖੇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਖੇ-ਮਿੱਤਰ। ਪਖੇ-ਧੋਤੇ। ਜਗੰਨਾਥ-ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ! ਜਗਦੀਸੁਰ-ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਈਸ਼ਰ! ਮੁਖੇ-ਮੁੱਖ ਵਿੱਚ। ਬਿਰਖਾ-ਰੁੱਖ। ਬਸਖੇ-ਵੱਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ਿਆ ਦੇ। ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ-ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਕ੍ਰਿਖੇ-ਖਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਣਖੇ-ਹਰਣਾਖਸ਼।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮੰ	ਧ	ਪ
								ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜ	ਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ

ਮ	ਗ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਨਾ	ਙ	ਮੁ	ਙ	ਸ	ਙ	ਖੇ	ਙ	ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ਦੀ	ਹ	ਰਿ
ਗ	ਮ	ਰ	-	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਸਂ	-	ਸਂ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਨਾ	ਙ	ਮੁ	ਙ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਓ	ਹ	ਙ	ਮ	ਙ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	-								
ਚ	ਰ	ਨ	ਙ	ਪ	ਙ	ਖੇ	ਙ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ
								ਊ	ਙ	ਤ	ਮ	ਜ	ਗੰ	ਨਾ	ਥ
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਧ	ਪ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	-	ਪ	-
ਜ	ਗ	ਦੀ	ਙ	ਸੁ	ਙ	ਰ	ਙ	ਹ	ਙ	ਮ	ਙ	ਪਾ	ਙ	ਪੀ	ਙ
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਸ	ਰ	ਨਿ	ਙ	ਰ	ਙ	ਖੇ	ਙ								
x				2				0				3			

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਰੰਗੇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸੁਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਓ ਜਨ ਪਗਿ ਲਗੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਭੂਲ ਚੂਕ ਹਮ ਅਬ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਸਰਨਗੇ॥ ਤੁਮ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਰਾਖਹੁ ਵਡ ਪਾਪਗੇ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਕੋ ਕੋ ਨ ਉਧਰਿਓ ਪ੍ਰਭ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵਗੇ॥ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਛੀਪਾ ਦੁਸਟਾਰਿਓ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੀ ਪੈਜ ਜਨਗੇ॥੨॥ ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਸੁਆਮੀ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਿਨਗੇ॥ ਭਵਨ ਭਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਏ ਜਹ ਧੂਰਿ ਪਰੀ ਜਨ ਪਗੇ॥੩॥ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਹਮ ਤੁਮ ਵਡ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡਗੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਹਮ ਸੇਵਹ ਤੁਮ ਜਨ ਪਗੇ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗੇ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ। ਜਨ ਪਗਿ-ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਭੂਲ ਚੂਕ-ਗਲਤੀਆਂ। ਹਮ ਵਡ ਪਾਪਗੇ-ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ। ਕੋ ਕੋ ਨ-ਕੌਣ-ਕੌਣ ਨਹੀਂ? ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ। ਪਵਗੇ-ਪਵਿੱਤਰ। ਛੀਪਾ-ਜਾਤ ਦਾ ਛੀਂਬਾ ਨਾਮਦੇਵ। ਦੁਸਟਾਰਿਓ-ਦੁਸਟ ਆਖ ਕੇ ਦੁਰਕਾਰਿਆ। ਪੈਜ-ਲਾਜ। ਜਨਗੇ-ਦਾਸ ਦੀ। ਤਿਨਗੇ-ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ। ਭਵਨ-ਘਰ। ਪਗੇ- ਪੈਰਾਂ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਗ	ਮਮ	ਰਰ	ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	ਮ	ਰੰ	ਗੇ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਧਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਜਗ	ਦੀ	ਸੁ	ਰਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਹ	S	ਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਇਓ	ਜ	ਨ	ਪ	ਗਿ	ਲ	ਗੋ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਨ	ਮ	ਜ	ਨੇ	ਮ	ਕੇ	ਭੂ	ਲ	ਚੂ	ਕ	ਹ	ਮ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਅ	ਬ	ਆ	ਏ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੇS	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਗਮ	ਰਸ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਗਮ	ਰਸ	ਪਧ	ਨਸੰ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰਸ
2)	ਪਧ	ਪਧ	ਮੰਧ	ਪਪ	ਗਮ	ਰਸ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰਸ
3)	ਧਨ	ਸੰਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਧ	ਪਪ	ਗਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨੇ॥ ਜਗੰਨਾਥਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਬਨੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਜਸੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਇਓ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸੁਨੇ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕਾਟੇ ਜਿਵ ਖੇਤ ਕ੍ਰਿਸਾਨਿ ਲੁਨੇ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਉਪਮਾ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਹਰਿ ਗੁਨੇ॥ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਹੀ ਗੁਨ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ॥੨॥ ਮਾਇਆ ਫਾਸ ਬੰਧ ਬਹੁ ਬੰਧੇ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਖੁਲ ਖੁਲਨੇ॥ ਜਿਉ ਜਲ ਕੁੰਚਰੁ ਤਦੂਐ ਬਾਂਧਿਓ ਹਰਿ ਚੇਤਿਓ ਮੋਖ ਮੁਖਨੇ॥੩॥ ਸੁਆਮੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੁਮ ਖੋਜਹੁ ਜੁਗ ਜੁਗਨੇ॥ ਤੁਮਰੀ ਥਾਹ ਪਾਈ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਵਡਨੇ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਗੰਨਾਥਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਨੇ। ਮਤਿ ਨਾਮ ਬਨੇ-ਮੱਤ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਲੁਨੇ - ਕੱਟੇ। ਫਾਸ-ਫਾਹੀਆਂ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ। ਬੰਧੇ-ਬੱਝੇ ਹੋਏ। ਖੁਲ ਖੁਲਨੇ-ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ। ਕੁੰਚਰੁ-ਹਾਥੀ। ਤਦੂਐ-ਤੰਦੂਆ, ਆਪਣੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਲ-ਜੀਵ। ਮੋਖ ਮੁਖਨੇ-ਉਸ ਦੀ ਖਲਾਸੀ ਹੋ ਗਈ। ਜੁਗ ਜੁਗਨੇ-ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ। ਥਾਹ- ਡੂੰਘਾਈ। ਵਡਨੇ-ਵੱਡੇ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਸ	ਗਮ	ਰਰ	ਪ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹS	ਰਿ	ਨਾਮੁ	ਮੁ	ਨੇ
ਸਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਗਮ	ਰ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਪ
ਜS	ਗੰ	ਨਾ	S	ਥਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਪ੍ਰਭਿ	ਧਾS	ਰੀ
ਧ	ਨਸੰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮ	ਤਿS	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾS	ਮ	ਬS	ਨੇ	S
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜਨ	ਹਰਿ	ਜ	ਸੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਗਾ	ਇ	ਓ
ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਉਪ	ਦੇਸਿ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਗੁ	ਰS	ਸੁ	ਨੇ	S
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਰਸ ਸਰਸਸ ਰਰਪਪ ਮੰਧਪਪ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਪਮੰਪ ਗਮਰਸ

2) ਮੰਧਮੰਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਮੰਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ | ਰਰ ਪਪ / ਜਪਿ ਹਰਿ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੋ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦੇ ਦਮ ਨਾਲ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੭੦)

ਕਬੀਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ ਕੋ ਕਹਿ ਕੈਸੇ ਉਨਮਾਨ।। ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨੁ।।੧੨੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਉਜ ਕੋ-ਲਹਰ ਦਾ, ਹੁਲਾਰੇ ਦਾ। ਉਨਮਾਨ-ਤੋਲ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਕੀਮਤ। ਕਹਿਬੇ ਕਉ-ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਨਾਲ।ਸੋਭਾ-ਫਬਦਾ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗਮਰ-	ਸ-ਰਸ
										ਕSਹਿS	ਬੇSSS
ਰਰ	ਪ	ਮੰਪ	ਮੰਧਪ-	ਪਧਪ-	ਧਨ	ਸੰ-	ਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ		
ਕਉ	ਸੋ	ਭਾS	ਨSਹੀS	ਦੇSSS	ਖਾS	ਹੀS	ਪਰ	ਵਾSSS	ਨੁS		
x		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

										ਪਧਪ-ਧਧਨ-
										ਕਬੀਰSਚਰਨS
ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਧਨਸੰ-	ਰੰਰੰਸੰਸੰ	ਗੰਮੰਰੰ-	ਸੰਰੰਸੰ-	ਧਪ	ਮੰਧਪ-	ਮਗਮ-	ਰਸ	
ਕਮ	ਲSSS	ਕੀSSS	ਮਉSਜ	ਕੇSSS	ਕSਹਿS	ਕੈਸੇ	ਉSਨS	ਮਾSS	ਨS	
x		0		2		0		3		4

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਰਸ ਧ਼ਨ਼ਸ- ਰਰ ਗਮਰ- ਮੰਪ ਮੰਧਪ- ਗਮਰ- ਸ-ਨ਼ਸ

2) ਸ-ਰਸ ਰਪ ਰਮੰਪ- ਮੰਧਪ- ਰਮੰਧਪ ਪਧਨਸੰ ਧਪ ਮੰਪਗਮ ਰਸ

1) ਗਮਰਗਮਰਰਸਸ ਸਰਸਸਰਮੰਪਪ ਮੰਧਪਪਗਮਗਮ ਰਰਸਸਸਰਸਸ ਰਮੰਪਪਮੰਧਪਪ
ਧਨਸੰਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪਗਮਰਸ

2) ਗਮਮਰਗਮਮਰਗਮ ਗਮਰਸਰਪਪਰ ਪਪਮੰਪਮੰਧਪਪ ਧਨਨਧਨਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰਸੰਰੰਰੰਸੰ
ਰੰਰੰਸੰਰੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਪਪਮੰਪਪਧਪ ਮੰਧਪਪਗਮਮਗ ਮਮਗਮਗਮਰਸ

1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ (੧੩੬੧)

ਹਾਥਿ ਕਲੰਮ ਅਗੰਮ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖਾਵਤੀ॥ ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਸਭ ਸੰਗਿ ਅਨੂਪ ਰੂਪਾਵਤੀ॥ ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ਮੁਖਹੁ ਤੁਹਾਰੀਆ॥ ਮੋਹੀ ਦੇਖਿ ਦਰਸੁ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੀਆ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਹਾਥਿ-ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ। ਅਗੰਮ-ਹੇ ਅਪਹੁੰਚ ਹਰੀ! ਮਸਤਕਿ ਲੇਖਾਵਤੀ-ਮੱਥੇ ਲੇਖ ਲਿਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ- (ਤੂੰ) ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ। ਅਨੂਪ ਰੂਪਾਵਤੀ-ਹੇ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਵਾਲੇ! ਮੋਹੀ-ਮੈਂ ਮੋਹੀ ਗਈ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਕਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾS	S	S	ਇS	S	S
ਸ	ਧ਼ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ
ਮੁ	ਖਹੁ	S	ਤੁ	ਹਾS	S	ਰੀ	SS	S	ਆS	SS	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮੋ	SS	ਹੀ	ਦੇ	S	ਖਿS	ਦ	ਰ	S	ਸੁS	S	S

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ'	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਥ	ਲਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। 6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ

3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੯੭੮)

ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ।। ਮਨਿ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਦਰਸਾਵੈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਰੁਚ ਆਵੈ।। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਜਿਸੁ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸੋ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੁਧੁ ਧਿਆਵੈ।।੧।। ਕਵਨ ਜੋਗ ਕਵਨ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨਾ ਕਵਨ ਗੁਨੀ ਰੀਝਾਵੈ।। ਸੋਈ ਜਨੁ ਸੋਈ ਨਿਜ ਭਗਤਾ ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਵੈ।।੨।। ਸਾਈ ਮਤਿ ਸਾਈ ਬੁਧਿ ਸਿਆਨਪ ਜਿਤੁ ਨਿਮਖ ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਵੈ।। ਸੰਤਸੰਗਿ ਲਗਿ ਏਹੁ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਹਰਿ ਗੁਨ ਸਦ ਹੀ ਗਾਵੈ।।੩।। ਦੇਖਿਓ ਅਚਰਜੁ ਮਹਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕਿਛੁ ਆਨ ਨਹੀ ਦਿਸਟਾਵੈ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੋਰਚਾ ਗੁਰਿ ਲਾਹਿਓ ਤਹ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਹ ਆਵੈ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੁਚ-ਖੁਸ਼ੀ। ਪੁਰਖ-ਹੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ! ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਰੀਝਾਵੈ-ਖੁਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੰਗ। ਨਿਮਖ- ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ। ਮੰਗਲ ਰੂਪ-ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਦਿਸਟਾਵੈ-ਦਿਸਦਾ। ਮੋਰਚਾ-ਜੰਗਾਲ, ਮਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੰਗਾਲ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਗਮ	ਰ	ਪ	-	ਮ'ਮ'	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ऽऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਹਉ	ਕਿਆ	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿ	ਆ	ਭਾ	ਵੈ
ਮ	ਰ	ਮ'ਮ'	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਮ	ਨਿ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਬਹੁ	ਤੁ	ਦ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-
ਸੋ	S	ਈ	ਗਿਆ	ਨੀ	ਸੋ	ਈ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	S	ਰਾ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜਿ	ਸੁ	ਊ	ਪ	ਰਿ	ਰੁ	S	ਚ	S	ਆ	S	ਵੈ	S
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ ਰਰਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ

2) ਧਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ 'ਹਉ' ਨੂੰ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੮)

ਉਲਾਹਨੋ ਮੈ ਕਾਹੂ ਨ ਦੀਓ॥ ਮਨ ਮੀਠ ਤੁਹਾਰੋ ਕੀਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਗਿਆ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਾਮੁ ਤੁਹਾਰੋ ਜੀਓ॥ ਈਹਾਂ ਊਹਾ ਹਰਿ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮ ਹੀ ਇਹੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜੀਓ॥੧॥ ਜਬ ਤੇ ਜਾਨਿ ਪਾਈ ਏਹ ਬਾਤਾ ਤਬ ਕੁਸਲ ਖੇਮ ਸਭ ਥੀਓ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਪਰਗਾਸਿਓ ਆਨ ਨਾਹੀ ਰੇ ਬੀਓ॥੨॥੧॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਲਾਹਨੋ-ਉਲਾਹਮਾ, ਗਿਲ੍ਹਾ। ਮੰਤ੍ਰੁ-ਉਪਦੇਸ਼। ਦ੍ਰਿੜੀਓ-(ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ) ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਸਲ-ਸੁਖ। ਖੇਮ-ਆਨੰਦ। ਪਰਗਾਸਿਓ-(ਉੱਚੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ) ਚਾਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਧ
							ਉ	ਲਾ	ਹ	ਨੋ	S	ਮੈ	S
ਪ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਕਾ	ਹੂ	S	ਨ	S	ਦੀ	ਓ	ਮ	ਨ	S	ਮੀ	S	ਠ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-							
ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	ਕੀ	S	ਓ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਧਨ		
							ਆ	ਗਿ	ਆ	ਮਾ	S	ਨਿ	SS		
ਸਂ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ		
ਜਾ	S	ਨਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਇਆ	ਸੁ	ਨਿ	S	ਸੁ	ਨਿ	ਨਾ	ਮੁ		
ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ									
ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	ਜੀ	S	ਓ	S									
X					2		0			3					

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਮੰਪਰ ਮੰਪਰਮੰ ਪਧਮੰਪ ਗਮਰਸ ਪਮੰਧਪ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ

2) ਧਧਪਧ ਧਪਧਧ ਮੰਧਪਪ ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਗਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਗਮਰਸ

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗਮ ਦਾ ਲਗਾਉ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ | ਰ ਸ - / ਦੀ ਓ S | ਇਸ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (੯੮੨)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵ ਸਫਲ ਹਰਿ ਘਾਲ॥ ਲੇ ਗੁਰ ਪਗ ਰੇਨ ਰਵਾਲ॥ ਸਭਿ ਦਾਲਿਦ ਭੰਜਿ ਦੁਖ ਦਾਲ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਹੋ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਗ੍ਰਿਹੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿਓ ਹਰਿ ਰੰਗ ਰੰਗ ਮਹਲ ਬੇਅੰਤ ਲਾਲ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲ॥ ਹਰਿ ਆਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਆਪਿ ਗ੍ਰਿਹਿ ਆਇਓ ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਗੁਰ ਕੀਈ ਹੈ ਬਸੀਠੀ ਹਮ ਹਰਿ ਦੇਖੇ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਕੀ ਖਬਰਿ ਗੁਰਿ ਪਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਆਨਦੋ ਆਨੰਦ ਭਏ ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਸੁਨੇ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਿਲੇ ਭਏ ਗਲਤਾਨ ਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੨॥੧॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਾਲ-ਮਿਹਨਤ। ਗੁਰ ਪਗ ਰੇਨ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ। ਰਵਾਲ-ਖ਼ਾਕ। ਦਾਲਿਦ-ਦਰਿੱਦਰ। ਭੰਜਿ-ਨਾਸ ਕਰ ਲੈ। ਦਾਲ-ਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। ਗ੍ਰਿਹੁ-ਘਰ (ਸਰੀਰ)। ਬਸੀਠੀ-ਵਿਚੋਲਾ-ਪਨ। ਗਲਤਾਨ ਹਾਲ-ਮਸਤ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਸਤ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਸੇ	ਵ	ਸ	ਫ	ਲ	ਹਰਿ	ਘਾ	ਲ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਮ	ਰ	ਸ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ
ਲੇ	ਗੁ	ਰ	ਪਗ	ਰੇ	ਨ	ਰ	ਵਾ	S	ਲ	S	S
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	–	ਪ
ਸ	ਭਿ	ਦਾ	ਲਿਦ	ਭੈ	ਜਿ	ਦੂ	S	ਖ	ਦਾ	S	ਲ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	S	ਹੋ	ਹੇ	ਹੋ	ਨ	ਦ	ਰਿ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ
x		0		2		0		3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	–
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	S	ਗਿ੍	ਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	S	ਪਿ	ਸ	ਵਾ	ਰਿ	ਓ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਮਹ	ਲ	ਬੇ	ਅੰਤ	ਲਾਲ	ਲਾਲ	ਹ	ਰਿS	ਲਾ	ਲ
ਪ	ਮ̍	ਧਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	–
ਹ	ਰਿ	ਆਪ	ਨੀ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਆ	ਪਿ	ਗ੍ਰਿ	ਹਿ	ਆ	ਇ	ਓ	S
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹਮ	ਹਰਿ	ਕੀ	ਗੁਰ	ਕੀਈ	ਹੈਬ	ਸੀ	ਠੀ	ਹ	ਮ	ਹ	ਰਿ	ਦੋ	ਖੇ	ਭ	ਈ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	–	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	SS	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S
x				2				0				3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਰ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	–
ਹ	ਰਿ	ਆ	ਵ	ਤੇ	ਕੀ	ਖ	ਬ	ਰਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਪਾ	ਈ	S
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮ	S	ਨਿ	ਤ	S	ਨਿ	ਆ	ਨ	ਦੋ	ਆ	ਨੰ	ਦS	ਭ	ਏ
ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਆ	ਵ	ਤੇ	ਸੁ	ਨੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਲਾ	ਲ	ਹ	ਰਿ	ਲਾ	ਲ
ਮ̍	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ਨੁ	S	ਨਾ	ਨS	ਕੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਮਿ	ਲੇ	ਭ	ਏ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗ	ਲ	ਤਾ	ਨ	ਹਾS	ਲ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਚੌਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ)

2) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ (8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੭੭-੭੮)

ਕੋਈ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਗਾਲ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਾਲ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਹੈ ਭਲ ਭਾਲ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਹੋ ਮੇਲਿ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਮਾਰਗੁ ਗੁਰ ਸੰਤਿ ਬਤਾਇਓ ਗੁਰਿ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ ਹਰਿ ਚਾਲ॥ ਅੰਤਰਿ ਕਪਟੁ ਚੁਕਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਨਿਹਕਪਟ ਕਮਾਵਹੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਘਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਤੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਭਾਏ ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਓ ਮੇਰਾ ਨਾਲਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਮਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨੀ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਨਿਕਟਿ ਹਦੂਰਿ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੨॥੩॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਲ-ਗੱਲ। ਬਾਲ-ਬਲਿਹਾਰ। ਭਲ ਭਾਲ-ਭਲੇ ਮਸਤਕ ਵਾਲਾ। ਮੇਲਿ-ਮਿਲਾ ਕੇ। ਅੰਤਰਿ-ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ। ਕਪਟੁ-ਵਲ-ਛਲ। ਘਾਲ-ਮਿਹਨਤ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਹਦੂਰਿ-ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਰ	-ਸ	ਰ	ਰ	ਪ	-	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਕੋ	ਈਆ	ਙਨਿ	ਸੁ	ਨਾ	ਵੈ	ਙ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਹਰਿ	ਗਾ	ਙਙ	ਲ	ਙ
ਰ	ਰਪ	-ਪ	ਮੰਮੰ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਪ	ਪ
ਤਿ	ਸਕਉ	ਙਹਉ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਾ	ਲ	ਸੋ	ਹਰਿ	ਜ	ਨੁ	ਹੈ	ਭਲ	ਭਾ	ਲ
ਸੰ	-ਰੰ	-ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਙਰਿ	ਙਙ	ਹੋ	ਙ	ਹੋ	ਙ	ਹੋ	ਙ	ਮੇ	ਲਿ	ਨਿਙ	ਹਾ	ਲ	ਙ
x			2				3				4		5	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਮਾ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸੰ	ਤਿ	ਬ	ਤਾ	ਇ	ਓ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਪ	–	ਮੰ	ਧ	–	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	–	ਸ	–
ਗੁ	S	ਰਿ	ਚਾ	S	ਲ	ਦਿ	ਖਾ	ਈ	ਹਰਿ	ਚਾ	S	ਲ	S
ਰ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	–
ਅੰ	ਤ	ਰਿ	ਕ	ਪ	ਟੁ	ਢੁ	ਕਾ	ਵਹੁ	ਮੇਰੇ	ਗੁਰ	ਸਿ	ਖਹੁ	S
ਧਧ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	–	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਿਹ	ਕਪ	ਟ	ਕ	ਮਾ	ਵਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	S	ਹ	ਰਿ	ਘਾ	ਲ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	–	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	S	ਨਿ	ਹਾS	ਲ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ–16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਮੰ	ਧਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	–	ਸੰ	–
ਤੇ	S	ਗੁਰ	ਕੇ	ਸਿ	ਖ	ਮੇ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਭਾ	S	ਏ	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	–	ਸੰ	–	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	–	ਪ	–
ਜਿ	ਨਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	S	ਭੁ	S	ਜਾ	ਨਿਓ	ਮੇ	ਰਾ	ਨਾ	S	ਲਿ	S
ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪਪ	ਧ	–	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	–	ਸੰ	–
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਉ	S	ਮ	ਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਦੀ	S	ਨੀ	S
ਧ	–	ਨ	–	ਸੰ	–	ਸੰ	–	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	–	ਧ	ਧ	ਪ	–
ਹ	S	ਰਿ	S	ਦੇ	S	ਖਿ	S	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	S	ਹ	ਦੂ	ਰਿ	S
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	–	ਧ	ਧ	ਪ	–	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:–

1) ਪਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਸਧਨ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਪਧ ਪਧਪਧ ਪਪਮੰਧ ਪਪਮਮ ਗਮਰਸ

2) ਪਧਧਪ ਧਧਪਧ ਪਪਮੰਧ ਪਪਗਮ ਰਸਧਨ ਨਧਨਨ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਧਧਪਪ ਪਧਧਪ ਧਧਪਧ ਪਪਮੰਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਸ਼ਬਦ 'ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸ ਨਾਮੁ ਹਰੇ' ਬੰਦਸ਼ ਨੰ. ੧ ਵਾਲਾ ਹੈ (੯੭੫)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰਰ	ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਧਧ	ਪਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਅਹਿ	ਨਿਸਿ	ਨਾS	ਮੁ	ਹ	ਰੇ
ਗ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ
ਕੋ	ਟਿ	ਕੋਟਿ	ਦੋ	ਖ	ਬ	ਹੁ	ਕੀS	ਨੇ
ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਗਮ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਪਰ	ਹ	ਰਿ	ਪਾS	ਸਿ	ਧS	ਰੇS
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਜਪਹਿ	ਆ	ਰਾ	ਧਹਿ
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੇ	ਵਕ	ਭਾ	S	ਇ	ਖ	S	ਰੇ	S
ਗੰਗੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ
ਕਿਲ	ਬਿਖ	ਦੋ	S	ਖ	ਗਏ	ਸਭ	ਨੀS	ਕਰਿ
ਧ	ਧ	ਪਮੰ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਉ	ਪਾS	S	ਨੀ	ਮੈS	ਲੁ	ਹ	ਰੇ
x		2			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ
ਖਿਨੁ	ਖਿਨੁ	ਨ	ਰੁ	ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਨੁ	ਗਾ	ਵਹਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮੁ	ਖਿ	ਬੋ	ਲਹਿ	ਨ	ਰ	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੇ
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ
ਪੈ	ਚ	ਦੋ	ਖ	ਅ	ਸਾ	ਧ	ਨ	ਗਰ	ਮਹਿ
ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਇ	ਕੁ	ਖਿ	ਨੁ	ਪS	ਲੁ	ਦੂ	ਰਿ	ਕ	ਰੇ
x		0		2		3		0	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ਙ	ਗੀ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿਆ	ਵਹਿ
ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਙ	ਙ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰੇ	ਙ
ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਪ
ਤਿਨ	ਕੀ	ਸੈ	ਗ	ਤਿ	ਦੇਹਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜਾ	ਚਉ	ਙ
ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ
ਮੈ	ਙ	ਮੂ	ਙ	ੜ	ਮੁ	ਗ	ਧ	ਨਿਸ	ਤ	ਰੇ
x					2		3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਙ	ਙ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਙ	ਙ	ਧਾ	ਰਿ	ਜ	ਗ	ਜੀ	ਙ	ਵ	ਨ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	-	ਪ	-
ਰ	ਙ	ਖਿ	ਙ	ਲੇ	ਙ	ਵ	ਹੁ	ਸ	ਰ	ਨਿ	ਙ	ਪ	ਙ	ਰੇ	ਙ
ਪ	-	ਧ	ਧ	ਨ	ਙ	ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	ਙ	ਨ	ਕੁ	ਜ	ਙ	ਨੁ	ਙ	ਭੁਮ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ਙ	ਈ	ਙ
ਧ	ਙ	ਪ	-	ਮੰ	-	ਪਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	ਙ	ਰਿ	ਙ	ਰਾ	ਙ	ਖਹੁ	ਙ	ਲਾ	ਙ	ਜ	ਙ	ਹ	ਙ	ਰੇ	ਙ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਸਰਸਸ ਗਮਰਸ ਰਰਪਪ ਮੰਧਪਪ ਧਨਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਮਗਮਮ ਰਰਸਸ

2) ਗਮਰਰ ਸਸਰਰ ਪਪਮੰਪ ਮੰਮੰਧਧ ਪਪਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਧਪਮੰਧ ਪਪਮਗ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਙ ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ' ਜੋ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੯੭੮)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਧ	ਨ	ਸਂ	-	-
											ਰਾ	s	ਮ	s	s
ਧਧ	-	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ	-
ਹਉ	s	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿ	ਆs	ਭਾ	s	ਵੈ	ਮ	s	ਨਿ	s	s
ਰਰ	-	ਮ॑	ਪ	ਮ॑ਮ॑	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਪਿਆ	s	ਸ	s	ਬਹੁ	ਤੁ	ਦ	ਰ	ਸਾ	s	ਵੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	-	ਧ	-	ਨ
											ਸੋ	s	ਈ	s	s
ਸਂਸਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗਂ	ਮ॑	ਰਂ	-	ਸਂ
ਗਿਆ	s	ਨੀ	s	ਸੋ	ਈ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	s	ਰਾ	ਜਿ	s	ਸੁ	s	s
ਧਨ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ					
ਊs	s	ਪ	ਰਿ	ਰੁ	s	ਚ	s	ਆ	s	ਵੈ					
x				2				0				3			

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ੧) (੧੩੯੦)

ਸਤਜੁਗਿ ਤੈ ਮਾਣਿਓ ਛਲਿਓ ਬਲਿ ਬਾਵਨ ਭਾਇਓ।। ਤ੍ਰੇਤੈ ਤੈ ਮਾਣਿਓ ਰਾਮੁ ਰਘੁਵੰਸੁ ਕਹਾਇਓ।। ਦੁਆਪੁਰਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਮੁਰਾਰਿ ਕੰਸੁ ਕਿਰਤਾਰਥੁ ਕੀਓ।। ਉਗ੍ਰਸੈਣ ਕਉ ਰਾਜੁ ਅਭੈ ਭਗਤਹ ਜਨ ਦੀਓ।। ਕਲਿਜੁਗਿ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅੰਗਦੁ ਅਮਰੁ ਕਹਾਇਓ।। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜੁ ਅਬਿਚਲੁ ਅਟਲੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖਿ ਫੁਰਮਾਇਓ।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਲਿ-ਰਾਜਾ ਬਲਿ ਜਿਸਨੂੰ ਵਾਮਨ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਛਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਵਨ-ਵਾਮਨ ਅਵਤਾਰ। ਭਾਇਓ-ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਤ੍ਰੇਤੈ-ਤ੍ਰੇਤੇ ਜੁਗ ਵਿੱਚ। ਰਘੁਵੰਸੁ-ਰਘੂ ਦੀ ਵੰਸ ਵਾਲਾ ਰਾਮ। ਕਿਰਤਾਰਥੁ-ਮੁਕਤ। ਉਗ੍ਰਸੈਣ-ਮਥੁਰਾ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕੰਸ ਦਾ ਪਿਤਾ। ਅਭੈ-ਅਭੈ-ਪਦ, ਨਿਰਭੈਤਾ। ਪ੍ਰਮਾਣੁ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ, ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ। ਅਬਿਚਲੁ-ਨਾ ਹਿੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਪੱਕਾ, ਥਿਰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਸ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਮ॑ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਸ੍ਰੀ	ਗੁ	ਰੂ	ਰਾ	s	ਜੁ	s	ਅਬਿ	ਚ	ਲੁ	ਅ	ਟ	ਲੁ	s
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ॑ਮ॑	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਆ	s	ਦਿ	ਪੁ	ਰ	ਖਿ	s	ਫੁਰ	ਮਾ	ਇ	ਓ	s	s	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਤ	ਸ	ਜੁ	ਗਿ	ਤੈ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਣਿ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
ਧ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਛ	ਲਿ	ਓ	ਬ	ਲਿ	ਬਾ	ਵਨ	ਭਾ	ਸ	ਇ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਤ੍ਰੇ	ਤੈ	ਸ	ਤੈ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਣਿ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਰਾ	ਸ	ਮੁ	ਰ	ਘੁ	ਵੰ	ਸੁ	ਕ	ਹਾ	ਇ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

ਸ੍ਵੈਯਾ ੫:੧੦ (ਚਵੀ ਅਵਤਾਰ)

ਪਾਂਇ ਗਹੇ ਜਬ ਤੇ ਤੁਮਰੇ, ਤਬ ਤੇ ਕੋਊ ਆਂਖ ਤਰੇ ਨਹੀਂ ਆਨਜੋ।। ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ ਅਨੇਕ ਕਹੈਂ ਮਤ ਏਕ ਨ ਮਾਨਜੋ।। ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹੈਂ ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਜੋ।। ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਰੀ ਕਰਿ ਮੈ ਨ ਕਹਜੋ ਸਭ ਤੋਹਿ ਬਖਾਨਜੋ।।੧੨।।੮੬੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਂਇ-ਚਰਨ। ਗਹੇ-ਫੜੇ। ਆਂਖ ਤਰੇ-ਅੱਖ ਹੇਠ। ਆਨਜੋ-ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਰਹੀਮ-ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ। ਮਤ-ਧਰਮ। ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨ-ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਬਖਾਨਜੋ-ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ — ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	-	ਪ	-	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
ਪਾਂ	ਇ	ਸ	ਗ	ਸ	ਹੇ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਮ	ਰ	ਹੀ	ਮ	ਸ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜ	ਬ	ਤੇ	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	ਸ	ਪੁ	ਰਾ	ਨ	ਕੁ	ਰਾ	ਨ	ਸ
ਸਸ	ਰ	ਸਸ	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਤਬ	ਤੇ	ਕੋਊ	ਆਂ	ਖ	ਤ	ਰੇ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਕ	ਹੈਂ	ਮ	ਤ
ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਨ	ਸ	ਹੀਂ	ਆ	ਨ	ਜੋ	ਸ	ਏ	ਕ	ਨ	ਮਾ	ਨ	ਜੋ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਜੈਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੋ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ, ਮੋਲ ਕੀਏ ਤੇ ਦਮਕਨ ਭਰਤ ਭੰਡਾਰ ਜੀ।। ਜੈਸੇ ਬਰ ਬਾਧੇ ਹੁੰਡੀ, ਲਾਗਤ ਨ ਭਾਰ ਕਛੂ, ਆਗੈ ਜਾਇ ਪਾਈਅਤ ਲਛਮੀ ਅਪਾਰ ਜੀ।। ਜੈਸੇ ਬਟਿ ਬੀਜ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ ਹੋਤ, ਬੋਏ ਸੈ ਬਿਬਿਧਿ ਕਰੈ ਬਿਰਖਾ ਬਿਸਥਾਰ ਜੀ।। ਤੈਸੇ ਗੁਰ- ਬਚਨ ਸਚਨ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਮੈ, ਜਾਨੀਐ ਮਹਾਤਮ, ਗਏ ਹੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜੀ।। ੩੭੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਨਕ ਸੋ-ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ। ਦਮਕਨ-ਦਮੜੇ, ਰੁਪਏ। ਬਰ-ਪੱਲੇ। ਲਛਮੀ-ਦੌਲਤ। ਬਟਿ-ਬੋਹੜ। ਅਤਿ ਸੂਖਮ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ। ਬਿਬਿਧਿ-ਕਈ ਤਰਾਂ। ਬਿਰਖਾ-ਬ੍ਰਿਛ। ਬਿਸਥਾਰ-ਫੈਲਾਉ।। ਸਚਨ-ਸਿੰਚਣ, ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਨਾ। ਮਹਾਤਮ-ਵਡਿਆਈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜੈਸੇ	ਹੀ	ਰਾ	ਹਾ	ਥ	ਮੈ	ਜੈਸੇ	ਥ	ਰ	ਬਾਧੇ	ਹੁੈ	ਛੀ
ਮੰ	ਪਪ	ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਤ	ਨਕ	ਸੋਦਿ	ਖਾਈ	ਦੇ	ਤ	ਲਾ	ਗਤ	ਨ	ਭਾਰ	ਕ	ਛੂ
ਧਨ	ਸੰ	ਧਪ	ਮੰਮੰ	ਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਧ	ਪ
ਮੋਲ	ਕੀ	ਏਤੇ	ਦਮ	ਕ	ਨ	ਆ	ਗੈ	ਜਾਇ	ਪਾਈ	ਅ	ਤ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰਰ	ਸ	ਮਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਭ	ਰ	ਤ	ਭੈ	ਡਾਰ	ਜੀ	ਲਛ	ਮੀS	ਅ	ਪਾ	ਰ	ਜੀ
x			0			x			0		

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਸ੍ਵੱਯੇ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦

ਆਦਿ ਅਨੰਤ ਅਗਾਧ ਅਦ੍ਵੈਖ ਸੁ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ਅਭੈ ਹੈ।। ਅੰਤਿ ਬਿਹੀਨ ਅਨਾਤਮ ਆਪ ਅਦਾਗ ਅਦੋਖ ਅਛਿੱਦ੍ਰ ਅਛੈ ਹੈ। ਲੋਗਨ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਭਰਤਾ ਪ੍ਰਭ ਵੈ ਹੈ।। ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾ ਪਤਿ ਵੈ ਹੈ।।੪।।੨੪੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਦਿ-ਮੁੱਢ। ਅਭੈ-ਡਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਬਿਹੀਨ-ਬਿਨਾਂ। ਅਨਾਤਮ-ਆਤਮਾ ਰਹਿਤ, ਨਿਰਾਤਮ। ਅਦਾਗ-ਦਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਦੋਖ-ਦੋਖ-ਰਹਿਤ। ਅਛਿੱਦ੍ਰ-ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇਦ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਛੈ-ਨਾਸ-ਰਹਿਤ, ਅਬਿਨਾਸੀ। ਭਰਤਾ-ਪਾਲਣਹਾਰਾ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਦਇਆ ਕਰ-ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਪਦਮਾ ਪਤਿ-ਵਿਸ਼ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	ਰਰ	ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਧਪ	ਪਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਦੀS	ਨਦਇ	ਆ	ਲ	ਦਇਆ	ਕਰ	ਸ੍ਰੀ	ਪਤਿ	ਆS	ਦਿ	ਅਨੰ	ਤ	ਅਗਾ	ਧ	ਅਦ੍ਵੈ	ਖ
ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਧਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਮਗਮ	ਰਸ
ਸੁੰS	ਦਰ	ਸ੍ਰੀ	S	ਪਦਮਾ	ਪਤਿ	ਵੈ	ਹੈ	ਸੁਭੂ	ਤ	ਭਵਿੱ	ਖ	ਭਵਾ	ਨ	ਅਭੈS	ਹੈS
x				0				x				0			

੨੦-ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਸਲੋਕ ਨੰ. ੧੨ ਅਨੁਸਾਰ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ ਨ਼ ਰੁ ਨ਼ ਪ਼ ਮ਼॑ ਗ਼ ਮ਼॑ ਧ਼ ਸ ਨ਼ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਉਠਾਵ ਵਾਲਾ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਦੇ ਸਲੋਕ ਨੰ. ੫੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਗ ਮ ਧ ਨ ਤੀਖੇ ਮ੍ਰਦ ਰਿਖਬ ਪੰਚਮ ਸੁਰਹ ਲਗਾਯੇ। ਰ ਪ ਵਾਦੀ ਸੰਬਾਦਤੇ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਗਾਯੇ'।। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸਵਰ ਤੀਵਰ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਤੇ ਪੰਚਮ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਰ-ਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਦੇ ਸਲੋਕ ਨੰ. ੫੧ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ-ਧ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਅਤੇ ਪੂਰੀਆ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੌਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੱਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼, ਇਸਤ੍ਰੀ, ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਂ ਨੂੰਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਭਾਗ ਪੰਨਾ ੫੭ ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਰਾਗ ਪੂਰੀਆ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਤੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਪ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਧੁ਼ ਨ਼ ਸ ਰੁ ਨ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼॑, ਗ਼, ਮ਼॑ ਧੁ਼ ਸ। ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਉਠਾਵ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮ॑ ਗ, ਰੁ ਸ, ਨ਼, ਰੁਨ਼, ਪ਼, ਮ਼॑ਗ਼, ਮ਼॑ਧ਼, ਸ, ਨ਼ਰੁਗ, ਰੁਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਵਿਗਿਆਨ ਭਾਗ-੭ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਨ਼ ਧੁ਼ ਨ਼, ਰੁ ਗ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਰੁੰ ਨ, ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਨ਼ ਰੁ ਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਦੇ ਚਲਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਮ॑ ਧ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਸੰ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਮ॑ ਪ ਨ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧ, ਮ॑ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ, ਇੱਥੇ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ

 www.sikhbookclub.com

ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਧੁ ਕੋਮਲ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਪੰਚਮ ਤੱਕ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਂ ਰੁਂ ਨ, ਧੁ ਪ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਨਾਂ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਨਾਰਾਇਣ ਲਕਸ਼ਮਣ ਗੁਣੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਵੀਨ ਦਰਸ਼ਕਾ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ਼ ਰੁ ਗ, ਰੁ ਸ, ਰੁ ਨ਼ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼॑ ਧ਼ ਸ, ਨ਼, ਰੁ ਸ, ਸ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਮ॑ ਗ, ਰੁ ਗ, ਰੁ ਸ, ਮ॑ ਧੁ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਰੁਂ ਨ ਧ, ਮ॑ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ, ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪਰੀਚੇ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਰੁ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਸਂ, ਨ ਰੁਂ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ, ਨ ਰੁਂ ਨ ਧ, ਪ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਰੁ ਸ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਸਂ ਰੁਂ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਰੁ ਗ ਮ॑ ਪ ਮ॑ ਧ ਨ ਰੁਂ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁਂ ਨ ਧ ਨ ਪ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਨ਼ ਰੁ ਸ। ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਮ॑ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਧ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਰੁਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ। 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਵੀਨ' ਭਾਗ-੨ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰੀਚੇ ਤਕਰੀਬਨ ਐਸਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰੁ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਧ ਨ ਧ ਸਂ, ਨ ਰੁਂ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਨ ਧ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਚਲਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਆਸ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਜੈਸੇ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭-੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲਵਾ ਤੇ ਗੌੜ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਸੋਰਠਿ ਤੇ ਗੌੜੀ ਦਾ ਵੀ ਮੇਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੧-੩੨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਰਠ ਅਤੇ ਗੌਰੀ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਮਾਲਵ ਗੌੜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਭੇਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਮਾਲਵ ਗੌੜ, ਨਾਰਾਇਨ ਗੌੜ, ਕੇਦਾਰ ਗੌੜ, ਕਾਨੜਾ ਗੌੜ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਪਨ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ''ਏਕ ਮਿਲਾਏ ਮਾਲਵਾ ਦੂਜੇ ਗੌੜ ਮਿਲਾਏ। ਏ ਦ੍ਵੈ ਸੁਰੇਂ

ਮਿਲਾਇਕੇ ਮਾਲੀ ਗੌਰਾ ਗਾਇ''। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਾਰੂ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਪੰਚਮ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਸ, ਰੁ ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਗ, ਧ ਮ॑ ਗ, ਪ ਮ॑ ਗ, ਰੁ ਸ। ਰੁ ਪ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਗਉਰਾ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ/ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੧੪ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਵ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਸ ਰੁ ਗ ਮ॑ ਪ, ਧ ਨ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ॑ ਪ ਨ ਸਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਭਾਗ-੨, ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸਵਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਰੁ, ਜਾਂ ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਰੁ, ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ ਸਂ ਜਾਂ ਮ॑ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਧ ਸਂ, ਜਾਂ ਗ ਮ॑ ਪ ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਸਂ। ਸੋ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਲਈ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੁਂ ਨ ਧੁ ਪ, ਜਾਂ ਨ ਰੁਂ ਨ ਧੁ ਪ ਜਾਂ ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ ਮ॑ ਗ ਫਿਰ ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰੀਆ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਗਾਇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪਾਟ ਤਾਨਾਂ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਠਨਾਈ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅਲਾਪ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਰਾਗ ਖਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਨੂੰ ਵੀਹਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੯੮੪ ਤੋਂ ੯੮੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੮ ਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ, ਥਾਟ-ਮਾਰਵਾ, ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ - ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ - ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ ਸ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਰੁ, ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਸੰ।

ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ।

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਮ॑ ਗ ਰੁ, ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਰੁ, ਗ ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ):-

ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਗ, ਗ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਨ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼॑ ਧ਼ ਨ਼ ਧ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ॑ ਗ, ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਪ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਗ ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ ਰੁ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਗ ਮ॑ ਗ, ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਰੁੰ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਨ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਗ ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ - ਸ।

ਗ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ, ਮ॑ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮ॑ੰ ਗੰ, ਗੰ ਮ॑ੰ ਪੰ, ਧੁੰ ਪੰ, ਮ॑ੰ ਧੰ ਮ॑ੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ ਧ਼ ਨ਼ ਰੁ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੬-੫੭)

ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਭਜਨੰ ਰਿਦਯੰ ਨਾਮ ਧਾਰਣਹ॥ ਕੀਰਤਨੰ ਸਾਧਸੰਗੇਣ ਨਾਨਕ ਨਹ ਦ੍ਰਿਸਟੰਤਿ ਜਮਦੂਤਨਹ॥੩੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ-ਕੌਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਧਾਰਣਹ-ਟਿਕਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹ ਦ੍ਰਿਸਟੰਤਿ-ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਮਦੂਤਨਹ-ਜਮ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦੂਤ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੮)

ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੰ ਰਮਣੰ ਗੋਪਾਲ ਕੀਰਤਨਹ॥ ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ ਤਰਣੰ ਨਾਨਕ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਭੈ ਦੁਤਰਹ॥੫੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਣ ਕਮਲ-ਕੌਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਸਰਣੰ-ਓਟ, ਆਸਰਾ। ਰਮਣੰ-ਉਚਾਰਨਾ। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਭੈ-ਭਿਆਨਕ। ਦੁਤਰਹ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ।

www.sikhbookclub.com

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸਨ਼ਧ਼ਨ਼
											ਵਾSਹਿS
ਰੁ-ਸ-	ਨ਼ਰੁਗਗ	ਮਗ	ਰੁਰੁਸ-	ਗਮਪ-	ਧੁ-ਪ-	ਮਮਗਗ	ਮਮਧਧ	ਮਧਮਗ	ਰੁਰੁਸਸ	ਮਧ	ਸੰਸੰ
ਗੁSਰੂS	ਚਰਣਾਰ	ਬਿੰਦ	ਭਜਨੰS	ਰਿਦਖੰS	ਨਾSਮS	ਧਾਰਣਹ	ਕੀਰਤਨੰ	ਸਾSਧS	ਸੰਗੋSਣ	ਨਾS	ਨਕ
ਨ਼ਰੁਨ਼ਨ਼	ਧੁਪ	ਪਪਪਪ	ਮਗਰੁਸ	ਨ਼ਰੁਗ-	ਮਮਗ-	ਗਮਪ-	ਧੁਪਮਗ	ਮਧਨਪ	ਮਧਸੰਸੰ	ਮਧਸੰਸੰ	ਮਧਸੰਸੰ
ਨਹਦ੍ਰਿਸ	ਟੰਤਿ	ਜਮਦੂਤ	ਨਹSS	ਚਰਣS	ਕਮਲS	ਸਰਣੰS	ਰਮਣੰS	ਗੋSਪਾਲ	ਕੀਰਤਨਹ	ਕੀਰਤਨਹ	ਕੀਰਤਨਹ
ਨ਼ਰੁਗਰੁ	ਨਧੁ	ਪ-ਧੁਧੁ	ਪ-	ਮ-ਗਗ	ਮਧਮਨ	ਧ-ਮਗ	ਮਪਮਗ	ਰੁਰੁਸਸ	ਮਗਰੁਰੁ	ਸਸਮਗ	ਰੁਰੁਸਸ
ਸਾSਧS	ਸੰਗੋ	ਣSਤਰ	ਣੰS	ਨਾSਨਕ	ਮSਹਾS	ਸਾSਗS	ਰSਭੈS	ਦੁਤਰਹ	ਭੈSਦੁਤ	ਰਹਭੈS	ਦੁਤਰਹ
ਰੁਰੁਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੬-੮੭)

ਐਸੋ ਸਹਾਈ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਪੂਰਨ ਕਾਮ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬੂਡਤ ਕਉ ਜੈਸੇ ਬੇੜੀ ਮਿਲਤ॥ ਬੂਝਤ ਦੀਪਕ ਮਿਲਤ ਤਿਲਤ॥ ਜਲਤ ਅਗਨੀ ਮਿਲਤ ਨੀਰ॥ ਜੈਸੇ ਬਾਰਿਕ ਮੁਖਹਿ ਖੀਰ॥੧॥ ਜੈਸੇ ਰਣ ਮਹਿ ਸਖਾ ਭ੍ਰਾਤ॥ ਜੈਸੇ ਭੂਖੇ ਭੋਜਨ ਮਾਤ॥ ਜੈਸੇ ਕਿਰਖਹਿ ਬਰਸ ਮੇਘ॥ ਜੈਸੇ ਪਾਲਨ ਸਰਨਿ ਸੇਂਘ॥੨॥ ਗਰੁੜ ਮੁਖਿ ਨਹੀ ਸਰਪ ਤ੍ਰਾਸ॥ ਸੂਆ ਪਿੰਜਰਿ ਨਹੀ ਖਾਇ ਬਿਲਾਸੁ॥ ਜੈਸੋ ਆਂਡੋ ਹਿਰਦੇ ਮਾਹਿ॥ ਜੈਸੋ ਦਾਨੋ ਚਕੀ ਦਰਾਹਿ॥੩॥ ਬਹੁਤੁ ਓਪਮਾ ਥੋਰ ਕਹੀ। ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਤੁਹੀ। ਊਚ ਮੂਚੌ ਬਹੁ ਅਪਾਰ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਨਕ ਤਰੇ ਸਾਰ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਬੂਡਤ-ਡੁੱਬਦੇ ਨੂੰ। ਤਿਲਤ-ਤੇਲ। ਨੀਰ-ਪਾਣੀ। ਖੀਰ-ਦੁੱਧ। ਕਿਰਖਹਿ-ਖੇਤੀ ਨੂੰ। ਪਾਲਨ-ਰੱਖਿਆ। ਸੇਂਘ-ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ, ਬਹਾਦਰ। ਗਰੁੜ-ਗਾਰੁੜ ਮੰਤਰ। ਮੁਖਿ-ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ। ਸਰਪ-ਸੱਪ। ਤ੍ਰਾਸ-ਡਰ। ਸੂਆ-ਤੋਤਾ। ਬਿਲਾਸੁ-ਬਿੱਲਾ। ਆਂਡੋ-(ਕੂੰਜ ਦਾ) ਅੰਡਾ। ਦਾਨੋ-ਦਾਣੇ। ਚਕੀ ਦਰਾਹਿ-ਚੱਕੀ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ। ਓਪਮਾ- ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਗਾਧਿ-ਅਥਾਹ। ਮੂਚੌ-ਵੱਡਾ। ਸਾਰ-ਲੋਹਾ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਭਾਰੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
								ਐ	S	ਸੋ	S	S	ਸ	ਹਾ	ਈ
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਨ਼	ਰੁ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੋ	S	ਨਾ	S	ਮ	S	ਸਾ	S	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਭ	ਜੁ
ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗਮ	ਧਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਕਾS	SS	ਮS	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਗ	-	ਮੰ	ਮੰ	ਧਧ	-	ਨ	ਧ
								ਬੂ	S	ਛ	ਤ	ਕਉ	S	ਜੈ	ਸੇ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ
ਬੇ	S	ੜੀ	S	ਮਿ	ਲ	ਤ	S	ਬੂ	S	ਝ	ਤ	ਦੀ	S	ਪ	ਕ
ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੁਸ								
ਮਿ	ਲ	ਤ	S	ਤਿ	ਲ	ਤS	SS								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਪ- ਮੰਗ ਮੰਧ ਮੰਗ ਰੁਰੁ ਸ- 2) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਪਮੰ ਗਮੰ ਨਨ ਧਮੰ ਗਰੁ ਸ-
3) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਪ- ਧੁਪ ਮੰਧ ਮੰਗ ਰੁਰੁ ਸ- 4) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਪਪ ਮੰਗ ਮੰਨ ਧਮੰ ਗਰੁ ਸ-
5) ਨ਼ਰੁ ਗਗ ਰੁਗ ਰੁਸ ਗਮੰ ਪਪ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮੰਧ ਨਨ ਧਧ ਮੰਗ ਰੁਗ ਮੰਗ ਰੁਗ ਰੁਸ
6) ਨ਼ਰੁ ਗਰੁ ਗਮੰ ਪਧੁ ਪ- ਮੰਧ ਮੰਗ ਰੁਸ ਮੰਧ ਮੰਨ ਧਮੰ ਗਮੰ ਪਧੁ ਪਮੰ ਗਰੁ ਸ-
7) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਗਗ ਰੁਸ ਗਮੰ ਪਪ ਮੰਧ ਮੰਗ ਮੰਧ ਨਧ ਸੰਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ
8) ਨ਼ਰੁ ਗਮੰ ਪਪ ਮੰਗ ਮੰਧ ਮੰਗ ਮੰਧ ਨਧ ਸੰਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰ ਨਧੁ ਪ- ਮੰਧ ਮੰਗ ਰੁਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਸਹਾਈ ਹਰਿ' ਇਹ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਸਹਾਈ' ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੭)

ਸਭ ਕੈ ਸੰਗੀ ਨਾਹੀ ਦੂਰਿ॥ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੁਨਤ ਜੀਓ ਜਾਸੁ ਨਾਮੁ॥ ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖ ਕੀਓ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ॥ ਸਗਲ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ॥ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਾ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰੇ॥੧॥ ਜਾ ਕੈ ਘਰਿ ਸਗਲੇ ਸਮਾਹਿ॥ ਜਿਸ ਤੇ ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨਾਹਿ॥ ਜੀਅ ਜੰਤ੍ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸੇਵਹੁ ਕਿਰਪਾਲ॥੨॥ ਸਦਾ ਧਰਮੁ ਜਾ ਕੈ ਦੀਬਾਣਿ॥ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਕਾਣਿ॥ ਸਭ ਕਿਛੁ ਕਰਨਾ ਆਪਨ ਆਪਿ॥ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੂ ਤਾ ਕਉ ਜਾਪਿ॥੩॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰ॥ ਜਾਸੁ ਮਿਲਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ॥ ਨਾਮ ਸੰਗਿ ਮਨ ਤਨਹਿ ਰਾਤ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਕਰੀ ਦਾਤਿ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ-ਸਭ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ। ਜੀਓ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਾਸੁ-ਜਿਸ ਦਾ। ਨਿਧਿ-ਖ਼ਜਾਨੇ, ਨਿਧੀਆਂ। ਬਿਰਥਾ-ਖਾਲੀ। ਜਾ ਕੈ ਦੀਬਾਣਿ-ਜਿਸ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿੱਚ। ਕਾਣਿ-ਮੁਥਾਜੀ। ਮਨ ਤਨਹਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਤਨ ਵਿੱਚ। ਰਾਤ-ਰੱਤਾ, ਰੰਗਿਆ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨ਼	ਰੁ	ਗ	ਮ̍
												ਸ	ਭ	ਕੈ	S
ਪ	–	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍ਧ	ਮ̍ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
ਸੰ	S	ਗੀ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S	ਦੂS	SS	ਰਿ	S	ਕ	ਰ	ਨ	S
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ̍	ਨ	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਰੁਗ	ਮ̍ਗ	ਰੁਸ				
ਕ	ਰਾ	ਵ	ਨ	ਹਾ	ਜ	ਰਾ	S	ਹ	ਜੂS	ਰਿS	SS				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਮ̍	ਮ̍	ਧ	–
												ਸੁ	ਨ	ਤ	S
ਸੰ	–	ਸੰ	–	ਨ	–	ਰੁੰ	–	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	–	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	–
ਜੀ	S	ਓ	S	ਜਾ	S	ਸੁ	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਦੂ	S	ਖ	S
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	–	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਮ̍ਗ	ਰੁ	ਸ				
ਬਿ	ਨ	ਸੇ	S	ਸੁ	ਖ	ਕੀ	ਓ	ਬਿ	ਸ੍ਰਾ	ਮੁ	S				
x				2				0				3			

ਖਿਆਲ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲੁ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਣਾ।। ਤੁਧ ਬਿਨੁ ਰੋਗੁ ਰਜਾਈਆਂ ਦਾ ਓਢਣ ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਣਾ।। ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰੁ ਪਿਯਾਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਯਾਂ ਦਾ ਸਹਣਾ।। ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਥਰੁ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੁਰੀਦਾਂ-ਚੇਲਿਆਂ। ਰੋਗੁ-ਬਿਮਾਰੀ। ਓਢਣ-ਢੱਕਣਾ। ਨਾਗ-ਸੱਪ। ਸੂਲ-ਤਿੱਖਾ ਕੰਡਾ। ਬਿੰਗ-ਛੁਰਾ। ਸੱਥਰੁ-ਘਾਹ ਫੂਸ ਦਾ ਵਿਛੌਣਾ। ਭੱਠ-ਭੱਠੀ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
									ਮ̍	ਗਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	–
									ਮਿ	ਤ੍ਰ	S	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	S
ਸ	–	ਪ	–	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਗ	–	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਨ	ਨ	ਧ	ਮ̍
ਨੂੰ	S	S	S	S	S	S	S	S	ਹਾ	S	ਲੁ	ਮੁ	ਰੀ	ਦਾ	S
ਗਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	–							
ਦਾS	S	ਕ	ਹ	ਣਾ	S	S	S	S							
x				2				S				3			

ਅੰਤਰਾ

								-	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਧ	ਨ	-	ਧ
								S	ਤੁ	ਧ	ਬਿ	ਨੁ	ਰੇ	S	ਗੁ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਰ	ਜਾ	ਈ	ਆਂ	ਦਾ	ਓ	ਛ	ਣ	S	ਨਾ	S	ਗ	S	ਨਿ	ਵਾ	ਸਾਂ
ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-	-							
ਦੇ	S	ਰ	ਹ	ਣਾ	S	S	S	S							
X				2				S				3			

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੮)

ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸਿ ਰਹੇ ਗੋਪਾਲ॥ ਦੀਨ ਬਾਂਧਵ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਆਦਿ ਅੰਤੇ ਮਧਿ ਤੂਹੈ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਸਗਲ ਮੰਡਲ ਏਕੁ ਸੁਆਮੀ ਸੋਇ॥੧॥ ਕਰਨਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਨੇਤ੍ਰ ਦਰਸਨੁ ਰਸਨਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ॥ ਬਲਿਹਾਰਿ ਜਾਏ ਸਦਾ ਨਾਨਕੁ ਦੇਹੁ ਅਪਣਾ ਨਾਉ॥੨॥੩॥੮॥੬॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਨ ਬਾਂਧਵ-ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਹਾਈ। ਭਗਤਿ ਵਛਲ-ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਕਰਨਿ-ਕੰਨ ਨਾਲ। ਰਸਨਿ-ਜੀਭ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨ਼	ਰੁ	ਗ	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਬ	ਸਿ	ਰ	ਹੇ	ਗੋ	ਪਾ	S	ਲ
ਨ਼	ਰੁ	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਦੀ	S	ਨ	ਬਾਂ	ਧ	ਵ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਵ	ਛ	ਲ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍ਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਦਾ	S	ਸ	ਦਾ	S	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਲ	SS	SS
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਆ	S	ਦਿ	ਅੰ	S	ਤੇ	ਮ	ਧਿ	S	ਤੂ	S	ਹੈ
ਨਨ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਧਨ	ਧਮ̍	ਗ	ਮ̍ਗ	ਰੁਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	S	ਬਿ	ਨਾ	S	ਨਾ	ਹੀS	SS	ਕੋ	ਇS	SS
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰੁ ਗਰੁ ਨ਼ਰੁ ਗਮ̍ ਗਰੁ ਨ਼ਰੁ ਗਮ̍ ਪਧੁ ਪ- ਮ̍ਧ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

2) ਨ਼ਰੁ ਗਮ̍ ਪਧੁ ਪਮ̍ ਗਰੁ ਸ- ਨ਼ਰੁ ਗਮ̍ ਧਨ ਧਮ̍ ਗਰੁ ਸ-

3) ਗਮ̍ ਗਰੁ ਸ- ਮ̍ਧ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਮ̍ਧ ਸੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੭)

ਇਹੀ ਹਮਾਰੈ ਸਫਲ ਕਾਜ॥ ਅਪੁਨੇ ਦਾਸ ਕਉ ਲੇਹੁ ਨਿਵਾਜਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਹ ਮਾਥ ਮੋਰ॥ ਨੈਨਿ ਦਰਸੁ ਪੇਖਉ ਨਿਸਿ ਭੋਰ॥ ਹਸਤ ਹਮਰੇ ਸੰਤ ਟਹਲ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸੰਤ ਬਹਲ॥੧॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਸੰਤ ਗੁਨ ਬਸਹਿ ਮੇਰੈ ਚੀਤਿ॥ ਸੰਤ ਆਗਿਆ ਮਨਹਿ ਮੀਠ॥ ਮੇਰਾ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸੈ ਸੰਤ ਡੀਠ॥੨॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਮੇਰਾ ਹੋਇ ਨਿਵਾਸੁ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਮੋਹਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਸ॥ ਸੰਤ ਬਚਨ ਮੇਰੇ ਮਨਹਿ ਮੰਤ॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੇਰੇ ਬਿਖੈ ਹੰਤ॥੩॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਏਹਾ ਨਿਧਾਨ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਲ ਮੋਹਿ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆ ਧਾਰਿ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮੇਰੇ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਿ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਵਾਜਿ-ਮਿਹਰ ਕਰ। ਮਾਥ ਮੋਰ-ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ। ਨਿਸਿ ਭੋਰ-ਰਾਤ ਦਿਨ। ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਸੰਤ ਬਹਲ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਰਪਨ। ਕਮਲੁ-ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਕੌਲ ਫੁੱਲ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਪਏ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਮੰਤ-ਮੰਤਰ। ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ। ਹੰਤ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਨ਼	ਰੁ	ਗ	ਮ'	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ'	ਪ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਇ	ਤ	ਹੀ	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਸ	ਤ	ਫ	ਲ	ਕਾ	ਤ	ਜ	ਤ
ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਗਮ'	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'ਗ	ਰੁਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ਦਾ	ਤ	ਸ	ਕਉ	ਤ	ਲੇ	ਹੁ	ਨਿ	ਵਾ	ਜਿਤ	ਤਤ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ'	ਧ	ਮ'	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਸੰ	ਤ	ਹ	ਮਾ	ਤ	ਥ	ਤ	ਮੋ	ਤ	ਰ	ਤ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'ਗ	ਰੁਸ
ਨੈ	ਤ	ਨਿ	ਦ	ਰ	ਸੁ	ਪੇ	ਖਉ	ਨਿ	ਸਿ	ਭੋ	ਤ	ਰਤ	ਤਤ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰੁ ਗਗ ਮ'ਗ ਰੁਸ ਗਮ' ਪਪ ਧੁਪ ਮ'ਪ ਮ'ਧ ਨਨ ਧਮ' ਗਗ ਰੁਗ ਰੁਸ
2) ਗਮ' ਪਧੁ ਪਮ' ਧਮ' ਗਰੁ ਸ- ਮ'ਧ ਸੰਨ ਰੁੰਸੰ ਨਧੁ ਪ- ਮ'ਧ ਮ'ਗ ਰੁਸ
3) ਮ'ਪ ਪਧੁ ਪਪ ਮ'ਗ ਰੁਸ ਮ'ਧ ਧਨ ਧਧ ਸੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮ'ਧ ਮ'ਗ ਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਗਮੰ ਗ / ਸਫ ਲ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾਇਣ ਕਰ ਕੇ ਸ ਫ ਲ ਕਾ S ਜ S ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਸਫਲ' ਦੇ 'ਸ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਥਾਂ 8ਵੀਂ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੬)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਉਧਾਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮਿਟਹਿ ਧੰਧ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਛੂਟਹਿ ਬੰਧ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮੂਰਖ ਚਤੁਰ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਕੁਲਹ ਉਧਰ॥੧॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਭਉ ਦੁਖ ਹਰੈ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਅਪਦਾ ਟਰੈ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮੁਚਤ ਪਾਪ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪ॥੨॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਰਿਦ ਬਿਗਾਸ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਕਵਲਾ ਦਾਸਿ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਨਿਧਿ ਨਿਧਾਨ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਤਰੇ ਨਿਦਾਨ॥੩॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰੀ। ਕੋਟਿ ਭਗਤ ਉਧਾਰੁ ਕਰੀ। ਹਰਿ ਦਾਸ ਦਾਸਾ ਦੀਨੁ ਸਰਨ॥ ਨਾਨਕ ਮਾਥਾ ਸੰਤ ਚਰਨ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਸੁ-ਜਿਸ ਦਾ। ਧੰਧ-ਧੰਧੇ, ਜੰਜਾਲ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ, ਫਾਹੀਆਂ। ਕੁਲਹ ਉਧਰ-ਸਾਰੀ ਕੁਲ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ। ਹਰੈ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਪਦਾ-ਬਿਪਤਾ। ਟਰੈ-ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਚਤ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਤਾਪ-ਕਲੇਸ਼। ਕਵਲਾ-ਮਾਇਆ। ਨਿਧਿ-ਨੌ ਨਿਧੀਆਂ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਨਿਦਾਨ-ਅੰਤ ਨੂੰ, ਆਖਿਰ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁਨੁ	ਸਸ	ਰੁ	ਗ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁਸ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮS	ਕਉ	ਨ	ਮ	ਸS	ਕਾS	ਰS
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਪਪ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਸੁ	ਜ	ਪ	ਤ	ਹੋ	ਵਤ	ਉS	ਧਾ	ਰ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮੰਧ	ਮੰ	ਧਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜਾS	ਕੈ	ਸਿਮ	ਰ	ਨਿ	ਮਿ	ਟਹਿ	ਧੰ	S	ਧ
ਰੁੰਗੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧਧ	ਮੰਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ
ਜਾS	ਕੈS	ਸਿਮ	ਰ	ਨਿ	ਛੂ	ਟਹਿ	ਬੰS	SS	ਧS
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਰੁਗਮ ਪ-ਮਗ ਮਧਮਗ ਰੁਰੁਸਸ ਮਧਸੰਸੰ ਨਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਸੰਨਰੁੰ ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਰੁਰੁਸਸ

2) ਗਮਪਧੁ ਪ-ਮਪ ਮਗਰੁਸ ਗਮਧਨ ਧਮਗਮ ਗਗਰੁਸ ਮਧਸੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰਸੰ ਨਧੁਪ- ਮਗਰੁਸ

3) ਨੁਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਨੁਰੁਗਮ ਧਨਧਮ ਗਰੁਸ- ਮਧਸੰਸੰ ਨਰੁੰਗੰਰੁੰ ਨਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੪)

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖਦਾਤਾ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਸਾਦੁ ਆਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਤਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ॥ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹਰਿ ਸਰਿ ਨਾਤਾ॥੧॥ ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨ੍ੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਤਿਨ੍ ਪੂਛਉ ਹਰਿ ਕੀ ਬਾਤਾ॥ ਪਾਇ ਲਗਉ ਨਿਤ ਕਰਉ ਜੁਦਰੀਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਕਰਮਿ ਬਿਧਾਤਾ॥੨॥ ਲਿਲਾਟ ਲਿਖੇ ਪਾਇਆ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਾਤਾ॥ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਇ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਗਵਾਤਾ॥੩॥ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਜਿਨ੍ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਇਆ ਤਿਨ੍ ਕੀ ਊਤਮ ਬਾਤਾ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਪੰਕ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਚਰਨਿ ਪਰਾਤਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ, ਆਨੰਦ। ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਤਾ-ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਈ। ਹਰਿ ਸਰਿ-ਨਾਮ ਜਲ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ। ਪਾਇ ਲਗਉ-ਚਰਨੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹਾਂ। ਜੁਦਰੀਆ-ਬੇਨਤੀ। ਕਰਮਿ-ਮਿਹਰ ਨਾਲ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ। ਲਿਲਾਟ ਲਿਖੇ-ਮੱਥੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਰਾਤਾ-ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਰਸਾਇਣੁ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਊਤਮ ਬਾਤਾ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸ਼ੋਭਾ। ਪੰਕ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਪਰਾਤਾ-ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਜ	ਪਿ	ਮਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੁS	ਖS	ਦਾ	ਤਾ
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਮ	ਗ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਸਾ	ਦੁ	ਆ	ਇ	ਆ
ਮ	ਧ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	S	ਖਿ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	S	ਪS	ਛਾ	ਤਾ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਧਧ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸੰ	
ਥ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਗੁਰ	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ	
ਨ	ਰੇਂ	ਗੰ	ਰੇਂ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁਸ	
ਗੁ	ਰਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁS	ਜਾS	ਤਾS	
x					2		3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਗਰੁਗ ਰੁਸਮੰਮੰ ਗਮੰਗਗ ਧਧਮੰਧ ਮੰਗਨਨ ਧਨਧਮੰ ਸੰਸੰਨਰੇਂ ਸੰਸੰਨਨ ਧੁਧੁਪਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

2) ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਧਨਧਮੰ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਸੰਰੇਂਸੰਸੰ ਰੇਂਗੰਰੇਂਸੰ ਨਰੇਂਨਨ ਧੁਧੁਪਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

3) ਮੰਪਮੰਪ ਧੁਪਮੰਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਮੰਗ ਰੁਸਮੰਧ ਮੰਧਸੰਸੰ ਰੇਂਸੰਨਰੇਂ ਨਨਧੁਧੁ ਪਪਮੰਧ ਮੰਗਰੁਗ ਮੰਗਰੁਸ

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੬੬)

ਕਬੀਰ ਮੈ ਜਾਨਿਓ ਪੜਿਬੋ ਭਲੋ ਪੜਿਬੇ ਸਿਉ ਭਲ ਜੋਗੁ॥ ਭਗਤਿ ਨ ਛਾਡਉ ਰਾਮ ਕੀ ਭਾਵੈ ਨਿੰਦਉ ਲੋਗੁ॥੪੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੜਿਬੋ ਭਲੋ-ਪੜ੍ਹਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪੜਿਬੇ ਸਿਉ-ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲੋਂ। ਜੋਗੁ-ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮੰਗਰੁਸ	ਧੁਨੁ
										ਭਗਤਿS	ਨS
ਰੁ	ਨੁਰੁਸ-	ਸਰੁ	ਨੁਰੁਗ-	ਗਮੰਗ-	ਮੰਪਧੁਪ	ਮੰਧਮੰਗ	ਮੰਨਧਮੰ	ਗ-ਮੰਗ	ਰੁਸ		
ਛਾ	ਡਉSS	ਰਾS	ਮSSS	ਕੀSSS	ਭਾSਵੈS	ਨਿੰSSS	ਦਉSS	ਲੋSSS	ਗੁS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

										ਮੰਮੰਧ-	ਨਧ
										ਕਬੀਰS	ਮੈS
ਸੰਸੰ	ਨਰੇਂਸੰ-	ਨਰੇਂਗੰਰੇਂ	ਸੰਸੰ	ਨਰੇਂਨ-	ਧੁਪ	ਮੰਗ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁਸ		
ਜਾਨਿ	ਉSSS	ਪੜਿਬੋS	ਭਲੋ	ਪSੜਿ	ਬੋS	ਸਿਉ	ਭਲ	ਜੋS	ਗੁS		
x		0		2		0		3		4	

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਨ਼ਰ਼ੁ ਸ- ਧ਼ਨ਼ਰ਼ੁਸ ਨ਼ਰ਼ੁਗ- ਮਪ ਮਧਮਗ ਰ਼ੁਸ

2) ਸ- ਨ਼ਰ਼ੁਗ- ਮਮਗ- ਗਮਪ- ਪਧ਼ੁਪ- ਨਧ਼ੁਪ- ਮਧਮਗ ਰ਼ੁਸ

1) ਨ਼ਰ਼ੁਗਮਗ-ਮਪ ਮਗਰ਼ੁਸਨ਼ਰ਼ੁਗਮ ਗ-ਮਧਮਨਧਮ ਗਰ਼ੁਸ-ਨ਼ਰ਼ੁਗਮ ਪ-ਧ਼ੁਪਨਨਧ਼ੁਪ
ਮਧਨਧਸੰਸੰਰ਼ੁੰਸੰ ਨਰ਼ੁੰਨਧ਼ੁਪ-ਮਗ ਮਧਮਗਰ਼ੁਰ਼ੁਸ-

2) ਮਮਗਮਮਗਮਗ ਰ਼ੁਸਨ਼ਰ਼ੁਗਮਪ- ਧ਼ੁਪਨਨਧ਼ੁਨਨਧ਼ੁ ਨਨਧ਼ੁਪਮਧਮਗ ਰ਼ੁਸਮਧਨਮਧਨ
ਮਧਨਧਸੰਸੰਰ਼ੁੰਸੰ ਗੰਗੰਰ਼ੁੰਸੰਨਰ਼ੁੰਨਧ਼ੁ ਪ-ਮਧਮਗਰ਼ੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੮)

ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਦੇਵ ਅਪਾਰ॥ ਕਉਨੁ ਜਾਨੈ ਚਲਿਤ ਤੇਰੇ ਕਿਛੁ ਅੰਤੁ ਨਾਹੀ ਪਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਇਕ ਖਿਨਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਦਾ ਘੜਿ ਭੰਨਿ ਕਰਨੈਹਾਰੁ॥ ਜੇਤ ਕੀਨ ਉਪਾਰਜਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਨੁ ਦੇਇ ਦਾਤਾਰ॥੧॥ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਆਇਓ ਦਾਸੁ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਭ ਊਚ ਅਗਮ ਮੁਰਾਰ॥ ਕਢਿ ਲੇਹੁ ਭਉਜਲ ਬਿਖਮ ਤੇ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ॥੨॥੨॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਮਰਥ-ਹੇ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ। ਚਲਿਤ-ਤਮਾਸ਼ੇ, ਕੌਤਕ। ਖਿਨਹਿ-ਖਿਨ ਵਿੱਚ। ਉਥਾਪਦਾ-ਨਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਤ ਉਪਾਰਜਨਾ-ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ। ਭਉਜਲ ਬਿਖਮ ਤੇ-ਔਖੇ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗਗ	ਮ	ਗ	ਮਪ	ਧ਼ੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ਼ੁ	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਸ	ਮS	ਰ	ਥ	ਦੇ	S	ਵ	ਅ	ਪਾ	ਰ
ਨ਼ਨ਼	ਰ਼ੁ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਗ
ਕਉ	S	ਨੁ	ਜਾ	S	ਨੈ	ਚ	ਲਿ	ਤ	ਤੇ	S	ਰੇ
ਮਧ	ਸੰ	ਨਰ਼ੁੰ	ਨ	ਧ਼ੁ	ਪ	ਮਧ	ਮ	ਗ	ਰ਼ੁ	-	ਸ
ਕਿS	S	ਛੁS	ਅੰ	S	ਤੁ	ਨਾS	S	ਹੀ	ਪਾ	S	ਰ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਨਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰ਼ੁੰ	ਸੰ
ਇ	S	ਕ	ਖਿ	ਨਹਿ	SS	ਥਾ	ਪਿ	ਉ	ਥਾ	ਪ	ਦਾ
ਨ	ਰ਼ੁੰ	ਨ	ਧ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ਼ੁ	ਸ
ਘ	ੜਿ	S	ਭੰ	ਨਿ	S	ਕ	ਰ	ਨੈ	ਹਾ	S	ਰੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਵਿੱਚ - ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ)

3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ:

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੮੮)

ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੇਨੁ ਬਾਜੈ॥ ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਅਨਹਤ ਗਾਜੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਮੇਘਾ ਰੋਮਾਵਲੀ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਓਢੈ ਕਾਂਬਲੀ॥੧॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਤੂ ਮਾਤਾ ਦੇਵਕੀ॥ ਜਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਰਮਈਆ ਕਵਲਾਪਤੀ॥੨॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਬਨ ਖੰਡ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨਾ॥ ਜਹ ਖੇਲੈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨਾ॥੩॥ ਬੇਨੁ ਬਜਾਵੈ ਗੋਧਨੁ ਚਰੈ॥ ਨਾਮੇ ਕਾ ਸੁਆਮੀ ਆਨਦ ਕਰੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਾਮ ਬੇਨੁ-ਰਾਮ ਦੀ ਬੰਸਰੀ। ਧੁਨਿ-ਸੁਰ। ਅਨਹਤ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਗਾਜੈ-ਗੁੰਜਾਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਘਾ-ਮੇਂਢਾ, ਭੇਡ। ਰੋਮਾਵਲੀ-ਉੱਨ। ਓਢੈ-ਪਹਿਨਦਾ। ਰਮਈਆ-ਸੋਹਣੇ ਰਾਮ ਜੀ। ਕਵਲਾਪਤੀ-ਲੱਛਮੀ ਦੇ ਪਤੀ, ਬਿਸ਼ਨੂ। ਬਨ ਖੰਡ-ਜੰਗਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨਾ-ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਜੰਗਲ। ਗੋਧਨੁ-ਗਾਈਆਂ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਧ	ਮ॑	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਧ	ਨਿ	ਧੰ	ऽ	ਨਿ	ਓ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਬੇ	ਨੁ	ਬਾ	ਜੈ
ਨੁਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਨ	ਧ	ਮ॑	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਮਧੁ	ਰ	ਮ	ਧੁ	ਰ	ਧੁ	ਨਿ	ਅ	ਨ	ਹ	ਤ	ਗਾ	ਜੈ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ॑	ਧ	ਮ॑	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਧ	ਨਿ	ਧ	ऽ	ਨਿ	ਮੇ	ऽ	ਘਾ	ਰੋ	ਮਾ	ਵ	ਲੀ	ऽ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਧ	ਮ॑ਗ	ਰੁਸ
ਧ	ਨਿ	ਧ	ऽ	ਨਿ	ਕ੍ਰਿ	ਸਨ	ਓ	ਢੈ	ਕਾਂ	ਬ	ਲੀऽ	ऽऽ
x					2				3		4	

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰੁਗਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਨੁਰੁਸ- ਗਮੰਪਮੰ ਪਧੁਪਮੰ ਗਮੰਗ- ਮੰਧਨਧ ਸੰਰੁਂਸੰਸੰ ਨਰੁਂਸੰ- ਨਰੁਂਗੰਰੁਂ ਸੰਨਧੁਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

2) ਮੰਧਧਮੰ ਧਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਧਨਨਧ ਨਨਧਧ ਸੰਸੰਰੁਂਸੰ ਗੰਗੰਰੁਂਸੰ ਨਰੁਂਸੰਸੰ ਨਰੁਂਰੁਂਨ ਰੁਂਰੁਂਨਨ ਧੁਧੁਪਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

3) ਗਮੰਪਗ ਮੰਪਗਮੰ ਪਧੁਪਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਮੰਧਸੰਮੰ ਧਸੰਮੰਧ ਸੰਸੰਰੁਂਸੰ ਨਰੁਂਸੰਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮੰਧਮੰਗ ਗਮੰਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ

1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੬)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਰੇ ਮਨ ਟਹਲ ਹਰਿ ਸੁਖ ਸਾਰ॥ ਅਵਰ ਟਹਲਾ ਝੂਠੀਆ ਨਿਤ ਕਰੈ ਜਮੁ ਸਿਰਿ ਮਾਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨਾ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖਿਆ ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੰਗਾਰ॥ ਸੰਸਾਰੁ ਭਉਜਲੁ ਤਾਰਿਆ ਹਰਿ ਸੰਤ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ॥੧॥ ਨਿਤ ਚਰਨ ਸੇਵਹੁ ਸਾਧ ਕੇ ਤਜਿ ਲੋਭ ਮੋਹ ਬਿਕਾਰ॥ ਸਭ ਤਜਹੁ ਦੂਜੀ ਆਸੜੀ ਰਖੁ ਆਸ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ॥੨॥ ਇਕਿ ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਸਾਕਤਾ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ॥ ਧੁਰਿ ਹੋਵਨਾ ਸੁ ਹੋਇਆ ਕੋ ਨ ਮੇਟਣਹਾਰ॥੩॥ ਅਗਮ ਰੂਪੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਅਨਿਕ ਨਾਮ ਅਪਾਰ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਤੇ ਜਨ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਉਰਿ ਧਾਰ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਟਹਲ ਹਰਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਸਾਰ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਜਮੁ-ਮੌਤ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ। ਮਾਰ-ਚੋਟ। ਸੰਗਾਰ-ਸਤਸੰਗ ਵਿੱਚ। ਭਉਜਲੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਤਜਿ-ਛੱਡ ਕੇ। ਦੂਜੀ ਆਸੜੀ-ਕੋਈ ਆਸ। ਸਾਕਤਾ-ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ। ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ-ਬਿਲਕੁਲ ਅੰਨੇ। ਧੁਰਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮੰ
							ਰੇ	ਮ	ਨ	ਟ	ਹ	ਲ	S
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਨ	ਧ	ਮੰ	ਗ
ਹ	ਰਿ	S	ਸੁ	ਖ	ਸਾ	ਰ	ਅ	ਵ	ਰ	ਟ	ਹ	ਲਾ	S

ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਧ	-	ਸੰ	-	ਨਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ
ਝੂ	S	ਠੀ	ਆ	S	S	S	ਨਿS	ਤ	S	ਕ	S	ਰੈ	S
ਮ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-							
ਜ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਿ	ਮਾ	ਰ	S							
X					2								

ਅੰਤਰਾ

							ਮੰਮੰ	ਧਧ	ਧਧ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ
							ਜਿਨਾ	ਮਸ	ਤਕਿ	ਲੀ	ਖਿ	ਆ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰਗੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਤੇ	ਮਿ	ਲੇ	ਸੰ	ਗਾ	ਰ	S	ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ਭਉ	ਜਲੁ	ਤਾਰਿ	ਆ
ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ							
ਹਰਿ	ਸੰ	ਤ	ਪੁਰ	ਖਅ	ਪਾ	ਰ							
X					2								

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਧੁਨੁਸਰੁ ਸ-ਨੁਰੁ ਗਰੁਸ- ਨੁਰੁਗਮੰ ਗਰੁਸ- ਗਮੰਪਧੁ ਪ-ਮੰਪ ਮੰਧਮੰਨ ਧ-ਮੰਗ ਮੰਧਸੰ- ਨਰੁੰਸੰ- ਨਨਧੁਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

2) ਮੰਮੰਗਮੰ ਮੰਗਮੰਮੰ ਗਮੰਗਗ ਰੁਗਰੁਸ ਪਪਮੰਪ ਪਮੰਪਪ ਧੁਪਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਮੰਧਸੰਮੰ ਧਸੰਮੰਧ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਧੁ ਪਪਮੰਗ ਮੰਗਰੁਸ

3) ਮੰਮੰਗਮੰ ਮੰਗਮੰਮੰ ਗਗਰੁਸ ਧਧਮੰਧ ਧਮੰਧਧ ਮੰਧਮੰਗ ਨਨਧਨ ਨਧਨਨ ਧਨਧਮੰ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਸੰਰੁੰਨਨ ਧੁਧੁਪਪ ਮੰਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧੁਪ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਕਰਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ (੯੮੭-੮੮)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਹਰਿ ਸਮਰਥ ਕੀ ਸਰਨਾ। ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭ ਏਕ ਕਾਰਨ ਕਰਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਜੀਵਣੈ ਕਾ ਮੂਲੁ॥ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਤ ਠਾਈ ਸੂਖਮੋ ਅਸਥੂਲ॥੧॥ ਆਲ ਜਾਲ ਬਿਕਾਰ ਤਜਿ ਸਭਿ ਹਰਿ ਗੁਨਾ ਨਿਤਿ ਗਾਉ॥ ਕਰ ਜੋੜਿ ਨਾਨਕੁ ਦਾਨੁ ਮਾਂਗੈ ਦੇਹੁ ਅਪਨਾ ਨਾਉ॥੨॥੧॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਰਥ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਰਾਸਿ-ਪੂੰਜੀ। ਮੂਲੁ-ਸਹਾਰਾ। ਸੂਖਮੋ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕ। ਅਸਥੂਲ-ਬਹੁਤ ਮੋਟੇ ਪਦਾਰਥ। ਆਲ-ਘਰ। ਆਲ ਜਾਲ-ਘਰ ਦੇ ਜੰਜਾਲ। ਤਜਿ-ਛੱਡ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਨ	ਰੁਗ	-ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ऽਰਿ	ऽऽ	ਸ	ਮ	ਰ	ਥ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ
ਗ	ਮਧ	-ਧ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	-
ਜੀ	ऽਉ	ऽ	ਪਿੰ	ਡੁ	ਧ	ਨੁ	ਰਾ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਨਨ	ਰੁੰਨ	-ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਪ੍	ऽਭ	ऽऽ	ਏ	ऽ	ਕ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਸਿ	ऽਮ	ऽਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
ਨ-	-ਰੁੰ	--	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਜੀऽ	ऽਵ	ऽऽ	ਣੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੂ	ऽ	ਲੁ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨਰੁਗਗ ਰੁਗਗਰੁ ਸਗਮਪ ਪਮਪਪ ਧੁਪਮਧ ਨਨਧਨ ਨਧਮਧ ਧਸੰਸੰਨ ਸੰਸੰਨਧ ਨਰੁੰਗੰਗੰ
ਰੁੰਗੰਗੰਰੁੰ ਸੰਨਨਧੁ ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

2) ਗਮਗਮ ਧਮਗਮ ਗਰੁਸ- ਮਪਮਪ ਧੁਪਮਪ ਮਮਗ- ਮਧਮਧ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰ- ਨਰੁੰਨਰੁੰ
ਗੰਗੰਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰ- ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

3) ਮਧਧਮ ਧਧਮਗ ਧਨਨਧ ਨਨਧਮ ਸੰਰੁੰਰੁੰਸੰ ਰੁੰਰੁੰਸੰਸੰ ਰੁੰਗੰਗੰਰੁੰ ਗੰਗੰਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਰੁੰਨ ਰੁੰਰੁੰਨਧੁ
ਪਧੁਧੁਪ ਧੁਧੁਪਪ ਮਧਧਮ ਧਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਅਠਵੀਂ-ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪।। (੯੮੫-੮੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਕਾਟ।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਰਾ ਸੀਸੁ ਕੀਜੈ ਗੁਰ ਵਾਟ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਮੈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਤਿਸੁ ਮਨੁ ਦੇਵਉ ਕਟਿ ਕਾਟ।। ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ

 www.sikhbookclub.com

ਮੇਲਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਬਚਨਿ ਬਿਕਾਨੋ ਹਟਿ ਹਾਟ॥੧॥ ਮਕਰ ਪ੍ਰਾਗਿ ਦਾਨੁ ਬਹੁ ਕੀਆ ਸਰੀਰੁ ਦੀਓ ਅਧ ਕਾਟਿ॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ਬਹੁ ਕੰਚਨੁ ਦੀਜੈ ਕਟਿ ਕਾਟ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਜਸੁ ਗਾਇਓ ਮਨਿ ਉਘਰੇ ਕਪਟ ਕਪਾਟ॥ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਫੋਰਿ ਭਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ ਲਜ ਭਾਨੀ ਮਟੁਕੀ ਮਾਟ॥੩॥ ਕਲਜੁਗਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਜਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖੇ ਲਿਲਾਟ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆ ਸਭ ਲਾਥੀ ਭੂਖ ਤਿਖਾਟ॥੪॥੬॥ਛਕਾ੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਉਰ-ਹਿਰਦਾ। ਵਾਟ-ਰਸਤਾ। ਹਟਿ ਹਾਟ- ਹੱਟੀ ਹੱਟੀ ਤੇ। ਮਕਰ-ਮਕਰ ਰਾਸਿ ਵੇਲੇ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਮਕਰ ਰਾਸਿ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਂਦ ਨੂੰ। ਪ੍ਰਾਗਿ-ਪ੍ਰਯਾਗ ਤੀਰਥ ਤੇ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਉਘਰੇ-ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਕਪਟ ਕਪਾਟ-ਕਿਵਾੜ। ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ-ਮੱਥੇ ਦੀ ਤਿਊੜੀ, ਮਨ ਦੀ ਖਿੱਝ। ਫੋਰਿ-ਤੋੜ ਕੇ। ਲਜ-ਲੋਕ-ਲਾਜ। ਮਟੁਕੀ-ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਮੱਟ। ਲਿਲਾਟ-ਮੱਥਾ। ਤਿਖਾਟ-ਤਿਖ, ਤ੍ਰੇਹ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ̍	ਗ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ̍
							ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਹ	ਰਿ	ਭ	ਜੁ
ਪ	ਧੁ	ਪਪ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਨ	ਧ	ਮ̍	ਗ
ਸ	ਭ	ਕਿਲ	ਬਿ	ਖ	ਕਾ	ਟ	ਹ	ਰਿ	S	ਹ	ਰਿ	ਉ	ਰ
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ̍	ਧ	ਨਧ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ
ਧਾ	ਰਿ	ਓ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ਰੇ	ਮੇ	ਰਾ	SS	ਸੀ	S	ਸੁ	S
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍ਗ	ਰੁਸ							
ਕੀ	ਜੈ	S	ਗੁ	ਰ	ਵਾS	ਟS							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ̍	ਧ	ਧਧ	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਨ	ਧ
							ਮੇ	ਰੇ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ
ਮੈ	ਬਾ	ਤ	ਸੁ	ਨਾ	ਵੈ	S	ਤਿ	ਸੁ	S	ਮ	ਨੁ	ਦੇ	ਵਉ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ̍	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਟਿ	S	ਕਾ	S	ਟ	S	ਹ	ਰਿ	S	ਸਾ	S	ਜ	ਨੁ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਮੇ	ਲਿ	ਓ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ਰੇ	ਗੁ	ਰ	S	ਬ	ਚ	ਨਿ	S
ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ							
ਬਿ	ਕਾ	ਨੋ	ਹ	ਟਿ	ਹਾ	ਟ							
x					2		0			3			

www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਗ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਧ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮ	ਕ	ਰ	ਪ੍ਰਾ	s	ਗਿ	s	ਦਾ	s	ਨੁ	ਥ	ਹੁ	ਕੀ	ਆ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਸ	ਰੀ	ਰੂ	ਦੀ	s	ੳ	s	ਅ	s	ਧ	ਕਾ	s	ਟਿ	s
ਮਮ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਬਿਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਕੋ	s	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਨ	s	ਪਾ	ਵੈ
ਮਮ	ਗ	ਮਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਬਹੁ	ਕੰ	ਚਨੁ	ਦੀ	s	ਜੈ	s	ਕ	ਟਿ	s	ਕਾ	s	ਟ	s
x			2				0			3			

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	s	ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਜ	ਸੁ	ਗਾਇ	ੳ
ਮ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਮ	ਨਿ	s	ੳ	ਘ	ਰੇ	ਕ	ਪ	ਟ	ਕ	ਪਾ	s	ਟ	s
ਨਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਤ੍ਰਿ	ਕੁ	ਟੀ	ਫੋ	s	ਰਿ	ਭ	ਰ	ਮੁ	ਭਉ	ਭਾ	s	ਗਾ	s
ਮ	ਧ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਲ	ਜ	s	ਭਾ	ਨੀ	s	ਮ	ਟੂ	ਕੀ	s	ਮਾ	s	ਟ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਧ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗਿ	ਗੁ	s	ਰੂ	s	ਪ੍ਰੂ	ਰਾ	ਤ੍ਰਿਨ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਜਿ	ਨ	ਧੁ	ਰਿ	ਮ	ਸਤ	ਕਿ	s	ਲਿ	ਖੇ	s	ਲਿ	ਲਾ	ਟ
ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਜ	ਨ	ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਰ	ਸੁ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਪੀ	s	ਆ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸ	s	ਭ	s	ਲਾ	s	ਥੀ	s	ਭੂ	s	ਖ	ਤਿ	ਖਾ	ਟ
x		0		2		3		4			5		

www.sikhbookclub.com

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-ਤਾਨਾਂ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਮੁਖੜਾ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਮਨ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਮਨ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਪ ਧੁ ਪ ਮੰਗ | ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ
| ਹ ਰਿ ਭ ਜੁS | ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੯੮੮)

ਸਭੈ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ ਰਾਮਾ ਬੋਲੈ।। ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਏਕਲ ਮਾਟੀ ਕੁੰਜਰ ਚੀਟੀ ਭਾਜਨ ਹੈਂ ਬਹੁ ਨਾਨਾ ਰੇ।। ਅਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੀਟ ਪਤੰਗਮ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮੁ ਸਮਾਨਾ ਰੇ।।੧।। ਏਕਲ ਚਿੰਤਾ ਰਾਖੁ ਅਨੰਤਾ ਅਉਰ ਤਜਹੁ ਸਭ ਆਸਾ ਰੇ।। ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮਾ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਕੋ ਦਾਸਾ ਰੇ।।੨।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕਲ-ਇੱਕੋ ਹੀ। ਕੁੰਜਰ-ਕੁੰਚਰ, ਹਾਥੀ। ਚੀਟੀ-ਕੀੜੀ। ਭਾਜਨ-ਭਾਂਡੇ। ਨਾਨਾ-ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਅਸਥਾਵਰ-(ਰੁੱਖ ਪਰਬਤ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ) ਜੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਟਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੰਗਮ-ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਹਿੱਲਣ-ਜੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜੀਅ ਜੰਤ। ਕੀਟ-ਕੀੜੇ। ਪਤੰਗਮ-ਪਤੰਗੇ। ਏਕਲ-ਇੱਕ। ਚਿੰਤਾ-ਧਿਆਨ, ਸੁਰਤ। ਅਨੰਤਾ-ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ। ਤਜਹੁ-ਛੱਡ ਦਿਉ। ਨਿਹਕਾਮਾ-ਵਾਸ਼ਨਾ-ਰਹਿਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਮੰਗ	ਰੁ-	ਸਨੁ	ਰੁਗਮੰ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਸਭੈ	ਘS	ਟਰਾ	ਮੁਬੋS	Sਲੈ	ਰਾS	ਮਾS	ਬੋ	ਲੈ
ਨੁਰੁ	ਗਰੁ	-ਗ	ਮੰਧ	ਮੰ	ਨੁਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਰਾS	ਮS	Sਬਿ	Sਨਾ	S	ਕੋS	ਬੋS	ਲੈ	ਰੇ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਮੰ	ਧਮੰ	ਮੰਮੰ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰ	ਸੰ
ਏS	ਕS	ਲਮਾ	Sਟੀ	SS	ਕੁੰ	ਜਰ	ਚੀS	ਟੀ
ਨਰੁੰ	ਨ-	ਨਧੁ	-ਧੁ	ਪ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਭਾS	ਜS	ਨਹੈਂ	SS	S	ਬਹੁ	ਨਾਨਾ	ਰੇ	S
ਗਮੰ	ਧਮੰ	ਮੰਮੰ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰ	ਸੰਸੰ
ਅਸ	ਥਾਵ	ਰਜੰ	Sਗ	Sਮ	ਕੀ	ਟਪ	ਤੰS	ਗਮ
ਨਨ	ਰੁੰਨ	ਨਧੁ	-ਧੁ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਘਟਿ	ਘS	ਟਿਰਾ	Sਮੁ	SS	ਸS	ਮਾS	ਨਾ	ਰੇ
x		2			3			

www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮੰ	-	ਧ	ਮੰ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਏ	s	ਕ	ਲ	ਚਿੰ	s	ਤਾ	s	ਰਾ	s	ਖੁ	s	ਅ	ਨੰ	ਤਾ	s
ਨਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅਉ	s	ਰ	s	ਤ	ਜਹੁ	ਸ	ਭ	ਆ	s	ਸਾ	s	ਰੇ	s	s	s
ਮੰਮੰ	ਮੰ	ਧ	-	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰਸੰ	-	-	-	ਨਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਪ੍	ਣ	ਵੈ	s	ਨਾ	s	ਮਾ	s	ਭਏ	s	s	s	ਨਿਹ	ਕਾ	ਮਾ	s
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਕੋ	s	s	s	ਠਾ	s	ਕੁ	ਰੁ	ਕੋ	s	ਦਾ	s	ਸਾ	s	ਰੇ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਨੁਰੁਗਰੁ ਸ-ਨੁਰੁ ਗਮੰਗਰੁ ਸ-ਨੁਰੁ ਗਮੰਪਮੰ ਗਰੁਸ- ਨੁਰੁਗਮੰ ਪਧੁਪਮੰ ਗਰੁਸ-
2) ਨੁਰੁਗਗ ਰੁਸਨੁਰੁ ਗਮਧਮ ਗਗਰੁਸ ਨੁਰੁਗਮ ਪਪਧੁਪ ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਮਗਰੁਸ
3) ਨੁਰੁਗਮ ਗ-ਮਗ ਰੁਸਨੁਰੁ ਗਮਪ- ਧੁਪਮਧ ਨਸੰਨਰੁੰ ਸੰ-ਨਧੁ ਪ-ਮਧ ਮਗਰੁਸ

1) 3½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 1½ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਬੇ s ਲੈ' ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ 5½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੱਕ 'ਬੇ s ਲੈ' ਫਿਰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ 7½ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਬੇ s ਲੈ', ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) | ਮੰਗ ਰੁ- ਸ | ਇਸ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ
| ਰਾਮਾ ਬੋ ਲੇ | ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੫)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਰਸਿ ਲਾਗਾ॥ ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਲਾਗੋ ਮੇਰਾ ਹੀਅਰਾ ਮਨੁ ਸੋਇਓ ਗੁਰਮਤਿ ਜਾਗਾ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਖੀਨ ਭਏ ਸਾਂਤਿ ਆਈ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਵਡਭਾਗਾ॥੧॥ ਮਨਮੁਖੁ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭੁ ਹੈ ਕਚੂਆ ਜਿਉ ਕੁਸਮ ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਚਾਗਾ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਪਰਤਾਪੈ ਡੰਡੁ ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਲਾਗਾ॥੨॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਾਧ ਅਤਿ ਗੂੜੀ ਜਿਉ ਰੰਗੁ ਮਜੀਠ ਬਹੁ ਲਾਗਾ॥ ਕਾਇਆ ਕਾਪਰੁ ਚੀਰ ਬਹੁ ਫਾਰੇ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਨ ਲਹੈ ਸਭਾਗਾ॥੩॥ ਹਰਿ ਚਾਰ੍ਹਿਓ ਰੰਗੁ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁ ਸੋਭਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਂਗਾ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਰੈ ਜੋ ਹਰਿ ਚਰਨੀ ਜਨੁ ਲਾਗਾ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸੁ-(ਹਿਰਦੇ ਦੇ) ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਦਾ ਖੇੜਾ। ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ। ਹੀਅਰਾ-ਹਿਰਦਾ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਖੀਨ ਭਏ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਕਸੁੰਭੁ-ਕਸੁੰਭੇ ਦਾ ਫੁੱਲ। ਕਚੂਆ-ਕੱਚਾ। ਕੁਸਮ-ਫੁੱਲ। ਚਾਗਾ-ਚੰਗਾ। ਪਰਤਾਪੈ-ਦੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੰਡੁ-ਡੰਨ, ਸਜ਼ਾ। ਕਾਇਆ ਕਾਪਰੁ-ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਕੱਪੜਾ। ਚੀਰ-ਕੱਪੜੇ। ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ-ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ। ਪਖਾਰੈ-ਧੋਂਦਾ ਹੈ। ਜਨੁ-ਸੇਵਕ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸਂ	ਰੁਂ	ਨ	-	ਧੁ
											ਮੇ	ਰਾ	ਮ	s	ਨੁ
ਪ	-	ਪ	-	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਨ਼	ਰੁ	ਗ	-	ਮ̍
ਰਾ	s	ਮ	s	ਨਾ	ਮਿ	ਰ	ਸਿ	ਲਾ	s	ਗਾ	ਕ	ਮ	ਲ	s	s
ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ̍	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਸਂ	-	ਸਂ
ਪ੍ਰ	ਗਾ	ਸੁ	s	ਭਇ	ਆ	ਗੁ	ਰੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਹ	s	ਰਿ	s	s
ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਮ̍ਮ̍	ਗ	ਰੁ	-	ਸ					
ਜ	ਪਿ	ਓ	s	ਭੂ	ਮੁ	ਭਉ	s	ਭਾ	s	ਗਾ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ̍	ਧ	ਨ	ਧ	ਧ
											ਭੈ	s	ਭਾ	s	ਇ
ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਰੁਂ	ਨ	ਧੁ	-
ਭ	ਗ	ਤਿ	s	ਲਾ	ਗੋ	ਮੇ	ਰਾ	ਹੀ	ਅ	ਰਾ	ਮ	s	ਨੁ	s	s
ਪ	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ					
ਜੋ	ਇ	ਓ	s	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਜਾ	s	ਗਾ					
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਗੁਪਾਲਾ॥ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਲੀਨੁ ਭਇਆ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸਾਲਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਜਪਮਾਲਾ॥ ਜਿਨ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖਿਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਬਨਮਾਲਾ॥੧॥ ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨ੍ ਚੂਕੇ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲਾ॥ ਤਿਨ੍ ਜਮੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਹਰਿ ਰਖਵਾਲਾ॥੨॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਕਿਛੂ ਨ ਜਾਣਹੂ ਹਰਿ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਕਰੁ ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਨਿਤ ਮੇਲਤੇ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ॥੩॥ ਬਹੁ ਮੈਲੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਿ ਜਸਿ ਜਾਲਾ॥ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲਾ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਗੁਪਾਲਾ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਾਲਕ ਦਾ। ਰਸਾਲਾ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਜਪਮਾਲਾ-ਜਾਪ। ਹਰਿ ਬਨਮਾਲਾ -ਬਨਵਾਲੀ ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਚੂਕੇ-ਮੁੱਕ ਗਏ। ਜਮੁ-ਮੌਤ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਜਾਲਾ-ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਿਹਾਲਾ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ̍	ਧ	ਧਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	–
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਭ	ਜੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਗੁ	ਪਾ	ਲਾ	S
ਮ̍	ਧ	ਮ̍ਮ̍	ਨ	ਧ	ਮ̍	ਮ̍	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਗ
ਮੇ	ਰਾ	ਮਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਲੀ	ਨੁ	ਭਇ	ਆ	S	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੈ
ਮ̍	ਧ	ਸੰ	ਨਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	–
ਮ	ਤਿ	S	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਰਾ	ਮ	ਰ	ਸਾ	S	ਲਾ	S
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਧ	–	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਧਿ	ਆਈ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਨ	ਰੁੰ	–	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	–	ਨ	ਰੁੰ	–	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਮ	ਨਿ	S	ਜ	ਪੀ	ਐ	S	ਹ	ਰਿ	S	ਜ	ਪ	ਮਾ	ਲਾ
ਮ̍	ਧ	–	ਸੰ	–	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	–
ਜਿ	ਨ	S	ਕੈ	S	S	S	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਲੀ	ਖਿ	ਆ	S
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	–	ਮ̍	ਧ	ਮ̍ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	–
ਹ	ਰਿ	S	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ	ਬਨ	ਮਾ	S	ਲਾ	S
x			2				0			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੯੮੮)

ਮੇਰੋ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੌ ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਠੁਲਾਇ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ ਬੈਕੁੰਠ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ।। ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਬਾਰੀਅਲੇ।।੧।। ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਕ ਤਾਰੀਅਲੇ।। ਐਸਾ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ।।੨।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਧਉ-ਹੇ ਮਾਧੋ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਕੇਸੌ-ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸਾਂਵਲੀਓ-ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਕਰ-ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਧਰੇ-ਧਰ ਕੇ। ਗਜ-ਹਾਥੀ। ਹਸਤੀ-ਹਾਥੀ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਉਧਾਰੀਅਲੇ-ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਅੰਬਰ ਲੇਤ-ਕੱਪੜੇ ਲਾਂਹਦਿਆਂ। ਉਬਾਰੀਅਲੇ-(ਇੱਜ਼ਤ) ਬਚਾਈ। ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ-ਗੋਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ। ਕੇਤਕ-ਕਈ ਜੀਵ। ਅਧਮੁ-ਨੀਚ। ਅਜਾਤਿ-ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਨ	ਰੂੰ	ਰੂੰਰੂੰ
ਮੇ	ਰੋ	S	ਬਾ	ਪੁ	ਮਾ	ਧਉ
ਨ	ਰੂੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਤੂ	ਧ	ਨੁ	ਕੇ	S	ਸੌ	S
ਪ	ਮ̍	ਮ̍	ਧ	-	ਨ	ਧ
ਸਾਂ	ਵ	ਲੀ	ਓ	S	S	S
ਮ̍	ਧ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਬੀ	ਠੁ	S	ਲਾ	S	ਇ	S
X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7
ਮ̍ਮ̍	ਮ̍	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਧ	-
ਕਰ	ਧ	ਰੇ	ਚ	S	ਕ੍ਰ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੂੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਬੈ	ਕੁੰ	ਠ	ਤੇ	S	ਆ	ਏ
ਨਨ	ਰੂੰ	ਰੂੰਰੂੰ	ਗੰ	-	ਰੂੰਰੂੰ	ਸੰ
ਗਜ	ਹ	ਸਤੀ	ਕੇ	S	ਪ੍ਰਾ	ਨ
ਨ	ਨ	ਰੂੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਉ	ਧਾ	ਰੀ	ਅ	S	ਲੇ	S
ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਰੂੰ	ਨ	-
ਦੁਹ	ਸਾ	S	ਸ	ਨ	ਕੀ	S
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਸ	ਭਾ	S	ਦ੍ਰੋ	ਪ	ਤੀ	S
ਮ̍	ਧ	ਧ	ਮ	-	ਗ	-
ਐ	ਬ	ਰ	ਲੇ	S	ਤ	S
ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਉ	ਬਾ	ਰੀ	ਅ	S	ਲੇ	S
X			2		3	

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤਿ) ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਨਰਾਜ ਛੰਦ।। ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਭਾਖਿ ਹੋਂ।। ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਿ ਹੋਂ।। ਕਿਸੂ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋਂ।। ਅਲੇਖ ਬੀਜ ਬੀਜ ਹੋਂ।।੩੪।। ਪਖਾਣ ਪੂਜ ਹੋਂ ਨਹੀਂ।। ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋ ਕਹੀਂ।। ਅਨੰਤ ਨਾਮੁ ਗਾਇ ਹੋਂ।। ਪਰੱਮ ਪੁਰਖ ਪਾਇ ਹੋਂ।।੩੫।। ਜਟਾ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰਿਹੋਂ।। ਨ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ ਸੁਧਾਰਿਹੋਂ।। ਨ ਕਾਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਧਰੋਂ।। ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਮੈ ਕਰੋਂ।।੩੬।। ਭਜੋਂ ਸੁ ਏਕ ਨਾਮਯੰ।। ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਠਾਮਯੰ।। ਨ ਜਾਪ ਆਨ ਕੋ ਜਪੋ।। ਨ ਅਉਰ ਥਾਪਨਾ ਥਪੋ।।੩੭।। ਬਿਅੰਤ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਹੋਂ।। ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਾਇ ਹੋਂ।। ਨ ਧਿਆਨ ਆਨ ਕੋ ਧਰੋਂ।। ਨ ਨਾਮ ਆਨ ਉਚਰੋਂ।।੩੮।। ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਰੱਤਿਯੰ।। ਨ ਆਨ ਮਾਨ ਮੱਤਿਯੰ।। ਪਰੱਮ ਧਿਆਨ ਧਾਰੀਯੰ।। ਅਨੰਤ ਪਾਪ ਟਾਰੀਯੰ।।੩੯।। ਤੁਮੇਵ ਰੂਪ ਰਾਚਿਯੰ।। ਨ ਆਨ ਦਾਨ ਮਾਚਿਯੰ।। ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਉਚਾਰਿਯੰ।। ਅਨੰਤ ਦੂਖ ਟਾਰਿਯੰ।।੪੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਖਿ ਹੋਂ-ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਾਨ-ਲੋਪ। ਭੀਜ-ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਿੱਜਦਾ। ਅਲੇਖ-ਵਰਨਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਪਖਾਣ-ਪੱਥਰ। ਨ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ ਸੁਧਾਰਿਹੋਂ-ਨਾ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਦ੍ਰਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਥਾਪਨਾ ਥਪੋ-ਸਾਜਨਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਤਵੱਕ-ਤੇਰੇ ਨਾਮ। ਰੱਤਿਯੰ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੱਤਿਯੰ-ਮੱਤਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਰੱਮ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਟਾਰੀਯੰ-ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਤੁਮੇਵ-ਤੇਰੇ। ਰਾਚਿਯੰ-ਲੀਨ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮਾਚਿਯੰ-ਲੱਗਾਂ ਗਾ। ਅਨੰਤ-ਬੇਅੰਤ। ਟਾਰਿਯੰ-ਮੇਟ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਗ	ਮ	ਪਪ	ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ
ਕਹਿ	ਓ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	S	ਸੁ	ਕਿ	ਸੂ	ਨ	ਭੇ	S	ਖ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਨ	ਰੁਂ	ਸਂ
ਭਾ	S	ਖਿ	ਹੋਂ	S	S	ਭੀ	S	ਜ	ਹੋਂ	S	S
ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਗ	ਨ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	-	ਸਂ
ਕਿ	ਸੂ	ਨ	ਕਾ	S	ਨ	ਅ	ਲੇ	ਖ	ਥੀ	S	ਜ
ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	-	ਨ	ਰੁਂ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ
ਰਾ	S	ਖਿ	ਹੋਂ	S	S	ਥੀ	S	ਜ	ਹੋਂ	S	S
x			0			ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ
						ਅ	ਲੇ	ਖ	ਥੀ	S	ਜ
						ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
						ਥੀ	S	ਜ	ਹੋਂ	S	S
						x			0		

ਵਾਰ ੩੧ ਪਉੜੀ ੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਸਾਇਰ ਵਿਚਹੁ ਨਿਕਲੈ ਕਾਲਕੂਟੁ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਣੀ।। ਉਤ ਖਾਧੇ ਮਰਿ ਮੁਕੀਐ ਉਤੁ ਖਾਧੇ ਹੋਇ ਅਮਰੁ ਪਰਾਣੀ।। ਵਿਸੁ ਵਸੈ ਮੁਹਿ ਸਪ ਦੈ ਗਰੜ ਦੁਗਾਰਿ ਅਮਿਅ ਰਸ ਜਾਣੀ।। ਕਾਉ ਨ ਭਾਵੈ ਬੋਲਿਆ ਕੋਇਲ ਬੋਲੀ ਸਭਨਾਂ ਭਾਣੀ।। ਬੁਰਬੋਲਾ ਨ ਸੁਖਾਵਈ ਮਿਠ ਬੋਲਾ ਜਗਿ ਮਿਤੁ ਵਿਡਾਣੀ।। ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਸੈਸਾਰ ਵਿਚਿ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਿਕਾਰ ਨਿਸਾਣੀ।। ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਗਤਿ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਇਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਕਾਲਕੂਟੁ-ਜ਼ਹਿਰ, ਵਿਹੁ। ਵਿਸੁ-ਜ਼ਹਿਰ। ਗਰੜ ਦੁਗਾਰਿ-ਗਰੜ ਪਰਿੰਦੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਉਗਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸ। ਬੁਰਬੋਲਾ-ਦੁਰਬਚਨ। ਮਿਤੁ-ਮਿੱਤਰ। ਵਿਡਾਣੀ-ਅਸਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮਧ	ਮਗ	ਰੁਗ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਸ	ਨ਼ਰੁ	ਸ	ਮਧ	ਨਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਰੁਂ	ਗਂਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ
ਸਾS	ਇਰ	ਵਿS	ਚਹੁ	ਨਿ	ਕ	ਲੈS	S	ਉS	ਤS	ਖਾ	ਧੇ	ਮਰਿ	ਮੁਕੀ	ਐ	S
ਮਧ	ਸ	ਨ਼ਨ਼	ਧੁਪ	ਮ	ਮਧ	ਮ	ਗ	ਨਰੁਂ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਕਾS	ਲ	ਕੂਟੁ	ਤੇS	ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਵਾ	ਣੀ	ਉਤੁ	ਖਾ	ਧੇ	ਹੋਇ	ਅਮ	ਰੁਪ	ਰਾ	ਣੀ
x				0				x				0			

 www.sikhbookclub.com

੨੧-ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਕਠਿਨ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਲਵ, ਮਾਰੁਵ, ਮਾਰੁਵਾ, ਮਾਰਵਿਕਾ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਠਾਠ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਗੌਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਜੋ ਥਾਟ ਮਾਰਵਾ ਦਾ ਆਸ਼੍ਰਿਤ ਰਾਗ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਰਵਾ ਤੇ ਮਾਰੂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਰਾਗ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ 10 ਤੋਂ 11.30 ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੧੦ ਤੋਂ ੧੧.੩੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਮੰ ਪ ਧ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਮੰ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮੰ ਪ ਨ ਧ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਗ ਮੰ ਗ ਰ ਸ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰਕਾਯਮ' ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੁਰ ਤੀਵਰ, ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਮਾਰੂ ਮਸਤ ਅੰਗ ਮੇਵਾਰਾ'। ਟੰਕ, ਇਰਾਕ, ਭੈਰਵੀ, ਆਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ', 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ', 'ਰਾਗ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰੂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੌਨਪੁਰੀ, ਗੌਰੀ, ਪਰਜ, ਸੋਰਠ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਰੂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਸੰਕੀਰਨ ਹੈ, ਮੌਸਮ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਜੋਸ਼ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਹਰਿ ਰਥਿ ਪੰਖ ਉਡਤ ਸੁਰ ਪਾਈ। ਗੋਰ ਗਾਤ ਬਸਤਰ

ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਕੁੰਕਮ ਅੰਗ ਲਗਾਈ। ਬਚਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਥ ਮੇਂ ਨੇਜਾ ਮਾਥੇ ਮੁਕਟ ਬਨਾਯੋ। ਮਹਾਂ ਬਲਿਸਟ ਉਦਤ ਉਦ ਮਦ ਸੋਂ ਮਾਰੂ ਨਾਊਂ ਧਰਾਯੋ।। ਟੇਕ ਇਹਾਂਕ ਭੈਰਵੀ ਆਸਾ ਚਾਰੋਂ ਸੁਰਨ ਸੁਧਾਰੀ। ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਬੀਤੇ ਤੇ ਗਾਵੇ ਅਰਧ ਰਾਤ ਲੌ ਭਾਰੀ। ਜੈਸੇ ਸੁਨਯੋ ਕਹਿਯੋ ਮੈਂ ਤੈਸੋ ਯਾਕੋ ਸੁਜਸ ਅਪਾਰੂ। ਸੁਨ ਕੇ ਸੁਧ ਨ ਰਹੇ ਕਾਯਰ ਕੀ ਜਬ ਬਾਜੇ ਧੁਨ ਮਾਰੂ'। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਯੁਧ ਅਤੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਅਰੋਹ – ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਪ, ਗ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰੂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰੂਆ ਜਾਂ ਮਾਰਵਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ੧੪ਵੀਂ ਤੋਂ ੧੯ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੧੪੪ ਸ਼ਬਦ, ੨ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਰੂ ਕਾਫੀ ਵੀ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀ ਰੁੱਤ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ੍ਹ ਸ ਰ, ਸ ਗ, ਮ ਗ ਮ̍, ਧ ਮ̍ ਗ ਮ ਰ, ਮ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਮ ਗ, ਰ ਮ̍ ਗ, ਰ ਸ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਹੈ ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਮ ਗ ਮ, ਪ ਧ, ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਰ ਗ ਸ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ, ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਤੇ

 www.sikhbookclub.com

ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਰ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਚੌਥਾ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ਼ ਰੁ ਗ ਮ, ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ ਮ, ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਮ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਗ, ਸ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਗੰਧਾਰ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਰ ਸ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਦਾ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਮ ਗ ਮ, ਪ ਧ ਸਂ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਗੰਧਾਰ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸਗ, ਗਮ, ਪ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ, ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਰੋਹ- ਨ਼ ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਗ, ਰ ਸ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨ ਬਣ ਸਕੀ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ (੧੯੯੧) ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ ਬਿਹਾਗ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਠੀਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ 'ਜਾਨਹੁ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ' ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਸ (ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੋ.) ਨੇ ਭਾਈ ਕਰਮਾ ਰਬਾਬੀ (ਭਾਈ ਚਾਂਦ

ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ) ਕੋਲੋਂ ੧੯੮੫ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਬੰਦਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਖਨਊ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਂਤਲ ਨੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਰੂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ 'ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਰਹਿਓ' (ਮਾਰੂ ਮ:੫) ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ੧੯੨੭-੨੮ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤੇ ਜੋ ਭਾਈ ਛੈਲ ਰਬਾਬੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਗਾਇਣ ਕੀਤੀ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਸਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ, ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਾਰਨ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਜੋ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਗਾਇਣ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਪ ਪ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ। ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਦ ਵੱਲੋਂ ੧੯੯੧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ੩੧ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਆਡੀਓ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ 'ਮੋ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਕਹੀਅਤ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ' ਏਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਗਾਈ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ ਮਾਰੂ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਰਾਗੁ ਵਡਹੰਸ ਅਤੇ ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:- **ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਅਰਾਧੀਐ ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਬੈਰਾਗੁ।।**
ਜੀਤੇ ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ ਨਾਨਕ ਸਫਲ ਮਾਰੂ ਇਹੁ ਰਾਗੁ।।੩।। (ਸ:ਵ.ਵ.ਮ.੫)(੧੪੨੫)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਇੱਕੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੯੮੯ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧-੪੫, ਮ:੩ ਦੇ ੩੦, ਮ:੪-੧੦, ਮ:੫-੫੪ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩ ੧੦੮੬ ਤੋਂ ੧੦੯੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨, ੧੩ ਤੇ ੧੪ ਇਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ, ਹੋਰ ੧੯ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ, ਕੁਲ ੪੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਸਲੋਕ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧-੧੮, ਮ: ੨-੧, ਮ: ੩-੨੩, ਮ:੪-੩ ਤੇ ਮ:੫-੨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ: ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਬਾਣੀ ੧੦੯੪ ਤੋਂ ੧੧੦੨ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ੨੩ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ੩-੩ ਸਲੋਕ ਮ:੫ ਦੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੬੯ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੧੧੦੨ ਤੋਂ ੧੧੦੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੧, ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਉ ਜੀ ਦਾ ੧, ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਉ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ, ਕੁਲ ੧੫ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਹੋਰ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਖਣੀ ਤੇ ਮਾਰੂ ਕਾਫੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਾਰੂ ਥਾਟ-ਖਮਾਜ ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ, ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ।
ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਰ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਪ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਗ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਨੁ ਧ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਮੰ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੰ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ - ਰ ਸ।

ਸ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਪ ਨੁ - ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੰ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੰ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ ਰ, ਸ।

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ:੫) (੧੦੯੫)

ਡਖਣੇ ਮ:੫।। ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਙਣੇ ਹਭ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਹੋਇ।। ਹਿਕਸੁ ਕੰਤੈ ਬਾਹਰੀ ਮੈਡੀ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੋਇ।।੧।।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਤਹਿ-ਆ ਜਾਏਂ। ਅੰਙਣੇ-(ਹਿਰਦੇ) ਵੇਹੜੇ ਵਿੱਚ। ਹਭ-ਸਾਰੀ। ਧਰਤਿ-(ਭਾਵ) ਸਰੀਰ। ਵਾਤ-ਖ਼ਬਰ, ਸੁਰਤ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੫)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਅਰਾਧੀਐ ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਬੈਰਾਗੁ।। ਜੀਤੇ ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ ਨਾਨਕ ਸਫਲ ਮਾਰੂ ਇਹੁ ਰਾਗੁ।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਰਾਧੀਐ-ਸਿਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ-ਰੰਗ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਬੈਰਾਗੁ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰਾਮਤਾ। ਜੀਤੇ-ਜਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ-(ਕਾਮਾਦਿਕ) ਪੰਜੇ ਵੈਰੀ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਸ-ਸਰ
															ਵਾਂsਹਿs
ਗਗਰਗਸ	ਸਗ	ਮ-ਗਮ	ਮਪਮ-	ਪਧਪਗ	ਰਗਰਸ	ਸਗਮ-	ਪ-ਮਪ	ਪਨੁਧਪ	ਮਪਮਗ	ਰਰਸ-	ਮਗਮ-	ਪ-ਧੁਪ	ਧੁਨਧੁਪ	ਧੁਨਧੁਪ	ਧੁਨਧੁਪ
ਗੁਰsਕੂs	ਜੇਤੂ	ਵਤsਤਹਿ	ਅੰਙਣੇs	ਹsਭs	ਧਰਤਿs	ਸੁਹਾਵੀs	ਹੋsਇs	ਹਿsਕਸੁ	ਕੰsਤੈs	ਬਾਹਰੀs	ਮੈsਡੀs	ਵਾsਤਨ	ਪੁਛੈਕੋਇ	ਪੁਛੈਕੋਇ	ਪੁਛੈਕੋਇ
ਪਧੁਮਪ	ਮਗਮਪ	ਧੁਪਮੰਪ	ਧਨਸੰ-	ਗੰ-ਰੰਸੰ	ਨੁ-ਧਪ	ਧਪਗਗ	ਮਗਮਪ	ਧਪਮੰਪ	ਧੁਨਧੁਪ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ
ਗੁਰਕੈs	ਸਬਦਿs	ਅਰਾਧੀਐ	ਨਾsਮਿs	ਰੰsਗਿs	ਬੈsਰਾਗੁ	ਜੀਤੇਪੰਚ	ਬੈਰਾਈਆ	ਨਾsਨਕ	ਸਫਲs	ਮਾsਰੂs	ਇਹੁਰਾਗੁ	ਮਾsਰੂs	ਇਹੁਰਾਗੁ	ਮਾsਰੂs	ਇਹੁਰਾਗੁ
ਗਗਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
X				2				0				3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੦੫)

ਮੇਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਅਤਿ ਭਾਰਾ॥ ਮੋਹਿ ਸੇਵਕੁ ਬੇਚਾਰਾ॥੧॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਮੋ ਕਉ ਦੇਹੁ ਦਾਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਗਲੇ ਮੈ ਦੇਖੇ ਜੋਈ। ਬੀਜਉ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ।੨॥ ਜੀਅਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਿ ਸਮਾਹੈ॥ ਹੈ ਹੋਸੀ ਆਹੇ॥੩॥ ਦਇਆ ਮੋਹਿ ਕੀਜੈ ਦੇਵਾ॥ ਨਾਨਕ ਲਾਗੋ ਸੇਵਾ॥੪॥੫॥੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਤਿ ਭਾਰਾ-ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜੋਈ-ਖੋਜ ਕੇ। ਬੀਜਉ-ਦੂਜਾ। ਸਮਾਹੈ-ਰਿਜ਼ਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਹੇ-ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਲਾਗੋ-ਲੱਗਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
								ਮੋ	S	ਹ	ਨੁ	ਲਾ	ਲੁ	ਮੇ	ਰਾ
ਪਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	ਰਰ	-	ਗਰ	ਸ	ਮਗ	ਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ
ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਮ	ਨ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨਾS	S	ਮੋS	S	ਕਉ	S	ਦੇ	S	ਹੁ	SS
ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ								
ਦਾ	S	SS	SS	ਨਾ	S	SS	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧ	ਨ
								ਮੇ	S	ਰਾ	S	ਠਾ	S	ਕੁ	ਰੁ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਅ	S	ਤਿ	S	ਭਾ	S	ਰਾ	S	ਮੋ	S	ਹਿ	S	ਸੇ	S	ਵ	ਕੁ
ਧਪ	ਮ	ਪਮ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ								
ਬੇS	S	ਚਾS	S	ਰਾ	S	SS	S								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਗ ਮਗ ਮਪ ਨੁਧ ਪ- ਧਪ ਗਰ ਸ- 2) ਮਗ ਮਪ ਨੁਧ ਪ- ਪਧ ਪਮ ਗ- ਰਸ

3) ਪਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਪਧ ਪਗ ਗਰ ਸ- 4) ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਪ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

5) ਮਗ ਮਪ ਧੁਨ ਧੁਪ ਮਪ ਧਪ ਗਰ ਸ- ਮਗ ਮਪ ਧਨ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

6) ਮਗ ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਮਗ ਮਪ ਧਨ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਧਪ ਗ- ਗਰ ਸ-

7) ਮਗ ਮਪ ਧੁਨ ਧੁਪ ਧੁਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਧਨ ਸੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪ- ਧਪ ਗਰ ਸ-

1) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਸੱਮ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਦੇ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) ਸੱਮ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੧੮)

ਆਉ ਜੀ ਤੂ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨਾਵਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਧੁ ਆਵਤ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਹਰਿ ਜਸੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਗਾਵਨਾ॥੧॥ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਹਿਰਦੈ ਵਾਸੈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਮਿਟਾਵਨਾ॥੨॥ ਭਗਤ ਦਇਆ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਰਗਾਸੈ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਖ ਤਜਾਵਨਾ॥੩॥ ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ ਹੋਤ ਪੁਨੀਤਾ ਪੁਨਰਪਿ ਗਰਭਿ ਨ ਪਾਵਨਾ॥੪॥ ਨਉ ਨਿਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ਜੋ ਤੁਮਰੈ ਮਨਿ ਭਾਵਨਾ॥੫॥ ਸੰਤ ਬਿਨਾ ਮੈ ਥਾਉ ਨ ਕੋਈ ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਜਾਵਨਾ॥੬॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਰਾਖੈ ਸੰਤਾ ਸੰਗਿ ਸਮਾਵਨਾ॥੭॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਚਲਤੁ ਦਿਖਾਇਆ ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਵਨਾ॥੮॥੨॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸ੍ਰਵਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਤਜਾਵਨਾ-ਤਿਆਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਨੀਤਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪੁਨਰਪਿ-ਫਿਰ ਫਿਰ। ਨਉ ਨਿਧਿ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੌਂ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਗ	-	ਮ	-
												ਆ	S	ਉ	S
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ
ਜੀ	S	ਤੂ	S	ਆ	S	ਉ	S	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	S	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਪਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੇ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	S	ਸੁ	ਨਾ	S	ਵ	ਨਾ	S	S	S	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗਰ	ਸ				
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	S	ਸੁ	ਨਾ	S	ਵ	ਨਾ	S	SS	S				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ
												ਤੁ	ਧੁ	ਆ	ਵਤ
ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ
ਮੇ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਪ	ਧੁ	ਮੇ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ				
ਤੁ	ਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਗਾ	S	ਵ	S	ਨਾ	S	S	S				
x				2				0				3			

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੯।। (੧੦੦੮)

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ।। ਜਾ ਕਉ ਸਿਮਰਿ ਅਜਾਮਲੁ ਉਧਰਿਓ ਗਨਿਕਾ ਹੂ ਗਤਿ ਪਾਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਪੰਚਾਲੀ ਕਉ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਧਿ ਆਈ।। ਤਾ ਕੋ ਦੂਖੁ ਹਰਿਓ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਅਪਨੀ ਪੈਜ ਬਢਾਈ।।੧।। ਜਿਹ ਨਰ ਜਸੁ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਗਾਇਓ ਤਾ ਕਉ ਭਇਓ ਸਹਾਈ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੈ ਇਹੀ ਭਰੋਸੈ ਗਹੀ ਆਨਿ ਸਰਨਾਈ।।੨।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਧਰਿਓ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਗਨਿਕਾ-ਵੇਸਵਾ। ਪੰਚਾਲੀ-ਦ੍ਰੋਪਤੀ। ਹਰਿਓ-ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ। ਜਸੁ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ-ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਗਹੀ-ਫੜ੍ਹੀ। ਆਨਿ-ਆ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ
											ਹ	ਰਿ	ਕੋ	S	S
ਪ	-	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਧੁ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	S	ਈ	ਜਾ	S	ਕਉ	S	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	-	ਧ
ਸਿ	ਮ	ਰਿ	S	ਅ	ਜਾ	ਮ	ਲੁ	ਉਧ	ਰਿ	ਓ	ਗ	ਨਿ	ਕਾ	S	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਹੂ	S	ਗ	ਤਿ	ਪਾ	S	S	S	ਈ	S	S					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ
											ਪੰ	S	ਚਾ	S	ਲੀ
ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ
ਕਉ	S	S	S	ਰਾ	S	ਜ	ਸ	ਭਾ	S	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਮ	S	S
ਧ	-	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਨਾ	S	ਮ	S	ਸੁ	ਧਿ	ਆ	S	ਈ	S	S					
X				2				0				3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੦੦੫-੦੬)

ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਤਾਰਨ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲੇ ਬਲਿ ਜਾਈਐ।। ਐਸਾ ਕੋਈ ਭੇਟੈ ਸੰਤੁ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ।।੧।। ਮੋ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਕਹੀਅਤ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ।। ਏਹਾ ਓਟ ਆਧਾਰਾ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸਰਬ ਧਾਰਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨ ਇਕ ਬਿਨਉ ਦੀਨਾ।। ਤੁਮਰੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨਹੁ ਤੁਮ ਜਲ ਹਮ ਮੀਨਾ।।੨।। ਪੂਰਨ ਬਿਸਥੀਰਨ ਸੁਆਮੀ ਆਹਿ ਆਇਓ ਪਾਛੈ।। ਸਗਲੋ ਭੂ ਮੰਡਲ ਖੰਡਲ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਹੀ ਆਛੈ।।੩।। ਅਟਲ ਅਖਇਓ ਦੇਵਾ ਮੋਹਨ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ।। ਦਾਨੁ ਪਾਵਉ ਸੰਤਾ ਸੰਗੁ ਨਾਨਕ ਰੇਨੁ ਦਾਸਾਰਾ।।੪।।੬।।੨੨।।

www.sikhbookclub.com

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਸਰਬ ਧਾਰਨ-ਹੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ! ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨ-ਹੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ! ਦੀਨਾ-ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਬਿਸਥੀਰਨ-ਹੇ ਸਾਰੇ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ! ਆਹਿ-ਤਾਂਘ ਨਾਲ। ਪਾਛੈ-ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ। ਭੂ-ਧਰਤੀ। ਖੰਡਲ-ਹਿੱਸੇ। ਆਛੈ-ਹੈਂ। ਅਖਇਓ-ਹੇ ਨਾਸ-ਰਹਿਤ! ਰੇਨੁ ਦਾਸਾਰਾ-ਤੇਰੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਮੋ	ਕਉ	ਙ	ਕੋ	ਇ	ਨ	ਜਾ	ਙ	ਙ	ਨ	ਙ	ਤ
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	-	ਗ	ਰ	ਸ
ਕਹੀ	ਅ	ਤ	ਦਾ	ਸੁ	ਙ	ਤੂ	ਮਾ	ਙ	ਰਾ	ਙ	ਙ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਏ	ਹਾ	ਙ	ਓ	ਙ	ਟ	ਆ	ਧਾ	ਙ	ਰਾ	ਙ	ਙ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	-	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	-
ਪਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾ	ਰ	ਨ	ਤਾ	ਙ	ਙ	ਰ	ਨ	ਙ
ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	-	ਨੁ	ਧ	-	ਪ
ਬਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬਲੇ	ਬਙ	ਲਿ	ਜਾ	ਙ	ਈ	ਐ	ਙ	ਙ
ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਬਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬਲੇ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	ਙ	ਈ	ਐ	ਙਙ	ਙ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਪ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨੁਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਸ
2)	ਮਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਧਨ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ-
3)	ਮਗ	ਮਪ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਧੁਨ	ਸਂਨ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਗ-	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਤੇ 'ਕੋਇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

4) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੦੦-੦੧)

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਜਾਨੈ ਤਿਸ ਤੇ ਕਹਾ ਦੁਲਾਰਿਓ॥ ਹਸਤ ਪਾਵ ਝਰੇ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਅਗਨਿ ਸੰਗਿ ਲੈ ਜਾਰਿਓ॥੧॥ ਮੂੜੇ ਤੈ ਮਨ ਤੇ ਰਾਮੁ ਬਿਸਾਰਿਓ॥ ਲੂਣੁ ਖਾਇ ਕਰਹਿ ਹਰਾਮਖੋਰੀ ਪੇਖਤ ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਸਾਧ ਰੋਗੁ ਉਪਜਿਓ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਟਰਤ ਨ ਕਾਹੂ ਟਾਰਿਓ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਿਸਰਤ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਪਾਇਓ ਇਹੁ ਨਾਨਕ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰਿਓ॥੨॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਹਾ ਦੁਲਾਰਿਓ-ਕਿੱਥੇ ਕੁਝ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਝਰੇ-ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਰਿਓ-ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂੜੇ-ਹੇ ਮੂਰਖ! ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ-ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਕੇ, ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ। ਅਸਾਧ ਰੋਗੁ-ਉਹ ਰੋਗ ਜਿਸਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਟਰਤ ਨ-ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ। ਟਾਰਿਓ-ਟਾਲਿਆਂ, ਦੂਰ ਕੀਤਿਆਂ। ਤਤੁ-ਭੇਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੂ	ੜੇ	ਤੈ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ਰਾ	S	ਮੁ	ਬਿ	ਸਾ	ਰਿ	ਓ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਲੂ	S	ਣੁ	ਖਾ	S	ਇ	ਕ	ਰਹਿ	S	ਹ	ਰਾ	ਮ	ਖੋ	ਰੀ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੇ	ਖ	ਤ	ਨੈ	S	ਨ	ਬਿ	ਦਾ	S	ਰਿ	ਓ	S	S	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	S	ਮੀ	ਸ	ਭ	ਬਿ	ਧਿ	ਜਾ	S	ਨੈ	S
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	-	-
ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਕ	ਹਾ	S	ਦੁ	ਲਾ	S	ਰਿ	ਓ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	ਪ
ਹ	ਸ	ਤ	ਪਾ	S	ਵ	ਝ	ਰੇ	ਖਿ	ਨ	ਭੀ	S	ਤ	ਰਿ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ
ਅ	ਗ	ਨਿ	ਸੰ	S	ਗਿ	ਲੈ	S	ਜਾ	ਰਿ	ਓ	S	SS	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਗ ਮਪ ਧੁਪ ਮੰਪ ਧੁਨ ਧੁਪ ਮੰਪ ਧੁਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮੰਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

2) ਪਧ ਪਮ ਗਗ ਰਸ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

3) ਪਪ ਨੁਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਪਪ ਧਨ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਪਧ ਪਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

(੧੧੦੬)

ਕਬੀਰੁ।। ਮਾਰੂ।। ਰਾਮੁ ਸਿਮਰੁ ਪਛੁਤਾਹਿਗਾ ਮਨ।। ਪਾਪੀ ਜੀਅਰਾ ਲੋਭੁ ਕਰਤੁ ਹੈ ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਉਠਿ ਜਾਹਿਗਾ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਲਾਲਚ ਲਾਗੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਮਾਇਆ ਭਰਮ ਭੁਲਾਹਿਗਾ।। ਧਨ ਜੋਬਨ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਕਾਗਦ ਜਿਉ ਗਲਿ ਜਾਹਿਗਾ।।੧।। ਜਉ ਜਮੁ ਆਇ ਕੇਸ ਗਹਿ ਪਟਕੈ ਤਾ ਦਿਨ ਕਿਛੁ ਨ ਬਸਾਹਿਗਾ।। ਸਿਮਰਨੁ ਭਜਨੁ ਦਇਆ ਨਹੀ ਕੀਨੀ ਤਉ ਮੁਖਿ ਚੋਟਾ ਖਾਹਿਗਾ।।੨।। ਧਰਮ ਰਾਇ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਕਿਆ ਮੁਖੁ ਲੈ ਕੈ ਜਾਹਿਗਾ।। ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਤਰਿ ਜਾਂਹਿਗਾ।।੩।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੀਅਰਾ-ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿੰਦ। ਗਰਬੁ-ਮਾਣ। ਗਹਿ-ਫੜਕੇ। ਪਟਕੈ-ਪਟਕਾਇਆ। ਨ ਬਸਾਹਿਗਾ-ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗੀ। ਮੁਖੁ - ਮੂੰਹ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	-	ਗਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	S	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰੁ	S	S	ਪਛੁ	ਤਾ	ਹਿ	ਗਾ	ਮ	ਨ
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਪਾ	S	ਪੀ	S	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	S	ਲੋ	ਭੁ	ਕ	ਰ	ਤੁ	ਹੈ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਆ	S	ਜੁ	S	ਕਾ	S	ਲਿ	S	ਉਠਿ	ਜਾ	ਹਿ	ਗਾ	SS	S
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਲਾ	S	ਲ	ਚ	ਲਾ	S	ਗੇ	S	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਗ	ਵਾਇ	ਆ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮਾ	ਇ	ਆ	S	ਭ	ਰ	ਮ	S	ਭੁ	ਲਾ	ਹਿ	ਗਾ	SS	S
x		0		2		3		4			5		

ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਠਹਿਰਾਉ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਠਹਿਰਾਉ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

2) ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੧੯)

ਜੀਵਨਾ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਦ ਜੀਵਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪੀਵਨਾ ਜਿਤੁ ਮਨੁ ਆਘਾਵੈ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਪੀਵਨਾ॥੧॥ ਖਾਵਨਾ ਜਿਤੁ ਭੂਖ ਨ ਲਾਗੈ ਸੰਤੋਖਿ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀਵਨਾ॥੨॥ ਪੈਨਣਾ ਰਖੁ ਪਤਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਫਿਰਿ ਨਾਗੇ ਨਹੀ ਥੀਵਨਾ॥੩॥ ਭੋਗਨਾ ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਲੀਵਨਾ॥੪॥ ਬਿਨੁ ਤਾਗੇ ਬਿਨੁ ਸੂਈ ਆਨੀ ਮਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਸੰਗਿ ਸੀਵਨਾ॥੫॥ ਮਾਤਿਆ ਹਰਿ ਰਸ ਮਹਿ ਰਾਤੇ ਤਿਸੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਕਬਹੂ ਅਉਖੀਵਨਾ॥੬॥ ਮਿਲਿਓ ਤਿਸੁ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਿ ਜਿਸੁ ਦੀਵਨਾ॥੭॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਰਣ ਸੰਤ ਧੋਇ ਪੀਵਨਾ॥੮॥੩॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਘਾਵੈ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪਤੀਵਨਾ-ਰੱਜੇ ਰਹਿਣਾ। ਥੀਵਨਾ-ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਮਧੇ-ਵਿੱਚ। ਲੀਵਨਾ-ਪੀਣਾ। ਮਾਤਿਆ-ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਸਤ। ਅਉਖੀਵਨਾ-ਘਟ ਜਾਣਾ। ਸਰਬ ਨਿਧਾਨਾ-ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜਿਸੁ ਦੀਵਨਾ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	ਪਧੁ	ਨ	ਧੁਪ	ਮੰਪ
ਜੀ	ਵS	ਨਾS	SS	S	ਸਫ	ਲ	ਜੀS	ਵਨ
ਮਗ	ਮਮ	ਪਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਸੁਨਿ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਜS	ਪਿ	ਸ	ਦ	ਜੀਵ	ਨਾS
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਪੀ	ਵ	ਨਾ	ਜਿS	ਤੁ	ਮਨੁ	ਆ	ਘਾ	ਵੈ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਰS	ਸੁ	ਪੀਵ	ਨਾ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਗਮਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਮਗਮਪ ਧਪਮਪ ਧਨਸੰਨੁ ਧਪਮਪ ਪਧਪਗ ਰਰਸਸ
2) ਪਧੁਮੰਪ ਧਨਸੰਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਧਧਪਧ ਧਪਧਧ ਪਧਪਗ ਗਗਰਗ ਗਰਗਗ ਰਰਸਸ
3) ਮਗਮਪ ਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧਪਮਪ ਗਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਗਰ ਸ ਤੇ ਸਫ ਲ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਇਸ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੦੦੦)

ਖੁਲਿਆ ਕਰਮੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਈ ਠਾਕੁਰ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਈ।। ਸ੍ਰਮੁ ਥਾਕਾ ਪਾਏ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ ਮਿਟਿ ਗਈ ਸਗਲੀ ਧਾਈ।।੧।। ਅਬ ਮੋਹਿ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਈ। ਚੀਤਿ ਆਇਓ ਮਨਿ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸਰਣਾਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਨਿਵਾਰੇ ਨਿਵਰੇ ਸਗਲ ਬੈਰਾਈ। ਸਦ ਹਜੂਰਿ ਹਾਜਰੁ ਹੈ ਨਾਜਰੁ ਕਤਹਿ ਨ ਭਇਓ ਦੂਰਾਈ।।੨।। ਸੁਖ ਸੀਤਲ ਸਰਧਾ ਸਭ ਪੂਰੀ ਹੋਏ ਸੰਤ ਸਹਾਈ।। ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਕੀਏ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ।।੩।। ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਸਗਲ ਭੈ ਖੋਏ ਗੋਬਿਦ ਚਰਣ ਓਟਾਈ।। ਨਾਨਕੁ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਲਿਵ ਲਾਈ।।੪।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸ੍ਰਮੁ-ਥਕੇਵਾਂ, ਦੌੜ ਭੱਜ। ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ-ਟਿਕਾਣਾ। ਧਾਈ-ਭਟਕਣਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ। ਨਿਵਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਨਾਜਰੁ-ਨਾਜਰ, ਸਭ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਦੂਰਾਈ-ਦੂਰ। ਸੀਤਲ-ਠੰਢ। ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ। ਓਟਾਈ-ਓਟ ਲਿਆਂ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਸੁਰਤ ਜੋੜ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗਗ	ਮਮ	ਪ	ਨੁਧ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਮੋਹਿ	ਜੀ	ਵS	ਨ	ਪਦ	ਵੀS	ਪਾ	ਈS	S
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਚੀ	ਤਿS	ਆ	ਇਓ	ਮਨਿ	ਪੁਰ	ਖੁ	ਬਿ	ਧਾ	ਤਾ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੀ	S	ਸS	ਰ	ਣਾS	ਈS	S
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਪ	ਧਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਖੁਲਿ	ਆS	ਕS	ਰS	ਮੁ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਭਈ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ
ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗਾS	SS	ਈ	SS	S
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਗਮਪ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਪਧਪਧ ਧਪਧਧ ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ

2) ਪਧੁਨਨ ਧੁਪਮਪ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮਪਪਧੁ ਨਸੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

3) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧੁਮਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਰਸ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਨੁਧੁ ਤੇ 'ਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ | ਗਰ ਗਰ ਸਸ / ਪਾਈ ਪਾਈ ਪਾਈ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ:੫) (੧੦੯੫)

ਡਖਣੇ ਮ:੫।। ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਙਣੇ ਹਭ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਹੋਇ।। ਹਿਕਸੁ ਕੰਤੈ ਬਾਹਰੀ ਮੈਡੀ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੋਇ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਤਹਿ-ਆ ਜਾਵੇਂ। ਅੰਙਣੇ-ਵੇਹੜੇ (ਹਿਰਦੇ) ਵਿੱਚ। ਹਭ-ਸਾਰੀ। ਹਿਕਸੁ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ। ਬਾਹਰੀ-ਬਿਨਾਂ। ਵਾਤ-ਖ਼ਬਰ-ਸੁਰਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪਨਧਪ	ਮ-ਪਮ
										ਜੇSSS	ਤੂSSS
ਗਰ	ਗਰਸ-	ਮਗਮ-	ਪ-ਮੰਪ	ਧਨਸਨ	ਧਪ	ਪਧਮੰਪ	ਪਧਧਪ	ਧਪਗ-	ਰਸ		
ਵS	ਤਹਿSS	ਅੰSਙS	ਣੇSSS	ਹSSS	ਭS	ਧSਰਤਿ	ਸੁਹਾਵੀS	ਹੋSSS	ਇS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਗਮਪ	ਧਨਸੰ-
										ਹਿSਕਸੁ	ਕੰSਤੈS
ਸੰ-ਨਸੰ	ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰਸੰ-	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਧਪ-	ਧਨਧ-	ਪਧਮੰਪ	ਪਧ-ਪ	ਗਰ	ਗਰਸ-		
ਬਾSਹS	ਰੀSSS	ਮੈSSS	ਡੀSSS	ਵਾSਤS	ਨSSS	ਪੁSSS	ਛੈSSS	ਕੋS	ਇSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਧਨਸ- ਗਰਸ- ਗਮ ਪ-ਮਪ ਪਧਪ- ਧਪਗਰ ਗਰਸ-

2) ਸ-ਗਮ ਮਗਮ- ਪ-ਮਪ ਪਧਨਧ ਪਧਮੰਪ ਧਨਸੰ- ਨਧਪ- ਗਰਸ-

1) ਮਗਮਪਧਪਮਗ ਮਪਧਨਧਪਮਗ ਮਪਧਨਸੰਨਧਪ ਪਧਮਪਧਨਸੰਨ ਧਪਪਧਮੰਪਧਪ ਮਗਮਪਮਗਰਸ

2) ਪਧਪਧਮਪਮਗ ਰਰਗਰਸ-ਮਗ ਮਪਨਨਧਪਪਧ ਪਧਮਪਮਗਰਰ ਗਰਸ-ਮਗਮਪ ਧਨਸੰਸੰਗੰਗੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪਪਧਮੰਪ ਧਪਗਰਗਰਸ-

3) ਪਧਪਮਗਰਸ- ਪਧਨਸੰਨਧਪ- ਪਧਪਮਗਰਸ- ਪਧਮੰਪਧਨਧਪ ਧਨਸੰਨਧਪਮੰਪ ਪਧਨਸੰਗੰਗੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨਨਧਧਪਪ ਪਧਪਮਗਰਸ-

SIKHBOOKCLUB.COM

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(੧੧੦੨)

ਸਲੋਕ ਡਖਣੇ ਮ: ੫।। ਨਾਨਕ ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ ਤੋੜਿ ਢੂਢਿ ਸਜਣ ਸੰਤ ਪਕਿਆ।। ਓਇ ਜੀਵੰਦੇ ਵਿਛੁੜਹਿ ਓਇ ਮੁਇਆ ਨ ਜਾਹੀ ਛੋੜਿ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ- ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੱਚੀ ਹੈ। ਓਇ ਜੀਵੰਦੇ ਵਿਛੁੜਹਿ - ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਸਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਾਕ-ਸੈਣ ਪ੍ਰੀਤ ਤੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ -12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ਨS	ਕ	ਕਚ	ੜਿ	ਆ	ਸਿ	ਉS	S	ਤੋ	SS	ੜਿ
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਢੂ	SS	ਢਿ	ਸS	ਜ	ਣ	ਸੰS	S	ਤ	ਪ	ਕਿS	ਆ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	-
ਓ	ਇ	S	ਜੀ	ਵੰ	ਦੇ	ਵਿ	S	ਛੁ	ੜਹਿ	S	S
ਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	ਧੁ	ਨਧੁ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਓ	ਇS	S	ਮੁ	ਇS	ਆ	ਨS	ਜਾ	ਹੀ	ਛੋ	S	ੜਿ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸੇ ਲਾਈਨ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ- ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਦੀਆਂ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 4+4 = 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ- ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਦੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ 4+4 = 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ

ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੦੬)

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ।। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰੁ ਧਰੈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ ਤਾ ਪਰ ਤੁਹੀਂ ਢਰੈ।। ਨੀਚਹ ਊਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ।।੧।। ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਨੁ ਤਰੈ।। ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ।।੨।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ: ਐਸੀ-ਅਜਿਹੀ (ਮਿਹਰ)।। ਲਾਲ- ਹੇ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ - ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ- ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ। ਮਾਥੈ - (ਗਰੀਬ ਦੇ) ਸਿਰ ਉਤੇ। ਛੋਤਿ-ਭਿੱਟ। ਤਾ ਪਰ- ਉਸ ਉੱਤੇ। ਢਰੈ-ਢਲਦਾ ਹੈਂ, ਤਰਸ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਨੀਚਹ-ਨੀਚ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ। ਕਾਹੂ ਤੇ- ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ। ਸਭੈ- ਸਾਰੇ ਕੰਮ। ਸਰੈ- ਸਰਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਐS	ਸੀ	ਲਾ	S	ਲ	ਤੁ	ਝ	ਬਿ	ਨੁ	ਕਉ	ਨੁ	ਕS	ਰੈ
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਗ	ਰੀਬ	ਨਿ	ਵਾ	ਜੁ	ਗੁ	ਸ	ਈ	ਆ	ਮੇ	S	ਰਾ	S
ਧਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ
ਮਾS	S	ਥੈ	S	S	ਛ	S	ਤ੍ਰ	S	ਧ	S	ਰੈS	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਾ	ਕੀ	ਛੋ	S	ਤਿ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਉ	ਲਾ	S	ਗੈ	S
ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤਾ	S	ਪ	S	ਰ	ਤੁ	S	ਹੀਂ	S	ਢ	S	ਰੈS	S
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧੁਨਨ ਧੁਪਪਧ ਪਪਗਗ ਰਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮੰਪਧੁਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

2) ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਨੁਧਪ ਗਗਰਸ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਮਗਮਪ ਧੁਪਮੰਪ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਮੰਪ ਧਪਮਗ ਰਗਰਸ

3) ਗਮਗਮ ਪਮਗਮ ਪਧਪਪ ਧਪਗਗ ਰਸਧਨ ਧਨਸੰਨੁ ਧਪਗੰਗੰ ਰੰਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮੰਪ ਧੁਪਨਨ ਧੁਪਪਧ ਪਪਧਪ ਗਗਰਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐਸੀ ਲਾਲ' ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧॥ (੯੯੦)

ਬਿਮਲ ਮਝਾਰਿ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਰੇ॥ ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਜਲ ਰਸ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਦੋਖ ਨਹੀ ਰੇ॥੧॥ ਦਾਦਰ ਤੂ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ ਰੇ॥ ਭਖਸਿ ਸਿਬਾਲੁ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨ ਲਖਸਿ ਰੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਸੁ ਜਲ ਨਿਤ ਨ ਵਸਤ ਅਲੀਅਲ ਮੇਰ ਚਚਾ ਗੁਨ ਰੇ॥ ਚੰਦ ਕੁਮੁਦਨੀ ਦੂਰਹੁ ਨਿਵਸਸਿ ਅਨਭਉ ਕਾਰਨਿ ਰੇ॥੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੁ ਦੂਧਿ ਮਧੁ ਸੰਚਸਿ ਤੂ ਬਨ ਚਾਤੁਰ ਰੇ॥ ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਪਿਸਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਿਉ ਰੇ॥੩॥ ਪੰਡਿਤ ਸੰਗਿ ਵਸਹਿ ਜਨ ਮੂਰਖ ਆਗਮ ਸਾਸ ਸੁਨੇ॥ ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਸੁਆਨ ਪੂਛਿ ਜਿਉ ਰੇ॥੪॥ ਇਕਿ ਪਾਖੰਡੀ ਨਾਮਿ ਨ ਰਾਚਹਿ ਇਕਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਰੇ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਵਸਿ ਨਾਨਕ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਰੇ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ- ਬਿਮਲ-ਮਲ-ਰਹਿਤ, ਸਾਫ। ਮਝਾਰਿ-ਵਿੱਚ। ਬਸਸਿ-ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਦਮਨਿ-ਕਮਲ। ਜਾਵਲ-ਜਾਲਾ। ਰੇ-ਹੇ ਡੱਡੂ! ਸੰਗਿ-ਸਾਥ (ਕਰਨ) ਵਿੱਚ।। ਦੋਖ-ਐਬ, ਨੁਕਸ। ਦਾਦਰ-ਹੇ ਡੱਡੂ! ਭਖਸਿ -ਤੂੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਬਾਲੁ-ਜਾਲਾ। ਨ ਲਖਸਿ - ਤੂੰ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਬਸੁ-ਵਾਸਾ। ਅਲੀਅਲ -ਭੌਰਾ। ਮੇਰ- ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਦੀ ਚੋਟੀ। ਚਚਾ-ਚੂਸਦਾ। ਗੁਨ-ਰਸ। ਕੁਮੁਦਨੀ - ਕੰਮੀ।ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦਾ ਹੈ, ਕੰਮੀ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੀ ਹੈ।। ਨਿਵਸਸਿ- (ਖਿੜ ਕੇ) ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਨਭਉ- ਦਿਲ ਦੀ ਖਿੱਚ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਉੱਤਮ। ਮਧੁ-ਸ਼ਹਿਦ। ਸੰਚਸਿ - (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ) ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਨ ਚਾਤੁਰ- ਹੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਤੁਰ ਡੱਡੂ! ਪਿਸਨ-ਚਿੱਚੜ। ਪ੍ਰੀਤਿ-ਚਿੱਚੜ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ (ਲਹੂ ਨਾਲ)। ਆਗਮ-ਵੇਦ। ਸਾਸ-ਸਾਸਤ੍ਰ। ਸੁਨੇ -ਸੁਨਿ, ਸੁਣ ਕੇ। ਸੁਆਨ ਪੂਛਿ- ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਪੂਛਲ। ਰਾਚਹਿ-ਪਿਆਰ। ਪੂਰਬਿ-ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ।।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ
							ਦਾ	ਦਰ	ਤੂ	ਕ	ਬ	ਹਿ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਜਾ	ਨ	ਸਿ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਭऽ	ਖ	ਸਿ	ਸਿ	ਬਾ	ਲੁ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਗਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
ਬ	ਸ	ਸਿ	ਨਿਰ	ਮਲ	ਜਲ	ਲ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ							
ਲ	ਖ	ਸਿ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
							ਬਿ	ਮ	ਲ	ਮ	ਝਾ	ਰਿ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ
ਬ	ਸ	ਸਿ	ਨਿਰ	ਮਲ	ਜ	ਲ	ਪ	ਦ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨਿ	ऽ
ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ							
ਜਾ	ਵ	ਲ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ
ਸੰਨੁਧਪ ਮਪਧੁਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

2) ਪਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਨਸੰ
ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ

3) ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਮੰਪ ਧੁਨਧੁਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਮੰਪ ਧੁਨਧੁਪ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਮੰਪ
ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧਪਮਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ

1) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 'ਤੂ' 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੂ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆਵੇਗਾ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨੁਧ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩॥ (੯੯੪)

ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਹ ਬਖਸਾਇ ਜੀਉ ਅਬ ਤੂ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਇ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥ ਸਦਾ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਇਕ ਮਨਿ ਏਕੈ ਭਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾ ਮੈ ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਹੈ ਨਾ ਮੈ ਥੇਹੁ ਨ ਥਾਉ॥ ਸਬਦਿ ਭੇਦਿ ਭ੍ਰਮੁ ਕਟਿਆ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਆ ਸਮਝਾਇ॥੨॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਲਚ ਕਰਦਾ ਫਿਰੈ ਲਾਲਚਿ ਲਾਗਾ ਜਾਇ॥ ਧੰਧੈ ਕੂੜਿ ਵਿਆਪਿਆ ਜਮ ਪੁਰਿ ਚੋਟਾ ਖਾਇ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਹੈ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਭਗਤਿ ਖਜਾਨਾ ਬਖਸਿਓਨੁ ਗੁਰਮੁਖਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਨਹ-ਗੁਨਾਹ, ਪਾਪ। ਆਪੁ ਗਵਾਇ-ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ। ਏਕੈ ਭਾਇ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਥੇਹੁ-ਭੁਇ ਦੀ ਮਾਲਕੀ। ਥਾਉ-ਘਰ-ਘਾਟ। ਵਿਆਪਿਆ-ਫਸਿਆ। ਜਮ ਪੁਰਿ- ਜਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਗਗ	-ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇਮ	ऽਨ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਇऽ	ऽ

 www.sikhbookclub.com

ਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਧੁਨ	ਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	
ਸ	ਦਾਹ	ਡਰਿ	ਚਰ	ਣੀ	ਲਾਗਿ	ਰਹਾ	ਇ	ਕ	ਮ	ਨਿ	ਏ	ਕੈ	ਭਾਡ	ਇ	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪਧੁ	ਧੁਪ	ਨਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	
ਪਿਛ	ਲੇਗੁ	ਨਹ	ਬਖ	ਸਾਇ	ਜੀ	ਉ	ਅ	ਬ	ਡੂ	ਡ	ਮਾ	ਰਗਿ	ਪਾ	ਇ	
ਗੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	
ਹਰਿ	ਕੀਚ	ਰਣੀ	ਲਾ	ਗਿ	ਰ	ਹਾ	ਵਿ	ਚਹੁ	ਆ	ਪੁ	ਗ	ਵਾ	ਇ	ਡ	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਗਮਪ ਮਮਗਮ ਗਗਰਸ ਗਮਪਮ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਗਮਪਧੁ ਨਨਧੁਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਗਮਪਧ ਪਧਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

2) ਗਮਪਧ ਪਮਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਪਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਗਮਪਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਗੰਗੰ ਰੰਸੰਨੁਨੁ ਧਪਪਧੁ ਮੰਪਧਪ ਗਗਰਸ

3) ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਗੰਗੰਰੰਸੰਨੁਨੁਧਪ ਪਧੁਮੰਪ ਧੁਨਧੁਪ ਮੰਪਧੁਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 10ਵੀਂ -11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮੁਖਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀਉ॥ (੧੧੦੫)

ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ॥ ਪੇਟੁ ਭਰਿਓ ਪਸੂਆ ਜਿਉ ਸੋਇਓ ਮਨੁਖੁ ਜਨਮੁ ਹੈ ਹਾਰਿਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਬਹੂ ਨਹੀ ਕੀਨੀ ਰਚਿਓ ਧੰਧੈ ਝੂਠ॥ ਸੁਆਨ ਸੂਕਰ ਬਾਇਸ ਜਿਵੈ ਭਟਕਤੁ ਚਾਲਿਓ ਊਠਿ॥੧॥ ਆਪਸ ਕਉ ਦੀਰਘੁ ਕਰਿ ਜਾਨੈ ਅਉਰਨ ਕਉ ਲਗ ਮਾਤ॥ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਕਰਮਨਾ ਮੈ ਦੇਖੇ ਦੋਜਕ ਜਾਤ॥੨॥ ਕਾਮੀ ਕ੍ਰੋਧੀ ਚਾਤੁਰੀ ਬਾਜੀਗਰ ਬੇਕਾਮ॥ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਨੋ ਕਬਹੂ ਨ ਸਿਮਰਿਓ ਰਾਮੁ॥੩॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਚੇਤੈ ਨਹੀ ਮੂਰਖੁ ਮੁਗਧੁ ਗਵਾਰੁ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਾਨਿਓ ਨਹੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਨੁ-ਧਰਮ। ਸੁਆਨ-ਕੁੱਤਾ। ਸੂਕਰ-ਸੂਰ। ਬਾਇਸ-ਕਾਂ। ਦੀਰਘੁ-ਵੱਡਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ। ਲਗ ਮਾਤ-ਮਾਤ੍ਰਾ ਜਿਤਨਾ, ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ। ਮਨਸਾ-ਮਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਬਾਚਾ-ਬਚਨ ਦੁਆਰਾ। ਕਰਮਨਾ-ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਚਾਤੁਰੀ-ਚਤੁਰ, ਚਲਾਕ। ਬਾਜੀਗਰ-ਠੱਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਬੇਕਾਮ-ਨਕਾਰੇ। ਸਿਰਾਨੋ-ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ–10½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਮ	ਮਮ	ਮਗ	ਮਪ	ਨੁਧ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਦੀ	ਨੁਥਿ	ਸਾਰਿਓ	ਰੇS	ਦਿਵਾ	ਨੇ	ਦੀਨੁ	ਬਿਸਾ	ਰਿਓ	ਰੇS	S
ਮ	–	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ
ਪੇ	S	ਟੁS	ਭ	ਰਿ	ਓ	ਪਸ਼ੂ	ਆਜਿ	ਊS	ਸੋਇ	ਓ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਮ	ਨੁ	ਖੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਹੋS	Sਹਾ	Sਰਿ	ਓS	S
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ
ਸਾ	S	ਧS	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਕਬ	ਹੂਨ	ਹੀS	ਕੀS	ਨੀ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	–	ਨ	ਸੰ–	ਨਸੰ	––	ਧਨ	ਸੰ
ਰ	ਚਿ	ਓ	ਧੰ	S	ਧੈ	ਝੂS	Sਠ	SS	SS	S
ਰੰਗੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁਧ	––	ਪ–	–
ਸੁਆ	ਨ	ਸੂS	ਕ	ਰ	S	ਬਾਇ	ਸਜਿ	SS	ਵੈS	S
ਪਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	–ਰ	ਗਰ	ਸ
ਝਟ	ਕ	ਤੂ	ਚਾ	ਲਿ	ਓ	ਊS	Sਠਿ	SS	SS	S
x		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ – 12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ	–	–	ਪ	ਧੁਧੁ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਆ	ਪ	ਸ	ਕਉ	S	S	ਦੀ	ਰਘੁ	ਕ	ਰਿ	ਜਾ	ਨੈ
ਪਪ	ਪ	ਪ	ਧਧ	–	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	–	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਅਉ	ਰ	ਨ	ਕਉ	S	S	ਲ	ਗ	S	ਮਾ	S	ਤ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	–	–
ਮ	ਨ	ਸਾ	ਬਾ	S	ਚਾ	ਕ	ਰ	ਮ	ਨਾ	S	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	–	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਦੇ	ਖੇ	ਦੋ	ਜ	ਕ	ਜਾ	S	S	ਤ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	-	ਸੰ	ਧਧ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਕਾ	S	ਮੀ	ਕ੍ਰੋ	S	ਧੀ	ਚਾ	S	ਤ੍ਰੁ	S	ਰੀ	S	S	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਧ	-	ਪ	-
ਬਾ	S	ਜੀ	ਗ	ਰ	S	ਬੇ	S	ਕਾ	S	ਮ	S	S	S
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਨਿੰ	ਦਾ	S	ਕ	ਰ	ਤੇ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਾ	S	ਨੇ	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	S	S	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਓ	ਰਾ	S	ਮੁ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਧੁ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਧੁ	-	ਮੱ	-	ਪ	-
ਕ	S	ਹਿ	S	ਕ	ਬੀ	ਰ	S	ਚੇ	S	ਤੈ	S	ਨ	S	ਹੀ	S
ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	-
ਮੂ	S	ਰ	ਖੁ	ਮੁ	ਗ	ਧੁ	S	ਗ	S	ਵਾ	S	ਰੁ	S	S	S
ਗੰ	-	ਰੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	-	ਪ	-
ਰਾ	S	ਮ	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਜਾ	ਨਿ	ਓ	S	ਨ	S	ਹੀ	S
ਪ	-	ਨੁ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਕੈ	S	ਸੇ	S	ਉ	ਤ	ਰ	ਸਿ	ਪਾ	S	S	S	ਰਿ	S	S	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮੱਪ ਧੁਨਸੰਧੁ ਨਸੰਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧਪਧ ਪਗਮਪ ਮਪਮਗ ਰ-ਗਰ ਸਸ

2) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਧਨੁਪਨੁ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਨਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਪਧਪਗ ਰਸ

3) ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨਸੰ ਨੁਪਧਨੁ ਨੁਪਨੁਨੁ ਧਨੁਪਨੁ ਧਨੁਧਪ ਪਧਧਪ ਧਧਪਧ ਪਧਪਗ ਰਸ

1) ਧਪ ਗਧ ਪਗ ਧਪ ਗ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
ਦੀS ਨੁਦੀ Sਨੁ ਦੀS ਨੁ | ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਧਪ ਧਪ ਗ | ਇਹ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ
ਰੇS ਦਿਵਾ ਨੇ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ) (੧੧੦੪)

ਦੇਹੀ ਗਾਵਾ ਜੀਉ ਧਰ ਮਹਤਉ ਬਸਹਿ ਪੰਚ ਕਿਰਸਾਨਾ॥ ਨੈਨੂ ਨਕਟੂ ਸ੍ਰਵਨੂ ਰਸਪਤਿ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਹਿਆ ਨ ਮਾਨਾ॥੧॥ ਬਾਬਾ ਅਬ ਨ ਬਸਉ ਇਹ ਗਾਉ॥ ਘਰੀ ਘਰੀ ਕਾ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਕਾਇਥੁ ਚੇਤੂ ਨਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਧਰਮ ਰਾਇ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਬਾਕੀ ਨਿਕਸੀ ਭਾਰੀ। ਪੰਚ ਕ੍ਰਿਸਾਨਵਾ ਭਾਗਿ ਗਏ ਲੈ ਬਾਧਿਓ ਜੀਉ ਦਰਬਾਰੀ।੨॥ ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਖੇਤ ਹੀ ਕਰਹੁ ਨਿਬੇਰਾ॥ ਅਬ ਕੀ ਬਾਰ ਬਖਸਿ ਬੰਦੇ ਕਉ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਉਜਲਿ ਫੇਰਾ॥੩॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਗਾਵਾ-ਗਾਂਵ, ਨਗਰ। ਧਰ ਮਹਤਉ-ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੌਧਰੀ। ਕਿਰਸਾਨਾ-ਮੁਜ਼ਾਰੇ॥ ਨੈਨੂ-ਅੱਖਾਂ। ਨਕਟੂ-ਨੱਕ। ਸ੍ਰਵਨੂ-ਕੰਨ। ਰਸਪਤਿ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਪਤੀ, ਜੀਭ। ਕਾਇਥੁ-ਪਟਵਾਰੀ। ਚੇਤੂ-ਚਿੱਤਰ ਗੁਪਤ। ਬਾਕੀ-ਦੇਣਾ। ਨਿਕਸੀ-ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਚ ਕ੍ਰਿਸਾਨਵਾ- ਪੰਜ ਮੁਜ਼ਾਰੇ (ਅੱਖਾਂ, ਨੱਕ ਆਦਿਕ)। ਬਾਧਿਓ-ਬੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤ ਹੀ-ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਭਉਜਲਿ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ। ਫੇਰਾ-ਗੇੜਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							ਮ	ਪ	-	-	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ
							ਬਾ	ਬਾ	S	S	ਅ	ਬ	ਨ	S	S
ਪ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬ	ਸਉ	ਇ	ਹ	ਗਾ	S	ਉ	ਘ	S	ਰੀ	S	S	ਘ	ਰੀ	ਕਾ	S
ਰ	-	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਲੇ	S	ਖਾ	S	ਮਾ	S	ਗੈ	ਕਾ	S	ਇ	S	ਥੁ	ਚੇ	S	ਤ੍ਰੂ	S
ਧੁਨ	ਸੰਧੁ	ਨਸੰ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਮੰ	ਪ									
ਨਾS	SS	SS	SS	ਉS	S	S									
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ	-	ਸੰ
							ਦੇ	ਹੀ	S	S	ਗਾ	ਵਾ	ਜੀ	S	ਉ
ਨ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਪ	-	ਪ	ਪਪ	-	-	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ
ਧ	ਰ	ਮ	ਹ	ਤਉ	S	S	ਬ	ਸਹਿ	S	S	ਪੰ	S	ਚ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	-
ਕਿ	ਰ	ਸਾ	S	ਨਾ	S	S	ਨੈ	S	ਨੂ	S	S	ਨ	ਕS	ਟੂ	S
ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਧ	-	-	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨੂ	ਰ	ਸ	ਪ	ਤਿ	ਇੰ	ਦ੍ਰੀ	S	S	ਕਹਿ	ਆ	ਨ	S	S
ਗ	-	ਰ	-	ਗ	ਰ	ਸ									
ਮਾ	S	S	S	ਨਾ	S	S									
x				2				0				3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੦੦)

ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ ਬੀਓ ਚੀਤਿ ਨ ਘਾਲਿਓ॥ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਗੁਣਾ ਹਰਿ ਬਣਜੇ ਲਾਦਿ ਵਖਰੁ ਲੈ ਚਾਲਿਓ॥੧॥ ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ ਚੀਤਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਕੀਨੀ ਠਾਕੁਰਿ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਖੁ ਨਹੀ ਮੋਰਿਓ॥ ਸਹਜੁ ਅਨੰਦੁ ਰਖਿਓ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਉਠਿ ਉਆਹੂ ਕਉ ਦਉਰਿਓ॥੨॥ ਆਗਿਆ ਮਹਿ ਭੂਖ ਸੋਈ ਕਰਿ ਸੂਖਾ ਸੋਗ ਹਰਖ ਨਹੀ ਜਾਨਿਓ॥ ਜੋ ਜੋ ਹੁਕਮੁ ਭਇਓ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸੋ ਮਾਥੈ ਲੇ ਮਾਨਿਓ॥੩॥ ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਠਾਕੁਰੁ ਸੇਵਕ ਕਉ ਸਵਰੇ ਹਲਤ ਪਲਾਤਾ॥ ਧੰਨੁ ਸੇਵਕੁ ਸਫਲੁ ਓਹੁ ਆਇਆ ਜਿਨਿ ਨਾਨਕ ਖਸਮੁ ਪਛਾਤਾ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਰੁ-ਅਤੇ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਘਾਲਿਓ-ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਬਣਜੇ-ਵਣਜ ਕੀਤਾ, ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਓੜਕਿ-ਅਖੀਰ ਤੱਕ। ਉਆਹੂ ਕਉ- ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ। ਦਉਰਿਓ-ਦੌੜ ਪਿਆ। ਭੂਖ-ਭੁਖ, ਗਰੀਬੀ। ਕਰਿ ਸੂਖਾ-ਸੁੱਖ ਕਰਕੇ, ਸੁੱਖ ਜਾਣ ਕੇ। ਸੋਗ-ਗ਼ਮ। ਹਰਖ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ। ਹਲਤ ਪਲਾਤਾ-ਹਲਤ ਪਲਤ, ਇਹ ਲੋਕ ਤੇ ਪਰਲੋਕ। ਖਸਮੁ ਪਛਾਤਾ-ਖ਼ਸਮ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕੀ	S	ਓ	ੜਕਿ	ਨਿ	ਬ	ਹੀ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤਿS	S
ਪ	ਧ਼	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਧ਼	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	-
ਜੀ	ਵ	ਤ	ਸਾ	S	ਹਿ	ਬੁ	ਸੇ	ਵਿ	ਓ	ਅ	ਪ	ਨਾ	S
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਚ	ਲ	ਤੇ	ਰਾ	ਖਿ	ਓ	S	ਚੀ	S	S	ਤਿ	S	S	SS
X			3				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	-
ਮਾ	S	ਨ	ਮੋ	ਹ	ਅ	ਰੁ	ਲੋ	ਭ	ਵਿ	ਕਾ	S	ਰਾ	S
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	-
ਬੀ	ਓ	S	ਚੀ	S	ਤਿ	ਨ	ਘਾ	S	ਲਿ	ਓ	S	S	S
ਪ	ਧ਼	ਧ਼	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	-	ਧ਼	ਨ	ਧ਼ਧ਼	ਪ	ਮ॑	ਪ	-
ਨਾ	S	ਮ	ਰ	ਤ	ਨੁ	S	ਗੁ	ਣਾ	ਹਰਿ	ਬ	ਣ	ਜੇ	S
ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	-	ਰ	-	-	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਲਾ	S	ਦਿ	ਵ	ਖ	ਰੁ	S	ਲੈ	S	S	ਚਾ	ਲਿ	ਓ	S
X			2				0			3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧॥ (੯੯੧)

ਕੋਈ ਆਖੈ ਭੂਤਨਾ ਕੋ ਕਹੈ ਬੇਤਾਲਾ॥ ਕੋਈ ਆਖੈ ਆਦਮੀ ਨਾਨਕੁ ਵੇਚਾਰਾ॥੧॥ ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ ਸਾਹ ਕਾ ਨਾਨਕੁ ਬਉਰਾਨਾ॥ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ

ਜਾ ਭੈ ਦੇਵਾਨਾ ਹੋਇ।। ਏਕੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਹਰਾ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਇ।।੨।। ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਏਕਾ ਕਾਰ ਕਮਾਇ।। ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ਖਸਮ ਕਾ ਦੂਜੀ ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਕਾਇ।।੩।। ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਸਾਹਿਬ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ।। ਮੰਦਾ ਜਾਣੈ ਆਪ ਕਉ ਅਵਰੁ ਭਲਾ ਸੰਸਾਰੁ।।੪।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਤਾਲਾ-ਜਿੰਨ। ਬੇਚਾਰਾ-ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ। ਦਿਵਾਨਾ-ਮਸਤਾਨਾ, ਆਸ਼ਿਕ। ਸਾਹ ਕਾ- ਪ੍ਰਭੂ (ਦੇ ਨਾਮ) ਦਾ। ਬਉਰਾਨਾ-ਕਮਲਾ। ਭੈ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਰ। ਕਾਇ-ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਭਇ	ਆ	ਦਿ	ਵਾ	ਨਾ	ਸਾਹ	ਕਾ	ਕੋਈ	ਆ	ਖੈ	ਭੂ	ਤ	ਨਾ	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਬਉ	ਰਾ	ਨਾ	S	ਕੋ	ਕ	ਹੈ	ਬੇ	ਤਾ	ਲਾ	S
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਪਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ
ਹਉ	S	S	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕੋਈ	ਆ	ਖੈ	ਆ	ਦ	ਮੀ	S
ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਅ	ਵ	ਰੁ	ਨ	ਜਾ	ਨਾS	S	ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਵੇ	ਚਾ	ਰਾS	S
X			2		3		X			2		3	

(੩੩ ਸਵੱਯੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਤੌ ਤਨਿ ਤਿਆਗਤ ਹੀ ਸੁਨ ਰੇ ਜੜ, ਪ੍ਰੇਤ ਬਖਾਨਿ ਤ੍ਰਿਯਾ ਭਜਿ ਜੈ ਹੈਂ। ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਿਤ੍ਰ ਸੁਮਿਤ੍ਰ ਸਖਾ, ਇਹ ਬੇਗ ਨਿਕਾਰਹੁ ਆਇਸ ਦੈ ਹੈਂ।। ਭਉਨ ਭੰਡਾਰ ਧਰਾ ਗੜ ਜੇਤਿਕ, ਛਾਡਤ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਗਾਨ ਕਹੈ ਹੈਂ। ਚੇਤੁ ਰੇ ਚੇਤੁ, ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਪਸੁ, ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਇਕੇਲੋ ਹੀ ਜੈ ਹੈਂ।।੩੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੌ-ਤੇਰੇ। ਜੜ-ਮੂਰਖ। ਪ੍ਰੇਤ ਬਖਾਨਿ-ਭੂਤ ਆਖ ਕੇ। ਤ੍ਰਿਯਾ-ਇਸਤਰੀ। ਕਲਿਤ੍ਰ-ਇਸਤਰੀ, ਤੀਵੀਂ। ਸੁਮਿਤ੍ਰ-ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ। ਇਹ ਬੇਗ-ਇਸੇ ਵੇਲੇ, ਛੇਤੀ। ਨਿਕਾਰਹੁ-ਕੱਢੋ। ਆਇਸ-ਮਸ਼ਵਰਾ, ਰਾਏ। ਭਉਨ-ਭਵਨ, ਘਰ। ਭੰਡਾਰ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਧਰਾ-ਧਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ। ਗੜ-ਕਿਲ੍ਹੇ। ਜੇਤਿਕ-ਜਿਤਨਾ ਭੀ। ਬਿਗਾਨ-ਬਿਗਾਨੇ, ਓਪਰੇ। ਚੇਤੁ-ਯਾਦ ਕਰ। ਪਸੁ- ਪਸ਼ੂ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗ	ਗਰ	ਸ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਧ	ਨ
ਚੇ	ਤੁS	ਰੇ	ਚੇS	S	ਤੁ	ਤੌ	ਤ	ਨਿS	ਤਿਆ	ਗ	ਤ
ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਚੇ	ਤ	ਮਹਾਂ	ਪ	ਸੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਨ	ਰੇ	ਜ	ੜ
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ
ਅੰ	ਤ	ਕੀ	ਬਾ	S	ਰ	ਪ੍ਰੇ	S	ਤ	ਬ	ਖਾ	ਨਿ
ਧੁ	ਮ̍	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧੁ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰਸ
ਇ	ਕੇ	ਲੋ	ਹੀS	ਜੈ	ਹੈਂS	ਤ੍ਰਿਯਾ	ਭ	ਜਿS	ਜੈS	ਹੈਂ	SS
X			0			X			0		

ਵਾਰ ੧੯ ਪਉੜੀ ੧੪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਦਰਗਹ ਚਲਿਆ। ਸਚੀ ਦਰਗਹ ਜਾਇ ਸਚਾ ਪਿੜੁ ਮਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਭੋਜਨੁ ਭਾਉ ਚਾਉ ਅਲਲਿਆ।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਹਚਲੁ ਚਿਤੁ ਨ ਹਲੈ ਹਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਚੁ ਅਲਾਉ ਭਲੀ ਹੂੰ ਭਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦੇ ਜਾਨਿ ਆਵਨਿ ਘਲਿਆ।।੧੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਅਲਲਿਆ- ਅਨੰਦ ਟਿਕਾਊ ਹੈ। ਨਿਹਚਲੁ-ਅਡੋਲ। ਅਲਾਉ-ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪਪ	ਪਪ	ਨੁਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਜਨ	ਮੁS	ਸ	ਵਾ	ਰਿ	S	ਸS	ਚੀS	ਦਰ	ਗਹ	ਜਾ	S	ਇ	S
ਪਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਦਰ	ਗਹ	ਚ	ਲਿ	ਆ	S	S	S	ਸS	ਚਾ	ਪਿS	ੜੁ	ਮ	ਲਿ	ਆ	S
x				0				ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
								ਸ	ਚਾ	ਪਿ	ੜੁ	ਮS	ਲਿ	ਆS	S
								x				0			

ਸ੍ਵੈਯਾ (ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ)

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ, ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋਂ।। ਨ ਡਰੋਂ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋਂ, ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋਂ।। ਅਰੁ ਸਿਖ ਹੋਂ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੌ, ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋਂ।। ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ, ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੋਂ।।੨੩੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਵਾ-ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਾਂ ਮਾਇਆ। ਬਰ-ਸ਼ਕਤੀ। ਸੁਭ-ਚੰਗੇ। ਟਰੋਂ-ਹਟਾਂ। ਲਰੋਂ-ਲੜਾਂ। ਨਿਸਚੈ-ਯਕੀਨਨ। ਆਵ-ਉਮਰ। ਅਉਧ-ਸੀਮਾਂ, ਹੱਦ। ਨਿਦਾਨ-ਆਖਿਰਕਾਰ, ਅੰਤ ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾਂ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਦਲੰਤ ਲੈਅ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਰਗਮ ਨੂੰ ਸਾਜਾਂ ਤੇ ਬਜਾ ਕੇ ਚਲੰਤ ਲੈਅ ਬਨਾਉਣੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਪਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
x				x				x				x			

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ	ਪਧੁ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਦੇ	ਹਸਿ	ਵਾ	ਬਰ	ਮੋ	ਹਇ	ਹੈS	S	ਨਡ	ਰੋਂ	ਅਰਿ	ਸੋ	ਜਬ	ਜਾਇ	ਲS	ਰੋਂ
ਮਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧਪ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਮ	ਪ
ਸੁਭ	ਕਰ	ਮਨ	ਤੇ	ਕਬ	ਹੂੰ	ਨਟ	ਰੋਂ	ਨਿਸਚੈ	ਕਰ	ਅਪ	ਨੀS	ਜੀ	ਤਕ	ਰੋਂ	S
x				0				ਸੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਮ	ਪ
								ਜੀS	ਤਕ	ਰੋਂS	S	ਜੀ	ਤਕ	ਰੋਂ	S
								ਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ				
								ਜੀ	ਤਕ	ਰੋਂS	S				
								x				0			

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ) (੧੧੦੫)

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ।। ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ।। ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੋ ਦਾਉ।।੧।। ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ।। ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ।।੨।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਗਨ-ਅਕਾਸ਼, ਦਸਮ ਦੁਆਰ । ਦਮਾਮਾ-ਧੌਂਸਾ, ਨਗਾਰਾ। ਨੀਸਾਨੈ-ਠੀਕ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ। ਖੇਤੁ-ਰਣ ਭੂਮੀ। ਮਾਂਡਿਓ-ਮੱਲ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜੂਝਨ-ਲੜਨ ਦਾ। ਦਾਉ-ਸਮਾਂ। ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆਂ ਲਈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਧਨ	ਸਂ	ਗਂ	-ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ
ਗਗ	ਨਦ	ਮਾS	ਮਾ	ਬਾ	Sਜਿ	ਓS	S	ਸੂ	ਰਾ	ਸੋS	S	ਪਹਿ	ਚਾਨੀ	ਐS	S
ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ
ਪਰਿ	ਓਨੀ	ਸਾ	ਨੈS	ਘਾ	S	ਉ	S	ਜੁ	ਲਰੈ	ਦੀਨ	ਕੇ	ਹੇ	S	ਤ	S
ਮਗ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਮੰਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਪਪ	ਧੁ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਪਧੁ	ਨ	ਨ	ਧੁਪ
ਖੇS	ਤੁਜੁ	ਮਾਂS	ਡਿਓ	ਸੂ	ਰ	ਮਾS	S	ਪੁਰ	ਜਾ	ਪੁਰ	ਜਾ	ਕS	ਟਿ	ਮ	ਰੈS
ਧਧ	ਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	-ਰ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਜੂ	ਝਨ	ਕੋ	ਦਾ	SS	ਉ	SS	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾS	ਡੈS	ਖੇ	S	ਤੁS	S
ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ
ਅਬ	ਜੂS	ਝਨ	ਕੋ	ਦਾ	S	ਉ	S	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾS	ਡੈ	ਖੇ	S	ਤੁ	S
ਮੰਪ	ਧੁਨ	ਨਧੁ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧੁਨ	ਧੁ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਜੂS	ਝਨ	ਕੋ	ਦਾS	S	ਉ	SS	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾ	ਡੈ	ਖੇS	S	ਤੁS	S
x				x				x				x			

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩) (੧੦੯੪)

ਪਉੜੀ।। ਆਪੇ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਦਾ ਆਪੇ ਸਭੁ ਸਚਾ।। ਜੋ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੂਝੈ ਖਸਮ ਕਾ ਸੋਈ ਨਰੁ ਕਚਾ।। ਜਿਤੁ ਭਾਵੈ ਤਿਤੁ ਲਾਇਦਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਚਾ।। ਸਭਨਾ ਕਾ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕੁ ਹੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰਚਾ।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਸਲਾਹੀਐ ਸਭਿ ਤਿਸ ਦੇ ਜਚਾ।। ਜਿਉ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਨਚਾਇਦਾ ਤਿਵ ਹੀ ਕੋ ਨਚਾ।।੨੨।।੧।।ਸੁਧੁ।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਪੇ- ਆਪ ਹੀ। ਸਭੁ-ਹਰ ਥਾਂ। ਸਚਾ-ਅਟੱਲ। ਹੁਕਮੁ-ਰਜ਼ਾ। ਕਚਾ-ਡੋਲਣ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਮਨੁੱਖ। ਰਚਾ-ਰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਿਲ ਸੱਕੀਦਾ ਹੈ। ਜਚਾ-ਚੋਜ, ਤਮਾਸ਼ੇ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪ	ਧਪ	ਗਗ	ਰਰ	ਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਪ	ਪਧ	ਨ	ਧ	-	ਪਮ॑	ਪ
ਆ	ਪੇS	ਕਰਿ	ਕਰਿ	ਵੇ	Sਖ	ਦਾS	S	ਆS	ਪੇS	ਸS	ਝੁ	ਸ	S	ਚਾS	S
ਜੋ	ਹੁਕਮੁ	ਨS	ਬੁਝੈ	ਖਸ	Sਮ	ਕਾS	S	ਸੋS	ਈS	ਨS	ਰੁ	ਕ	S	ਚਾS	S
ਜਿਤੁ	ਭਾਵੈ	ਤਿS	ਤੁS	ਲਾ	ਇS	ਦਾS	S	ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹS	ਰਿ	ਸ	S	ਚਾS	S
ਸਭ	ਨਾS	ਕਾS	ਸਾਹਿਬੁ	ਏ	Sਕੁ	ਹੈS	S	ਗੁS	ਰS	ਸਭ	ਦੀ	ਰ	S	ਚਾS	S
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਸS	ਦਾS	ਸ	ਲਾਹੀ	ਐS	S	ਸS	ਭਿS	ਤਿਸ	ਦੇ	ਜ	S	ਚਾS	S
ਪਪ	ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧਪ
ਜਿਉ	ਨਾਨਕ	ਆ	ਪਿ	ਨ	ਚਾਇ	ਦਾ	S	ਤਿ	ਵ	ਹੀ	ਕੋS	ਨ	ਚਾ	S	ਕੋS
ਗ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	-	-								
ਨ	ਚਾ	S	ਕੋS	ਨS	ਚਾ	S	S								
x				x				x				x			

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ)

ਪਰੀਚੈ:-

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ-ਮਾਰੂ   ਥਾਟ-ਕਲਿਆਨ   ਸਵਰ-ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ   ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ   ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ   ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ   ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ,

ਅਰੋਹ-ਸ, ਗ ਮ॑ ਪ, ਨ ਸੰ।   ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਗ ਰ, ਗ ਰ, ਸ।

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਗ ਮ॑ ਪ, ਧ ਪ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਸ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਰ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰ, ਸ ਨ਼ ਸ, ਗ ਮ॑ ਗ, ਗ ਮ॑ ਪ ਮ॑ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਮ॑ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮ॑ ਪ ਨ, ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮ॑ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ, ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਮ॑ ਗ, ਗ ਮ॑ ਗ ਰ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰ, ਗ ਰ, ਸ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥   (੧੦੦੮)

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੋ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ॥੧॥ ਕੀਤਾ ਜਿਸੋ ਹੋਵੈ ਪਾਪਾਂ ਮਲੋ ਧੋਵੈ ਸੋ ਸਿਮਰਹੁ ਪਰਧਾਨੁ ਹੇ॥੨॥ ਘਟਿ ਘਟੇ ਵਾਸੀ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਅਸਥਿਰੁ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨੁ ਹੇ॥੩॥ ਆਵੈ ਨ ਜਾਵੈ ਸੰਗੇ ਸਮਾਵੈ ਪੂਰਨ ਜਾ ਕਾ ਕਾਮੁ ਹੇ॥੪॥ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਾ ਰਾਖਣਹਾਰਾ॥ ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਜਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ਹੇ॥੫॥੨॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵੈਦੋ-ਵੈਦ, ਹਕੀਮ। ਵਾਈ-ਦਵਾਈ। ਮਲੋ-ਮੈਲ। ਪਰਧਾਨੁ-ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ। ਵਾਸੀ-ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ। ਅਸਥਿਰੁ-ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਥਾਨੁ-ਟਿਕਾਣਾ। ਕਾਮੁ-ਕੰਮ। ਜੀਵਹਿ-ਜੀਊਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ̍	ਗ	-	ਰ	-
											ਵੈ	ਦੋ	ऽ	ਨ	ऽ
ਸ	-	ਗ	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	-	ਗ	ਗ	ਮ̍	ਪ	ਨ	-
ਵਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਭੈ	ਣੋ	ਨ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ਏ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ
ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਸ	ਹਾ	ਈ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ਹੇ	ऽ	ऽ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ̍	ਪ	ਨ	ਨ
											ਕੀ	ਤਾ	ਜਿ	ऽ	ਸੋ
ਸਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	-	-
ਹੇ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਪਾ	ਪਾਂ	ਮ	ਲੋ	ਧੋ	ऽ	ਵੈ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਹੁ	ਪ	ਰ	ਧਾ	ਨੁ	ਹੇ	ऽ	ऽ					
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ̍ ਪਨ ਧਪ ਮ̍ਪ ਮ̍ਗ ਰਰ ਗਰ ਸ- 2) ਗਮ̍ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮ̍ਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰਸ

3) ਗਮ̍ ਪਨ ਧਪ ਗਮ̍ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮ̍ਗ ਰਰ ਗਰ ਸ-

4) ਗਮ̍ ਗਰ ਸ- ਨਸਂ ਨਧ ਪ- ਧਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰਰ ਸ-

5) ਗਮ̍ ਪਧ ਪਮ̍ ਗਮ̍ ਪਨ ਧਪ ਗਮ̍ ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨਨ ਧਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰਸ

6) ਗਮ̍ ਪਗ ਮ̍ਪ ਗਮ̍ ਪਨ ਧਪ ਮ̍ਗ ਰਸ ਪਨ ਸਂਪ ਨਸਂ ਪਨ ਧਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 12ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਖੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਅੱਠ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਾਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

੨੨-ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਮੱਧ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗਾਇਨ ਤੇ ਵਾਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਘਰਾਣੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਸਾਂਭ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਰਾਗ ਮੁਖਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਤੇ ਨ ਕੋਮਲ ਸਵਰ ਹਨ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰ ਸ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ, ਇਹਨਾਂ ਗੁਰ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗਨੀ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਭੈਰੋਂ, ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ, ਕੁੰਭਾਰੀ, ਧੁੰਖਾਰ, ਕੁਮਾਰੀ ਆਦਿਕ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਤੁਖਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੨ ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰੋਂ, ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਧੁੰਖਾਰ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਤੁਖਾਰੀ ਸ਼ਾੜਵ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ, ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਨੋਂ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪ ਵਾਦੀ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ਼ ਸ ਗੁ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਸਂ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨ ਸਂ ਨ ਸਂ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ। ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਇੱਕ ਲੋਕ-ਧੁਨ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗਾਇਣ ਲਈ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ੧੫ਵੀਂ ਤੋਂ ੧੯ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾਟਕੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਲਈ ਮੁਖਾਰੀ ਸਕੇਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ̍ ਗੁ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨੁ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਗੁ, ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਸ, ਰ, ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ, ਧ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੰ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੱਕ ਦੂਜਾ- ਸ, ਰ, ਗ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ, ਧ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੰ ਤਾਰ ਸਪਤਕ। ਖਮਾਜ ਅੰਗ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ। ਆਰੋਹੀ-ਨ਼ ਸ ਗੁ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਪ, ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਸੰ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹੀ-ਸੰ ਨ ਸੰ ਨ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਪ, ਮ̍ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਧਿਅਮ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਤੇ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ਼ ਸ ਗੁ ਮ̍ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ, ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਗੁ, ਸਰ, ਸ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਭਾਗ-੪' ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਵਾਦੀ ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ̍ ਪ, ਮ ਧ, ਨੁ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ̍ਪ, ਮਗੁ, ਰ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ੯ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਸਰੂਪ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਸਰੂਪ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ, ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ਼ ਰੁ ਗ ਮ̍ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਰੁੰ ਨ ਧ, ਮ̍ ਧੁ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ। ਰਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਸ ਨ਼ ਸ, ਗੁ, ਮ̍ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਗੁ, ਸ ਰ ਸ। ਇਹ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਸ, ਗੁ, ਮ̍ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਮ̍ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ, ਪ ਮ̍ ਗੁ, ਰ ਸ ਰ ਨ਼ ਸ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਸ ਗੁ ਮ̍ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ̍ ਗੁ ਰ ਸ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਪੰਨਾ ੫੨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰ-ਭਾਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਬੇਦੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ 'ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ' ਝੱਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਸੋ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਹੀ ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਸਾਜਨ ਦੇਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅੜੇ', ਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 'ਭੋਲਾਵੜੈ ਭੁਲੀ' ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਗੁ ਰ ਸ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਫਿਰ ਵੀ ਤੋੜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਥਾਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮਧੂਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਨਾ ੧੧੦੭ ਤੋਂ ੧੧੧੭ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਛੰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਮ:੧ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੬, ਮ:੪ ਦੇ ੪ ਤੇ ਮ:੫ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਤੁਖਾਰੀ ਥਾਟ-ਤੋੜੀ ਸਵਰ-ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ,
ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ-ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮੰ ਪ, ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਗੁ ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)-ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮੰ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਮੰਗੁ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਸ ਗੁ, ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ ਨ਼, ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼ , ਪ਼ ਧ਼ ਮੰ਼ ਪ਼, ਮੰ਼ ਪ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ ਗੁ, ਗੁ ਮੰ ਗੁ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਮੰ ਗੁ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਗੁ ਮੰ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਗੁ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਗੁ ਰ ਸ ਨ਼ ਸ।

ਸ, ਨ਼ ਸ ਗੁ, ਮੰ ਗੁ, ਸ ਰ ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਨ, ਮੰ ਪ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਗੁਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਗੁ ਮੰ ਪ ਮੰ ਗੁ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਗੁ ਰ ਸ ਨ਼ ਸ।

ਗੁ ਮੰ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਨ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਪ ਨ ਸਂ, ਪ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਗੁਂ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਗੁਂ ਮੰਂ ਪਂ, ਮੰਂ ਪਂ ਮੰਂ ਗੁਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਨ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਗੁ ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਗੁ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਗੁ ਰ ਸ, ਸ ਨ਼ ਸ।

 www.sikhbookclub.com

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ, ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਤਾਰਣ ਤਰਣ, ਸਮ੍ਰਥੁ ਕਲਿਜੁਗਿ, ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ ਕੇਰੇ।। ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ, ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੂਰਉ, ਜੋ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ, ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ।। ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ, ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ, ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ।। ਜਉ, ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ, ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।।੫।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਰਣ ਤਰਣ-ਤਾਰਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਫੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੂਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਪੂਰਉ-ਪੂਰਨ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ-ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
x		0		2		0		3		4	ਸ-ਨ਼ਸ
											ਵਾSਹਿS
ਰਸ	ਗੁਗੁਗੁਗੁ	ਰਰਰਸ	ਰਰਮਸ	ਨ਼-ਸਸ	ਗੁਗੁਮੰ-	ਪਪਮੰਪ	ਧਧਪਧ	ਧਨ਼ਧਪ	ਪਧਮੰਪ	ਗੁਮੰਪਮੰ	ਗੁਗੁਰਸ
ਗੁਰੂ	ਗੁਰੂਗੁਰੂ	ਗੁਰਕਰੁ	ਮਨਮੇਰੇ	ਤਾSਰਣ	ਤਰਣS	ਸਮ੍ਰਥੁ	ਕਲਿਜੁਗਿ	ਸੁਨਤS	ਸਮਾਧਿS	ਸਬਦS	ਜਿਸੁਕੇਰੇ
ਨ਼ਸਗੁਮੰ	ਪਮੰਧਪ	ਗੁਮੰਪਨ	ਧ-ਪਪ	ਧਨ਼ਧਪ	ਮੰਪਧਪ	ਮੰਪਮੰਗੁ	ਰਸ	ਗੁਮੰਧਪ	ਧਨ਼ਧਪ	ਨਸੰ-ਨ	ਸੰ-ਨਸੰ
ਫੁਨਿਦੁਖਨਿ	ਨਾSਸੁS	ਸੁਖਦਾਯਕੁ	ਸੂSਰਉ	ਜੋਧਰਤ	ਧਿਆਨੁS	ਬਸਤਤਿਹ	ਨੇਰੇ	ਪੂਰਉਪੁਰਖੁ	ਰਿਦੈਹਰਿ	ਸਿਮਰਤSਸਿਮ	ਰਤSਸਿਮਰਤ
ਨਸੰਗੰ-	ਰੰਰੰਸੰਸੰ	ਨ-ਸੰਨ	ਧਧਪ-	ਧਧਨ਼ਨ਼	ਧਧਪਪ	ਪਮੰਧਪ	ਗੁਗੁਮੰਮੰ	ਪਮੰਧਪ	ਗੁਗੁਰਸ	ਗੁਗੁਰਸ	ਗੁਗੁਰਸ
ਮੁਖੁਦੇS	ਖਤਅਘ	ਜਾSਹਿS	ਪਰੇਰੇS	ਜਉਹਰਿ	ਬੁਧਿਰਿਧਿ	ਸਿਧਿਚਾਹਤ	ਗੁਰੂਗੁਰੂ	ਗੁਰਕਰੁ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੧੭)

ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ ਗੁਰਿ ਮਨੁ ਦੀਨਾ।। ਸੁਣਿ ਸਬਦੁ ਤੁਮਾਰਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ।। ਇਹੁ ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਜਿਉ ਜਲ ਮੀਨਾ ਲਾਗਾ ਰੰਗੁ ਮੁਰਾਰਾ।। ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈ ਠਾਕੁਰ ਤੇਰਾ ਮਹਲੁ ਅਪਾਰਾ।। ਸਗਲ ਗੁਣਾ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਬਿਨਉ ਸੁਨਹੁ ਇਕ ਦੀਨਾ।। ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜੀਅੜਾ ਬਲਿ ਬਲਿ ਕੀਨਾ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੀਨਾ- (ਨਾਮ ਰਸ-ਵਿੱਚ) ਭਿੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਮੁਰਾਰਾ-ਹੇ ਮੁਰਾਰੀ! ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਅਪਾਰਾ-ਬੇਅੰਤ। ਦੀਨਾ-ਗ਼ਰੀਬ। ਜੀਅੜਾ-ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਿੰਦ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮੰ
												ਘੋ	S	ਲਿ	S
ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਰ	ਸ	ਗੁ	-	ਮੰ	ਗੁ
ਘੁ	ਮਾ	ਈ	S	ਲਾS	S	ਲ	S	ਨਾS	SS	SS	S	ਗੁ	S	ਰਿ	S

ਮੰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	-	ਨੁ	-	ਧ	-	ਪ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮੰ
ਮ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਣਿ	ऽ
ਪ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਪ	-	ਧ	-
ਸ	ਬ	ਦੇੁ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ
ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ				
ਮऽ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਭੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ
												ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ
ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	-
ਭੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਜਿ	ਉ	ਜ	ਲ	ਮੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਗਾ	ऽ
ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਧ	-	ਨੁ	-
ਰੰ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਗਾ	ऽ
ਧ	-	ਪ	-	ਗੁ	-	ਮੰ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਰ	ਸ				
ਰੰ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ				
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸ ਗੁਮੰ ਪਮੰ ਗੁਮੰ ਪਨੁ ਧਪ ਮੰਗੁ ਰਸ 2) ਗੁਮੰ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੰਗੁ ਰਸ
3) ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੰਪ ਮੰਗ ਰਸ 4) ਗੁਮੰ ਪਧ ਨੁਧ ਪਧ ਮੰਪ ਮੰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
5) ਨੁਸ ਗੁਮੰ ਪਮੰ ਗੁਮੰ ਪਨ ਧਪ ਮੰਪ ਗੁਮੰ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੰਗੁ ਰਸ
6) ਗੁਮੰ ਪਧ ਮੰਪ ਗੁਮੰ ਪਨ ਧਪ ਮੰਪ ਗੁਮੰ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੰਗੁ ਰਸ
7) ਪਧ ਮੰਪ ਮੰਗੁ ਰਸ ਧਨੁ ਧਪ ਪਧ ਮੰਪ ਮੰਗੁ ਰਸ ਨਸੰ ਨਧ ਪਧ ਮੰਪ ਮੰਗੁ ਰਸ
8) ਪਮੰ ਗੁਮੰ ਪਨ ਧਪ ਪਨ ਸੰਨ ਧਪ ਪਨ ਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੰਗੁ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਖੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 13ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।
4) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੧੧੧)

ਸਾਜਨ ਦੇਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅੜੇ ਸਾਨੇਹੜੇ ਦੇਦੀ॥ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੇ ਤਿਨ ਸਜਣਾ ਮੁੰਧ ਨੈਣ ਭਰੇਦੀ॥ ਮੁੰਧ ਨੈਣ ਭਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੇਦੀ ਕਿਉ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਾ ਪਿਆਰੇ॥ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਨ ਜਾਣਉ ਵਿਖੜਾ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਪਿਰੁ ਪਾਰੇ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਿਲੈ ਵਿਛੁੰਨੀ ਤਨੁ ਮਨੁ ਆਗੈ ਰਾਖੈ॥ ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਖੁ ਮਹਾ ਰਸ ਫਲਿਆ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਸੁ ਚਾਖੈ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਰਿ-ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ, ਯਾਦ ਕਰਕੇ। ਸਮਾਲੇ-(ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ) ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ। ਮੁੰਧ-ਅੰਞਾਣ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ। ਸਾਰੇਦੀ-ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਵਿਖੜਾ-ਔਖਾ, ਔਕੜਾਂ ਭਰਿਆ। ਵਿਛੁੰਨੀ-ਵਿਛੁੜੀ ਹੋਈ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਖੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ-ਰੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਮ̍
								ਸਾS	S	ਜ	ਨ	ਦੇ	S	ਸਿ	S
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	–	ਸ	–	ਪ	–	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਨ	–
ਵਿ	ਦੇ	ਸੀ	ਅ	ੜੇ	S	S	S	ਸਾ	S	S	S	ਨੇ	ਹ	ੜੇ	S
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	–	ਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ̍ਪ								
ਦੇ	S	S	S	ਦੀ	SS	SS	SS								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	–	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
								ਸਾ	S	ਰਿ	ਸ	ਮਾ	ਲੇ	ਤਿ	ਨ
ਸਂ	–	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	–	ਸਂ	–	ਨ	–	ਸਂ	ਨ	ਧ	–	ਪ	–
ਸ	S	ਜ	S	ਣਾ	S	S	S	ਮੁੰ	S	ਧ	S	ਨੈ	S	ਣ	S
ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁਮ̍	ਪਮ̍	ਗੁਰ	ਸ								
ਭS	S	ਰੇ	S	ਦੀS	SS	SS	S								
x				2				0				3			

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੧੧੧)

ਸੁਣਿ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ ਇਕ ਬੇਨੰਤੀ ਮੇਰੀ॥ ਤੂ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸਿਅੜਾ ਹਉ ਰੁਲਿ ਭਸਮੈ ਢੇਰੀ॥ ਬਿਨੁ ਅਪਨੇ ਨਾਹੈ ਕੋਇ ਨ ਚਾਹੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਆ ਕੀਜੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸਨ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਕੋ ਸੰਗਿ ਨ ਸਾਥੀ ਆਵੈ ਜਾਇ ਘਨੇਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਲਾਹਾ ਲੈ ਘਰਿ ਜਾਈਐ ਸਾਚੀ ਸਚੁ ਮਤਿ ਤੇਰੀ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਹ-ਹੇ ਨਾਥ! ਨਿਜ ਘਰਿ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੁਲਿ-ਖੁਆਰ ਹੋ ਕੇ। ਬਿਨੁ ਨਾਹੈ-ਖ਼ਸਮ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾ। ਰਸਨ ਰਸੁ-ਸਾਰੇ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਪੀਜੈ-ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
						ਸੁS	ਣਿ	ਨਾ	S	ਹ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਇ	ਕ
ਰ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ
ਬੇ	ਨੰ	ਤੀ	S	ਮੇ	ਰੀ	ਤੂ	S	ਨਿ	ਜ	ਘ	ਰਿ	ਵ	ਸਿ	ਅ	ੜਾ
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਨ਼ਸ										
ਹਉ	ਰੁਲਿ	ਭਸ	ਮੈS	ਢੇS	ਰੀS										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ	-	ਪ	-	ਨ	-
						ਬਿ	ਨੁ	ਅ	ਪ	ਨੇ	S	ਨਾ	S	ਹੈ	S
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਗੁਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕੋ	ਇ	ਨ	S	ਚਾ	ਹੈ	ਕਿ	ਆ	ਕ	S	ਹੀ	S	ਐ	S	ਕਿ	ਆ
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ										
ਕੀS	SS	SS	S	ਜੈ	S										
x				2				0				3			

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੧੧੩)

ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ ਪਉੜੀਆ ਮੰਦਰਿ ਕਿਉ ਚੜੈ ਰਾਮ।। ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ ਬੇੜੀ ਪਾਰਿ ਨ ਅੰਬੜੈ ਰਾਮ।। ਪਾਰਿ ਸਾਜਨੁ ਅਪਾਰੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲੰਘਾਵਏ।। ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਰਹਿ ਰਲੀਆ ਫਿਰਿ ਨ ਪਛੋਤਾਵਏ।। ਕਰਿ ਦਇਆ ਦਾਨੁ ਦਇਆਲ ਸਾਚਾ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਓ।। ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਸੁਣਹੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਸਮਝਾਵਓ।।੫।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨ ਅੰਬੜੈ-ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਸਕਦਾ। ਪਾਰਿ-ਪਾਰਲੇ ਪਾਸੇ। ਕਰਹਿ ਰਲੀਆ-ਜੇ ਤੂੰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣੇ। ਨਾਮ ਸੰਗਤਿ-ਨਾਮ ਦਾ ਸਾਥ। ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ-ਨਾਨਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗੁ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਏ	ਮਨ	ਮੇ	ਰਿਆ	ਬਿS	ਨੁS	ਪਉ	ੜੀ	ਆ	S
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਮੰ	S	ਦ	ਰਿ	ਕਿ	ਉ	ਚ	ੜੈ	ਰਾ	ਮ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਏ	ਮਨ	ਮੇ	ਰਿ	ਆ	S	ਬਿ	ਨੁ	ਬੇ	ੜੀ
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਪਾ	S	ਰਿ	ਨ	ਅੰ	ਬ	ੜੈS	SS	ਰਾS	ਮS
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਨੁਸ	ਗੁਮੰ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
2)	ਗੁਮੰ	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
3)	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
4)	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਗੁ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ S S ਦੇਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫) (੧੧੧੭)

ਤੂ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਹੁ ਅਮਿਤਾ।। ਤੂ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਹਿਤ ਚਿਤਾ।। ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਤਾ ਸਗਲ ਰੰਗ ਬਨਿ ਆਏ।। ਸੋਈ ਕਰਮੁ ਕਮਾਵੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੇਹਾ ਤੂ ਫੁਰਮਾਏ।। ਜਾ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸੁਰਿ ਤਿਨਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਨੁ ਜਿਤਾ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜੀਅੜਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਤਉ ਦਿਤਾ।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਮਿਤਾ-ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਹਿਤ ਚਿਤਾ-ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦਾ ਹਿਤੂ। ਜਗਦੀਸੁਰਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂ	ਸਾS	ਚਾ	ਸਾ	ਹਿ	ਬੁ	ਸਾ	S	ਹੁ	ਅ	ਮਿ	ਤਾ
ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂS	ਪ੍ਰੀ	ਤਮੁ	ਪਿਆ	S	ਰਾ	ਪ੍ਰਾS	ਨS	ਹਿS	ਤ	ਚਿ	ਤਾ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	ਨS	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਤਾ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਜਾ	ਤਾ

ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਸS	ਗ	ਲ	ਹੈ	S	ਗ	ਬ	S	ਨਿ	ਆS	SS	ਏS
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਗੁਮੰ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਨਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
2)	ਨ਼ਸ	ਗੁਮੰ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਗੁਮ	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
3)	ਗੁਮੰ	ਪਨ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
4)	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਪਨੁ	ਧਪ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ | ਗੁ ਮੰਪ / ਸਾ Sਹੁ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੧੧੧)

ਭੋਲਾਵੜੈ ਭੁਲੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ ਪਛੋਤਾਣੀ॥ ਪਿਰਿ ਛੋਡਿਅੜੀ ਸੁਤੀ ਪਿਰ ਕੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ॥ ਪਿਰਿ ਛੋਡੀ ਸੁਤੀ ਅਵਗਣਿ ਮੁਤੀ ਤਿਸੁ ਧਨ ਵਿਧਣ ਰਾਤੇ॥ ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਅਹੰਕਾਰਿ ਵਿਗੁਤੀ ਹਉਮੈ ਲਗੀ ਤਾਤੇ॥ ਉਡਰਿ ਹੰਸੁ ਚਲਿਆ ਫੁਰਮਾਇਆ ਭਸਮੈ ਭਸਮ ਸਮਾਣੀ॥ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਹੂਣੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ ਪਛੋਤਾਣੀ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੋਲਾਵੜੈ-ਕੋਝੇ ਭੁਲਾਵੇਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਝੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ। ਭੁਲੀ-ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਈ। ਸਾਰ-ਕਦਰ। ਮੁਤੀ-(ਪਿਰ ਨੇ) ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ। ਧਨ-ਇਸਤਰੀ। ਵਿਧਣ-ਦੁੱਖ-ਭਰੀ। ਰਾਤੇ-ਰਾਤ। ਵਿਗੁਤੀ-ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਤਾਤੇ-ਤਾਤਿ, ਈਰਖਾ। ਹੰਸੁ-ਜੀਵਾਤਮਾ। ਭਸਮ-ਮਿੱਟੀ। ਵਿਹੂਣੀ-ਸੱਖਣੀ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਭੋ	ਲਾ	ਵ	ੜੈ	ਭੁ	ਲੀ	ਭੁ	ਲਿ	ਭੁ	ਲਿ	ਪ	ਛੋ	ਤਾ	ਣੀ
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਰ	ਸ
ਪਿ	ਰਿ	ਛੋ	ਡਿ	ਅ	ੜੀ	ਸੁ	ਤੀS	ਪਿਰ	ਕੀ	ਸਾS	ਰਨ	ਜਾS	ਣੀ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
ਪਿ	ਰਿ	ਛੋ	ਡੀ	ਸੁ	ਤੀ	ਅ	ਵ	ਗ	ਣਿ	ਮੁ	S	ਤੀ	S

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤਿ	S	ਸੁ	ਧ	S	ਨ	ਢਿ	S	ਧ	ਣ	ਰਾS	SS	ਤੇS	SS
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸ ਗੁਮ ਪਧ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
2) ਗੁਮ ਪਧ ਮਪ ਗੁਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
3) ਪਧ ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ
4) ਗੁਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਪਨ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਅਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੦੭)

ਤੂ ਸੁਣਿ ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ ਪੁਰਬਿ ਕਮਾਇਆ।। ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਸੁਖ ਸਹੰਮਾ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤੂ ਭਲਾ।। ਹਰਿ ਰਚਨਾ ਤੇਰੀ ਕਿਆ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਘੜੀ ਨ ਜੀਵਾ।। ਪ੍ਰਿਅ ਬਾਝੁ ਦੁਹੇਲੀ ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਾਂ।। ਰਚਨਾ ਰਾਚਿ ਰਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਨਿ ਕਰਮ ਸੁਕਰਮਾ।। ਨਾਨਕ ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਲੇ ਸਾ ਧਨ ਤੂ ਸੁਣਿ ਆਤਮ ਰਾਮਾ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੂ ਸੁਣਿ- ਹੇ ਹਰੀ ਤੂੰ ਸੁਣ! ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ- ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਪੁਰਬਿ-ਪੂਰਬਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ-ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ। ਸਹੰਮਾ-ਸਹਮ, ਦੁੱਖ। ਦੁਹੇਲੀ - ਦੁੱਖੀ। ਸੁਕਰਮਾ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਮ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਨਿਹਾਲੇ-ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾ ਧਨ-ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ। ਆਤਮ ਰਾਮਾ-ਹੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪਰਮਾਤਮਾ!

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਤੂS	ਸੁਣਿ	ਕਿS	ਰ	ਤ	ਕ	ਰੰS	ਮਾ	S
ਨ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂਨ	ਧ	ਪ
ਪੁ	ਰ	ਬਿ	S	S	ਕ	ਮਾS	ਇ	ਆ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਨ	-	ਸਂ	ਨਸਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂ
ਸਿਰਿ	ਸਿਰਿ	ਸੁ	ਖ	S	ਸ	ਹੰS	ਮਾS	S
ਨ	ਸਂਨ	ਧ	-	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਦੇ	ਹਿS	ਸੁ	S	S	ਤੂS	SS	ਭS	ਲਾS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-ਤਾਨਾਂ 'ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ' ਪੜਤਾਲ ਅਸਥਾਈ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੭)

ਬਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ।। ਸਾਜਨ ਮਿਲੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਣੀ।। ਹਰਿ ਮੰਦਰਿ ਆਵੈ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਧਨ ਊਭੀ ਗੁਣ ਸਾਰੀ।। ਘਰਿ ਘਰਿ ਕੰਤੁ ਰਵੈ ਸੋਹਾਗਣਿ ਹਉ ਕਿਉ ਕੰਤਿ ਵਿਸਾਰੀ।। ਉਨਵਿ ਘਨ ਛਾਏ ਬਰਸੁ ਸੁਭਾਏ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਸੁਖਾਵੈ।। ਨਾਨਕ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਘਰਿ ਆਵੈ।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਧਨ-ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਊਭੀ-ਉਤਾਵਲੀ। ਗੁਣ ਸਾਰੀ- ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਤੁ-ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ। ਰਵੈ-ਰੰਗ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਨਵਿ-ਨਿਵ ਕੇ, ਤਰਸ ਕਰ ਕੇ। ਘਨ-ਹੇ ਬੱਦਲ! ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਸੁਭਾਏ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪਪ	ਧ	ਧਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਰ	ਸੈ	ਅੰS	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾS	S	ਰ	S	S
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਬੂੰ	S	ਦ	S	S	ਸੁS	ਹਾS	ਵ	ਣੀS	SS
x		0			2		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸਾ	ਜਨS	ਨ	ਮਿ	ਲੇ	ਸਹ	ਜਿ	ਸੁ	ਭਾ	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਉ	S	ਪ੍ਰੀS	ਤਿS	ਬS	ਣੀS	SS
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਸਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ
2) ਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਗੁਮੰ ਪਨਧਪ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਗੁਮੰ ਪਨਸੰਨ ਧਪਧਨੁ ਧਪਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ
3) ਗੁਮੰਪਗੁ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ ਨ਼ਸਗੁਮੰ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮੰਮੰਪS ਤੇ ਬਰਸੈS ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਰਸੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪) (੧੧੧੪)

ਗੁਰ ਪਾਰਸ ਹਮ ਲੋਹ ਮਿਲਿ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇਆ ਰਾਮ।। ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਕਾਇਆ ਗੜੁ ਸੋਹਿਆ ਰਾਮ।। ਕਾਇਆ ਗੜੁ ਸੋਹਿਆ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਮੋਹਿਆ ਕਿਉ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਵਿਸਾਰੀਐ।। ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਕੜਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀਐ।। ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੈ ਸੀਸੁ ਭੇਟ ਦੇਉ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ ਭਾਵੈ।। ਆਪੇ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ ਨਾਨਕ ਅੰਕਿ ਸਮਾਵੈ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਲੋਹ-ਲੋਹਾ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਜੋਤਿ-ਜਿੰਦ। ਗੜੁ-ਕਿਲ੍ਹਾ। ਸੋਹਿਆ-ਸੋਹਣਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਰਾਸਿ-ਹਰੇਕ ਗਿਰਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਅੰਕਿ- ਗੋਦ ਵਿੱਚ, ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਵੈ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਧਧ	ਪਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪਪ	ਮੰਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁਰ	ਪਾS	ਰਸ	ਹਮ	ਲੋਹ	ਮਿਲਿ	ਕੰ	ਚਨੁ	ਹੋਇਆ	ਰਾ	ਮ
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮੰਮੰ	ਪਪ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਜੋ	ਤੀ	ਜੋ	ਤਿਮਿ	ਲਾਇ	ਕਾਇ	ਆS	ਗੜੁ	ਸੋਹਿਆ	ਰਾS	ਮS
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਾਇ	ਆS	ਗੜੁ	ਸੋਹਿ	ਆ	ਮੇ	ਰੈ	ਪ੍ਰਭਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਆ
ਨਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਕਿਉ	ਸਾ	ਸਿਗਿ	ਰਾ	ਸਿS	ਵਿ	ਸਾ	ਰੀ	ਐS	SS	SS
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਸਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ

2) ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਨਸੰਨਧ ਧਨੁਧਪ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

3) ਗੁਮੰਪਗੁ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਲੋਹ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੬੯)

ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡੀਐ ਤਨੁ ਧਨੁ ਜਾਇ ਤ ਜਾਉ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਬੇਧਿਆ ਰਾਮਹਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਉ।।੧੦੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੋਡੀਐ-ਭੁਲਾਈਐ। ਜਾਇ-ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਉ-ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਏ। ਚਰਨ ਕਮਲ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਬੇਧਿਆ-ਵਿੱਝਿਆ ਰਹੇ। ਸਮਾਉ-ਸਮਾਇਆ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪਨ਼ਧਪ	ਮੰਗੁਰਸ
										ਚSਰਨ	ਕਮਲS
ਰ-	ਸ-ਨ਼ਸ	ਨ਼ਸ	ਗੁਮੰ	ਪ-	ਧਪ	ਨਸੰਨ-	ਧਪ	ਮੰਪਗੁ-	ਰਸ		
ਚਿS	ਤੁSSS	ਬੇS	ਧਿਆ	ਰਾS	ਮਹਿ	ਨਾSSS	ਮਿS	ਸSਮਾS	ਉS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪ-ਗੁਮੰ	ਪਨ
										ਕSਬੀਰ	ਰਾਮੁ
ਸੰ-	ਨਸੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਧ	ਪ-ਮੰਪ	ਨੁ-ਧਪ	ਮੰਪ	ਗੁ-ਰਸ	ਰਸ		
ਨS	ਛੋਡੀ	ਐS	ਤSSਨੁ	ਧS	ਨੁSSS	ਜਾSਇS	ਤS	ਜਾSSS	ਉS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਨ਼ਸ ਸਰਸ- ਗੁ-ਰਸ ਗੁਮੰਪ- ਨੁਧਪ- ਮੰਪ ਗੁ-ਰਸ ਨ਼ਸ

2) ਸ-ਨ਼ਸ ਗੁਮੰਪ- ਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਪਨ- ਸੰਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ

1) ਮੰਪਮੰਪਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਮੰਗੁਰਸਨ਼ਸ ਪਨਪਨਧਪਮੰਪ ਧਨੁਧਪਮੰਗੁਰਸ ਨਸੰਨਸੰਗੁੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਨਸੰਨਧਪਮੰਪ ਧਨੁਧਨੁਧਪਮੰਪ ਮੰਪਮੰਗੁਰਸਨ਼ਸ

2) ਪਮੰਗੁਮੰਪਨੁਧਪ ਪਮੰਗੁਮੰਪਨਸੰਨ ਧਪਪਮੰਗੁਮੰਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਪਪਮੰ ਗੁਮੰਪਨਸੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਸੰਗੁੰਮੰਪੰਮੰਗੁੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪਮੰਗੁਰਸ

3) ਨ਼ਸਗੁਮੰਪਧਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸਨ਼ਸਗੁਮੰ ਪਨਧਪਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸਨ਼ਸਗੁਮੰ ਪਨਸੰਨਧਪਮੰਪ
ਧਨੁਧਪਮੰਗੁਰਸ ਨ਼ਸਗੁਮੰਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪਮੰਗੁਰਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੭)

ਬਾਬੀਹਾ ਪ੍ਰਿਉ ਬੋਲੇ ਕੋਕਿਲ ਬਾਣੀਆ।। ਸਾ ਧਨ ਸਭਿ ਰਸ ਚੋਲੈ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀਆ।। ਹਰਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਨਾਰੇ।। ਨਵ ਘਰ ਥਾਪਿ ਮਹਲ ਘਰੁ ਊਚਉ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ਮੁਰਾਰੇ।। ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਰੰਗਿ ਰਾਵੈ।। ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਚਵੈ ਬਬੀਹਾ ਕੋਕਿਲ ਸਬਦਿ ਸੁਹਾਵੈ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਾਬੀਹਾ-ਪਪੀਹਾ। ਕੋਕਿਲ-ਕੋਇਲ। ਬਾਣੀਆ-ਮਿੱਠਾ ਬੋਲ। ਚੋਲੈ-ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਅੰਕਿ-ਅੰਗ ਨਾਲ। ਨਵ ਘਰ-ਨੌਂ ਗੋਲਕਾਂ, ਨੌਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ। ਥਾਪਿ-ਟਿਕਾ ਕੇ, ਜੁਗਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਰਾਵੈ-ਮਾਣਦੀ ਹੈ, ਸਿਮਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਹਾਵੈ-ਸੋਹਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ਬੀ	ਹਾ	ਪ੍ਰਿਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਕੋ	ਕਿ	ਲ	ਬਾ	ਣੀ	ਆ
ਨ਼	ਸਸ	ਗੁਗੁ	ਮ̍ਮ̍	ਪ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ̍ਗੁ	ਰਸ
ਸਾ	ਧਨ	ਸਭਿ	ਰਸ	ਚੋ	ਲੇ	ਅੰS	ਕਿ	ਸ	ਮਾS	ਣੀS	ਆS
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁਮ̍	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਅੰS	ਕਿ	ਸ	ਮਾ	ਣੀ	ਜਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਭਾ	S	ਣੀ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ̍ਗੁ	ਰਸ
ਸਾ	S	ਸੋ	ਹਾ	ਗ	ਣਿ	ਨਾ	S	S	ਰੇS	SS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫) (੧੧੧੭)

ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਤੇਰਾ ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ।। ਖੰਨੀਐ ਵੰਞਾ ਦਰਸਨ ਤੇਰੇ।। ਦਰਸਨ ਤੇਰੇ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਨਿਮਖ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪੇਖਿ ਜੀਵਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸੁਨੀਜੈ ਤੇਰਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰਹਿ ਤ ਪੀਵਾ।। ਆਸ ਪਿਆਸੀ ਪਿਰ ਕੈ ਤਾਈ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ ਬੂੰਦੇਰੇ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜੀਅੜਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੰਨੀਐ ਵੰਞਾ-ਮੈਂ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨਾ ਸਮਾਂ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਨਜ਼ਰ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ-ਪਪੀਹਾ। ਬੂੰਦੇਰੇ-ਬੂੰਦ ਵਾਸਤੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪਧ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਇਹੁ	ਤ	ਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਤੇ	ਰਾ	ਸS	ਭਿ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ਰੇ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਖੰ	ਨੀ	ਐ	ਵੰ	ਞਾ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਤੇ	S	ਰੇS	SS
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਦ	ਰ	ਸ	S	ਨ	ਤੇ	ਰੇ	ਸੁ	ਣਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁ	ਰਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਦ੍ਰਿਸ	ਟਿS	ਪੇ	S	ਖਿ	S	ਜੀS	SS	ਵਾ	SS
x					2				3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮੰਪਪ ਮੰਪਮੰਗੁ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਨਸੰਗੁੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ
   ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨੁਸ
2) ਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਮੰਗੁ ਮੰਪਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਧਪਮੰ
   ਮੰਪਮੰਗੁ ਗੁਮੰਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ
3) ਪਧਮੰਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ
   ਪਧਮੰਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪) (੧੧੧੫)

ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ।। ਹਮਰੈ ਹਾਥਿ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਜਾ ਤੂ ਮੇਲਹਿ ਤਾ ਹਉ ਆਇ ਮਿਲਾ।। ਜਿਨ ਕਉ ਤੂ ਹਰਿ ਮੇਲਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸਭੁ ਤਿਨ ਕਾ ਲੇਖਾ ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ।। ਤਿਨ ਕੀ ਗਣਤ ਨ ਕਰਿਅਹੁ ਕੋ ਭਾਈ ਜੋ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲਇਆ।। ਨਾਨਕ ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਤਿਨ ਊਪਰਿ ਜਿਨ ਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਭਲਾ।। ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ।।੪।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਗਣਤ-ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਵਿਚਾਰ। ਭਾਣਾ-ਰਜ਼ਾ। ਭਲਾ-ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨ	ਸ	–	ਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮ	ਮ
							ਤੂ	S	S	ਅੰ	ਤਰ	ਜਾ	ਮੀ
ਪ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
ਹ	ਰਿ	S	ਆS	S	ਪਿ	S	ਜਿਉ	ਤੂ	S	ਚ	ਲਾ	ਵ	ਹਿ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਧ	–	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪਿਆ	ਰੇ	ਹਉ	ਤਿ	ਵੈ	ਚ	ਲਾ	ਜਿਉ	ਤੂ	S	ਚS	ਲਾ	ਵ	ਹਿ
ਮਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਪਿਆ	ਰੇ	ਹਉ	ਤਿ	ਵੈ	ਚ	ਲਾ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
							ਹਮ	ਰੈ	S	ਹਾ	ਥਿ	ਕਿ	ਛੁ
ਸੰ	–	–	ਰੰ	–	ਸੰ	–	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	–	ਸੰ	ਸੰ
ਨਾ	S	S	ਹਿ	S	S	S	ਜਾ	ਤੂ	S	ਮੇ	S	ਲ	ਹਿ
ਨ	–	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	–	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਤਾ	S	ਹਉ	ਆ	ਇ	ਮਿ	ਲਾ	ਜਾ	ਤੂ	S	ਮੇS	S	ਲ	ਹਿ
ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਸ							
ਤਾ	S	ਹਉ	ਆ	ਇS	ਮਿ	ਲਾ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਗੁਮ ਪਗੁਮਪ ਗੁਮਪਧ ਮਪਧਨੁ ਧਪਮਪ ਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ

2) ਪਧਮਪ ਗੁਮਪਧ ਮਪਧਨੁ ਧਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮਪਧ ਮਪਗੁਮ ਪਧਮਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਸੰਨਨ ਧਪਧਨੁ ਧਪਮਪ ਮਗੁਰਸ

3) ਨੁਸਗੁਗੁ ਰਸਗੁਮ ਪਪਮਗੁ ਮਪਨਨ ਧਪਪਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਗੁੰਗੁੰ ਰੰਸੰਪਨ ਸੰਸੰਨਧ ਮਪਧਨੁ
ਧਪਗੁਮ ਪਧਪਮ ਗੁਮਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ

 www.sikhbookclub.com

1	ਨੁਸ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ
	ਤੂS	ਅੰਤਰ	ਜਾਮੀ	ਅੰਤਰ	ਜਾਮੀ	ਅੰਤਰ	ਜਾਮੀ	ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2	ਪ ਧ	ਮੰਪ	-	ਮੰਪ	-	ਮੰਪ		ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
	ਹ ਰਿ	ਆਪਿ	S	ਆਪਿ	S	ਆਪਿ		
3	ਨੁਸ	ਗੁ-	ਮੰਮੰ	ਮੰਪ	-ਮੰ	ਪ-	ਮੰਪ	ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ
	ਤੁS	ਅੰS	ਤਰ	ਜਾਮੀ	Sਜਾ	ਮੀS	ਜਾਮੀ	ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4 ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਮੁਖੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੮-੦੯)

ਅਸੁਨਿ ਆਉ ਪਿਰਾ ਸਾ ਧਨ ਝੂਰਿ ਮੁਈ।। ਤਾ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਈ।। ਝੂਠਿ ਵਿਗੁਤੀ ਤਾ ਪਿਰ ਮੁਤੀ ਕੁਕਹ ਕਾਹ ਸਿ ਫੁਲੇ।। ਆਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤਿ ਜਾਡਾ ਦੇਖਿ ਚਲਤ ਮਨੁ ਡੋਲੇ।। ਦਹ ਦਿਸਿ ਸਾਖ ਹਰੀ ਹਰੀਆਵਲ ਸਹਜਿ ਪਕੈ ਸੋ ਮੀਠਾ।। ਨਾਨਕ ਅਸੁਨਿ ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਬਸੀਠਾ।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਸੁਨਿ-ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ। ਧਨ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਝੂਰਿ-ਝੂਰ ਕੇ, ਹਾਹੁਕੇ ਲੈ ਲੈ ਕੇ। ਖੁਈ-ਖੁੰਝ ਗਈ। ਵਿਗੁਤੀ-ਖੁਆਰ ਹੋਈ। ਮੁਤੀ-ਛੱਡੀ ਹੋਈ, ਛੁੱਟੜ। ਕੁਕਹ ਕਾਹ-ਪਿਲਛੀ ਤੇ ਕਾਹੀ। ਆਗੈ-ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ ਹੈ। ਘਾਮ-ਤਪਸ਼, ਘੁੰਮਾ, ਗਰਮੀ। ਜਾਡਾ-ਸਿਆਲ। ਬਸੀਠਾ-ਵਕੀਲ, ਵਿਚੋਲਾ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਗੁਮੰ	-ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਅ	Sਸੁ	Sਨਿ	ਆ	ਉ	ਪਿ	ਰਾ	ਸਾ	S	ਧ	ਨ	ਝੂ	ਰਿ	ਮੁ	ਈ
ਨੁ	ਸਗੁ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਾ	Sਮਿ	ਲੀਐ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਲੇ	ਦੂ	S	ਜੈS	SS	ਭਾ	ਇ	ਖੁ	ਈ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁਮੰ	-ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਝੂ	Sਠਿ	SS	ਵਿ	ਗੁ	ਤੀ	S	ਤਾ	S	ਪਿ	ਰ	ਮੁ	S	ਤੀ	S
ਧ	ਨੁਧ	-ਪ	ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	-
ਕੁ	Sਕ	Sਹ	ਕਾ	S	ਹ	S	ਸਿ	S	ਫੁ	S	ਲੇ	S	S	S
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਗੁਮੰ ਗੁਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮੰ
ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ

2) ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮਪਧ ਨੁਨੁਧਪ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪ
ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ

3) ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਨਸੰਰੰਸੰ
ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪਿਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੮)

ਸਾਵਣਿ ਸਰਸ ਮਨਾ ਘਣ ਵਰਸਹਿ ਰੁਤਿ ਆਏ।। ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਸਹੁ ਭਾਵੈ ਪਿਰ ਪਰਦੇਸਿ ਸਿਧਾਏ।। ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ਮਰੀਐ ਹਾਵੈ ਦਾਮਨਿ ਚਮਕਿ ਡਰਾਏ।। ਸੇਜ ਇਕੇਲੀ ਖਰੀ ਦੁਹੇਲੀ ਮਰਣੁ ਭਇਆ ਦੁਖੁ ਮਾਏ।। ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਨੀਦ ਭੂਖ ਕਹੁ ਕੈਸੀ ਕਾਪੜੁ ਤਨਿ ਨ ਸੁਖਾਵਏ।। ਨਾਨਕ ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਕੰਤੀ ਪਿਰ ਕੈ ਅੰਕਿ ਸਮਾਵਏ।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਧਾਏ-ਚਲੇ ਗਏ। ਹਾਵੈ-ਹਾਹੁਕੇ ਵਿੱਚ। ਦਾਮਨਿ-ਬਿਜਲੀ ਖਰੀ-ਬਹੁਤ। ਦੁਹੇਲੀ-ਦੁਖਦਾਈ। ਅੰਕਿ-ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਵਏ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇਵ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 10¼ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10¼
ਮਂਪ	ਗੁ	ਮਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਮਂਪਮਂਗੁ	ਮਂਗੁਰ-	ਸ
ਸਾS	S	ਵ	ਣਿ	ਸ	ਰ	ਸ	S	ਮSSਨਾ	SSSS	S
ਗੁ	ਮਂ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁਧਪ	ਮਂਪਗੁਰ	ਸ
ਘ	ਣ	ਵ	ਰ	ਸ	ਹਿ	ਰੁ	ਤਿ	ਆSSਏ	SSSS	S
x		2		3		4		5		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10¼
ਪ	ਗੁ	ਮਂ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਰਂਸਂਨ	ਸਂ-ਪਨ	ਸਂ
ਮੈ	S	ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਸ	ਹੁ	ਭਾSSਵੈ	SSSS	S
ਗੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧਪਮਂਪ	ਮਂਗੁਰ-	ਸ
ਪਿ	ਰ	ਪ	ਰS	ਦੇ	S	ਸਿ	ਸਿ	ਧਾSSਏ	SSSS	S
x		2		3		4		5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਮਂਪਮਂ ਗੁਰਸਨੁ ਸਪਧਨੁ ਧਪਮਂਪ ਮਂਗੁਰਸ ਪਨਸਂਨ ਧਪਧਨੁ ਧਪਮਂਪ ਪਮਂਪਮਂ ਗੁਰਸਨੁ ਸ
2) ਗੁਰਸਨੁ ਸਗੁਮਂਪ ਧਨੁਧਪ ਮਂਗੁਰਸ ਗੁਮਂਪਨ ਸਂਗੁਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨਧ ਪਨੁਧਪ ਮਂਪਮਂਗੁ ਰਸਨੁਨੁ ਸ
3) ਗੁਮਂਪਧ ਮਂਪਗੁਮਂ ਪਧਨੁਧ ਪਧਮਂਪ ਗੁਮਂਪਨ ਸਂਨਧਪ ਪਧਮਂਪ ਧਨੁਧਪ ਮਂਪਗੁਮਂ ਗੁਰਸਨੁ ਸ

1) | ਮਂਪਮਂਗੁ ਰ-ਸ / ਸਾSਵS ਣਿSS | ਇਹ 1¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਮੰਪਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ ਰ-ਸ | ਇਹ 2¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ
| ਸਾSਵਣਿ ਸਰਸS ਮSਨਾ | ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੧੧੧)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ ਚੂਕੀ ਅਭਿਮਾਨੀ ਰਾਮ।। ਅਨਦਿਨੁ ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਸਾਚਿ ਸਮਾਨੀ ਰਾਮ।। ਸਾਚਿ ਸਮਾਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨਿ ਭਾਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਬਤੁ ਜਾਗੇ।। ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਹਰਿ ਚਰਨੀ ਲਿਵ ਲਾਗੇ।। ਪ੍ਰਗਟੀ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ ਜਾਤਾ ਮਨਮੁਖਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਣੀ। ਨਾਨਕ ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਜਾਗਤ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਭਿਮਾਨੀ-ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ। ਭੋਰੁ-ਦਿਨ। ਸਾਚਿ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਨੀ-ਟਿਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਨੀ-ਭਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕਣਾ ਕਾਰਨ। ਰੈਣਿ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਾਤ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਮੰਮੰ	ਪਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਨੁਧ	ਪਮੰਮੰ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਜਾ	ਗਿ	ਰ	ਹੇ	ਚੂS	ਕੀਅਭਿ	ਮਾਨੀ	ਰਾS	ਮ
ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰਸ	ਨੁ-	ਸ
ਅਨ	ਦਿਨੁ	ਭੋ	ਰੁ	ਭਇ	ਆS	ਸਾS	ਚਿਸ	ਮਾਨੀ	ਰਾS	ਮ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ-	ਸੰ
ਸਾ	ਚਿਸ	ਮਾ	ਨੀ	ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਮ	ਨਿ	ਭਾ	ਨੀS	S
ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੰਗੁ	ਰ-	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਸਾ	ਬ	ਤੁ	ਜਾS	SS	SS	ਗੇS	S
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨੁਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨਨ ਧਪਮੰਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਪਮੰਗੁ ਰਸ

2) ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਮੰਗੁਮੰ ਪਨੁਧਪ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨਨ ਧਪਮੰਗੁ ਰਸ

3) ਗੁਮੰਪਗੁ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਪਨਸੰ ਪਨਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਨ ਧਪਧਨੁ ਧਪਮੰਗੁ ਰਸ

1) | ਗੁਮੰ ਪਗੁ ਮੰਪ ਗੁਮੰ ਪ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
| ਚੂS ਕੀਚੂ Sਕੀ ਚੂS ਕੀ | ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਪਮੰ ਗੁਰ ਸਪ ਮੰਗੁ ਰਸ ਪਮੰ ਗੁਰ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ
| ਜਾਗਿ ਰਹੇ Sਜਾ ਗਿਰ ਹੇS ਜਾਗਿ ਰਹੇ S | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫) (੧੧੧੭)

ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ ਸੰਤਨ ਕਾ ਸਦਕਾ।। ਸਤਿਗੁਰਿ ਢਾਕਿ ਲੀਆ ਮੋਹਿ ਪਾਪੀ ਪੜਦਾ।। ਢਾਕਨਹਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮਾਰੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ।। ਅਬਿਨਾਸੀ ਅਬਿਗਤ ਸੁਆਮੀ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ।। ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ਤੁਮਾਰੀ ਕਉਣੁ ਕਹੈ ਤੂ ਕਦ ਕਾ।। ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਮਿਲੈ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਨਿਮਕਾ।।੪।।੧।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਬਿਨਾਸੀ-ਹੇ ਨਾਸ-ਰਹਿਤ ਸੁਆਮੀ! ਅਬਿਗਤ-ਹੇ-ਅਵਿਅਕਤ! ਹੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ! ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਨਿਮਕਾ-ਨਿਮਖ-ਮਾਤ੍ਰ, ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਮੰਗੁ	ਮੰਪਧ-	ਪ-ਮੰਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	-	ਸ
ਨਿ	ਰS	ਗੁSSS	ਣੁSSS	ਰਾ	ਖਿS	ਲੀ	S	ਆ
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਸੰ	S	ਤ	ਨ	ਕਾ	S	ਸ	ਦ	ਕਾ
ਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸ	ਤਿS	ਗੁ	ਰਿ	ਢਾ	ਕਿS	ਲੀ	S	ਆ
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ
ਮੋ	S	ਹਿ	S	ਪਾS	ਪੀ	ਪ	ੜ	ਦਾ
x				2		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਢਾ	ਕਨ	ਹਾ	ਰੇ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ਹ	ਮਾ	ਰੇ
ਨਨ	ਸੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਨਸੰ	ਨਧ	-	ਪ
ਜੀਅ	S	ਪ੍ਰਾ	ਨS	ਸੁ	ਖS	ਦਾS	S	ਤੇ
ਪਪ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਧ	ਪ
ਅਬਿ	ਨਾS	ਸੀ	ਅਬਿ	ਗ	ਤS	ਸੁS	ਆ	ਮੀ
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਸ
ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਪੁਰ	ਖ	ਬਿS	ਧਾ	ਤੇ
x				2		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
-	ਪਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
S	ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਕ	ਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾ	S	ਇ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੀ	S

ਨ਼ਨ਼	ਸੰ	ਗੁੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕਉ	S	ਣੁ	S	ਕ	S	ਹੈ	S	ਤੂ	S	S	S	ਕ	ਦ	ਕਾ	S
ਪ	-	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਦਾ	S	ਸੁ	-	ਤਾ	ਕੈ	ਬ	ਲਿ	ਹਾ	S	ਰੀ	S
ਧ	-	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	-
ਮਿ	S	ਲੈ	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਹ	S	ਰਿ	S	ਨਿ	ਮ	ਕਾ	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ
2) ਗੁਮਪਧ ਮਪਗੁਮ ਪਨਧਪ ਮਪਗੁਮ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
3) ਗੁਮਪਨ ਧਪਮਪ ਮਗੁਰਸ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮਪ ਮਗੁਰਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮਪ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਰਾਖਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਰਸ / ਲੀਆ | ਫਿਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ | ਗੁ ਰਰ ਸ / ਰਾ ਖਿਲੀ ਆ | ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੧੧੨)

ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ ਹਮ ਲਾਲਨ ਕੇ ਲਾਲੇ॥ ਗੁਰਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਭਾਲੇ॥ ਗੁਰਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਇਆ ਜਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ॥ ਜਗਜੀਵਨੁ ਦਾਤਾ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇ ਬਨਵਾਰੀ॥ ਨਦਰਿ ਕਰਹਿ ਤੂ ਤਾਰਹਿ ਤਰੀਐ ਸਚੁ ਦੇਵਹੁ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਤੂ ਸਰਬ ਜੀਆ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗੀਲੇ-ਚੋਜੀ। ਲਾਲੇ-ਗੋਲੇ, ਗੁਲਾਮ। ਅਲਖੁ-ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਨਵਾਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਪ੍ਰਣਵਤਿ-ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨੁ	ਧ
											ਮੇ	ਰੇ	ਲਾ	S	ਲ
ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਮੰ	ਪਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ
ਰੰ	ਗੀ	ਲੇ	S	ਹਮ	ਲਾ	ਲਨ	ਕੇ	ਲਾ	S	ਲੇ	ਗੁ	ਰਿ	ਅ	ਲ	ਖੁ
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ					
ਲ	ਖਾ	ਇ	ਆ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਦੂ	ਜਾ	ਭਾ	S	ਲੇ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ̍
											ਗੁ	ਰਿ	ਅ	ਲ	ਖੁ
ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ਼ਨ	-	ਸੰ
ਲ	ਖਾ	ਇ	ਆ	ਜਾ	ऽ	ਤਿ	ਸੁ	ਭਾ	ਇ	ਆ	ਜਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭਿ
ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮ̍	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ					
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਧਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ					
x				2				0				3			

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੭)

ਤੂ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਰਸ ਭਿੰਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਪਣੇ।। ਮਨਿ ਤਨਿ ਰਵਤ ਰਵੰਨੇ ਘੜੀ ਨ ਬੀਸਰੈ।। ਕਿਉ ਘੜੀ ਬਿਸਾਰੀ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਹਉ ਜੀਵਾ ਗੁਣ ਗਾਏ।। ਨਾ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਹਉ ਕਿਸੁ ਕੇਰਾ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਏ। ਓਟ ਗਹੀ ਹਰਿ ਚਰਣ ਨਿਵਾਸੇ ਭਏ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਰੀਰਾ।। ਨਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੀਰਘ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਧੀਰਾ।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਵਤ ਰਵੰਨੇ-ਹੇ ਰਮੇ ਹੋਏ! ਗਹੀ-ਫੜ੍ਹੀ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੀਰਘ-ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲਾ। ਧੀਰਾ-ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਨ਼ਨ਼	ਧ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂऽ	ऽऽ	ਸੁਣਿ	ਹਰਿ	ਰਸ	ਭਿੰ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਆ	ਪ	ਣੇ	ऽ
ਨ਼ਸ	ਗੁ	ਮ̍	ਪਪ	ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ
ਮਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਰਵ	ਤਰ	ਵੰ	ਨੇ	ਘ	ੜੀ	ਨ	ਬੀ	ਸऽ	ਰੈ	ऽ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ਼ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਕਿਉ	ਘ	ੜੀ	ਬਿ	ਸਾ	ਰੀ	ऽ	ਹਉ	ਬ	ਲਿ	ਹਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਨ਼ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਹਉ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
x			2				0			3			

ਵਾਰ ੧੦ ਪਉੜੀ ੭ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਆਇਆ ਸੁਣਿਆ ਬਿਦਰ ਦੇ ਬੋਲੈ ਦੁਰਜੋਧਨੁ ਹੋਇ ਰੁਖਾ।। ਘਰਿ ਅਸਾਡੇ ਛਡਿ ਕੈ ਗੋਲੇ ਦੇ ਘਰਿ ਜਾਹਿ ਕਿ ਸੁਖਾ।। ਭੀਖਮੁ ਦੋਣਾ ਕਰਣ ਤਜਿ ਸਭਾ ਸੀਗਾਰ ਵਡੇ ਮਾਨੁਖਾ।। ਝੁੰਗੀ ਜਾਇ ਵਲਾਇਓਨੁ ਸਭਨਾ ਦੇ ਜੀਅ ਅੰਦਰਿ ਧੁਖਾ। ਹਸਿ ਬੋਲੈ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਸੁਣਿਹੋ ਰਾਜਾ ਹੋਇ ਸਨਮੁਖਾ। ਤੇਰੇ ਭਾਉ ਨ ਦਿਸਈ ਮੇਰੇ ਨਾਹੀ ਅਪਦਾ ਦੁਖਾ। ਭਾਉ ਜਿਵੇਹਾ ਬਿਦਰ ਦੇ ਹੋਰੀ ਦੇ ਚਿਤਿ ਚਾਉ ਨ ਚੁਖਾ।। ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੂਖਾ-ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ। ਕਿ ਸੁਖਾ-ਕੀ ਸੁਖ ਲਿਆ? ਵਲਾਇਓਨੁ-ਗੁਜ਼ਰ ਕੀਤੀ। ਧੁਖਾ-ਚਿੰਤਾ। ਅਪਦਾ-ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼। ਜਿਵੇਹਾ-ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ। ਰੁਖਾ-ਰੰਚਕ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	-
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਭਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਆ	ਇ	ਆ	ਸੁ	ਣਿ	ਆ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਭ	ਗ	ਤਿ	ਦਾ	ऽ	ਭੁ	ਖਾ	ਖਿ	ਦ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਪ
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਭਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਥੋ	ਲੇ	ऽ	ਦੁ	ਰऽ	ਜੋ	ਧਨੁ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	-	ਰ	ਸ
ਭ	ਗ	ਤਿ	ਦਾ	ऽऽ	ਭੁ	ਖਾ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰੁऽ	ऽ	ਖਾ	ऽ
x			2		3		x			2		3	

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਦੇਵ ਦੇਵਤਾਨ ਕੌ ਸੁਰੇਸ ਦਾਨਵਾਨ ਕੌ ਮਹੇਸ ਗੰਗ ਧਾਨ ਕੌ ਅਭੇਸ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ।। ਰੰਗ ਮੈਂ ਰੰਗੀਨ ਰਾਗ ਰੂਪ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੀਨ ਔਰ ਕਾਹੂ ਪੈ ਨ ਦੀਨ ਸਾਧ ਅਧੀਨ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ।। ਪਾਈਐ ਨ ਪਾਰ ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਮੈਂ ਅਪਾਰ ਸਰਬ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਉਦਾਰ ਹੈਂ ਅਪਾਰ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ।। ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਲ ਪਾਛੈ ਪਹੁਚਤ ਤਾਹਿ ਚੀਟੀ ਕੀ ਚਿੰਘਾਰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੁਨੀਅਤੁ ਹੈਂ।।੪।।੨੫੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰੇਸ-ਇੰਦਰ। ਮਹੇਸ-ਸ਼ਿਵਜੀ। ਗੰਗ ਧਾਨ-ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੀ ਡਿਗਦੀ ਧਾਰ। ਅਭੇਸ-ਭੇਸ-ਰਹਿਤ। ਪ੍ਰਬੀਨ-ਚਤੁਰ। ਤੇਜ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰੌਸ਼ਨੀ। ਪੁੰਜ-ਖਜ਼ਾਨਾ, ਭੰਡਾਰ। ਉਦਾਰ-ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ। ਚੀਟੀ-ਕੀੜੀ। ਚਿੰਘਾਰ-ਫ਼ਰਿਆਦ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਹਾ	ਥੀ	ਕੀ	ਪੁऽ	ਕਾ	ਰ	ਦੇਵ	ਦੇ	ਵ	ਤਾ	ਨ	ਕੌ
ਮਪ	ਧਧ	ਪਪ	ਗੁਗੁ	ਰ	ਸ	ਨਸੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਪਲ	ਪਾਛੈ	ਪਹੁ	ਚਤ	ਤਾ	ਹਿ	ਸੁऽ	ਰੇਸ	ਦਾਨ	ਵਾ	ਨ	ਕੌ
ਗੁਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਪ
ਚੀऽ	ਟੀऽ	ਕੀ	ਚਿੰ	ਘਾ	ਰ	ਮ	ਹੇਸ	ਗੰਗ	ਧਾ	ਨ	ਕੌ
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰਰ	ਸ	ਮ	ਗੁ	ਰਸ	ਰਰ	ਰਰ	ਸ
ਪਹਿ	ਲੇऽ	ਹੀऽ	ਸੁਨੀ	ਅਤੁ	ਹੈਂ	ਅ	ਭੇ	ਸऽ	ਕਹੀ	ਅਤੁ	ਹੈਂ
x			0			x			0		

੨੩-ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਧ ਅਤੇ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਤੀਵਰ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀਣਾ ਦੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤੀਵਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਮ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਅਤੇ ਗ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਧਿਅਮ ਦ੍ਵੈ ਤੀਵਰ ਸਭਹੀ ਆਰੋਹਤ ਰਿਗ ਹਾਨ। ਸ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਵਾਦਿ ਤੇ ਕੇਦਾਰਾ ਪਹਿਚਾਨ'। ਭਾਵ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਦੁਰਬਲ ਸਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਠਾਠ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਕੇਦਾਰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਅਤੇ ਹਮੀਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੬੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਰਾਭਰਣ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ

www.sikhbookclub.com

੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪੱਖਣ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਧੀਰਸ਼ੰਕਰਾਭਰਣ ਮੇਲ ਜੋ ਅੱਜ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਦਾ ਰਾਗ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਵੈਸੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਸ ਰ ਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਿਯਾਨ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਆਰੋਹ- ਸ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ̍ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ̍ ਪ ਧ ਪ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਆਰੋਹ-ਸ ਮ ਪ ਧ ਨ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਪਰ ਕੇ ਦਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜੋ ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਰਾਗ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੩ ਪੰਨਾ ੧੧੭ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ ਮ, ਮ ਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ ਮ ਲੈਣ ਤੇ ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼ਵਰੀ ਤੇ ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਚਲਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸ ਰ ਮ ਪ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸ ਰ ਸ, ਮ - ਪ - ਜਾਂ ਸ ਮ, ਮ ਪ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ ਮ ਮ ਗ ਪ ਸਵਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਨਾਲ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਕਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਠਹਿਰਾਉ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਮ - ਸ ਰ ਸ। ਜੇ ਮ ਰ ਸ ਸਿੱਧਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੰਧਾਰ ਜਿਆਦਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗ ਮ ਰ ਸ ਨਾਲ ਕਾਮੋਦ ਰਾਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਮ ਗ ਰ ਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨ ਕਰਕੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਠਹਿਰਾਉ ਦੇ ਕੇ ਸ ਮ ਮਪ ਮ - ਰ ਸ ਜਾਂ ਮਪ ਧਪ ਮ - ਸ ਰ ਸ ਹੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੁਣੀਜਨ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਧੈਵਤ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ̍ ਪ ਮ- ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਗੁਣੀਜਨ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕਠਿਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ̍ ਪ ਧ ਪ ਮ̍ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਰ ਸ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੇ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਰੇ

 www.sikhbookclub.com

ਵਿੱਚ ਪ, ਧ ਪ ਨ ਧ ਸਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ ਸਂ ਜਾਂ ਪ ਮੰ ਪ ਸਂ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਮੀਰ, ਕਾਮੋਦ, ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਐਸੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਸਵਰ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਰਬਲ ਹੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਰ ਪੰਚਮ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਧੈਵਤ ਲਗਾ ਕੇ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਜਿਵੇਂ ਪ ਧ ਸਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਕਾਮੋਦ, ਹਮੀਰ ਤੇ ਛਾਇਆ ਨਟ ਸਮ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਣੀਜਨ ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ - ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣ ਸਵਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕਥਨ ਹੈ 'ਬੈਰਾਧਰ ਗਜਧਰ ਕੇਦਾਰਾ'। ਪਾਵਸ ਤੇ ਮਲਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੇਦਾਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਰਾਗਾਰਣਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਾਟ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਗੌੜ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਸ ਨਿਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹ ਇਸ ਦਾ ਮਧਿਅਮ ਹੈ ਪਰ ਧੈਵਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਤੱਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ, ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦੋਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵੀ ਦੋਨੋਂ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦੁਰਬਲ ਹਨ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਮ, ਮੰ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ, ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਮ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਮ-ਸ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਸ਼ੁਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰਾ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੇਦਾਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਦਾਰਾ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ

 www.sikhbookclub.com

ਲਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਭ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਆਦਰਸ਼ ਤਪੱਸਵੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰਲਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਚਲਨ ਵਕਰ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ́ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਵੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਦੇ ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰਨ ਧ, ਪ, ਮ́ ਪ, ਮ́ਪ ਧਪ, ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨ ਸੰ ਸਪਾਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਰ ਸ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਹਮੀਰ ਤੇ ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ ਦੀ ਛਾਇਆ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ - ਸ, ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ́ ਪ ਪ ਮ, ਮ́ ਪ ਨ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ́ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰ, ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰੋਹ-ਸ ਮਮ, ਮ́ਪ-ਧ ਪ ਨ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨਧ, ਪਮਮ, ਪਧਪ, ਮਗਰਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਦਾ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ, 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਦੇ ਕਰਤਾ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੇਦਾਰਾ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਭਾਈ ਸਬਦੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰੁ।।
ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਿਉ ਮਿਲਦੋ ਰਹੈ ਸਚੇ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ।। (ਸ. ਮ: ੩, ੧੦੮੭)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਤੇਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੧੧੧੮ ਤੋਂ ੧੧੨੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੨ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੧੬ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੬ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕੇਦਾਰਾ ਥਾਟ-ਕਲਿਯਾਣ ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਵਾਦੀ-ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ-ਸ, ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸੰ, ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮਪ ਧਪ ਮ, ਸ ਰ ਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ ਮ , ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਮਪ ਮ, ਰ ਸ, ਸ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਪ ਨ ਧ ਸ, ਪ ਧ ਪ ਸ ਸ ਰ ਸ, ਸ ਮ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਮਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ - ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸੰ, ਪ ਪ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਮੰ ਮੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਮੰ, ਮੰ ਪੰ ਧੰ ਪੰ ਮੰ, ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸੰ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੧੬)

ਅਸੀ ਖਤੇ ਬਹੁਤੁ ਕਮਾਵਦੇ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ।। ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ ਹਉ ਪਾਪੀ ਵਡ ਗੁਨਹਗਾਰੁ।। ਹਰਿ ਜੀਉ ਲੇਖੈ ਵਾਰ ਨ ਆਵਈ ਤੂੰ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਵਣਹਾਰੁ।। ਗੁਰ ਤੁਠੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲਿਆ ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਕਟਿ ਵਿਕਾਰ।। ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਿਨ੍ ਜੈਕਾਰੁ।।੨੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਤੇ-ਭੁੱਲਾਂ। ਪਾਰਾਵਾਰੁ-ਪਾਰਲਾ ਉਰਲਾ ਬੰਨਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਹਰਿ-ਹੇ ਹਰੀ! ਹਉ-ਮੈਂ। ਗੁਨਹਗਾਰੁ-ਗੁਨਾਂਹੀ।ਲੇਖੈ-ਲੇਖੇ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਵਾਰ-ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੀ ਵਾਰੀ। ਗੁਰ ਤੁਠੈ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨੇ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਕਟਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਜੈਕਾਰੁ-ਸ਼ੋਭਾ, ਇੱਜ਼ਤ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਸ-ਸ-
															ਵਾSਹਿS
ਰਸ	ਸਮ	ਰਸ	ਸਸਮ-	ਪਪਮਪ	ਮਪਮਮ	ਮਮਰ-	ਸ---	ਮਪ	ਧਧਪ-	ਮਪਧ-	ਪਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਮਮਪਪ	ਧਪ	ਸੰਸੰਸੰ-
ਗੁਰੂ	ਅਸੀ	ਖਤੇ	ਬਹੁਤੁS	ਕਮਾਵਦੇ	ਅੰSਤੁਨ	ਪਾਰਾਵਾS	ਰੁSSS	ਹਰਿ	ਕਿਰਪਾS	ਕਰਿਕੈS	ਬਖਸਿS	ਲੈSਹੁS	ਹਉਪਾਪੀ	ਵਡ	ਗੁਨਹS
ਸੰਰੰਸੰਸੰ	----	ਸੰਨਧਪ	ਪਮਧਪ	ਮਪਮਪ	ਧਧਪਪ	ਮਪਮਮ	ਮਰ	ਸ---	ਮਮਪਪ	ਧ-ਧਪ	ਪਪਪ-	ਸੰਸੰ	ਪਸੰ	ਸੰਪ	ਸੰਸੰ
ਗਾSਰੁS	SSSS	ਹਰਿਜੀਉ	ਲੇਖੈਵਾਰ	ਨਆਵਈ	ਤੂੰਬਖਸਿ	ਮਿਲਾਵਣ	ਹਾਰੁ	SSSS	ਗੁਰਤੁਠੈ	ਹSਰਿS	ਪ੍ਰਭੁਮੇS	ਲਿਆ	ਮੇਲਿ	ਆਮੇ	ਲਿਆ
ਰੰਸੰ	ਮੰਮੰਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਨਧਪ-	ਮਮਪਪ	ਧਧਪਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਮਪ	ਧ-ਪਪ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ
ਸਭ	ਕਿਲਵਿਖ	ਕSਟਿS	ਵਿਕਾਰS	ਜਿਨਾਹਰਿ	ਹਰਿਨਾਮੁ	ਧਿSਆS	ਇਆ	ਜਨ	ਨਾSਨਕ	ਤਿਨ੍ਜੈS	ਕਾSਰੁS	ਤਿਨ੍ਜੈS	ਕਾSਰੁS	ਤਿਨ੍ਜੈS	ਕਾSਰੁS
ਰਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
X				2				0				3			

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੯)

ਮਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਜਾਗੀ। ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਦੇਖੈ ਜਪਤੀ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੀ। ਰਹਾਉ॥ ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਲੋਚਨ ਤਾਰ ਲਾਗੀ। ਬਿਸਰੀ ਤਿਆਸ ਬਿਡਾਨੀ॥੧॥ ਅਬ ਗੁਰੁ ਪਾਇਓ ਹੈ ਸਹਜ ਸੁਖਦਾਇਕ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਮਨੁ ਲਪਟਾਨੀ। ਦੇਖਿ ਦਮੋਦਰ ਰਹਸੁ ਮਨਿ ਉਪਜਿਓ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ।੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਾਈ - ਹੇ ਮਾਂ! ਜਾਗੀ-(ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚੋਂ) ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰੰਗ-ਕੌਤਕ। ਨਿਧਾਨੀ-ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਮਾਲਕ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਲੋਚਨ-ਅੱਖਾਂ। ਤਿਆਸ-ਪਿਆਸ। ਬਿਡਾਨੀ-ਹੋਰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਦੀ। ਲਪਟਾਨੀ-ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਮੋਦਰ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਰਹਸੁ-ਖੁਸ਼ੀ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
								ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸੰ	ਤ	ਸੰ	ਗਿ
ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ	ਮਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਪ	-
ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਿਅ	ऽ	ਰੰ	ਗ	ਦੇ	ऽ	ਖੈ	ऽ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-								
ਜਪ	ਤੀ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਧਾ	ਨੀ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	-
								ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ऽ
ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਲੋ	ਚਨ	ਤਾ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਬਿ	ਸ	ਰੀ	ऽ	ਤਿ	ਆ	ਸ	ऽ
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ	-								
ਬਿ	ऽ	ਡਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਰਸ ਮਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ 2) ਮਮ ਰਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ
3) ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਨ ਧਪ ਮਮ ਰਸ 4) ਮਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
5) ਸਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਰਸ
6) ਮਮ ਰਸ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ, ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਆਵਰਤ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੧੯-੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਮਨਿ ਚਾਉ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਤਸੰਗਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਤੁਮ ਦੇਵਹੁ ਅਪਨੋ ਨਾਉ ॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਉ ਸੇਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ ਪਿਆਰੇ ਜਤ ਸੁਨੀਐ ਤਤ ਮਨਿ ਰਹਸਾਉ॥ ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਸਦਾ ਘੁਮਾਈ ਕਵਨੁ ਅਨੂਪੁ ਤੇਰੋ ਠਾਉ॥੧॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹਿ ਸਗਲ ਸਮਾਲਹਿ ਸਗਲਿਆ ਤੇਰੀ ਛਾਉ॥ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਤੁਝਹਿ ਦਿਖਾਉ॥੨॥੨॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ-ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ। ਰਹਸਾਉ-ਖਿੜਾਉ। ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਸਦਾ ਘੁਮਾਈ-ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਅਨੂਪੁ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹਿ-ਤੂੰ ਪਾਲਦਾ ਹੈਂ। ਸਮਾਲਹਿ-ਤੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਛਾਉ - ਆਸਰਾ। ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਦਿਖਾਉ - ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਰਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ
								ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ
ਮ	-	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕੋ	ऽ	ਮ	ਨਿ	ਚਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਿ	ਮਿ	ਲਾ	ਵ	ਹੁ	ਤੁ	ऽ	ਮ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਹੁ
ਧ	ਪ	ਮ	-	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਰਸ								
ਅ	ਪ	ਨੋ	ऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	-	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
								ਕ	ऽ	ਰਉ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	ਪੁਰ	ਖ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ऽ	ਜ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ਐ	ऽ	ਤ	ਤ
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ-	ਰਸ								
ਮ	ਨਿ	ਰ	ਹ	ਸਾऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽऽ								
x				2				0				3			

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪

ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੮)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ ਗਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਨ ਜਾਈ ਹਰਿ ਲਖਿਆ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲੈ ਲਖਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੀਐ

ਰੇ।। ਸਭੁ ਕੋ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥਾਇ ਪਾਵੀਐ ਰੇ।।੧।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਹਰਿ ਪਹਿ ਹਰਿ ਦੇਵੈ ਤਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੀਐ ਰੇ।। ਜਿਸ ਨੋ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਲੇਖਾ ਸਭੁ ਛਡਾਵੀਐ ਰੇ।।੨।। ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਨ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ।। ਤਿਨ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਉ ਸੁਤੁ ਮਿਲਿ ਮਾਤ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ।।੩।। ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਮੋ ਕਉ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ।। ਜਿਉ ਬਛੁਰਾ ਦੇਖਿ ਗਊ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਨ ਜਾਈ ਲਖਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਖਾਵੀਐ - ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਕੇਰੀ-ਦੀ। ਥਾਇ ਪਾਵੀਐ-ਕਬੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿ-ਪਾਸ। ਧੁਰਿ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਤੁ-ਪੁੱਤਰ। ਮਿਲਿ ਮਾਤ-ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ। ਮਤੀ-ਸਿੱਖਿਆ। ਬਛੁਰਾ-ਵੱਛਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਪ
						ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਨਿ	ਤ
ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਮ	-	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮਮ	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਗਾ	ਵੀ	ਐ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗੋ	ਚਰੁ	ਨ	ऽ	ਜਾ	ਈ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਲ	ਖਿ	ਆ	ऽ	ਗੁ	ਰੂ	ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮਿ	ऽ	ਲੈ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ										
ਲ	ਖਾ	ਵੀ	ਐ	ਰੇ	ऽ										
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਪ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
						ਜਿ	ਸੁ	ਆ	ਪੇ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਕ	ਰੇ
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਮੇ	ਰਾ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ऽ	ਤਿ	ਸੁ	ਜ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ
ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	-										
ਲਾ	ਵੀ	ਐ	ऽ	ਰੇ	ऽ										
x				2				0				3			

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ।। (੧੧੨੦)

ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ।। ਮਗਨ ਮਨੈ ਮਹਿ ਚਿਤਵਉ ਆਸਾ ਨੈਨਹੁ ਤਾਰ ਤੁਹਾਰੀ।। ਰਹਾਉ।। ਓਇ ਦਿਨ ਪਹਰ ਮੂਰਤ ਪਲ ਕੈਸੇ ਓਇ ਪਲ ਘਰੀ ਕਿਹਾਰੀ।। ਖੂਲੇ ਕਪਟ ਧਪਟ ਬੁਝਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜੀਵਉ ਪੇਖਿ ਦਰਸਾਰੀ।।੧।। ਕਉਨੁ ਸੁ ਜਤਨੁ ਉਪਾਉ ਕਿਨੇਹਾ ਸੇਵਾ ਕਉਨ ਬੀਚਾਰੀ।। ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਮੋਹੁ ਤਜਿ ਨਾਨਕ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੀ।।੨।।੩।।੫।।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਨੈਨਹੁ-ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ। ਤਾਰ ਤੁਹਾਰੀ-ਤੇਰੀ ਹੀ ਖਿੱਚ। ਮੂਰਤ-ਮੁਹੂਰਤ।। ਘਰੀ-ਘੜੀ। ਕਿਹਾਰੀ-ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ? ਬੜੀ ਹੀ ਸੋਹਣੀ। ਕਪਟ-ਕਿਵਾੜ। ਧਪਟ-ਝਟਪਟ। ਬੁਝਿ-ਬੁਝ ਕੇ, ਮਿਟ ਕੇ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਉਪਾਉ-ਹੀਲਾ। ਤਜਿ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਉਧਾਰੀ-ਉਧਾਰ, ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧਧ	–	ਪ	–	ਮੰਮੰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਿਅ	S	ਕੀ	S	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਪਿ	ਆ	ਰੀ	S
ਸਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਧਧ	ਪ	ਪ
ਮਗ	ਨ	ਮ	ਨੈ	ਮ	ਹਿ	ਚਿਤ	ਵਉ	ਆ	ਸਾ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨੈ	S	ਨ	ਹੁ	ਤਾ	ਰ	ਤੁ	ਹਾ	ਰੀ	S
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਧਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਓਇ	ਦਿਨ	ਪਹ	ਰ	ਮੂ	ਰਤ	ਪ	ਲ	ਕੈ	ਸੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਓ	ਇ	ਪ	ਲ	ਘ	ਰੀ	ਕਿS	ਹਾ	ਰੀ	S
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਮਮ	ਰਸ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ
2)	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ–	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮ–	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ
3)	ਪਧ	ਮੰਪ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮ–	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਕੀ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਜਾਤ।। ਤਜਿ ਗੋਪਾਲ ਆਨ ਰੰਗਿ ਰਾਚਤ ਮਿਥਿਆ ਪਹਿਰਤ ਖਾਤ।। ਰਹਾਉ।। ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਸੰਪੈ ਸੁਖ ਭੋਗਵੈ ਸੰਗਿ ਨ ਨਿਬਹਤ ਮਾਤ।। ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਦੇਖਿ ਰਚਿਓ ਬਾਵਰ

ਦ੍ਰੁਮ ਛਾਇਆ ਰੰਗਿ ਰਾਤ॥੧॥ ਮਾਨ ਮੋਹ ਮਹਾ ਮਦ ਮੋਹਤ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਖਾਤ॥ ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਹੋਇ ਸਹਾਤ॥੨॥੫॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਕਾਰਥ-ਵਿਅਰਥ। ਰਾਚਤ-ਮਸਤ। ਮਿਥਿਆ-ਵਿਅਰਥ। ਪਹਿਰਤ-ਪਹਿਨਣਾ। ਸੰਪੈ-ਦੌਲਤ। ਮਾਤ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਬਾਵਰ-ਕਮਲਾ। ਦ੍ਰੁਮ-ਰੁੱਖ। ਰਾਤ-ਰੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਮਦ-ਨਸ਼ਾ। ਕੈ ਖਾਤ-ਦੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ੍ਹ ਲੈ। ਸਹਾਤ-ਸਹਾਈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਰ	-	ਸ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਅ	ਕਾ	ਰਥ	ਜਾ	S	ਤ
ਸ	ਰ	ਸ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਪ
ਤ	ਜਿ	ਗੋ	ਪਾ	S	ਲ	ਆ	ਨ	ਰੰਗਿ	ਰਾ	ਚ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ
ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਪਹਿ	ਰ	ਤ	ਖਾ	S	S	ਤS	SS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਧ	ਨੁ	S	ਜੋ	ਬ	ਨੁ	ਸੰ	ਪੈ	ਸੁਖ	ਭੋ	ਗ	ਵੈ
ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ
ਸੰ	ਗਿ	ਨ	ਨਿਬ	ਹ	ਤ	ਮਾS	SS	S	ਤS	SS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਸਸ	ਮਮ	ਰਸ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਸ
2)	ਮਮ	ਰਸ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮਮ	ਰਸ
3)	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮ-	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਮੰਪ ਮ / ਜਨ ਮੁ | ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ ਸਾਥ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਰੁਣਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ਅਨਾਥਾ ਕੇ ਨਾਥ॥ਰਹਾਉ॥ ਸੁਤ ਸੰਪਤਿ ਬਿਖਿਆ ਰਸ ਭੋਗਵਤ ਨਹ ਨਿਬਹਤ ਜਮ ਕੈ ਪਾਥ॥ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗਾਉ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਉਧਰੁ ਸਾਗਰ ਕੇ ਖਾਤ॥੧॥ ਸਰਨਿ ਸਮਰਥ ਅਕਥ ਅਗੋਚਰ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖ ਲਾਥ॥ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਧੂਰਿ ਜਨ ਬਾਂਛਤ ਮਿਲੈ ਲਿਖਤ ਧੁਰਿ ਮਾਥ॥੨॥੬॥੮॥

www.sikhbookclub.com

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰੁਣਾਪਤਿ-ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਂਈ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਸੰਪਤਿ-ਧਨ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਪਾਥ-ਰਸਤਾ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਉਧਰੁ-ਬਚਾ ਲੈ। ਖਾਤ-ਟੋਆ। ਦੀਨ-ਗਰੀਬ। ਬਾਂਛਤ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਧੁਰਿ ਮਾਥ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸ	ਰ	–	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕੇ	S	ਇ	ਨ	ਚਾ	ਲ	ਸਿ	ਸਾ	S	ਥ
ਸ	ਰ	ਸ	–	ਮ	ਪ	ਮ	–	ਧਧ	ਧ	ਪਪ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਮ
ਦੀ	S	ਨਾ	S	ਨਾ	S	ਥ	S	ਕਰੁ	ਣਾ	ਪਤਿ	ਸੁਆ	S	ਮੀ
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	–	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਰ	–	ਸ
ਅ	ਨਾ	ਥਾ	S	ਕੇ	S	S	S	ਨਾ	S	S	ਥ	S	S
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	–	ਰਂਰਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਸੁ	ਤ	ਸੰ	S	ਪ	ਤਿ	ਬਿਖਿ	ਆ	ਰ	ਸ	S	ਭੋਗ	ਵ	ਤ
ਮੰ	ਮੰ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	–	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	–	ਸ
ਨ	ਹ	ਨਿ	ਥ	ਹ	S	ਤ	S	ਜ	ਮ	ਕੇ	ਪਾ	S	ਥ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਰਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਨਧ ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ ਮ– ਰਰ ਸ–

2) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਮੰਪ ਸਂਰਂ ਸਂਸਂ ਨਧ ਪਪ ਮੰਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ

3) ਪਧ ਮੰਪ ਮ– ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ ਮ– ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ ਮ– ਸਰ ਸ–

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ S S ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੨੧)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਆਧਾਰੁ।। ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਨ ਕਛੁ ਬਿਆਪੈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਬਿਉਹਾਰੁ।।ਰਹਾਉ।। ਕਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਆਪਿ ਰਾਖਿਓ ਨਹ ਉਪਜਤਉ ਬੇਕਾਰੁ।। ਜਿਸੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸੁ ਦਹਤ ਨਹ

ਸੰਸਾਰੁ॥੧॥ ਸੁਖ ਮੰਗਲ ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਨਾਗਤੀ ਤੇਰੇ ਸੰਤਨਾ ਕੀ ਛਾਰੁ॥੨॥੪॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਨ ਬਿਆਪੈ-ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਬਿਉਹਾਰੁ- ਵਣਜ। ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ-ਕਿਰਪਾ। ਉਪਜਤਉ-ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਬੇਕਾਰੁ-ਵਿਕਾਰ। ਦਹਤ ਨਹ-ਨਹੀਂ ਸਾੜਦਾ। ਮੰਗਲ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ। ਸਾਰੁ-ਸੰਭਾਲ। ਛਾਰੁ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮS	ਕੋS	ਆ	ਧਾ	ਰੁ	S
ਸ	ਰਸ	ਮ	ਪਪ	ਧਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਮੰਪ	ਮ
ਕ	ਲਿS	ਕ	ਲੇਸ	ਨS	ਕS	ਛੁ	ਬਿਆ	ਪੈ
ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਸੰ	S	ਗਿ	ਬਿਉ	ਹਾ	ਰੁ	S
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ
ਕ	ਰਿ	ਅ	ਨੁ	ਗ੍ਰਹੁ	ਆS	ਪਿ	ਰਾਖਿ	ਓ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਪ	ਮੰਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨS	ਹ	ਉਪ	ਜ	ਤਉ	ਬੇS	ਕਾ	ਰੁ	S
x		2			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਸਸ ਮਮਪਪ ਧਪਮੰਪ ਮ-ਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਮ-ਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਮ- ਸਰਸ-

2) ਪਧਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਪਧਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਪਧਮੰਪ ਮਮਰਸ

3) ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਪਧਮੰਪ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 'ਕੋS' 8ਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) | ਮੰਪ ਧਪ ਮ ਮ ਰਸ | ਨਾਮ ਕੋS ਆ ਧਾ ਰੁS | ਇਸ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ S ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੨੧)

ਰਸਨਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬਖਾਨੁ॥ ਗੁਨ ਗੋੁਪਾਲ ਉਚਾਰੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਭਏ ਕਲਮਲ ਹਾਨ॥ ਰਹਾਉ॥ ਤਿਆਗਿ ਚਲਨਾ ਸਗਲ ਸੰਪਤ ਕਾਲੁ ਸਿਰ ਪਰਿ ਜਾਨੁ॥ ਮਿਥਨ ਮੋਹ ਦੁਰੰਤ ਆਸਾ ਝੂਠੁ ਸਰਪਰ ਮਾਨੁ॥੧॥ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਰਿਦੈ ਧਾਰਹੁ ਧਿਆਨੁ॥ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਲਾਭੁ ਨਾਨਕ ਬਸਤੁ ਇਹ ਪਰਵਾਨੁ॥੨॥੩॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਬਖਾਨੁ-ਉਚਾਰਿਆ ਕਰ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਕਲਮਲ-ਪਾਪ। ਭਏ ਹਾਨ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਪਤ-ਧਨ-ਪਦਾਰਥ। ਮਿਥਨ ਮੋਹ-ਨਾਸਵੰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਮੋਹ। ਦੁਰੰਤ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਸਰਪਰ-ਜ਼ਰੂਰ। ਮੂਰਤਿ-ਸਰੂਪ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਬਸਤੁ-ਚੀਜ਼।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮਮ	ਰਸ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਮੰਪ	ਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਰਸ	ਨਾS	ਰਾ	ਮS	S	ਰਾS	ਮ	ਬ	ਖਾ	ਨੁ
ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਧਧ	ਮੰਪ	ਮ
ਗੁ	ਨ	ਗੋੁ	ਪਾ	ਲ	ਉਚਾ	ਰੁ	ਦਿਨੁ	ਰੈS	ਨਿ
ਪਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਭS	ਏ	ਕਲ	ਮ	ਲ	ਹਾ	S	ਨ	S	S
x		2			0		3		

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤਿਆ	ਗਿ	ਚ	ਲ	ਨਾ	ਸਗ	ਲS	ਸੰ	ਪ	ਤ
ਪਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਕਾS	ਲੁ	ਸਿS	ਰ	S	ਪS	ਰਿS	ਜਾ	S	ਨੁ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਮਰਸ ਮੰਪਮਮ ਰਸਮੰਪ ਧਪਮਮ ਰਸਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ
2) ਮਮਰਸ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਮੰਰੰਸੰ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ
3) ਸਰਸਸ ਮਮਰਸ ਪਧਪਪ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਮਨ ਧਪਮੰਪ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਰਸਨਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੨੧)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਸਤ ਰਿਦ ਮਹਿ ਖੋਰ।। ਭਰਮ ਭੀਤਿ ਨਿਵਾਰਿ ਠਾਕੁਰ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਅਪਨੀ ਓਰ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਅਧਿਕ ਗਰਤ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਦਇਆ ਚਾਰਹੁ ਧੋਰ।। ਸੰਤਸੰਗਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਉਧਰਤੇ ਲੈ ਮੋਰ।।੧।। ਗਰਭ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਜਿਨਹਿ ਧਾਰਿਓ ਨਹੀ ਬਿਖੈ ਬਨ ਮਹਿ ਹੋਰ।। ਹਰਿ ਸਕਤ ਸਰਨ ਸਮਰਥ ਨਾਨਕ ਆਨ ਨਹੀ ਨਿਹੋਰ।।੨।।੨।।੧੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਖੋਰ-ਕੋਰਾ-ਪਨ। ਭੀਤਿ-ਕੰਧ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ ਲੈ। ਓਰ-ਪਾਸੇ। ਗਰਤ-ਟੋਏ। ਚਾਰਹੁ-ਚਾੜ੍ਹ ਲਵੋ। ਧੋਰ-ਕੰਢੇ ਤੇ। ਬੋਹਿਥ-ਜਹਾਜ਼। ਲੈ ਮੋਰ -ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਗਰਭ ਕੁੰਟ - ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਿਓ-ਬਚਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਬਿਖੈ ਬਨ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ। ਸਕਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਨਿਹੋਰ-ਮੁਥਾਜੀ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਧ	ਪਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਬS	ਸ	ਤ	ਰਿ	ਦ	ਮਹਿ	ਖੋ	S	ਰ
ਸਰ	ਸ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ
ਭਰ	ਮ	ਭੀ	SS	ਤਿ	ਨਿS	ਵਾ	ਰਿ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ
ਮ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸਰ	ਸ
ਗ	ਹਿ	ਲੇਂ	S	ਹੁ	ਅS	ਪ	ਨੀ	ਓ	SS	ਰ
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅਧਿ	ਕ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸੰ	ਸਾ	ਰ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਕ	ਰਿS	ਦਇ	ਆ	S	ਚਾS	ਰਹੁ	S	ਧੋ	S	ਰ
X					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ ਪਧਪਧ ਪਧਪਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਸੰਨਧਧ ਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ

2) ਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮੰਪ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ

3) ਮਮਰਸ ਮਮਪਪ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ ਮਮਪਪ ਧਪਮੰਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਮੰਰੰਸੰ ਨਧਪਪ ਧਪਮੰਪ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਕੇ) (੧੩੮੧)

ਫਰੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹੀ ਕੰਮੀ ਨਾਹਿ ਗੁਣ ਤੇ ਕੰਮੜੇ ਵਿਸਾਰਿ।। ਮਤੁ ਸਰਮਿੰਦਾ ਥੀਵਹੀ ਸਾਂਈ ਦੈ ਦਰਬਾਰਿ।।੫੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੰਮੀ-ਕੰਮ। ਗੁਣ-ਲਾਭ। ਕੰਮੜੇ-ਕੋਝੇ ਕੰਮ। ਵਿਸਾਰਿ-ਭੁੱਲ ਜਾ। ਥੀਵਹੀ- ਤੂੰ ਹੋਵੇਂ। ਸਾਂਈ-ਪਰਮਾਤਮਾ।।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਧਪ	ਮੰਪਧਪ
										ਮS	ਤੁSSS
ਮਮ	ਰਸ	ਸਮ	ਪ-ਧਪ	ਪਧਪ-	ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਸੰਨਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪਮ-	ਰਸ		
ਸਰ	ਮਿੰਦਾ	ਥੀS	ਵSਹੀS	ਸਾਂSSS	ਈSSS	ਦੈSSS	ਦਰ	ਬਾSSS	ਰਿS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪ-ਧਪ	ਸੰ
										ਫSਰੀS	ਦਾ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਮੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਸੰਨਧਪ	ਪ-ਧਪ	ਮਪਮ-	ਮੰਪਧਪ	ਮ-ਰਸ		
ਜਿਨ੍ਹੀ	ਕੰ	ਮੀS	ਨਾਹਿ	ਗੁਣ	ਤੇSSS	ਕੰSਮS	ੜੇSSS	ਵਿSਸਾ'S	ਰਿSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਰਸ ਨ਼ਧ਼ਪ਼- ਮੰ਼ਪ਼ਮ਼- ਪ਼ਸ ਸਮ ਪ-ਧਪ ਮੰਪਮ- ਰਸ

2) ਸਰਸ- ਮਪ ਧਪ ਮੰਪਮ- ਪ-ਧਪ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਧਪ ਮ-ਰਸ

1) ਮਮਰਮਮਰਮਮ ਰਰਸਸਪਪਮੰਪ ਪਮੰਪਪਮੰਪਮਮ ਧਧਪਧਧਪਧਧ ਪਧਪਪਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰਰੰਰੰਸੰਸੰ
ਮੰਮੰਰੰਸੰਧਧਪਪ ਪਧਪਪਮਮਰਸ

2) ਧਧਪਧਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮਰਰਸਸ ਪਧਪਪਸੰਨਧਪ ਧਧਪਧਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮਰਰਸਸ ਪਧਪਪਸੰਰੰਸੰਸੰ
ਮੰਮੰਰੰਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਧਪਧਪਪ ਮੰਪਮਮਰਰਸਸ

1) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਮS ਤੁSSS ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੨੪)

ਖਟੁ ਕਰਮ ਕੁਲ ਸੰਜੁਗਤੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਹਿ।। ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਨ ਕਥਾ ਭਾਵੈ ਸੁਪਚ ਤੁਲਿ ਸਮਾਨਿ।।੧।। ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਚੇਤ ਅਚੇਤ।। ਕਾਹੇ ਨ ਬਾਲਮੀਕਹਿ ਦੇਖ।। ਕਿਸੁ ਜਾਤਿ ਤੇ ਕਿਹ ਪਦਹਿ ਅਮਰਿਓ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਬਿਸੇਖ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਸੁਆਨ ਸਤ੍ਰੁ ਅਜਾਤੁ ਸਭ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਲਾਵੈ ਹੇਤੁ।। ਲੋਗੁ

 www.sikhbookclub.com

ਬਪੁਰਾ ਕਿਆ ਸਰਾਹੇ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਵੇਸ॥੨॥ ਅਜਾਮਲੁ ਪਿੰਗੁਲਾ ਲੁਭਤੁ ਕੁੰਚਰੁ ਗਏ ਹਰਿ ਕੈ ਪਾਸਿ॥ ਐਸੇ ਦੁਰਮਤਿ ਨਿਸਤਰੇ ਤੂ ਕਿਉ ਨ ਤਰਹਿ ਰਵਿਦਾਸ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਟੁ ਕਰਮ-ਮਨੂ-ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਛੇ ਕਰਮ। ਸੰਜੁਗਤੁ-ਸਮੇਤ। ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ-ਚਰਨ ਕਮਲ। ਸੁਪਚ-ਚੰਡਾਲ। ਤੁਲਿ-ਬਰਾਬਰ। ਰੇ ਚਿਤ ਅਚੇਤ -ਹੇ ਗਾਫਲ ਮਨ! ਪਦਹਿ-ਦਰਜੇ ਉੱਤੇ। ਅਮਰਿਓ-ਅੱਪੜਿਆ। ਬਿਸੇਖ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ। ਸੁਆਨ ਸਤ੍ਰੁ-ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ। ਅਜਾਤੁ-ਨੀਚ। ਹੇਤੁ-ਪਿਆਰ। ਬਪੁਰਾ-ਵਿਚਾਰਾ। ਸਰਾਹੈ-ਸਿਫਤ ਕਰੇ। ਅਜਾਮਲੁ-ਕਨੌਜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ। ਪਿੰਗੁਲਾ-ਜਨਕ ਪੁਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ। ਲੁਭਤੁ-ਸ਼ਿਕਾਰੀ। ਕੁੰਚਰੁ-ਹਾਥੀ। ਦੁਰਮਤਿ-ਭੈੜੀ ਮੱਤ ਵਾਲੇ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰੇ	ਚਿ	ਤ	ਚੇ	S	ਤਿ	ਚੇ	S	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤ
ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਕਾ	ਹੇ	ਨ	ਬਾ	S	ਲ	ਮੀ	S	ਕਹਿ	ਦੇ	S	ਖ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਖ	ਟੁ	S	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੁ	ਲ	ਸੰ	ਜੁਗ	ਤੁ	ਹੈ
ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਹ	ਰਿ	S	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਹਿ	ਰ	ਦੈ	ਨਾ	S	ਹਿ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇੱਕ ਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 6+3= 9 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਤਿਗੁਨ 4+4=8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੨੧-੨੨)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨ ਰੁਚੈ॥ ਕੋਟਿ ਸਾਂਤਿ ਅਨੰਦ ਪੂਰਨ ਜਲਤ ਛਾਤੀ ਬੁਝੈ॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਮਾਰਗਿ ਚਲਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਤਿਤ ਉਧਰੇ ਮੁਚੈ॥ ਰੇਨੁ ਜਨ ਕੀ ਲਗੀ ਮਸਤਕਿ ਅਨਿਕ ਤੀਰਥ ਸੁਚੈ॥੧॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨ ਭੀਤਰਿ ਘਟਿ ਘਟਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸੁਝੈ॥ ਸਰਨਿ ਦੇਵ ਅਪਾਰ ਨਾਨਕ ਬਹੁਰਿ ਜਮੁ ਨਹੀ ਲੁਝੈ॥੨॥੭॥੧੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰੁਚੈ-ਰੁਚੀ, ਲਗਨ। ਕੋਟਿ-ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ। ਜਲਤ ਛਾਤੀ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਲ ਰਹੀ ਅੱਗ। ਚਲਤ-ਤੁਰ ਰਿਹਾ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ। ਮੁਚੈ-ਬਹੁਤ, ਅਨੇਕਾਂ। ਰੇਨੁ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਸੁਚੈ-ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ। ਭੀਤਰਿ-ਵਿੱਚ। ਘਟਿ ਘਟਹਿ-ਹਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਦੇਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜ। ਲੁਝੈ-ਝਗੜਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧਪ
							ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਕੀS	SS
ਮ	–	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	–	ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਧ	ਪਪ
ਮ	S	ਨ	ਰੁ	S	ਚੈ	S	ਕੋਟਿ	ਸਾਂ	ਤਿ	ਅ	ਨੰਦ	ਪੂ	ਰਨ
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਜ	ਲ	ਤ	ਛਾ	ਤੀ	ਬੁ	ਝੈ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪ	ਪ	–	ਧ	–	ਪ	ਪ
							ਸੰ	ਤ	S	ਮਾ	S	ਰ	ਗਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	–	ਸੰ	–	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	–
ਚ	ਲ	ਤ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨੀ	S	ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧ	ਰੇ	S
ਧ	–	ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਮੁ	S	S	ਚੈS	S	S	S							
x					2		0			3			

"ਰੇਨੁ ਜਨ ਕੀ ਲਗੀ ਮਸਤਕਿ" ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ̍	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਧਿ	ਆ	S	ਨ	ਭੀ	S	ਤ	ਰਿ
ਸੰ	–	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	–	ਪ	–
ਘ	S	ਟਿ	ਘ	ਟ	ਹਿ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	S	ਸੁ	S	ਝੈ	S
ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	–	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸ	ਰ	ਨਿ	ਦੇ	S	ਵ	ਅ	S	ਪਾ	ਰ	ਨਾ	S	ਨ	ਕ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	–	ਰ	ਸ
ਬ	ਹੁ	ਰਿ	ਜ	ਮੁ	S	ਨ	S	ਹੀ	S	ਲੁ	S	ਝੈ	S
x		2		0		3		0		4		0	

 www.sikhbookclub.com

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ, ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਸਰਸਸ ਰਸਮਰ ਸਸਮਮ ਰਸਪਧ ਪਧਧਪ ਪਧਪਪ ਸੰਨਧਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਰੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਮੰਮੰ
ਰੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਧਧ ਪਧਮੰਪ ਮਮਰਸ

2) ਸਰਸਰ ਸਰਸਸ ਮਮਰਸ ਪਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮਮਰਸ
ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਮੰਰੰਸੰ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ

3) ਪਧਪਧ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ ਪਧਪਪ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਧ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ ਪਧਪਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ
ਮੰਮੰਰੰਸੰ ਪਧਪਧ ਮੰਪਮਮ ਰਰਸਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਰਸ -ਰ ਸ- ਰਸ / ਰੁਚੇ Sਰੁ ਚੇS ਰੁਚੇ | ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।

2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰੁਚੇ' ਚੌਥੀ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ 'ਰੁਚੇ' ਛੇਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੱਤਵੀਂ ਤੇ 'ਰੁਚੇ' ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਕਹਿ ਕੇ | ਮਮ ਪਪ / ਕੇ ਨਾ ਮਕੀ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੮-੧੯)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਕਹੁ ਰੇ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੂਜਹੁ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਹੁ ਰੇ॥ਰਹਾਉ॥ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਬਿਖੈ ਰਸ ਇਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਤੂ ਰਹੁ ਰੇ॥ ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਗੋਸਟਿ, ਸਾਧੂ ਸਿਉ ਗੋਸਟਿ, ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾਇਣੁ, ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਾਇਣੁ, ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਾਮ ਰਮਹੁ ਰੇ॥੧॥ ਅੰਤਰ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ਜੋਰੁ ਤੂ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਜਾਨਤਾ ਇਹੁ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਆਪਨ ਗਹੁ ਰੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਰਿ ਹਰੇ॥੨॥੧॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਇਨ ਬਿਧਿ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਲਹੁ-ਲੱਭ ਲੈ। ਬਿਖੈ ਰਸ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦ। ਰਹੁ-ਹਟ ਜਾਹ। ਗੋਸਟਿ-ਵਿਚਾਰ। ਰਸਾਇਣੁ-ਸਾਰੇ ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਰਮਹੁ-ਸਿਮਰੋ। ਜੋਰੁ-ਹੈਂਕੜ। ਆਪਨ ਗਹੁ-ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
						ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	-	ਸਸ	ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕ	ਹੁ	S	S	ਰੇ	S	ਸਤਿ	ਗੁਰੂ	ਕੇ	ਚ	ਰ	ਨ	ਧੋ	ਇ	ਧੋ	ਇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪਪ	ਪ
ਪੂ	S	S	S	ਜ	ਹੁ	ਇ	ਨ	ਬਿ	ਧਿ	ਮੇ	ਰਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਮ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	-										
ਲ	S	ਹੁ	S	ਰੇ	S										
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਪਪ	ਮ̍	ਪ
						ਕਾ	ਮੁ	ਕ੍ਰੋ	ਧੁ	ਲੋ	ਭੁ	ਮੋਹੁ	ਅਭਿ	ਮਾ	ਨੁ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਖਿ	S	ਖੇ	S	ਰ	ਸ	ਇ	ਨ	ਸੰ	S	ਗ	ਤਿ	ਤੇ	S	ਤੂ	S
ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	-										
ਰ	S	ਹੁ	S	ਰੇ	S										
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੨੩)

ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਦੋਊ ਬਿਬਰਜਿਤ ਤਜਹੁ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨਾ। ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਸਮ ਕਰਿ ਜਾਨਹਿ ਤੇ ਮੂਰਤਿ ਭਗਵਾਨਾ।।੧।। ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਏਕੁ ਆਧੁ ਕੋਈ।। ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਬਿਬਰਜਿਤ ਹਰਿ ਪਦੁ ਚੀਨ੍ਹੈ ਸੋਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਰਜ ਗੁਣ ਤਮ ਗੁਣ ਸਤ ਗੁਣ ਕਹੀਐ ਇਹ ਤੇਰੀ ਸਭ ਮਾਇਆ।। ਚਉਥੇ ਪਦ ਕਉ ਜੋ ਨਰੁ ਚੀਨ੍ਹੈ ਤਿਨ੍ਹ ਹੀ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ।।੨।। ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਨੇਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਸਦਾ ਰਹੈ ਨਿਹਕਾਮਾ।। ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਰੁ ਮਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਚੂਕਾ ਚਿਤਵਤ ਆਤਮ ਰਾਮਾ।।੩।। ਜਿਹ ਮੰਦਰਿ ਦੀਪਕੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਅੰਧਕਾਰੁ ਤਹ ਨਾਸਾ।। ਨਿਰਭਉ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਭ੍ਰਮੁ ਭਾਗਾ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਜਨ ਦਾਸਾ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਿਬਰਜਿਤ-ਵਰਜੇ ਹੋਏ। ਅਭਿਮਾਨਾ-ਹੰਕਾਰ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਏਕੁ ਆਧੁ-ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ। ਹਰਿ ਪਦੁ-ਰੱਬੀ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਅਵਸਥਾ। ਚੀਨ੍ਹੈ-ਪਛਾਣਦਾ। ਰਜ ਗੁਣ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਉਹ ਗੁਣ ਜੋ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਤਮ ਗੁਣ-ਉਹ ਗੁਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਏ। ਸਤ ਗੁਣ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਗੁਣ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਦਇਆ, ਦਾਨ, ਖਿਮਾ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਆਦਿਕ ਹੈ। ਨਿਹਕਾਮਾ-ਕਾਮਨਾ-ਰਹਿਤ। ਚਿਤਵਤ-ਸਿਮਰਦਿਆਂ। ਦੀਪਕੁ-ਦੀਵਾ। ਤਹ-ਉੱਥੇ। ਪੂਰਿ ਰਹੇ-ਪਰਗਟ ਹੋਏ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ	-	ਪ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ
ਤੇ	S	ਰਾ	ਜ	S	ਨੁ	S	ਏ	S	ਕੁ	ਆ	ਧੁ	ਕੋ	ਈ
ਧ	-	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਮ̍	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਾ	S	ਮੁ	ਕ੍ਰੋ	ਧੁ	ਲੋ	ਭੁ	ਮੋ	ਹੁ	ਬਿ	ਬ	ਰ	ਜਿ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	S	ਰਿ	ਪ	S	ਦੁ	S	ਚੀ	ਨ੍ਹੈ	S	ਸੋ	S	ਈ	S
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਨਿੰ	S	ਦਾ	S	ਦੋ	ਊ	ਬਿ	ਬ	ਰ	ਜਿ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਮ	-
ਤ	ਜ	ਹੁ	ਮਾ	S	ਨੁ	S	ਅ	ਭਿ	S	ਮਾ	S	ਨਾ	S
x			2				0			3			

(ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਸ੍ਵਯੇ।।) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ, ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਚਾਵੈ।। ਸੱਤ੍ਰੁ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ, ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ।। ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੈ ਕਰ, ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ।। ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋ ਸੌਂ, ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ।।੬।।੨੪੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੋਗਨ - ਦੁਖ, ਕਸ਼ਟ। ਜਲ ਜੋਗਨ-ਜਲ ਜੰਤੂ, ਮਗਰਮੱਛ ਆਦਿ। ਸਤ੍ਰੁ-ਵੈਰੀ। ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ-ਵਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰ-ਹੱਥ। ਭੇਟਨ - ਛੂਹਣ, ਭਿੜਣ। ਪਟ-ਪੜਦੇ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸ	ਰ	ਸ	ਪ	–	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਪ	–	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਰੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਅ	ਰ	ਸ	ਤ੍ਰੁ	ऽ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ऽ
ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	–	ਸ	–	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧ	–	ਪ	–
ਸੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ਵਤ	ਘਾ	ऽ	ਵ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	–	ਪਪ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜ	ਲ	ਜੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਤਊ	ਤ	ਨ	ਏ	ऽ	ਕ	ਨ
ਮਂਮਂ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	–	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	–	ਸ	–
ਬਹੁ	ਭਾਂ	ਤਿ	ਬ	ਚਾ	ਵੈ	ऽ	ਲਾ	ਗ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
x			2		3		x			2		3	

ਕਬਿੱਤ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਭਗਤ ਵਛਲ ਸੁਨਿ ਹੋਤ ਨਿਰਾਸ ਰਿਦੈ, ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਸੁਨਿ ਆਸਾ ਉਰਧਾਰਿ ਹੌਂ। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੁਨਿ ਕੰਪਤ ਹੌ ਅੰਤਰਗਤਿ, ਦੀਨ ਕੋ ਦਇਆਲ ਸੁਨਿ ਭੈ ਭ੍ਰਮ ਟਾਰਿ ਹੌਂ। ਜਲਧਰ ਸੰਗਮ ਕੈ ਅਫਲ ਸੇਂਬਲ ਦ੍ਰੁਮ, ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਸਨਬੰਧ ਮਲਗਾਰ ਹੌਂ। ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰਿ ਨਰਕ ਹੂੰ ਨ ਪਾਵਉ ਠਉਰ, ਤੁਮਰੇ ਬਿਰਦ ਕਰਿ ਆਸਰੋ ਸਮ੍ਹਾਰ ਹੌਂ।।੫੦੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- **ਭਗਤ ਵਛਲ**-ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ-ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਰਧਾਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਗਤਿ-ਅੰਦਰੋ ਅੰਦਰ। ਭੈ ਭ੍ਰਮ-ਡਰ ਤੇ ਸ਼ੰਕੇ। ਟਾਰਿ ਹੌਂ-ਮੈਂ ਮਿਟਾਅ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਲਧਰ-ਬੱਦਲ, ਬਾਰਸ਼। ਸੰਗਮ-ਮੇਲ। ਅਫਲ-ਫਲ-ਰਹਿਤ (ਨਿਸਫਲ)। ਸੇਂਬਲ ਦ੍ਰੁਮ-ਸਿੰਬਲ ਦਾ ਰੁੱਖ, ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਮੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਨਬੰਧ ਮਲਗਾਰ- ਮਲਯਾਗਰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ। ਠਉਰ-ਥਾਂ, ਟਿਕਾਣਾ। ਬਿਰਦ-ਧਰਮ। ਸਮ੍ਹਾਰ ਹੌਂ-ਸੰਭਾਲਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧਪ	ਧਪ	ਮਂਪ	ਮਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਰ	ਸਸ	ਪਧ	ਮਂਪ	ਸਂਸਂ	ਰਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਪਪ
ਅਪ	ਨੀऽ	ਕਰਨੀ	ਕਰਿ	ਨਰਕ	ਹੂੰਨ	ਪਾਵਉ	ਠਉਰ	ਭਗ	ਤਵ	ਛਲ	ਸੁਨਿ	ਹੋऽ	ਤਨਿ	ਰਾਸ	ਰਿਦੈ
ਸਸ	ਮਮ	ਪਮਂ	ਧਪ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਪ	ਮਂਮਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨਨ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਪ
ਤੁਮ	ਰੇਬਿ	ਰਦ	ਕਰਿ	ਆਸ	ਰੋਸ	ਮ੍ਹਾਰ	ਹੌਂ	ਪਤਿ	ਤਪਾ	ਵਨ	ਸੁਨਿ	ਆਸਾ	ਉਰ	ਧਾਰਿ	ਹੌਂ
								ਧਧ	ਪਪ	ਮਂਪ	ਮਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਰਰ	ਸ
								ਪਤਿ	ਤਪਾ	ਵਨ	ਸੁਨਿ	ਆਸਾ	ਉਰ	ਧਾਰਿ	ਹੌਂ
x				0				x				0			

੨੪-ਰਾਗੁ-ਭੈਰਉ

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਵ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜੋ ਰਾਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਤੇ ਗ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਛਾ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਭੈਰਵ ਕੋਮਲ ਰਿਮਧ ਸੁਰ ਤੀਖ ਗੰਧਾਰ ਨਿਖਾਟ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਹਿਓ ਤਾਸੁ ਰਿਖਵ ਸੰਵਾਦ' ਭਾਵ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਤੇ ਗ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ, ਗ, ਮ, ਪ, ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ, ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ ਤੇ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚਾਰਾਂ ਮੱਤਾਂ, ਸ਼ਿਵ ਮਤ, ਭਰਤ ਮੱਤ, ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਨੇ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੌਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸ਼ੁਧ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਟੋਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਭੈਰਵ ਮੇਲ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਆਸ਼੍ਰਿਯ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਸੀਮਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ ਰੁ ਮ ਦੀ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਵੀ 'ਗ' ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਰੁ

www.sikhbookclub.com

ਮ ਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਛੱਡ ਕੇ ਮ ਪ ਧੁ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੁ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਰੁ ਸਵਰ ਸਦਾ ਹੀ ਸ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ ਜਾਂ ਗ ਮ ਰੁ ਸ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਧੁ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰੁ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧੁ ਤੋਂ ਵੀ ਪ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਧੁ-ਰੁ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪ-ਸੰ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ।

ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੀ ਕੋਮਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਰੁ ਰੁ ਸ। ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਧੈਵਤ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਕਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਕਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਗਾਇਕ ਤੇ ਵਾਦਕ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਤੱਕ ਮ ਰੁ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਭੇਦ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੀਤ-ਰਚਨਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕ ਨਿੱਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਰ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਓਥੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਲਗਾਉ ਗਲੇ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵੀ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਰਾਗ ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸਵਰ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਕਲਿੰਗੜਾ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ ਜੋ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਕਲਿੰਗੜਾ ਦਾ ਖਾਸ ਚਲਨ ਪ ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਵੀ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਗਉੜੀ ਇੱਕ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਗਉੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ ਨ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੈਰਉ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਅਹੀਰ ਭੈਰਵ, ਆਨੰਦ ਭੈਰਵ, ਸ਼ਿਵਮਤ ਭੈਰਵ, ਮੰਗਲ ਭੈਰਵ, ਨਟ ਭੈਰਵ, ਬੈਰਾਗੀ ਭੈਰਵ ਆਦਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ (ਖਾਲਸ) ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀਂ' 'ਦੁਤੀਆ ਮਾਲਕੌਸਕ ਅਲਾਪਹਿ' ਤੀਜਾ ਹਿੰਡੋਲ, ਚੌਥਾ ਦੀਪਕ, ਪੰਜਵਾ ਸਿਰੀ ਰਾਗ, 'ਖਸਟਮ ਮੇਘ ਰਾਗ ਵੈ ਗਾਵਹਿ'।। ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਮੁਖੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਤੇ ਭੈਰੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਹਾ ਕਿ ਸਮੇਸਰ ਮੱਤ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਤੀਸਰਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਗਾਰਵਣ, ਸਿਧ ਸਾਰਸੁਤ, ਭਰਤ, ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਭੱਟ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ੨੮ ਉਪਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੦ਵਾਂ ਭੈਰਵ ਹੈ। ਇਕੁਰ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਜਾਤ, ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ੧੨੮ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੮ਵਾਂ ਭੈਰਵ ਹੈ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਵਾਂ ਅਰਾਕ (ਭੈਰਉ) ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੩ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੁਰ ਗੁਰ ਇਸ ਦਾ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਉਚਾਰ ਧੈਵਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਪੂਰੀਆ, ਹਿੰਡੋਲ ਸੁਧ ਅਤੇ ਕਾਨੜਾ ਮਿਲ ਕੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭੇਦ ਹਨ - ਸ਼ੁਧ ਭੈਰੋਂ, ਕੜੀ ਭੈਰੋਂ, ਕੀਰਲ ਭੈਰੋਂ, ਸੰਕੀਆ ਯਾ ਸੰਕੀਰਨ ਭੈਰੋਂ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਨ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਲਲਿਤ ਹਿੰਡੋਲ ਬਿਭਾਸ ਗੰਧਾਰ। ਭੈਰੋਂ ਇਨ ਮਿਲ ਹੋਤ ਉਚਾਰ'। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅੰਸ਼ ਨਿਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹ ਇਸ ਦਾ ਗੰਧਾਰ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਸਵੇਰੇ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ, ਗੌਰੀ ਮਿਲਕੇ ਭੈਰੋਂ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਦਾ ਰਿਸ਼ਭ. ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਕੋਮਲਤਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਉ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚਤਾ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਭੈਰਉ, ਭੈਰਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਚਾਰ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਸਾਗਰਾ ੮ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਗ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਮੈਸਾਕਰਨਾ' (੧੫੦੯ ਈ.) ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਝੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ੯੯ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਧੁ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰੁ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਤ ਹਨ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਪ੍ਰਿ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਨੂੰ ਚੌਵੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੧੧੨੫ ਤੋਂ ੧੧੬੭ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੨੩, ਮ:੪ ਦੇ ੭ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੬੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ

ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੧੧੫੩ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੨੦, ਭਗਤ ਨਾਮੇਦਉ ਜੀ ਦੇ ੧੨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਭੈਰਉ ਥਾਟ-ਭੈਰਵ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ-ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ

ਸਮਾਂ- ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸੰ।

ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਰੁ ਰੁ ਸ। ਮੁੱਖ ਅੰਗ(ਪਕੜ)-ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ ਰੁ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਗ ਰੁ, ਗ ਮ ਰੁ - ਸ, ਸ ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ ਸ, ਧੁ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ - ਪ, ਮ ਪ ਧੁ - ਪ, ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ, ਧੁ਼ ਨ਼ ਸ, ਰੁ - ਸ।

ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ - ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ - ਨ ਸੰ, ਧੁ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ - ਸੰ, ਧੁ ਨ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ - ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ - ਸ।

ਮ ਪ ਧੁ - ਪ, ਮ ਪ ਧੁ - ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਧੁ ਨ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਗੰ ਮੰ ਧੁੰ ਧੁੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਧੁੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਧੁ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨ ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ, ਧੁ਼ ਨ਼ ਸ, ਰੁ ਰੁ ਸ।

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ, ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਤਾਰਣ ਤਰਣ, ਸਮ੍ਰਥੁ ਕਲਿਜੁਗਿ, ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ ਕੇਰੇ।। ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ, ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੂਰਉ, ਜੋ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ, ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ।। ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ, ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ, ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ।। ਜਉ ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ, ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।।੫।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਰਣ ਤਰਣ-ਤਾਰਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਫੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਦੁਖਨਿ ਨਾਸ-ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੂਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਪੂਰਉ-ਪੂਰਨ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ-ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
X			2				0			3			ਸ-ਸ- ਵਾsਹਿs
ਰੁ-ਸ-	ਰੁਰੁਸਸ	ਗ-ਰੁਸ	ਸਸਗਮ	ਗਮਰੁਸ	ਸ-ਧੁ਼ਧੁ਼	ਨ਼ਸਰੁਸ	ਸਗਮ-	ਪਪਧੁਧੁ	ਮਪਧੁਪ	ਨਨਧੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਰੁਸਸ	--ਗਮ
ਗੁsਰੂs	ਗੁਰੂਗੁਰੂ	ਗੁsਰੁs	ਕਰੁਮਨ	ਮੇsਰੇs	ਤਾsਰਣ	ਤਰਣੇs	ਸਮ੍ਰਥੁ	ਕਲਿਜੁਗਿ	ਸੁਨਤs	ਸਮਾਧਿs	ਸਬਦs	ਜਿਸੁਕੇਰੇ	ssਫੁਨਿ
ਧੁਧੁਪ-	ਧੁਨਸੰ-	ਧੁਧੁਪਪ	ਮਪਧੁਪ	ਧੁਪਮਪ	ਮਮਗਮ	ਪਮਗਮ	ਗਮਰੁਸ	----	ਗਮਪਪ	ਧੁਧੁਪ-	ਧੁਧੁਨਸੰ	ਧੁਧੁਨਸੰ	ਧੁਧੁਨਸੰ
ਦੁਖਨਿs	ਨਾsਸੁs	ਸੁਖਦਾਯਕੁ	ਸੂsਰਉ	ਜੋਧਰਤ	ਧਿਆਨੁs	ਬਸਤs	ਤਿਹਨੇਰੇ	ssss	ਪੂsਰਉ	ਪੁਰਖੁs	ਰਿਦੈਹਰਿ	ਰਿਦੈਹਰਿ	ਰਿਦੈਹਰਿ
ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ	ਰੁੰਰੁੰਸੰ-	ਗੰਮੰਰੁੰਸੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਧੁਪ-	----	ਧੁਧੁਪਪ	ਗਮਪਧੁ	ਨਸੰਰੁੰਸੰ	ਨਧੁਪਪ	ਮਪਗਮ	ਗਮਰੁਸ	ਗਮਰੁਸ	ਗਮਰੁਸ
ਸਿਮਰਤ	ਮੁਖੁਦੇs	ਖਤਅਘ	ਜਾsਹਿs	ਪਰੇਰੇs	ssss	ਜਉਹਰਿ	ਬੁਧਿਰਿਧਿ	ਸਿਧਿਚਾਹਤ	ਗੁਰੂਗੁਰੂ	ਗੁਰੁਕਰੁ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ
ਰੁਰੁਸਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ													

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੧
ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ੧ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੨੫)

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ॥੧॥ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਅਹੈ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਣਾ ਸੁ ਤੇਰੈ ਪਾਸਿ॥ ਕਿਸੁ ਆਗੈ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ॥੨॥ ਆਖਣੁ ਸੁਨਣਾ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਸਰਬ ਵਿਡਾਣੀ॥੩॥ ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣੈ ਆਪਿ॥ ਨਾਨਕ ਦੇਖੈ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਹੈ-ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਚੈ-ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਬਾਣੀ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਵਿਡਾਣੀ-ਅਚਰਜ ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਥਾਪਿ-ਬਣਾ ਕੇ। ਉਥਾਪਿ-ਢਾਹ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	–	ਗ	ਮ
								ਕਿ	ਆ	ਕ	ਹੀ	ਐ	ਸ	ਕਿ	ਛੁ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	–	ਮ	–	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਕ	ਹੀ	ਨ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਇ	ਸ	ਜੋ	ਸ	ਕਿ	ਛੁ	ਅ	ਹੈ	ਸ	ਭ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	–								
ਤੇਸ	ਸਸ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਜਾ	ਇ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	–	ਨ	ਨ
								ਤੁ	ਝ	ਤੇ	ਸ	ਬਾ	ਸ	ਹ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	–	ਰੁੰ	–	ਸੰ	–	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ
ਕਿ	ਛੂ	ਨ	ਸ	ਹੋ	ਸ	ਇ	ਸ	ਤੂ	ਸ	ਕ	ਰਿ	ਕ	ਰਿ	ਦੇ	ਖਹਿ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਜਾ	ਸ	ਣ	ਹਿ	ਸੋਸ	ਸਸ	ਇਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁ ਗਰੁ ਮਗ ਰੁਸ ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ 2) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ ਨ਼ਸ
3) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਧੁਪ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- 4) ਰੁਗ ਮਗ ਰੁਸ ਨ਼ਸ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
5) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਪ ਨਧੁ ਪਧੁ ਸੰਨ ਧੁਨ ਰੁੰਸੰ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
6) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
7) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
8) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-

SIKHBOOKCLUB.COM

1. ਸੱਮ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2. 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਕਿਛੁ' ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ 'ਕਿਛੁ' ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3. ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਹੀ' ਗਾ ਕੇ, ਫਿਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਿਛੁ' ਫਿਰ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਹੀ' ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਫਿਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 15ਵੀਂ, 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਿਛੁ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4. 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਕਬਿੱਤ।। ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਕਤਹੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੁਇ ਕੈ ਚੇਤਨਾ ਕੋ ਚਾਰ ਕੀਓ ਕਤਹੂੰ ਅਚਿੰਤ ਹੁਇ ਕੈ ਸੋਵਤ ਅਚੇਤ ਹੋ।। ਕਤਹੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਹੁਇ ਕੈ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰਤ ਭੀਖ ਕਹੂੰ ਮਹਾ ਦਾਨ ਹੁਇ ਕੈ ਮਾਂਗਿਓ ਧਨ ਦੇਤ ਹੋ।। ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਕੋ ਦੀਜਤ ਅਨੰਤ ਦਾਨ ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਤੇ ਛੀਨ ਛਿਤ ਲੇਤ ਹੋ।। ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ।।੧।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਚੇਤ-ਚੇਤੰਨ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ। ਚੇਤਨਾ-ਚਿੰਤਨ, ਸੋਚ। ਚਾਰ-ਗਤੀ, ਚਾਲ। ਅਚਿੰਤ-ਬੇਫ਼ਿਕਰ। ਅਚੇਤ-ਚੇਤਨਾ-ਰਹਿਤ, ਨਿਸਚਿੰਤ। ਮਹਾ ਦਾਨ-ਮਹਾਂ ਦਾਨੀ, ਵੱਡਾ ਸਖੀ। ਅਨੰਤ-ਬੇਅੰਤ। ਛਿਤ-ਧਰਤੀ, ਦੇਸ। ਰੀਤ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਪ੍ਰੀਤ-ਉਲਟ। ਤ੍ਰਿਗੁਨ-ਤਿੰਨ ਗੁਣ-ਰਜੋ, ਤਮੋ, ਸਤੋ। ਅਤੀਤ-ਵਿਰੱਕਤ, ਤਿਆਗੀ। ਸੁਰਗੁਨ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰੀ ਰੂਪ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ
								ਕ	ਹੂੰS	ਬੇ	ਦ	ਰੀ	ਤ	ਕ	ਹੂੰ
ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਧੁਧੁ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਤਾ	S	ਸਿ	ਉ	ਬਿS	ਪ੍ਰੀ	ਤS	SS	ਕS	ਹੂੰ	ਤ੍ਰਿ	ਗੁਨ	ਅ	ਤੀ	ਤ	S
ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ								
ਕ	ਹੂੰ	ਸੁਰ	ਗੁਨ	ਸ	ਮੇ	ਤ	ਹੋ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਨ
								ਕ	ਤ	ਹੂੰ	ਸੁ	ਚੇ	ਤ	ਹੁਇ	ਕੈ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਚੇ	ਤ	ਨਾ	ਕੋ	ਚਾ	ਰ	ਕੀ	ਓ	ਕ	ਤ	ਹੂੰ	ਅ	ਚਿੰ	ਤ	ਹੁਇ	ਕੈ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ								
ਸੋ	ਵ	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤS	ਹੋ	S								
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੩੯-੪੦)

ਜਿਸੁ ਤੂ ਰਾਖਹਿ ਤਿਸੁ ਕਉਨੁ ਮਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੁਝ ਹੀ ਅੰਤਰਿ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੈ॥ ਕੋਟਿ ਉਪਾਵ ਚਿਤਵਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ॥ ਸੋ ਹੋਵੈ ਜਿ ਕਰੈ ਚੋਜ ਵਿਡਾਣੀ॥੧॥ ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥ ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਤੇਰੈ ਦਰਵਾਰਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਨਿਰਭਉ ਸੁਖਦਾਤਾ॥ ਤਿਨਿ ਭਉ ਦੂਰਿ ਕੀਆ ਏਕੁ ਪਰਾਤਾ॥ ਜੋ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਫੁਨਿ ਹੋਇ॥ ਮਾਰੈ ਨ ਰਾਖੈ ਦੂਜਾ ਕੋਇ॥੨॥ ਕਿਆ ਤੂ ਸੋਚਹਿ ਮਾਣਸ ਬਾਣਿ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ॥ ਏਕ ਟੇਕ ਏਕੋ ਆਧਾਰੁ॥ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣੈ ਸਿਰਜਣਹਾਰੁ॥੩॥ ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਕਰਤਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰਿ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਰਾਖਾ ਏਕੋ ਸੋਇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਪੜਿ ਨ ਸਾਕੈ ਕੋਇ॥੪॥੪॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਚੋਜ ਵਿਡਾਣੀ-ਅਸਚਰਜ ਚੋਜਾਂ ਵਾਲਾ। ਏਕੁ ਪਰਾਤਾ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ। ਫੁਨਿ-ਮੁੜ। ਬਾਣਿ-ਆਦਤ। ਸੁਜਾਣੁ-ਸਿਆਣਾ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਸਵਾਰਿ-ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	-	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
								ਰਾ	ऽ	ਖ	ਹੁ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖऽ	ਹੁऽ
ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	-	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਸ	ਰ	ਣਿ	ऽ
ਗਮ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ								
ਤੇऽ	ਰੈऽ	ਦ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਰਿ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
								ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖ	ਹਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਰੁਂ	ਨ	-	ਸਂ	-	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਸੁ	ਕਉ	ਨੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਸ	ਭ	ਤੁ	ਝ	ਹੀ	ਅੰ	ਤ	ਰਿ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਸ	ਗ	ਲ	ऽ	ਸੰऽ	ਸਾऽ	ਰੈऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੧੩੪)

ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਫਲ ਸਾ ਘਰੀ। ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਸਭਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰੀ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ ਨਰਹਰੀ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਸਿੰਧੁ ਭਉ ਤਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਗਜੀਵਨੁ ਧਿਆਇ ਮਨਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ। ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਤੇਰੇ ਪਾਪ ਪਰਹਰੀ॥੨॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਪਰੀ॥ ਇਸਨਾਨੁ ਕੀਓ ਅਠਸਠਿ ਸੁਰਸਰੀ॥੩॥ ਹਮ ਮੂਰਖ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ। ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਾਰਿਓ ਤਾਰਣ ਹਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾ ਘਰੀ-ਉਹ ਘੜੀ। ਪਰਹਰੀ-ਦੂਰ ਕਰ ਲੈ। ਨਾਮੁ ਨਰਹਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ। ਸਿੰਧੁ ਭਉ-ਭਵਸਾਗਰ। ਜਗਜੀਵਨੁ-ਜਗਤ ਦਾ ਆਸਰਾ। ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਪਾਪ-ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪ। ਪਰਹਰੀ-ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰੀ-ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਠਸਠਿ-ਅਠਾਹਠ (ਤੀਰਥ)। ਸੁਰਸਰੀ-ਗੰਗਾ। ਤਾਰਣ ਹਰੀ-ਤਾਰਣਹਾਰ ਹਰੀ ਨੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ
											ਮੇ	ਰੇ	S	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ
ਹ	ਰਿ	ਭ	ਜੁ	ਨਾ	ਮੁ	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੀ	S	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ
ਗ	–	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧੁ	–	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ
ਮੇ	S	ਲ	ਹੁ	ਗੁ	S	ਰੁ	S	ਪੂ	S	ਰਾ	ਸ	ਤ	ਸੈ	ਗ	ਤਿ
ਧੁ	–	ਪ	–	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ	ਨ਼ਸ					
ਸੈ	S	ਗਿ	S	ਸਿੰ	ਧੁ	ਭਉ	S	ਤS	Sਰੀ	SS					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ
											ਬੋ	S	ਲਿ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ	–	ਰੁਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਸ	ਫ	ਲ	ਸਾ	ਘ	S	ਰੀ	ਗੁ	S	ਰ	S	S
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁਰੁ	ਰੁ	ਸ					
ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸਿ	ਸ	ਭਿ	ਦੁ	ਖ	ਪਰ	ਹ	ਰੀ					
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੧੨੫-੨੬)

ਨੈਨੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਹੀ ਤਨੁ ਹੀਨਾ ਜਰਿ ਜੀਤਿਆ ਸਿਰਿ ਕਾਲੋ॥ ਰੂਪੁ ਰੰਗੁ ਰਹਸੁ ਨਹੀ ਸਾਚਾ ਕਿਉ ਛੋਡੈ ਜਮ ਜਾਲੋ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਨਮੁ ਗਇਓ॥ ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਕਬਹੁ ਨ ਛੂਟਸਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਭਇਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤਨ ਮਹਿ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਹਉ ਮਮਤਾ ਕਠਿਨ ਪੀਰ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਾਮ ਜਪਹੁ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਇਨ ਬਿਧਿ ਤਰੁ ਤੂ ਤਾਰੀ॥੨॥ ਬਹਰੇ ਕਰਨ ਅਕਲਿ ਭਈ ਹੋਛੀ ਸਬਦ ਸਹਜੁ ਨਹੀ ਬੂਝਿਆ॥ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਮਨਮੁਖਿ ਹਾਰਿਆ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅੰਧੁ ਨ ਸੂਝਿਆ॥੩॥ ਰਹੈ ਉਦਾਸੁ ਆਸ ਨਿਰਾਸਾ ਸਹਜ ਧਿਆਨਿ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਛੂਟਸਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ॥੪॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੈਨੀ-ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ। ਹੀਨਾ-ਕਮਜ਼ੋਰ। ਜਰਿ-ਬੁਢੇਪੇ ਨੇ। ਕਾਲੋ-ਮੌਤ। ਰਹਸੁ-ਖਿੜਾਉ। ਜਮ ਜਾਲੋ-ਜਮ ਦਾ ਜਾਲ। ਗਇਓ-ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ-ਮਲਕੀਅਤਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਬਹਰੇ-ਬੋਲੇ। ਕਰਨ-ਕੰਨ। ਹੋਛੀ-ਥੋੜ੍ਹ-ਵਿਤੀ। ਸਹਜ-ਸ਼ਾਂਤ-ਰਸ। ਅੰਧੁ-ਅੰਨ੍ਹਾ। ਉਦਾਸੁ-ਉਪਰਾਮ। ਬੈਰਾਗੀ-ਨਿਰਮੋਹ। ਛੂਟਸਿ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਬਚੇਗਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
													ਮ	ਗ	ਮ
													ਪ੍ਰਾ	ਙ	ਣੀ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨ਼
ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਙ	ਗ	ਇ	ਓ	ਙ	ਙ	ਸਾ	ਙ	ਚ
ਸਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਮ
ਸਬ	ਦ	ਬਿ	ਨੁ	ਕ	ਬ	ਹੁ	ਨ	ਛੂ	ਙ	ਟ	ਸਿ	ਙ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	-			
ਜ	ਨ	ਮੁ	ਙ	ਭ	ਇ	ਙ	ਙ	ਓ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ			
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												-	ਪ	ਮ	ਪ
												ਙ	ਨੈ	ਙ	ਨੀ
ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	-	ਸਂ	-	-	ਰੁਂ	-	ਗਂ
ਦ੍ਰਿ	ਸ	ਟਿ	ਙ	ਨ	ਹੀ	ਤ	ਨੁ	ਹੀ	ਙ	ਨਾ	ਙ	ਙ	ਜ	ਙ	ਰਿ
ਰੁਂ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	-	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	-			
ਜੀ	ਙ	ਤਿ	ਆ	ਸਿ	ਙ	ਰਿ	ਙ	ਕਾ	ਙ	ਲੋ	ਙ	ਙ			
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੩੬-੩੭)

ਜੇ ਸਉ ਲੋਚਿ ਲੋਚਿ ਖਾਵਾਇਆ॥ ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੀਤਿ ਨ ਆਇਆ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਲੇਹੁ ਮਤੇ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਵਹੁ ਪਰਮ ਗਤੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪਾਥਰ ਕਉ ਬਹੁ ਨੀਰੁ ਪਵਾਇਆ॥ ਨਹ ਭੀਗੇ ਅਧਿਕ ਸੂਕਾਇਆ॥੨॥ ਖਟੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੂਰਖੈ ਸੁਨਾਇਆ॥ ਜੈਸੇ ਦਹ ਦਿਸ ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਇਆ॥੩॥ ਬਿਨੁ ਕਣ ਖਲਹਾਨੁ ਜੈਸੇ ਗਾਹਨ ਪਾਇਆ॥ ਤਿਉ ਸਾਕਤ ਤੇ ਕੋ ਨ ਬਰਾਸਾਇਆ॥੪॥ ਤਿਤ ਹੀ ਲਾਗਾ ਜਿਤੁ ਕੋ ਲਾਇਆ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਬਣਤ ਬਣਾਇਆ॥੫॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਉ-ਸੌ ਵਾਰੀ। ਲੋਚਿ-ਤਾਂਘ ਨਾਲ। ਸਾਕਤ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਮਤੇ-ਸਿੱਖਿਆ। ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਨੀਰੁ-ਪਾਣੀ। ਭੀਗੈ-ਭਿੱਜਦਾ। ਖਟੁ-ਛੇ। ਦਹ ਦਿਸ-ਦਸੀਂ ਪਾਸੀਂ। ਕਣ-ਅੰਨ ਦੇ ਦਾਣੇ। ਖਲਹਾਨੁ-ਖਲਵਾੜਾ। ਬਰਾਸਾਇਆ-ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ। ਬਣਤ-ਮਰਯਾਦਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਕੀ	ਙ	ਲੇ	ਹੁ	ਮ	ਤੇ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਧੁ	ਪ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗਿ	ਪਾ	ਵਹੁ	ਪਰ	ਮਙ	ਗ	ਤੇ
x		0		2		3		0	

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਜੇ	ਸਉ	ਲੋ	ਚਿ	ਲੋ	ਚਿ	ਖਾ	ਵਾ	ਇ	ਆ
ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ
ਸਾ	ਕਤ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਚੀ	ਤਿਨ	ਆਇ	ਆS
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰੁ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ-
2)	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
3)	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੪੯)

ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥੁ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ।। ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਖਦਾਤਾ ਨੇਰਾ।। ਭੈ ਭੰਜਨ ਅਬਿਨਾਸੀ ਰਾਇ।। ਦਰਸਨਿ ਦੇਖਿਐ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਜਾਇ।।੧।। ਜਤ ਕਤ ਪੇਖਉ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾ।। ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣਾ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਮਿਲੇ ਗੁਰਦੇਵ।। ਸਭਿ ਫਲਦਾਤਾ ਨਿਰਮਲ ਸੇਵ।। ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਅਪੁਨੇ ਦਾਸ।। ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਦੀਓ ਨਿਵਾਸ।।੨।। ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਸੋਗੁ।। ਦੂਖੁ ਦਰਦੁ ਨਹ ਬਿਆਪੈ ਰੋਗੁ।। ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ਤੂ ਕਰਣੈਹਾਰੁ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰ।।੩।। ਨਿਰਮਲ ਸੋਭਾ ਅਚਰਜ ਬਾਣੀ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਮਨਿ ਭਾਣੀ।। ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਰਵਿਆ ਸੋਇ।। ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਹੋਇ।।੪।।੩੪।।੪੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰਣ-ਜਗਤ। ਕਾਰਣ-ਮੂਲ। ਜੀਅ-ਜਿੰਦ। ਸੁਖਦਾਤਾ- ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਨੇਰਾ-ਨੇੜੇ। ਭੈ ਭੰਜਨ-ਸਾਰੇ ਡਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਰਾਇ-ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ। ਜਤ ਕਤ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ। ਕਾਮ-ਕਾਮਨਾ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ-ਫੜ੍ ਕੇ। ਬਿਆਪੇ-ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਰਮਲ- ਬੇ-ਦਾਗ਼। ਭਾਣੀ-ਪਿਆਰੀ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਵਿਆ-ਵਿਆਪਕ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਪੇ	ਖਉ	ਤੇ	S	ਰੀ	ਸ	ਰS	ਣਾS
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ
ਬ	ਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	ਈ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਚਰ	ਣਾ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਰ	ਣ	ਕਾ	ਰ	ਣ	ਸਮ	ਰਥੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ
ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਜੀਅ	S	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	S	ਤਾ	SS	ਨੇ	ਰਾ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-

2) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ

3) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ ਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੨-੪੩)

ਨਮਸਕਾਰ ਤਾ ਕਉ ਲਖ ਬਾਰ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਦੀਜੈ ਤਾ ਕਉ ਵਾਰਿ॥ ਸਿਮਰਨਿ ਤਾ ਕੈ ਮਿਟਹਿ ਸੰਤਾਪ॥ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਨ ਵਿਆਪਹਿ ਤਾਪ॥੧॥ ਐਸੋ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੁਖ ਡੇਰਾ ਢਹੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨਿ ਗਹੈ॥ ਅਨਿਕ ਭਗਤ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨ ਪੂਜਾਰੀ॥ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨਹਾਰੀ॥੨॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਊਣੇ ਸੁਭਰ ਭਰਿਆ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਸੂਕੇ ਕੀਨੇ ਹਰਿਆ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਨਿਥਾਵੇ ਕਉ ਦੀਨੋ ਥਾਨੁ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਨਿਮਾਣੇ ਕਉ ਦੀਨੋ ਮਾਨੁ॥੩॥ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਾ॥ ਸੋ ਜਾਪੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਤਾ ਕੋ ਆਧਾਰੁ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਦਇਆਰੁ॥੪॥੧੩॥੨੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਾਰ-ਵਾਰੀ। ਸੰਤਾਪ-ਦੁੱਖ-ਕਲੇਸ਼। ਜਾਸੁ ਜਪਤ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਪਦਿਆਂ। ਸੀਤਲੁ-ਠੰਡਾ। ਗਹੈ-ਫੜ੍ਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਰਥ-ਮੰਗਾਂ। ਪੂਰਨਹਾਰੀ-ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਊਣੇ-ਖਾਲੀ। ਸੁਭਰ-ਨਕਾ ਨਕ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਦਇਆਰੁ-ਦਇਆਵਾਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਐ	S	ਸੋ	ਹੀ	S	ਰਾ	ਨਿ	ਰ	ਮ	ਲ	ਨਾS	SS	ਮS	S
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਜਾ	S	ਸੁ	ਜ	ਪ	ਤ	ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਸ	ਭਿ	ਕਾ	ਮ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰ
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	S	ਰ	ਤਾ	ਕਉ	ਲ	ਖ	ਬਾS	SS	ਰS	S
ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਇਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਦੀ	S	ਜੈ	ਤਾ	S	ਕਉ	S	ਵਾS	SS	ਰਿS	SS
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
2) ਸਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਸਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
3) ਪਧੁ ਪਮ ਮਪ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁਸ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਧੁ ਪਮ ਮਪ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਗ ਮ ਧੁ ਪ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ
| ਐ ਸੋ ਹੀ ਰਾ | ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹੀਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੩੭)

ਜੀਉ ਪ੍ਰਾਣ ਜਿਨਿ ਰਚਿਓ ਸਰੀਰ।। ਜਿਨਹਿ ਉਪਾਏ ਤਿਸ ਕਉ ਪੀਰ।।੧।। ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ।। ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਜਾ ਕੀ ਸਦ ਛਾਮ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਨ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ।। ਸਾਧਸੰਗਿ ਬਿਨਸੀ ਬਿਪਰੀਤਿ।।੨।। ਮੀਤ ਹੀਤ ਧਨੁ ਨਹ ਪਾਰਣਾ।। ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਮੇਰੇ ਨਾਰਾਇਣਾ।।੩।। ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ। ਏਕ ਬਿਨਾ ਦੂਜਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀ।।੪।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਪੀਰ-ਦਰਦ, ਸਨੇਹ। ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ-ਜਿੰਦ ਦੇ ਕੰਮ। ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ-ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਛਾਮ-ਛਾਂ। ਰੀਤਿ-ਜੀਵਨ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਨਸੀ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਪਰੀਤਿ-ਉਲਟੀ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤ। ਹੀਤ-ਸਨੇਹੀ। ਪਾਰਣਾ-ਆਸਰਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਗੁ	S	ਰੁ	S	ਗੋ	S	ਬਿੰ	ਦੁ	ਜੀਅ	S	ਕੈ	ਕਾ	S	ਮ
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਹ	ਲ	ਤਿ	ਪ	ਲ	ਤਿ	ਜਾ	ਕੀ	ਸ	ਦ	S	ਛਾS	SS	ਮ
x		0		2		3		4			5		

Page 240 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	-	ਪ	-	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਜਿ	ਨਿ	ਰ	ਚਿ	ਓ	ਸ	ਰੀ	ਰ
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਜਿ	ਨ	ਹਿ	ऽ	ਉ	ਪਾ	ਏ	ऽ	ਤਿ	ਸ	ਕਉ	ਪੀऽ	ऽऽ	ਰऽ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ऽ ਤੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੋ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੪੧)

ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਮਹਾ ਅਨੰਦ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਭਿ ਦੁਖ ਭੰਜ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਰਧਾ ਪੂਰੀ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਕਬਹਿ ਨ ਝੂਰੀ।।੧।। ਅੰਤਰਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ।। ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੀਓ ਰੰਗੁ ਲਾਇ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਰਬ ਕੋ ਰਾਜਾ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਕਾਜਾ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ।।੨।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦ ਧਨਵੰਤਾ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦ ਨਿਭਰੰਤਾ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਭਿ ਰੰਗ ਮਾਣੇ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਚੂਕੀ ਕਾਣੇ।।੩।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਹਜ ਘਰੁ ਪਾਇਆ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸੁੰਨਿ ਸਮਾਇਆ।। ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਸਦ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਤਾ।। ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਨਾਨਕ ਭਗਵੰਤਾ।।੪।।੮।।੨੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਭੰਜ-ਨਾਸ। ਨ ਝੂਰੀ-ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅੰਤਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੁ-ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ। ਨਿਭਰੰਤਾ-ਭਟਕਣਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਣੇ-ਮੁਥਾਜੀ। ਸੁੰਨਿ-ਅਫੁਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ। ਮਾਨਿਆ-ਪਤੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਵੰਤਾ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਧੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ
ਅੰ	ਤਰਿ	ਰਾਮ	ਰਾ	ਇ	ਪ੍ਰਗ	ਟੇ	ਆऽऽऽ	ਇऽ
ਸਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਗੁऽ	ਰਿ	ਪੂਰੈ	ਦੀ	ਓ	ਰੰऽ	ਗੁऽ	ਲਾऽ	ਇऽ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ
ਚੀ	ਤਿ	ਆ	ਵੈ	ਤਾਂ	ਮ	ਹਾ	ਅਨੰ	ਦ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਰੁਸ
ਚੀS	ਤਿ	ਆS	ਵੈS	ਤਾਂ	ਸਭਿ	ਦੁਖ	ਭੰS	ਜਨS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-

2) ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

3) ਗਮਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਗ ਰੁਸਨ਼ਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੪)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਆਵੈ ਕਾਮੀ॥ ਰੋਮਿ ਰੋਮਿ ਰਵਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੈ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ॥੧॥ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਮੇਰੈ ਭੰਡਾਰ॥ ਅਗਮ ਅਮੋਲਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਨਿਹਚਲ ਧਨੀ॥ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸਭ ਮਹਿ ਬਨੀ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਪੂਰਾ ਸਾਹੁ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਬੇਪਰਵਾਹੁ॥੨॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਭੋਜਨ ਭਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਮਨ ਕਾ ਸੁਆਉ॥ ਨਾਮੁ ਨ ਵਿਸਰੈ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਅਨਹਦ ਪੂਰੇ ਨਾਦ॥੩॥ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਾਮੁ ਨਉ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਉ ਬਨਿ ਆਈ॥ ਧਨਵੰਤੇ ਸੇਈ ਪਰਧਾਨ॥ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ॥੪॥੧੭॥੩੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਮਾਰੈ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਆਵੈ ਕਾਮੀ-ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਵਿਆ-ਰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਤਨੁ-ਕੀਮਤੀ ਪਦਾਰਥ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਪਰ ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ। ਨਿਹਚਲ ਧਨੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਸੁਆਉ-ਸੁਆਰਥ, ਮਨੋਰਥ। ਅਨਹਦ ਨਾਦ-ਇੱਕ-ਰਸ ਵੱਜ ਰਹੇ ਵਾਜੇ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਨਾS	ਮੁ	ਰਤ	ਨੁ	ਮੇS	ਰੈ	ਭੰS	ਡਾ	ਰ
ਧੁਨ਼	ਸਸ	ਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਗ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਅਗ	ਮਅ	ਮੋ	ਲਾ	ਅਪ	ਰ	ਅS	ਪਾS	ਰS
x				2		3		

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਨਾ	ਮੁਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਅੰ	ਤਰ	ਜਾ	S	ਮੀ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਨਾ	ਮੁਹ	ਮਾS	ਰੈ	ਆS	ਵੈ	ਕਾ	SS	ਮੀS
x				2		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ | -ਧੁ ਧੁਪ -- ਧੁਧੁ ਪ- | ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ
| Sਰ ਤਨੁ SS ਰਤ ਨੁS | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਤਨੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੨)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਬੇਮੁਹਤਾਜੁ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ ਸਚਾ ਸਾਜੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਭਸ ਕਾ ਦਾਤਾ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥੧॥ ਗੁਰ ਜੈਸਾ ਨਾਹੀ ਕੋ ਦੇਵ॥ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਸੁ ਲਾਗਾ ਸੇਵ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲੇ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ ਕੀ ਵਡਿਆਈ॥ ਪ੍ਰਗਟੁ ਭਈ ਹੈ ਸਭਨੀ ਥਾਈ॥੨॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਤਾਣੁ ਨਿਤਾਣੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਘਰਿ ਦੀਬਾਣੁ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਹਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਇਆ॥ ਪ੍ਰਗਟੁ ਮਾਰਗੁ ਜਿਨਿ ਕਰਿ ਦਿਖਲਾਇਆ॥੩॥ ਜਿਨਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਤਿਸੁ ਭਉ ਨ ਬਿਆਪੈ॥ ਜਿਨਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਤਿਸੁ ਦੁਖੁ ਨ ਸੰਤਾਪੈ॥ ਨਾਨਕ ਸੋਧੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਹੀ ਭੇਦ॥੪॥੧੧॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਮੁਹਤਾਜੁ-ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਜੁ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਦੇਵ-ਦੇਵਤਾ। ਭਾਗੁ-ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ-ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਾਲੈ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਣੁ-ਸਹਾਰਾ। ਨਿਤਾਣੁ-ਨਿਆਸਰਾ ਮਨੁੱਖ। ਦੀਬਾਣੁ-ਆਸਰਾ। ਪ੍ਰਗਟੁ-ਸਿੱਧਾ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਸੋਧੇ-ਖੋਜ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਭੇਦ-ਫ਼ਰਕ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	(ਮ)	ਗਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਜੈ	SS	ਸਾ	ਨਾ	ਹੀ	ਕੋ	ਦੇS	ਵ
ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁਸ
ਜਿਸੁ	ਮਸ	ਤਕਿ	ਭਾ	ਗੁS	ਸੁ	ਲਾ	ਗਾ	ਸੇS	ਵS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੇਂ	-	ਸੰ
ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਮੇ	S	ਰਾ	ਬੇ	ਮੁਹ	ਤਾ	S	ਜੁ
ਰੇਂਰੇਂ	ਗੰਮੰ	ਰੇਂ	-ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਮੇ	Sਰੇ	SS	ਸ	ਚਾS	ਸਾS	S	ਜੁ
X		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
2) ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਧੁਪਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਸ
3) ਸਰੁਸਗ ਰੁਗਸਰੁ ਮਗਰੁਸ ਗਮਗਪ ਮਪਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਪਨ ਧੁਨਸੰਰੇਂ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧੁਪ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇ ਕੇ 'ਨਾਹੀਂ' ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸਾ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ॥ (੧੧੪੮)

ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਮਨਿ ਹੋਇ ਪ੍ਰਗਾਸੁ॥ ਮਿਟਹਿ ਕਲੇਸ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਨਿਵਾਸੁ॥ ਤਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਇ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਪਾਏ ਸੇਵ॥੧॥ ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਇਛੈ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਏ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ॥ ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਹੇ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਲਿਵ ਲਾਇ॥੨॥ ਬਿਨਸੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਹੰਕਾਰ॥ ਤੂਟੇ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਿਆਰ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਦਾਤਿ॥੩॥ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਇ॥੪॥੩੧॥੪੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਗਾਸੁ-ਚਾਨਣ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ। ਸਹਜਿ-ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ। ਗਾਉ-ਗਾਇਆ ਕਰ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਟੇਕ-ਆਸਰੇ। ਘਟਾ-ਸਰੀਰ। ਲਾਇ-ਲਾਈ ਰੱਖ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖਾ	ਪ੍	ਭ	ਤੇ	ਰੋ	ਨਾS	ਉS
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਆ	ਠ	ਪ	ਹ	ਰ	ਮੇS	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਗਾS	ਉ
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	
ਜਿ	ਸੁ	ਸਿਮ	ਰ	ਤS	ਮ	ਨਿ	ਹੋਇ	ਪ੍ਰ	ਗਾ	ਸੁ	
ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	
ਮਿ	ਟਹਿ	ਕ	ਲੇ	ਸ	ਸੁਖ	ਸਹ	ਜਿ	ਨਿS	ਵਾ	ਸੁ	
x					2		3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਗਰੁਸ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਨੁਸ

2) ਸਰੁਗਮ ਰੁਗਮਪ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਰੁਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਗਮਪਧੁ ਮਪਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

3) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸੁਖਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੬੭)

ਕਬੀਰ ਜਿਹ ਦਰਿ ਆਵਤ ਜਾਤਿਅਹੁ ਹਟਕੈ ਨਾਹੀ ਕੋਇ।। ਸੋ ਦਰੁ ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ ਜੋ ਦਰੁ ਐਸਾ ਹੋਇ।।੬੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਵਤ ਜਾਤਿਅਹੁ-ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ। ਹਟਕੈ-ਰੋਕ। ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ-ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਦਰੁ-ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਧੁਪ	ਮ-ਗਮ
										ਸੋS	ਢSਰੁS
ਰੁ-	ਗਰੁ	ਸ-ਰੁਸ	ਧੁਨੁਸ	ਸ-ਰੁਸ	ਮ-ਗਮ	ਧੁਪ	ਨ-ਧੁਪ	ਮਪਧੁਪ	ਮਗਰੁਸ		
ਕੈS	ਸੇS	ਛੋSਡੀS	ਐSSS	ਜੋSSS	ਢSਰੁS	ਐS	ਸਾSSS	ਹੋSSS	ਇSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਪ	ਧੁ-ਪਧੁ
										ਕਬੀ	ਰSSS
ਸੰਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਧੁ-ਨਸੰ	ਰੁੰ-ਗੰਰੁੰ	ਸੰਸੰਨਸੰ	ਗੰਮੰਰੁੰ-	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਪ	ਧੁਪਮ-	ਗਮਰੁਸ		
ਜਿਹ	ਦਰਿ	ਆSਵਤ	ਜਾSSਤਿ	ਅਹੁSS	ਹSਟS	ਕੈSSS	ਨਾਹੀ	ਕੋSSS	ਇSSS		
X		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਰੁਸ ਧੁਨ਼ਸ- ਗਮ ਪ-ਮਪ ਧੁਪ ਮਪਮ- ਗਮਰੁਸ

2) ਸਰੁਸ- ਗਮਪ- ਧੁਪ ਮਪਧੁ- ਨਸੰ ਨਧੁਪ- ਧੁਪਮਗ ਗਮਰੁਸ

1) ਸਰੁਗਮਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਧੁਪਮਗਰੁ ਸ-ਸਰੁਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁਪਮਗਰੁ
ਸ-ਸਰੁਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰਸੰਨਸੰ ਨਧੁਪਮਗਰੁਸ-

2) ਗਮਗਮਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪਮਗਰੁਸ ਗਮਗਮਪਮਗਮ ਧੁਨਧੁਪਮਗਰੁਸ ਗਮਗਮਪਮਗਮ
ਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰ-ਨਸੰ ਧੁਨਸੰਨਧੁਪਮਪ ਧੁਪਮਗਮਗਰੁਸ

3) ਗਮਪਗਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮਗਰੁਸ- ਮਪਧੁਮਪਧੁਮਪ ਧੁਨਧੁਪਮਗੁਰੁਸ ਧੁਨਸੰਧੁਨਸੰਧੁਨ
ਸੰਰੁੰਸੰਨਧੁਪਮਪ ਮਪਧੁਮਪਧੁਮਪ ਧੁਪਮਪਮਗਰੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਘਰੁ ੧) (੧੧੫੯)

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ॥ ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ॥ ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ॥ ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ॥੧॥ ਭਜਹੁ ਗੋੁਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ॥ ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ॥੨॥ ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ॥ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬ ਸਾਰੁ॥ ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰੁ॥੩॥ ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਲਾਇਆ ਸੇਵ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ॥ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਾ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ਜੋਨੀ ਬਾਟ॥੪॥ ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਅਉਸਰੁ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਰ॥ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਤੂ ਦੇਖੁ ਬਿਚਾਰਿ॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰੁ ਜੀਤਿ ਕੈ ਹਾਰਿ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰਿ ਪੁਕਾਰਿ॥੫॥੧॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਪਾਈ-ਲੱਭੀ। ਸਿਮਰਹਿ-ਤਾਂਘਦੇ ਹਨ। ਲਾਹੁ-ਲਾਭ। ਜਰਾ-ਬੁਢੇਪਾ। ਕਾਲਿ-ਕਾਲ ਨੇ। ਗ੍ਰਸੀ-ਦਬੋਚ ਲਈ। ਬਿਕਲ-ਬੇ-ਬਢ੍ਹੀ। ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਅੰਤੁ-ਅਖੀਰਲਾ ਵੇਲਾ। ਸਾਰੁ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ। ਕਪਾਟ-ਕਵਾੜ। ਬਾਟ-ਰਸਤਾ। ਅਉਸਰੁ-ਮੌਕਾ। ਬਾਰ-ਵਾਰੀ। ਕੈ-ਭਾਵੇਂ, ਚਾਹੇ, ਜਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਭ	ਜ	ਹੁ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਭੂ	ਲਿ	ਮ	ਤ	ਜਾ	ਹੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ
ਮਾ	ਨ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕਾ	ਏ	ਹੀ	ਲਾ	S	ਹੁ
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ
ਗੁ	ਰ	S	ਸੇ	ਵਾ	ਤੇ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਕ	ਮਾ	ਈ
ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਤ	ਬ	ਇਹ	ਮਾ	ਨ	ਸ	ਦੇS	SS	ਹੀ	ਪਾS	SS	ਈS
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਇਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+6=12 ਮਾਤਰਾਂ)
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 4+4 = 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੧-੪੨)

ਨਿਰਵੈਰ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ॥ ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਤੁਮ੍ ਬਖਸਾਤੇ॥ ਜਿਸੁ ਪਾਪੀ ਕਉ ਮਿਲੈ ਨ ਢੋਈ॥ ਸਰਣਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਈ॥੧॥ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਨਾਇ॥ ਸਭ ਫਲ ਪਾਏ ਗੁਰੂ ਧਿਆਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਆਦੇਸੁ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਦੇਸੁ॥ ਚੂਕਾ ਪੜਦਾ ਤਾਂ ਨਦਰੀ ਆਇਆ॥ ਖਸਮੁ ਤੂਹੈ ਸਭਨਾ ਕੇ ਰਾਇਆ॥੨॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰਿਆ॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਥਲ ਸਿਰਿ ਸਰਿਆ॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਸਭਿ ਫਲ ਪਾਏ॥ ਚਿੰਤ ਗਈ ਲਗਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਏ॥੩॥ ਹਰਾਮਖੋਰ ਨਿਰਗੁਣ ਕਉ ਤੂਠਾ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੂਠਾ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਭਏ ਦਇਆਲਾ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦੇਖਿ ਭਏ ਨਿਹਾਲਾ॥੪॥੧੦॥੨੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਢੋਈ-ਆਸਰਾ। ਆਦੇਸੁ-ਨਮਸਕਾਰ। ਚੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਨਦਰੀ ਆਇਆ-ਦਿੱਸ ਪਿਆ। ਰਾਇਆ-ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕਾਸਟ-ਲੱਕੜ। ਥਲ ਸਿਰਿ - ਸੁੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ। ਸਰਿਆ-ਸਰੋਵਰ। ਤੂਠਾ-ਦਇਆਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਤਲੁ-ਠੰਢਾ। ਵੂਠਾ-ਵੱਸ ਪਿਆ। ਨਿਹਾਲਾ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸੁS	ਖੁ	ਪਾS	ਇ	ਆ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਮ	ਨਾS	ਇ	S

ਧੁ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਭ	ਫ	S	ਲ	ਪਾ	ਏ	ਗੁ	ਰੂ	ਧਿ	ਆ	ਇS	SS
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਨਿਰ	ਵੈਰ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍	ਭ	ਦਾ	ਤੇ
ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	(ਮ)	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਮ	ਅਪ	ਰਾ	ਧੀ	ਤੁ	ਮ੍	ਬ	ਖ	ਸਾ	S	ਤੇ	S
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁਗਮ ਰੁਗਮਪ ਗਮਪਧੁ ਮਪਧੁਨ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਮਪਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ-
2) ਮਪਪਮ ਪਪਮਪ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਪਧੁ ਧੁਪਧੁਧੁ ਪਧੁਨਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਨਧੁਨਨ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਧੁਪ ਮਗਰੁਸ
3) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਮਪਧੁਮ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਧੁ ਨਸੰਧੁਨ ਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

SIKHBOOKCLUB.COM

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਰੁਸ ਸਵਰ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੬੮)

ਕਬੀਰ ਕੂਕਰੁ ਰਾਮ ਕੋ ਮੁਤੀਆ ਮੇਰੋ ਨਾਉ॥ ਗਲੇ ਹਮਾਰੇ ਜੇਵਰੀ ਜਹ ਖਿੰਚੈ ਤਹ ਜਾਉ॥੭੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੂਕਰੁ-ਕੁੱਤਾ। ਮੁਤੀਆ-ਮੋਤੀ, ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਵਰੀ-ਰੱਸੀ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਗ-ਮਪ
													ਗਾSਲੇS
ਧੁਧੁ	ਪ-ਮਪ	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ	ਧੁ-ਨ਼ਸ	ਰੁ-	ਸ-	ਗ-ਮਪ	ਧੁ-ਪ-	ਧੁਨਸੰ-	ਨਧੁਪ-	ਧੁ-ਮਪ	ਮਗਰੁਸ	
ਹਮਾ	SSਰੇS	ਜੇSSS	ਵS	ਰੀSSS	ਜਸ	ਹS	ਖਿੰSSS	SSਚੈS	ਤSSS	ਹSSS	ਜਾSSS	ਉSSS	
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਪਧੁ-
ਕਬੀਰS

ਸੰ-	ਧੁ-ਨਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਗੰਰੁੰਸੰ-	ਗੰਮੰ	ਰੁੰਸੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਪ	--ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪਮ-	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ
ਕੂS	SSਕਰੁ	ਰਾS	ਮSSS	ਕੋS	SS	ਮੁSSS	ਤੀS	SSਆS	ਮੇS	ਰੇSSS	ਨਾSSS	ਉS
x			2				0			3		

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) | ਮਪ-ਮ ਪ-ਮਪ | ਗਲੇSਗ ਲੇSਗਲੇ | ਤੇਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੩੯)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਏ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਮਿਟਾਏ॥੧॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ॥ ਪੂਰਬਿ ਕਰਮ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ॥ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਦੁਆਰ॥੨॥ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਚਰਣ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ॥ ਧੂਰਿ ਬਾਛਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵਾ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ॥ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਉਧਰਿਆ ਸਗਲ ਜਹਾਨੁ॥੪॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਿ-ਸਰਨ ਪੈ ਕੇ। ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ-ਡਿੱਗੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪੂਰਬਿ-ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ-ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ। ਬਾਛਹਿ-ਲੋਚਦੇ ਹਨ। ਸੁਰਿ ਨਰ-ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਉਧਰਿਆ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਿਆ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਨਸੰ
							ਪ	ਤਿS	ਤ	ਪਾ	ਵਨ	ਪ੍ਰS	ਭS
ਧੁ	-	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁਪ	ਮ
ਤੇ	S	ਰੋ	ਨਾS	S	ਉ	S	ਪੂ	ਰ	ਬਿ	ਕ	ਰ	ਮS	S
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	-	ਸ	-							
ਲਿ	ਖੇ	ਗੁਣ	ਗਾ	S	ਉ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	-
							ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਸੇ	S	ਵਿ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	ਫ	ਲ	ਪਾ	ਏ	ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੀ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ							
ਮੈ	S	ਲੁ	ਮਿ	ਟਾS	ਏ	S							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-

2) ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਸਰੁ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-

3) ਸਰੁਗਰੁ ਰੁਗਮਗ ਗਮਪਮ ਮਪਧੁਪ ਪਧੁਨਧੁ ਧੁਨਸੰਨ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਸੰਨਧੁਨ ਨਧੁਪਧੁ ਧੁਪਮਪ ਪਮਗਮ ਮਗਰੁਗ ਗਰੁਸਰ ਰੁਸਨ਼ਸ

1) | ਧੁਪ | -ਧੁ | ਪ- | ਧੁਪ |
| --- | --- | --- | --- |
| ਪ੍ਰਭ | ऽਪ੍ਰ | ਭऽ | ਪ੍ਰਭ |

8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 9ਵੀਂ ਤੇ 'ਤਿਤ' ਤੇ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪਾਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੫੨)

ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਸੁਨੀ ਅਰਦਾਸਿ।। ਕਾਰਜੁ ਆਇਆ ਸਗਲਾ ਰਾਸਿ।। ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਧਿਆਇਆ।। ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਡਰੁ ਸਗਲ ਚੁਕਾਇਆ।।੧।। ਸਭ ਤੇ ਵਡ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ।। ਸਭਿ ਸੁਖ ਪਾਈ ਤਿਸ ਕੀ ਸੇਵ।। ਰਹਾਉ।। ਜਾ ਕਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਇ।। ਤਿਸ ਕਾ ਅਮਰੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਅਨੂਪੁ।। ਸਫਲ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਕਾ ਰੂਪੁ।।੨।। ਜਾ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਬਸੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ।। ਜੋ ਜੋ ਪੇਖੈ ਸੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੁ।। ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ।। ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਨਿਵਾਸੁ।।੩।। ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਕਰੀ ਨਮਸਕਾਰ।। ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਜਾਉ ਬਲਿਹਾਰ।। ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾ।। ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਦ ਜੀਵਾ।।੪।।੪੩।।੫੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਆਇਆ ਰਾਸਿ-ਸਿਰੇ ਚੱੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਚੁਕਾਇਆ-ਮੁਕਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਵਡ ਸਮਰਥ-ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ। ਅਮਰੁ-ਹੁਕਮ। ਅਨੂਪੁ-ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਪੇਖੈ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ-ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ। ਜੀਵਾ-ਜੀਵਾਂ, ਮੈਂ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਰੁ	-ਸ	ਧੁ	ऽ	ਪ	ऽ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸ	ਭਤੇ	ऽऽ	ਵ	ऽ	ਡ	ऽ	ਸ	ਮ	ਰ	ਥ	ਗੁ	ਰऽ	ਦੇ	ਵ
ਮ	ਪਧੁ	-ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸ	ऽਭਿ	ऽऽ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ਈ	ਤਿ	ਸ	ਕੀ	ऽऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧੁ	-ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਤਿਗੁ	ऽਰ	ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ऽ	ਸੁ	ਨੀ	ਅ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸਿ	ऽ
ਸੰ	ਰੁੰਨ	-ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਗ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਕਾ	ऽਰ	ऽਜੁ	ਆ	ਇ	ਆ	ऽ	ਸऽ	ਗऽ	ਲਾ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਿ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਧੁਪਮ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਧੁਪਮਗ
ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਧੁਪ ਮਗਰੁਸ

2) ਸਰੁਰੁਸ ਰੁਗਗਰੁ ਗਮਮਗ ਮਪਪਮ ਪਧੁਧੁਪ ਧੁਨਨਧੁ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੁੰਰੁੰਸੰ ਨਸੰਸੰਨ ਧੁਨਨਧੁ
ਪਧੁਧੁਪ ਮਪਪਮ ਗਮਮਗ ਰੁਗਗਰੁ ਸਰੁਰੁਸ

3) ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ ਧੁਨਧੁਪ ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ
ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪ' ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਡ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੭)

ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਰਹਾ ਕਲਿ ਮਾਹਿ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਹਿ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਨ ਪੋਹੈ ਕਾਲੁ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਬਿਨਸੈ ਜੰਜਾਲੁ॥੧॥ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੀ ਟੇਕ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਕਰਉ ਆਨੰਦ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਜਪਉ ਗੁਰ ਮੰਤ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤਰੀਐ ਭਉ ਸਾਗਰੁ॥ ਰਾਖਣਹਾਰੁ ਪੂਰਾ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ॥੨॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਨਾਹੀ ਭਉ ਕੋਇ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਾਚਾ ਸੋਇ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਮਨਿ ਤਾਣੁ॥ ਈਹਾਂ ਊਹਾਂ ਤੂ ਦੀਬਾਣੁ॥੩॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ॥ ਸਗਲ ਧਿਆਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਗੁਣਤਾਸਾ॥ ਜਪਿ ਜਪਿ ਅਨਦੁ ਕਰਹਿ ਤੇਰੇ ਦਾਸਾ॥ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਸਾਚੇ ਗੁਣਤਾਸਾ॥੪॥੨੬॥੩੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਟੇਕ-ਆਸਰੇ। ਕਲਿ ਮਾਹਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਭਰੇ ਜਗਤ ਵਿੱਚ। ਗਾਹਿ-ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਵਿਆ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਭਉ ਸਾਗਰੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਸਾਚਾ-ਸਦਾ-ਥਿਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਤਾਣੁ-ਬਲ। ਦੀਬਾਣੁ-ਆਸਰਾ। ਭਰਵਾਸਾ-ਸਹਾਰਾ। ਗੁਣਤਾਸਾ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ- 9½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁ-	ਸ
ਦੀ	ਨ	ਦੁ	ਨੀ	ਆ	ਤੇS	ਰੀS	ਟੇS	ਕS	S
ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਸਭ	ਮਹਿ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ਸਾS	ਹਿਬੁ	ਏS	ਕS	S
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰਰੁੰ	-ਨ	ਨਸੰ	ਧੁਨ	ਸੰ
ਤੇ	ਰੀ	ਟੇ	S	ਕ	ਰਹਾ	Sਕ	ਲਿS	ਮਾS	ਹਿ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਤੇS	ਰੀ	ਟੇS	S	ਕ	ਤੇS	ਰੇਗੁ	Sਣ	ਗਾS	ਹਿ
x		2			3				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-

2) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-

3) ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਧੁਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਨਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਨੁਸ

1)	ਗਰੁ ਸਗ ਰੁਸ ਗਰੁ ਸ ਟੇS ਕਟੇ Sਕ ਟੇS ਕ	ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨੀਆ' ਤੇ 5ਵੀਂ ਤੇ 'ਤੇਰੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2)	ਗਮ ਰੁ- ਸਗ ਮਰੁ -ਸ ਗਮ ਰੁ- ਸ ਤੇਰੀ ਟੇS ਕਤੇ ਰੀਟੇ Sਕ ਤੇਰੀ ਟੇS ਕ	ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੇ 'ਦੀਨ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ 'ਦੁਨੀਆ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੨੯)

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰ ਧਾਰੁ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਾਥੈ ਪਾਵੈ ਛਾਰੁ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ॥੨॥ ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੁ॥੩॥ ਸੋ ਸੇਵਹੁ ਜੋ ਕਲ ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਿ॥੪॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਰ-ਹਿਰਦਾ। ਧਾਰੁ-ਵਸਾਈ ਰੱਖ। ਛਾਰੁ-ਸੁਆਹ। ਦੁਲਭੁ-ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ। ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ- ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੰਨਹਿ-ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਨੀਸਾਣੁ- ਪਰਵਾਨਾ, ਰਾਹਦਾਰੀ। ਸੇਵਹੁ-ਸਿਮਰੋ। ਕਲ-ਕਲਾ, ਸਤਿਆ। ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ-ਟਿਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ 9¾ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਰਾ	ਮ	ਨਾs	ਮੁs	ਦੂ	ਲਭੂ	ਹੈs	ss	ਭਾ	ਈss
ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਗੁਰ	ਪਰ	ਸਾs	ਦਿ	ਵs	ਸੈs	ਮs	ਨਿs	ਆ	ਈss
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨ	ਧੁਨਸੰ
ਕ	ਲ	ਜੁਗ	ਮਹਿ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਮੁ	ਉਰ	ਧਾs	ਰੁss
ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁ-ਸ
ਬਿ	ਨੁs	ਨਾ	ਵੈs	ਮਾs	ਭੈ	ਪਾs	ਵੈs	ਛਾs	ਰੁss
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਸਰੁ ਗਪਪਮ ਗਮਧੁਪ ਮਪਨਧੁ ਪਧੁਸੰਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਰੁਸ

2) ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ

3) ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਰੁਸ

1) ਗਰੁਗਰੁ ਸਗਰੁਗ ਰੁਸਗਰੁ ਗਰੁਸ | ਇਹ 3¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ
ਹੈsਭਾs ਈਹੈsਭਾ sਈਹੈs ਭਾsਈ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਮਪਮਗ ਰੁਗਰੁ- ਸ | ਇਹ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ
ਦੂsਲਭੂ ਹੈsਭਾs ਈ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।।(੧੧੫੩)
ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ।। ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ।। ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ।।੧।। ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ।। ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ।।੨।।੧।।੫੭।।੮।।੨੧।।੭।।੫੭।।੯੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਨੀ-ਮੈਂ ਗਿਣਾਂ। ਤਰੰਗ-ਲਹਿਰਾਂ। ਧਨੀ-ਮਾਲਕ। ਧਿਆਨ-ਸਮਾਧੀਆਂ। ਜਾਪ-ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਜਾਪ। ਤਾਪ-ਧੂਣੀਆਂ ਤਪਾਣੀਆਂ। ਗੁਨਿਤ-ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ। ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ-ਸੋਹਣੀਆਂ ਧੁਨਾਂ। ਮੁਨੀ-ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ। ਨਾਦ-ਆਵਾਜ਼। ਬਾਜ-ਵਾਜੇ। ਦੋਖ-ਐਬ। ਜਸ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਤਟਹ-ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ। ਖਟਹ-ਛੇ (ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ।) ਗਵਨ ਭਵਨ-ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਰਟਨ। ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ-ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ। ਪੁਨੀ-ਪੁੰਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਮਮ	ਰੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਪ	ਰ	ਤਿ	ਪਾ	S	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	SS	ਲ
ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਕ	ਢ	ਨ	ਗੁ	S	ਨ	ਗ	S	S	ਨੀ	SS	SS
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	S	ਗ	ਬ	ਹੁ	S	ਤ	ਰੰ	ਗ
ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਰ	ਬS	ਕੋ	S	S	ਧ	S	S	ਨੀ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿ	ਆ	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿ	ਆ	ਨ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	S	ਪ	ਜਾ	S	ਪ	ਤਾ	S	ਪ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨਿ	ਤ	ਧੁ	ਨਿ	ਤ	ਲ	ਲਿ	ਤ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	S	ਰ	ਮੁ	S	S	ਨੀ	S	S

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	S	ਦ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	S	ਜ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	-	ਪ	-
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਸ੍ਵਾ	S	ਦ	S
ਸੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੋ	S	ਖ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਰੋ	S	ਗ	S
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਮਿ	ਟ	ਹਿ	ਜ	S	ਸ	ਸੁ	S	ਨੀ	S	S	S	S	S

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧ੍	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ੍	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਰੁੰ	-	ਸਂ	-
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਸੇ	S	ਵ	S	ਅ	ਪਾ	S	ਰ	ਦੇ	S	ਵ	S
ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	-	-	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂ	-	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ੍	ਪ	-
ਤ	ਟਹ	S	S	ਖ	ਟਹ	S	S	ਬ	S	ਰ	ਤ	ਪੂ	S	ਜਾ	S
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸਂ	-	ਨ	-	ਸਂਸਂ	-	ਨ	ਧ੍	ਧ੍	ਪ
ਗ	ਵ	ਨ	S	ਭ	ਵ	ਨ	S	ਜਾ	S	ਤ੍ਰ	S	ਕ	ਰ	ਨ	S
ਮ	ਪ	ਧ੍	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਧ੍	ਪ	ਧ੍	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸ	S	ਗ	ਲ	ਫ	S	ਲ	S	ਪੁ	S	ਨੀ	S	S	S	S	S
x				2				0				3			

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਦੁਗੁਨ-ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੧੩੪)

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ॥੧॥ ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ॥ ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ॥ ਸਭ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ॥੨॥ ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ॥੩॥ ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭ ਤੈ ਭਰਪੂਰਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਘਟ-ਘੜੇ, ਸਰੀਰ। ਸੋਇ-ਉਹੀ। ਵਸਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਅਵਰੁ-ਹੋਰ। ਮਹੀਅਲਿ-ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਲ ਉਪਰ, ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ, ਆਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ। ਸਭ ਤੈ-ਹਰ ਥਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਧ੍	ਧ੍ਪ	-ਧ੍	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ੍	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਹ	ਰਿਸੁ	Sਖ	ਦਾ	S	ਤਾ	S	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜਾ	SS	ਪੁ	S

www.sikhbookclub.com

ਰੁਰੁ	ਗਰੁ	-ਸ	ਧੁ	ਨ	ਸਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ
ਹਉ	Sਤੁ	Sਧੁ	ਸਾ	ਲਾ	ਹੀS	S	ਤੂ	ਮੇ	ਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਬਾS	ਪੁS
X			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਭਿਘ	Sਟ	ਤੇ	ਰੇ	ਤੂ	S	ਸ	ਭ	ਨਾ	S	ਮਾ	S	ਹਿ	S
ਨ	ਸੰਧੁ	-ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਤੁ	ਝਤੇ	SS	ਬਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਕੋ	S	ਈ	S	ਨਾS	SS	ਹਿS	SS
X			2				3				4		5	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਸੰ
ਜਹ	ਜਹ	ਦੇ	ਖਾ	ਤਹ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸੋS	ਇ
ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸਭ	ਤੇ	ਰੈ	ਵ	ਸਿ	ਦੂ	ਜਾ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਕੋ	ਇ
X					2		3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਜਿ	ਸ	ਕਉ	ਤੁ	ਮ	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	ਖਿਆ	ਭਾ	S	ਵੈ	S
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਤਿ	ਸ	ਕੈ	ਨੇ	ੜੈ	ਕੋ	S	ਇ	ਨ	ਜਾ	S	ਵੈ	S
X					2				3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਤੂ	S	ਜ	ਲਿ	ਥ	ਲਿ	ਮਹੀ	ਅਲਿ	ਸ	ਭ	ਤੈ	ਭਰ	ਪੂ	ਰਿ
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਹਾ	ਜ	ਰਾ	ਹ	ਜੂ	ਰਿ
X		0		2		3		4			5		

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) | ਗਮ -ਗ ਮ- ਰੁਸ | ਜਾਪੁ Sਜਾ ਪੁS ਜਾਪੁ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੪੩-੪੪)

ਅਪਣੀ ਦਇਆ ਕਰੇ ਸੋ ਪਾਏ।। ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ।। ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਹਿਰਦੇ ਮਨ ਮਾਹਿ।। ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਜਾਹਿ।।੧।। ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜੀਅ ਕੋ ਆਧਾਰੁ।। ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਜਪਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਤਾਰਿ ਲਏ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰੁ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਹਰਿ ਏਹੁ ਨਿਧਾਨੁ।। ਸੇ ਜਨ ਦਰਗਹ ਪਾਵਹਿ ਮਾਨੁ।। ਸੁਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਗੁਣ ਗਾਉ।। ਆਗੈ ਮਿਲੈ ਨਿਥਾਵੇ ਥਾਉ।।੨।। ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰਿ ਇਹੁ ਤਤੁ ਸਾਰੁ।। ਹਰਿ ਸਿਮਰਣੁ ਸਾਚਾ ਬੀਚਾਰੁ।। ਜਿਸੁ ਲੜਿ ਲਾਇ ਲਏ ਸੋ ਲਾਗੈ।। ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਸੋਇਆ ਜਾਗੈ।।੩।। ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਭਗਤਨ ਕਾ ਆਪਿ।। ਅਪਣੀ ਮਹਿਮਾ ਆਪੇ ਜਾਪਿ।। ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰੈ ਹਾਥਿ।। ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਦ ਹੀ ਸਾਥਿ।।੪।।੧੬।।੨੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੰਨਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਅ ਕੋ-ਜਿੰਦ ਦਾ। ਪਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਮਾਨੁ-ਆਦਰ। ਆਗੈ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ। ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰਿ-ਹਰੇਕ ਜੁਗ ਵਿੱਚ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਸਾਰੁ-ਨਿਚੋੜ। ਲੜਿ-ਪੱਲੇ ਨਾਲ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਧੁ	ਮਮ	ਗ	ਮ
							ਰਾ	ਮ	S	S	ਨਾ	ਮੁ	ਜੀਅ	S	ਕੋ
ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਗ	ਮ
ਆ	S	ਧਾ	S	ਰੁ	S	S	ਗੁ	ਰ	ਪਰ	ਸਾ	ਦਿ	ਜ	ਪਹੁ	ਨਿ	ਤ
ਰੁ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ
ਭਾ	S	S	S	ਈ	S	S	ਤਾ	ਰਿ	S	ਲ	ਏ	ਸਾ	S	ਗ	ਰ
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-									
ਸੰ	S	ਸਾ	S	ਰੁ	S	S									
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	-	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ
							ਅ	ਪ	ਣੀ	S	S	ਦਇ	S	ਆ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਕ	ਰੇ	ਸੋ	S	ਪਾ	S	ਏ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	S	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਪ	-
ਮੈ	-	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	S	ਏ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	S	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ									
ਮੈਂ	S	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	S	ਏ									
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੪੪-੪੫)

ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਜਾ ਕਾ ਦਰਬਾਰੁ।। ਸਦਾ ਸਦਾ ਤਾ ਕਉ ਜੋਹਾਰੁ।। ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨ।। ਕੋਟਿ ਅਘਾ ਮਿਟਹਿ ਹਰਿ ਨਾਮ।।੧।। ਤਿਸੁ ਸਰਣਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ।। ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਾ ਕਉ ਮੇਲੈ ਸੋਇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਾ ਕੇ ਕਰਤਬ ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ।। ਜਾ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ਸਭ ਘਟ ਮਾਹਿ।। ਪ੍ਰਗਟ ਭਇਆ ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ।। ਭਗਤ ਅਰਾਧਹਿ ਅਨਦਿਨੁ ਰੰਗਿ।।੨।। ਦੇਦੇ ਤੋਟਿ ਨਹੀ ਭੰਡਾਰ।। ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰ।। ਜਾ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ।। ਸਿਰਿ ਪਾਤਿਸਾਹਾ ਸਾਚਾ ਸੋਇ।।੩।। ਜਿਸ ਕੀ ਓਟ ਤਿਸੈ ਕੀ ਆਸਾ।। ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਹਮਰਾ ਤਿਸ ਹੀ ਪਾਸਾ।। ਰਾਖਿ ਲੀਨੋ ਸਭੁ ਜਨ ਕਾ ਪੜਦਾ।। ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦਾ।।੪।।੧੯।।੩੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੋਹਾਰੁ-ਨਮਸ਼ਕਾਰ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਅਘਾ-ਪਾਪ। ਸਰਣਾਈ-ਸ਼ਰਨ ਪਿਆਂ। ਭਰਵਾਸਾ-ਸਹਾਰਾ। ਘਟ-ਹਿਰਦਾ। ਅਨਦਿਨੁ-ਹਰ ਰੋਜ਼। ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ। ਥਾਪਿ-ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ। ਉਥਾਪਨਹਾਰ-ਨਾਸ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਤਿ	ਸੁ	S	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਸ	ਦਾ	S	ਸੁ	ਖੁ	ਹੋ	ਇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਕ	ਰਿ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਜਾ	ਕਉ	S	ਮੇ	ਲੈ	ਸੋ	ਇ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਸ	ਭ	ਤੇ	ਊ	S	ਚ	S	ਜਾ	ਕਾ	ਦਰ	ਬਾ	S	ਰੁ	S
ਪ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਧੁ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਸ	ਦਾ	S	ਸ	ਦਾ	S	S	ਤਾ	ਕਉ	ਜੋ	ਹਾ	S	ਰੁ	S
x			2				0			3			

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਘਰੁ ੧) (੧੧੬੩)

ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਦਾਰਾ ਪਰਹਰੀ।। ਤਾ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਬਸੈ ਨਰਹਰੀ।।੧।। ਜੋ ਨ ਭਜੰਤੇ ਨਾਰਾਇਣਾ।। ਤਿਨ ਕਾ ਮੈ ਨ ਕਰਉ ਦਰਸਨਾ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਿਨ ਕੈ ਭੀਤਰਿ ਹੈ ਅੰਤਰਾ।। ਜੈਸੇ ਪਸੁ ਤੈਸੇ ਓਇ ਨਰਾ।।੨।। ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਨਾਕਹਿ ਬਿਨਾ।। ਨਾ ਸੋਹੈ ਬਤੀਸ ਲਖਨਾ।।੩।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਰਾ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਪਰਹਰੀ-ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਨਰਹਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਭੀਤਰਿ-ਅੰਦਰ, ਮਨ ਵਿੱਚ। ਅੰਤਰਾ-ਵਿੱਥ। ਪਸੁ-ਪਸ਼ੂ। ਨਾਕਹਿ ਬਿਨਾ-ਨੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਬਤੀਸ ਲਖਨਾ-ਬੱਤੀ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ
ਜੋ	ਨ	S	ਭ	ਜੰ	ਤੇ	S	ਪਰ	ਧ	ਨ	ਪ	ਰ	ਦਾ	ਰਾ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਣਾ	S	S	S	ਪ	ਰ	S	ਹ	S	ਰੀ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਨ	ਕਾ	ਮੈ	S	ਨ	S	ਤਾ	ਕੈ	S	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	S
ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਕ	ਰਉ	S	ਦਰ	ਸ	ਨਾ	S	ਬ	ਸੈ	S	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੀ
x			2		3		x			2		3	

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ।। ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਘਰੁ ੧) (੧੧੫੮)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਗੰਗਾ ਕੇ ਸੰਗਿ ਸਲਿਤਾ ਬਿਗਰੀ।। ਸੋ ਸਲਿਤਾ ਗੰਗਾ ਹੋਇ ਨਿਬਰੀ।।੧।। ਬਿਗਰਿਓ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ।। ਸਾਚੁ ਭਇਓ ਅਨ ਕਤਹਿ ਨ ਜਾਈ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਚੰਦਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਰਵਰੁ ਬਿਗਰਿਓ।। ਸੋ ਤਰਵਰੁ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ।।੨।। ਪਾਰਸ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਾਂਬਾ ਬਿਗਰਿਓ।। ਸੋ ਤਾਂਬਾ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ।।੩।। ਸੰਤਨ ਸੰਗਿ ਕਬੀਰਾ ਬਿਗਰਿਓ।। ਸੋ ਕਬੀਰੁ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ।।੪।।੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਲਿਤਾ-ਨਦੀ। ਬਿਗਰੀ-ਵਿਗੜ ਗਈ। ਨਿਬਰੀ-ਨਿਬੜ ਗਈ, ਆਪਾ ਮੁਕਾਅ ਗਈ। ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ। ਅਨ ਕਤਹਿ-ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਭੀ ਥਾਂ। ਤਰਵਰੁ-ਰੁੱਖ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਸਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਬਿਗ	ਰਿ	ਓ	ਕS	ਬੀ	ਰਾ	ਗੰ	ਗਾ	S	ਕੈ	ਸੰ	ਗਿ
ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਰਾ	S	ਮ	ਦੁ	ਹਾ	ਈ	ਸਲਿ	ਤਾ	S	ਬਿ	ਗ	ਰੀ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ
ਸਾ	ਚੁ	S	ਭਇ	ਓ	S	ਸੋ	ਸ	ਲਿ	ਤਾ	S	S
ਗਗ	ਗ	ਮਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਅਨ	ਕ	ਤਹਿ	ਨ	ਜਾ	ਈ	ਗੰ	ਗਾ	ਹੋਇ	ਨਿ	ਬ	ਰੀ
x			0			x			0		

 www.sikhbookclub.com

ਵਾਰ ੨੮ ਪਉੜੀ ੧੫ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਪਿਛਲ ਰਾਤੀਂ ਜਾਗਣਾ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਦਿੜਾਏ। ਮਿਠਾ ਬੋਲਣੁ ਨਿਵ ਚਲਣੁ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਏ। ਥੋੜਾ ਸਵਣਾ ਖਾਵਣਾ ਥੋੜਾ ਬੋਲਨੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ। ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰੇ ਵਡਾ ਹੋਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਏ। ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਗਾਂਵਦੇ ਰਾਤਿ ਦਿਹੈਂ ਨਿਤ ਚਲਿ ਚਲਿ ਜਾਏ। ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਪਰਚਾ ਕਰੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਰਚੈ ਮਨੁ ਪਰਚਾਏ। ਆਸਾ ਵਿਚਿ ਨਿਰਾਸੁ ਵਲਾਏ।।੧੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਮਤਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ। ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ-ਪੁੰਨ ਦਾਨ, ਭਲੇ ਕੰਮ। ਪਰਚਾ ਕਰੈ-ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਮਪ	ਧੁਨ	ਸੰਰੁੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਪਿ	ਛਲ	ਰਾS	ਤੀਂS	ਜਾ	Sਗ	ਣਾ	S	ਮਿS	ਠਾS	ਬੋਲ	ਣੁ	ਨਿ	ਵS	ਚਲ	ਣੁ
ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨ	ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਨਾS	ਮੁS	ਦਾਨੁ	ਇਸ	ਨਾS	ਨੁਦਿ	ੜਾ	ਏ	ਹS	ਥਹੁ	ਦੇS	ਕੈS	ਭਲਾ	SਮM	ਨਾ	ਏ
X				0				X				0			

(੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ ਘਰੁ ੪) ਛੰਤ ਨੰ. ੧੩ (੪੫੦)

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪।। ਜਿਨ ਮਸਤਕਿ ਧੁਰਿ ਹਰਿ ਲਿਖਿਆ ਤਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ।। ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਕਟਿਆ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਘਟਿ ਬਲਿਆ।। ਹਰਿ ਲਧਾ ਰਤਨੁ ਪਦਾਰਥੋ ਫਿਰਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਚਲਿਆ।। ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਆਰਾਧਿਆ ਆਰਾਧਿ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ।।੧।।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗ	ਮ
										ਜਿ	ਨ
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਗ	-	ਮ
ਮ	ਸ	ਤ	S	ਕਿ	S	ਧੁ	S	ਰਿ	ਹ	S	ਰਿ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਸ	ਸ
ਲਿ	S	ਖਿ	ਆ	S	S	S	S	S	S	ਤਿ	ਨਾ
ਮਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਜੇ	ਅ	ਗਿ
ਧੁ	-	-	-	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਗ	-	ਗ	ਮ
ਆ	S	S	S	ਨੁ	ਅੰ	ਧੇ	S	S	S	ਰਾ	S
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਸ	ਸ
ਕ	S	ਟਿ	ਆ	S	S	S	S	S	S	ਗੁ	ਰ
ਮਮ	-	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਗ	ਮ
ਗਿਆ	S	ਨੁ	ਘ	S	ਟਿ	ਬ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ

ਧੁ	-	-	ਪ	-	-	ਮ	ਗ	-	ਗ	-	ਮ
ਲ	S	S	ਧਾ	S	S	ਕ	ਤ	S	ਨੁ	S	ਪ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਸ	ਸ
ਦਾ	S	ਰ	ਬੋ	S	S	S	S	S	S	ਫਿ	ਰਿ
ਮ	ਮ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ
ਬ	ਹੁ	S	ਝਿ	S	ਨ	ਚ	ਲਿ	ਆ	S	ਜ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ
ਨਾ	S	S	S	ਨ	ਕ	ਨਾ	S	S	S	ਮੁ	ਆ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਪ	ਧੁ
ਰਾ	S	ਧਿ	ਆ	S	S	S	S	S	S	ਆ	S
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ
ਰਾ	S	ਧਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਆ	S
ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	-	ਸ	-	-
ਰਾ	S	ਧਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਮਿ	S	S	ਲਿ	S	S
ਰੁ	-	ਸ	-								
ਆ	S	S	S								
x		0		2		0		3		4	

ਸਲੋਕ ਨੰ. ੧੩ (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਵਾਰ ਸਲੋਕਾ ਨਾਲਿ) (੪੭੦)

ਸਲੋਕੁ ਮਃ ੧॥ ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ ਇਕੁ ਰਥੁ ਇਕੁ ਰਥਵਾਹੁ॥ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਫੇਰਿ ਵਟਾਈਅਹਿ ਗਿਆਨੀ ਬੁਝਹਿ ਤਾਹਿ॥ ਸਤਜੁਗਿ ਰਥੁ ਸੰਤੋਖ ਕਾ ਧਰਮੁ ਅਗੈ ਰਥਵਾਹੁ॥ ਤ੍ਰੇਤੈ ਰਥੁ ਜਤੈ ਕਾ ਜੋਰੁ ਅਗੈ ਰਥਵਾਹੁ॥ ਦੁਆਪੁਰਿ ਰਥੁ ਤਪੈ ਕਾ ਸਤੁ ਅਗੈ ਰਥਵਾਹੁ॥ ਕਲਜੁਗਿ ਰਥੁ ਅਗਨਿ ਕਾ ਕੂੜੁ ਅਗੈ ਰਥਵਾਹੁ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ - ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ। ਵਟਾਈਅਹਿ-ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਤੁ - ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ।

ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਸਲੋਕ ਦਾ ਗਾਇਣ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (੪੭੦)

ਗ ਮ - ਮ ਗ ਮਮ ਰੁ ਸ - - ਮਮਮ ਗਗ ਪਪਪ ਪ ਪਪ ਮਮ ਪਪ
ਸ ਲੋ S ਕੁ ਮ ਹਲਾ ੧ S S S ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ ਇਕੁ ਰਥੁ ਇਕੁ
ਮਪਧੁਪ ਧੁਧੁ ਧੁਧੁ ਪਪ ਮਪਮ ਗਗ ਰੁਰੁਰੁ ਗ ਰੁਰੁ ਸਸ - ਸੰਸੰ ਸੰਸੰ
ਰਥਵਾਹੁ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਫੇਰਿ ਵਟਾਈ ਅਹਿ ਗਿਆਨੀ ਬੁ ਝਹਿ ਤਾਹਿ S ਸਤ ਜੁਗਿ
ਸੰਸੰ ਰੁੰਰੁੰਰੁੰ ਸੰ - ਧੁ ਨਨਧੁਨ ਸੰਸੰ ਨਨ ਨਸੰ ਨਨ ਸੰ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਧੁ ਪ
ਰਥੁ ਸੰਤੋਖ ਕਾ S S ਧਰਮੁS ਅਗੈ ਰਥ ਵਾਹੁ ਤ੍ਰੇ ਤੈ ਰਥੁ ਜਤੈ ਕਾ S
ਗਮ ਗਮ ਰੁਰੁ ਰੁਰੁ ਸ- ਮਮਮ ਗਮ ਮ ਧੁ - ਪ ਧੁ ਧੁ ਨਨ ਸੰਸੰ ਰੁੰ - ਸੰ
ਜੋਰੁ ਅਗੈ ਰਥ ਵਾਹੁ SS ਦੁਆਪੁਰਿ ਰਥੁ ਤ ਪੈ S ਕਾ ਸ ਤੁ ਅਗੈ ਰਥ ਵਾ S ਹੁ
- ਸੰਸੰ ਨਨ ਸੰਸੰ ਨਨਨ ਧੁ ਪ ਧੁ- ਪ ਮ ਗ - ਗ ਮ ਰੁ - ਸ - -
S ਕਲ ਜੁਗਿ ਰਥੁ ਅਗਨਿ ਕਾ S ਕੂS ੜੁ ਅ ਗੈ S ਰ ਥ ਵਾ S ਹੁ S S

ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

(ਪਉੜੀ-੧੩) (੪੭੦)

ਪਉੜੀ।। ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਖਸਮੁ ਸਮਾਲਿਆ।। ਜਿਨਿ ਕਰਿ ਉਪਦੇਸੁ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਦੀਆ ਇਨ੍ਹੀ ਨੇਤ੍ਰੀ ਜਗਤੁ ਨਿਹਾਲਿਆ।। ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਡੁਬੇ ਸੇ ਵਣਜਾਰਿਆ।। ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਬੋਹਿਥਾ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਵੀਚਾਰਿਆ।। ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਿਆ।।੧੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਾਲਿਆ - ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਜਨੁ-ਸੁਰਮਾ। ਨਿਹਾਲਿਆ - ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੋਹਿਥਾ - ਜਹਾਜ਼।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪਉੜੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 4 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਗਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸਸ	ਰੁਰੁ	ਸ	-	ਗਮ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਪਪ	ਪ	-	ਮਮ
ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਵਿ	ਟਹੁ	ਵਾਰਿ	ਆ	S	ਜਿਤੁ	ਮਿਲਿ	ਐ	ਖਸ	ਮੁਸ	ਮਾਲਿ	ਆ	S	ਜਿਨਿ
ਕਰਿ	ਉਪ	ਦੇਸੁ	ਗਿਆਨ	ਅੰਜਨੁ	ਦੀਆ	S	ਇਨ੍ਹੀ	ਨੇ	ਤ੍ਰੀ	ਜਗ	ਤੁਨਿ	ਹਾਲਿ	ਆ	S	SS
ਖਸ	ਮੁ	ਛੋ	ਡਿS	ਦੂਜੈ	ਲਗੇ	S	S	ਡੁ	ਬੇ	ਸੇ	ਵਣ	ਜਾਰਿ	ਆ	S	SS
ਸ	ਤਿਗੁ	ਰੂ	ਹੈS	ਬੋਹਿ	ਥਾ	S	S	ਵਿਰ	ਲੈ	ਕਿ	ਨੈਵੀ	ਚਾਰਿ	ਆ	S	S
ਧੁਧੁ	ਨਸੰ	ਸੰ	-	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਪਮ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ
ਕਰਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	S	SS	S	ਪਾ	ਰਿਉ	ਤਾਰਿ	ਆ	ਪਾ	ਰਿਉ	ਤਾਰਿ	ਆ	ਪਾS	ਰਿਉ
ਰੁਰੁ	ਸ	-	-												
ਤਾਰਿ	ਆ	S	S												
X				X				X				X			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	-
ਛੰਤ ਨੰ. ੧੪	ਜਿਨੀ	ਐ	ਸਾ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨ	ਚੇ	ਤਿ	ਓ	S	S
ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ	ਸੇ	ਕਾ	ਹੇ	ਜਗਿ	ਆ	ਏ	ਰਾ	S	ਮ	ਰਾ	ਜੇ	S
	X			0			X			0		

ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧੪ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪਉੜੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 4 (੪੭੦)

ਮ	ਮਮ	ਗ	ਗਮ	ਧੁਧੁ	ਪ	-	-	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	-	-
ਕ	ਪੜ੍ਹ	ਰੂ	ਪੁਸੁ	ਹਾਵ	ਣਾ	S	S	ਛਡਿ	ਦੁਨੀਆ	ਐ	ਦਰਿ	ਜਾਵ	ਣਾ	S	S
ਮੰ	ਦਾS	ਚੰ	ਗਾS	ਆਪ	ਣਾ	S	S	ਆਪੇ	ਹੀ	ਕੀ	ਤਾS	ਪਾਵ	ਣਾ	S	S
ਹੁਕ	ਮਕੀ	ਏ	ਮਨਿ	ਭਾਵ	ਦੇ	S	S	ਰਾਹਿ	ਭੀੜੇ	ਅ	ਗੈS	ਜਾਵ	ਣਾ	S	S
ਨੰ	ਗਾS	ਦੋ	ਜਕਿ	ਚਾਲਿ	ਆ	S	S	ਤਾS	ਦਿਸੈ	ਖ	ਰਾਡ	ਰਾਵ	ਣਾ	S	S
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਪਮ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ
ਕਰਿ	ਅਉ	ਗ	ਣ	S	S	ਪ	ਛੋS	ਤਾਵ	ਣਾ	ਪ	ਛੋS	ਤਾਵ	ਣਾ	ਪ	ਛੋS
ਰੁਰੁ	ਸ	-	-												
ਤਾਵ	ਣਾ	S	S												
X				X				X				X			

੨੫-ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੩ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ̍ ਗ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰ ਸੰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚਾਲ ਧੀਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੧੧ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੫ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੋ ਮਧਯਮ ਕੋਮਲ ਰਿਖਬ ਚੜ੍ਹਤ ਨ ਪੰਚਮ ਕੀਨ੍ਹ। ਸ ਮ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦਿਤੇ ਯਹ ਬਸੰਤ ਕਹਿ ਦੀਨ' ਅਰਥਾਤ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ', ਪੰਨਾ ੨੧ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਗ, ਮ̍ ਧੁ, ਰੁ ਸੰ, ਰੁ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ̍ ਗ, ਨ ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪਹਿਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਿੱਵ ਮੱਤ ਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਨੇ ਤਾਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਗੌਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੋਲ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵਸੰਤ ਰਾਗ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਬਸੰਤ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦੀ ਵਸੰਤ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਧਰੁਪਦ ਗਾਇਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਗਾਇਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਬਸੰਤ

ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਈ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪੂਰੀਆ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਗਾਇਕ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਲਿਤ ਅੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ, ਮਂ ਧੁ ਰੰ, ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮਂ ਗ, ਮਂ-ਗ, ਮਂ ਧੁ ਮਂ ਗ, ਰੁ ਸ। ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਂ ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮਂ ਗ, ਮਂ - ਗ ਰੁ ਸ ਇਸ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਮ, ਮਂ ਮ ਗ, ਮਂ ਧੁ ਸੰ ਜਾਂ ਨ਼ ਸ ਮS, ਮਂ ਮ ਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਣੀ ਜਨ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ', ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ, ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਕਰ' ਵਿੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਵਸੰਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਨ ਧ ਮਂ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਮਂ ਗ ਰੁ ਸ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ ਸ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ। ਸ-ਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਇਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਸੰਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮਂ ਨ ਧ ਪ ਮਂ ਪ ਮਂ ਗ ਮਂ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮਂ ਗ ਨ਼ ਰੁ ਸ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸ-ਪ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਵਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਮੱਤ ਹੈ ਜੋ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 'ਗਾਵਹਿ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਕਮੋਦਾ'। ਹਿੰਡੋਲ ਤੇ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਸਮੇਸਰ ਮੱਤ, ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮੱਤ, ਸਿਧ ਸਾਰਸੁਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਨਾਮੀ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਹੈ 'ਬਸੰਤੀ ਸੰਧੂਰ ਸੁਹਾਈ।' ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ', 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਸੰਤ ਲਿਖੀਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੇਵਗਿਰੀ, ਨਟ, ਮਲਾਰ, ਸਾਰੰਗ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਸੰਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ

ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦਾ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਨਾਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਵਸੰਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੯ ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਅਠਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਅਨੰਦ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਵਰੋਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਰੋਹ ਦਾ ਚਲਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ ਵੀ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੩ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਜੋ ਰਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਸਵਰ-ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਸ ਗ, ਮ̍ ਧ, ਨ ਮ̍ ਧ ਸੰ - ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਨ ਧ, ਮ̍ ਗ, ਗ ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ। ਸ ਮ, ਮ̍ ਮ, ਮ̍ ਮ ਗ, ਪ - (ਪ) ਮ̍ ਗ, ਨ - ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ - ਸ ਗ, ਮ̍ ਧ ਸੰ। ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ-ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਜਾਤੀ ਓੜਵ - ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ ਚਲਨ ਸ ਗ ਮ̍ ਧ ਸੰ - ਰੁੰ ਨ ਧ, ਨ ਧ ਮ̍ ਗ, ਗ ਮ̍ ਧ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ̍ ਮ ਗ, ਨ - ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਠ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰੁ ਸ - ਸ ਗ, ਮ̍ ਧ, ਨ ਮ̍ ਧ ਸੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਰਨਣ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ̍ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਗ, ਰੁ ਸਾ ਪਕੜ- ਸ ਮ ਮ̍ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਗ, ਸ ਗ ਮ̍ ਧ ਸੰ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ, ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਸੰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ, ਨ ਧ ਮ̍ ਮ, ਮ̍ ਗ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ੁਧ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਧਮਾਰ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਪੰਨਾ ੬੮੯ ਵਿੱਚ

ਪੰਚਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਛੋਕੜ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ' ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਘੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਵਿਖੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋੜ-ਮੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਨੋ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚਲਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸੀਆ ਸਿੰਘ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਗਾਇਣ ਦੇ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ 'ਮਾਹਾ ਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ' ਜੋ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰਾਗ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਸੰਤੁ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਚਉਂਕੀ ਸਮੇਂ ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਪਉੜੀਆਂ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਚਉਂਕੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਪਉੜੀਆਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਇਣ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਗਾਇਣ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਬਸੰਤ ਚੜਿਆ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ' ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਸੰਤ ਨੇ ਐਸਾ ਖੇੜਾ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਜੋ ਸਵਰ ਰੂਪੀ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਤੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਰੂਪ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨਾ ੨੩੩ ਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਧ (ਤੀਵਰ) ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਭਾਵ ਰਿਖਵ ਤੀਵਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਮੱਧਮ ਦੇ ਨਾਲ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।" ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ੁਧ ਸਵਰਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀ/ਰਬਾਬੀ ਜਥੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸ਼ੁਧ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ

ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜ ਵੀ ਨਾਮੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਰਸ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਧਰਾ, ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੱਥਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਰਮੋਰ ਰਾਗੀ ਸਨਮਾਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ 'ਮਨ ਕਹਾ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮੁ' ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਭਾਈ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਿਦਿਆਲਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਆਕਾਸੁ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਜਸਰਾਜ ਜੀ, ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਰਮੁਖ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਇਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਆਦੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਲਗਭਗ ਐਸਾ ਹੀ ਸੀ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਜੀ ਬੇਦੀ ਮੁਖੀ ਸਨ ਤੇ ਜਿਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 1991 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮੇਲਨ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਲਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਜਾਏ। ਸੋ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਹੀ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੁਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਿਤੂ ਰਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੇੜਾ ਹੀ ਖੇੜਾ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਰਤੀ ਆਤਮਕ ਮੰਡਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਸਮ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਤੇ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

 www.sikhbookclub.com

ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਲਗ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਸੰਤ ਦਾ ਅਵਰੋਹ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਸੰਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਖਰਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਸੰਤ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਹੈ। ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ ਧ ਮ, ਗ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੱਖਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਗ ਹੇਮੰਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਵਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵੀ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਹੇਮੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ, ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਤਰ ਹੇਮੰਤ ਤੇ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਮੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੇਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਤੇ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਧ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ , ਜਾਂ ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਗ, ਰ ਰ ਸ ਜਾਂ ਸ ਗ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਰ ਰ ਸ ਜਾਂ ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਇਹ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਰਾਗ ਹੇਮੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੇਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਟੁਕੜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੋ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਆਪਣੇ ਚਲਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਮੰਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਸੋਇ।।
ਹਰਿ ਵੁਠੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ।।੬੧।। (ਸ.ਵਾ.ਵ.ਮ:੩.੧੪੨੦)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਨੂੰ ਪੰਝੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੧੬੮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਮ: ੧ ਦੇ ੧੩, ਮ: ੩ ਦੇ ੧੯, ਮ: ੪ ਦੇ ੨, ਮ: ੫ ਦੇ ੨੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮ:੧ ਦੇ ੫, ਮ:੩ ਦਾ ੧, ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੫ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲ ੫ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਨਾ ੧੧੯੩ ਤੋਂ ੧੧੯੬ ਤੱਕ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੭, ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ੧, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮੇਦਉ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲੁ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅੰਕਤ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੁ ਤੇ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ ਥਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ (ਤਾਰ ਸਪਤਕ)/ਸੰਵਾਦੀ-ਮਧਿਅਮ/ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ, ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ
ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ, ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ:-

ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਸ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਨ਼ ਧ਼, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਸ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ - ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਸ਼ਂ, ਗ ਮ ਧ, ਧ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।

ਗ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ-ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਗਂ ਮਂ, ਪਂ ਮਂ, ਗਂ ਮਂ ਧਂ ਪਂ ਮਂ, ਗਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ - ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ।। (੧੪੨੦)

ਨਾਨਕ ਤਿਸੈ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਮਾਇ।। ਹਰਿ ਵੁਠਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸਭੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹਰੀਆਵਲੁ ਹੋਇ।।੫੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਸੈ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ। ਬਸੰਤੁ-ਖਿੜਾਉ ਦੀ ਰੁੱਤ। ਜਿ- ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ। ਸੇਵਿ-ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਕੇ। ਸਮਾਇ-(ਹਰਿ ਨਾਮ ਵਿੱਚ) ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੁਠਾ-ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਰਫੜੈ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਵਲੁ-ਹਰਾ ਭਰਾ।

ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਸੋਇ।। ਹਰਿ ਵੁਠੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ।।੬੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਸੋਇ-ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਰਿ ਵੁਠੈ-ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਧ਼ਨ਼
											ਵਾSਹਿS
ਸਸ	ਸ-ਗਗ	ਮਮ	ਮਪਮ-	ਗਰਸਸ	ਗਗਮਮ	ਧਪਮ-	ਗਰਸ-	ਗਮਧਧ	ਧਪਮਮ	ਧਪਮ-	ਗਮਧਧ
ਗੁਰੂ	ਨਾSਨਕ	ਤਿਸੈ	ਬਸੰਤੁS	ਹੈSSਜਿ	ਸਤਿਗੁਰੁ	ਸੇSਵਿS	ਸਮਾਇS	ਹਰਿਵੁਠਾ	ਮਨੁਤਨੁ	ਸSਭੁS	ਪਰਫੜੈ
ਨਸੰਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਨ	ਧਪਮ-	----	ਸਗਮਮ	ਧਪਮ-	ਗਗਮ-	ਮਪਮ-	ਗਮਧ-	ਧਨਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ
ਸਭੁਜਗੁ	ਹਰੀਆਵਲੁ	ਹੋSਇS	SSSS	ਨਾSਨਕ	ਤਿSਨਾS	ਬਸੰਤੁS	ਹੈSSS	ਜਿSਨਾS	ਗੁਰਮੁਖਿ	ਗੁਰਮੁਖਿ	ਗੁਰਮੁਖਿ
ਸੰਰੰਸੰ-	ਧਨਸੰਸੰ	----	ਗੰਮੰਗੰਰੰ	ਸੰਨਧ-	ਧਨਧਪ	ਮਪਮਮ	ਧਪਮਮ	ਮਮਗਰ	ਸਸਮਮ	ਗਰਸਸ	ਮਮਗਰ
ਵਸਿਆS	ਮਨਿਸੋਇ	SSSS	ਹSਰਿS	ਵੁSਠੈS	ਮਨੁਤਨੁ	ਪਰਫੜੈ	ਸਭੁਜਗੁ	ਹਰਿਆS	ਹੋਇਹਰਿ	ਆSਹੋਇ	ਹਰਿਆS
ਸਸ											
ਹੋਇ											

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੧

ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ਦੁਤੁਕੇ ੧ਓ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੬੮)

ਮਾਹਾ ਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ।। ਪਰਫੜੁ ਚਿਤ ਸਮਾਲਿ ਸੋਇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਗੋਬਿੰਦੁ।।੧।। ਭੋਲਿਆ ਹਉਮੈ ਸੁਰਤਿ ਵਿਸਾਰਿ।। ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਬੀਚਾਰਿ ਮਨ ਗੁਣ ਵਿਚਿ ਗੁਣੁ ਲੈ ਸਾਰਿ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਕਰਮ ਪੇਡੁ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਧਰਮੁ ਫੁਲੁ ਫਲੁ ਗਿਆਨੁ।। ਪਤ ਪਰਾਪਤਿ ਛਾਵ ਘਣੀ ਚੂਕਾ ਮਨ ਅਭਿਮਾਨੁ।।੨।। ਅਖੀ ਕੁਦਰਤਿ ਕੰਨੀ ਬਾਣੀ ਮੁਖਿ ਆਖਣੁ ਸਚੁ ਨਾਮੁ।। ਪਤਿ ਕਾ ਧਨੁ ਪੂਰਾ ਹੋਆ ਲਾਗਾ ਸਹਜਿ ਧਿਆਨੁ।।੩।। ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਆਵਣਾ ਵੇਖਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਇ।। ਨਾਨਕ ਹਰੇ ਨ ਸੂਕਹੀ ਜਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹੇ ਸਮਾਇ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਹਾ ਮਾਹ-ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ। ਮੁਮਾਰਖੀ-ਮੁਬਾਰਕਾਂ, ਵਧਾਈਆਂ। ਪਰਫੜੁ-ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ, ਖਿੜ। ਚਿਤ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਚਿੱਤ! ਸਮਾਲਿ-ਸਾਂਭ ਰੱਖ। ਭੋਲਿਆ-ਹੇ ਕਮਲੇ ਮਨ! ਸੁਰਤਿ-ਬਿਰਤੀ। ਵਿਸਾਰਿ-ਭੁਲਾ ਦੇ। ਲੈ ਸਾਰਿ-ਸੰਭਾਲ ਲੇ।

ਕਰਮ-(ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ) ਕੰਮ। ਪੇਡੁ-ਰੁੱਖ। ਸਾਖਾ-ਟਾਹਣੀਆਂ। ਹਰੀ-ਹਰਿ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ। ਪਤ-ਪੱਤਰ। ਘਣੀ-ਸੰਘਣੀ। ਢੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਮਨ ਅਭਿਮਾਨੁ- ਮਨ ਦਾ ਅਹੰਕਾਰ। ਬਾਣੀ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਸਹਜਿ-ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਧਿਆਨੁ-ਟਿਕਾਉ। ਕਰਮ- (ਹਉਮੈ ਵਿਸਾਰਨ ਵਾਲੇ) ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਗ
								ਭੋ	ਲਿ	ਆ	s	ਹਉ	s	ਮੈ	s
ਮ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ	-
ਸੁ	ਰ	ਤਿ	ਵਿ	ਸਾ	s	ਰਿ	s	ਹਉ	s	ਮੈ	s	ਮਾ	s	ਰਿ	s
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਬੀ	s	ਚਾ	ਰਿ	ਮ	s	ਨ	s	ਗੁ	ਣ	ਵਿ	ਚਿ	ਗੁ	ਣੁ	ਲੈ	s
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-								
ਸਾs	ss	s	s	ਰਿ	s	s	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ	-	ਧ	ਨ
								ਮਾ	s	ਹਾ	s	ਮਾ	s	ਹ	s
ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮੁ	ਮਾ	s	ਰ	ਖੀ	s	s	s	ਚ	ੜਿ	ਆ	s	ਸ	s	ਦਾ	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਬ	s	ਸੰ	s	ਤੁ	s	s	s								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਪਮ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ- 2) ਸਗ ਮ- ਧਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

3) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ- 4) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

5) ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

6) ਸਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਸਗ ਮਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਸਗ ਮਧ ਨਸੰ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

7) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧਧ ਪਮ ਗਮ ਧਨ ਧਪ ਮਮ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੮੧)

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਤੁਮ੍ ਪਿੰਡ ਦੀਨ੍॥ ਮੁਗਧ ਸੁੰਦਰ ਧਾਰਿ ਜੋਤਿ ਕੀਨ੍॥ਸਭਿ ਜਾਚਿਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ੍ ਦਇਆਲ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਜੋਗ॥ ਹਉ ਪਾਵਉ ਤੁਮ ਤੇ ਸਗਲ ਥੋਕ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਉਧਾਰ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖ ਸਹਜ ਸਾਰ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਪਤਿ ਸੋਭਾ ਹੋਇ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਬਿਘਨੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥੨॥ ਜਾ ਕਾਰਣਿ ਇਹ ਦੁਲਭ ਦੇਹ॥ ਸੋ ਬੋਲੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇਹਿ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਇਹੁ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ॥ ਸਦਾ ਰਿਦੈ ਜਪੀ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਮੁ॥੩॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋਇ ਨਾਹਿ॥ ਸਭੁ ਤੇਰੋ ਖੇਲੁ ਤੁਝ ਮਹਿ ਸਮਾਹਿ॥ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖਿ ਲੇ॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ ਮਿਲੇ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਿੰਡ-ਸਰੀਰ। ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਧਾਰਿ-ਟਿਕਾ ਕੇ। ਜਾਚਿਕ-ਮੰਗਤੇ। ਥੋਕ-ਪਦਾਰਥ। ਦੁਲਭ-ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ। ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ-ਟਿਕਾਣਾ। ਖੇਲੁ-ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ। ਸਮਾਹਿ- (ਸਾਰੇ ਜੀਵ) ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਧਧ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
								ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਕਾ	S	ਰ	ਣ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮਮ	-	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਕ	S	ਰ	ਣ	ਜੋ	S	ਗ	S	ਹਉ	S	ਪਾ	ਵਉ	ਤੁ	ਮ	ਤੇ	S
ਗ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਸ	S	ਗ	ਲ	ਥੋ	S	ਕ	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗਗ	ਮ	ਧ	-	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ
								ਜੀਅ	S	S	S	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਤੁ	ਮ੍
ਸੰ	-	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਪਿੰ	S	S	ਡ	ਦੀ	S	ਨ੍	S	ਮੁ	ਗ	ਧ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਧਾ	ਰਿ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਜੋ	S	S	ਤਿ	ਕੀ	S	ਨ੍	S								
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੩)

ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਮਨ ਤੇ ਹੋਇ॥ ਏਕੋ ਵੇਖੈ ਅਉਰੁ ਨ ਕੋਇ॥ ਦੂਜੈ ਲੋਕੀ ਬਹੁਤੁ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੈਨੋ ਏਕੁ ਦਿਖਾਇਆ॥੧॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਉਲਿਆ ਸਦ ਬਸੰਤੁ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਗਾਇ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਪੂਛਹੁ ਤੁਮ੍ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ॥ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭ ਸਾਚੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ॥ ਆਪੁ ਛੋਡਿ ਹੋਹਿ ਦਾਸਤ ਭਾਇ॥ ਤਉ ਜਗਜੀਵਨੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ॥੨॥ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਸਦ ਵੇਖੈ ਹਜੂਰਿ॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ॥ ਇਸੁ ਭਗਤੀ ਕਾ ਕੋਈ ਜਾਣੈ ਭੇਉ॥ ਸਭੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਤਮ ਦੇਉ॥੩॥ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ॥ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿਉ ਆਪਿ ਚਿਤੁ ਲਾਏ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਏ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਹੇ ਲਿਵ ਲਾਏ॥੪॥੪॥

www.sikhbookclub.com

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅੰਤਰਿ-ਅੰਦਰ ਹੀ। ਪੂਜਾ-ਭਗਤੀ। ਦੂਜੈ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਲੋਕੀ-ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ। ਮਉਲਿਆ-ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਦ ਬਸੰਤੁ-ਸਦਾ ਖਿੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਗੁਰ ਪੂਛਹੁ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਵੋ। ਆਪੁ ਛੋਡਿ-ਆਪਾ-ਭਾਵ (ਹਉਮੈ) ਛੱਡ ਕੇ। ਦਾਸਤ ਭਾਇ-ਸੇਵਕ-ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ। ਜਗਜੀਵਨੁ- ਜਗਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਭੇਉ-ਭੇਤ। ਆਤਮ ਦੇਉ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਸੁਭਾਏ-ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਲਿਵ-ਲਗਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
												ਮੇ	ਰਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਮਮ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ
ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ਸ	ਦ	ऽ	ऽ	ਬ	ਸੰ	ਤੁ	ऽ	ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ
ਧਧ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ				
ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ਗਾ	ਇ	ਗੁ	ਣ	ਗੋऽ	ਬਿੰऽ	ਦऽ	ऽ				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਗ	ਮ	ਧ	ਨ
												ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰਿ
ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ
ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕੋ	ऽ
ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-				
ਵੇ	ऽ	ਖੈ	ऽ	ਅਉ	ऽ	ਰੁ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ਇ	ऽ				
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ਇਕ ਤੁਕੇ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੮੪)

ਸਗਲ ਇਛਾ ਜਪਿ ਪੁੰਨੀਆ।। ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਲੇ ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਿਆ।।੧।। ਤੁਮ ਰਵਹੁ ਗੋਬਿੰਦੈ ਰਵਣ ਜੋਗੁ।। ਜਿਤੁ ਰਵਿਐ ਸੁਖ ਸਹਜ ਭੋਗੁ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ।। ਅਪਣਾ ਦਾਸੁ ਆਪਿ ਸਮ੍ਹਾਲਿਆ।।੨।। ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਰਸਿ ਬਨੀ।। ਆਇ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਖ ਧਨੀ।।੩।। ਮੇਰਾ ਗੁਣੁ ਅਵਗਣੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਆ।। ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਚਰਣ ਪੂਜਾਰਿਆ।।੪।।੧।।੧੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੁੰਨੀਆ-ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਲੇ-ਮਿਲਾ ਲਏ। ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਿਆ-ਚਿਰ ਦੇ ਵਿੱਛੜੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ। ਰਵਹੁ-ਸਿਮਰੋ। ਰਵਣ ਜੋਗੁ-ਸਿਮਰਨ-ਜੋਗ ਨੂੰ। ਭੋਗੁ-ਸੁਆਦ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ। ਨਿਹਾਲਿਆ-ਤੱਕਿਆ। ਸਮ੍ਹਾਲਿਆ-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਸੇਜ-ਹਿਰਦਾ-ਸੇਜ। ਸੁਹਾਵੀ-ਸੋਹਣੀ। ਰਸਿ-ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ। ਸੁਖ ਧਨੀ-ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਪੂਜਾਰਿਆ-ਪੁਜਾਰੀ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ
											ਤੁ	ਮ	ਰ	ਵ	ਹੁ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦੇ	S	ਰ	ਵ	ਣ	S	ਜੋ	S	ਗੁ	ਜਿ	S	ਤੂ	S	S
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਰ	ਵਿ	ਐ	S	ਸੁ	ਖ	ਸਹ	ਜ	ਭੋ	S	ਗੁ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ
											ਸ	ਗ	ਲ	S	S
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ
ਇ	ਛਾ	ਜ	ਪਿ	ਪੁੰ	S	ਨੀ	S	ਆ	S	S	ਪ੍ਰ	S	ਭਿ	S	S
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਮੇ	S	ਲੇ	S	ਚਿ	ਰੀ	ਵਿ	S	ਛੁੰ	ਨਿ	ਆ					
x				2				0				3			

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿਤ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧ੍ਰਬ ਉਰਗ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆਧਰ ਕਹੂੰ ਭਏ ਕਿੰਨਰ ਪਿਸਾਚ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਹੁਇ ਕੈ ਹਿੰਦੂਆ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਕੋ ਗੁਪਤ ਜਪਿਓ ਕਹੂੰ ਹੁਇ ਕੈ ਤੁਰਕਾ ਪੁਕਾਰੇ ਬਾਂਗ ਦੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਕੋਕ ਕਾਬ ਹੁਇ ਕੈ ਪੁਰਾਨ ਕੋ ਪੜਤ ਮਤ ਕਤਹੂੰ ਕੁਰਾਨ ਕੋ ਨਿਦਾਨ ਜਾਨ ਲੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ॥੨॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੱਛ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਵਾਜੰਤ੍ਰੀ। ਗੰਧ੍ਰਬ-ਇੰਦਰ ਸਭਾ ਦੇ ਗਵੱਈਏ। ਉਰਗ-ਨਾਗ, ਸੱਪ ਆਦਿ ਪੇਟ ਦੇ ਬਲ ਚਲਨ ਵਾਲੇ। ਬਿਦਿਆਧਾਰ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਜੋ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨਰ-ਇੰਦਰ ਸਭਾ ਦੇ ਗਵੱਈਏ। ਪਿਸਾਚ-ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ। ਗਾਇਤ੍ਰੀ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ। ਤੁਰਕਾ-ਮੁਗਲ, ਮੁਸਲਮਾਨ। ਬਾਂਗ-ਸੱਦਾ, ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮਨਾਰੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਲੰਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮਾਜ਼ ਲਈ ਸੱਦਾ। ਕੋਕ-ਕੋਕ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ, ਕਾਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ। ਪੁਰਾਨ- ਪੁਰਾਣ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਅਠਾਰਾਂ ਹਨ। ਕੁਰਾਨ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ। ਬੇਦ ਰੀਤ-ਵੈਦਿਕ ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਪ੍ਰੀਤ-ਉਲਟ, ਵਿਰੋਧ। ਤ੍ਰਿਗੁਨ-ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ, ਰਜ, ਤਮ, ਸਤ। ਅਤੀਤ-ਵਿਰੱਕਤ, ਤਿਆਗੀ। ਸੁਰਗੁਨ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਪ
								ਕ	ਹੂੰ	ਜੱ	ਛ	ਗੰ	S	ਧ੍	ਬ
ਮ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਰਗ	ਕ	ਹੂੰ	ਬਿ	ਦਿਆਧ		ਰ	ਕ	ਹੂੰ	ਭ	ਏ	ਕਿੰ	ਨ	ਰ	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	-								
ਪਿ	ਸਾ	ਚ	ਕਹੂੰ	ਪ੍ਰੇ	ਤ	ਹੈ	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
								ਕ	ਹੂੰ	ਹੁਇ	ਕੈ	ਹਿੰ	ਦੂ	ਆ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਗਾ	ਇ	ਤ੍ਰੀ	ਕੋ	ਗੁ	ਪਤ	ਜਪਿ	ਓ	ਕ	ਹੂੰ	ਹੁਇ	ਕੈ	ਤੁ	ਰ	ਕਾ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਪੁ	ਕਾ	ਰੇ	ਬਾਂਗ	ਦੇ	ਤ	ਹੈ	S								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬)

ਬਨਸਪਤਿ ਮਉਲੀ ਚੜਿਆ ਬਸੰਤੁ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਗਿ॥੧॥ ਤੁਮ੍ ਸਾਚੁ ਧਿਆਵਹੁ ਮੁਗਧ ਮਨਾ॥ ਤਾਂ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਮਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਇਤੁ ਮਨਿ ਮਉਲਿਐ ਭਇਆ ਅਨੰਦੁ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਨਾਮੁ ਗੋਬਿੰਦ॥੨॥ ਏਕੋ ਏਕੁ ਸਭੁ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ॥ ਹੁਕਮੁ ਬੂਝੈ ਤਾਂ ਏਕੋ ਜਾਣੈ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਨਕੁ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ॥ ਆਖਣੁ ਵੇਖਣੁ ਸਭੁ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਇ॥੪॥੨॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਸਪਤਿ-ਰੁੱਖ ਬਿਰਖ ਆਦਿਕ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਜ। ਮਉਲੀ-ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਿੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਗਧ ਮਨਾ-ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨ! ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ-ਫਲ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਤੁ	ਮ੍	ਸਾ	ਚੁ	ਧਿਆ	ਵਹੁ	ਮੁ	ਗਧ	ਮ	ਨਾ
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ
ਤਾਂ	S	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾS	ਵਹੁ	ਮੇ	ਰੇS	ਮS	ਨਾ
x		0		2		3		0'	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਬਨ	ਸ	ਪ	ਤਿ	ਮਉ	ਲੀ	ਚੜਿ	ਆਬ	ਸੰS	ਤੁ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਇS	ਹੁS	ਮS	ਨੁS	ਮਉ	ਲਿਆ	ਸਤਿ	ਗੁਰੂ	ਸੰ	ਗਿ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
2)	ਗਮ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
3)	ਗਮ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ 'ਤੁਮ ਸਾਚੁ' ਕਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਥਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੱਕਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ਦੁਤੁਕੇ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੭੨)

ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਮਹਿ ਸਦ ਬਸੰਤੁ।। ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਜੀਅ ਜੰਤੁ।। ਕਿਆ ਹਉ ਆਖਾ ਕਿਰਮ ਜੰਤੁ।। ਤੇਰਾ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ ਆਦਿ ਅੰਤੁ।।੧।। ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਰਹਿ ਸੇਵ।। ਪਰਮ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਆਤਮ ਦੇਵ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰੈ।। ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜੀਵਤ ਮਰੈ।। ਅਨਦਿਨੁ ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ ਉਚਰੈ।। ਇਨ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੁਤਰੁ ਤਰੈ।।੨।। ਬਿਖੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਰਤਾਰਿ ਉਪਾਏ।। ਸੰਸਾਰ ਬਿਰਖ ਕਉ ਦੁਇ ਫਲ ਲਾਏ।। ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਕਰੇ ਕਰਾਏ।। ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸੈ ਖਵਾਏ।।੩।। ਨਾਨਕ ਜਿਸ ਨੋ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ।। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਆਪੇ ਦੇਇ।। ਬਿਖਿਆ ਕੀ ਬਾਸਨਾ ਮਨਹਿ ਕਰੇਇ।। ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ ਆਪਿ ਕਰੇਇ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿਰਮ ਜੰਤੁ-ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਜੀਵ। ਆਦਿ-ਮੁੱਢ। ਅੰਤੁ- ਅਖੀਰ। ਆਤਮ ਦੇਵ- ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਕਰਮੁ- ਬਖਸ਼ਸ਼। ਪਰਸਾਦੀ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਜੀਵਤ ਮਰੈ-ਜੀਊਂਦਾ ਹੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਡੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਤਰੁ-ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਬਿਖੁ-ਜ਼ੈਹਰ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ। ਬਿਰਖ-ਰੁੱਖ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਬਾਸਨਾ-ਲਾਲਸਾ। ਮਨਹਿ ਕਰੇਇ- ਰੋਕ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਣਾ-ਰਜ਼ਾ, ਮਰਜੀ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ
ਤੇ	S	ਸਾ	S	ਹਿ	ਬ	ਕੀ	S	ਕ	ਰਹਿ	ਸੇ	ਵ
ਗ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਪ	ਰਮ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ਵਹਿ	ਆ	S	ਤੁ	ਮ	ਦੇ	ਵ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ
ਮਾ	ਹਾ	ਰੁ	ਤੀ	ਮ	ਹਿ	ਸ	ਦ	ਬ	ਸੰ	S	ਤੁ
ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ
ਜਿ	ਤੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	S	ਸ	ਭੁ	ਜੀ	ਅ	ਜੰS	ਤੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

2) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-

3) ਗਮ ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨ ਸਂਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮਉਲਿਆ ਅਨਤ ਭਾਇ' (੧੧੯੩) ਇਸੇ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਹਲਾ ੧ ਬਸੰਤੁ॥ (੧੧੬੮)

ਰੁਤਿ ਆਈਲੇ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਮਾਹਿ॥ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਰਵਹਿ ਸਿ ਤੇਰੈ ਚਾਇ॥ ਕਿਸੁ ਪੂਜ ਚੜਾਵਉ ਲਗਉ ਪਾਇ॥੧॥ ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ॥ ਜਗਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਨ ਮਿਲੈ ਕਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤੇਰੀ ਮੂਰਤਿ ਏਕਾ ਬਹੁਤੁ ਰੂਪ॥ ਕਿਸੁ ਪੂਜ ਚੜਾਵਉ ਦੇਉ ਧੂਪ॥ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ਕਹਾ ਪਾਇ॥ ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ॥੨॥ ਤੇਰੇ ਸਠਿ ਸੰਬਤ ਸਭਿ ਤੀਰਥਾ। ਤੇਰਾ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸਰਾ॥ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਅਵਿਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ॥ ਅਣਜਾਣਤ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ॥੩॥ ਨਾਨਕੁ ਵੇਚਾਰਾ ਕਿਆ ਕਹੈ। ਸਭੁ ਲੋਕੁ ਸਲਾਹੇ ਏਕਸੈ॥ ਸਿਰੁ ਨਾਨਕ ਲੋਕਾ ਪਾਵ ਹੈ॥ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਉ ਜੇਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਵ ਹੈ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਰਸ-ਰਸ ਸਹਿਤ, ਖੁਸ਼। ਰਾਤੇ-ਰੰਗੇ ਹੋਏ। ਸਿ-ਉਹ ਬੰਦੇ। ਚਾਇ-ਤੇਰੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ। ਪਾਇ-ਪੈਰੀਂ। ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ-ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਹੋ ਕੇ। ਕਾਇ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ। ਸਠਿ ਸੰਬਤ-ਸੱਠ ਸਾਲ। ਅਵਿਗਤਿ-ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਲੋਕਾ ਪਾਵ-(ਉਹਨਾਂ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਤੇ	S	ਰਾ	ਦਾ	ਸ	ਨਿ	ਦਾ	ਸਾ	ਕ	ਹਉ	ਰਾ	S	ਇ	S
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਜ	S	ਗ	ਜੀ	ਵ	ਨ	ਜੁ	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਮਿ	ਲੈ	ਕਾ	ਇ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਰੁ	S	ਤਿ	ਆ	ਈ	ਲੇ	ਸ	ਰ	ਸ	ਬ	ਸੰ	ਤ	ਮਾ	ਹਿ
ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰੰ	S	ਗਿ	ਰਾ	S	ਤੇ	ਰ	ਵਹਿ	ਸਿ	S	ਤੇ	ਰੈ	ਚਾ	ਇ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-

2) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ-

3) ਗਮ ਪਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੯੫)

ਦੇਖੁ ਫੂਲ ਫੂਲ ਫੂਲੇ।। ਅਹੰ ਤਿਆਗਿ ਤਿਆਗੇ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਾਗੇ।। ਤੁਮ ਮਿਲਹੁ ਪ੍ਰਭ ਸਭਾਗੇ।। ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਰਹਾਉ।। ਸਘਨ ਬਾਸੁ ਕੂਲੇ।। ਇਕਿ ਰਹੇ ਸੂਕਿ ਕਠੂਲੇ।। ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਆਈ।। ਪਰਫੂਲਤਾ ਰਹੇ।।੧।। ਅਬ ਕਲੂ ਆਇਓ ਰੇ।। ਇਕੁ ਨਾਮੁ ਬੋਵਹੁ ਬੋਵਹੁ।। ਅਨ ਰੂਤਿ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ।। ਮਤੁ ਭਰਮਿ ਭੂਲਹੁ ਭੂਲਹੁ।। ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਪਾਏ।। ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਹੈ ਲੇਖਾ।। ਮਨ ਰੁਤਿ ਨਾਮ ਰੇ।। ਗੁਨ ਕਹੇ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰੇ।।੨।।੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੇਖੁ-ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖ। ਅਹੰ-ਹਉਮੈ। ਤਿਆਗੇ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਪਾਗੇ-ਚੰਬੜਿਆ ਰਹੁ। ਸਭਾਗੇ-ਹੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ! ਸਘਨ-ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵਾਲੇ। ਬਾਸੁ-ਸੁਗੰਧੀ। ਕੂਲੇ-ਨਰਮ। ਸੂਕਿ-ਸੁੱਕੇ। ਕਠੂਲੇ-ਕਾਠ ਵਰਗੇ ਕਰੜੇ। ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ- ਖੇੜੇ ਦੀ ਰੁੱਤ। ਪਰਫੂਲਤਾ ਰਹੇ- ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਵਾਲਾ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਬ ਕਲੂ-ਹੁਣ ਸਮਾਂ। ਮਤੁ-ਮਤਾਂ। ਭਰਮਿ ਭੂਲਹੁ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਵਿੱਚ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਉ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਲੇਖਾ-ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲੇਖ। ਮਨ-ਹੇ ਮਨ! ਰੁਤਿ-ਸਮਾਂ। ਕਹੇ-ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ
ਦੇ	ਖੁ	ਫੂ	ਲ	ਫੂ	ਲ	ਫੂ	ਲੇ	ਅ	ਹੰ	ਤਿਆ	ਗਿ	ਤਿਆ	ਗੇ
ਗਗ	ਮ	ਧ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਚਰ	ਨ	ਕ	ਮਲ	ਪਾ	ਗੋ	ਤੁ	ਮ	ਮਿ	ਲਹੁ	ਪ੍ਰਭ	ਸ	ਭਾ	ਗੋ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਚੇ	ਤਿ	ਮ	S	ਨ	S	ਮੇ	S	S	ਰੇ	S	S
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਘਨ	ਬਾ	ਸੁ	ਕੂ	ਲੇ	ਇਕਿ	ਰਹੇ	ਸੂ	S	ਕਿ	ਕ	ਨੂ	ਲੇ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਬ	S	ਸੰ	ਤ	ਰੁ	ਤਿ	ਆ	ਈ	ਪਰ	ਫੂ	ਲ	ਤਾ	ਰ	ਹੇ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਬਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੮੦)

ਤਿਸੁ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ॥ ਤਿਸੁ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਦਇਆਲੁ॥ ਮੰਗਲੁ ਤਿਸ ਕੈ ਜਿਸੁ ਏਕੁ ਕਾਮੁ॥ ਤਿਸੁ ਸਦ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਰਿਦੈ ਨਾਮੁ॥੧॥ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤਾ ਕੇ ਬਸੰਤੁ ਗਨੀ॥ ਜਾ ਕੈ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਧੁਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਮਉਲਿ ਮਨਾ॥ ਗਿਆਨੁ ਕਮਾਈਐ ਪੂਛਿ ਜਨਾਂ॥ ਸੋ ਤਪਸੀ ਜਿਸੁ ਸਾਧਸੰਗੁ॥ ਸਦ ਧਿਆਨੀ ਜਿਸੁ ਗੁਰਹਿ ਰੰਗੁ॥੨॥ ਸੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ੍ ਭਉ ਪਇਆ॥ ਸੋ ਸੁਖੀਆ ਜਿਸੁ ਭ੍ਰਮੁ ਗਇਆ॥ ਸੋ ਇਕਾਂਤੀ ਜਿਸੁ ਰਿਦਾ ਥਾਇ॥ ਸੋਇ ਨਿਹਚਲੁ ਸਾਚ ਠਾਇ॥੩॥ ਏਕਾ ਖੋਜੈ ਏਕ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਹੀਤ ਚੀਤਿ॥ ਹਰਿ ਰੰਗ ਰੰਗਾ ਸਹਜਿ ਮਾਣੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੁਰਬਾਣੁ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੈ ਵਿੱਚ। ਗ੍ਰਿਹਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਗਨੀ-ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਧੁਨੀ-ਲਗਨ, ਪਿਆਰ। ਮਉਲਿ-ਖਿੜਿਆ ਰਹੁ। ਧਿਆਨੀ-ਜੁੜੇ ਮਨ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਹਿ ਰੰਗੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ। ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਥਾਇ-ਸ਼ਾਂਤ। ਨਿਹਚਲੁ-ਅਡੋਲ-ਚਿੱਤ। ਠਾਇ-ਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਪਰਸਨ-ਛੂਹ। ਹੀਤ-ਹਿਤ, ਤਾਂਘ, ਪਿਆਰ। ਚੀਤਿ- ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਗ੍ਰਿ	ਹਿ	ਤਾ	ਕੇ	S	ਬਸੰ	ਤੁ	ਗS	ਨੀ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ
ਜਾS	ਕੈS	ਕੀਰ	ਤS	ਨੁ	ਹS	ਰਿS	ਧੁS	ਨੀ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗਮ	ਧ	ਧਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਤਿ	ਸੁਬ	ਸੰ	ਤੁਜਿ	Sਸੁ	ਪ੍ਰਭੁ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾS	ਲੁ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ
ਤਿ	ਸੁਬ	ਸੰ	ਤੁS	ਜਿਸੁ	ਗੁ	ਰੁਦਇ	ਆS	ਲੁ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਮਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ-

2) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾ ਕੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ਦੁਤੁਕੇ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੮੦)

ਗੁਰੁ ਸੇਵਉ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮੰਗਲਚਾਰ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮਹਾ ਅਨੰਦ॥ ਚਿੰਤ ਲਥੀ ਭੇਟੇ ਗੋਬਿੰਦ॥੧॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤ॥ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ੍ ਬੇਅੰਤ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਬਨੇ ਫਾਗ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੀ ਮਿਲਿ ਖੇਲਨ ਲਾਗ॥ ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵ॥ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਲਾਲ ਦੇਵ॥੨॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਮਉਲਿਓ ਅਤਿ ਅਨੂਪ॥ ਸੂਕੈ ਨਾਹੀ ਛਾਵ ਧੂਪ॥ ਸਗਲੀ ਰੂਤੀ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਸਦ ਬਸੰਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਦੇਵ॥੩॥ ਬਿਰਖੁ ਜਮਿਓ ਹੈ ਪਾਰਜਾਤ॥ ਫੂਲ ਲਗੇ ਫਲ ਰਤਨ ਭਾਂਤਿ॥ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਨੇ ਹਰਿ ਗੁਣਹ ਗਾਇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਉ-ਸੇਵਉਂ, ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੰਗਲਚਾਰ-ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਹਮਾਰੈ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਫਾਗ-ਫੱਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ। ਅਤਿ-ਗੂੜ੍ਹਾ। ਮਉਲਿਓ-ਖਿੜ੍ਹ ਪਿਆ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੂਪ-ਸੋਹਣਾ। ਛਾਵ ਧੂਪ-ਸੁਖਾਂ ਦੁਖਾਂ ਵੇਲੇ। ਬਿਰਖੁ ਜਮਿਓ ਹੈ-ਰੁੱਖ ਉੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਜਾਤੁ-ਪਾਰਜਾਤ ਰੁੱਖ, ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵੱਰਗ ਦਾ ਰੁੱਖ। ਭਾਂਤਿ-ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਨੇ-(ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲੋਂ) ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਆS	ਜੁS	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਗ੍ਰਿ	ਹਿ	ਬ	ਸੰ	ਤ
ਸਸ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਗੁਨ	ਗਾ	ਏ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੁS	ਮ੍ਰS	ਬੇ	ਅੰ	ਤ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗਗ	ਮ	ਧਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ
ਗੁਰੁ	ਸੇ	ਵਉ	ਕS	Sਰਿ	ਨ	ਮਸ	ਕਾS	SS	ਰ
ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ
ਆS	ਜੁS	ਹS	ਮਾS	ਰੈ	ਮੰS	ਗਲ	ਚਾS	SS	ਰ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮ- ਗਰਸ-

SIKHBOOKCLUB.COM

2) ਗਮਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਗਰਸ-

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਆਜੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੧੯੨)

ਜਿਸੁ ਬੋਲਤ ਮੁਖੁ ਪਵਿਤੁ ਹੋਇ।। ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਸੋਇ।। ਜਿਸੁ ਅਰਾਧੇ ਜਮੁ ਕਿਛੁ ਨ ਕਹੈ।। ਜਿਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਲਹੈ।।੧।। ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਰਾਮ ਰਾਮ।। ਤਿਆਗਹੁ ਮਨ ਕੇ ਸਗਲ ਕਾਮ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਿਸ ਕੇ ਧਾਰੇ ਧਰਣਿ ਅਕਾਸੁ।। ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਿਸ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਗਾਸੁ।। ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਹੋਇ।। ਅੰਤ ਕਾਲਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਨ ਰੋਇ।।੨।। ਸਗਲ ਧਰਮ ਮਹਿ ਊਤਮ ਧਰਮ।। ਕਰਮ ਕਰਤੂਤਿ ਕੈ ਊਪਰਿ ਕਰਮ।। ਜਿਸ ਕਉ ਚਾਹਹਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵ।। ਸੰਤ ਸਭਾ ਕੀ ਲਗਹੁ ਸੇਵ।।੩।। ਆਦਿ ਪੁਰਖਿ ਜਿਸੁ ਕੀਆ ਦਾਨੁ।। ਤਿਸ ਕਉ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਨਿਧਾਨੁ।। ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ।। ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ।।੪।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ-ਬੇਦਾਗ਼ ਸੋਭਾ। ਧਾਰੇ-ਟਿਕਾਏ ਹੋਏ। ਧਰਣਿ-ਧਰਤੀ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀ। ਪੁਨੀਤ-ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਊਤਮ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਨਿਧਾਨੁ-ਨਾਮ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ। ਮਿਤਿ-ਵਡੱਪਣ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾS	ਮ	ਬੋ	ਲਿ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	S	ਮ
ਗਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਤਿਆ	ਗਹੁ	ਮ	ਨ	ਕੇS	S	ਸS	ਗS	ਲ	ਕਾ	ਮ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਸੰਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਿਸੁ	ਬੋS	ਲS	ਤ	ਮੁ	ਖੁ	ਪ	ਵਿ	ਤੁ	ਹੋ	ਇ
ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	ਸਿਮ	ਰਤ	ਨਿ	ਰ	ਮS	ਲ	ਹੋ	ਸੋ	ਇ
x				2		3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਗਰਸ-

2) ਸਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

1) | -ਮ ਪਮ ਮਪ ਮਮ ਪਮ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਇਹ 5
| Sਬੋ Sਲਿ ਬੋS ਲਿਬੋ Sਲਿ | ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ

2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਤੇ | ਗਮ | ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰਾਮ' ਫਿਰ
| ਰਾਮ | ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰਾਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ।। (੧੪੨੦)

ਸਬਦੇ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਤੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ।। ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਜਿਨਿ ਸਿਰਿਆ ਸਭੁ ਕੋਇ।।੬੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਰਿਆ-ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭੁ ਕੋਇ-ਹਰੇਕ ਜੀਵ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਸੰਨਧਪ	ਮ-ਧਪ
										ਸਬਦੇS	ਸSਦਾS
ਮਮ	ਗਰ	ਸ-	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਧਨਧਪ	ਮ-ਪਮ	ਗ-ਰਸ		
ਬਸੰ	ਤੁS	ਹੈS	ਜਿਤੁ	ਤਨੁ	ਮਨੁ	ਹਰਿ	ਆSSS	ਹੋSSS	ਇSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਗੰਮੰਗੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨ-ਧਨ	ਧਪਮ-	ਗਰ	ਸ-	ਗਮ	ਧਨ
ਨਾਮੁ	ਨSSS	ਵੀSਸS	ਰੈSSS	ਜਿSਨਿS	ਜਿSਰਿS	ਆSSS	ਸSਭੁS	ਕੋS	ਇS	ਨਾS	ਨਕ
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਧ਼ਨ਼ਸ- ਗਮ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਮ-ਪਮ ਮਗ ਰਸ

2) ਸਗ ਮ-ਗਮ ਮਪਮ- ਗਮਧ- ਨਸੰਨਧ ਪਮ ਧਪਮ- ਗ-ਰਸ

1) ਸਗਮਸਗਮਸਗ ਮਪਮਗਰਸਗਮ ਧਗਮਧਗਮਧਨ ਧਪਮਪਮਗਰਸ ਧਨਸੰਧਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਨਧਪ ਮ-ਗਮਧਗਮਧ ਗਮਧਪਮਗਰਸ

2) ਮਪਮਪਮਪਮਮ ਧਪਮਗਰਸਧਨ ਧਨਧਨਧਪਮਪ ਮਮਧਪਮਗਰਸ ਨਸੰਨਸੰਧਨਸੰਰੰ ਸੰਸੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਸੰ ਨਸੰਧਨਧਨਧਨ ਧਪਮਪਮਗਰਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ ।। ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੯੩)

ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਅਕਾਸੁ।। ਘਟਿ ਘਟਿ ਮਉਲਿਆ ਆਤਮ ਪ੍ਰਗਾਸੁ।।੧।। ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ ਮਉਲਿਆ ਅਨਤ ਭਾਇ।। ਜਹ ਦੇਖਉ ਤਹ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਦੁਤੀਆ ਮਉਲੇ ਚਾਰਿ ਬੇਦ।। ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਮਉਲੀ ਸਿਉ ਕਤੇਬ।।੨।। ਸੰਕਰੁ ਮਉਲਿਓ ਜੋਗ ਧਿਆਨ। ਕਬੀਰ ਕੋ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਸਮਾਨ।।੩।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਉਲਿਆ-ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਤਮ ਪ੍ਰਗਾਸੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਚਾਨਣ। ਅਨਤ ਭਾਇ- ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜੀ ਗੱਲ। ਸਿਉ ਕਤੇਬ-ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਮੇਤ। ਸੰਕਰੁ-ਸ਼ਿਵ। ਸਮਾਨ-ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਪਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਜਾS	ਰਾ	ਮੁS	ਮਉ	ਲਿਆ	ਅ	ਨ	ਤ	ਭਾ	S	ਇ
ਸ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਜ	ਹ	ਦੇ	ਖਉ	ਤ	ਹ	ਰS	ਹਿS	ਆS	ਸ	ਮਾS	ਇ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਮਉ	ऽ	ਲੀ	ਧ	ਰ	ਤੀऽ	ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਅ	ਕਾ	ਸੁ
ਗੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਘਟਿ	ਘ	ਟਿ	ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਆऽ	ਤऽ	ਮ	ਪ੍	ਗਾ	ਸੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇੱਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬-੧੧੭੭)

ਬਸੰਤੁ ਚੜਿਆ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ॥ ਏਹਿ ਜੀਅ ਜੰਤ ਫੂਲਹਿ ਹਰਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਇਨ ਬਿਧਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਉਮੈ ਕਢੈ ਧੋਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਏ॥ ਇਹੁ ਜਗੁ ਹਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਏ॥੨॥ ਫਲ ਫੂਲ ਲਾਗੇ ਜਾਂ ਆਪੇ ਲਾਏ॥ ਮੂਲਿ ਲਗੈ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਏ॥੩॥ ਆਪਿ ਬਸੰਤੁ ਜਗਤੁ ਸਭੁ ਵਾੜੀ॥ ਨਾਨਕ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਭਗਤਿ ਨਿਰਾਲੀ॥੪॥੫॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਰਾਇ-ਬਨਸਪਤੀ। ਲਾਇ-ਲਾ ਕੇ, ਜੋੜ ਕੇ। ਮੂਲਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ। ਵਾੜੀ-ਬਗੀਚਾ। ਨਿਰਾਲੀ-ਨਿਰਲੇਪ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ
ਇ	ਨ	ਬਿ	ऽ	ਧਿ	ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਹਰਿ	ਆ	ਹੋऽ	ਇ
ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪੈ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤੀ
ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ऽ	ਖਿ	ਹਉ	ਮੈऽ	ਕऽ	ਢੈ	ਧੋऽ	ऽ	ਇऽ	ऽ
x					2				3		4	

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
ਬ	ਸੰਤੁ	ਚ	ਕ੍ਰਿ	ਆ	ਫੂ	ਲੀ	ਬ	ਨ	ਰਾ	S	ਇS	S
ਗਂ	ਗਂਮਂ	ਗਂਰਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਏ	ਹਿS	ਜੀਅ	ਜੰ	ਤ	ਫੂS	ਲਹਿ	ਹS	ਰਿ	ਚਿS	ਤੁ	ਲਾS	ਇ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਮ- ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਨਸਂਨ ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਸਂਰਂਸਂਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਸਂਨਧਨ ਧਪਮ- ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

2) ਮਪਮਪ ਮਮਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸਂਰਂਸਂਨ ਧਪਧਨ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ) (੧੧੯੬)

ਲੋਭ ਲਹਰਿ ਅਤਿ ਨੀਝਰ ਬਾਜੈ॥ ਕਾਇਆ ਡੂਬੈ ਕੇਸਵਾ॥੧॥ ਸੰਸਾਰੁ ਸਮੁੰਦੇ ਤਾਰਿ ਗੋਬਿੰਦੇ॥ ਤਾਰਿ ਲੈ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਲ ਬੇੜਾ ਹਉ ਖੇਵਿ ਨ ਸਾਕਉ॥ ਤੇਰਾ ਪਾਰੁ ਨ ਪਾਇਆ ਬੀਠੁਲਾ॥੨॥ ਹੋਹੁ ਦਇਆਲੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਤੂ ਮੋ ਕਉ॥ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ ਕੇਸਵਾ॥੩॥ ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਹਉ ਤਰਿ ਭੀ ਨ ਜਾਨਉ॥ ਮੋ ਕਉ ਬਾਹ ਦੇਹਿ ਬਾਹ ਦੇਹਿ ਬੀਠੁਲਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੀਝਰ-ਝੀਲ, ਚਸ਼ਮਾ, ਪਹਾੜੀ ਨਦੀ। ਬਾਜੈ-ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਇਆ-ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ। ਕੇਸਵਾ-ਹੇ ਕੇਸ਼ਵ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਹੇ ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ! ਅਨਿਲ- ਪਵਨ, ਹਵਾ। ਖੇਵਿ-ਚੱਪੂ ਲਾਣਾ। ਪਾਰੁ-ਪਾਰਲਾ ਬੰਨਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧ	ਨ
							ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ਸS	ਮੁੰ	ਦੇ	S
ਸਂ	ਨ	ਧਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	ਸ
ਤਾ	S	ਰਿS	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦੇ	S	ਤਾ	S	ਰਿ	ਲੈ	S	ਬਾ	ਪ
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ							
ਬੀ	S	ਠੁ	ਲਾ	S	S	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਧਨ
							ਲੇ	SS	ਭ	ਲਹ	ਰਿ	ਅ	ਤਿS
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਨੀ	ਝ	ਰ	ਬਾS	SS	ਜੈ	S	ਕਾ	ਇ	ਆ	ਛੂ	S	ਬੇS	S
ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ							
ਕੇS	SS	ਸ	ਵਾS	S	S	SS							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਪਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

2) ਗਮਪਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਮਧਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਮਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਪਮ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ

3) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਗਮਧ ਗਮਧਨ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਗਰਸ

1) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ	ਸਗ	ਮਪ	ਮਮ	-ਪ	ਮਮ	-ਪ	ਮਮ	ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
	ਸੰਸਾ	ਰਸ	ਮੁੰਦੇ	Sਸ	ਮੁੰਦੇ	Sਸ	ਮੁੰਦੇ	ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੯੫-੯੬)

ਸਾਹਿਬੁ ਸੰਕਟਵੈ ਸੇਵਕੁ ਭਜੈ।। ਚਿਰੰਕਾਲ ਨ ਜੀਵੈ ਦੋਊ ਕੁਲ ਲਜੈ।।੧।। ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਨ ਛੋਡਉ ਭਾਵੈ ਲੋਗੁ ਹਸੈ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਮੇਰੇ ਹੀਅਰੇ ਬਸੈਂ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਜੈਸੇ ਅਪਨੇ ਧਨਹਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਮਰਨੁ ਮਾਂਡੈ।। ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨ ਛਾਡੈਂ।।੨।। ਗੰਗਾ ਗਇਆ ਗੋਦਾਵਰੀ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਕਾਮਾ।। ਨਾਰਾਇਣੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਤ ਸੇਵਕੁ ਨਾਮਾ।।੩।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਕਟਵੈ-ਕਸ਼ਟ ਦੇਵੇ। ਭਜੈ-ਨੱਠ ਜਾਵੇ।। ਚਿਰਕਾਲ-ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ। ਦੋਊ ਕੁਲ- ਦੋਵੇਂ ਕੁੱਲਾਂ। ਲਜੈ-ਬਦਨਾਮ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਸੈ-ਠੱਠਾ ਕਰੇ। ਮਾਂਡੈ- ਠਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਤ੍ਰੁੱਠ ਪਵੇ। ਤ-ਤਦੋਂ ਹੀ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਪ
							ਤੇS	ਰੀS	S	ਭਗ	ਤਿਨ	ਛੋ	ਡਉ

 www.sikhbookclub.com

ਮਪ	ਮ	-	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਗਮ	ਧ	-	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ
ਭਾS	ਵੈ	S	ਲੇ	ਗੁS	ਹS	ਸੈ	ਚਰ	ਨ	S	ਕਮ	ਲS	ਮੇS	ਰੇ
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-							
ਹੀ	ਅ	ਰੇ	ਬ	S	ਸੈਂ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਨ
							ਸਾ	ਹਿ	ਬੁ	ਸੰ	ਕ	ਟ	ਵੇS
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਸੇ	ਵ	ਕੁ	ਭ	S	ਜੈ	S	ਚਿਰੰ	ਕਾ	ਲ	ਨ	S	ਜੀS	ਵੈ
ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ							
ਦੋS	ਊ	S	ਕੁ	ਲ	ਲS	ਜੈ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਧਮਾਰ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ ਬੋਲ 'ਤੇਰੀ' ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬)

ਸਭਿ ਜੁਗ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਹੋਏ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਇ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਚ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮਨਿ ਬਸੰਤੁ ਹਰੇ ਸਭਿ ਲੋਇ॥ ਫਲਹਿ ਫੁਲੀਅਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੨॥ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੇ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਾਖੈ ਉਰ ਧਾਰੇ॥੩॥ ਮਨਿ ਬਸੰਤੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਤਨੁ ਬਿਰਖੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਫਲੁ ਪਾਏ ਸੋਇ॥੪॥੩॥੧੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੇਟੈ-ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫੁਲੀਅਹਿ-ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਬਿਰਖੁ-ਰੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤਾਲ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਧ	-ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-
ਹ	ਰਿਜੀ	Sਉ	ਆ	S	ਪੇ	S	ਲੈ	S	ਹੁ	ਮਿ	ਲਾ	S	ਇ	S
ਧ	ਪਮ	-ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਗੁ	ਰਕੈ	SS	ਸ	ਬ	ਦਿ	S	ਸ	ਚ	ਨਾ	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਇ	S
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮਧ	-ਨ	ਸੰ	-	ਧਨ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	-
ਸ	ਭਿਜੁ	ऽਗ	ਤੇ	ऽ	ਰੇऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ
ਸੰ	ਨਧ	-ਨ	ਧ	-	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਸ	ਤਿਗੁ	ऽਰੁ	ਭੇ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਮऽ	ਤਿ	ਬੁऽ	ਧਿ	ਹੋ	ऽ	ਏ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮਧਨ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮ-ਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਮ ਗਰਸਸ

2) ਮਪਮ- ਧਪਮਪ ਮ-ਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

1) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਆਪੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬)

ਤਿਨ੍ ਬਸੰਤੁ ਜੋ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ॥ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਕਰਾਇ॥੧॥ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਬਸੰਤ ਕੀ ਲਗੈ ਨ ਸੋਇ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਜਲਿਆ ਦੂਜੈ ਦੋਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਧੰਧੈ ਬਾਂਧਾ ਕਰਮ ਕਮਾਇ॥ ਮਾਇਆ ਮੂਠਾ ਸਦਾ ਬਿਲਲਾਇ॥੨॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਛੂਟੈ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ। ਜਮਕਾਲ ਕੀ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਨ ਫੇਟੈ॥੩॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਛੂਟਾ ਗੁਰਿ ਲੀਆ ਛਡਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ॥੪॥੪॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਸੰਤੁ-ਆਤਮਕ ਖਿੜਾਉ। ਸੋਇ-ਛੁਹ। ਦੂਜੈ ਦੋਇ- ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਮੂਠਾ-ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਲੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਬਿਲਲਾਇ - ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੇਟੈ- ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫੇਟੈ- ਸੱਟ ਹੇਠ, ਮਾਰ ਵਿੱਚ। ਜਲਾਇ-ਸਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਪ	-ਮ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਇ	ਸੁਮ	ऽਨ	ਕਉ	ਬ	ਸੰ	ਤ	ਕੀऽ	ਲऽ	ਗੈऽ	ਨ	ਸੋऽ	ऽ	ਇऽ	ऽ
ਗ	ਗਗ	-ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਇ	ਹੁਮ	ऽਨੁ	ਜ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ਦੋ	ऽ	ਇ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	-ਮ	-ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	-
ਤਿ	ऽਨ੍	ऽऽ	ਬ	ਸੰ	ਤੁ	ऽ	ਜੋ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਇ	ऽ
ਸਂ	-ਧ	-ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	-	ਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਪੂ	ऽਰੇ	ऽऽ	ਭਾ	ऽ	ਗਿ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਭਗ	ਤਿ	ਕ	ਰਾ	ਇ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਪਹਿਲੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੯੧-੯੨)

ਤੁਮ ਬਡ ਦਾਤੇ ਦੇ ਰਹੇ॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹੇ॥ ਦੀਨੇ ਸਗਲੇ ਭੋਜਨ ਖਾਨ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨ ਜਾਨ॥੧॥ ਹਉ ਕਛੂ ਨ ਜਾਨਉ ਤੇਰੀ ਸਾਰ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾਪ ਨ ਤਾਪ ਨ ਕਰਮ ਕੀਤਿ॥ ਆਵੈ ਨਾਹੀ ਕਛੂ ਰੀਤਿ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖਉ ਆਸ ਏਕ॥ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਤਰਉ ਟੇਕ॥੨॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ੍ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਜਲਹਿ ਮੀਨ॥ ਅਗਮ ਅਗਮ ਊਚਹ ਤੇ ਊਚ॥ ਹਮ ਥੋਰੇ ਤੁਮ ਬਹੁਤ ਮੂਚ॥੩॥ ਜਿਨ ਤੂ ਧਿਆਇਆ ਸੇ ਗਨੀ। ਜਿਨ ਤੂ ਪਾਇਆ ਸੇ ਧਨੀ। ਜਿਨਿ ਤੂ ਸੇਵਿਆ ਸੁਖੀ ਸੇ। ਸੰਤ ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਪਰੇ॥੪॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਨੁ-ਉਪਕਾਰ। ਸਾਰ-ਕਦਰ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ। ਦਇਆਰ-ਦਇਆਲ। ਪ੍ਰਬੀਨ-ਸਿਆਣਾ, ਪੂਰਨ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀਆਂ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਮੂਚ-ਵਡੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਾ। ਗਨੀ-ਗ਼ਨੀ, ਧਨਾਢ। ਧਨੀ-ਦੌਲਤਮੰਦ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮਮ	ਮਮ	ਮਪ	-ਮ	ਗਮ	ਧ	ਧਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ
ਹਉ	ਕਛੂ	ਨऽ	ऽਜਾ	ऽਨਉ	ਤੇ	ਰੀऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ਰ
ਗ	ਗਮ	ਗ	ਰਰ	-ਸ	ਗਗ	ਮ	ਧਧ	ਮਪ	ਮ
ਤੂ	ਕਰਿ	ਗ	ਤਿਮੇ	ऽਰੀ	ਪ੍	ਭ	ਦਇ	ਆऽ	ਰ
ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	-ਸਂ	ਨਨ	ਧਪ	ਨ	ਧਪ	ਮ
ਤੂऽ	ਕਰਿ	ਗ	ਤਿਮੇ	ऽਰੀ	ਪ੍	ਭਦਇ	ਆ	ऽऽ	ਰ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗਮ	ਧ	-ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂ	ਧਨ	ਸਂ
ਤੁਮ	ਬਡ	ਦਾ	ऽਤੇ	ऽऽ	ਦੇ	ऽਰ	ਹੇ	ऽऽ	ऽ
ਸਂਸਂ	ਨਧ	ਨਨ	ਸਂਰੇਂ	ਸਂਸਂ	ਨ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ
ਜੀਅ	ऽऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽਣ	ਮਹਿ	ਰ	ਵਿऽ	ਰ	ਹੇऽ	ऽ
ਗ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂਰੇਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂ
ਦੀ	ਨੇ	ਸਗ	ਲੇ	ऽऽ	ਭੋ	ਜਨ	ਖਾऽ	ऽऽ	ਨ
ਸਂਸਂ	ਨਧ	ਨ	ਸਂਰੇਂ	ਸਂਸਂ	ਨਨ	ਧਪ	ਨਧ	ਮਪ	ਮ
ਮੋਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨऽ	ਇਕੁ	ਗੁਨੁ	ਨऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨ
x		2			0		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਜਾ	ਪ	ਨ	ਤਾ	ਪ	ਨ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੀ	S	ਤਿ
ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ
ਆ	S	ਵੈ	ਨਾ	S	ਹੀ	ਕ	ਛੂ	S	ਰੀ	S	ਤਿ
ਗੰ	ਗੰ	ਮੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਮ	ਨ	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਖਉ	ਆ	S	ਸ	ਏ	S	ਕ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਮ	ਤੇ	ਰੇ	S	ਕੀ	ਤ	ਰਉ	S	ਟੇ	S	ਕ
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਸਰ	ਬ	ਕ	ਲਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੁ	ਮ੍	ਪ੍ਰ	S	ਬੀ	S	ਨ	S
ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਅੰ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਵ	ਹਿ	ਜ	S	ਲ	ਹਿ	ਮੀ	S	ਨ	S
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	-	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗ	ਮ	ਊ	S	ਚਹ	ਤੇ	ਊ	S	ਚ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-
ਹ	ਮ	ਥੋ	ਰੇ	ਤੁ	ਮ	ਬ	ਹੁ	ਤ	S	ਮੂ	S	ਚ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧਧ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਨ	ਡੂ	S	ਧਿਆ	S	ਇ	ਆ	ਸੇ	S	S	S	ਗ	S	ਣੀ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਜਿ	ਨ	ਡੂ	S	ਪਾ	ਇ	ਆ	S	ਸੇ	S	S	S	ਧ	S	ਣੀ	S
ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਨਿ	ਡੂ	S	ਸੇ	ਵਿ	ਆ	S	ਸੁ	S	ਖੀ	S	ਸੇ	S	S	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਸੰ	S	ਤ	S	ਸ	ਰ	ਣਿ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਪ	S	ਰੇ	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 'ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) | ਗਮ -ਗ ਮ- ਗਮ | 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੇਰੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ
| ਸਾਰ ਸਾ ਰਸ ਸਾਰ | ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ।। (੧੧੯੬)

ਤੁਝਹਿ ਸੁਝੰਤਾ ਕਛੂ ਨਾਹਿ।। ਪਹਿਰਾਵਾ ਦੇਖੇ ਊਭਿ ਜਾਹਿ।। ਗਰਬਵਤੀ ਕਾ ਨਾਹੀ ਠਾਉ।। ਤੇਰੀ ਗਰਦਨਿ ਊਪਰਿ ਲਵੈ ਕਾਉ।।੧।। ਤੂ ਕਾਂਇ ਗਰਬਹਿ ਬਾਵਲੀ।। ਜੈਸੇ ਭਾਦਉ ਖੂੰਬਰਾਜੁ ਤੂ ਤਿਸ ਤੇ ਖਰੀ ਉਤਾਵਲੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜੈਸੇ ਕੁਰੰਕ ਨਹੀ ਪਾਇਓ ਭੇਦੁ।। ਤਨਿ ਸੁਗੰਧ ਢੂਢੈ ਪ੍ਰਦੇਸੁ।। ਅਪ ਤਨ ਕਾ ਜੋ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ।। ਤਿਸੁ ਨਹੀ ਜਮਕੰਕਰੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੁ।।੨।। ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਕਾ ਕਰਹਿ ਅਹੰਕਾਰੁ।। ਠਾਕੁਰੁ ਲੇਖਾ ਮਗਨਹਾਰੁ।। ਫੇੜੇ ਕਾ ਦੁਖੁ ਸਹੈ ਜੀਉ।। ਪਾਛੇ ਕਿਸਹਿ ਪੁਕਾਰਹਿ ਪੀਉ ਪੀਉ।।੩।। ਸਾਧੂ ਕੀ ਜਉ ਲੇਹਿ ਓਟ।। ਤੇਰੇ ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ ਸਭ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ।। ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੋ ਜਪੈ ਨਾਮੁ।। ਤਿਸੁ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮੁ ਨ ਜੋਨਿ ਕਾਮੁ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਝੰਤਾ-ਸੁਰਤ। ਊਭਿ ਜਾਹਿ-ਆਕੜਦੀ ਹੈਂ। ਗਰਬਵਤੀ-ਅਹੰਕਾਰਨ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਲਵੈ ਕਾਉ-ਕਾਂ ਲਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਇ-ਕਾਹਦੇ ਲਈ? ਖੂੰਬਰਾਜੁ-ਵੱਡੀ ਖੁੰਬ। ਖਰੀ-ਵਧੀਕ। ਉਤਾਵਲੀ-ਛੇਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ। ਕੁਰੰਕ-ਹਿਰਨ। ਸੁਗੰਧ-ਕਸਤੂਰੀ। ਕਲਤ੍ਰ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਫੇੜੇ-ਕੀਤੇ (ਮੰਦੇ) ਕਰਮ। ਪਾਛੇ-ਜਿੰਦ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਜੋਨਿ ਕਾਮੁ-ਜੂਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ
ਤੂ	ਕਾਂਇ	ਗ	ਰ	ਬਹਿ	ਬਾS	Sਵ	ਲੀS	S
ਸ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਧਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਜੈ	ਸੇ	ਭਾ	ਦਉ	S	ਖੂੰS	ਬ	ਰਾ	ਜੁ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਤੂ	SS	ਤਿ	ਸS	ਤੇ	ਖ	ਰੀਉ	ਤਾਵ	ਲੀ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	
ਤੂ	ਝਹਿ	ਸੁ	ਝੰ	ਤਾS	ਕ	ਛੂ	ਨਾS	ਹਿ	
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	
ਪਹਿ	ਰਾS	ਵਾ	ਦੇS	ਖੇ	ਊ	ਭਿS	ਜਾS	ਹਿ	
ਗੰਗੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	
ਗਰ	ਬਵ	ਤੀ	ਕਾ	S	ਨਾS	ਹੀS	ਠਾS	ਉ	
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	
ਤੇਰੀ	ਗਰ	ਦਨਿ	ਊS	ਪਰਿ	ਲ	ਵੈS	ਕਾS	ਉ	
x		2			3				

ਦੂਸਰਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜੈ	ਸੇ	ਕੁ	ਰੰ	ਕ	ਨਹੀ	ਪਾ	ਇਓ	ਭੇ	S	ਦੁ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ
ਤ	ਨਿ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਢੂ	S	ਢੈ	ਪ੍	ਦੇ	ਸੁ
ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਅ	ਪ	ਤ	ਨ	ਕਾ	ਜੋ	ਕ	ਰੇ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੁ
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤਿਸੁ	ਨਹੀ	ਜਮ	ਕੰS	ਕਰੁ	ਕ	ਰੇ	ਖੁ	ਆ	S	ਰੁ
x					2		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ
ਪੁ	ਤ੍	ਕ	ਲ	ਤ੍	ਕਾ	S	ਕ	ਰਹਿ	ਅ	ਹੰ	ਕਾ	ਰੁ
ਮ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-
ਠਾ	ਕੁਰੁ	ਲੇ	S	ਖਾ	ਮ	ਗ	ਨ	S	ਹਾ	S	ਰੁ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਫੇ	ਡੇ	ਕਾ	ਦੁ	ਖੁ	ਸ	S	ਹੈ	S	ਜੀ	S	ਉ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪਾ	ਛੇ	ਕਿ	ਸ	ਹਿ	ਪੁ	ਕਾ	ਰਹਿ	S	ਪੀ	ਉ	ਪੀ	ਉ
x					2				3		4	

www.sikhbookclub.com

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੂਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਸਾ	ਤ	ਧੂ	ਤ	ਕੀ	ਤ	ਜਉ	ਤ	ਲੇ	ਤ	ਹਿ	ੳ	ਤ	ਟ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਤੇ	ਰੇ	ਮਿ	ਟਹਿ	ਪਾ	ਪ	ਸ	ਭ	ਕੋਤ	ਤ	ਟਿ	ਕੋ	ਤ	ਟਿ
ਸੰਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਕਹਿ	ਤ	ਰ	ਵਿ	ਦਾ	ਤ	ਸ	ਤ	ਜੋ	ਜ	ਪੈ	ਨਾ	ਤ	ਮੁ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ
ਤਿ	ਸੁ	ਜਾ	ਤਿ	ਨ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਨ	ਜੋ	ਨਿ	ਕਾ	ਤ	ਮੁ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਸਗਮਗ ਰਸਗਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਨਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ-

2) ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ

3) ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਸੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

1) 'ਤੂ ਕਾਂਇ' ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ।। ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੧੧੯੪)

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪੜਨ ਸਾਲ।। ਸੰਗਿ ਸਖਾ ਬਹੁ ਲੀਏ ਬਾਲ।। ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਪੜ੍ਹਾਵਸਿ ਆਲ ਜਾਲ।। ਮੇਰੀ ਪਟੀਆ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ।।੧।। ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਨਾਮ।। ਮੇਰੋ ਅਉਰ ਪੜਨ ਸਿਉ ਨਹੀ ਕਾਮੁ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ।। ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਏ ਬੇਗਿ ਧਾਇ।। ਤੂ ਰਾਮ ਕਹਨ ਕੀ ਛੋਡੁ ਬਾਨਿ।। ਤੁਝੁ ਤੁਰਤੁ ਛਡਾਊ ਮੇਰੋ ਕਹਿਓ ਮਾਨਿ।।੨।। ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਸਤਾਵਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ। ਪ੍ਰਭਿ ਜਲ ਥਲ ਗਿਰਿ ਕੀਏ ਪਹਾਰ।। ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਗੁਰਹਿ ਗਾਰਿ।। ਮੋ ਕਉ ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ।।੩।। ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਕੋਪਿਓ ਰਿਸਾਇ।। ਤੁਝ ਰਾਖਨਹਾਰੋ ਮੋਹਿ ਬਤਾਇ।। ਪ੍ਰਭ ਥੰਭ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੈ ਬਿਸਥਾਰ।। ਹਰਨਾਖਸੁ ਛੇਦਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰ।।੪।। ਓਇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ।। ਭਗਤਿ ਹੇਤਿ ਨਰਸਿੰਘ ਭੇਵ।। ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕੋ ਲਖੈ ਨ ਪਾਰ।। ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰੇ ਅਨਿਕ ਬਾਰ।।੫।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਠਾਏ-ਘੱਲਿਆ। ਪੜਨ ਸਾਲ-ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ। ਆਲ ਜਾਲ- ਘਰ ਦੇ ਧੰਦੇ। ਪਟੀਆ-ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪੱਟੀ। ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ-ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨਾਮ। ਬੇਗਿ-ਛੇਤੀ। ਬਾਨਿ-ਆਦਤ। ਗਿਰਿ-ਪਹਾੜ। ਗੁਰਹਿ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ। ਗਾਰਿ-ਗਾਲੁ। ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ-ਸਾੜ ਦੇਹ। ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ-ਮਾਰ ਦੇਹ। ਖੜਗੁ-ਤਲਵਾਰ। ਕੋਪਿਓ-ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਰਿਸਾਇ-ਖਿੱਝ ਕੇ। ਨਿਕਸੇ-ਨਿਕਲ ਆਏ। ਕੈ ਬਿਸਥਾਰ-ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ। ਛੇਦਿਓ-ਚੀਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਖ-ਨਹੁੰਆਂ ਨਾਲ। ਬਿਦਾਰ-ਪਾੜ ਕੇ। ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦੇਵਤਾ। ਹੇਤਿ-ਖ਼ਾਤਰ। ਭੇਵ-ਰੂਪ। ਉਧਾਰੇ-ਬਚਾਇਆ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਨ
											ਨ	ਹੀ	ਛੋS	S	ਡਉ
ਸੰ	–	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	–	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਮ
ਰੇ	S	ਬਾ	ਬਾ	S	S	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਮੇ	ਰੋ	ਅਉ	ਰ
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਪ	ੜ	ਨ	S	ਸਿ	ਉ	ਨ	ਹੀ	ਕਾ	S	ਮੁ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								–	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	–
								S	ਪ੍ਰਹ	ਲਾ	ਦ	ਪ	ਠਾ	ਏ	S
ਸੰ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	–	–	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਪ	ੜ	S	ਨ	ਸਾ	S	ਲ	S	S	ਸੰ	ਗਿ	ਸ	ਖਾ	S	ਬ	ਹੁ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	–	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਲੀ	S	ਏ	S	ਬਾ	S	ਲ	S	ਮੋ	ਕਉ	ਕ	ਹਾ	ਪ	ੜ੍ਹਾ	ਵ	ਸਿ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	–	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਆ	S	ਲ	S	ਜਾ	S	ਲ	S	ਮੇ	ਰੀ	ਪਟੀ	ਆ	ਲਿ	ਖਿ	ਦੇ	ਹੁ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	–	–	–	–					
ਸ੍ਰੀ	S	S	ਗੋ	ਪਾ	S	ਲ	S	S	S	S					
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੯੩)

ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਸਭ ਗਏ ਪਾਪ॥ ਰਾਮ ਜਪਤ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਜਪਤ ਸਭਿ ਮਿਟੇ ਅੰਧੇਰ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਫੇਰ॥੧॥ ਬਸੰਤੁ ਹਮਾਰੈ ਰਾਮ ਰੰਗੁ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਸਿਉ ਸਦਾ ਸੰਗੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਜਨੀ ਕੀਆ ਉਪਦੇਸੁ॥ ਜਹ ਗੋਬਿੰਦ ਭਗਤੁ ਸੋ ਧੰਨਿ ਦੇਸੁ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਿਹੀਨ ਉਦਿਆਨ ਥਾਨੁ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪਛਾਨੁ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਰਸ ਭੋਗ ਰੰਗੁ॥ ਮਨ ਪਾਪ ਕਰਤ ਤੂ ਸਦਾ ਸੰਗੁ॥ ਨਿਕਟਿ ਪੇਖੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਣਹਾਰ॥ ਈਤ ਊਤ ਪ੍ਰਭ ਕਾਰਜ ਸਾਰ॥੩॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਲਗੋ ਧਿਆਨੁ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ॥ ਤੇਰਿਆ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਬਾਛਉ ਧੂਰਿ॥ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਸੁਆਮੀ ਸਦ ਹਜੂਰਿ॥੪॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ। ਸੰਤਾਪ-ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼। ਅੰਧੇਰ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੇ ਹਨੇਰੇ। ਫੇਰ-ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ। ਬਸੰਤੁ-ਖਿੜਾਉ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ। ਸੰਗੁ-ਸਾਥ। ਜਨੀ-ਜਨਾਂ ਨੇ। ਉਦਿਆਨ-ਉਜਾੜ। ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਘਟਿ ਘਟਿ-ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਪਛਾਨੁ-ਸਮਝ ਲੈ। ਰਸ-ਸੁਆਦ। ਭੋਗ ਰੰਗੁ-ਭੋਗਾਂ ਦੀ ਮੌਜ ਬਹਾਰ। ਸੰਗੁ-ਝਿਜਕਿਆ ਕਰ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਪੇਖੁ-ਵੇਖ। ਈਤ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਊਤ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਸਾਰ-ਸਵਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਾਛਉ-ਮੈਂ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਧੂਰਿ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਜਪਿ-ਮੈਂ ਜੱਪਦਾ ਰਹਾਂ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਬ	ਸੰS	ਤੁS	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਰੰ	S	ਗੁ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਸੰ	ਤ	S	ਜ	ਨਾ	ਸਿ	ਉ	ਸS	ਦਾ	S	ਸੰ	S	ਗੁ	S
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਰਾ	S	ਮ	ਰੰ	S	ਗਿ	S	ਸਭ	ਗ	ਏ	ਪਾ	S	ਪ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	S	ਮ	ਜ	ਪ	ਤS	S	ਕਛੁ	ਨ	ਹੀ	ਸੰ	ਤਾ	ਪ	S
x			2				0			3			

ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੫)

ਕਤ ਜਾਈਐ ਰੇ ਘਰ ਲਾਗੋ ਰੰਗੁ॥ ਮੇਰਾ ਚਿਤੁ ਨ ਚਲੈ ਮਨੁ ਭਇਓ ਪੰਗੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਮਨ ਭਈ ਉਮੰਗ॥ ਘਸਿ ਚੰਦਨ ਚੋਆ ਬਹੁ ਸੁਗੰਧ॥ ਪੂਜਨ ਚਾਲੀ ਬ੍ਰਹਮ ਠਾਇ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਤਾਇਓ ਗੁਰ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ॥੧॥ ਜਹਾ ਜਾਈਐ ਤਹ ਜਲ ਪਖਾਨ॥ ਤੂ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਹੈ ਸਭ ਸਮਾਨ। ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਭ ਦੇਖੇ ਜੋਇ॥ ਊਹਾਂ ਤਉ ਜਾਈਐ ਜਉ ਈਹਾਂ ਨ ਹੋਇ॥੨॥ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤੋਰ॥ ਜਿਨਿ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਭ੍ਰਮ ਕਾਟੇ ਮੋਰ॥ ਰਾਮਾਨੰਦ ਸੁਆਮੀ ਰਮਤ ਬ੍ਰਹਮ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਤ-ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ? ਘਰ-ਹਿਰਦੇ-ਰੂਪ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੁ-ਮੌਜ। ਚਿਤੁ-ਮਨ। ਨ ਚਲੈ-ਭਟਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਗੁ-ਪਿੰਗਲਾ, ਥਿਰ। ਦਿਵਸ-ਦਿਨ। ਉਮੰਗ-ਚਾਹ, ਤਾਂਘ। ਘਸਿ-ਘਸਾ ਕੇ। ਚੋਆ-ਅਤਰ। ਬਹੁ-ਕਈ। ਸੁਗੰਧ-ਸੁਗੰਧੀਆਂ। ਬ੍ਰਹਮ ਠਾਇ-ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ, ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ। ਬ੍ਰਹਮੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਜਲ-(ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ) ਪਾਣੀ। ਪਖਾਨ-(ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਪੱਥਰ। ਸਮਾਨ-ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ। ਜੋਇ-ਢੂੰਡ ਕੇ, ਖੋਜ ਕੇ। ਊਹਾਂ-ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵੱਲ। ਈਹਾਂ-ਇੱਥੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਤੋਰ-ਤੈਥੋਂ। ਸਕਲ-ਸਾਰੇ। ਬਿਕਲ-ਕਠਨ। ਭ੍ਰਮ-ਵਹਿਮ, ਭੁਲੇਖੇ। ਮੋਰ-ਮੇਰੇ। ਰਾਮਾਨੰਦ ਸੁਆਮੀ-ਰਾਮਾਨੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਰਮਤ-ਸਭ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਾਟੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਕਰਮ-ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਮੰਦੇ ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਮ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ
							ਕ	ਤ	S	ਜਾ	S	ਈ	ਐ
ਮ	-	-	-	-	-	-	ਗ	ਗ	-	ਮ	-	ਗ	-
ਰੇ	S	S	S	S	S	S	ਘ	ਰ	S	ਲਾ	S	ਗੋ	S
ਰ	-	-	ਸ	-	-	-	ਧ	-	ਧ	ਧ	-	ਧ	ਪ
ਰੰ	S	S	ਗੁ	S	S	S	ਮੇ	S	ਰਾ	ਚਿ	S	ਤੁ	S
ਨ	-	ਨ	ਨ	-	ਧ	-	ਧ	ਧ	-	ਪਪ	ਪ	ਪ	-
ਨ	S	ਚ	ਲੈ	S	S	S	ਮ	ਨੁ	S	ਭਇ	S	ਓ	S
ਧ	-	ਪ	ਮ	-	-	-							
ਪੰ	S	S	ਗੁ	S	S	S							

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

							ਗ	ਮ	-	ਧ	-	ਨ	-
							ਏ	S	S	ਕ	S	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	-	ਨ	ਸਂ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਦਿ	ਵ	ਸ	ਮ	S	ਨ	S	ਭ	S	S	ਈ	S	S	S
ਸਂ	ਰਂ	-	ਸਂ	-	-	-	ਸਂ	ਸਂ	-	ਨ	-	ਧ	ਧ
ਊ	ਮਂ	S	ਗ	S	S	S	ਘ	ਸਿ	S	ਚੰ	S	ਦ	ਨ
ਨ	-	-	ਸਂ	-	ਰਂ	-	ਸਂ	ਨ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਚੋ	S	S	ਆ	S	S	S	ਬ	ਹੁ	S	S	S	S	S
ਧ	ਪ	-	ਮ	-	-	-	ਗਂ	-	-	ਗਂ	-	ਮਂ	-
ਸੁ	ਗੰ	S	ਧ	S	S	S	ਪੂ	S	S	ਜ	S	ਨ	S
ਗਂ	ਰਂ	-	ਸਂ	-	-	-	ਨ͜ਨ	ਸਂ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਚਾ	S	S	ਲੀ	S	S	S	ਬ੍	ਹ	S	ਮ	S	S	S
ਸਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	-	ਸਂ	-	-	ਨ͜ਨ	-	ਧ	-
ਠਾ	S	S	ਇ	S	S	S	ਸੋ	S	S	ਬ੍ਹ	S	ਮੁ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	-	ਰਂ	-	ਸਂ	ਨ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਬ	ਤਾ	ਇ	ਓ	S	S	S	ਗੁ	ਰ	S	ਮ	ਨ	ਹੀ	S
ਧ	-	ਪ	ਮ	-	-	-							
ਮਾ	S	S	ਹਿ	S	S	S							
X			2				0			3			

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੧੧੯੩-੯੪)

ਪੰਡਿਤ ਜਨ ਮਾਤੇ ਪੜ੍ਹਿ ਪੁਰਾਨ।। ਜੋਗੀ ਮਾਤੇ ਜੋਗ ਧਿਆਨ।। ਸੰਨਿਆਸੀ ਮਾਤੇ ਅਹੰਮੇਵ।। ਤਪਸੀ ਮਾਤੇ ਤਪ ਕੈ ਭੇਵ।।੧।। ਸਭ ਮਦ ਮਾਤੇ ਕੋਊ ਨ ਜਾਗ।। ਸੰਗ ਹੀ ਚੋਰ ਘਰੁ ਮੁਸਨ ਲਾਗ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਜਾਗੈ ਸੁਕਦੇਉ ਅਰੁ ਅਕੂਰੁ।। ਹਣਵੰਤੁ ਜਾਗੈ ਧਰਿ ਲੰਕੂਰੁ।। ਸੰਕਰੁ ਜਾਗੈ ਚਰਨ ਸੇਵ।। ਕਲਿ ਜਾਗੇ ਨਾਮਾ ਜੈਦੇਵ।।੨।। ਜਾਗਤ ਸੋਵਤ ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗੈ ਸੋਈ ਸਾਰੁ।। ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਕੇ ਅਧਿਕ ਕਾਮ।। ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਭਜਿ ਰਾਮ ਨਾਮ।।੩।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਤੇ-ਮਸਤੇ ਹੋਏ, ਅਹੰਕਾਰੀ। ਅਹੰਮੇਵ-ਅਹੰਕਾਰ। ਭੇਵ-ਭੇਤ। ਸੰਗ ਹੀ- ਅੰਦਰ ਹੀ। ਮੁਸਨ ਲਾਗ- ਠੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਕਦੇਉ-ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ। ਅਕੂਰੁ- ਕੰਸ ਦਾ ਭਰਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਮਾਮਾ। ਹਣਵੰਤੁ- ਹਨੂੰਮਾਨ। ਧਰਿ ਲੰਕੂਰੁ - ਪੂਛਲ ਧਾਰ ਕੇ। ਸੰਕਰੁ-ਸ਼ਿਵ ਜੀ। ਸਾਰੁ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ
ਸਭ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ꞩ	ਤੇ	ꞩ	ਪੰ	ਡਿ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮਾ	ਤੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਕੋ	ਊ	ਨ	ਜਾ	ꞩ	ਗ	ꞩ	ਪ	ੜ੍ਹਿ	ਪੁ	ਰਾ	ꞩ	ਨ	ꞩ
ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਸੰ	ਗ	ਹੀ	ਚੋ	ਰ	ਘ	ਰੁ	ਜੋ	ਗੀ	ꞩ	ਮਾ	ꞩ	ਤੇꞩ	ꞩ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਮੁ	ਸ	ਨ	ਲਾꞩ	ꞩꞩ	ਗꞩ	ꞩ	ਜੋꞩ	ਗ	ਧਿ	ਆ	ꞩ	ਨ	ꞩ
x			2		3		x			2		3	

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੪।। (੧੧੭੭-੭੮)

ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਦੁਇ ਸਦੇ ਪਏ।। ਮਨ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਅੰਤਿ ਸਦਾ ਰਖਿ ਲਏ।।੧।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਸਦਾ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਸਭੁ ਆਲਸੁ ਦੂਖ ਭੰਜਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਵਹੁ ਗੁਣ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਮਨਮੁਖ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਹਉਮੈ ਮੁਏ।। ਕਾਲਿ ਦੈਤਿ ਸੰਘਾਰੇ ਜਮ ਪੁਰਿ ਗਏ।।੨।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੇ।। ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੋਊ ਦੁਖ ਭਾਗੇ।।੩।। ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ।। ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਤੁਠਾ ਮਿਲਿਆ ਬਨਵਾਰੀ।।੪।।੨।।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰੈਣਿ-ਰਾਤ। ਸਦੇ ਪਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਤਿ-ਅੰਤ ਵੇਲੇ। ਭੰਜਿ-ਨਾਸ ਕਰ ਕੇ। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਮੁਏ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਸਹੇੜਦੇ ਹਨ। ਸੰਘਾਰੇ-ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਮ ਪੁਰਿ-ਜਮ ਦੀ ਪੁਰੀ ਵਿੱਚ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਭਾਗੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਠਾ-ਦਇਆਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਬਨਵਾਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹꞩ	ਰਿ	ਚੇꞩ	ਤਿꞩ	ꞩ	ਰੈꞩ	ਣਿ	ਦਿ	ਨਸੁ	ਦੁ	ਇ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਸ	ਦਾ	ꞩ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਸ	ਦੇ	ꞩ	ਪꞩ	ਏꞩ	ꞩ
ਮਮ	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ
ਸਭੁ	ਆ	ਲਸੁ	ਦੂ	ꞩ	ਖ	ਮਨ	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰਹੁ
ਗਗ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ
ਭੰਜਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਅੰꞩ	ਤਿꞩ	ਸਦਾ	ਰਖਿ	ਲꞩ	ਏ
ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	x			0		
ਗੁਰ	ਮꞩ	ਤਿꞩ	ਗਾ	ਵ	ਹੁ						
ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ						
ਗੁ	ਣ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ	ꞩ	ਰੇ						
x			0								

www.sikhbookclub.com

ਵਾਰ ੧੭ ਪਉੜੀ ੨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਨਿਰਮਲੁ ਨੀਰੁ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੁਭਰ ਸਰਵਰਿ ਕਵਲ ਫੁਲੰਦੇ। ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਰੂਪ ਅਤਿ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਹੋਇ ਮਹਕੰਦੇ।। ਭਵਰਾਂ ਵਾਸਾ ਵੰਝ ਵਣਿ, ਖੋਜਹਿ ਏਕੋ ਖੋਜਿ ਲਹੰਦੇ। ਲੋਭ ਲੁਭਤਿ ਮਕਰੰਦ ਰਸਿ ਦੂਰਿ ਦਿਸੰਤਰਿ ਆਇ ਮਿਲੰਦੇ। ਸੂਰਜੁ ਗਗਨਿ ਉਦੋਤ ਹੋਇ ਸਰਵਰ ਕਵਲ ਧਿਆਨੁ ਧਰੰਦੇ। ਡੱਡੂ ਚਿਕੜਿ ਵਾਸੁ ਹੈ ਕਵਲ ਸਿਞਾਣਿ ਨ ਮਾਣਿ ਸਕੰਦੇ। ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸੁਣਿ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਨ ਰਹਤ ਰਹੰਦੇ। ਮਸਤਕਿ ਭਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਭਰ-ਲਬਾ ਲਬ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਫੁਲੰਦੇ-ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਅਨੂਪ-ਅਨੂਪਮ ਹੈ। ਵੰਝ ਵਣਿ-ਬਾਂਸ ਦੇ ਜੰਗਲ। ਲੁਭਤਿ-ਖਿਚੇ ਹੋਏ। ਮਕਰੰਦ-ਫੁੱਲ ਦਾ ਰਸ, ਸੁਗੰਧੀ। ਗਗਨਿ-ਅਕਾਸ਼। ਉਦੋਤ-ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਨਿਰ	ਮਲੁ	ਨੀS	ਰੁ	ਸੁS	ਹਾਵ	ਣਾS	S	ਰੂS	ਪਅ	ਨੂS	ਪ	ਸਰੂ	Sਪ	ਅS	ਤਿ
ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸਸ	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਗਰ	ਸ
ਸੁਭ	ਰ	ਸਰ	ਵਰਿ	ਕਵ	ਲਫੁ	ਲੰS	ਦੇ	ਗੰS	ਧਸੁ	ਗੰS	ਧ	ਹੋਇ	ਮਹ	ਕੰS	ਦੇ
x				0				x				0			

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ ਥਾਟ-ਪੂਰਵੀ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ- ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ

ਆਰੋਹ- ਸ ਗ, ਮ॑ ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ਗ, ਮ॑-ਗ, ਰੁਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਮ॑ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ਗ, ਮ॑-ਗ ਰੁ ਸ।

ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਸ, ਰੁ ਨ਼ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼॑ ਧੁ ਸ, ਸ ਗ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑-ਗ, ਰੁ ਸ, ਸਮ, ਮ॑ਮਗ, ਮ॑ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਧੁ ਸੰ, ਮ॑ ਧੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ, ਮ॑- ਗੰ, ਮ॑ ਗੰ, ਰੁੰ ਸੰ, ਮ॑ਧੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਧੁ ਮ॑ ਗ, ਮ॑-ਗ, ਰੁ ਸ, ਸ ਮ, ਮ॑ ਮ ਗ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑-ਗ, ਰੁ ਸ।

ਬਸੰਤੁ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ (੧੧੯੬)

ਸੁਰਹ ਕੀ ਜੈਸੀ ਤੇਰੀ ਚਾਲ।। ਤੇਰੀ ਪੂੰਛਟ ਊਪਰਿ ਝਮਕ ਬਾਲ।।੧।। ਇਸ ਘਰ ਮਹਿ ਹੈ ਸੁ ਤੂ ਢੂੰਢਿ ਖਾਹਿ।। ਅਉਰ ਕਿਸ ਹੀ ਕੇ ਤੂ ਮਤਿ ਹੀ ਜਾਹਿ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਚਾਕੀ ਚਾਟਹਿ ਚੂਨੁ ਖਾਹਿ।। ਚਾਕੀ ਕਾ ਚੀਥਰਾ ਕਹਾਂ ਲੈ ਜਾਹਿ।।੨।। ਛੀਕੇ ਪਰ ਤੇਰੀ ਬਹੁਤੁ ਡੀਠਿ।। ਮਤੁ ਲਕਰੀ ਸੋਟਾ ਤੇਰੀ ਪਰੈ ਪੀਠਿ।।੩।। ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਭੋਗ ਭਲੇ ਕੀਨ।। ਮਤਿ ਕੋਊ ਮਾਰੈ ਈਂਟ ਢੇਮ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰਹ-ਹੇ ਕੁੱਤੇ! ਗਾਂ ਵਰਗੀ ਤੇਰੀ ਤੋਰ ਹੈ। ਪੂੰਛਟ- ਪੂਛਲ। ਝਮਕ ਬਾਲ- ਚਮਕਦੇ ਵਾਲ। ਚੂਨੁ-ਆਟਾ। ਚੀਥਰਾ-ਪਰੋਲਾ। ਡੀਠਿ-ਨਜ਼ਰ। ਪੀਠਿ-ਲੱਕ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ) ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ̍	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
								ਇ	ਸ	ਘ	ਰ	ਮ	ਹਿ	ਹੈ	ਸੁ
ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ̍	ਮ	ਗ	ਗ
ਤੂ	ਸ	ਢੂੰ	ਢਿ	ਖਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਅਉ	ਰ	ਕਿ	ਸ	ਹੀ	ਕੇ	ਤੂ	ਸ
ਨ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ̍	ਗ								
ਮ	ਤਿ	ਹੀ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ̍	ਮ̍	ਗ	ਗ	ਮ̍	ਧੁ	ਮ̍	ਧੁ
								ਸੁ	ਰ	ਹ	ਕੀ	ਜੈ	ਸ	ਸੀ	ਸ
ਸਂ	-	ਸਂ	-	ਰੁਂ	-	ਸਂ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਮ̍ਮ̍	ਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਚਾ	ਸ	ਲ	ਸ	ਤੇ	ਰੀ	ਪੂੰ	ਛਟ	ਊ	ਸ	ਪ	ਰਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰੁਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-								
ਝ	ਮ	ਕ	ਸ	ਬਾ	ਸ	ਲ	ਸ								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਮ̍ਧੁ ਸਂ- ਨਧੁ ਪ- ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਰੁ ਸ- 2) ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

3) ਪ- ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮ̍ਧੁ ਮ̍ਗ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

4) ਮ̍ਧੁ ਨਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਮ̍ਧੁ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਰੁਸ ਮ̍ਧੁ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੮੧)

ਮਿਲਿ ਪਾਣੀ ਜਿਉ ਹਰੇ ਬੂਟ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਤਿਉ ਹਉਮੈ ਛੂਟ॥ ਜੈਸੀ ਦਾਸੇ ਧੀਰ ਮੀਰ॥ ਤੈਸੇ ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਹ ਪੀਰ॥੧॥ ਤੁਮ ਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਦੇਨਹਾਰ॥ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਤਿਸੁ ਨਮਸਕਾਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਸਾਧਸੰਗੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਨ ਲਾਗਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗੁ॥ ਤੇ ਬੰਧਨ ਤੇ ਭਏ ਮੁਕਤਿ॥ ਭਗਤ ਅਰਾਧਹਿ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ॥੨॥ ਨੇਤ੍ਰ ਸੰਤੋਖੇ ਦਰਸੁ ਪੇਖਿ॥ ਰਸਨਾ ਗਾਏ ਗੁਣ ਅਨੇਕ॥ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੂਝੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਮਨੁ ਆਘਾਨਾ ਹਰਿ ਰਸਹਿ ਸੁਆਦਿ॥੩॥ ਸੇਵਕੁ ਲਾਗੋ ਚਰਣ ਸੇਵ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਪਰੰਪਰ ਦੇਵ॥ ਸਗਲ ਉਧਾਰਣ ਤੇਰੋ ਨਾਮੁ॥ ਨਾਨਕ ਪਾਇਓ ਇਹੁ ਨਿਧਾਨੁ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੂਟ-ਬੂਟੇ। ਛੂਟ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਸੇ-ਦਾਸ ਨੂੰ। ਧੀਰ-ਧੀਰਜ, ਹੌਂਸਲਾ। ਮੀਰ-ਮਾਲਕ। ਗੁਰਹ ਪੀਰ-ਗੁਰੂ ਪੀਰ। ਨਿਮਖ-ਪਲ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ। ਜੋਗ-ਮਿਲਾਪ। ਜੁਗਤਿ-ਤਰੀਕਾ। ਆਘਾਨਾ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਦਿ-ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦਾ ਮੂਲ। ਪੁਰਖ-ਹੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਅਪਰੰਪਰ-ਹੇ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ) ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਤੁ	ਮ	ਦਾ	ਤੇ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦੇ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਸ	ਸ	ਮ	ਮ॑	ਮ	ਗ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ	ਮ॑ਗ	ਰੁਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਿ	ਸੁ	ਨਮ	ਸ	ਕਾऽ	ਰऽ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਧੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮਿ	ਲਿ	ਪਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ਜਿ	ਉ	ਹ	ਰੇ	ਬੂ	ਟ
ਸੰ	ਗੰ	ਮ॑	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਰੁਸ
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਤਿ	ਉ	ਹਉ	ਮੈऽ	ਛੂऽ	ਟऽ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਮ॑ਗ ਰੁਸ ਨਧੁ ਪ- ਮ॑ਗ ਰੁਸ ਮ॑ਧੁ ਰੁੰਸੰ ਨਧੁ ਪ- ਮ॑ਗ ਰੁਸ
2) ਮ॑ਗ ਮਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮ॑ਧੁ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮ॑ਗ ਮਗ ਰੁਸ
3) ਪਪ ਮ॑ਗ ਮਗ ਰੁਸ ਮ॑ਧੁ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਪਪ ਮ॑ਗ ਮਗ ਰੁਸ
4) ਮ॑ਧੁ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਸੰਗੰ ਮ॑ਗੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮ॑ਗ ਮਗ ਰੁਸ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ)

ਪਰੀਚੇ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ ਥਾਟ-ਮਾਰਵਾ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਵ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਅਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵ ਤੇ ਪੰਚਮ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਤਾਰ ਸਪਤਕ/ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ/ਸਮਾਂ- ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ

ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ॑ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਸ ਮ, ਮ॑ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਗ, ਸ ਗ ਮ॑ ਧ ਸੰ।

ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼॑ ਧ਼ ਸ, ਸ ਗ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ॑ ਮ ਗ, ਮ॑ ਧ ਮ॑ ਗ, ਮ॑ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਗ ਮ॑ ਧ ਸੰ, ਮ॑ ਧ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਧ ਸੰ, ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮ॑ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਨ ਧ ਮ॑ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ॑ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ ਮ॑ ਗ, ਮ॑-ਗ ਰੁ ਸ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩ (੧੧੭੩-੭੪)

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਏ।। ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਏ।। ਸਫਲਿਓ ਬਿਰਖੁ ਹਰਿ ਕੈ ਦੁਆਰਿ।। ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਪਿਆਰਿ।।੧।। ਏ ਮਨ ਹਰਿਆ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ।। ਸਚ ਫਲੁ ਲਾਗੈ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਆਪੇ ਨੇੜੈ ਆਪੇ ਦੂਰਿ।। ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੇਖੈ ਸਦ ਹਜੂਰਿ।। ਛਾਵ

 www.sikhbookclub.com

ਘਣੀ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਿਗਸੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ।।੨।। ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਹਿ ਦਿਨ ਰਾਤਿ।। ਸਤਿਗੁਰਿ ਗਵਾਈ ਵਿਚਹੁ ਜੂਠਿ ਭਰਾਂਤਿ।। ਪਰਪੰਚ ਵੇਖਿ ਰਹਿਆ ਵਿਸਮਾਦੁ।। ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਈਐ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦੁ।।੩।। ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਰਸ ਭੋਗ।। ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰੁ ਹੋਗ।। ਵਡਾ ਦਾਤਾ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ।। ਨਾਨਕ ਮਿਲੀਐ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ।।੪।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਏ-ਪਿਆਰ। ਬਿਰਖੁ-ਰੁੱਖ। ਘਣੀ-ਸੰਘਣੀ। ਫੂਲੀ-ਖਿੜੀ ਹੋਈ। ਬਨਰਾਇ-ਬਨਸਪਤੀ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜਦਾ ਹੈ। ਜੂਠਿ ਭਰਾਂਤਿ-ਭਟਕਣਾ ਦੀ ਜੂਠ (ਮੈਲ)। ਪਰਪੰਚ-ਜਗਤ-ਖਿਲਾਰਾ। ਵਿਸਮਾਦੁ-ਹੈਰਾਨ। ਪ੍ਰਸਾਦੁ-ਖੈਰ, ਦਾਨ। ਪਰੁ ਹੋਗ-ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਭੀ। ਤਮਾਇ-ਲਾਲਚ। ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ-ਸ਼ਬਦ ਕਮਾ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ) ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸਂ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ
								ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਮ	ਮ	ਗ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	-
ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ਸੁ	ਭਾ	ਇ	ऽ	ਸ	ਚ	ਫ	ਲੁ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਭਾ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ	-	ਧ	-
								ਮਾ	ਇ	ਆ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹੁ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	-	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	-
ਸ	ਬ	ਦਿ	ऽ	ਜ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਭਾ	ऽऽ	ਏऽ	ऽऽ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਸਗ ਮਧ ਮਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰੁਸ
2) ਮਧ ਨਧ ਮਧ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ
3) ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ ਮਧ ਸਂ- ਰੁਂਸਂ ਨਧ ਮਗ ਮਧ ਸਂਸਂ ਨਨ ਧਪ ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ
4) ਮਧ ਨਨ ਧਮ ਗਗ ਰੁਸ ਮਧ ਸਂਸਂ ਰੁਂਸਂ ਗਂਗਂ ਮਂਗਂ ਰੁਂਸਂ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ

ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲੁ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੧੯੩)

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਕੈ ਹੋਹੁ ਹਰਿਆ ਭਾਈ।। ਕਰਮਿ ਲਿਖੰਤੈ ਪਾਈਐ ਇਹ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਈ।। ਵਣੁ ਤ੍ਰਿਣੁ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਮਉਲਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲੁ ਪਾਈ।। ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੁਖੁ ਊਪਜੈ ਲਥੀ ਸਭ ਛਾਈ।। ਨਾਨਕੁ

 www.sikhbookclub.com

ਸਿਮਰੈ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਫਿਰਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਧਾਈ।।੧।। ਪੰਜੇ ਬਧੇ ਮਹਾਬਲੀ ਕਰਿ ਸਚਾ ਢੋਆ।। ਆਪਣੇ ਚਰਣ ਜਪਾਇਅਨੁ ਵਿਚਿ ਦਯੁ ਖੜੋਆ।। ਰੋਗ ਸੋਗ ਸਭਿ ਮਿਟਿ ਗਏ ਨਿਤ ਨਵਾ ਨਿਰੋਆ।। ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਦਾ ਫਿਰਿ ਪਾਇ ਨ ਮੋਆ।। ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜਿਆ ਨਾਨਕਾ ਸੋਈ ਫਿਰਿ ਹੋਆ।।੨।। ਕਿਥਹੁ ਉਪਜੈ ਕਹ ਰਹੈ ਕਹ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈ।। ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਖਸਮ ਕੇ ਕਉਣੁ ਕੀਮਤਿ ਪਾਵੈ।। ਕਹਨਿ ਧਿਆਇਨਿ ਸੁਣਨਿ ਨਿਤ ਸੇ ਭਗਤ ਸੁਹਾਵੈ।। ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਸਾਹਿਬੋ ਦੂਸਰੁ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵੈ।। ਸਚੁ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਾਵੈ।।੩।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਕਰਮਿ-ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ। ਸੁਹਾਈ-ਸੋਹਣੀ। ਛਾਈ-ਕਾਲਖ, ਮੈਲ। ਧਾਈ-ਭਟਕਣਾ। ਪੰਜੇ-ਕਾਮ ਆਦਿਕ ਪੰਜੇ ਵਿਕਾਰ। ਬਲੀ-ਬਲਵਾਨ। ਢੋਆ-ਭੇਟਾ। ਦਯੁ-ਦਿਆਲ ਪ੍ਰਭੂ। ਰੈਣਿ-ਰਾਤ। ਮੋਆ-ਮੌਤ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ। ਉਪਜੈ-ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਵੈ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਮੁ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਗੋਚਰੁ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਲਵੈ ਨ ਲਾਵੈ-ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ (ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ)

ਧਾਗੋ	Sਗੋ	ਤਾਕੇ	Sਕੇ	ਧਾਗੋ	Sਗੋ	ਤਾਕੇ	Sਕੇ	ਧਾਗੋ	Sਗੋ	ਤਾਕੇ	Sਕੇ	ਧਾਗੋ	Sਗੋ	ਤਾਕੇ	Sਕੇ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਹਰਿਕਾ	ਨਾਮੁ	ਧਿਆਇ	ਕੈ	ਹੋਹੁ	ਹਰਿਆ	ਭਾ	ਈ	ਕਰਮਿ	ਲਿਖੰਤੈ	ਪਾਈ	ਐ	ਇਹ	ਰੁਤਿਸੁ	ਹਾ	ਈ
ਵਣੁਤ੍ਰਿਣੁ	ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ	ਮਉਲਿ	ਆ	ਅੰਮ੍ਰਿਤ	ਫਲੁ	ਪਾ	ਈ	ਮਿਲਿਸਾ	ਧੂਸੁਖੁ	ਊਪ	ਜੈ	ਲਥੀ	ਸਭ	ਛਾ	ਈ
ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਨਾਨਕੁ	ਸਿਮਰੈ	ਏਕੁ	ਨਾਮੁ	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿਨ	ਧਾS	ਈS	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿਨ	ਧਾS	ਈ	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿਨ		ਧਾ
ਮ	–	–	–												
ਈ	S	S	S												

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ)

ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਪੰਜੇ	ਬਧੇ	ਮਹਾਬ	ਲੀ	ਕਰਿ	ਸਚਾ	ਢੋ	ਆ	ਆਪਣੇ	ਚਰਣਜ	ਪਾਇ	ਅਨੁ	ਵਿਚਿ	ਦਯੁਖ	ੜੋ	ਆ
ਰੋਗਸੋ	Sਗਸਭਿ	ਮਿਟਿ	ਗਏ	ਨਿਤ	ਨਵਾਨਿ	ਰੋ	ਆ	ਦਿਨੁਰੈਣਿ	ਨਾਮੁ	ਧਿਆਇ	ਦਾ	ਫਿਰਿ	ਪਾਇਨ	ਮੋ	ਆ
ਮਮ	ਮਮ	ਮੰਮ	ਗ	ਨਨ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਪਪ	ਮੰਗ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਮੰ	ਗਗ	ਰੁ
ਜਿਸਤੇ	ਊਪਜਿਆ	ਨਾਨ	ਕਾ	ਸੋਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋ	ਆ	ਸੋਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋS	ਆ	ਸੋ	ਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋ
ਸ	–	–	–												
ਆ	S	S	S												

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੩ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ)

ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧਨ	ਧ	ਮੰਧ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ
ਕਿਥਹੁ	ਉਪਜੈ	ਕਹ	ਰਹੈ	ਕਹਮਾ	ਹਿਸ	ਮਾ	ਵੈS	ਜੀਅਜੰ	Sਤਸਭਿ	ਖਸਮ	ਕੇ	ਕਉਣੁ	ਕੀਮਤਿ	ਪਾ	ਵੈ
ਕਹਨਿ	ਧਿਆਇਨਿ	ਸੁਣਨਿ	ਨਿਤ	ਸੇ	ਭਗਤਸੁ	ਹਾ	ਵੈS	ਅਗਮੁ	ਅਗੋਚਰੁ	ਸਾਹਿ	ਬੋ	ਦੂਸਰੁ	ਲਵੈਨ	ਲਾ	ਵੈ
ਮਮ	ਮਮ	ਮੰਮ	ਗ	ਨ	ਧਨ	ਧ	ਮੰਗ	ਪ	ਧਧ	ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਮੰਗ	ਰੁ
ਸਚੁਪੂਰੈ	ਗੁਰਿਉਪ	ਦੇਸਿ	ਆ	ਨਾ	ਨਕੁਸੁ	ਣਾ	ਵੈS	ਨਾ	ਨਕੁਸੁ	ਣਾ	ਵੈ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਸੁS	ਣਾ
ਸ	–	–	–												
ਵੈ	S	S	S												
x				x				x				x			

੨੬-ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਅਤੇ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਧ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤੀਵਰ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਤੀਵਰ ਨ ਲਗੇ ਅਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨਾ ਲਗੇ ਤਦ ਉਹੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਜਬ ਤੀਖੋਹਿ ਨਿਖਾਦ ਹੈ ਚੜ੍ਹਤੇ ਧੈਵਤ ਨਾਹਿ। ਤਬ ਇਹ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਕਹਾਇ' ਭਾਵ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਹੀ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੀਵਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਨ਼ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ, ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਧ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਏਮਨ ਠਾਠ ਵਿੱਚ 'ਗ' ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਧੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸਥਾਨ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਠਾਠ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਠਾਠ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ੧੦ਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੧ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਲ ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦਰਬਾਰੀ ਜਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਤੋੜੀ ਜਾਂ ਮੀਆਂ ਕੀ ਤੋੜੀ

www.sikhbookclub.com

ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਥੁਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲੀਲਾਵਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਲੋਕ ਧੁਨ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਂ ਸਪੇਰੇ ਦੀ ਬੀਨ ਤੇ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਤੇ ਆਮ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ੧੯੧੮ ਈ. ਵਿੱਚ 'ਦਿੱਲੀ-ਸੰਗੀਤ-ਪਰੀਸ਼ਦ' ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੱਤ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਭਾਵ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ, ਜੋ ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਏ ਪਰ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏ। ਤੀਜੇ ਮੱਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਦਿੱਲੀ-ਸੰਗੀਤ-ਪਰੀਸ਼ਦ' ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਠੀਕ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਿਲਮਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਆਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਵ੍ਰਿੰਦਾਵਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੋਮਲ ਤੋਂ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੀ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਅੱਜ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨ਼ ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸਂ - ਸਂ ਧ ਪ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਂ ਧ ਪ ਜਾਂ ਸਂ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਸਂ ਧ ਪ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਸਂ ਧ ਪ ਮ ਨੁ ਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ/ਵ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਅੱਜ ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਉਹ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ, ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਠੁਮਰੀ ਅੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ

 www.sikhbookclub.com

ਪ ਨ - ਸੰ ਨੁ ਪ, ਰ ਪ ਮ ਰ, ਸ ਨ਼ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਬਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕਿ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਸਾਲੂ ਸਾਰਗ ਸਾਗਰਾ ਅਉਰ ਗੋਂਡ ਗੰਭੀਰ'।। ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਮਧਮਾਧਵੀ,ਦੇਵਗਿਰੀ, ਮਲਾਰ ਨਟ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਮੇਲ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਹੈ - ਦੇਵਗਿਰੀ ਮਲਾਰ ਤੇ ਨਾਟ। ਹੋਰ ੧੪ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਹਨ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੬ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ', 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ', 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਾਰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ' ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤੇ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵਗਿਰੀ, ਮਲਾਰ, ਨਟ ਤਿੰਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ, ਬਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਸੁਰ ਮਧ ਮਾਧਵੀ ਮਿਲਾਈ। ਦੇਵਗਿਰੀ ਮਲਾਰ ਨਟ ਸੋ ਮਿਲ ਤਬ ਸਾਰੰਗ ਸੁਰ ਪਾਈ'। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਦਾ ਦੁਰਬਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਾਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ੧੪ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰ ਸ਼ਾਰੰਗ ਦੇਵ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੇ ੭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵ੍ਰਿੰਦਾਵਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਅਰੋਹ - ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨ਼ ਸ ਰ, ਮ ਰ, ਪ ਮ ਰ, ਨ਼ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ', ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ',

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਬ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗੁ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸਾਰਗ ਦਾ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਸਾਰਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਨੂੰ ਛੱਬੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੧੯੭ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੫, ਮ:੩ ਦੇ ੩, ਮ:੪ ਦੇ ੧੩, ਮ:੫ ਦੇ ੧੪੨ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੬ ਸ਼ਬਦ ੧੨੦੦ ਤੋਂ ੧੨੦੨ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੬ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੧੦ ਸ਼ਬਦ ੧੨੨੯ ਤੋਂ ੧੨੩੧ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ੧੨੩੭ ਤੋਂ ੧੨੫੧ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ੩੬ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਉੜੀ ਨੰ.੩੫ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਪਉੜੀ ਨੰ.੧ ਤੇ ੩੪ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਹਨ ਹੋਰ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੭੪ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਗੁਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮ:੧ ਦੇ ੩੩, ਮ:੨ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੨੩, ਮ:੪ ਦੇ ੬ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ੧੨੫੧ ਤੋਂ ੧੨੫੩ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੩, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੩, ਭਗਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ' ਪੋਥੀ ਨੌਵੀਂ ਪੰਨਾ ੧੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ''ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ ਕੇ ਸੰਗੁ'' ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਤੁਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਸੂਰਦਾਸ ''ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ'' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਸ਼ਬਦ ਅੰਕ ਦਾ ਜੋੜ ਵੀ ੨।।੧।।੮।। ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਇੱਕ ਤੁਕ ਸੱਤਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਸਾਰਗ ਥਾਟ-ਕਾਫੀ ਸਵਰ-ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਔੜਵ
ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ਼ ਸ, ਰ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਨ਼ ਸ ਰ, ਮ ਰ, ਪ ਮ ਰ, ਨ਼ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨ਼ ਸ, ਸ ਨੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ ਸ ਨੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ - ਸ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ।

ਸ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ - ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਨ਼ ਸ ਰ ਮ ਪ ਮ ਰ, ਨ਼ ਸ ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਨ਼ ਸ।

ਰ ਮ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਪ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ, ਰੰ ਮੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਰੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਨ਼ - ਸ ਪ਼ ਨ਼ ਸ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੨੩੮-੩੯)

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨।। ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੇ ਰਤੇ ਮਨ ਮਾਹਿ।। ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਏਕੁ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਹਿ।। ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਮਨੈ ਮਾਹਿ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ।। ਤਿਨ੍ਹੀ ਪੀਤਾ ਰੰਗ ਸਿਉ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਆਦਿ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਡਿਆਈ-ਸੋਭਾ। ਰਤੇ-ਰੰਗੇ ਹੋਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ- ਜਲ। ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਰੰਗ ਸਿਉ-ਸੁਆਦ ਨਾਲ। ਆਦਿ-ਧੁਰ ਤੋਂ, ਮੁੱਢ ਤੋਂ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਨ਼ਸ
											ਵਾSਹਿS
ਰ-ਰਸ	ਨ਼ਸਰ-	ਮਰਸਸ	ਨ਼ਸਰ-	ਮਮਰ-	ਪ-ਮਪ	ਮਪਨ਼ਪ	ਮਰਸ-	----	ਮਰਪਪ	ਮਨ਼ਨ਼ਪ	ਮਪਨ-
ਗੁSਰੂS	ਜਿSਨS	ਵਡਿਆਈ	ਤੇSਰੇS	ਨਾਮਕੀS	ਤੇSਰਤੇ	ਮSਨS	ਮਾSਹਿS	SSSS	ਨਾSਨਕ	ਅੰSਮ੍ਰਿਤੁ	ਏਕੁਹੈS
ਸੰ-ਨਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਨਸੰਨ਼ਪ	----	ਮ-ਪਪ	ਮਪਮਰ	ਨ਼ਸਰਰ	ਮਮਪਪ	ਨ਼ਨ਼ਪਪ	ਮਪਨਸੰ	ਮਪਨਸੰ	ਮਪਨਸੰ
ਦੂSਜਾS	ਅੰSਮ੍ਰਿਤੁ	ਨਾSਹਿS	SSSS	ਨਾSਨਕ	ਅੰSਮ੍ਰਿਤੁ	ਮਨੈਮਾਹਿ	ਪਾਈਐਗੁਰ	ਪਰਸਾਦਿ	ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ	ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ	ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ
ਰੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰਰੰਮੰ	ਰੰਰੰਸੰ-	ਨਸੰਰੰਸੰ	ਨ਼ਪ	ਰਮਪ-	ਮਰਰਮ	ਰਸਨ਼ਸ	ਰਮਰਸ	ਨ਼ਸਰਮ	ਰਸਨ਼ਸ
ਰੰਗ	ਸਿਉ	ਜਿSਨ੍S	ਕਉSS	ਲਿSਖਿS	ਆS	ਆSਦਿS	SSਲਿਖਿ	ਆSਆਦਿ	ਲਿਖਿਆS	ਆਦਿਲਿਖਿ	ਆSਆਦਿ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ ਘਰੁ ੪ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੦੯)

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ।। ਮਾਨੁ ਕਰਉ ਅਭਿਮਾਨੈ ਬੋਲਉ ਭੂਲ ਚੂਕ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਚਿਰੀਆ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਉ ਅਰੁ ਪੇਖਉ ਨਾਹੀ ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਦੁਖ ਭਰੀਆ।। ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੋ ਮਿਲਉ ਲਾਲ ਮਨੁ ਹਰੀਆ।।੧।। ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੇ ਬਿਸਰੈ ਸੁਆਮੀ ਜਾਨਉ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਖ ਬਰੀਆ।। ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ ਜਉ ਪਾਈ ਤਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ।।੨।।੧।।੨੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਰਿ-ਹਿਰਦੇ-ਘਰ। ਜੋਦਰੀਆ-ਮਿੰਨਤ। ਅਭਿਮਾਨੈ-ਅਹੰਕਾਰ। ਚਿਰੀਆ-ਦਾਸੀ। ਅਰੁ-ਅਤੇ। ਪੇਖਉ-ਮੈਂ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕ ਕੇ। ਭਰੀਆ-ਫਸੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਲਾਹਿ-ਦੂਰ ਕਰ। ਪਾਰਦੋ-ਪਰਦਾ। ਹਰੀਆ-ਹਰਾ-ਭਰਾ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨਾਂ ਸਮਾਂ। ਕੋਟਿ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ। ਬਰੀਆ-ਵਰ੍ਹੇ। ਭੀਰ-ਭੀੜ, ਇਕੱਠ। ਮਿਰੀਆ-ਮਿਲ ਗਈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ
								ਮੋS	SS	ਹ	ਨ	ਘ	ਰਿ	ਆ	ਵਹੁ
ਪ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਰ	-
ਕ	ਰਉ	S	S	ਜੋ	ਦ	ਰੀ	ਆ	ਮਾ	S	ਨੁ	S	ਕ	S	ਰਉ	S
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਅ	ਭਿ	ਮਾ	ਨੈ	ਬੋ	S	ਲਉ	S	ਭੂ	S	ਲ	S	ਚੂ	S	ਕ	S
ਨੁ	ਨੁ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ								
ਤੇ	ਰੀ	ਪ੍ਰਿਅ	S	ਚਿ	ਰੀ	ਆS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪਪ	ਨ	ਨ
								ਨਿ	ਕ	ਟਿ	S	ਸੁ	ਨਉ	ਅ	ਰੁ
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਪੇ	S	ਖਉ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S	ਭ	ਰ	ਮਿ	S	ਭ	ਰ	ਮਿ	S
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ								
ਦੁ	S	ਖ	S	ਭ	ਰੀS	ਆS	SS								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ 2) ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ

3) ਰਮ ਪਨੁ ਪ- ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ 4) ਨਸੰ ਨੁਪ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ

5) ਨ਼ਸ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪ- ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ

6) ਨ਼ਸ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ

7) ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ

8) ਨ਼ਸ ਰਮ ਰ- ਰਮ ਪਮ ਰ- ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰ- ਰਮ ਪਨ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰ- ਨ਼ਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਆਵਰਤ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਅਸਥਾਈ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਿਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ 'ਕ ਰਉ' ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਕਹਿ ਕੇ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ

ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕ ਰਉ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੨੭)

ਮਾਖੀ ਰਾਮ ਕੀ ਤੂ ਮਾਖੀ।। ਜਹ ਦੁਰਗੰਧ ਤਹਾ ਤੂ ਬੈਸਹਿ ਮਹਾ ਬਿਖਿਆ ਮਦ ਚਾਖੀ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਕਿਤਹਿ ਅਸਥਾਨਿ ਤੂ ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੇਖੀ ਆਖੀ।। ਸੰਤਾ ਬਿਨੁ ਤੈ ਕੋਇ ਨ ਛਾਡਿਆ ਸੰਤ ਪਰੇ ਗੋਬਿਦ ਕੀ ਪਾਖੀ।।੧।। ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਗਲੇ ਤੈ ਮੋਹੇ ਬਿਨੁ ਸੰਤਾ ਕਿਨੈ ਨ ਲਾਖੀ।। ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਰਾਤਾ ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਸਚੁ ਸਾਖੀ।।੨।।੯੯।।੧੨੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਖੀ-ਮੱਖੀ, (ਮਾਇਆ)। ਦੁਰਗੰਧ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੋ। ਬੈਸਹਿ-ਬੈਠਦੀ ਹੈਂ। ਬਿਖਿਆ-ਹੇ ਮਾਇਆ! ਮਹਾ ਮਦ ਚਾਖੀ-ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਨਸ਼ਾ ਚੱਖਦੀ ਹੈਂ। ਪਾਖੀ-ਪਾਸੇ, ਸ਼ਰਨ। ਨ ਲਾਖੀ-ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਰਾਤਾ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਾਖੀ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਰ	ਸ
								ਮਾS	SS	ਖੀ	S	S	ਰਾ	S	ਮ
ਰ	-	ਰਪ	ਪਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	S
ਕੀ	S	ਤੂS	SS	ਮਾ	S	ਖੀ	S	ਜ	ਹ	ਦੁ	ਰ	ਗੰ	S	ਧ	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਤ	ਹਾ	ਤੂ	S	ਬੈ	S	ਸ	ਹਿ	ਮ	S	ਹਾ	S	ਬਿ	ਖਿ	ਆ	S
ਪਨੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਮS	SS	ਦS	SS	ਚਾS	SS	ਖੀS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	-
								ਕਿ	ਤਹਿ	ਅ	ਸ	ਥਾ	ਨਿ	ਤੂ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਟਿ	ਕ	ਨੁ	ਨ	ਪਾ	S	ਵ	ਹਿ	ਇ	S	ਹ	S	ਬਿ	S	ਧਿ	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਦੇ	S	ਖੀ	S	ਆS	SS	ਖੀS	SS								
x				2				0				3			

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਕਬਿੱਤ।।) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਰਹੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾਵਾਲੀ ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈਂ। ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ, ਬੰਗ ਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ। ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ

ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਜਾਵੈ ਤਿੱਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੋਖ ਦੇਹ ਕੇ ਦਲਤ ਹੈਂ। ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ ਸਰਬ ਧਨ ਧਾਮ ਫਲ ਫੂਲ ਸੋਂ ਫਲਤ ਹੈਂ।੩।।੨੫੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬੰਗ-ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਮ। ਫਿਰਹੰਗ-ਯੌਰਪ। ਫਿਰੰਗਾਵਾਲੀ-ਯੌਰੋਪੀਅਨ, ਪੱਛਮੀ ਗੋਰੇ ਲੋਕ। ਦਿਲਵਾਲੀ-ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਸੀ। ਰੁਹੇਲੇ-ਰੁਹੇਲ ਖੰਡ ਵਾਸੀ। ਮਾਘ-ਮਗਧ ਦੇਸ਼। ਮਘੇਲੇ-ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਤੀ। ਬੰਗ ਸੀ-ਕੁਰਮ ਤੇ ਕੁਹਾਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ। ਬੁੰਦੇਲੇ-ਬੁੰਧੇਲ ਖੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ। ਗੋਖਾ-ਗੋਰਖੇ। ਮਚੀਨ-ਚੀਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਮਨਚੂਰੀਆ ਦਾ ਇਲਾਕਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
												ਜਿS	ਨੈS	ਤੇS	ਹਿS
ਰਰ	ਰਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਰਰ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ
ਧਿਆ	ਇਓ	ਤਿ	ਨੈ	ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ਪ	ਪਾਇ	ਓ	ਸਰ	ਬ	ਧ	ਨ
ਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ				
ਧਾ	ਮ	ਫ	ਲ	ਫੂ	ਲ	ਸੋਂ	ਫ	ਲS	ਤS	ਹੈਂS	SS				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਮ	ਮ	ਪ	ਨ
												ਬੰ	ਗ	ਕੇ	S
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	-
ਬੰ	ਗਾ	ਲੀ	S	ਫਿਰ	ਹੰਗ	ਕੇ	ਫਿ	ਰੰ	ਗਾ	ਵਾ	ਲੀ	ਦਿ	ਲੀ	ਕੇ	S
ਰਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ				
ਦਿਲ	ਵਾ	ਲੀ	ਤੇਰੀ	ਆ	ਗਿ	ਆ	ਮੈ	ਚ	ਲS	ਤS	ਹੈਂS				
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੧੯)

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ।। ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪਰਾਣੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸਮਝੁ ਅਚੇਤ ਚੇਤਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਕਥੀ ਸੰਤਨ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ।। ਲਾਭੁ ਲੈਹੁ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਅਰਾਧਹੁ ਛੁਟਕੈ ਆਵਣ ਜਾਣੀ।।੧।। ਉਦਮੁ ਸਕਤਿ ਸਿਆਣਪ ਤੁਮ੍ਰੀ ਦੇਹਿ ਤ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀ।। ਸੇਈ ਭਗਤ ਭਗਤਿ ਸੇ ਲਾਗੇ ਨਾਨਕ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ।।੨।।੫੬।।੭੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਜਨਮੁ ਪਰਾਣੀ-ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ। ਅਚੇਤ ਮਨ-ਹੇ ਗਾਫ਼ਿਲ ਮਨ! ਕਥੀ-ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਥ-ਜਿਸਦਾ ਸਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਛੁਟਕੈ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਕਤਿ-ਸ਼ਕਤੀ। ਵਖਾਣੀ-ਮੈਂ ਉਚਾਰਾਂ। ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾ ਗਏ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਰਮ	ਪਮ	ਰ	-ਨੁ	-ਸ
											ਆS	SS	ਇ	Sਓ	SS
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ
ਸੁ	ਨ	ਨ	S	ਪ	ਫ਼	ਨ	ਕਉ	ਬਾ	SS	ਣੀS	ਨਾS	S	ਮੁ	S	S
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ
ਵਿ	ਸਾ	ਰਿ	S	ਲ	ਗਹਿ	ਅ	ਨ	ਲਾ	ਲ	ਚਿ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	S	S
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ					
ਜ	ਨ	ਮੁ	S	ਪ	S	ਰਾ	S	ਣੀS	SS	SS					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
											ਸ	ਮ	ਝੁ	S	S
ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਅ	ਚੇ	ਤ	S	ਚੇ	ਤਿ	ਮ	ਨ	ਮੇ	S	ਰੇ	ਕ	S	ਥੀ	S	S
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਨੁ	ਸ					
ਸੰ	S	ਤ	ਨ	ਅ	ਕ	ਥ	S	ਕ	ਹਾ	ਣੀ					
X				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੭)

ਮਾਈ ਰੀ ਮਾਤੀ ਚਰਣ ਸਮੂਹ॥ ਏਕਸੁ ਬਿਨੁ ਹਉ ਆਨ ਨ ਜਾਨਉ ਦੁਤੀਆ ਭਾਉ ਸਭ ਲੂਹ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤਿਆਗਿ ਗੋੁਪਾਲ ਅਵਰ ਜੋ ਕਰਣਾ ਤੇ ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਖੂਹ॥ ਦਰਸ ਪਿਆਸ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਕਾਢੀ ਨਰਕ ਤੇ ਧੂਹ॥੧॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲਿਓ ਸੁਖਦਾਤਾ ਬਿਨਸੀ ਹਉਮੈ ਹੂਹ॥ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਮਉਲਿਓ ਮਨੁ ਤਨੁ ਜੂਹ॥੨॥੯੫॥੧੧੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਤੀ-ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਸਮੂਹ-ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜਾ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਲੂਹ-ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਖੂਹ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਖੂਹ। ਧੂਹ-ਖਿੱਚ ਕੇ। ਹੂਹ-ਰੌਲਾ। ਰਾਤੇ-ਰੰਗੇ ਗਏ। ਮਉਲਿਓ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੂਹ-ਖੁਲ੍ਹੀ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਆਦਿਕ ਚਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												-	ਨੁ	ਮ	ਪ
												S	ਮਾ	ਈ	ਰੀ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ	-	ਰ	ਮ	ਪ
ਮਾ	S	ਤੀ	S	ਚ	ਰ	ਣ	S	ਸS	SS	ਮੂਹ	SS	S	ਏ	ਕ	ਸੁ

ਮ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਨ਼ਨ਼	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਨ
ਬਿ	ਨੁ	ਹਉ	S	ਆ	S	ਨ	ਨ	ਜਾ	S	ਨਉ	S	S	ਦੂ	ਤੀ	ਆ
ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	-	ਪ	-	ਰਮ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ			
ਭਾ	S	ਉ	S	ਸ	S	ਭ	S	ਲੂਹ	SS	SS	SS	SS			
x				2				0				S			

ਅੰਤਰਾ

												-	ਮ	ਪ	ਨ਼
												S	ਤਿ	ਆ	ਗਿ
ਪ	-	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	-	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ
ਗੋ	S	ਪਾ	ਲ	ਅ	ਵ	ਰ	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਣਾ	S	S	ਤੇ	S	S
ਨ	ਨ	ਸਂ	-	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਰਮ	-ਰ	ਸਰ	-ਸ	ਨ਼ਸ			
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	S	ਕੇ	S	S	S	ਖੂਹ	SS	SS	SS	SS			
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫।।　　　　(੧੨੨੫)

ਮਾਈ ਰੀ ਮਨੁ ਮੇਰੋ ਮਤਵਾਰੋ।। ਪੇਖਿ ਦਇਆਲ ਅਨਦ ਸੁਖ ਪੂਰਨ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਪਿਓ ਖੁਮਾਰੋ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਊਜਲ ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਵਤ ਕਾਰੋ।। ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਡੋਰੀ ਰਾਚੀ ਭੇਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਅਪਾਰੋ।।੧।। ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਸਰਬਸੁ ਦੀਨੇ ਦੀਪਕ ਭਇਓ ਉਜਾਰੋ।। ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ਕੁਲਹ ਸਮੂਹਾਂ ਤਾਰੋ ।।੨।।੮੭।।੧੧੦।।

ਪਦ ਅਰਥਃ- ਮਤਵਾਰੋ-ਮਸਤ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਰਸਿ-ਰਸ ਨਾਲ। ਰਪਿਓ-ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਖੁਮਾਰੋ-ਮਸਤੀ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜ। ਕਾਰੋ-ਕਾਲਾ। ਡੋਰੀ ਰਾਚੀ-ਸੁਰਤ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭੇਟਿਓ-ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ-ਫੜ੍ਹ ਕੇ। ਸਰਬਸੁ-ਸਾਰਾ ਧਨ -ਪਦਾਰਥ। ਦੀਪਕ-ਦੀਵਾ। ਰਸਿਕ-ਰਸੀਆ। ਬੈਰਾਗੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਕੁਲਹ ਸਮੂਹਾਂ-ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਲਾਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
									ਰ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼
									ਮਾ	ਈ	S	ਰੀ	S	S	S
ਪ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	-	ਰ	ਮ	ਰ	ਪਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਮ	ਨੁ	ਮੇ	ਰੋ	ਮ	ਤ	ਵਾ	ਰੋ	S	ਪੇ	S	ਖਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ	S
ਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	-	ਮ	ਪ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ
ਅ	ਨਦ	ਸੁ	ਖ	ਪੂ	S	ਰ	ਨ	S	ਹ	S	ਰਿ	ਰ	S	ਸਿ	S
ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-							
ਰ	ਪਿ	ਓ	S	ਖੁ	ਮਾ	ਰੋ	S	S							
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								–	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ
								ऽ	ਨਿ	ਰ	ਮ	ਲ	ऽ	ਭ	ਏ
ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	–	ਸਂ	ਸਂ	–	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	–	ਨੁ	ਪ
ਊ	ਜਲ	ਜ	ਸੁ	ਗਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਰਿ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	–	ਨੁ	ਸ	–							
ਹੋ	ऽ	ਵ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ							
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੧੬-੧੭)

ਤੂ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਸਖਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਮਨੁ ਧਨੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੁਮਰਾ ਇਹੁ ਤਨੁ ਸੀਤੋ ਤੁਮਰੈ ਧਾਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਮ ਹੀ ਦੀਏ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਤੁਮ ਹੀ ਦੀਏ ਮਾਨ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੁਮ ਹੀ ਪਤਿ ਰਾਖਹੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਨ॥੧॥ ਜਿਨ ਸੰਤਨ ਜਾਨਿਆ ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਆਏ ਪਰਵਾਨ॥ ਜਨ ਕਾ ਸੰਗੁ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਕੈ ਕੁਰਬਾਨ॥੨॥੪੧॥੬੪॥

ਪਦ ਅਰਥः- ਸਖਾ-ਸਹਾਈ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਸੀਤੋ-ਬਣਿਆ ਹੈ। ਤੁਮਰੈ ਧਾਨ-ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਨਾਲ। ਮਾਨ-ਆਦਰ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਸੰਗੁ- ਸਾਥ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁਨੁ	ਸ
ਤੂ	ਮੇਰੇ	ਮੀ	ਤ	ਸ	ਖਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰਾ	ਨ
ਨੁਨੁ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਪ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਪ
ਮਨੁ	ਧਨੁ	ਜੀ	ਉ	ਪਿੰ	ਡੁ	ਸ	ਭੁ	ਤੁਮ	ਰਾ
ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰਰ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਇ	ਹੁ	ਤ	ਨੁ	ਸੀ	ਤੋ	ਤੁਮ	ਰੈ	ਧਾऽ	ਨऽ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਨੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੁਮ	ਹੀ	ਦੀ	ਏ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਕਾ	ਰਾ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	–	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	–	ਪ	–
ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ऽ	ਦੀ	ਏ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਨੁ	ਪਪ
ਸ	ਦਾ	ਸ	ਦਾ	ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ਪਤਿ	ਰਾ	ਖਹੁ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	–	ਰਸ	ਨੁਸ
ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਮੀ	ਜਾ	ऽ	ਨऽ	ऽऽ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਰ-	ਮਪ	ਮ-	ਪਨੁ	ਪ-	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
2)	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ-	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ
3)	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ, 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਚਉਪਦੇ

ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ੧ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੭)

ਅਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ॥ ਚਰਨ ਗਹੇ ਜਗਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪੂਰਨ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ॥ ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ॥੧॥ ਮਨਮੁਖ ਹੀਨ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਝੂਠੀ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੀਰ ਸਰੀਰੇ॥ ਜਬ ਕੀ ਰਾਮ ਰੰਗੀਲੇ ਰਾਤੀ ਰਾਮ ਜਪਤ ਮਨ ਧੀਰੇ॥੨॥ ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਨੀ॥ ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਬਿਸਰੀ ਲਾਜ ਲੁੋਕਾਨੀ॥੩॥ ਭੂਰ ਭਵਿਖ ਨਾਹੀ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤੀ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਗਹੇ-ਫੜੇ। ਨਿਬੇਰੀ-ਮੁਕਾਅ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੋਤਿ-ਚਾਨਣ ਦਾ ਸੋਮਾ। ਹੀਨ-ਕਮਜ਼ੋਰ। ਹੋਛੀ-ਥੋੜ੍ਹ-ਵਿਤੀ। ਸਰੀਰੇ-ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਧੀਰੇ-ਧੀਰਜ ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨੀ-ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਨੀ-ਜਗਤ ਦੀ। ਭੂਰ-ਬੀਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ। ਸੋਹਾਗਨਿ-ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ। ਭਤਾਰਾ-ਖ਼ਸਮ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	-	ਰ	ਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਹਉ	S	ਚੇ	ਰੀ
ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	-	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਪ
ਚ	ਰ	ਨ	ਗ	ਹੇ	S	ਜ	ਗ	ਜੀ	ਵਨ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ
ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਹਉ	S	ਮੈ	S	ਮਾ	ਰਿ	ਨਿ	ਬੇ	ਰੀS	SS	SS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮ	ਜੋ	ਤਿ	ਪਰ	ਮੇ	ਸ	ਰ
ਰੰਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਰਸ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਹS	SS	ਮਾS	SS	ਰੇS	SS
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
2)	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਮਪ	ਨ਼ਪ	ਮਰ	ਸਰ	ਨਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਮ	ਰਸ
3)	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸੰਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਸੂਰਦਾਸ।। ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੫੩)

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ।। ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਿ ਸਰਬਸੁ ਸਭੁ ਅਰਪਿਓ ਅਨਦ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਝੋਕ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਿ ਭਏ ਨਿਰਬਿਖਈ ਪਾਏ ਹੈ ਸਗਲੇ ਥੋਕ।। ਆਨ ਬਸਤੁ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਸੁੰਦਰ ਬਦਨ ਅਲੋਕ।।੧।। ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਤਜਿ ਆਨ ਜੁ ਚਾਹਤ ਜਿਉ ਕੁਸਟੀ ਤਨਿ ਜੋਕ।। ਸੂਰਦਾਸ ਮਨੁ ਪ੍ਰਭਿ ਹਥਿ ਲੀਨੋ ਦੀਨੋ ਇਹੁ ਪਰਲੋਕ।।੨।।੧।।੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿ ਲੋਕ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ। ਸਰਬਸੁ-ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ। ਸਹਜ-ਅਡੋਲਤਾ। ਧੁਨਿ-ਸੁਰ। ਝੋਕ-ਹੁਲਾਰਾ। ਨਿਰਬਿਖਈ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਥੋਕ-ਪਦਾਰਥ। ਕਾਜੁ-ਗ਼ਰਜ਼।ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਅਲੋਕ-ਵੇਖ ਕੇ। ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ -ਸੋਹਣੇ ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰਭੂ। ਕੁਸਟੀ ਤਨਿ-ਕੋਹੜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ। ਇਹੁ ਪਰਲੋਕ-ਲੋਕ ਤੇ ਪਰਲੋਕ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਸੰ	S	ਗ	ਬ	ਸੇ	ਹ	ਰਿ	ਲੋ	S	ਕ	S
ਰਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰਰ	ਰਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਤਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਅ	ਰ	ਪਿ	ਸਰ	ਬਸੁ	ਸ	ਭੁ	ਅ	ਰ	ਪਿ	ਓ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਅ	ਨ	ਦ	ਸ	ਹ	ਜ	ਧੁ	S	ਨਿ	S	ਝੋS	SS	ਕS	SS
X		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਨ	ਨ	ਸ਼	ਸ਼	ਰ਼	ਰ਼	ਸ਼	-
ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪੇ	S	ਖਿ	ਭ	ਏ	ਨਿ	ਰ	ਬਿ	ਖ	ਈ	S
ਰ਼	ਮ਼	ਰ਼	ਸ਼	ਨ	ਸ਼	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਪਾ	S	ਛੇ	ਹੈ	S	S	ਸ	ਗ	ਲੇ	S	ਥੋS	SS	ਕS	SS
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸ਼ਨ਼	ਪਮ	ਰਸ
2)	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਰ-	ਮਪ	ਮ-	ਪਨ਼	ਪ-	ਨਸ਼	ਨ਼ਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
3)	ਰਮ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਮਪ	ਨਸ	ਰ਼ਮ਼	ਰ਼ਸ਼	ਨਸ਼	ਨ਼ਪ	ਮਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੧੯)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਪੁਨੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਲਿਹਾਰੈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਕੀਓ ਨਾਮ ਕੋ ਰਾਖੇ ਰਾਖਨਹਾਰੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਿਰਭਉ ਕੀਏ ਸੇਵਕ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਸਗਲੇ ਦੂਖ ਬਿਦਾਰੈ॥ ਆਨ ਉਪਾਵ ਤਿਆਗਿ ਜਨ ਸਗਲੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਿਦ ਧਾਰੈ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ਮੀਤ ਸਾਜਨ ਪ੍ਰਭ ਏਕੈ ਏਕੰਕਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਠਾਕੁਰੁ ਨਾਨਕ ਕਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਮਸਕਾਰੈ॥੨॥੪੯॥੭੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਦਾਰੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਾਵ-ਹੀਲੇ, ਜਤਨ। ਧਾਰੈ-ਟਿਕਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਕੰਕਾਰੈ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਠਾਕੁਰੁ-ਮਾਲਕ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਨ	ਸ਼	ਨ	ਸ਼	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	S	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	ਰੇ	ਬ	S	ਲਿ	ਹਾS	SS	ਰੈS
ਨ਼ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਨ਼	ਪ
ਪ੍ਰ	ਗ	ਟ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ਪੁ	ਕੀ	ਓ	ਨਾ	S	ਮ	ਕੋ	S	S
ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸ਼	ਰ਼	ਨ	ਸ਼	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਰਾ	S	ਖੇ	S	ਰਾ	S	ਖ	ਨ	ਹਾ	S	S	ਰੈ	SS	SS
x		0		2		3		4			5		

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ਼ਨ਼	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਿ	ਰ	ਭਉ	S	ਕੀ	ਏ	ਸੇ	ਵਕ	ਦਾ	S	ਸ	ਅ	ਪ	ਨੇ
ਨ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਸ	ਗ	ਲੇ	S	ਦੂ	S	ਖ	S	ਬਿ	ਦਾ	S	ਰੈS	SS	SS
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੧੯੮-੯੯)

ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰੀ॥ ਭਵਜਲੁ ਜਗਤੁ ਨ ਜਾਈ ਤਰਣਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਬਨੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਹਿਰਦੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਗੁਣਕਾਰੀ॥੧॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਰਵਿਆ ਸ੍ਰਬ ਠਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਅਲਖ ਅਪਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾਲ ਭਏ ਤਬ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖੁ ਲਖਾਰੀ॥੨॥ ਅੰਤਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਰਬ ਧਰਣੀਧਰ ਸਾਕਤ ਕਉ ਦੂਰਿ ਭਇਆ ਅਹੰਕਾਰੀ॥ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਲਤ ਨ ਕਬਹੂ ਬੂਝਹਿ ਜੂਐ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ॥੩॥ ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਗੁਰਿ ਕਿੰਚਤ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਭਈ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਪ੍ਰਤੀਤਿ-ਸ਼ਰਧਾ। ਕੇਰੀ-ਦੀ। ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਰਵਿਆ- ਮੌਜੂਦ। ਸ੍ਰਬ ਠਾਈ-ਸਭਨੀ ਥਾਈਂ। ਅਲਖ-ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ। ਅਪਾਰੀ-ਜਿਸਦਾ ਪਾਰਲਾ ਬੰਨਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ। ਲਖਾਰੀ-ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਣੀਧਰ-ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸਾਕਤ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਜੂਐ-ਜੂਏ ਵਿੱਚ। ਕਿੰਚਤ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ। ਨਦਰਿ-ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰ	ਪਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਚਰ	ਨS	ਨ	ਕਉ	ਬਲਿ	ਹਾS	ਰੀS
ਨ਼ਨ਼	ਸਸ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਰ	ਪਮ	ਨ਼ਪ
ਭਵ	ਜਲੁ	ਜਗ	ਤੁ	ਨ	ਜਾS	ਈ	ਤਰ	ਣਾS
ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਜ	ਪਿ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਪਾS	ਰਿ	ਉਤਾ	ਰੀS
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਮ	ਪਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਹਿਰ	ਦੈ	ਪ੍ਰ	ਤੀ	ਤਿ	ਬਨੀ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ	ਰੀ
ਰੰਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮਨ਼	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਸੇS	ਵਾS	ਸੁS	ਰ	ਤਿ	ਬੀS	ਚਾS	ਰੀS	SS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਸਰਮ ਪਨ਼ਪਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਮਪਨ ਸੰਨ਼ਪਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨ਼ ਪਮਰਸ
2) ਰਮਪਮ ਰਸਰਮ ਪਨ਼ਪਮ ਰਸਰਮ ਪਨਸੰਨ਼ ਪਮਰਸ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨ਼ ਪਮਰਸ
3) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨ਼ਪਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਮਪਨ ਸੰਪਨਸੰ ਪਨਸੰਰੰ ਨ਼ਸੰਨ਼ਪ ਮਮਰਸ

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੧੭)

ਠਾਕੁਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਜਨੁ ਆਇਓ॥ ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਸਹਜ ਰਸ ਸੁਨਤ ਤੁਹਾਰੋ ਨਾਇਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਸੂਖ ਕੇ ਸਾਗਰ ਜਸੁ ਸਭ ਮਹਿ ਜਾ ਕੋ ਛਾਇਓ॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਰੰਗ ਤੁਮ ਕੀਏ ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਓ॥੧॥ ਨੈਨਹੁ ਸੰਗਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਰਨ ਝਾਰੀ ਕੇਸਾਇਓ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਦਰਸਨੁ ਸੰਤਨ ਕਾ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਪਾਇਓ॥੨॥੪੩॥੬੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਨੁ-ਦਾਸ। ਤੁਹਾਰੋ ਨਾਇਓ-ਤੇਰਾ ਨਾਮ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਜਸੁ-ਸੋਭਾ। ਛਾਇਓ-ਖਿਲਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਰੰਗ-ਆਨੰਦ-ਕੌਤਕ। ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਓ-ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਝਾਰੀ-ਮੈਂ ਝਾੜਦਾ ਹਾਂ। ਕੇਸਾਇਓ-ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰ	ਮਮ	ਪਨ਼	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਨ਼ਨ਼	ਸ
ਠਾ	ਕੁਰ	ਬਿਨ	ਤੀ	ਕਰ	ਨ	ਜਨੁ	ਆਇ	ਓ
ਸਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਪਪ	ਮਮ	ਨ਼	ਪਪ
ਸਰ	ਬ	ਸੂ	ਖ	ਆ	ਨੰਦ	ਸਹ	ਜ	ਰਸ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	(ਸੰ)	ਨ਼	ਪ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ
ਸੁ	ਨ	ਤ	ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	ਨਾS	ਇS	ਓS

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਸਂ	ਰੰ	ਰੰ	ਸਂ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਸੁਖ	ਕੇ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜS	ਸੁ	ਸਭ	ਮਹਿ	ਜਾ	ਕੇ	ਛਾ	ਇS	ਓS

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) | ਪਨੁ ਪ- -ਪ ਨੁਪ -- ਪਨੁ ਪ- | ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ
| ਬਿਨ ਤੀS Sਬਿ ਨਤੀ SS ਬਿਨ ਤੀS | ਟੁਕੜਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2) ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਬਿਨ ਤੀ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ S ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੨)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮਹੀਨ ਬੇਤਾਲ॥ ਜੇਤਾ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਤੇਤਾ ਸਭਿ ਬੰਧਨ ਜੰਜਾਲ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵ ਕਰਤ ਅਨ ਸੇਵਾ ਬਿਰਥਾ ਕਾਟੇ ਕਾਲ॥ ਜਬ ਜਮੁ ਆਇ ਸੰਘਾਰੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਤਬ ਤੁਮਰੋ ਕਉਨੁ ਹਵਾਲ॥੧॥ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕਿਰਪਾਲ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਧਨ ਮਾਲ॥੨॥੬੯॥੯੨॥

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਤਾਲ-ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ। ਅਨ-ਹੋਰ ਦੀ। ਕਾਟੇ-ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਸੰਘਾਰੈ-ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ-ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਹੀ	ਨ	ਬੇ	ਤਾS	ਲS
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ
ਜੇ	ਤਾ	ਕ	ਰ	ਨ	ਕS	ਰਾS	ਵਨ	ਤੇ	ਤਾ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸ	ਭਿ	ਬੰ	ਧ	ਨ	ਜੰ	S	ਜਾ	ਲS	SS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਬਿ	ਨੁ	ਪ੍ਰਭ	ਸੇ	ਵ	ਕਰ	ਤ	ਅਨ	ਸੇ	ਵਾ
ਨਸਂ	ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਬਿS	ਰ	ਥਾS	S	S	ਕਾS	ਟੈS	ਕਾ	ਲS	SS
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਮਰਸ ਨੁਸਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਨਸੰਨੁਪ ਰਮਰਸ ਨੁਸਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ
2) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਰਮਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਪਨਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ
3) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਪਰਮ ਰਸਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਲ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੧)

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬਸੇ ਮਨ ਮੇਰੈ॥ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਠਾਕੁਰੁ ਸਭ ਥਾਈ ਨਿਕਟਿ ਬਸੈ ਸਭ ਨੇਰੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਬਨਿ ਆਈ॥ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਭਇਓ ਪੁਨੀਤਾ ਇਛਾ ਸਗਲ ਪੁਜਾਈ॥੧॥ ਜਾ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਸੋ ਹਰਿ ਕਾ ਜਸੁ ਗਾਵੈ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਵੈ॥੨॥੬੪॥੮੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਸਭ ਨੇਰੈ-ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਬੰਧਨ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਫਾਹੀਆਂ। ਤੋਰਿ-ਤੋੜ ਕੇ। ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ-ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ। ਪੁਨੀਤਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪੁਜਾਈ-(ਗੁਰੂ ਨੇ) ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਨੁਸ	ਰਸ
ਗੁ	ਰ	ਕੇ	ਚਰ	ਨ	ਬ	ਸੇ	ਮ	ਨ	ਮੇS	ਰੈS
ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮਮ	ਪ	ਪ
ਪੂ	ਰਿ	ਰ	ਹਿ	ਓ	ਠਾ	ਕੁ	ਰੁ	ਸਭ	ਥਾ	ਈ
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਨਿ	ਕ	ਟਿ	S	S	ਬ	ਸੈ	ਸ	ਭS	ਨੇS	ਰੈS
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਪਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੰ	ਧਨ	ਤੋ	S	ਰਿ	ਰਾ	ਮ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਈ
ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਪਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸੰ	ਤS	ਸੰ	S	ਗਿ	ਬS	S	ਨਿ	ਆS	ਈS	SS
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਮਪਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਮਪਨ਼ੁ ਪਮਰਸ ਨ਼ਸਰਮ ਪਨਸੰਨ਼ ਪਮਰਸ ਨ਼ਸਰਮ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨ਼ਪਮ ਰਸਨ਼ਸ
2) ਸਰਰਸ ਰਮਮਰ ਮਪਪਮ ਪਨ਼ਨ਼ਪ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਨਸੰਸੰਨ਼ ਪਨ਼ਨ਼ਪ ਮਪਪਮ ਰਮਮਰ ਸਰਰਸ
3) ਪਨ਼ਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ ਨਸੰਨ਼ਪ ਪਨ਼ਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ਼ ਪਨ਼ਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਚਰਨ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੩੭)
ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨।। ਗੁਰੁ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲੁ ਮਨੁ ਕੋਠਾ ਤਨੁ ਛਤਿ।। ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਮਨ ਕਾ ਤਾਕੁ ਨ ਉਘੜੈ ਅਵਰ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥਿ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਹੂ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਪਾਹ। ਨਿਵਲੁ-ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜੰਦਰਾ। ਤਾਕੁ-ਬੂਹਾ। ਉਘੜੈ-ਖੁਲ੍ਹਦਾ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਪਨ਼ਪ	ਮ-ਰਸ
										ਗੁਰਗੁ	ਕੁੰਜੀ
ਰਰ	ਰਨ਼ਸ-	ਨ਼ਸਰ	ਮਪ	ਨ਼ਪ	ਮਪਨਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਨ਼ਸ		
ਪਾਹੂ	ਨਿਵਲ	ਲੁ	ਮ	ਨੁ	ਕੋ	ਠਾ	ਤਨੁ	ਛ	ਤਿ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮ-ਪਪ	ਨ਼ਪਨ-
										ਨਾਨਕ	ਗੁਰ
ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰਰੰ-	ਮੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨ਼ਨ਼ਪ-	ਮਪਨ਼ਪ	ਰਪਮ	ਰ-ਮਰ	ਸ-ਨ਼ਸ		
ਬਿਨੁ	ਮਨ	ਕਾ	ਤਾਕੁ	ਨ	ਉਘੜੈ	ਅਵਰ	ਨ	ਕੁੰਜੀ	ਹਥਿ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਨ਼ਸ ਰ-ਨ਼ਸ ਨ਼ਪ਼ ਮ਼ਪ਼ਨ਼- ਸ-ਰਸ ਰਮਪ ਨ਼ਪ ਮਪਮ- ਰਸ
2) ਸ-ਨ਼ਸ ਰ-ਮਰ ਮਰਪ- ਮਪ ਨ਼ਪ ਮਪਨ- ਸੰ-ਨ਼ਪ ਰਪਮ- ਰ-ਨ਼ਸ

1) ਨ਼ਸਰਸਨ਼ਸਰਮ ਰਸਨ਼ਸਰਮਪਮ ਰਸਨ਼ਸਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸਨ਼ਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁਪਮਰਸ
ਨ਼ਸਰਮਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਮਰਸਨ਼ਸ
2) ਸਰਸਰਨ਼ਸਰਮ ਰਮਸਰਮਪਮਪ ਰਮਪਨੁਪਨੁਮਪ ਨਸੰਨਸੰਪਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰਪਨੁਪਨੁ
ਮਪਰਮਰਮਸਰ ਸਰਸਰਨ਼ਸਰਸ
3) ਪਨੁਪਮਮਪਮਰ ਰਮਪਮਰਸਨ਼ਸ ਨਸੰਨੁਪਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰਰਮਪਮ ਰਸਨ਼ਸਸੰਰੰਸੰਨੁ
ਪਨੁਪਮਮਪਮਰ ਰਮਪਮਰਸਨ਼ਸ
4) ਸਰਸਰਨ਼ਸਰਸ ਰਮਰਮਸਰਮਰ ਮਪਮਪਰਮਪਮ ਪਨੁਪਨੁਮਪਨੁਪ ਨਸੰਨਸੰਪਨਸੰਨ
ਸੰਰੰਸੰਰੰਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਮੰਰੰਮੰਰੰਸੰਨਸੰ ਪਨਪਨਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਮਰਸਨ਼ਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ।। ਕਬੀਰ ਜੀ।।) (੧੨੫੨)

ਰਾਜਾਸ੍ਰਮ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ਤੇਰੀ।। ਤੇਰੇ ਸੰਤਨ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਹਸਤੋ ਜਾਇ ਸੁ ਰੋਵਤੁ ਆਵੈ ਰੋਵਤੁ ਜਾਇ ਸੁ ਹਸੈ।। ਬਸਤੋ ਹੋਇ ਹੋਇ ਸੁੋ ਊਜਰੁ ਊਜਰੁ ਹੋਇ ਸੁ ਬਸੈ।।੧।। ਜਲ ਤੇ ਥਲ ਕਰਿ ਥਲ ਤੇ ਕੂਆ ਕੂਪ ਤੇ ਮੇਰੁ ਕਰਾਵੈ।। ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਕਾਸਿ ਚਢਾਵੈ ਚਢੇ ਅਕਾਸਿ ਗਿਰਾਵੈ।।੨।। ਭੇਖਾਰੀ ਤੇ ਰਾਜੁ ਕਰਾਵੈ ਰਾਜਾ ਤੇ ਭੇਖਾਰੀ।। ਖਲ ਮੂਰਖ ਤੇ ਪੰਡਿਤੁ ਕਰਿਬੋ ਪੰਡਿਤ ਤੇ ਮੁਗਧਾਰੀ।।੩।। ਨਾਰੀ ਤੇ ਜੋ ਪੁਰਖੁ ਕਰਾਵੈ ਪੁਰਖਨ ਤੇ ਜੋ ਨਾਰੀ।। ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸਾਧੂ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਤਿਸੁ ਮੂਰਤਿ ਬਲਿਹਾਰੀ।।੪।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਾਜਾਸ੍ਰਮ-ਰਾਜ ਆਸ੍ਰਮ, ਹੇ ਉੱਚੇ ਅਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮਿਤਿ-ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਬਸਤੋ-ਵੱਸਦਾ। ਊਜਰੁ-ਉਜਾੜ। ਕੂਆ-ਖੂਹ। ਕੂਪ-ਖੂਹ। ਮੇਰੁ-ਪਰਬਤ। ਖਲ-ਕੁੰਢ, ਮੂੜ੍ਹ। ਕਰਿਬੋ-ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਗਧਾਰੀ-ਮੂਰਖ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਜਾ	ਸ੍ਰ	ਮ	ਮਿ	ਤਿ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	ਨੀ	ਤੇ	ਰੀ
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਤੇ	S	ਰੇ	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੀS	S	ਹਉ	ਚੇ	S	ਰੀ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਹ	ਸ	ਤੋ	ਜਾ	ਇ	ਸੁ	ਰੋ	ਵ	ਤੁ	ਆ	S	ਵੈ
ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਰੋ	ਵ	ਤੁ	ਜਾ	S	ਇ	ਸੁ	S	S	ਹS	ਸੈS	SS
x		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1 ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2 ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3 ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪।। (੧੧੯੯-੧੨੦੦)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਮਾਨੀ। ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਖਾਨੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਵਹੁ ਜਨ ਊਪਰਿ ਜਨ ਦੇਵਹੁ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ। ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨੀ।।੧।। ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤੇ ਬੈਰਾਗੀ ਜਿਨ੍ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਪਛਾਨੀ। ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਚੂਕੀ ਆਵਣ ਜਾਨੀ।।੨।। ਨੈਣੀ ਬਿਰਹੁ ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਵਖਾਨੀ। ਸ੍ਰਵਣੀ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਨਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਾਨੀ।।੩।। ਪੰਚ ਜਨਾ ਗੁਰਿ ਵਸਗਤਿ ਆਣੇ ਤਉ ਉਨਮਨਿ ਨਾਮਿ ਲਗਾਨੀ। ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨੀ।।੪।।੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਸੁਖਾਨੀ-ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਦੀਨ-ਗ਼ਰੀਬ। ਜਨ-ਸੇਵਕ। ਰਸੁ-ਸੁਆਦ। ਬੈਰਾਗੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਪੁਰਖੈ-ਜੀਵ ਨੂੰ। ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਗਈ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਸ੍ਰਵਣੀ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਭਾਨੀ-ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚ ਜਨਾ-ਕਾਮਾਦਿਕ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ। ਵਸਗਤਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨਮਨਿ-ਬਿਰਹੋਂ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁਸ	ਰਸ
ਮੇ	ਰਾ	ਮ	S	ਨੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮਿ	ਮ	ਨੁ	ਮਾS	ਨੀS
ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਮੇ	ਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈ	ਸਤਿ	ਗੁਰਿ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਲ	ਗਾ	ਈ	S
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਮ	ਨਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ	ਸੁ	ਖਾ	ਨੀS	SS
X					2				3		4	

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	
ਦੀ	ਨ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹੇ	ਵਹੁ	ਜS	ਨ	ਊ	S	ਪ	ਰਿ	
ਨ	ਸੰ	ਨ੍ਹ	-	ਪਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰਮ	ਰ	ਸਰ	ਨ੍ਹਸ	
ਜ	ਨ	ਦੇ	S	ਵਹੁ	ਅ	ਕ	ਥ	S	ਕS	ਹਾ	ਨੀS	SS	
x					2				3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ੍ਹਸਰਮ ਰਸਨ੍ਹਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਹਸ ਰਮਪਨ੍ਹ ਪਮਰਸ ਨ੍ਹਸਰਮ ਪਨਸੰਨ੍ਹ ਪਮਰਸ ਨ੍ਹਸਰਮ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨ੍ਹਪਮ ਰਸਨ੍ਹਸ

2) ਸਰਸਰ ਨ੍ਹਸਰਮ ਰਮਸਰ ਮਪਮਪ ਰਮਪਨ੍ਹ ਪਨ੍ਹਮਪ ਨਸੰਨਸੰ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਪਨ੍ਹਪਨ੍ਹ ਮਪਰਮ ਰਮਸਰ ਨ੍ਹਸਰਸ

3) ਪਨ੍ਹਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਹਸ ਨਸੰਨ੍ਹਪ ਪਨ੍ਹਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਹਸ ਰੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨ੍ਹਪ ਪਨ੍ਹਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਹਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੨੪੭)

ਸਲੋਕੁ ਮ:੩।। ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਹੋਰਿ।। ਨਾਨਕ ਜਮ ਪੁਰਿ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਜਿਉ ਸੰਨ੍ਹੀ ਉਪਰਿ ਚੋਰ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰਮ-ਕੰਮ। ਜਮ ਪੁਰਿ-ਜਮਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ। ਮਾਰੀਅਹਿ-ਮਾਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਨ੍ਹੀ-ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਂਦਿਆਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਰਮਪਨ੍ਹ
													ਜਿSਨੀS
ਪ	ਰ-ਮਪ	ਨ੍ਹਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਨ੍ਹਸ	ਨ੍ਹਸਰ-	ਰਮਰ-	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨ੍ਹਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	
ਨਾ	SSਮੁS	ਵਿਸਾ	ਰਿSSS	ਆS	ਬਹੁ	ਕSਰS	ਮSSS	Sਕ	ਮਾS	ਵਹਿ	ਹੋSSS	ਰਿS	
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਪਨਨ
ਨਾSਨਕ

ਸੰਸੰ	ਪ-ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰ-ਨ਼ਪ	ਮਪਨ-	ਸੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਰੰਮੰਰੰ-	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਜਮ	SSਪੁS	ਰਿS	ਬSSS	ਧੇSSS	ਮਾਰੀ	ਅਹਿ	ਜਿSਉS	SSਸੰS	ਨ੍ਹੀS	ਊਪਰਿS	ਚੇS	ਰS
x			2				0			3		

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਰਮਪਨੁ ਪਪ | ਇਸ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ
| ਜਿSਨੀS ਨਾਮੁ | ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਜਿSਨੀS' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੫)

ਮਾਈ ਰੀ ਚਰਨਹ ਓਟ ਗਹੀ॥ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਦੁਰਮਤਿ ਜਾਤ ਬਹੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਗਹ ਅਗਾਧਿ ਊਚ ਅਬਿਨਾਸੀ ਕੀਮਤਿ ਜਾਤ ਨ ਕਹੀ॥ ਜਲਿ ਥਲਿ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਮਨੁ ਬਿਗਸਿਓ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸ੍ਰਬ ਮਹੀ॥੧॥ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ ਮਿਲਿ ਸਾਧਹ ਕੀਨੋ ਸਹੀ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਜੀਵਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਮ ਕੀ ਭੀਰ ਨ ਫਹੀ॥੨॥੮੬॥੧੦੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਓਟ-ਆਸਰਾ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਜਾਤ ਬਹੀ-ਰੁੜ੍ਹ ਗਈ। ਅਗਹ-ਅਥਾਹ। ਅਗਾਧਿ-ਬੇਅੰਤ ਡੂੰਘਾ।ਬਿਗਸਿਓ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰਬ ਮਹੀ-ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ। ਕੀਨੋ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਭੀਰ-ਭੀੜ। ਨ ਫਹੀ-ਨਹੀਂ ਫਸੀਦਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਪ
							ਮਾS	ਈ	ਰੀ	ਚ	ਰ	ਨਹ	S
ਮ	ਰ	ਰ	ਨ਼	-	ਸ	-	ਰਰ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	-
ਓ	S	ਟ	ਗ	S	ਹੀ	S	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪੇ	S	ਖਿ	S
ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪਮ	ਪ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮੇ	ਰਾ	S	ਮ	ਨੁ	ਮੋਹਿ	ਓ	ਦੁ	ਰ	S	ਮ	SS	ਤਿ	S
ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਨ਼ਸ							
ਜਾ	S	ਤ	ਬ	S	ਹੀS	SS							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
							ਅ	ਗ	ਹ	ਅ	ਗਾ	S	ਧਿ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਊ	S	ਚ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	ਸੀ	ਕੀ	ਮ	ਤਿ	ਜਾ	SS	ਤ	S
ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਰਸ	ਨ਼ਸ							
ਨ	S	S	ਕ	S	ਹੀS	SS							
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਰਸਸਰ ਮਪਨਸੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨੁਪਮਰ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਰੰਰੰਸੰਨੁ
ਪਮਰਮ ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ

2) ਨੁਸਰਨੁ ਸਰਨੁਸ ਰਮਰਸ ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਮਪਨੁਮ ਪਨੁਮਪ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਪ
ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ

3) ਮਮਰਮ ਰਸਪਪ ਮਪਮਰ ਨੁਨੁਪਨੁ ਪਮਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਰੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਨੁਨੁਪਨੁ
ਪਮਪਪ ਮਪਮਰ ਮਮਰਮ ਰਸਨੁਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ 'ਮਾS ਈ ਰੀ' ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੀ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੀ' ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੧੯)

ਜਿਹਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਣ ਹਰਿ ਗਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲਿ ਕਥਾ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਕੀ ਉਚਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਨਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਤਨ ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ ਮਨਿ ਤਨਿ ਲਾਵਹੁ ਭਾਉ॥ ਆਨ ਬਿਭੂਤ ਮਿਥਿਆ ਕਰਿ ਮਾਨਹੁ ਸਾਚਾ ਇਹੈ ਸੁਆਉ॥੧॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਦਾਤਾ ਏਕਸ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਉ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੀ ਸਰਣਾਈ ਦੇਤ ਸਗਲ ਅਪਿਆਉ॥੨॥੫੩॥੭੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਜਿਹਵੇ-ਜੀਭ। ਰਤਨ ਧਨੁ-ਕੀਮਤੀ ਧਨ। ਸੰਚਹੁ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਬਿਭੂਤ-ਧਨ-ਪਦਾਰਥ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਸੁਆਉ-ਮਨੋਰਥ। ਅਪਿਆਉ-ਭੋਜਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਪਨੁ	-ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜਿ	ਹਵੇ	SS	ਅੰ	S	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਗੁ	ਣ	ਹ	ਰਿ	ਗਾ	S	ਉS	SS
ਰ	ਸਨੁ	-ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਹ	Sਰਿ	SS	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	ਲਿ	ਕ	ਥਾ	ਸੁ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	S
ਨ	ਸੰਰੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਨੁ	-	ਮ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਉ	ਚਰ	ਹੁS	ਪ੍ਰ	S	ਭ	S	ਕੋ	S	S	S	ਨਾ	SS	ਉS	SS
X			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਨੁ	-ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	sਮ	ss	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਰ	ਤਨ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	s	ਚ	ਹੁ
ਰੰ	ਮੰਰੰ	-ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਮ	sਨਿ	ss	ਤ	s	ਨਿ	s	ਲਾ	s	ਵ	ਹੁ	ਭਾs	ss	ਉਸ	ss
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਮਰਸਰ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਨੁ ਪਮਰਮ ਨਸੰਰੰਮੰ
ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ

2) ਰਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਮਪ ਮਪਮਰ ਪਨੁਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਨਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ
ਪਨੁਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਮ ਰਮਰਸ ਸਰਨੁਸ

3) ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਰਮਰਸ ਪਨਪਨ ਸੰਨੁਪਪ ਮਪਮਰ ਨਸੰਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਸੰਰੰ
ਮੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮ੍ਰਿਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੧੯)

ਫੀਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਸਾਦ।। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਗਾਈਐ ਅਹਿਨਿਸਿ ਪੂਰਨ ਨਾਦ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸਿਮਰਤ ਸਾਂਤਿ ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਮਿਟਿ ਜਾਹਿ ਸਗਲ ਬਿਖਾਦ।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਾਭੁ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਈਐ ਘਰਿ ਲੈ ਆਵਹੁ ਲਾਦਿ।।੧।। ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਊਚ ਤੇ ਊਚੋ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਮਰਜਾਦ।। ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਨਾਨਕ ਮਹਿਮਾ ਪੇਖਿ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦ।।੨।।੫੫।।੭੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਫੀਕੇ-ਬੇ-ਸੁਆਦੇ। ਸਾਦ-ਸੁਆਦ। ਅਹਿ-ਦਿਨ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਪੂਰਨ ਨਾਦ-ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵੱਜਣਗੇ। ਬਿਖਾਦ-ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼। ਲਾਦਿ-ਲੱਦ ਕੇ। ਮਰਜਾਦ-ਮਰਯਾਦਾ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਬਿਸਮਾਦ-ਹੈਰਾਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਰ	ਸਰ	ਨੁਸ	ਸ
ਫੀs	ਕੇ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾs	ਮ	ਬਿਨੁ	ਸਾs	ਦ
ਰ	ਸਸ	ਰਰ	ਮਮ	ਪਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ-	ਪ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਰਸੁ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਗਾ	ਈs	ਐ

ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਨੁ-	ਸ
ਅ	ਹਿ	ਨਿ	S	ਸਿ	ਧੂS	ਰ	ਨ	ਨਾS	ਦ
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ	ਮਂਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ
ਸਿਮ	ਰਤ	ਸਾਂ	S	ਤਿ	ਮਹਾ	Sਸੁ	Sਖੁ	ਪਾਈ	ਐ
ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਮਿ	ਟਿ	ਜਾ	S	ਹਿ	ਸਗ	ਲਬਿ	ਖਾS	ਦS	S
x		2			3				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸਂਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ
2) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸਪਨ ਸਂਪਨਸਂ ਪਨਸਂਰਂ ਸਂਨੁਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ
3) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸਂਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸਂਰਂਸਂਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ

1) | ਰਮ ਰਰ ਮਰ ਰਮ ਰ | ਇਹ $4\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
| ਹਰਿ ਕੇਹ ਰਿਕੇ ਹਰਿ ਕੇ | ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਨੁਸ ਰਮ ਰਨੁ ਸਰ ਮਰ ਨੁਸ ਰਮ ਰ | ਇਹ $7\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ
| ਨਾਮ ਬਿS ਨੁਨਾ ਮਬਿ Sਨੁ ਨਾਮ ਬਿS ਨੁ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਸਾਰੰਗ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਊ ਜੀ ਕੀ।।) (੧੨੫੨-੫੩)

ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ।। ਦਰਸਨ ਨਿਮਖ ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗ੍ਰਿਹ ਕੂਪ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ।। ਏਕ ਸਮੈ ਮੋ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੋ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ।।੧।। ਮੈ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੇ ਦਾਸ।। ਨਾਮਦੇਵ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੋ ਤਾ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਾਸ।।੨।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਨਿੰਨ-ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ-ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਤਾਪ। ਮੋਚਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪਰਸਤ-(ਚਰਨ) ਛੋਹਿਆਂ। ਗ੍ਰਿਹ ਕੂਪ-ਘਰ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਰੂਪ ਖੂਹ। ਬਾਂਧੀ- ਮੋਹ ਦੀ ਗੰਢ। ਗਹਿ-ਫੜ ਕੇ। ਫੁਨਿ-ਮੁੜ। ਜਬਾਬੁ-ਨਾਂਹ ਨੁੱਕਰ। ਗੁਨ ਬੰਧ-ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ। ਜੀਵਨਿ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਪ੍ਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ $10\frac{1}{2}$ - ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	$10\frac{1}{2}$
ਰ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਦਾ	ਸ	ਅ	ਨਿੰਨ	ਮੇS	ਰੋ	ਨਿS	ਜਰੂ	SS	ਪS	S
ਰਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਰਮ	ਪ
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਾS	ਪ	ਤ੍ਰਈ	ਮੋਚ	ਨ

ਮਮ	ਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਰ	ਸ
ਪਰ	ਸ	ਤS	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਕਰ	ਤ	ਗ੍ਰਿਹ	ਕੂS	ਪ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਸੰ
ਮੇ	S	ਰੀS	ਬਾਂS	S	ਧੀ	ਭਗ	ਤੁ	ਛ	ਛਾS	ਵੈ
ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ-	ਸ
ਬਾਂS	S	ਧੈ	ਭਗ	ਤੁ	ਨ	ਛੂS	ਟੈ	ਮੇ	ਹਿS	S
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਰਮ ਰਮਰਸ ਰਮਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਮਪਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸ

2) ਮਮਰਮ ਰਸਪਪ ਮਪਮਰ ਨੁਨੁਪਨੁ ਪਮਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਨੁਨੁਪਨੁ ਪਮਪਪ ਮਪਮਰ ਮਮਰਮ ਰਸ

3) ਨੁਸਰਸ ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਮਰ ਸਮ ਰਸ ਮਰ ਸ / ਨਿਜ Sਨਿ ਜS ਨਿਜS | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਮਪ ਮਰ ਸਮ ਪਮ ਰਸ ਮਪ ਮਰ ਸ / ਨਿਜ ਕੂS ਪਨਿ ਜਰੂ Sਪ ਨਿਜ ਕੂS ਪ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੈ।

3) ਆਖਰੀ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ ਪੜਤਾਲ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥(੧੨੦੦-੧੨੦੧) ਜਪਿ ਮਨ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸਰੋ ਜਗਜੀਵਨੋ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਟੇਕ ਸਭ ਦਿਨਸੁ ਸਭ ਰਾਤਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਉਪਮਾ ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸੁਕ ਨਾਰਦ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਵ ਗੁਨ ਸੁਆਮੀ ਗਨਿਨ ਨ ਜਾਤਿ॥ ਤੂ ਹਰਿ ਬੇਅੰਤੁ ਤੂ ਹਰਿ ਬੇਅੰਤੁ ਤੂ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ਆਪਨੀ ਭਾਂਤਿ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਹਰਿ ਨਿਕਟ ਹੀ ਬਸਤੇ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਭਗਾਤ॥ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰਲਿ ਮਿਲੇ ਜੈਸੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਲਲੈ ਸਲਲ ਮਿਲਾਤਿ॥੨॥੧॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਜਗੰਨਾਥ- ਜਗਤ ਦਾ ਖ਼ਸਮ। ਜਗਜੀਵਨੋ- ਜਗਤ ਦਾ ਜੀਵਨ। ਸਿਉ-ਨਾਲ। ਟੇਕ-ਆਸਰਾ। ਸੁਕ-ਸੁਕਦੇਵ ਰਿਸ਼ੀ। ਤਵ-ਤੇਰੇ। ਗਨਿਨ ਨ ਜਾਤਿ- ਗਿਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਂਤਿ-ਕਿਸਮ, ਤਰੀਕਾ। ਬਸਤੇ-ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਭਗਾਤ-ਭਗਤ। ਸਲਲ-ਪਾਣੀ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਰ	ਮ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਜ	ਪਿ	ਮਨ	ਜਗੰ	ਨਾਥ	ਜ	ਗ	ਦੀS	ਸS	ਰੋS

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਨੁਸ	ਰਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਨੁਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਮ	-ਪ
ਜਗ	ਜੀਵ	ਨੇਮ	ਨਮੇ	ਹਨ	ਸਿ	ੳ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿਲਾ	Sਗੀ
ਨਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਪਪ	ਮਰ	-ਸ
ਮੇS	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਟੇਕ	ਸਭ	ਦਿਨ	ਸੁਸ	ਭਰਾ	Sਤਿ
x		2			0		3		

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸੰ	ਰੰਨ	-ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰਰ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਰਮ	ਰ	ਸ	ਨੁਸ
ਹ	ਰਿਕੀSS		ਉਪ	ਮਾ	ਅਨਿ	ਕ	ਅਨਿ	ਕ	ਅਨਿ	ਕ	ਗੁS	ਨ	ਗਾ	ਵਤ
ਰ	ਮਰ	ਰਰ	ਮਮ	ਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੁ	ਕਨਾ	ਰਦ	ਬ੍ਰਹ	ਮਾ	ਦਿਕ	ਤਵ	ਗੁ	ਨ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਗਨਿ	ਨਨ	ਜਾ	ਤਿ
ਰੰ	ਮੰਰੰ	-ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ
ਤੂ	Sਹ	Sਰਿ	ਬੇ	ਅੰਤੁ	ਤੂ	ਹਰਿ	ਬੇ	ਅੰਤੁ	ਤੂ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	S
ਮ	ਪਨੁ	-ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤੂ	Sਆ	Sਪੇ	ਹੀ	S	ਜਾ	ਨਹਿ	ਆ	ਪ	ਨੀ	S	ਭਾਂS	SS	ਤਿS	SS
x			2				3				4		5	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਰਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਕੈ	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	ਹਰਿ	ਨਿ	ਕ	ਟ	ਹੀ	ਬ	ਸ	ਤੇ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
ਤੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਜ	ਨ	ਸਾ	ਧੂ	ਹ	ਰਿ	ਭ	ਗਾ	S	ਤ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਤੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਜ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਮਿ	ੳ	ਰ	ਲਿ	ਮਿ	ਲੇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਰਰ	ਰ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜੇ	ਸੇ	ਜ	ਨ	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਸਲ	ਲੇ	ਸਲ	ਲ	ਮਿ	ਲਾ	ਤਿS	SS
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ।। (੧੨੦੨)

ਜਪਿ ਮਨ ਗੋਵਿੰਦੁ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਅਬਿਨਾਸੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਸੋ ਪੀਐ ਜਿਸੁ ਰਾਮੁ ਪਿਆਸੀ।। ਹਰਿ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਦਇਆ ਕਰਿ ਮੇਲੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸੋ ਜਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਚਖਾਸੀ।।੧।। ਜੋ ਜਨ ਸੇਵਹਿ ਸਦ ਸਦਾ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰੇ, ਤਿਨ ਕਾ ਸਭੁ ਦੂਖੁ ਭਰਮੁ ਭਉ ਜਾਸੀ।। ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਮੁ ਲਏ ਤਾਂ ਜੀਵੈ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ ਜਲਿ ਪੀਐ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੀ।।੨।।੫।।੧੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਅਬਿਨਾਸੀ-ਨਾਸ-ਰਹਿਤ। ਚਖਾਸੀ-ਚੱਖੇਗਾ। ਸੇਵਹਿ-ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ। ਜਾਸੀ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ-ਪਪੀਹਾ। ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੀ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਰਰ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰਰ	ਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ
ਜਪਿ	ਮਨ	ਗੋ	ਵਿੰ	ਦੁ	ਹਰਿ	ਗੋ	ਵਿੰS	ਦੁ	ਗੁਣੀ	ਨਿS	ਧਾS	ਨੁS
ਨੁਨੁ	ਨੁਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਰ	ਸਸ	ਨੁਨੁ	ਸਸ
ਸਭ	ਸ੍ਰਿ	ਸਟਿ	ਕਾ	ਪ੍ਰਭੋ	ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਹਰਿ	ਬੋਲਿ	ਹਰਿ	ਪੁਰਖੁ	ਅਬਿ	ਨਾਸੀ
x					2				3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ
ਨ	-	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-
ਸੋ	S	S	ਪੀ	S	ਐ	ਜਿ	ਸੁ	ਰਾ	ਮੁ	ਪਿ	ਆ	ਸੀ	S
ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ
ਹਰਿ	ਆ	ਪਿ	ਦਇ	ਆ	ਲੁ	ਦਇ	ਆ	ਕਰਿ	ਮੇ	ਲੈ	ਜਿਸੁ	ਸਤਿ	ਗੁਰੂ
ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਸੋ	ਜ	ਨੁ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਅੰ	S	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਨਾ	ਮੁਚ	ਖਾ	ਸੀ
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	S	ਜ	ਨ	ਸੇ	ਵਹਿ	ਸ	ਦ	ਸ	ਦਾ	ਮੇ	ਰਾ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਤਿ	ਨ	ਕਾ	S	ਸ	ਭੁ	ਦੂ	ਖੁ	ਭ	ਰ	ਮੁ	ਭਉ	ਜਾ	S	ਸੀ	S

ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂਰਂ	ਮਂ	-	ਰਂ	-	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	-	ਸਂ	-
ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਲ	ਏ	ਤਾਂ	S	ਜੀ	S	ਵੈ	S
ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜਿ	S	ਉ	S	ਚਾ	S	ਤ੍ਰਿ	ਕੁ	ਜ	ਲ	ਪੀ	ਐ	ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤਾ	ਸੀ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜੈ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਵਿੰਦੁ' ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੦੨)

ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ॥ ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਭਤੁ ਜਗੇ॥ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅਗੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਭਿ ਭਗੇ॥੨॥੬॥੧੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਮਤ-ਵਿਆਪਕ। ਰਵਿ ਰਹਿਆ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਰਬਗੇ-ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਜਗੇ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਅੰਗੁ-ਪੱਖ। ਗਏ ਭਗੇ-ਭੱਜ ਗਏ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਰ	ਮਰ	-ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਰ	ਸ
ਜ	ਪਿਮ	Sਨ	ਸਿ	ਰੀ	ਰਾ	ਮੁ	ਰਾ	ਮਰ	ਮਤ	ਰਾਮੁ	ਸਤਿ	ਸਤਿ	ਰਾS	ਮੁ
ਮ	ਪਨੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁਪ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਬੋ	Sਲ	ਹੁS	ਭਈ	ਆ	ਸਦ	ਰਾਮ	ਰਾਮੁ	ਰਾਮੁ	ਰਵਿ	ਰਹਿਆ	ਸS	ਰS	ਬS	ਗੇS
x			2				3				4			

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਮੁ	ਆ	ਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਆ	ਪੇ	ਸ	S	ਭੁ	ਕ	ਰ	ਤਾ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਰਾ	ਮੁ	ਆ	ਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਆ	ਪਿ	ਸ	ਭ	ਤੁ	ਜ	ਗੋ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ
ਜਿ	ਸੁ	ਆ	ਪਿ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ਮੇਰਾ	ਰਾ	ਮ	ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਰਾਇ
ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਰ	-	ਸ
ਸੋ	S	ਜ	ਨੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਲਿ	S	ਵ	ਲਾ	S	ਗੋ
x		0		2		3		4			5		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	S	ਉਪ	ਮਾ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	S	ਤ	ਹੁ
ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਜੋ	ਭਗ	ਤਜ	ਨਾਂਕੀ	ਪ	ਤਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਵਿ	ਚਿ	ਕਲਿ	ਜੁਗ	ਅ	S	ਗੋ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਾ	S	ਅੰ	ਗੁ	ਕੀ	ਆ	ਮੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਦੁ	ਸ	ਮ	ਨ	ਦੂ	S	ਖ	S	ਗ	ਏ	ਸ	ਭਿ	ਭS	SS	ਗੋS	SS
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 12ਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੬ ਪੜਤਾਲ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੨੯)

ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ।। ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ।। ਦੇਖੁ ਰੀ ਬੀਚਾਰ।। ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇ ਮਹਲੁ ਪਾਇ।। ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੰਗ ਕਰਤੀ ਮਹਾ ਕੇਲ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸੁਪਨ ਰੀ ਸੰਸਾਰੁ।। ਮਿਥਨੀ ਬਿਸਥਾਰੁ।। ਸਖੀ ਕਾਇ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਿਦੈ ਮੇਲ।।੧।। ਸਰਬ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੁ।। ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਰੀ ਦਇਆਰੁ।। ਕਾਂਏਂ ਆਨ ਆਨ ਰੁਚੀਐ।। ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਖਚੀਐ।। ਜਉ ਸਾਧਸੰਗ ਪਾਏ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਏ।। ਅਬ ਰਹੇ ਜਮਹਿ ਮੇਲ।।੨।।੧।।੧੩੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ-ਹੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ! ਰੰਗ ਕਰਤੀ-ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ। ਕੇਲ-ਆਨੰਦ। ਮਿਥਨੀ-ਨਾਸਵੰਤ। ਮੋਹਿਲੀ-ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਹੈਂ। ਦਇਆਰੁ-ਦਇਆਲ। ਕਾਂਏਂ-ਕਿਉਂ? ਰੁਚੀਐ-ਪ੍ਰੀਤ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਚੀਐ-ਮਸਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਹੇ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਮਹਿ ਮੇਲ-ਜਮਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਸੁ	ਭ	ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ਲਿ	ਗੁ	ਨ	ਅ	ਮੋ	ਲ
ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਰ	ਰਮ	ਰ	ਸ
ਕਿੰ	ਕ	ਰੀ	ਬਿ	ਕਾ	ਰ	ਦੇ	ਖੁ	ਰੀ	ਬੀS	ਚਾ	ਰ
ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੁ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਮਹ	ਲੁ	ਪਾ	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਰਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਰੰ	ਗ	ਕਰ	ਤੀ	ਮ	ਹਾ	ਕੇ	ਲ
x		0		2		0		3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸੁ	ਪ	ਨ	ਰੀ	S	S	ਸੰ	ਸਾ	S	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮਿ	ਥ	ਨੀ	S	ਬਿ	ਸ	ਥਾ	S	S	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸ	ਖੀ	ਕਾ	ਇ	ਮੋ	ਹਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਲੀ	S
ਸੰਸੰ	-	ਨੁਨੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਿਅ	S	ਪ੍ਰੀ	S	ਤਿ	S	ਰਿ	ਦੈ	ਮੇ	ਲ
x		0		2		3		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	ਰੀ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਪਿਆ	ਰੁ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸ	ਦਾ	ਰੀ	ਦਇ	ਆ	ਰੁ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਕਾਂ	ਏਂ	ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁਚੀ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਖਚੀ	ਐ
ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਜਉ	S	ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਪਾ	ਏ	ਕ	ਹੁ	ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਏ
ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰਰ	ਮ	ਰ	ਸ	-	ਨ੍	ਸ
ਅ	S	ਬ	S	ਰ	S	ਹੇ	S	ਜ	ਮਹਿ	S	S	ਮੇ	S	ਲ	S

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਨ੍ਸਰਮ ਰਸਨ੍ਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨ੍ਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨ੍ਸਰਮ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਸ

2) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਸ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਸ

3) ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਮਪਪਮ ਪਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਸ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਰੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨ੍ਸ

1) | ਮ ਰ ਮ ਪਪ | ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ
| ਸੁ ਭ ਬ ਚਨ | ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੯-੩੦)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਾਪਿ ਰਮਤ ਰਾਮ ਸਹਾਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤਨ ਕੈ ਚਰਨ ਲਾਗੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਤਿਆਗੇ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਲਬਧਿ ਅਪਨੀ ਪਾਈ।੧॥ ਬਿਨਸੇ ਭ੍ਰਮ ਮੋਹ ਅੰਧ ਟੂਟੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਪੂਰਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਠਾਕੁਰ ਨਹ ਕੋਊ ਬੈਰਾਈ॥ ਸੁਆਮੀ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੋਖ ਗਏ ਸੰਤਨ ਕੈ ਚਰਨ ਲਾਗਿ ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਗਾਈ॥੨॥੩॥੧੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਮਤ-ਜਪਦਿਆਂ। ਲਬਧਿ-ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਸਾਂ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਧ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ, ਫਾਹੀਆਂ। ਪੂਰਨ-ਵਿਆਪਕ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਦਇਆਵਾਨ। ਦੋਖ-ਪਾਪ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨ੍	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਜਾ	ਪਿ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ਮ	ਸ	ਹਾ	ਈ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਜਾ	ਪਿ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ਮS	ਸS	ਹਾS	ਈS
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ਚਰ	ਨ	ਲਾ	ਗੇ	ਕਾ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ਧ	ਲੋ	ਭ	ਤਿਆਗੇ	
ਰੰਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ
ਗੁਰ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਭਏ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਲ	ਲ	ਬ	ਧਿ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਪਾ	ਈ
x				2				0				3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪਪ	ਨ਼	ਪਪ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਬਿਨ	ਸੇ	ਭ੍ਰਮ	ਮੋਹ	ਅੰ	ਧ	ਟੂ	ਟੇ	ਮਾ	ਇ	ਆ	ਕੇ	ਬੰ	ਧ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਬ	ਤ੍ਰ	ਠਾ	ਕੁਰ	ਨਹ	ਕੋ	ਊ	ਬੈ	ਰਾ	ਈ
ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਸੁਆਮੀ		ਸੁ	ਪ੍ਰ	ਸੰਨ	ਭਏ	ਜਨ	ਮ	ਮਰ	ਨ	ਦੋ	ਖ	ਗ	ਏ
ਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਤਨ	ਕੈ	ਚ	ਰ	ਨ	ਲਾ	ਗਿ	ਨਾ	ਨਕ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਈ
x		2		0		3		0		4		0	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੩੦)

ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਮੁਖਹੁ ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਮਨਿ ਧਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨਨ ਭਗਤਿ ਕਰਨ ਅਨਿਕ ਪਾਤਿਕ ਪੁਨਹਚਰਨ॥ ਸਰਨ ਪਰਨ ਸਾਧੂ ਆਨ ਬਾਨਿ ਬਿਸਾਰੇ॥੧॥ ਹਰਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨੀਤ ਨੀਤਿ ਪਾਵਨਾ ਮਹਿ ਮਹਾ ਪੁਨੀਤ॥ ਸੇਵਕ ਭੈ ਦੂਰਿ ਕਰਨ ਕਲਿਮਲ ਦੋਖ ਜਾਰੇ॥ ਕਹਤ ਮੁਕਤ ਸੁਨਤ ਮੁਕਤ ਰਹਤ ਜਨਮ ਰਹਤੇ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਾਰ ਭੂਤ ਨਾਨਕ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੇ॥੨॥੪॥੧੩੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਾਰੇ-ਧਾਰ, ਵਸਾਈ ਰਖ। ਸ੍ਰਵਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਪਾਤਿਕ-ਪਾਪ। ਪੁਨਹਚਰਨ-ਪਛਤਾਵੇ-ਮਾਤ੍ਰ ਧਾਰਮਕ ਕਰਮ। ਬਾਨਿ-ਆਦਤ। ਨੀਤ ਨੀਤਿ-ਸਦਾ ਸਦਾ। ਕਲਿਮਲ-ਪਾਪ। ਦੋਖ-ਪਾਪ। ਜਾਰੇ-ਸਾੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਤ-ਰਹਿਣੀ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲੇ, ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਸਾਰ ਭੂਤ-ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਦਾਰਥ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਰ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸਸ	ਨ਼	-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਹਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਮੁ	ਖਹੁ	ਬੋ	S	ਲਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ	S	ਮ	ਨਿ	ਧਾS	SS	ਰੇS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸ੍ਰ	ਵਨ	ਸੁ	ਨ	ਨ	ਭ	ਗਤਿ	ਕ	ਰ	ਨ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ
ਅ	ਨਿਕ	ਪਾ	ਤਿ	ਕ	ਪੁ	ਨਹ	ਚ	ਰ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨ਼ਨ਼	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਰਰ	ਮਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਸਰ	ਨਪ	ਰਨ	ਸਾ	ਧੂ	ਆਨ	ਬਾਨਿ	ਬਿ	ਸਾ	ਰੇ
x		2			0		3		

SIKHBOOKCLUB.COM

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	S	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਨੀ	ਤ	ਨੀ	ਤਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਪਾ	ਵ	ਨਾ	S	ਮ	ਹਿ	ਮ	ਹਾ	ਪੁ	ਨੀ	S	ਤ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	–	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੇ	S	ਵ	ਕ	ਭੈ	S	ਦੂ	S	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਨ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼	–	ਪ	–
ਕ	ਲਿ	ਮ	ਲ	ਦੋ	ਖ	ਜਾ	S	ਰੇ	S	S	S
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਹ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨ਼	ਮ	–	ਪ	–
ਰ	ਹ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮ	ਰ	ਹ	ਤੇ	S	S	S
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਰ	ਪਪ	ਮਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਸਾ	ਰ	ਭੂ	ਤ	ਨਾ	ਨਕ	ਤਤੁ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੇ
x		0		2		0		3		4	

 www.sikhbookclub.com

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | -ਮ | -ਰ | ਮ- | ਰਮ | -ਰ |
| ਸਹ | Sਰਿ | ਹS | ਰਿਹ | Sਰਿ |
ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੇ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮ: ੫।। (੧੨੩੧)

ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ ਚੰਦ੍ ਸੂਰ ਮੋਹੇ।। ਉਪਜਤਾ ਬਿਕਾਰ ਦੁੰਦਰ, ਨਉਪਰੀ ਝੁਨੰਤਕਾਰ ਸੁੰਦਰ, ਅਨਿਗ ਭਾਉ ਕਰਤ ਫਿਰਤ, ਬਿਨੁ ਗੋਪਾਲ ਧੋਹੇ।। ਰਹਾਉ।। ਤੀਨਿ ਭਉਨੇ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ, ਕਾਚ ਕਰਮਿ ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ, ਉਨਮਤ ਅੰਧ ਧੰਧ ਰਚਿਤ ਜੈਸੇ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਹੋਹੇ।।੧।। ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਦਾਸ, ਕਾਟਿ ਦੀਨੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ, ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਜਾ ਕੇ, ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਓਹੇ ।।੨।।੧੦।।੧੩੯।। ੩।।੧੩।।੧੫੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੇਲ-ਰੋਜ-ਤਮਾਸ਼ੇ।ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ। ਮੇਲ-ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਸੂਰ-ਸੂਰਜ। ਉਪਜਤਾ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੰਦਰ-ਖਰੂਦੀ, ਝਗੜਾਲੂ। ਨਉਪਰੀ-ਝਾਂਜਰਾਂ। ਝੁਨੰਤਕਾਰ-ਛਣਕਾਰ। ਅਨਿਗ-ਅਨੇਕਾਂ। ਧੋਹੇ-ਠੱਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਉਨੇ-ਭਵਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ- ਚੰਬੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਚ ਕਰਮਿ-ਕੱਚੇ ਕਰਮ ਨਾਲ। ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ-ਸਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਉਨਮਤ-ਮਸਤ। ਅੰਧ-ਅੰਨ੍ਹੇ। ਧੰਧ ਰਚਿਤ-ਧੰਧਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਇ। ਹੋਹੇ-ਧੱਕੇ। ਫਾਸ-ਫਾਹੀ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਕ	ਰ	ਤ	ਕੇ	S	ਲ	ਬਿ	S	ਖੈ	S	ਮੇ	S	ਲ	S
ਰ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਚੰ	S	ਦ੍	ਸੂ	S	ਰ	ਮੋ	S	S	S	ਹੇ	SS	SS	SS
ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਉ	ਪ	ਜ	ਤਾ	S	S	ਬਿ	ਕਾ	S	ਰ	ਦੁੰ	S	ਦ	ਰ
ਮਮ	-	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਉ	S	ਪ	ਰੀ	S	S	ਝੁ	ਨੰ	ਤ	ਕਾ	ਰ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਗ	ਭਾ	S	ਉ	ਕ	S	ਰ	ਤ	ਫਿ	S	ਰ	ਤ
ਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਬਿ	S	ਨੁ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਧੋ	S	S	S	ਹੇS	SS	SS	SS
x		2		0		3		0		4		0	

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	–	ਰੰ	ਨਨ	–	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਤੀ	S	ਨਿ	ਭਉ	S	ਨੇ	ਲ	ਪ	ਟਾ	ਇ	ਰ	ਹੀ
ਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ	–
ਕਾ	S	ਢ	ਕ	ਰ	ਮਿ	ਨ	ਜਾ	ਤ	ਸ	ਹੀ	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਨ	ਮ	ਤ	ਅੰ	ਧ	ਧੰ	S	ਧ	ਰ	ਚਿ	ਤ
ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਜੇ	S	ਸੇ	ਮ	ਹਾ	S	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਹੋ	ਹੇ	S
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ
ਉ	ਧ	ਰੇ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਤ	ਦਾ	ਸ	ਕਾ	ਟਿ	ਦੀ	ਨੀ	ਜਮ	ਕੀ	ਫਾ	ਸ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪਪ	ਪਨੁ	ਧਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਪ	ਤਿਤ	ਪਾ	ਵਨ	ਨਾ	ਮੁ	ਜਾ	ਕੇ	ਸਿ	ਮਰਿ	ਨਾ	ਨਕ	ਓS	SS	ਹੋS	SS
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕੇਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ।। ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੫੩)

ਤੈ ਨਰ ਕਿਆ ਪੁਰਾਨੁ ਸੁਨਿ ਕੀਨਾ।। ਅਨਪਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਉਪਜੀ ਭੂਖੈ ਦਾਨੁ ਨ ਦੀਨਾ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਕਾਮੁ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਕ੍ਰੋਧੁ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਲੋਭੁ ਨ ਛੂਟਿਓ ਦੇਵਾ।। ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਮੁਖ ਤੇ ਨਹੀ ਛੂਟੀ ਨਿਫਲ ਭਈ ਸਭ ਸੇਵਾ।।੧।। ਬਾਟ ਪਾਰਿ ਘਰੁ ਮੂਸਿ ਬਿਰਾਨੋ ਪੇਟੁ ਭਰੈ ਅਪ੍ਰਾਧੀ।। ਜਿਹਿ ਪਰਲੋਕ ਜਾਇ ਅਪਕੀਰਤਿ ਸੋਈ ਅਬਿਦਿਆ ਸਾਧੀ।।੨।। ਹਿੰਸਾ ਤਉ ਮਨ ਤੇ ਨਹੀ ਛੂਟੀ ਜੀਅ ਦਇਆ ਨਹੀ ਪਾਲੀ।। ਪਰਮਾਨੰਦ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ, ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਨ ਚਾਲੀ।।੩।।੧।।੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੈ ਕਿਆ ਕੀਨਾ-ਤੂੰ ਕੀਹ ਕੀਤਾ? ਪਾਵਨੀ-ਨਾਸਵੰਤ। ਅਨਪਾਵਨੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ। ਛੂਟਿਓ-ਮੁੱਕਿਆ। ਨਿਫਲ-ਵਿਅਰਥ। ਬਾਟ-ਰਸਤਾ। ਬਾਟ ਪਾਰਿ-ਡਾਕੇ ਮਾਰ ਕੇ। ਮੂਸਿ-ਠੱਗ ਕੇ। ਬਿਰਾਨੋ-ਬਿਗਾਨਾ। ਅਪਕੀਰਤਿ-ਬਦਨਾਮੀ। ਅਬਿਦਿਆ-ਅਗਿਆਨਤਾ। ਹਿੰਸਾ-ਨਿਰਦਇਤਾ। ਪੁਨੀਤ-ਪਵਿੱਤਰ। ਚਾਲੀ-ਚਲਾਈਆਂ, ਛੇੜੀਆਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਰ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਤੈ	ਨ	ਰ	ਕਿS	ਆ	S	ਪੂਰਾ	ਨੁਸੁ	Sਨਿ	ਕੀS	ਨਾ
ਰ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਰ	ਸ	ਨਸਂ	ਨੁਪ	ਨੁਪ	ਰਮ	ਪ
ਅ	ਨ	S	ਪਾS	ਵ	ਨੀ	ਭਗ	ਤਿਨ	Sਹੀ	ਉਪ	ਜੀ
ਮ	ਪ	ਨਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਭੂ	S	ਖੇS	ਦਾ	ਨੁ	ਨ	ਦੀS	Sਨਾ	SS	SS	S
X		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂਨ	ਸਂਸਂ	ਪਨ	ਸਂ
ਕਾ	ਮੁ	ਨ	ਬਿਸ	ਰਿ	ਓ	ਕ੍ਰੋਧੁ	ਨਬਿ	ਸਰਿ	ਓS	S
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਨ	ਸਂ-	ਪਨੁ	ਪ
ਲੋ	ਭੁ	ਨS	ਛੂ	ਟਿ	ਓ	ਦੇS	Sਵਾ	SS	SS	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਨਸਂ	ਸਂਰਂ	ਰਂਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ
ਪ	ਰ	ਨਿੰ	ਦਾ	S	S	ਮੁਖ	ਤੇਨ	ਹੀS	ਛੂS	ਟੀ
ਨਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਨਿਵ	ਲS	SS	ਭ	ਈ	S	ਸS	ਭਸੇ	SS	ਵਾS	S
X		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
ਬਾ	ਟ	ਪਾ	Sਰਿ	ਘ	ਰੁ	ਮੂ	ਸਿ	ਬਿ	ਰਾ	S	ਨੇ
ਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਪੇ	S	ਟੂ	ਭ	ਰੈ	S	ਅ	ਪ੍ਰਾ	S	ਧੀ	S	S
ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਜਿ	ਹਿ	ਪ	ਰ	ਲੋ	ਕ	ਜਾ	ਇ	ਅਪ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸੋ	ਈ	ਅ	ਖਿ	ਦਿ	ਆ	ਸਾ	S	S	ਧੀS	SS	SS
X		0		2		0		3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਹਿੰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ਛੂ	ऽ	ਟੀ	ऽ
ਰੰਰੰ	-	-	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-
ਜੀਅऽ	ऽ	ऽ		ਦਇ	ਆ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਪ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਮਿ	ਲਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਕ	ਥਾ	ऽ	ਪੂ	ਨੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਲੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਮਰ ਸਮ ਰਸ ਮਰ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
| ਪੂਰਾ ਨੁਪੂ ਰਾਨੁ ਪੂਰਾ ਨੁ |

2) | ਨੁਪ ਮਰ ਸਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਪ ਮਰ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ
| ਤੈਨ ਰਕਿ ਆਤੇ ਨਰ ਕਿਆ ਤੈਨ ਰਕਿ ਆ | ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) | ਮਪ ਮਰ ਸਨੁ ਸ | ਇਹ 3½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ
| ਪੂਰਾਨੁ ਸੁਨਿ ਕੀऽਨਾ | ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ) (੧੨੫੧)

ਸਲੋਕ ਮ:੫।। ਸਭੇ ਜੀਅ ਸਮਾਲਿ ਅਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰੁ।। ਅੰਨੁ ਪਾਣੀ ਮੁਚੁ ਉਪਾਇ ਦੁਖ ਦਾਲਦੁ ਭੰਨਿ ਤਰੁ।। ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਣੀ ਦਾਤਾਰਿ ਹੋਈ ਸਿਸਟਿ ਠਰੁ।। ਲੇਵਹੁ ਕੰਠਿ ਲਗਾਇ ਅਪਦਾ ਸਭ ਹਰੁ।। ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਫਲੁ ਘਰੁ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਾਲਿ-ਸੰਭਾਲ। ਮੁਚੁ-ਬਹੁਤ। ਦਾਲਦੁ-ਗਰੀਬੀ, ਦਲਿਦਰ। ਭੰਨਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਤਰੁ-ਤਾਰ ਲੈ। ਠਰੁ-ਠੰਢੀ। ਅਪਦਾ-ਮੁਸੀਬਤ। ਹਰੁ-ਦੂਰ ਕਰ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਨੁ	ਮ	-	ਪ
											ਸ	ऽ	ਭੇ	ऽ	ऽ
ਨਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਜੀਅ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਲਿ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪ	ऽ	ਣੀ
ਰ	ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ
ਮਿ	ਹ	ਰ	ऽ	ਕ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪ	ऽ	ਣੀ
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ					
ਮਿ	ਹ	ਰ	ऽ	ਕ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ऽ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	-
											ਅੰ	s	ਨੁ	s	s
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ
ਪਾ	s	ਣੀ	s	ਮੁ	s	ਞੁ	s	ਉ	ਪਾ	ਇ	ਦੂ	s	ਖ	s	s
ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਰ	ਸ					
ਦਾ	s	ਲ	ਦੂ	ਭੰ	s	ਨਿ	s	ਤ	s	ਰੁ					
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੦੩-੦੪)

ਮਾਈ ਧੀਰਿ ਰਹੀ ਪ੍ਰਿਅ ਬਹੁਤੁ ਬਿਰਾਗਿਓ।। ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਆਨੂਪ ਰੰਗ ਰੇ ਤਿਨ੍ ਸਿਉ ਰੁਚੈ ਨ ਲਾਗਿਓ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਿਅ ਮੁਖਿ ਟੇਰਉ ਨੀਂਦ ਪਲਕ ਨਹੀ ਜਾਗਿਓ।। ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਨਿਕ ਸੀਗਾਰ ਰੇ ਬਿਨੁ ਪਿਰ ਸਭੈ ਬਿਖੁ ਲਾਗਿਓ।।੧।। ਪੂਛਉ ਪੂਛਉ ਦੀਨ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਕੋਊ ਕਹੈ ਪ੍ਰਿਅ ਦੇਸਾਂਗਿਓ।। ਹੀਂਉ ਦੇਂਉ ਸਭੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਉ ਸੀਸੁ ਚਰਣ ਪਰਿ ਰਾਖਿਓ।।੨।। ਚਰਣ ਬੰਦਨਾ ਅਮੋਲ ਦਾਸਰੋ ਦੇਂਉ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਅਰਦਾਗਿਓ।। ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਵਹੁ ਨਿਮਖ ਦਰਸੁ ਪੇਖਾਗਿਓ।।੩।। ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਭਈ ਤਬ ਭੀਤਰਿ ਆਇਓ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਅਨਦਿਨੁ ਸੀਤਲਾਗਿਓ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਰਸਿ ਮੰਗਲ ਗਾਏ ਸਬਦੁ ਅਨਹਾਦੁ ਬਾਜਿਓ।।੪।੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਈ-ਹੇ ਮਾਂ। ਧੀਰਿ-ਧੀਰਜ। ਰਹੀ-ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਰਾਗਿਓ-ਵੈਰਾਗ। ਆਨੂਪ-ਸੋਹਣੇ। ਰੁਚੈ-ਪਿਆਰ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਟੇਰਉ-ਮੈਂ ਉਚਾਰਦੀ ਹਾਂ। ਕਜਰ-ਕੱਜਲ। ਬਸਤ੍ਰ-ਕੱਪੜੇ। ਸੀਗਾਰ-ਸਿੰਗਾਰ। ਬਿਖੁ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਹਿਰ। ਦੀਨ-ਨਿਮਾਣਾ। ਭਾਂਤਿ-ਤਰੀਕਾ। ਪ੍ਰਿਅ ਦੇਸਾਂਗਿਓ-ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਦੇਸ। ਹੀਂਉ-ਹਿਰਦਾ। ਬੰਦਨਾ-ਨਮਸਕਾਰ। ਅਰਦਾਗਿਓ-ਅਰਦਾਸ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਨਿਗਾਹ। ਪੇਖਾਗਿਓ-ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ। ਭੀਤਰਿ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਸੀਤਲਾਗਿਓ-ਸ਼ਾਂਤ। ਰਸਿ-ਸੁਆਦ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਮਾ	s	ਈ	ਧੀ	ਰਿ	ਰ	ਹੀ	ਪ੍ਰਿਅ	ਬਹੁ	ਤੁ	ਬਿ	ਰਾ	ਗਿ	ਓ
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਰ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਭਾਂ	s	ਤਿ	s	ਆ	ਨੂ	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਰੇ	s
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਨ੍ਹ	ਸਿਉ	ਰੁ	s	ਚੈ	s	ਨ	s	s	ਲਾ	ਗਿ	ਓ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪਪ	-	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰਸੰ	-
ਨਿ	ਸਿ	ਬਾ	ਸੁ	ਰ	ਪ੍ਰਿਅ	s	ਪ੍ਰਿਅ	ਮੁ	ਖਿ	ਟੇ	s	ਰਉ	s
ਰੰ	-	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨੀਂ	s	ਦ	ਪ	ਲ	ਕ	s	ਨ	ਹੀ	s	ਜਾ	ਗਿ	ਓ	s
x			2				0			3			

ਸਾਰੰਗ ਕਬੀਰ ਜੀਉ।। ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੫੩)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ।। ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨ ਕਾ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਆਗੇ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਂਧਹੁ ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ।। ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ ਕਾ ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ।।੧।। ਸਗਲ ਧਰਮ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਹੁ ਸਭ ਜਨ ਕਾ।। ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕਾ।।੨।।੧।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਬਨਿਤਾ-ਵਹੁਟੀ। ਹਿਤੁ-ਮੋਹ। ਫਨ-ਛਲ। ਤੁਲਹਾ-ਬੇੜਾ। ਬਿਸਾਸਾ-ਇਤਬਾਰ। ਭਾਂਡੇ-ਸਰੀਰ। ਠਨਕਾ-ਠੋਕਰ। ਬਾਂਛਹੁ-ਮੰਗੋ। ਪੰਖੇਰੂ-ਪੰਛੀ। ਬਨ-ਜੰਗਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ — ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਮਮ	ਰ	ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕਉ	S	ਨੁ	S	ਆ	ਗੇ	S	ਕਉ	S	ਕਿ	ਛੁ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰਸੰ	-
ਸ	ਹਾ	ਈ	ਮ	ਨ	ਕਾ	S	ਤੁ	ਲ	ਹਾ	ਬਾਂ	S	ਧਹੁ	S
ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	-	ਸ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਮਾ	S	ਤ	ਪਿ	S	ਤਾ	S	ਕਿ	ਆ	S	ਭ	ਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਮ	ਰ	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	-	ਨੁ	-	ਪ	-
ਭਾ	ਈ	ਸੁਤ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	S	ਧ	ਨ	S	ਕਾ	S	S	S
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹਿ	S	ਤੁ	ਲਾ	S	ਗੋ	S	ਕਿ	ਆ	S	ਭ	ਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਰ	-	ਨ਼	-	ਸ	-
ਸ	ਭ	S	ਫ	ਨ	ਕਾ	S	ਧ	ਨ	S	ਕਾ	S	S	S
X			2		3		X			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

1) ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ 2) ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ

3) ਨ਼ਸ ਰਮ ਰ- ਮਪ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ 4) ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ

ਵਾਰ ੩੭, ਪਉੜੀ ੨੯ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਅਕਿਰਤਿਘਣੁ ਹੈ ਭਿ ਨ ਹੋਆ ਹੋਵਣਿਹਾਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਹਰਾਮਖੋਰੁ ਹੋਰੁ ਨ ਕੋਈ ਅਵਗੁਣਿਆਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਨਿੰਦਕੁ ਨ ਕੋਇ ਗੁਰੁ ਨਿੰਦਾ ਸਿਰਿ ਬਜਰੁ ਭਾਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਬੇਮੁਖੁ ਨ ਕੋਇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹਤਿਆਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਕੋ ਦੁਸਟ ਨਾਹਿ ਨਿਰਵੈਰੈ ਸਿਉ ਵੈਰ ਵਿਕਾਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਵਿਸਾਹੁ ਧ੍ਰੋਹੁ ਬਗਲ ਸਮਾਧੀ ਮੀਨ ਅਹਾਰਾ। ਬਜਰੁ ਲੇਪੁ ਨ ਉਤਰੈ ਪਿੰਡੁ ਅਪਰਚੇ ਅਉਚਰਿ ਚਾਰਾ।। ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਦੁਬਾਜਰਾ ਤਜਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੁਰਮਤਿ ਹਿਤਕਾਰਾ।। ਨਾਉ ਮੁਰੀਦ ਨ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਾ।।੨੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਿਸਾਹੁ ਧ੍ਰੋਹੁ-ਵਿਸਾਹ ਘਾਤੀ। ਮੀਨ ਅਹਾਰਾ-ਮੱਛੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਅਪਰਚੇ-ਪ੍ਰੇਮਹੀਨ। ਅਉਚਰਿ ਚਾਰਾ-ਨ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ। ਦੁਬਾਜਰਾ-ਦੋ ਇਸ਼ਟ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ। ਹਿਤਕਾਰਾ- ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਮੈS	SS	S	ਜੇS	ਹਾ	ਨ	ਮੈ	S	S	ਜੇ	ਹਾ	ਨ
ਸਰ	ਨੁਨੁ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਅS	ਕਿਰ	ਤਿ	ਘ	ਣੁ	S	ਹ	ਰਾ	ਮ	ਖੇS	S	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਹੈ	ਭਿ	ਨ	ਹੋ	S	ਆ	ਹੋ	ਰੁ	ਨS	ਕੋ	S	ਈ
ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ
ਹੋ	ਵ	ਣਿ	ਹਾ	S	ਰਾ	ਅਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆ	S	ਰਾ
X			0			ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ
						ਹੋ	ਰੁ	ਨ	ਕੋ	S	ਈ
						ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
						ਅਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆS	SS	ਰਾS
						X			0		

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੯।। (੧੨੩੧-੩੨)

ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ।। ਬਿਖਿਆਸਕਤ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਭਾਇਓ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਨਿਓ ਨਹਿ ਕਾਨਨਿ ਪਰ ਦਾਰਾ ਲਪਟਾਇਓ।। ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਕਾਰਨਿ ਬਹੁ ਧਾਵਤ ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਸਮਝਾਇਓ।।੧।। ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪੁਨੀ ਕਰਨੀ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ।। ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਉਗਨ ਮੋ ਮਹਿ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਰਨਾਇਓ।।੨।।੪।।੩।।੧੩।।੧੩੯।।੪।।੧੫੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਖਿਆਸਕਤ-ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਕਾਨਨਿ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਪਰ ਦਾਰਾ-ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ। ਲਪਟਾਇਓ-ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਧਾਵਤ-ਦੌੜ ਭੱਜ ਕਰਦਾ। ਕਰਨੀ-ਆਚਰਨ। ਜਿਹ ਬਿਧਿ-ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪਨੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਰ	ਸ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ
ਮਨ	ਕਰਿ	ਕਬ	ਹੂਨ	ਹਰਿ	ਗੁਨ	ਗਾਇ	ਓ	ਗੁਰ	ਉਪ	ਦੇ	ਸੁ	ਸੁਨਿਓ	ਨਹਿ	ਕਾ	ਨਨਿ
ਨੁਸ	ਰ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਬਿਖਿ	ਆ	ਸਕ	ਤS	ਰਹਿਓ	ਨਿਸਿ	ਬਾ	ਸੁਰ	ਪਰ	ਦਾ	ਰਾS	SS	ਲਪ	ਟਾਇ	ਓ	S
ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰ	ਸ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ
ਕੀS	ਨੋS	ਅਪ	ਨੋS	ਭਾS	ਇS	ਓ	S	ਪਰ	ਦਾ	ਰਾS	S	ਲਪ	ਟਾਇ	ਓ	S
X				0				X				0			

www.sikhbookclub.com

ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ ਕੋ ਸੰਗੁ।। (੧੨੫੩)

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ- ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਬੇਮੁਖ। ਸੰਗੁ-ਸਾਥ।

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ' ਪੋਥੀ-ਨੌਂਵੀ ਪੋਥੀ ਪੰਨਾ ੧੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤੁਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਛਾ	S	ਡਿ	ਮ	S	ਨ	ਛਾS	S	ਡਿ	ਮ	S	ਨ
ਨ	ਸੰ	-	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਰੰ	ਰੰ	-	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਹ	ਰਿ	S	ਬਿ	ਮੁ	ਖਨ	ਹ	ਰਿ	S	ਬਿS	ਮੁ	ਖਨ
ਰਮ	ਪਮ	ਰ	ਨ਼	-	ਸ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਕੋS	SS	S	ਸੰ	S	ਗੁ	ਕੋ	S	S	ਸੰ	SS	ਗੁS
x			0			x			0		

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ) (੧੨੫੧)

ਪਉੜੀ। ਵਡਾ ਆਪਿ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ। ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸਿਆ ਅੰਤਰਿ ਸਾਂਤਿ ਆਈ। ਸਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਆਪੇ ਹੈ ਭਾਈ।। ਆਪਿ ਨਾਥੁ ਸਭ ਨਥੀਅਨੁ ਸਭ ਹੁਕਮਿ ਚਲਾਈ।। ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੋ ਕਰੇ ਸਭ ਚਲੈ ਰਜਾਈ।।੩੬।।੧।।ਸੁਧੁ

ਪਦ ਅਰਥ- ਅਗੰਮੁ-ਅਪਹੁੰਚ। ਵਿਗਸਿਆ-ਖਿੜ ਪਿਆ। ਅੰਤਰਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਵਰਤਦਾ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਨਥੀਅਨੁ-ਇੱਕ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਜਾਈ-ਉਸਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਸ	ਸ
ਵ	ਡਾ	ਆ	ਪਿਅ	ਗੰ	ਮੁ	ਹੈ	S	ਵ	ਡੀ	ਵ	ਡਿ	ਆ	S	ਈ	S
ਗੁਰ	ਸਬ	ਦੀ	ਵੇਖਿ	ਵਿਗ	Sਸਿ	ਆ	S	ਅੰ	ਤਰਿ	ਸਾਂ	ਤਿ	ਆ	S	ਈ	S
ਸਭੁ	ਆਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਵਰ	Sਤ	ਦਾ	S	ਆ	ਪੇ	ਹੈ	S	ਭਾ	S	ਈ	S
ਆ	ਪਿ	ਨਾਥੁ	ਸਭ	ਨ	ਥੀ	ਅ	ਨੁ	ਸ	ਭ	ਹੁਕ	ਮਿਚ	ਲਾ	S	ਈ	S
ਮ	ਪਪ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਭਾਵੈ	ਸੋ	S	ਕ	ਰੇ	ਸ	ਭ	ਚਲੈ	Sਰ	ਜਾ	ਈ	ਚ	ਲੈਰ
ਮ	ਰ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	-	ਸ	-								
ਜਾ	ਈ	ਚ	ਲੈਰ	ਜਾ	S	ਈ	S								
x				x				x				x			

੨੭-ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੦ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਕੋਮਲ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੯ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਰਾਗ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਰਬਾਰੀ ਢੰਗ ਹੋਤ ਹੈ ਮਿਯਾਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ'। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੭ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਰ ਮ, ਰ ਸ, ਨ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼, ਨ਼ ਧ਼, ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਪ ਗੁ, ਮ, ਰ ਸ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਲੋਗ ਮ ਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੮੮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ' ੧੨੧੦-੧੨੪੭ ਈ., ਪੰਡਿਤ ਦਮੋਦਰ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ', ਪੰਡਿਤ ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਵ ੧੬੬੦ ਈ. ਤੇ 'ਰਾਧਾ ਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੈਦ (ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸ੍ਰੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਤੋਂ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵ ਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਲਾਰੀ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਰਾਮਾਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰ ਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੫੫੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਾਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ' ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਗੌਲ ਮੇਲ ਜਨਕ ਤੋਂ ਮਲਹਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਕਠਿਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਮਲਾਰ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਘਟਨਾ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

 www.sikhbookclub.com

ਨੇ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਤੋਂ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਤਪਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਤਾਨਸੇਨ ਦਾ ਸਰੀਰ ਝੁਲਸਨ ਲਗ ਪਿਆ ਫਿਰ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ, ਬਾਰਸ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ। ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਮੌਸਮੀ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਬਰਖਾ ਰੁੱਤ ਭਾਵ ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੈਸੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਰੁਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸਵਰ ਮਧਿਅਮ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸ਼ੜਜ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੀ ਠੀਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ-ਪ, ਸੰਵਾਦੀ-ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੧੦ ਤੋਂ ੧ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਪ ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਮੀਆਂ ਮਲਹਾਰ ਅੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੌੜ ਮਲਾਰ, ਸੂਰ ਮਲਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲਾਰ, ਜੈਯੰਤ ਮਲਾਰ ਮੇਘ ਮਲਾਰ ਆਦਿ। ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੇ ਮਲਾਰ ਅੰਗ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਕਾਨੜਾ ਹੈ ਤੇ ਮ ਰ ਰ ਪ ਮਲਾਰ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਤ ਗੰਧਾਰ ਜੈਸਾ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦੋਲਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਸ ਨੁ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨੁ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੋਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ਼ ਪ਼ ਨੁ਼ ਧ਼ ਨੁ਼ ਨ਼ ਸ। ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਆਰੋਹ- ਸ ਮ ਰ - ਪ, ਗੁ - ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਮ ਰ ਪ ਨੁ - ਧ, ਨ - ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਮਲਾਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕਿ 'ਸੋਰਠਿ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰੀ ਧੁਨੀਂ'। ਸੋਰਠ, ਮਧਮਾਧਵੀ ਕਾਨੜਾ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮਲਾਰ ਕਰਕੇ ਹਨੁਵੰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੇਲ ਭੀ ਮੇਘ ਗੋਂਡ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੭ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਗਨੀ ਮਲਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਹੈ। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਮੇਘ ਗੌਂਡ ਸਾਰੰਗ ਮਿਲ ਕੇ ਮਲਾਰ ਬਣੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰ ਗੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਖਰਜ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ, ਸੋਰਠ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਲਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭੇਦ ਇਸ ਦੇ ੧੫ ਹਨ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ, ਗੌਂਡ ਮਲਾਰ, ਧੌਲੀਆ ਮਲਾਰ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੋਰਠ, ਮਧ ਮਾਧਵੀ, ਕਾਨੜਾ ਮਿਲ ਹੋਤ ਮਲਾਰ'। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮਲਾਰ ਕਰਕੇ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਸਮੇਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ, ਰ ਮ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਰ, ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਸਾਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚਕਾਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੇਟ ਜਾਂ ਸਵੇਰ ਤੜਕਸਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਸਾਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਫੁੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਫੁੱਲ ਖਿਲਦੇ ਹਨ। ਮਲਾਰ ਹੋਰ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਘ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਨਸੇਨ ਨੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਕੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ਼ੁਧ ਮਲਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੫ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਲੱਗਭੱਗ ਇਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਇਹੀ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਸ਼ੜਜ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਰ ਮ, ਰ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਮ, ਮ ਰ, ਸ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਰਾਗ ਦੁਰਗਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸਰੂਪ ਮਹਾਨ-ਕੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ, ਗਮ, ਮਪ, ਨਧਨਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ ਮਗ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ

ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਮ, ਰ ਪ ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ, ਧ ਨੁ ਮ ਪ, ਗ ਗ (ਮ) ਰ ਸ। ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਵਰਨਣ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨ਼ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਰ ਪ, ਤੇ ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਗੰਧਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਸ਼ੁਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਹੋਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਧ ਗ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਗੋਂਡ ਅੰਗ ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗ ਸ਼ੁਧ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਨਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰ ਨ਼ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਮ ਰ ਸ ਨੁ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਮ ਰ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਚਲਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਤੇ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਮਲਾਰੁ ਸੀਤਲ ਰਾਗੁ ਹੈ ਹਰਿ ਧਿਆਇਐ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਰਤੈ ਸਭ ਲੋਇ॥ (ਮ:੩ ੧੨੮੩)
ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਲਾਰ ਰਾਗੁ ਜੋ ਕਰਹਿ, ਤਿਨ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਏਕੁ ਪਛਾਣਿਆ ਏਕੋ ਸਚਾ ਸੋਇ॥ (ਮ:੩ ੧੨੮੫)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਸਤਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੨੫੪ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੧੪, ਮ:੩ ਦੇ ੧੬, ਮ:੪ ਦੇ ੯ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੩੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੨ ਸ਼ਬਦ ਪੰਨਾ ੧੨੬੫-੬੬ ਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੧੨੭੧ ਤੋਂ ੧੨੭੩ ਪੰਨਾ ਤੇ ੮ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧ ਰਾਣੇ ਕੈਲਾਸ ਤਥਾ ਮਾਲਦੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ਪੰਨਾ ੧੨੭੮ ਤੋਂ ੧੨੯੧ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੮ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ੨੭ ਪਉੜੀਆਂ ਮ:੧ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨੭ ਮ:੫ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨੧ ਨਾਲ ੪ ਸਲੋਕ ਤੇ ਹੋਰ ਹਰੇਕ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੫੮ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਗੁਰੂ-ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਮ:੧-੨੪, ਮ:੨-੫, ਮ:੩-੨੭, ਮ:੫-੨ ਹੈ। ਪੰਨਾ ੧੨੯੨ ਤੋਂ ੧੨੯੩ ਤੱਕ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਦੇ ੨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਪਰੀਚੇ:-

ਰਾਗੁ-ਮਲਾਰ | ਥਾਟ-ਖਮਾਜ | ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਬਾਕੀ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ | ਵਾਦੀ-ਮ | ਸੰਵਾਦੀ-ਸ

ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ | ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ

ਅਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ , ਰ ਨ਼ ਸ

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ(ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ, ਸ ਧ਼ ਨੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨੁ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਨ਼ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਗ ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ।

ਸ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨ਼ ਸ।

ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ, ਮ ਪ ਧ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਨ ਸਂ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਧ ਨ ਸਂ, ਧ ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਰਂ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਨ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਰਂ ਗਂ ਮਂ, ਮਂ ਰਂ ਸਂ, ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਮਂ, ਗਂ ਮਂ ਰਂ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਨ ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸਂ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨ਼ ਸ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੪)

ਮ:੩।। ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੇਹੁ ਜੀਅ ਦਾਨ।। ਜਲ ਬਿਨੁ ਪਿਆਸ ਨ ਊਤਰੈ ਛੁਟਕਿ ਜਾਂਹਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ।। ਤੂ ਸੁਖਦਾਤਾ ਬੇਅੰਤੁ ਹੈ ਗੁਣਦਾਤਾ ਨੇਧਾਨੁ।। ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਖਸਿ ਲਏ ਅੰਤਿ ਬੇਲੀ ਹੋਇ ਭਗਵਾਨੁ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਾਬੀਹਾ-(ਜੀਵ) ਪਪੀਹਾ। ਜੀਅ ਦਾਨ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਾਤਿ। ਜਲ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ-ਜਲ। ਛੁਟਕਿ ਜਾਂਹਿ-ਘਾਬਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਆਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਨੇਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸਰ
											ਵਾਹਿ
ਨ਼ਸ	ਰਗਮ-	ਰਰਰ-	ਸਸ	ਮਰ	ਪਪਪ-	ਮਗਮਮ	ਰਸ	ਮਰਪਪ	ਧਨੁਪਪ	ਮਪਧਨ	ਸਂਸਂਸਂ-
ਗੁਰੂ	ਬਾਬੀਹਾS	ਬੇਨਤੀS	ਕਰੇ	ਕਰਿ	ਕਿਰਪਾS	ਦੇਹੁਜੀਅ	ਦਾਨ	ਜਲਬਿਨੁ	ਪਿਆਸਨ	ਊਤਰੈS	ਛੁਟਕਿS
ਧ-ਨੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਮਰਸ	----	ਮਰ	ਪਪਮਪ	ਮਪਮਮ	ਪਧਨੁਪ	ਮਪਨੁਧ	ਨਸਂਮਪ	ਨੁਪਨਸਂ	ਮਪਨੁਧ
ਜਾਂSਹਿS	ਮੇSਰੇS	ਪ੍ਰਾSਨS	SSSS	ਤੂS	ਸੁਖਦਾਤਾ	ਬੇSਅੰਤੁ	ਹੈSSS	ਗੁਣਦਾS	ਤਾSਗੁਣ	ਦਾSਤਾS	ਗੁਣਦਾS
ਨਸਂ	ਸਂਰਂਨਸਂ	ਸਂ-ਰਂਰਂ	ਨਨਸਂਸਂ	ਧਨੁਪ-	ਮ-ਪਮ	ਪਧਨੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਮ	ਗਮਰਸ	ਗਮਰਸ	ਗਮਰਸ
ਤਾS	ਨੇਧਾਨੁS	ਨਾSਨਕ	ਗੁਰਮੁਖਿ	ਬਖਸਿS	ਲSਏS	ਅੰSਤਿS	ਬੇSਲੀS	ਹੋਇ	ਭਗਵਾਨੁ	ਭਗਵਾਨੁ	ਭਗਵਾਨੁ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਚਉਪਦੇ
ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥(੧੨੫੪)

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹਸਣਾ ਸਉਣਾ ਵਿਸਰਿ ਗਇਆ ਹੈ ਮਰਣਾ। ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਖੁਆਰੀ ਕੀਨੀ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਨਹੀ ਰਹਣਾ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ॥ ਅਪਨੀ ਪਤਿ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਵਹੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਧਨੋ ਸੇਵਹਿ ਤੁਝੁ ਕਿਆ ਦੇਵਹਿ ਮਾਂਗਹਿ ਲੇਵਹਿ ਰਹਹਿ ਨਹੀ। ਤੂ ਦਾਤਾ ਜੀਆ ਸਭਨਾ ਕਾ ਜੀਆ ਅੰਦਰਿ ਜੀਉ ਤੁਹੀ॥੨॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਵਹਿ ਸਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਹਿ ਸੇਈ ਸੂਚੇ ਹੋਹੀ। ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮੈਲੇ ਹਛੇ ਹੋਹੀ॥੩॥ ਜੇਹੀ ਰੁਤਿ ਕਾਇਆ ਸੁਖੁ ਤੇਹਾ ਤੇਹੋ ਜੇਹੀ ਦੇਹੀ। ਨਾਨਕ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਸਾਈ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਰੁਤਿ ਕੇਹੀ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੁਆਰੀ-ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਰਤੂਤ। ਧ੍ਰਿਗੁ-ਫਿਟਕਾਰ-ਜੋਗ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਸੇਤੀ-ਨਾਲ। ਘਰਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ। ਰਹਹਿ ਨਹੀ-ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਸੂਚੇ-ਪਵਿਤ੍ਰ। ਅਹਿਨਿਸਿ-ਦਿਨ ਰਾਤ। ਹਛੇ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਹੋਹੀ-ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਕੇਹੀ-ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਾਹ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
								ਪ੍ਰਾ	S	ਣੀ	S	ਏ	S	ਕੋ	S
ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਨਾ	S	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	S	ਵ	ਹੁ	ਅ	ਪ	ਨੀ	S	ਪ	S	ਤਿ	S
ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ								
ਸੇ	ਤੀ	ਘ	ਰਿ	ਜਾ	S	ਵ	ਹੁ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ
								ਖਾ	S	ਣਾ	S	ਪੀ	S	ਣਾ	S
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹ	ਸ	ਣਾ	S	ਸਉ	S	ਣਾ	S	ਵਿ	ਸ	ਰਿ	S	ਗ	ਇ	ਆ	ਹੈ
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਮ	S	ਰ	S	ਣਾ	S	S	S								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰ- ਨ਼ਸ 2) ਰਗ ਮਪ ਗਮ ਰਸ ਸਰ ਨ਼ਸ ਨ਼ਧ ਨ਼ਸ

3) ਰਗ ਮਪ ਰਗ ਮ- ਰਰ ਪਪ ਮਮ ਰਸ 4) ਮਰ ਪਪ ਧਨੁ ਪ- ਮਗ ਮ- ਰਰ ਸਸ

5) ਮਪ ਧਨੁ ਪ- ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਗਮ ਰਸ 6) ਮਪ ਧਨ ਸੰ- ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮਮ ਰਸ
7) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਧਨ ਸੰਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮ- ਰਗ ਮ- ਗਮ ਰਸ
8) ਰਗ ਮਪ ਗਮ ਰਸ ਰਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ- ਨਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਗਮ ਰਸ
9) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਮਪ ਧਨੁ ਪ- ਨੁਧ ਨਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਰਗ ਮਪ ਗਮ ਰਸ
10) ਸਰ ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਮ ਰਸ

1) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੨੫੫)

ਜਿਨਿ ਧਨ ਪਿਰ ਕਾ ਸਾਦੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ਸਾ ਬਿਲਖ ਬਦਨ ਕੁਮਲਾਨੀ॥ ਭਈ ਨਿਰਾਸੀ ਕਰਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨੀ॥੧॥ ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ॥ ਬਲਿ ਜਾਵਾਂ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਣਿ ਮਿਲਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਉਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਦਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿਉ ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਸੁਹਾਵੀ॥ ਮੁਕਤਿ ਭਏ ਗੁਰਿ ਦਰਸੁ ਦਿਖਾਇਆ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਭਗਤਿ ਸੁਭਾਵੀ॥੨॥ ਹਮ ਥਾਰੇ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਜਗੁ ਤੁਮਰਾ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਉ ਤੇਰਾ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਨਿਰੰਜਨੁ ਪਾਇਆ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਵਜਲਿ ਫੇਰਾ॥੩॥ ਅਪੁਨੇ ਪਿਰ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਵਿਗਾਸੀ ਤਉ ਧਨ ਸਾਚੁ ਸੀਗਾਰੋ॥ ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਸਚਿ ਸਾਚੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੋ॥੪॥ ਮੁਕਤਿ ਭਈ ਬੰਧਨ ਗੁਰਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ ਪਤਿ ਪਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਈ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਨ-ਇਸਤ੍ਰੀ (ਜੀਵ)। ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ, ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਆਨੰਦ। ਬਿਲਖ-ਵਿਆਕੁਲ। ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਫਾਸੀ-ਫਾਹੀ। ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਘਨਾ-ਹੇ ਬੱਦਲ! ਨਉਤਨ-ਨਵੀਂ। ਸੁਭਾਵੀ-ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ। ਥਾਰੇ-ਤੇਰੇ। ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਜਗੁ-ਤਿੰਨਾਂ ਭਵਨਾਂ ਵਾਲਾ ਜਗਤ। ਵਿਗਾਸੀ-ਖਿੜ ਪਈ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
								ਬ	ਰ	ਸੁ	S	ਘ	ਨਾ	ਮੇ	ਰਾ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਪਿ	ਰੁ	ਘ	ਰਿ	ਆ	ਇ	ਆ	S	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	S	ਵਾਂ	S	ਗੁ	ਰ

ਧ	ਨ	ਸਂ	-	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪਪ	-	ਮ	-
ਅ	ਪ	ਨੇ	S	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ	ਜਿ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	S	ਭੁ	S
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਆ	S	ਇ	S	ਮਿ	ਲਾS	ਇS	ਆS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਨ
								ਜਿ	ਨਿ	ਧ	ਨ	ਪਿ	ਰ	ਕਾ	S
ਸਂ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਸਾ	S	ਦੂ	ਨ	ਜਾ	ਨਿ	ਆ	S	ਸਾ	ਬਿ	ਲ	ਖ	ਬ	ਦ	ਨ	S
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਕੁ	ਮ	ਲਾ	S	ਨੀS	S	SS	SS								
x				2				0				3			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੭)

ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਈ। ਸਗਲ ਸਹੇਲੀ ਸੁਖ ਭਰਿ ਸੂਤੀ ਜਿਹ ਘਰਿ ਲਾਲੁ ਬਸਾਈ।੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੋਹਿ ਅਵਗਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲਾ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨਿ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ। ਕਰਉ ਬਰਾਬਰਿ ਜੋ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਰਾਤੀ ਇਹ ਹਉਮੈ ਕੀ ਢੀਠਾਈ।੧॥ ਭਈ ਨਿਮਾਣੀ ਸਰਨਿ ਇਕ ਤਾਕੀ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ ਸੁਖਦਾਈ। ਏਕ ਨਿਮਖ ਮਹਿ ਮੇਰਾ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਕਾਟਿਆ ਨਾਨਕ ਸੁਖਿ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਈ।੨॥੨॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਖ ਭਰਿ ਸੂਤੀ-ਪੂਰਨ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਾਲੁ-ਸੋਹਣਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਬਰਾਬਰਿ-ਬਰਾਬਰੀ। ਢੀਠਾਈ-ਢੀਠਤਾ। ਤਾਕੀ-ਤੱਕੀ ਹੈ। ਰੈਨਿ-(ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ) ਰਾਤ। ਬਿਹਾਈ-ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ (੧੨੬੭)

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਧਨ	ਸਂਧ	ਨਸਂ	ਧਨੁ
												ਮਾS	Sਈ	SS	ਮੋਹਿ
ਪਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮੁ	ਦੇ	S	ਹੁ	ਮਿ	ਲਾ	S	ਈ	S	ਸ	ਗ	ਲ	S
ਰ	ਗ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ
ਸ	ਹੇ	ਲੀ	S	ਸੁ	ਖ	ਭ	ਰਿ	ਸੂ	S	ਤੀ	S	ਜਿ	S	ਹ	S
ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਸ	-				
ਘ	S	ਰਿ	S	ਲਾ	S	ਲੁ	S	ਬ	ਸਾ	ਈ	S				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ
												ਮੋ	S	ਹਿ	S
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	-
ਅ	ਵ	ਗ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸ	ਦਾ	ਦਇ	ਆ	ਲਾ	S	ਮੋ	S	ਹਿ	S
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ				
ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨਿ	ਕਿ	ਆ	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	S	ਈ	S				
x				2				0				3			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੭-੬੮)

ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਜੀ ਤਿਲੁ ਬਿਲਮੁ ਨ ਲਾਉ॥ ਬਰਸੁ ਪਿਆਰੇ ਮਨਹਿ ਸਧਾਰੇ ਹੋਇ ਅਨਦੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਮ ਤੇਰੀ ਧਰ ਸੁਆਮੀਆ ਮੇਰੇ ਤੂ ਕਿਉ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੇ॥ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੇਰੀ ਕੀ ਨਿਆਈ ਸੋਭ ਨਹੀ ਬਿਨੁ ਭਰਤਾਰੇ॥੧॥ ਬਿਨਉ ਸੁਨਿਓ ਜਬ ਠਾਕੁਰ ਮੇਰੈ ਬੇਗਿ ਆਇਓ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੇਰੋ ਬਨਿਓ ਸੁਹਾਗੋ ਪਤਿ ਸੋਭਾ ਭਲੇ ਅਚਾਰੇ॥੨॥੩॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਬਿਲਮੁ-ਦੇਰ, ਢਿੱਲ। ਮਨਹਿ ਸਧਾਰੇ-ਮਨ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ। ਧਰ-ਆਸਰਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਭਰਤਾਰੇ-ਖ਼ਸਮ। ਬੇਗਿ-ਛੇਤੀ। ਸੁਹਾਗੋ-ਸੁਭਾਗਤਾ। ਅਚਾਰੇ-ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
											ਬ	ਰ	ਸੁ	ਮੇ	ਘ
ਮ	-	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	-
ਜੀ	S	ਤਿ	ਲੁ	ਬਿ	ਲ	ਮੁ	ਨ	ਲਾ	S	ਉ	ਬ	ਰ	ਸੁ	S	S
ਧਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਪਿਆ	S	ਰੇ	S	ਮ	ਨ	ਹਿ	ਸ	ਧਾ	S	ਰੇ	ਹੋ	S	ਇ	S	S
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ					
ਅ	ਨ	ਦੁ	S	ਸ	ਦਾ	ਮ	ਨਿ	ਚਾ	S	ਉ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ
											ਹ	S	ਮ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	-	ਸੰ
ਤੇ	ਰੀ	ਧ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	ਆ	ਮੇ	S	ਰੇ	ਤੂ	S	ਕਿਉ	S	S
ਧ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ					
ਮ	ਨਹੁ	S	S	ਬਿ	S	ਸਾ	S	ਰੇ	S	S					
x				2				0				3			

www.sikhbookclub.com

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੮)

ਅਬ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ ਬਨਿ ਆਈ। ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ ਰਮਤ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਸੁਖਦਾਈ।੧।ਰਹਾਉ॥ ਇਕੁ ਪਲੁ ਬਿਸਰਤ ਨਹੀ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਨਾਮੁ ਨਵੈ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥ ਉਦੌਤੁ ਭਇਓ ਪੂਰਨ ਭਾਵੀ ਕੋ ਭੇਟੇ ਸੰਤ ਸਹਾਈ॥੧॥ ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਦੂਖ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਿਵ ਲਾਈ। ਤਰਿਓ ਸੰਸਾਰੁ ਕਠਿਨ ਭੈ ਸਾਗਰੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਧਿਆਈ॥੨॥੬॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਿ ਆਈ-ਪਿਆਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਮਤ-ਸਿਮਰਦਿਆਂ। ਨਵੈ ਨਿਧਿ-(ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ) ਨੌਂ ਹੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਉਦੌਤੁ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਭਾਵੀ-ਰਜ਼ਾ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲ ਗਏ। ਬਿਨਾਸੇ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਧਧ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ
ਅ	ਬ	ਅਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀs	ਤਮ	ਸਿਉ	ਬਨਿ	ਆ	ਈ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪ
ਰਾ	ਜਾ	ਰਾ	ਮੁ	ਰਮ	ਤ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾਇ	ਓ
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	s	ਮੇ	ਘ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਈ
x		0		2		3		0	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਇ	ਕੁ	ਪ	ਲੁ	ਬਿਸ	ਰਤ	ਨਹੀ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਗਰੁ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਨs	ਵੈ	ਨਿ	ਧਿs	ਪਾ	ਈ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗਮ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਮ-	ਗਮ	ਰਸ
2)	ਰਗ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਧਨੁ	ਪ-	ਮਪ	ਮਮ	ਰਸ
3)	ਮਰ	ਪਪ	ਨੁਧ	ਨਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਧਨੁ	ਪ-	ਗਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨੂਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੨੫੪)

ਕਰਉ ਬਿਨਉ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹਰਿ ਵਰੁ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ॥ ਸੁਣਿ ਘਨ ਘੋਰ ਸੀਤਲੁ ਮਨੁ ਮੋਰਾ ਲਾਲ ਰਤੀ ਗੁਣ ਗਾਵੈ॥੧॥ ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਨੀ ਹੀਅਰੈ ਗੁਰਿ ਮੋਹੀ ਮਨੁ ਹਰਿ ਰਸਿ ਲੀਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਹਜਿ ਸੁਖੀ ਵਰ ਕਾਮਣਿ ਪਿਆਰੀ ਜਿਸੁ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ॥ ਹਰਿ ਵਰਿ ਨਾਰਿ ਭਈ ਸੋਹਾਗਣਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਸੁਖਾਨਿਆ॥੨॥ ਅਵਗਣ ਤਿਆਗਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਅਸਥਿਰੁ ਵਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਹਰੀ। ਸੋਗੁ ਵਿਜੋਗੁ ਤਿਸੁ ਕਦੇ ਨ ਵਿਆਪੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ॥੩॥ ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਨਹੀ ਮਨੁ ਨਿਹਚਲੁ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਓਟ ਗਹੀ। ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਨੁ ਸੋਹਾਗਣਿ ਸਚੁ ਸਹੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਨਉ-ਬੇਨਤੀ। ਰਤੀ-ਰੰਗੀ ਹੋਈ। ਭੀਨਾ-ਭਿੱਜ ਜਾਏ। ਸੁਖਾਨਿਆ-ਸੁੱਖ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਰਾਗਨਿ-ਵੈਰਾਗ ਵਾਲੀ। ਸੋਗੁ-ਚਿੰਤਾ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਸਹੀ-ਠੀਕ ਤਰਾਂ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	ਘ	ਨਾ	S	ਮੇ	ਰਾS	ਮ	ਨੁS	ਭੀ	ਨਾ
ਮ	ਰ	ਪਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ
ਅੰ	S	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬੂੰ	ਦ	ਸੁ	ਹਾ	ਨੀ	S	ਹੀਅ	ਰੈ
ਪਧ	ਨਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਨ	ਸ
ਗੁS	ਰਿS	ਮੋ	ਹੀ	ਮ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸਿ	ਲੀ	ਨਾ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਰਰ	ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਕ	ਰਉ	ਬਿ	ਨਉ	ਗੁ	ਰ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਵ	ਰੁ	ਆ	ਣਿ	ਮਿ	S	ਲਾ	S	ਵੈS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਪਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ
2) ਮਰ ਪਪ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ
3) ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੰਮੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਮ ਪ .ਧ ਨਸੰ | ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
| ਬ ਰ ਸੁ ਘਨਾ | ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੭੩)

ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲ ਲਾਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ॥੧॥ ਹੇ ਸਮ੍ਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਮਇਆ ਧਾਰਿ॥੨॥ ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ॥੩॥੮॥੩੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ-ਹੇ ਪ੍ਰਾਣਾ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਅਨਾਥ ਸਖੇ-ਹੇ ਨਿਖ਼ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ! ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ-ਹੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ! ਅਗਮ-ਹੇ ਅਪਹੁੰਚ! ਅੰਧ ਕੂਪ-ਅੰਨਾ ਖੂਹ। ਭਇਆਨ-ਡਰਾਉਣਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹੇ	s	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਹੇ	s	s	s	ਗੋ	ਪਾ	s	ਲ
ਗ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਨੁ	-	ਧੁ	-	ਨੁ	-	ਸ	-
ਹੇ	s	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਲਾ	s	s	s	ਲ	s	s	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਨਾ	s	ਥ	ਅ	ਨਾ	s	ਥ	ਸ	s	ਖੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਦੀ	s	ਨ	s	s	ਦ	ਰ	ਦ	s	ਨਿ	ਵਾs	s	ਰ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਮ ਰਰ ਪਪ ਮਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ

2) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੰਮੰ ਰਸ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ

3) ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਹੇ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ s ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀਂ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਚੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਕੀ।।) (੧੨੯੨-੯੩)

ਮਲਾਰ।। ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ।। ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਆਲਾਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮੁ ਜੋ ਹੈ ਮੁਝ ਊਪਰਿ ਸਭ ਕੋਪਿਲਾ।। ਸੂਦੁ ਸੂਦੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ ਕਹਾ ਕਰਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ।।੧।। ਮੂਏ ਹੂਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇਲਾ।। ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੋ ਕਉ ਢੇਢ ਕਹਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ।।੨।। ਤੂ ਜੁ ਦਇਆਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ਅਤਿਭੁਜ ਭਇਓ ਅਪਾਰਲਾ।। ਫੇਰਿ ਦੀਆ ਦੇਹੁਰਾ ਨਾਮੇ ਕਉ ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ ਪਿਛਵਾਰਲਾ।।੩।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਾਮਈਆ-ਹੇ ਸੁਹਣੇ ਰਾਮ! ਆਲਾਵੰਤੀ-ਉੱਚਾ ਘਰ, ਉੱਚੀ ਜਾਤ। ਭ੍ਰਮੁ-ਵਹਿਮ। ਕੋਪਿਲਾ-ਕੋਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਦੁ-ਸ਼ੂਦਰ। ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ-ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰ ਕੇ ਉਠਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੇ ਬੀਠਲ ਪਿਤਾ! ਕੋਇਲਾ-ਕੋਈ ਭੀ। ਪੰਡੀਆ-ਪਾਂਡੇ, ਪੁਜਾਰੀ। ਢੇਢ-ਨੀਚ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ। ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ-ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਅਤਿਭੁਜ-ਵੱਡੀਆਂ ਭੁਜਾਂ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਬਲੀ। ਅਪਾਰਲਾ-ਬੇਅੰਤ। ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ-ਪਾਂਡਿਆਂ ਵੱਲ। ਪਿਛਵਾਰਲਾ-ਪਿੱਛਲਾ ਪਾਸਾ, ਪਿੱਠ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਮੋ	ਕਉ	ਤੂੰ	ऽ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਰਿ	ਤੂ	ऽ	ਨ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰਿऽ
ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤੂ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬਿ	ऽ	ਸਾ	ਰੇ	ਰਾ	ਮਈ	ऽ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਗਂਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧਨ	ਸਂ
ਆ	ਲਾ	ਵੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਇ	ਹੁ	ਭ੍ਰ	ऽ	ਮੁ	ਜੋ	ऽऽ	ਹੈ
ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਮੁ	ਝ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰਿ	ਸ	ਭ	ਕੋ	ऽ	ਪਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨਸਂ ਨੁਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ

2) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨਸਂ ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਗਂਮਂ ਰਂਸਂ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ

3) ਸਰ ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਰ ਪਪ ਧਨ ਸਂਸਂ ਧਨੁ ਪਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੮)

ਘਨਿਹਰ ਬਰਸਿ ਸਗਲ ਜਗੁ ਛਾਇਆ॥ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮਿਟੇ ਕਲੇਸ ਤ੍ਰਿਸਨ ਸਭ ਬੂਝੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮਨਿ ਧਿਆਇਆ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂ ਧਾਇਆ॥੧॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਨਾਮਿ ਨਿਰੰਜਨਿ ਰਾਤਉ ਚਰਨ ਕਮਲ ਲਿਵ ਲਾਇਆ॥ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕੀਓ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਨੈ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਣਾਇਆ॥੨॥੭॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਨਿਹਰ-ਬੱਦਲ। ਜਗੁ ਛਾਇਆ-ਜਗਤ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਸਨ-ਪਿਆਸ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜ। ਧਾਇਆ-ਭਟਕਦਾ। ਨਿਰੰਜਨਿ-ਨਿਰਲੇਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਰਾਤਉ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਅੰਗੀਕਾਰੁ-ਪੱਖ, ਸਹਾਇਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰਰ	ਨੁਨੁ	ਸ
ਘਨਿ	ਹਰ	ਬ	ਰ	ਸਿ	ਸਗ	ਲ	ਜਗੁ	ਛਾਇ	ਆ
ਮ	ਰ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਧਧ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪ
ਭ	ਏ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਲ	ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਪ੍ਰਭ	ਮੇ	ਰੇ
ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਅਨ	ਦ	ਮੰ	ਗ	ਲ	ਸੁ	ਖS	ਪਾ	ਇ	ਆ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਮਿ	ਟੇ	ਕ	ਲੇ	ਸ	ਤ੍ਰਿਸ	ਨ	ਸਭ	ਬੂ	ਝੀ
ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਰ	ਸ
ਪਾ	ਰ	ਬ੍	ਹ	ਮੁS	ਮ	ਨਿ	ਧਿ	ਆਇ	ਆ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਰ ਸਰਨੁਸ ਰਰਪਪ ਧਨੁਪਪ ਮਪਨੁਧ ਨੁਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨੁਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ

2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨੁਸੰਧਨ ਸੰਰੰਨੁਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਮਗਮ ਰਸਨੁਸ

3) ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨੁ ਪ-ਧਨ ਸੰਸੰਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੦)

ਮ:੨।। ਸਾਵਣੁ ਆਇਆ ਹੇ ਸਖੀ ਜਲਹਰੁ ਬਰਸਨਹਾਰੁ।। ਨਾਨਕ ਸੁਖਿ ਸਵਨੁ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜਿਨ੍ ਸਹ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਲਹਰੁ-ਬੱਦਲ। ਸੁਖਿ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ। ਸਵਨੁ-ਬੇਫ਼ੱਕ ਸਊਣ, ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗਮਰਸ	ਰਗ
										ਸਾSSS	ਵਣੁ
ਮਮ	ਰਗਮ-	ਰਪ	ਮਪਮ-	ਪਧ	ਨੁਪ	ਰਗਮ-	ਪਮ	ਗਮਰ-	ਨੁਸ		
ਆਇ	ਆSSS	ਹੇS	ਸSਖੀS	ਜਲ	ਹਰੁ	ਬSਰS	ਸਨ	ਹਾSSS	ਰੁS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਰਪ-	ਨੁਧਨ-
										ਨਾSSS	ਨSਕS
ਸੰ	ਰੰ-ਨਸੰ	ਧਨੁਪ-	ਧਨਸੰ-	ਰੰਸੰ	ਗੰਮੰਰੰਸੰ	ਧਨੁਪ-	ਮਪਮ-	ਗਮਰ-	ਨੁਸ		
ਸੁ	ਖਿSSS	ਸਵਨੁS	ਸੋSਹਾS	ਗਣੀ	ਜਿSਨ੍S	ਸਹSS	ਨਾSਲਿS	ਪਿSਆS	ਰੁS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਨੁਸ ਧੁਨੁਸ- ਰਗਮ- ਗਮਰਸ ਰਪ ਮਪਮ- ਗਮ ਰਸ
2) ਸ-ਰਸ ਰਗਮ- ਰਪ ਧਨੁਪ- ਨੁਧਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਗਮਰਸ

1) ਸਰਨੁਸਰਗਮਪ ਗਮਰਸਰਰਪਪ ਧਨੁਪਪਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰਧਨੁਪਪ
ਮਪਧਨਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪਮਪਮ- ਰਗਮ-ਰਸਨੁਸ
2) ਰਗਮਪਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪਗਮਪਮ ਰਸਨੁਸਮਪਧਨ ਸੰ-ਨਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ
ਰੰਗੰਮੰਮੰਰੰਸੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪਮਪਮਮ ਰਗਮਮਰਸਨੁਸ

1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੦)

ਸਲੋਕ ਮ:੩।। ਊਂਨਵਿ ਊਂਨਵਿ ਆਇਆ ਵਰਸੈ ਲਾਇ ਝੜੀ।। ਨਾਨਕ ਭਾਣੈ ਚਲੈ ਕੰਤ ਕੈ ਸੁ ਮਾਣੇ ਸਦਾ ਰਲੀ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਊਂਨਵਿ-ਝੁਕ ਝੁਕ ਕੇ, ਨਿਊਂ-ਨਿਊਂ ਕੇ। ਰਲੀ-ਆਨੰਦ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਊਂ	ਨ	ਵਿ	ਊਂ	ਨS	ਵਿ	ਆ	S	ਇ	ਆ	S	S
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਵ	ਰ	ਸੈ	ਲਾ	S	ਇ	ਝ	S	S	ਞੀ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਭਾ	ਣੈ	S	ਚ	ਲੈ	S	ਕੰ	ਤ	ਕੈ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁ	S	S	ਮਾ	ਣੇ	S	ਸ	ਦਾ	S	ਰ	ਲੀ	S
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇੱਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਚੱਕਰ ਇੱਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੬੪)

ਜਿਨ੍ ਕੈ ਹੀਅਰੈ ਬਸਿਓ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਸੰਤ ਭਲੇ ਭਲ ਭਾਂਤਿ॥ ਤਿਨ੍ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਂਤ॥੧॥ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਤਿਨ੍ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਸਭ ਉਤਰੀ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਖਾਂਤਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਦਾਸ ਸਾਧ ਸਖਾ ਜਨ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਲਹਿ ਜਾਇ ਭਰਾਂਤਿ॥ ਜਿਉ ਜਲ ਦੁਧ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਾਢੈ ਚੁਣਿ ਹੰਸੁਲਾ ਤਿਉ ਦੇਹੀ ਤੇ ਚੁਣਿ ਕਾਢੈ ਸਾਧੂ ਹਉਮੈ ਤਾਤਿ॥੨॥ ਜਿਨ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਤੇ ਕਪਟੀ ਨਰ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਂਤਿ॥ ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਕੋਈ ਦੇਇ ਖਵਾਲੈ ਓਇ ਆਪਿ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਂਤਿ॥੩॥ ਹਰਿ ਕਾ ਚਿਹਨੁ ਸੋਈ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਜਨ ਮਹਿ ਆਪੁ ਰਖਾਂਤਿ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਸਮਦਰਸੀ ਜਿਨਿ ਨਿੰਦਾ ਉਸਤਤਿ ਤਰੀ ਤਰਾਂਤਿ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਂਤਿ-ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਖਾ-ਮਿੱਤਰ। ਭਰਾਂਤਿ-ਭਟਕਣਾ। ਹੰਸੁਲਾ-ਹੰਸ। ਤਾਤਿ-ਈਰਖਾ। ਕਪਟੀ-ਪਖੰਡੀ। ਬੀਜਿ-ਠੱਗੀ ਦਾ ਬੀ। ਚਿਹਨੁ-ਲੱਛਣ। ਰਖਾਂਤਿ-ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਮਦਰਸੀ-ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜੋਤ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਸਮ-ਬਰਾਬਰ। ਤਰਾਂਤਿ-ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ
ਗਿ	ਆ	ਨੀ	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	S	ਲ	ਹੁ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤਿ
ਪ	ਧ	ਨੁ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਤਿ	ਨ੍ਹ	ਕੀ	ਤ੍ਰਿਸ	ਨਾ	ਭੂ	ਖ	ਸ	ਭ	ਉ	ਤ	ਰੀ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਜੋ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਰਾ	ਮ	ਰ	ਸੁ	ਖਾਂ	S	ਤਿ	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਜਿ	ਨ੍ਹ	ਕੈ	ਹੀਅ	ਰੈ	ਬਸਿ	ਓ	ਮੇ	ਰਾ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੂ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਤੇ	S	S	ਸੰ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ਭ	ਲ	ਭਾਂ	S	ਤਿ	S
x					2				3		4	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ ਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪ ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਧਨੁਪਪ ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ

2) ਸਰਸਰ ਨੁਸਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਰਗਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਮਪਮਪ ਧਨਸੰਰੰ ਨਨਸੰਸੰ ਧਨੁਧਨੁ ਪਪਮਮ ਗਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ S ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੬੬)

ਕਿਆ ਤੂ ਸੋਚਹਿ ਕਿਆ ਤੂ ਚਿਤਵਹਿ ਕਿਆ ਤੂੰ ਕਰਹਿ ਉਪਾਏ।। ਤਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਪਰਵਾਹ ਕਾਹੂ ਕੀ ਜਿਹ ਗੋਪਾਲ ਸਹਾਏ।।੧।। ਬਰਸੈ ਮੇਘੁ ਸਖੀ ਘਰਿ ਪਾਹੁਨ ਆਏ।। ਮੋਹਿ ਦੀਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਠਾਕੁਰ ਨਵ ਨਿਧਿ

 www.sikhbookclub.com

ਨਾਮਿ ਸਮਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੋਜਨ ਬਹੁ ਕੀਏ ਬਹੁ ਬਿੰਜਨ ਮਿਸਟਾਏ॥ ਕਰੀ ਪਾਕਸਾਲ ਸੋਚ ਪਵਿਤ੍ਰਾ ਹੁਣਿ ਲਾਵਹੁ ਭੋਗੁ ਹਰਿ ਰਾਏ॥੨॥ ਦੁਸਟ ਬਿਦਾਰੇ ਸਾਜਨ ਰਹਸੇ ਇਹਿ ਮੰਦਿਰ ਘਰ ਅਪਨਾਏ॥ ਜਉ ਗ੍ਰਿਹਿ ਲਾਲੁ ਰੰਗੀਓ ਆਇਆ ਤਉ ਮੈ ਸਭਿ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੩॥ ਸੰਤ ਸਭਾ ਓਟ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖੁ ਲਿਖਾਏ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੰਤੁ ਰੰਗੀਲਾ ਪਾਇਆ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੈ ਆਏ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਪਾਏ-ਅਨੇਕਾਂ ਉਪਾਵ। ਮੇਘੁ-ਬੱਦਲ। ਮੋਹਿ ਦੀਨ-ਮੈਨੂੰ ਗਰੀਬ ਨੂੰ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ-ਹੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ! ਬਿੰਜਨ ਮਿਸਟਾਏ-ਮਿੱਠੇ ਸੁਆਦਲੇ ਭੋਜਨ। ਕਰੀ-ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਪਾਕਸਾਲ-ਰਸੋਈ। ਸੋਚ-ਸੁੱਚ। ਬਿਦਾਰੇ-ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਰਹਸੇ-ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਅਪਨਾਏ- ਆਪਣੇ ਬਣਾ ਲਏ। ਗ੍ਰਿਹਿ-ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੀਓ-ਰੰਗੀਲਾ, ਸੋਹਣਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
							ਬ	ਰ	ਸੈ	ਮੇ	ਘੁ	ਸ	ਖੀ
ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਘ	ਰਿ	ਪਾ	ਹੁ	ਨS	ਆ	ਏ	ਮੋ	S	ਹਿ	ਦੀ	S	ਨ	S
ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਿ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਨ	S	ਵ	ਨਿ	S	ਧਿ	S
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਨਾ	S	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਏ	S							
x					2		0			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ
							ਕਿ	ਆ	ਤੂ	ਸੋ	S	ਚ	ਹਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਕਿ	ਆ	ਤੂ	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਹਿ	ਕਿ	ਆ	S	ਤੂੰ	S	ਕ	ਰਹਿ
ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ							
ਉ	ਪਾ	S	ਏ	SS	S	S							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਨ੍ਸ ਗਮਰਸ ਰਗਮਮ ਰਰਪਪ ਧਪਮਪ ਧਨੁਪਪ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ
ਧਨੁਪਪ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨੁਸਰਰ ਪਪਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਰੰ ਨਸੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ
ਧਨੁਪਪ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

1)

ਰਪ	-ਰ	ਪ-	ਰਪ
ਸਖੀ	Sਸ	ਖੀS	ਸਖੀ

8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਬਰਸੈ ਮੇਘੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਤਰ ਲੰਬਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਆ ਏ S ਦੇ ਇਸ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੬)

ਖੀਰ ਅਧਾਰਿ ਬਾਰਿਕੁ ਜਬ ਹੋਤਾ ਬਿਨੁ ਖੀਰੈ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ॥ ਸਾਰਿ ਸਮ੍ਹਾਲਿ ਮਾਤਾ ਮੁਖਿ ਨੀਰੈ ਤਬ ਓਹੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਈ॥੧॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ॥ ਭੂਲਹਿ ਬਾਰਿਕ ਅਨਿਕ ਲਖ ਬਰੀਆ ਅਨ ਠਉਰ ਨਾਹੀ ਜਹ ਜਾਤਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਚੰਚਲ ਮਤਿ ਬਾਰਿਕ ਬਪੁਰੇ ਕੀ ਸਰਪ ਅਗਨਿ ਕਰ ਮੇਲੈ॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੰਠਿ ਲਾਇ ਰਾਖੈ ਅਨਦ ਸਹਜਿ ਤਬ ਖੇਲੈ॥੨॥ ਜਿਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਤੂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਬਾਰਿਕ ਭੂਖ ਕੈਸੀ॥ ਨਵ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੇਰੈ ਮਨਿ ਬਾਂਛੈ ਸੋ ਲੈਸੀ॥੩॥ ਪਿਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਿ ਆਗਿਆ ਇਹ ਦੀਨੀ ਬਾਰਿਕੁ ਮੁਖਿ ਮਾਂਗੈ ਸੋ ਦੇਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਬਾਰਿਕੁ ਦਰਸੁ ਪ੍ਰਭ ਚਾਹੈ ਮੋਹਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਸਹਿ ਨਿਤ ਚਰਨਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੀਰ-ਦੁੱਧ। ਸਮ੍ਹਾਲਿ-ਸੰਭਾਲ। ਨੀਰੈ-ਥਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਈ-ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰੀਆ-ਵਾਰੀ। ਅਨ-ਹੋਰ। ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਚੰਚਲ-ਚੁਲਬੁਲੀ। ਬਪੁਰੇ ਕੀ-ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ। ਸਰਪ-ਸੱਪ। ਕਰ-ਹੱਥ। ਕੰਠਿ-ਗਲ ਨਾਲ। ਨਵ ਨਿਧਿ-ਨੌਂ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਬਾਂਛੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਮੁਖਿ-ਮੂੰਹੋਂ। ਬਸਹਿ-ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸ	ਰਨ਼	-ਸ	ਰ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਹ	Sਮ	SS	ਬਾ	S	ਰਿ	ਕ	ਪਿ	ਤਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਦਾ	SS	ਤਾ	S
ਮ	ਰਪ	ਪ-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਭੂ	Sਲ	ਹਿS	ਬਾ	S	ਰਿ	ਕ	ਅ	ਨਿਕ	ਲ	ਖ	ਬ	ਰੀ	ਆ	S
ਧ	ਨੁਪ	-ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਅ	Sਨ	SS	ਠਉ	S	ਰ	S	ਨਾ	ਹੀ	ਜ	ਹ	ਜਾ	S	ਤਾ	S
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧ	-ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਖੀ	Sਰ	SS	ਅ	ਧਾ	ਰਿ	S	ਬਾ	ਰਿਕੁ	ਜ	ਬ	ਹੋ	S	ਤਾ	S
ਸੰ	ਧਨੁ	-ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬਿ	Sਨੁ	SS	ਖੀ	S	ਰੈ	S	ਰ	ਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾ	SS	ਈ	S
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਗਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਨ਼ਸ ਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਨ਼ਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਧਨੁ ਪਪਮਪ ਮਮਰਸ
2) ਧਨੁਪਧ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨ਼ਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਗੰਮੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਸੰਸੰਨੁਪ ਧਨੁਪਪ ਮਪਧਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

 www.sikhbookclub.com

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 10ਵੀਂ-11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਿਕ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੯੩)

ਮਿਲਤ ਪਿਆਰੋ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ ਕਵਨ ਭਗਤਿ ਤੇ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਪਰਮ ਗਤੇ॥ਰਹਾਉ॥ ਮੈਲੇ ਕਪਰੇ ਕਹਾ ਲਉ ਧੋਵਉ॥ ਆਵੈਗੀ ਨੀਦ ਕਹਾ ਲਗੁ ਸੋਵਉ॥੧॥ ਜੋਈ ਜੋਈ ਜੋਰਿਓ ਸੋਈ ਸੋਈ ਫਾਟਿਓ॥ ਝੂਠੈ ਬਨਜਿ ਉਠਿ ਹੀ ਗਈ ਹਾਟਿਓ॥੨॥ ਕਹੁ ਰਵਿਦਾਸ ਭਇਓ ਜਬ ਲੇਖੋ॥ ਜੋਈ ਜੋਈ ਕੀਨੋ ਸੋਈ ਸੋਈ ਦੇਖਿਓ॥੩॥੧॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਸਾਈਂ। ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਮੈਲੇ ਕਪਰੇ-ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ। ਕਹਾ ਲਉ-ਕਦੋਂ ਤੱਕ? ਨੀਦ-ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ। ਜੋਈ ਜੋਈ ਜੋਰਿਓ-ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਮੰਦ ਕਥਰਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਾਟਿਓ-ਉਹ ਲੇਖਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਝੂਠੈ ਬਨਜਿ-ਝੂਠੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਕੇ ਜੋ ਹੱਟੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਉਠਿ ਹੀ ਗਈ ਹਾਟਿਓ-ਉਹ ਹੱਟੀ ਹੀ ਉੱਠ ਗਈ ਹੈ। ਭਇਓ ਜਬ ਲੇਖੋ-ਜਦੋਂ ਲੇਖਾ ਹੋਇਆ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਮਪ	ਮਮ	ਧਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਮਿਲ	ਤ	ਪਿਆ	ਰੋ	ਪ੍ਰਾਨ	ਨਾਥੁ	ਕਵ	ਨਭ	ਗਤਿ	ਤੇS	S
ਮ	ਰ	ਪ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਧਨ	ਸੰਧ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਮ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਪਾ	ਈ	ਪਰ	ਮਗ	SS	ਤੇS	S
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	-ਸੰ	-ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਮੈ	ਲੇ	ਕਪ	ਰੇ	ਕ	ਹਾ	ਲਉ	Sਧੋ	SS	ਵਉ	S
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	-ਮ	ਰਰ	ਸ
ਆS	ਵੈS	ਗੀ	S	ਨੀS	ਦ	ਕਹਾ	Sਲ	Sਗੁ	ਸੋਵ	ਉ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਮਪ ਧਨੁਪ- ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧ-ਨੁਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰ- ਸਰਸਰ ਨੁਸ
2) ਸਰਗਮ ਰਰਪਪ ਮਪਮ- ਧਨੁਪ- ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮ-ਗਮ ਰਸ
3) ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਪਧਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਸੰਰੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਮਗਮ ਰਸ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਰਰ ਸਰ ਰਸ ਰਰ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ
| ਕਵ ਨਕ ਵਨ ਕਵ ਨ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਗਮ ਰ- ਸਗ ਮਰ -ਸ ਗਮ ਰ- ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ
| ਪ੍ਰਾਨ ਨਾS ਥੁਪ੍ਰਾ ਨਨਾ Sਥੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾS ਥੁ | ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੬੫)

ਹਰਿ ਜਨ ਬੋਲਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਨਾਮਾ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਤੋਰ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਧਨੁ ਬਨਜਹੁ ਹਰਿ ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ ਜਿਸੁ ਲਾਗਤ ਹੈ ਨਹੀ ਚੋਰ।।੧।। ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਬੋਲਤ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਸੁਨਿ ਘਨਿਹਰ ਕੀ ਘੋਰ।।੨।। ਜੋ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੂ ਸੁ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈ ਨਹੀ ਹੋਰ।।੩।। ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ ਛੂਟਿ ਗਇਓ ਜਮ ਕਾ ਸਭ ਸੋਰ।।੪।।੧।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੋਰ-ਤੇਰੀ। ਬਨਜਹੁ-ਵਣਜ ਕਰੋ, ਖਰੀਦੋ। ਸੰਚਹੁ-ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ। ਚਾਤ੍ਰਿਕ-ਪਪੀਹਾ। ਘਨਿਹਰ-ਬੱਦਲ। ਘੋਰ-ਗਰਜ। ਮ੍ਰਿਗ-ਪਸ਼ੂ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਪੰਖੇਰੂ-ਪੰਛੀ। ਜਮ-ਜਮਦੂਤ। ਸੋਰ-ਰੌਲਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗਗ	ਮਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਰਰ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਮ
ਹਰਿ	ਜਨ	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਸ੍ਰੀ	ਰਾਮ	ਨਾ	S	ਮਾ
ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸਾ	ਧਸੰ	ਗਤਿ	ਹS	ਰਿ	ਤੋS	S	ਰ
X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਧਨੁ	ਬ	ਨ	ਜਹੁ	ਹਰਿ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਚਹੁ	S
ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	ਲਾ	ਗ	ਤS	ਹੈ	ਨਹੀ	ਚੋ	S	ਰ
X		2			0		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਚਾ	S	ਤ੍ਰਿਕ	ਮੋ	S	ਰ	ਬੋ	ਲਤ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤੀ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਸੁ	ਨਿ	ਘ	ਨਿ	ਹ	ਰ	ਕੀ	S	ਘੋ	S	ਰ	S
X		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਜੋ	S	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਹੈ	ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਮੀ	ਨ	ਪੰ	ਖੇ	ਰੂ	S
ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁ	S	ਖਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਜਾ	ਪ	ਤ	ਹੈ	ਨ	ਹੀ	ਹੋ	ਰ
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਜ	S	ਨ	S	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਗਤਿ	ਗਾ	S	ਈ	S
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਛੂ	S	ਟਿ	S	ਗਇ	S	ਓ	S	ਜਮ	ਕਾ	ਸ	ਭ	ਸੋ	S	ਗ	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਲਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ ਜਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪।। (੧੨੬੫-੬੬)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ ਖੋਜਤੇ ਬਡਭਾਗੀ।। ਹਰਿ ਕਾ ਪੰਥੁ ਕੋਊ ਬਤਾਵੈ ਹਉ ਤਾ ਕੈ ਪਾਇ ਲਾਗੀ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਹਮਾਰੋ ਮੀਤੁ ਸਖਾਈ ਹਮ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ। ਹਰਿ ਹਮ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਮ ਬੋਲਹਿ ਅਉਰੁ ਦੁਤੀਆ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਮ ਤਿਆਗੀ।।੧।। ਮਨਮੋਹਨ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਾਮੁ ਹਰਿ ਪਰਮਾਨੰਦੁ ਬੈਰਾਗੀ।। ਹਰਿ ਦੇਖੇ ਜੀਵਤ ਹੈ ਨਾਨਕੁ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਲੋ ਮੁਖਿ ਲਾਗੀ।।੨।।੨।।੯।।੯।।੧੩।।੯।।੩੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੋਜਤੇ-ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਤਾ ਕੈ ਪਾਇ-ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ। ਸਖਾਈ-ਸਾਥੀ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜੀ। ਪਰਮਾਨੰਦੁ-ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਬੈਰਾਗੀ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਧ	ਨੁਪ	-ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਰਾ	ਮਰਾ	Sਮ	ਬੋ	ਲਿ	ਬੋ	ਲਿ	ਖੋ	ਜ	ਤੇ	S	ਬ	ਡ	ਭਾS	ਗੀS

ਮਮ	ਪਧ	-ਨੁ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹਰਿ	ਕਾਪੰ	ਸਥੁ	ਕੋ	ਊਬ	ਤਾ	ਵੈ	ਹਉ	ਸ	ਤਾ	ਕੈ	ਪਾ	ਇ	ਲਾ	ਗੀ
x.			2				3				4		5	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਹ	ਮਾ	ਰੇ	ਮੀ	ਸ	ਤੁ	ਸ	ਖਾ	ਸ	ਈ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ
ਹ	ਸ	ਮ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਲਾ	ਸ	ਗੀ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਮ	ਗਾ	ਵਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਮ	ਬੋ	ਸ	ਲ	ਹਿ
ਮਮ	-	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਅਉ	ਸ	ਰੁ	ਦੂ	ਤੀ	ਆ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਹ	ਮ	ਤਿ	ਆ	ਗੀ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਮ	ਨ	ਮੋ	ਸ	ਹ	ਨ	ਮੋ	ਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ਸ	ਤ	ਮ	ਰਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ
ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਪ	ਰ	ਮਾ	ਸ	ਨੰ	ਸ	ਦੁ	ਸ	ਬੈ	ਰਾ	ਗੀ	ਸ
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਖੇ	ਸ	ਜੀ	ਵ	ਤ	ਹੈ	ਨਾ	ਸ	ਨ	ਕੁ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਇ	ਕ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਪ	ਲੋ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਖਿ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਗੀ	ਸ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬੋਲਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ ਪੰਦਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੭੨)

ਬਰਸੁ ਸਰਸੁ ਆਗਿਆ।। ਹੋਹਿ ਆਨੰਦ ਸਗਲ ਭਾਗ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸੰਤ ਸੰਗੇ ਮਨੁ ਪਰਫੜੈ ਮਿਲਿ ਮੇਘ ਧਰ ਸੁਹਾਗ।।੧।। ਘਨ ਘੋਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੋਰ।। ਚਿਤੁ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਬੂੰਦ ਓਰ।। ਐਸੋ ਹਰਿ ਸੰਗੇ ਮਨ ਮੋਹ।। ਤਿਆਗਿ ਮਾਇਆ ਧੋਹ।। ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਨਾਨਕ ਜਾਗਿਆ।।੨।।੫।।੨੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਸਰਸੁ- ਰਸ-ਸਹਿਤ, ਅਨੰਦ ਨਾਲ। ਪਰਫੜੈ-ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰ-ਧਰਤੀ। ਘਨ ਘੋਰ-ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ। ਚਾਤ੍ਰਿਕ-ਪਪੀਹਾ। ਓਰ-ਤਰਫ਼, ਪਾਸੇ, ਵੱਲ। ਧੋਹ-ਠੱਗੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਰ	ਪ	–	ਧ	ਨੁ	ਪ	–	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	ऽ	ਸ	ਰ	ਸੁ	ऽ	ਆऽ	ਗਿ	ਆ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਹੋ	ਹਿ	ਆ	ਨੰ	ਦ	ਸ	ਗ	ਲ	ਭਾ	ऽ	ਗ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	–
ਸੰ	ਤ	ਸੰ	ਗੇ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਫ	ੜੈ	ऽ
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਮਿऽ	ਲਿऽ	ਮੇ	ਘ	ਧऽ	ਰ	ਸੁऽ	ऽ	ਹਾ	ऽऽ	ਗऽ
x				2		3		4		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਪ	–	ਮ	ਪ
ਘ	ਨ	ਘੋ	ਰ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਮੋ	ऽ	ਰ	ऽ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਚਿ	ਤੁ	ਚਾ	ऽ	ਤ੍ਰਿ	ਕ	ਬੂੰ	ਦ	ਓ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਐ	ਸੋ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗੇ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ਹ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਤਿ	ਆ	ਗਿ	ऽ	ਮਾ	ਇ	ਆ	ऽ	ਧੋ	ਹ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	ਤ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਜਾ	ਗਿ	ਆ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਗਮਰਸ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਮਪਨੁਧ ਨਨਸਂਸਂ ਸਂਰਂਨਸਂ ਗਂਮਂਰਂਸਂ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

2) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਰਗਮਪ ਧਨੁਪਪ ਮਪਧਨ ਸਂਰਂਨਸਂ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

3) ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ ਸਂਰਂਨਸਂ ਗਂਮਂਰਂਸਂ ਧਨਸਂਸਂ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਰਸੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੭੨)

ਘਨੁ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ।। ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸੁਖ ਚੈਨ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਤਰਨ ਸਾਗਰ ਧੁਨਿ ਅਨਹਤਾ ਰਸ ਬੈਨ।।੧।। ਪਥਿਕ ਪਿਆਸ ਚਿਤ ਸਰੋਵਰ ਆਤਮ ਜਲੁ ਲੈਨ।। ਹਰਿ ਦਰਸ ਪ੍ਰੇਮ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਦੈਨ।।੨।।੭।।੨੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਨੁ-ਬੱਦਲ (ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਗੁਰੂ)। ਅਨਹਤਾ-ਇੱਕ-ਰਸ, ਲਗਾਤਾਰ। ਬੈਨ-ਬਚਨ। ਪਥਿਕ-ਰਾਹੀ, ਪਾਂਧੀ। ਲੈਨ-ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਦੈਨ-ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਘ	ਨੁ	ਗਰ	ਜ	ਤ	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਰੂ	ਪ
ਧਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੁS	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਸੁS	ਖ	ਚੈ	ਨ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਰਰ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ
ਹਰਿ	ਚਰ	ਨ	ਸਰ	ਨ	ਤਰ	ਨ	ਸਾ	ਗਰ
ਧ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਧੁ	ਨਿ	ਅਨ	ਹS	ਤਾ	ਰ	ਸ	ਬੈ	ਨ
x		2			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ਼	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ
ਪ	ਖਿ	ਕ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਚਿ	ਤ	ਸ	ਰੇ	ਵ	ਰ
ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਆ	ਤ	ਮ	ਜ	ऽ	ਲੁ	ਲੈ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ਼	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ
ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਕ	ऽ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਦੇ	ऽ	ਨ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨ਼ਸ ਰਗਮਪ ਮ-ਮਪ ਨ਼ਧਨ਼ਸੰ ਨ਼ਪਮਮ ਗਮਰਸ

2) ਰਗਮਮ ਰਰਪਪ ਮਪਮਰ ਸਰਨ਼ਸ ਮਪਨ਼ਧ ਨ਼ਸੰਰੰਸੰ ਧਨ਼ਪਪ ਮਪਮਮ ਰਸਨ਼ਸ

3) ਰਗਮਪ ਮਪਧਨ਼ ਸੰਰੰਨ਼ਸੰ ਰੰਗੰਮੰਰੰ ਸੰਰੰਨ਼ਸੰ ਧਨ਼ਸੰਸੰ ਧਨ਼ਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਰੂਪ ਰੂਪ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ' ਜੈ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੭੩)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ
ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਧਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ
x		0		2		0		3		4	

ਪ੍ਰਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	s	ਨ	ਨਾ	s	ਥ	ਅ	ਨਾ	ਥ	ਸ	ਖੇ	s
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਦੀ	s	ਨ	ਦ	ਰ	ਦ	ਨਿs	ਵਾ	s	ਰ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਹੇ	s	s	ਸ	ਮ੍ਰ	ਥ	ਅ	s	ਗ	ਮ	ਪੂ	s	ਰ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੋ	s	s	ਹਿ	s	s	ਮ	ਇ	ਆ	s	ਧਾ	s	ਰਿ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਅੰ	s	ਧ	s	ਕੂ	s	ਪ	s	ਮ	s	ਹਾ	s	ਭ	ਇ	ਆ	ਨ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਪਾ	s	ਰਿ	s	ਉ	s	ਤਾ	s	ਰ	s	s	s
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ 'ਊਂਨਵਿ ਊਂਨਵਿ ਆਇਆ' ਵਾਲੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਹਨ।

1) ਰਗਮਮ ਰਸਰਰ ਪਪਮਪ ਰਗਮਮ ਰਸਮਪ ਧਨੁਪਪ ਰਗਮਮ ਰਸਮਪ ਨੁਧਨਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਮਰਸ

2) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਧਧ ਨੁਪਮਮ ਗਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੬੯-੭੦)

ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਰਵੀਜੈ॥ ਦਰਸ ਪਿਆਸ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਹਰਿ ਪੰਖ ਲਗਾਇ ਮਿਲੀਜੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਮਾਰਗੁ ਪਾਇਓ ਸਾਧੂ ਸੇਵ ਕਰੀਜੈ॥ ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰੇ ਨਾਮੁ ਮਹਾ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥੧॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਰਿ ਸਰਨੀ ਆਏ ਜਲਤਉ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ॥ ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਨਕ ਅਪੁਨੋ ਕੀਜੈ॥੨॥੧੩॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਵੀਜੈ-ਸਿਮਰਿਆ ਕਰ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਮੋਹਿਓ-ਮਗਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਖ ਲਗਾਇ-ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ, ਉੱਡ ਕੇ। ਮਿਲੀਜੈ-ਮਿਲ ਪਈਏ। ਖੋਜਤ-ਭਾਲ ਕਰਦਿਆਂ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਸਾਧੂ-ਗੁਰੂ। ਧਾਰਿ-ਧਾਰ ਕੇ। ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ-ਦਇਆ, ਮਿਹਰ। ਤ੍ਰਾਹਿ-ਬਚਾਅ ਲੈ, ਰੱਖ ਲੈ। ਜਲਤਉ-ਸੜਦੇ ਉੱਤੇ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ ਲੈ। ਅਪੁਨੇ ਕੀਜੈ-ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਬਣਾ ਲੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	8½
ਮਰ	ਪਪ	ਧਧ	ਧਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਮਰ	ਸ
ਮਨ	ਮੇਰੇ	ਹਰਿ	ਕੇS	S	ਚਰ	ਨ	ਰਵੀ	ਜੈ
ਗਗ	ਗਮ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਮਰ	ਪਪ	ਧਨੁ	ਪ
ਦਰ	ਸਪਿ	ਆ	S	ਸ	ਮੇਰੋ	ਮਨੁ	ਮੋਹਿ	ਓ
ਧਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਮਰ	ਸ
ਹS	ਰਿ	ਪੰ	S	ਖ	ਲਗਾ	ਇ	ਮਿਲੀ	ਜੈ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਪ	ਨੁ	-ਧ	-ਨੁ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਧਨ	ਸਂ
ਖੋ	ਜਤ	ਖੋ	Sਜ	Sਤ	ਮਾ	ਰਗੁ	ਪਾਇ	ਓ
ਗਂ	ਗਂਮਂ	ਰਂ	-	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁਸਂ	ਧਨ	ਸਂ
ਸਾ	ਧੂS	ਸੇ	S	ਵ	ਕS	ਰੀS	ਜੈS	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	ਧਨ	ਸਂ
ਧਾ	ਰਿ	ਅ	ਨੁ	ਗ੍ਰਹੁ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਮੇS	ਰੇ
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ-	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਹਾ	ਰਸੁ	ਪੀ	SS	ਜੈS	S
x		2			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮਮ	-	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਤ੍ਰਾ	s	ਹਿ	s	ਤ੍ਰਾ	ਹਿ	ਕ	ਰਿ	ਸ	ਰ	ਨੀ	ਆ	s	ਏ
ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜ	ਲ	ਤਉ	s	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਕੀ	s	s	ਜੈ	s	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਕ	ਰੁ	ਗ	ਹਿ	ਲੇ	s	ਹੁ	s	ਦਾ	s	ਸ	ਅਪੁ	ਨੇ	ਕਉ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਅ	ਪੁ	ਨੇ	s	ਕੀ	s	s	ਜੈ	s	s
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਰਗਮ- ਰਸ

2) ਧਨੁਪ- ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨੁਧੁਨੁਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸ

3) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਮਮਰਸ ਨੁਸ

1)

ਧਨੁ	ਪ	ਇਹ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
ਹਰਿ	ਕੇ	ਆਉਣਾ ਹੈ।

2)

ਗਮ	ਰ-	ਸ	ਇਹ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ
ਮਨ	ਮੇs	ਰੇ	ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3)

ਧਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਰਸ	ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ
ਹਰਿ	ਕੇ	ਚਰ	ਨਰ	ਵੀਜੈ	ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੫)

ਸਲੋਕ ਮ:੩।। ਬਾਬੀਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੈ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਦਰਿ ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ।। ਮੇਘੈ ਨੋ ਫੁਰਮਾਨੁ ਹੋਆ ਵਰਸਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ।। ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਰਖਿਆ ਉਰਿ ਧਾਰਿ।। ਨਾਨਕ ਨਾਮੇ ਸਭ ਹਰੀਆਵਲੀ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੇਘੈ-(ਗੁਰੂ) ਬੱਦਲ ਨੂੰ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਹਰੀਆਵਲੀ-ਹਰੀ-ਭਰੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸੰ	-	ਧ	-	ਨੁ
											ਬਾ	s	ਬੀ	s	ਹਾ

www.sikhbookclub.com

ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਪ
ਐ	s	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਵੇ	s	ਲੈ	s	ਬੋ	ਲਿ	ਆ	ਤਾਂ	s	ਦ	s	ਰਿ
ਨ਼	ਧ	ਨ	ਸ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ					
ਸੁ	s	ਣੀ	s	ਪ੍ਰ	s	ਕਾ	s	ਰs	s	s					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਨ
											ਮੇ	s	ਘੈ	s	s
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਨੋ	s	s	s	ਝੁ	ਰ	ਮਾ	ਨੁ	ਹੋ	s	ਆ	ਵ	ਰ	ਸ	ਹੁ	s
ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਰ	ਨ਼	ਸ					
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਧਾ	s	s	s	ਰਿ	s	s					
x				2				0				3			

ਸ਼ਬਦ 'ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ' ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੬੪)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਨ
											ਬਾ	s	ਬੀ	s	ਹਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ਼	-	ਪ
ਬੇ	ਨ	ਤੀ	s	s	s	s	ਕ	ਰੇ	s	s	ਕ	s	ਰਿ	s	s
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਦੇ	ਹੁ	ਜੀ	ਅ	ਦਾ	s	ਨ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਧ	-	ਨ
											ਜ	ਲ	ਬਿ	s	ਨੁ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਗੰ	-	ਗੰ	-	ਮੰ
ਪਿ	ਆ	ਸ	s	ਨ	s	s	s	ਉ	ਤ	ਰੈ	ਛੁ	s	ਟ	s	ਕਿ
ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ
ਜਾਂ	s	ਹਿ	s	ਮੇ	s	ਰੇ	s	ਪ੍ਰਾ	s	ਨ	ਛੁ	s	ਟ	s	ਕਿ
ਧ	ਨ਼	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰਰ	-	ਸ					
ਜਾਂ	s	ਹਿ	s	ਮੇ	s	ਰੇ	s	ਪ੍ਰਾ	s	ਨ					
x				2				0				3			

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੫-੮੬)

ਮ:੩।। ਇੰਦੁ ਵਰਸੈ ਕਰਿ ਦਇਆ ਲੋਕਾਂ ਮਨਿ ਉਪਜੈ ਚਾਉ।। ਜਿਸ ਕੈ ਹੁਕਮਿ ਇੰਦੁ ਵਰਸਦਾ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਂਉ।। ਗੁਰਮਖਿ ਸਬਦੁ ਸਮ੍ਾਲੀਐ ਸਚੇ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਉ।। ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਜਨ ਨਿਰਮਲੇ ਸਹਜੇ ਸਚਿ ਸਮਾਉ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮ੍ਾਲੀਐ-ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲੇ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਸਮਾਉ-ਲੀਨਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪਪ	-	ਮ	-
ਇੰ	ਙ	ਦੁ	ਵ	ਰ	ਸੈ	ਙ	ਕ	ਰਿ	ਙ	ਦਇ	ਙ	ਆ	ਙ
ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਲੋ	ਕਾਂ	ਙ	ਮ	ਙ	ਨਿ	ਙ	ਉ	ਪ	ਜੈ	ਚਾ	ਙਙ	ਉ	ਙ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਜਿ	ਸ	ਙ	ਕੈ	ਹੁ	ਕ	ਮਿ	ਇੰ	ਙ	ਦੁ	ਵ	ਰ	ਸ	ਦਾ
ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਤਿ	ਸ	ਕੈ	ਸ	ਙ	ਦ	ਙ	ਬਲਿ	ਹਾ	ਰੈ	ਜਾਂ	ਙ	ਉ	ਙ
x			2				0			3			

ਸ਼ਬਦ "ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਰਵੀਜੈ" ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੬੯-੭੦)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ
ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਙ	ਖੋ	ਜ	ਤ	ਖੋ	ਙ	ਜ	ਤ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਰ	ਵੀ	ਜੈ	ਙ	ਮਾ	ਰ	ਗੁ	ਪਾ	ਇ	ਓ	ਙ
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਦ	ਰ	ਸ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਙ	ਸਾ	ਙ	ਧੂ	ਸੇ	ਙ	ਵ	ਙ
ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨੁ	ਮੋ	ਹਿ	ਓ	ਙ	ਕ	ਰੀ	ਙ	ਜੈ	ਙ	ਙ	ਙ
ਹ	ਰਿ	ਙ	ਪੰ	ਙ	ਖ	ਙ	ਸਾ	ਙ	ਧੂ	ਸੇ	ਙ	ਵ	ਙ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਲ	ਗਾ	ਇ	ਮਿ	ਲੀ	ਜੈ	ਙ	ਕ	ਰੀ	ਙ	ਜੈ	ਙ	ਙ	ਙ
x			2		3		x			2		3	

www.sikhbookclub.com

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।।ਕਬਿੱਤ।।) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਨਾਚਿਓ ਈ ਕਰਤ ਮੋਰ ਦਾਦਰ ਕਰਤ ਸੋਰ ਸਦਾ ਘਨਘੋਰ ਘਨ ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈਂ। ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ ਸਦਾ ਬਨ ਮੈ ਰਹਤ ਬ੍ਰਿਛ ਫੂਕ ਫੂਕ ਪਾਵ ਭੂਮ ਸ੍ਰਾਵਗ ਧਰਤ ਹੈਂ।। ਪਾਹਨ ਅਨੇਕ ਜੁਗ ਏਕ ਠਉਰ ਬਾਸੁ ਕਰੈ ਕਾਗ ਅਉਰ ਚੀਲ ਦੇਸ ਦੇਸ ਬਿਚਰਤ ਹੈਂ। ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਹੀਨ ਮਹਾ ਦਾਨ ਮੈ ਨ ਹੂਜੈ ਲੀਨ ਭਾਵਨਾ ਯਕੀਨ ਦੀਨ ਕੈਸੇ ਕੈ ਤਰਤ ਹੈਂ।।੧੧।।੮੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਦਰ-ਡੱਡੂ। ਸੋਰ-ਰੌਲਾ। ਘਨਘੋਰ-ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ। ਘਨ-ਬਦਲ। ਪਾਇ-ਪੈਰ। ਠਾਢੇ-ਖਲੋਕੇ। ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਭੂਮ-ਧਰਤੀ। ਸ੍ਰਾਵਗ-ਜੈਨੀ ਸ੍ਰੇਵੜੇ, ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ। ਪਾਹਨ-ਪੱਥਰ। ਬਾਸੁ-ਵਾਸਾ। ਕਾਗ-ਕਾਂ। ਚੀਲ-ਚਿੱਲ। ਬਹੀਨ-ਹੀਣੇ, ਬਿਨਾ। ਮਹਾ ਦਾਨ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਹੂਜੈ-ਹੋ ਜਾਵੇ। ਲੀਨ-ਅਭੇਦ। ਭਾਵਨਾ-ਸਰਧਾ। ਯਕੀਨ-ਸਿਦਕ, ਬਿਸ਼ਵਾਸ਼। ਦੀਨ-ਖਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ / ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਨ਼ਧ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	-ਸੰ
ਗਿਆ	ਨ	ਕੇ	ਬ	ਹੀ	ਨ	ਨਾ	ਚਿਓ	ਈS	ਕਰ	ਤਮੋ	Sਰ
ਮਮ	ਗਗ	ਮ	ਰ	ਰਰ	ਸਸ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਮਹਾ	ਦਾਨ	ਮੈ	ਨ	ਹੂਜੈ	ਲੀਨ	ਦਾ	ਦਰ	ਕ	ਰਤ	ਸੋ	ਰ
ਮਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ਼	ਪ	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧਧ	ਨ਼	ਪ
ਭਾS	ਵਨਾ	ਯ	ਕੀਨ	ਦੀ	ਨ	ਸS	ਦਾ	ਘਨ	ਘੋਰ	ਘ	ਨ
ਮਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਕੈS	ਸੇ	ਕੈ	ਤਰ	ਤ	ਹੈਂ	ਕਰਿ	ਓ	ਈ	ਕਰ	ਤ	ਹੈਂ
x			0			x			0		

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸ਼ਬਦ 'ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਈ' ਤੀਨਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੬੭)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ / ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰ	ਪ	-	ਮਗ	ਮ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧਧ	ਨ਼	ਪ
ਮਾ	ਈ	S	ਮੋS	ਹਿ	S	ਮੋ	S	ਹਿ	ਅਵ	ਗ	ਨ
ਗਗ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮੁ	ਦੇ	S	ਹੁ	ਪ੍ਰਭੁ	ਸ	ਦਾ	ਦਇ	ਆ	ਲਾ
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	-	-	ਮ	ਰ	ਪ	ਨ਼ਨ਼	ਧ	ਨ
ਮਿ	ਲਾ	S	ਈ	S	S	ਮੋ	S	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨਿ
ਧ	ਧ	ਧ	ਧਨ਼	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਸ	ਗ	ਲ	ਸS	ਹੇ	ਲੀ	ਕਿ	ਆ	ਚਤੁ	ਰਾ	ਈ	S
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਧ	ਨ਼ਨ਼	ਪ	ਪ
ਸੁਖ	ਭ	ਰਿ	ਸੂ	S	ਤੀ	ਮੋS	SS	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨਿ
ਪਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	-	ਸ
ਜਿਹ	ਘS	ਰਿ	ਲਾ	S	ਲੁ	ਕਿ	ਆ	ਚਤੁ	ਰਾ	S	ਈ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ						
ਬ	ਸਾ	S	ਈ	S	S						
x			0			x			0		

ਨ਼	-	ਸ	-	ਰ	-	ਸ	-	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਚ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ਓ	ਮਾ	ਹਾ	ऽ
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	-
								ਨਾ	ऽ	ਗਾਂ	ऽ	ਮਿ	ਰ	ਗਾਂ	ऽ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਮ	ऽ	ਛੀ	ऽ	ਆਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਸੀ	ਆਂ	ऽ	ਘ	ਰਿ	ਧ	ਨੁ
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ :-

1) ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ਼ ਨ਼ਸ ਰਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ 2) ਮਰ ਪ- ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

3) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

4) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ਼ ਨ਼ਸ

5) ਗੁਮ ਰਸ ਮਰ ਪਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਤੇ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਤਾਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੨)

ਸਲੋਕ ਮ:੩।। ਬਾਬੀਹਾ ਨਾ ਬਿਲਲਾਇ ਨਾ ਤਰਸਾਇ ਇਹੁ ਮਨੁ ਖਸਮ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਮੰਨਿ।। ਨਾਨਕ ਹੁਕਮਿ ਮੰਨਿਐ ਤਿਖ ਉਤਰੈ ਚੜੈ ਚਵਗਲਿ ਵੰਨੁ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਖ-ਤ੍ਰੇਹ। ਚਵਗਲਿ-ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ। ਵੰਨੁ-ਰੰਗ।

ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ – 12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਬਾS	S	ਬੀ	ਹਾ	ਨ	ਖਿਲ	ਲਾ	ਇ	ਨ	ਤਰ	ਸਾ	ਇ
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਖ	ਸ	ਮ	ਕਾ	ਹੁ	ਕਮੁ	ਮੰ	ਨਿ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਹੁ	ਕਮਿ	ਮੰਨਿ	ਐ	ਤਿ	ਖ	ਉਤ	ਰੈ
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਚ	S	ੜੈ	S	ਚ	ਵ	ਗ	ਲਿ	ਵੈਂ	S	ਨੁ	S
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ :-

1) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

2) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨ਼ੁਧ਼ ਨ਼ਸ

3) ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

4) ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

5) ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ– ਨਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨ਼ੁਧ਼ ਨ਼ਸ

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) | ਧ ਨ ਸੰ | ਬਾ ਬੀ ਹਾ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

੨੮-ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਣਾਟ (ਦਰਬਾਰੀ) ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦ੍ਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹਨ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗ ਦੁਰਬਲ ਤੇ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਮੱਧ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੧੦ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਣਾਟ (ਦਰਬਾਰੀ) ਰਾਗ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਹਨ ਤੇ ਰ ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮ੍ਰਿਦੁ ਗ ਮ ਧ ਨ ਤੀਖੇ ਰਿਖਬ ਅਵਰੋਹਤ ਧ ਨਾ ਲਾਗ। ਰ ਪ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦਿਤੇ ਕਹਤ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ'। ਭਾਵ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਨੁ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਧੁ, ਨੁ ਸੰ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ, ਰ, ਸ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਮੱਧ-ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ/ਕਰਣਾਟ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਮੋਦਰ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ੧੭ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕਰਣਾਟ ਗੌੜ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਧਨਾਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਕਾਂਬੋਜੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੰਨੜ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ

ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਰਣਾਟ, ਕੰਨੜ, ਕਾਨੜਾ, ਕਾਨੜੀ, ਕਰਣਾਟੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦਰਬਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੀ, ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ – ਰ, ਸੰਵਾਦੀ – ਪ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨੁ ਧੁ ਨੁ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਉ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ'। ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਮੱਧ ਰਾਤ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗੁ – ਮ ਪ ਧੁ – ਨੁ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਧੁ ਨੁ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਅੰਦੋਲਤ ਹਨ ਭਾਵ ਕੁਝ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਸਵਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਭ ਸਵਰ ਨਾਲ ਤੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪੰਚਮ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਲਗਾਉ ਕਾਫ਼ੀ ਕਠਿਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੜਾ ਦੇ ੧੮ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦਰਬਾਰੀ, ਨਾਇਕੀ, ਹੁਸੈਨੀ, ਕੌਂਸੀ, ਆੜਾਨਾ, ਸ਼ਹਾਨਾ, ਸੂਹਾ, ਸੁਘਰਈ, ਬਾਗੇਸ਼ਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਨੜਾ ਆਦਿ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਾਨੜਾ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨੜਾ ਕਲ੍ਯਾਨਾ'। ਦੇਸਾਖ, ਜੈਤਸਿਰੀ, ਸੁਧਨਹਾ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਨੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਭਰਤ ਅਤੇ ਹਨੂਵੰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੮ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪੰਡੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਤੇ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ। ਦੇਵਸਾਖ, ਜੈਤਸਰੀ, ਸ਼ੁਧ ਨਾਟ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਨੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ੨੦ ਭੇਦ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਬੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ

www.sikhbookclub.com

ਹੈ। ਪਾਸਟਿਕ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਰਣਾਟ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦੁਰਬਲ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਪ - ਸੰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਂਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੭' ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਅਸਲ ਨਾਮ ਕਾਨਰਾ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਮ ਕਾਨੜਾ ਬਣਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤੇ ੧੬ਵੀਂ, ੧੭ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਰਾਗ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਰਾਗ ਸਨ। ਕਾਨਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੬੯ ਸ਼ਬਦ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਸਲੋਕ ਰਚਿਤ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਨੜਾ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਤੇ ਚਲਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਨੜਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ ਪ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ, ਮ, ਪ, ਨੁ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ। ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਮ ਰ ਸ ।

ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਜੋ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਨੰਬਰ- 2 ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨੰਬਰ-3 ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਬਰ-3 ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਦਾ ਚਲਨ ਪ ਨੁ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੂਝਵਾਨ ਟਕਸਾਲੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪੜਤਾਲ ''ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ'' ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਬਹੁਤ ਰਚ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ 'ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾਂ' ਤੇ 'ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ' ਅੱਜ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਚਉਂਕੀ ਸਮੇਂ ਰਬਾਬੀ/ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੋ' ਪਉੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੜੇ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦਰਬਾਰੀ, ਨਾਇਕੀ, ਅਭੋਗੀ ਆਦਿ ਇਹ ਸਭ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਇਹੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸ ਰ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਮ ਪ ਸਂ - ਨੁ ਪ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਕੁਝ ਝਲਕ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁਂ ਮਂ ਰਂ ਸਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੇ ਮ ਪ ਸਂ ਨੁ ਪ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਾਨੜਾ ਹੀ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਨਿਆਸ ਹੈ ਨੁ ਸ ਰ ਤੇ ਮ ਪ ਨ ਨ ਸਂ ਸਵਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਨੜਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਰ ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਰ ਸ ਤੇ ਫਿਰ ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਜਾਂ ਮ ਪ ਸਂ ਨ ਸਂ ਜਾਂ ਸਂ ਰਂ ਨ ਸਂ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ ਨੁ ਸ, ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਨੁ ਪ, ਸਂ ਰਂ ਨ ਸਂ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਚਲਨ ਠੀਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਅਠਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਨਾ ੧੨੯੪ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਮ:੪ ਦੇ ੧੮ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੫੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੬ ਸ਼ਬਦ ੧੨੯੬ ਤੋਂ ੧੨੯੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹਨ। ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਮੂਸੇ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨੀ ਪੰਨਾ ੧੩੧੨ ਤੋਂ੧੩੧੮ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੧੫ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਮ:੪ ਦੇ ਹੀ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੩੦ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਦਾ ਪੰਨਾ ੧੩੧੮ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕਾਨੜਾ ਥਾਟ-ਕਾਫੀ ਸਵਰ-ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਧੈਵਤ ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ

ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ।

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ, ਰ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ) :-

ਸ, ਸ ਰ ਨ਼ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ, ਸ ਨ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਸ, ਨ਼ੁ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ - ਸ, ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਪ, ਰ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰ ਪ ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਨ਼ ਸ।

ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਨ਼ ਸ, ਰ ਰ ਗੁ - ਮ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ - ਮ ਰ ਸ।

ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਰੰ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੁੰ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੁੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਪੰ ਮੰ ਪੰ ਗੁੰ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ - ਨ਼ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੯)

ਮਸਕੰ ਭਗਨੰਤ ਸੈਲੰ, ਕਰਦਮੰ ਤਰੰਤ ਪਪੀਲਕਹ॥ ਸਾਗਰੰ ਲੰਘੰਤਿ ਪਿੰਗੰ ਤਮ ਪਰਗਾਸ ਅੰਧਕਹ॥ ਸਾਧ ਸੰਗੇਣਿ ਸਿਮਰੰਤਿ ਗੋਬਿੰਦ॥ ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ॥੫੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਸਕੰ-ਮੱਛਰ (ਕਮਜ਼ੋਰ ਜੀਵ)। ਭਗਨੰਤ-ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਲੰ-ਪਹਾੜ, ਪੱਥਰ (ਅਹੰਕਾਰ)। ਕਰਦਮੰ-ਚਿੱਕੜ (ਮੋਹ)। ਤਰੰਤ-ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਪੀਲਕਹ-ਕੀੜੀ। ਸਾਗਰੰ-ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ। ਲੰਘੰਤਿ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਗੰ-ਪਿੰਗਲਾ। ਤਮ-ਹਨੇਰਾ। ਪਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਅੰਧਕਹ-ਅੰਨਾ (ਅਗਿਆਨੀ)। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣਿ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਰ-ਸਰ
											ਞਾSਹਿS
ਗੁਮਰਸ	ਰਰਸ-	ਸਰਨੁਸ	ਰਸ	ਸਰਗੁਗੁ	ਮਮਪ-	ਗੁਮਰਸ	ਮਮਪਪ	ਮਪਨੁਪ	ਗੁਮਰਸ	ਮਪ	ਮਪਨਸੰ
ਗੁSਡੂS	ਮਸਖੰS	ਭਗਨੰਤ	ਸੈਲੈਂ	ਕਰਦਮੰ	ਤਰੰਤS	ਪਪੀਲਕਹ	ਸਾਗਰੰS	ਲੰਘੰਤਿS	ਪਿੰSਗੰS	ਤਮ	ਪਰਗਾਸ
ਸੰਸੰਰੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਨੁ-ਮਪ	ਮਪਨਸੰ	ਨੁ-ਪਪ	ਗੁਮਰਸ	ਰਸ	ਗੁਮਰਸ	ਰਸ	ਗੁਮਰਸ
ਅੰਧਕਹ	ਸਾਧ	ਸੰਗੋਇਨS	ਸਿਮਰੰਤਿ	ਗੋSਬਿੰਦ	ਸਰਣਿS	ਨਾSਨਕ	ਹਰਿਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰਿਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰਿਹਰਿ
ਰ-ਸ-											
ਹSਰੇS											
x		0		2		0		3		4	

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੯੮)

ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾਂ।। ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸੰਤਨ ਊਹਾਂ ਚਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬਸਨਾ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰੁ ਨ ਪਾਵਉ।। ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਉ।।੧।। ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਿ ਦੇਹ ਨ ਸੋਧਾ।। ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਾ।।੨।। ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੀ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ।। ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਇਆ।।੩।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਉ ਛੂਟੇ ਜੰਜਾਲ।।੪।।੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਸਨਾਂ-ਹੇ ਜੀਭ! ਬੰਦਨ-ਨਮਸਕਾਰ। ਬਸਨਾ-ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ-ਅਨੇਕਾਂ ਢੰਗ ਵਰਤ ਕੇ। ਦੁਆਰੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰ। ਦੇਹ-ਸਰੀਰ। ਸੋਧਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪਰਬੋਧਾ-ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਜੰਜਾਲ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਫਾਹੀਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਕੀ	S	ਰ	ਤਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਗਾ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਰ	ਸ	ਨਾਂ	S	ਅ	ਨਿ	ਕ	S	ਬਾ	ਰ	ਕ	ਰਿ
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੰ	S	ਦ	ਨ	ਸੰ	S	ਤ	ਨ	ਊ	S	ਹਾਂ	S	ਚ	ਰ	ਨ	S
ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ								
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਜੀ	ਕੇ	ਬS	ਸS	ਨਾS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ
								ਅ	ਨਿ	ਕ	ऽ	ਭਾਂ	ਤਿ	ਕ	ਰਿ
ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਦੁਆ	ऽ	ਰੁ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਲੁ	ਤ	ऽ
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ								
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿऽ	ਆऽ	ਵਉ	ऽऽ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ 2) ਸਰ ਨੁਸ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

3) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ 4) ਗੁਮ ਰਸ ਰਪ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ

5) ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ 6) ਮਪ ਸੰ- ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

7) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

8) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਰਰ ਪਪ ਨੁਪ ਮਪ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ

9) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ

10) ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

1) ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਲੈ ਕੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਵਾਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ 'ਗਾ ਉ' ਲਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੯੪-੯੫)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਪਗ ਰੇਨ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਮਨੁ ਕੋਰਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭੇਨ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਮ ਅਚਿਤ ਅਚੇਤ ਨ ਜਾਨਹਿ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਸੁਚਿਤ ਚਿਤੇਨ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨ ਦਇਆਲਿ ਕੀਓ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤੁ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੇਨ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹਿ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਟਿ ਦੇਵਉ ਹੀਅਰਾ ਤੇਨ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਮ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵੇਨ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਊਤਮ ਜਗਿ ਕਹੀਅਹਿ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਪਾਥਰ ਸੇਨ॥ ਜਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਓਇ ਊਤਮ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੇਨ॥੩॥ ਤੁਮ੍ ਹਰਿ ਸਾਹ ਵਡੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਵਣਜਾਰੇ ਰਾਸਿ ਦੇਨ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਲਦਿ ਵਾਖਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲੇਨ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਗ ਰੇਨ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ। ਭੇਨ-ਭਿੱਜ ਗਿਆ। ਅਚਿਤ-ਬੇ-ਧਿਆਨ। ਅਚੇਤ-ਗਾਫਿਲ। ਗਤਿ-ਉਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਮਿਤਿ-ਮਾਪ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਸੁਚਿਤ-ਸਿਆਣਾ। ਚਿਤੇਨ-ਸਾਵਧਾਨ। ਕੀਓ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤੁ-ਰਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਕਟਿ-ਕੱਟ ਕੇ। ਹੀਅਰਾ-ਹਿਰਦਾ। ਤੇਨ-ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਪਵੇਨ-ਪਵਿੱਤਰ। ਸੇਨ-ਸਿੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਨ-ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਹ-ਸ਼ਾਹ। ਰਾਸਿ-ਸਰਮਾਇਆ, ਪੂੰਜੀ। ਲਦਿ-ਲੱਦ ਲਵਾਂ। ਵਾਖਰੁ-ਸੌਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਸੰ	s	ਤ	s
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	–	ਸ	–	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਜ	ਨਾ	ਪ	ਗ	ਰੇ	s	ਨ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	s	ਥਾ	s
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	–	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	–	ਨੁ	–	ਪ	–
ਸੁ	ਨੀ	ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	s	ਗ	ਤਿ	ਮ	s	ਨੁ	s	ਕੋ	s	ਰਾ	s
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗਿ	ਭੇ	s	ਨ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

SIKHBOOKCLUB.COM

								ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਹ	ਮ	ਅ	ਚਿ	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਨ	ਜਾ	ਨ	ਹਿ	ਗ	ਤਿ	ਮਿ	ਤਿ	ਗੁ	s	ਰਿ	s	ਕੀ	s	ਏ	s
ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	–								
ਸੁ	ਚਿ	ਤ	s	ਚਿ	ਤੇ	ਨ	s								
x				2				0				3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੯੮)

ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ।। ਦੂਖ ਬਿਦਾਰਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾ ਕਉ ਭੇਟਤ ਹੋਇ ਸਗਲ ਸਿਧਿ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸਾਧਾਰੈ।। ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਖਿਨ ਮਹਿ ਤਾਰੈ।।੧।। ਜਾ ਕਉ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਗੁਰੁ ਅਪਨਾ।। ਤਾ ਕਉ ਦੂਖੁ ਨਹੀ ਤਿਲੁ ਸੁਪਨਾ।।੨।। ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਪਨਾ ਰਾਖੈ।। ਸੋ ਜਨੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਚਾਖੈ।।੩।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਕੀਨੀ ਮਇਆ।। ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਮੁਖ ਊਜਲ ਭਇਆ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ-ਦਇਆ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਦੂਖ ਬਿਦਾਰਨ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਭੇਟਤ-ਮਿਲਿਆਂ। ਸਿਧਿ-ਕਾਮਯਾਬੀ, ਸਫ਼ਲਤਾ। ਸਾਧਾਰੈ-ਸਹਾਰਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਚਾਖੈ-ਚੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਇਆ-ਦਇਆ। ਹਲਤਿ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਪਲਤਿ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਊਜਲ-ਬੇ-ਦਾਗ਼।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	-	ਰ	ਸ	ਰ
								ਗਾS	SS	ਈ	ਐ	S	ਗੁ	S	ਣ
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੋ	ਪਾ	ਲ	S	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਿ	ਦੁ	S	ਖ	S	ਬਿ	ਦਾ	ਰ	ਨ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਤੇ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਜਾ	S	ਕਉ	S	ਭੇS	SS	ਟ	ਤ
ਮਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਹੋS	SS	ਇS	ਸS	ਗ	ਲS	ਸਿS	ਧਿS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
								ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਮ	ਨ	ਹਿ	S	ਸਾ	ਧਾ	ਰੈ	S	ਕੋ	S	ਟਿ	S	ਪ	ਰਾ	ਧੀ	S
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਖਿ	ਨ	ਮ	ਹਿ	ਤਾ	S	ਰੈS	SS								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੧)

ਧਨਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ। ਕੋਟਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਸੁਖ ਪਾਏ ਆਇ ਮਿਲੇ ਪੂਰਨ ਬਡਭਾਗੀ।੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥੁ ਦਾਸੁ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਅਵਰ ਓਟ ਸਗਲੀ ਮੋਹਿ ਤਿਆਗੀ। ਭੋਰ ਭਰਮ ਕਾਟੇ ਪ੍ਰਭ ਸਿਮਰਤ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨ ਮਿਲਿ ਸੋਵਤ ਜਾਗੀ।੧॥ ਤੂ ਅਥਾਹੁ ਅਤਿ ਬਡੋ ਸੁਆਮੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਪੂਰਨ ਰਤਨਾਗੀ। ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਾਂਗੈ ਮਸਤਕੁ ਆਨਿ ਧਰਿਓ ਪ੍ਰਭ ਪਾਗੀ।੨॥੭॥੧੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਨਾਥੁ-ਨਿਮਾਣਾ। ਭੋਰ ਭਰਮ-ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਮ ਭੀ। ਅੰਜਨ-ਸੁਰਮਾ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ-ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ। ਰਤਨਾਗੀ-ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਖਾਣ। ਜਾਚਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਪ੍ਰਭ ਪਾਗੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਗ (ਪੈਰਾਂ) ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪਪ
											ਧ	S	ਨਿ	S	ਉਹ
ਸੰਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਮ	ਪ	ਗੁ	-	ਮ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸੰ	ਗਿ	ਲਾ	S	ਗੀ	ਕੋ	S	ਟਿ	S	S

www.sikhbookclub.com

ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨ	–	ਸੰ
ਜਾ	S	ਪ	S	ਤਾ	ਪ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	S	ਏ	ਆ	S	ਇ	S	S
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	–	ਸ					
ਮਿ	S	ਲੇ	S	ਪੂ	ਰਨ	ਬ	ਡ	ਭਾ	S	ਗੀ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨ	–	–
											ਮੋ	S	ਹਿ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ
ਅ	ਨਾ	ਥੁ	S	ਦਾ	ਸੁ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	S	ਰਾ	ਅ	ਵ	ਰ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ					
ਓ	ਟ	ਸ	ਗ	ਲੀS	SS	ਮੋS	ਹਿS	ਤਿS	ਆS	ਗੀS					
x				2				0				3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੯੯)

ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੋ ਪਰਨਾ॥ ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੈ ਊਪਰਿ ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਓਟ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਸਰਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੁਮ੍ਹਰਾ ਤੁਮਰਾ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਰਨਾ॥ ਤੁਮਰੋ ਬਲੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਸੁਹੇਲੇ ਜੋ ਜੋ ਕਹਹੁ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਰਨਾ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਦਇਆ ਮਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਭਉਜਲੁ ਤਰਨਾ॥ ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਸਿਰੁ ਡਾਰਿਓ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਚਰਨਾ॥੨॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਰਨਾ-ਆਸਰਾ। ਮਹਤੁ-ਵਡਿਆਈ। ਸੁਹੇਲੇ-ਸੁਖੀ। ਮਇਆ-ਕਿਰਪਾ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅਭੈ ਦਾਨੁ-ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਡਾਰਿਓ-ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	–	ਸ	–
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਜੀ	S	ਉ	S	S	S
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	–	ਰ	–	ਰ	–	ਸ	–
ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	S	ਪ	S	ਰ	S	ਨਾ	S
ਸ	–	ਰ	–	ਗੁ	–	ਮ	–	ਰ	ਸ
ਮਾ	S	ਨੁ	S	ਮ	S	ਹ	S	ਤੁ	S
ਰ	–	ਪ	–	ਪ	ਮ	ਨੁ	–	ਪ	ਪ
ਤੁ	S	ਮ੍ਹਾ	S	ਰੈ	S	ਊ	S	ਪ	ਰਿ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	–	ਪ	–
ਤੁ	ਮ੍ਹ	ਰੀ	S	ਓ	S	ਟ	S	S	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	–	ਸ	–
ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	ਰੀ	S	ਸ	S	ਰ	S	ਨਾ	S
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਤੁ	ਮ੍	ਰੀ	S	ਆ	S	ਸ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਭ	ਰੋ	ਸਾ	S	ਤੁ	ਮ੍	ਰਾ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਗੁੰ	-	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਤੁ	ਮ	ਰਾ	S	ਨਾ	S	S	ਮੁ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਰਿ	ਦੈ	ਲੈ	S	ਧ	S	ਰ	S	ਨਾ	S
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
2)	ਗੁਮ	ਰਸ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
3)	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਗੁੰਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜੀਉ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਠਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਠਾਕੁਰ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਉ' ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੦)

ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਹਰੇ ਗੁਨ ਗਾਏ॥ ਮਾਨ ਤਨੁ ਧਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖੁ ਜਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਈਤ ਊਤ ਕਹਾ ਲੋੁਭਾਵਹਿ ਏਕ ਸਿਉ ਮਨੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਮਹਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸੰਤ ਆਸਨੁ ਮਿਲਿ ਸੰਗਿ ਗੋਬਿਦੁ ਧਿਆਇ॥੨॥ ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ ਸਰਨਿ ਆਇਓ ਨਾਨਕ ਲੇਹੁ ਮਿਲਾਇ॥੩॥੩॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਨ-ਮਨ। ਈਤ ਊਤ-ਏਧਰ ਓਧਰ। ਲੋੁਭਾਵਹਿ-ਲੋਭ ਵਿੱਚ ਫਸ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਸੰਤ ਆਸਨੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸਾ	S	ਧੂ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਏ
ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮਮ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਮਾ	ਨ	ਤ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਦੁ	ਖੁ	ਜਾS	SS	SS	ਇS	SS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਈ	S	ਤ	S	ਊ	ਤ	ਕ	ਹਾ	ਲੋ	ਭਾ	ਵ	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਨੁ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਏ	ਕ	ਸਿ	ਉ	ਮ	ਨੁ	ਲਾS	SS	SS	SS	ਇS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
2)	ਮਪ	ਨੁਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
3)	ਗੁਮ	ਰਸ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੨)

ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ ਕਉ ਕਈ ਕੇਤੈ॥ ਐਸੋ ਜਨੁ ਬਿਰਲੋ ਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਤਤ ਜੋਗ ਕਉ ਬੇਤੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਦੁਖੁ ਨਾਹੀ ਸਭੁ ਸੁਖੁ ਹੀ ਹੈ ਰੇ ਏਕੈ ਏਕੀ ਨੇਤੈ॥ ਬੁਰਾ ਨਹੀ ਸਭੁ ਭਲਾ ਹੀ ਹੈ ਰੇ ਹਾਰ ਨਹੀ ਸਭ ਜੇਤੈ॥੧॥ ਸੋਗੁ ਨਾਹੀ ਸਦਾ ਹਰਖੀ ਹੈ ਰੇ ਛੋਡਿ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਲੇਤੈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹੈ ਕਤ ਆਵੈ ਕਤ ਰਮਤੈ॥੨॥੩॥੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੇਤੈ-ਕਿੱਤਨੇ ਹੀ ਬੰਦੇ। ਤਤ ਜੋਗ ਕਉ-ਜਗਤ-ਦੇ-ਮੂਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ। ਬੇਤੈ-ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਨੇਤੈ-ਨੇਤ੍ਰੈ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ (ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ)। ਜੇਤੈ-ਜਿੱਤ। ਹਰਖੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਹੀ। ਕਤ ਰਮਤੈ-ਮੁੜ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਆਡਾ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁਗੁ	-	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਕਹ	ਨ	ਕ	ਹਾ	ਵ	ਨ	ਕਉ	S	ਕ	ਈ	ਕੇ	S	ਤੈ	S
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਐ	S	ਸੋ	ਜ	S	ਨੁ	ਬਿ	ਰ	ਲੋ	ਹੈ	ਸੇ	S	ਵ	ਕੁ
ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਜੋ	S	S	ਤ	S	ਤ	ਜੋ	ਗ	ਕਉ	S	ਬੇ	S	ਤੈ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	-	ਰਂ	-	ਨ	ਸਂ
ਦੂ	ਖੁ	ਨਾ	ਹੀ	ਸ	ਭੁ	ਸੁ	ਖੁ	ਹੀ	S	ਹੈ	S	ਰੇ	S
ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਏ	S	ਕੈ	ਏ	S	ਕੀ	ਨੇ	S	S	S	ਤੈ	S	S	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਮ ਪਨੁ ਪ- ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ

2) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ

3) ਸਰ ਨੁਸ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਗੁਂਮਂ ਰਂਸਂ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫।। (੧੨੯੮-੯੯)

ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿਦ ਤੇ।। ਟਹਲ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੰਗੁ ਸਾਧੂ ਕਾ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਜਪਿ ਪਰਮ ਗਤੇ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਪੂਜਾ ਚਰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਸਰਨਾ।। ਸੋਈ ਕੁਸਲੁ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਕਰਨਾ।।੧।। ਸਫਲ ਹੋਤ ਇਹ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹੀ।। ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਇਆ ਕਰੇਹੀ।।੨।। ਅਗਿਆਨ ਭਰਮੁ ਬਿਨਸੈ ਦੁਖ ਡੇਰਾ।। ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਬਸਹਿ ਗੁਰ ਪੈਰਾ।।੩।। ਸਾਧਸੰਗਿ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਇਆ।। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ।।੪।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਸਰਨਾ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ। ਕੁਸਲੁ-ਸੁਖ। ਦੁਰਲਭ-ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ। ਦੇਹੀ-ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ। ਮਇਆ-ਮਿਹਰ। ਭਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਬਿਨਸੈ-ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਐ	ਸੀ	ਮਾਂ	S	ਗੁ	ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਤੇ
ਸਸ	ਰ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਟਹ	ਲ	ਸੰS	ਤਨ	ਕੀ	ਸੰਗੁ	ਸਾ	ਧੂ	ਕਾ
ਮਪ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਹਰਿ	ਨਾ	ਮਾਂS	ਜ	ਪਿ	ਪ	ਰਮ	ਗS	ਤੇS
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਪ੍ਰ	ਜਾ	ਚ	ਰ	ਨਾ	ਠਾ	ਕੁਰ	ਸਰ	ਨਾ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਸੋ	ਈ	ਕੁਸ	ਲ	ਜੁS	ਪ੍ਰਭ	ਜੀਉ	ਕਰ	ਨਾS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਰਪਮਪ ਨੂਪਮਪ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਪਨੁਪਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
2) ਪਨੁਪਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨਸੰ ਨੂਪਮਪ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੂਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸਰਨੁਸ
3) ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਪਨੁਮਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਸਰਨੁਸ

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) | ਮ ਪ ਨੁ ਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਵਾਰ 'ਮਾਂ ਗੁ ਮਾਂ
| ਐ ਸੀ ਮਾਂ ਗੁ | ਗੁ' ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੦)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਰੇਨੁ ਨਿਤਿ ਮਜਨੁ ਕਰੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰੈ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਊਚੀ ਬਾਨੀ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨੀ॥੨॥੨॥੧੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਧਿ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਸਹਾਈ-ਸਾਥੀ। ਕੈ ਕਾਮ-ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਨੁ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਮਜਨੁ-ਇਸ਼ਨਾਨ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਹਰੈ-ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਝਪਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਸਰ
					ਸਾ	ਧS	ਸੰS	ਗਤਿ	ਨਿਧਿ
ਗੁਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮਪ	ਨੁਪ
ਹਰਿ	ਕੋ	ਨਾ	S	ਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਸ	ਹਾS	ਈS
ਨਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਪਨੁ	ਪ					
ਜੀਅ	ਕੇ	ਕਾS	SS	ਮ					
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

					ਮ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
					ਸੰ	ਤ	ਰੇ	ਨੁ	ਨਿਤਿ
ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮ	ਜਨੁ	ਕS	ਰੈ	S	ਜ	ਨਮ	ਜਨ	ਮ	ਕੇ
ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ					
ਕਿਲ	ਬਿਖ	ਹS	ਰੈ	S					
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗੁਮਰਸ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ
2) ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ
3) ਸਰਸਰ ਨੁਸਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਮਪ ਨੁਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ

1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਸ ਸਵਰ ਲਗਾ ਕੇ 'ਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਹਰਿ ਕੋ ਨਾ ਮ' ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਨਾ ਮ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਨਾ ਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਮੁਖੜਾ ਚੌਥੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ' ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।
3) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੩)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ॥ ਸਾਧ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਈਐ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਰਿਦੈ ਬਸੇਰੋ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਮਾਥਾ ਮੇਰੋ॥੧॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਉ ਸਿਮਰਹੁ ਮਨਾਂ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੁਨਾਂ॥੨॥੯॥੨੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਨਹਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਜਸੁ-ਸਿਫ਼ਤਿ ਸਾਲਾਹ। ਬਸੇਰੋ-ਟਿਕਾਣਾ। ਸੁਨਾਂ-ਸੁਣਿਆਂ ਕਰ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਨੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਸਿਮ	ਰਤ	ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਹਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ
ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਮਮ	ਰਰ	ਸਰ	ਨ਼	ਸ
ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ	ਹਰਿ	ਜਸੁ	ਗਾS	ਈ	ਐ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਰਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਰਿS	ਦੈ	ਬ	ਸੇ	ਰੋ
ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਚਰ	ਨS	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ਮਾ	ਥਾ	ਮੇ	S	ਰੋ
x				2		3		4		

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਪਮਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ

2) ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੋਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੋਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 'ਸਿਮ ਰਤ ਨਾਮੁ ' ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੩੧੯)

ਸਲੋਕ ਮ:੪।। ਹਉ ਢੂੰਢੇਂਦੀ ਸਜਣਾ ਸਜਣੁ ਮੈਡੈ ਨਾਲਿ।। ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਲਖੁ ਨ ਲਖੀਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਲਿ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਉ-ਮੈਂ। ਅਲਖੁ-ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨ ਲਖੀਐ-ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਲਿ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਸਰਨ਼ਸ	ਰਰਸਰ
										ਹਉSS	ਢੂੰਢੇਂਦੀS
ਗੁਗੁ	ਮਰ	ਸ	ਮਪ	ਨੁ-ਮਪ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ		
ਸਜ	ਣਾS	ਸ	ਜਨ	ਣੁSSS	ਮੈSSS	ਡੈS	ਨਾSSS	ਲਿS	SS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਪ	ਨ-ਨਨ
										ਜਨ	ਨਾSਨਕ
ਸੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰਮੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ		
ਅਲ	ਖੁS	ਨS	ਲਖੀ	ਐS	ਗੁSਰS	ਮੁਖਿ	ਦੇਹਿ	ਦਿਖਾ	ਲਿS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਰ-ਨ਼ਸ ਨ਼ੁਪ਼ ਮ਼ੁਪ਼ਨ਼ਸ ਸਰਗੁ- ਮਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸ

2) ਸਰਨ਼ਸ ਸਰਗੁ- ਮਪ ਨੁਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ

1) ਸਰਗੁਸਰਗੁਸਰ ਗੁਮਰਸਮਪਨੁਮ ਪਨੁਮਪਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਪਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰਸੰਰੰਗੁੰਸੰ ਰੰਗੁੰਸੰਰੰਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਮਪਸੰਮਪਸੰਮਪ ਨਸੰਨੁਪਸਰਗੁਸ ਰਗੁਸਰਗੁਮਰਸ

2) ਸਰਸਰਨ਼ਸਰਸ ਗੁਮਰਸਰਰਪਪ ਮਪਨੁਪਗੁਮਰਸ ਮਪਮਪਨਸੰਰੰਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰਨਸੰਰੰਸੰ
ਸੰਰੰਨਸੰਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨਸੰਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮਰਸਨ਼ਸ

3) ਸਰਸਰਨ਼ਸਗੁਮ ਰਸਰਰਪਪਮਪ ਗੁਮਰਸਮਪਨੁਪ ਮਪਨਸੰਨੁਪਮਪ ਨਸੰਰੰਸੰਗੁੰਮੰਰੰਸੰ
ਨਸੰਨਸੰਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮਰਸਨ਼ਸ

1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੧)

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਪਾਲ ਤੇਰੀ॥ ਮੋਹ ਮਾਨ ਧੋਹ ਭਰਮ ਰਾਖਿ ਲੀਜੈ ਕਾਟਿ ਬੇਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬੂਡਤ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ॥ ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਰਤਨਾਗਰ॥੧॥ ਸੀਤਲਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ॥ ਪੂਰਨੋ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ॥੨॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਿ ਤਾਰਨ॥ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ॥੩॥ ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਦੂਖ ਕਰਿ ਪਾਇਓ॥ ਸੁਖੀ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ॥੪॥੬॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੋਪਾਲ-ਹੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਾਲਨਹਾਰ! ਧੋਹ-ਠੱਗੀ। ਬੇਰੀ-ਬੇੜੀ। ਬੂਡਤ-ਡੁੱਬ ਰਹੇ। ਉਧਰੇ-ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਤਨਾਗਰ-ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਪ੍ਰਭੂ। ਸੀਤਲਾ-ਠੰਢ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਪੂਰਨੋ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਦੀਨ ਦਰਦ-ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ। ਨਿਵਾਰਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਨਿਧਿ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀ। ਉਧਾਰਨ-ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਮੋ	ਹ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਧੋ	ਹ	ऽ	ਭ	ਰ	ਮ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ऽ	ਖਿ	ਲੀऽ	ऽ	ਜੈ	ਕਾ	ऽ	ਟਿ	ਬੇ	ऽ	ਰੀ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	-	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੂ	ऽ	ऽ	ਡ	ऽ	ਤ	ਸੰ	ਸਾ	ਰ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸਸ
ਉ	ਧ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ਸਿऽ	ਮ	ਰਿ	ਰਤ	ਨਾ	ਗਰ
x		0		2		0		3		4	

www.sikhbookclub.com

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:

1) ਇੱਕਗੁਨ- ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਚੱਕਰ ਇੱਕਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 2 ਵਾਰ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੩੧੪)

ਸਲੋਕ ਮ:੪।। ਹਮਰੀ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਅਗਮ ਅਥਾਹ।। ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਜਪਹ ਇਆਣਿਆ ਹਰਿ ਤੁਮ ਵਡ ਅਗਮ ਅਗਾਹ।। ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਮਤਿ ਊਤਮਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਗਿ ਪਾਹ।। ਸਤਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸੰਗਿ ਤਰਾਹ।। ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ ਹਰਿ ਤੁਠੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਹ।। ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਸੁਣਿ ਬੇਨਤੀ ਹਮ ਪਾਪੀ ਕਿਰਮ ਤਰਾਹ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਥਾਹ-(ਐਸਾ ਸਮੁੰਦਰ) ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਪੈ ਸਕੇ। ਇਆਣਿਆ-ਅੰਞਾਣੇ। ਅਗਾਹ-ਅਗਾਧ, (ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ) ਜਿਸ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਕੈ ਪਗਿ-ਦੇ ਕਦਮ ਤੇ। ਪਾਹ-ਅਸੀਂ ਪੈ ਜਾਈਏ। ਤਰਾਹ-ਅਸੀਂ ਤਰ ਸਕੀਏ। ਤੁਠੈ-ਜੇ ਤੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇਂ। ਕਿਰਮ-ਕੀੜੇ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰਰ	ਸ
ਹ	ਮ	ਰੀ	S	S	ਜਿ	ਹ	ਬਾ	S	ਏ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਸਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹS	ਰਿ	ਕੇ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਗ	ਮ	S	ਅ	ਥਾ	ਹ	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹ	ਮ	ਕਿਉ	ਕ	ਰਿ	ਜ	ਪਹ	S	ਇS	ਆ	ਣਿ	ਆ	S
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਤੁ	S	ਮ	ਵ	ਡ	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗਾ	ਹ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਨਸਂ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਗੁਂਮਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ .

2) ਸਰਰਸ ਸਰਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਪਮ ਮਪਨੁਪ ਨਸਂਨੁਪ ਸਂਰਂਰਂਸਂ ਸਂਰਂਗੁਂਮਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਨਸਂਸਂਨੁ ਪਨੁਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਰੀ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਰੀ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੧੮)

ਐਸੋ ਰਾਮ ਰਾਇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।। ਜੈਸੇ ਦਰਪਨ ਮਾਹਿ ਬਦਨ ਪਰਵਾਨੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਬਸੈ ਘਟਾ ਘਟ ਲੀਪ ਨ ਛੀਪੈ।। ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਾ ਜਾਤੁ ਨ ਦੀਸੈ।।੧।। ਪਾਨੀ ਮਾਹਿ ਦੇਖੁ ਮੁਖੁ ਜੈਸਾ।। ਨਾਮੇ ਕੋ ਸੁਆਮੀ ਬੀਠਲੁ ਐਸਾ।।੨।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਰਪਨ-ਸ਼ੀਸ਼ਾ। ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਪਰਵਾਨੀ-ਪ੍ਰਤੱਖ। ਲੀਪ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੇਪ, ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਸਰ। ਛੀਪੈ-ਲੇਪ, ਦਾਗ਼। ਬੀਠਲੁ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰੇ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਪ
							ਐ	ਸੋ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਰਾऽ	ਇऽ
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਦਰ	ਪ	ਨ	ਮਾ	ਹਿ
ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਬ	ਦ	ਨ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ਨੀ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ
							ਬ	ਸੈ	ऽ	ਘ	ਟਾ	ਘ	ਟ
ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ
ਲੀ	ਪ	ਨ	ਛੀ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਬੰ	ਧ	ਨ	ਮੁ	ਕ	ਤਾ	ऽ
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-							
ਜਾ	ਤੁ	ਨ	ਦੀ	ऽ	ਸੈ	ऽ							
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਸਰ ਨੁਸਗੁਮ ਗੁਮਰਸ ਮਪਮਪ ਨੁਪਨਸਂ ਨਸਂਨੁਪ ਸਂਰਂਸਂਰਂ ਨਸਂਗੁਂਮਂ ਗੁਂਮਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨਸਂ ਨੁਪਪਨੁ ਪਨੁਮਪ ਗੁਮਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
2) ਸਂਰਂਸਂਰਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸਂਰਂਸਂਰਂ ਨਸਂਨੁਪ ਸਂਰਂਗੁਂਮਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਸਂਰਂਸਂਰਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ

1) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐ ਸੋ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) | ਗੁ ਗੁਮ ਰ ਸ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ
| ਐਂ ਤਰ ਜਾ ਮੀ | ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੯੯)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ॥ ਜਬ ਤੇ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ॥੧॥ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ ਸੋ ਭਲ ਮਾਨਿਓ ਏਹ ਸੁਮਤਿ ਸਾਧੂ ਤੇ ਪਾਈ॥੨॥ ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੈ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਈ॥੩॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਤਿ-ਈਰਖਾ। ਸੁਮਤਿ-ਚੰਗੀ ਅਕਲ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਬਿਗਸਾਈ-ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗੁ	ਮਰ	-ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਬਿ	ਸਰਿ	SS	ਗ	ਈ	ਸ	ਭ	ਤਾ	S	ਤਿ	ਪ	ਰਾ	S	ਈ	S
ਸਂ-	ਰਂਨ	-ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਜS	ਬਤੇ	SS	ਸਾ	S	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਪਾ	S	ਈ	S
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਪਨ	--	ਸਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰਂ	-	ਸਂ	-
ਨਾ	Sਕੋ	SS	ਬੈ	S	ਰੀ	S	ਨ	ਹੀ	ਬਿ	S	ਗਾ	S	ਨਾ	S
ਸਂ-	-ਰਂ	-ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸS	Sਗ	Sਲ	ਸੰ	ਗਿ	ਹ	ਮ	ਕਉ	S	ਬ	ਨਿ	ਆ	S	ਈ	S
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਮਪਨੁਪ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਪ ਨਸਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਪ ਨਸਂਰਂਸਂ ਗੁਂਮਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
2) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨੁਪ ਮਪਨਸਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਨੁਨੁਪਪ ਸਂਰਂਗੁਂਮਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਮਪਨਸਂ ਨਸਂਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਰ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਭ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੨)

ਆਨਦ ਰੰਗ ਬਿਨੋਦ ਹਮਾਰੈ॥ ਨਾਮੋ ਗਾਵਨੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਨੁ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਗਿਆਨੁ ਨਾਮੁ ਇਸਨਾਨਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰੈ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਸੋਭਾ ਨਾਮ ਬਡਾਈ ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਤਾਰੈ॥੧॥ ਅਗਮ ਪਦਾਰਥ ਲਾਲ ਅਮੋਲਾ ਭਇਓ ਪਰਾਪਤਿ ਗੁਰ ਚਰਨਾਰੈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਮਗਨ ਭਏ ਹੀਅਰੈ ਦਰਸਾਰੈ॥੨॥੫॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਨੋਦ-ਖੁਸ਼ੀ। ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਬਿਖਮੁ-ਕਠਨ, ਔਖਾ। ਤਾਰੈ-ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਾ-ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਬਿਲਹੰਸ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¼ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¼
ਸੰ	ਨ਼ਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਸਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ-ਸਸ	-ਰਨ਼-	ਸ
ਆ	ਨਦ	ਰੰS	ਗ	ਬਿS	ਨੋ	ਦ	ਹSSਮਾ	SSਰੈS	S
ਮ	ਮ	ਪਮ	ਨ਼	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ-ਪ	ਨ਼-ਮਪ	-
ਨਾ	ਮੋ	ਗਾS	ਵ	ਨੁ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿਆSਵ	SSਨੁS	S
ਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਨ਼	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਗੁ-ਮਰ	ਸਰਨ਼-	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਹS	ਮਾ	ਰੇ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਅSSਧਾ	SSਰੈS	S
x		2			3		4		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¼
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ-ਨਸੰ	--ਰੰ-	ਸੰ
ਨਾ	ਮੋ	ਗਿ	ਆ	ਨੁS	ਨਾ	ਮੁ	ਇSਸਨਾ	SSਨਾS	S
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨ਼	ਪਪ	ਗੁ--ਮ	--ਰ-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਨਾਮੁ	ਹਮਾ	ਰੇS	ਕਾ	ਰਜ	ਸSSਵਾ	SSਰੈS	S
x		2			3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗੁਮਰਸ ਮਪਨ਼ਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨ਼ਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨ਼ਪਮਪ ਗੁਮਰਰ ਸ

2) ਮਪਨਸੰ ਨ਼ਪਗੁਮ ਰਸਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨ਼ਪਮਪ ਨਸੰਨ਼ਪ ਗੁਮਰਰ ਸ

 www.sikhbookclub.com

1)	ਗੁਮਰਸ ਰਨੁਸਗੁ ਮਰਸਰ ਨੁਸਗੁਮ ਰਸਰਨੁ ਸ ਬਿਨੋਦਹ ਮਾਰੈSਬਿ ਨੋਦਹਮਾ ਰੇSਬਿਨੋ ਦਹਮਾਰੈS	ਇਹ 5¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੋਗੁਨ ਵਿੱਚ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2)	ਗੁਮਗੁਮ ਰਸਸਰ ਨੁ-ਸ ਆSਨਦ ਰੰਗਬਿS ਨੋSਦ	ਇਸ 2¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੋਗੁਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੩)

ਬੂਡਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਧੀਰੈ॥ ਬਿਨਸੈ ਮੋਹੁ ਭਰਮੁ ਦੁਖੁ ਪੀਰੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨਾ॥ ਜਤ ਕਤ ਪੇਖਉ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾ॥੧॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇਆ॥ ਗੁਰ ਭੇਟਤ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ॥੨॥੮॥੨੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੂਡਤ ਪ੍ਰਾਨੀ-ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਮਨੁੱਖ। ਧੀਰੈ-ਹੌਂਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਸੈ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਰੈ-ਪੀੜ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਜਤ ਕਤ-ਜਿੱਧਰ ਕਿੱਧਰ। ਪੇਖਉ-ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਗੁਰ ਭੇਟਤ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਿਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¾ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਮ	ਪ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਰ-ਸ
ਬੂ	ਡ	ਤ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨੀ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਧੀS	ਰੈSS
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮਪਮਪ	ਨੁਪ	ਨਸੰਨੁਪ	ਪਨੁਪ
ਬਿ	ਨ	ਸੈ	S	ਮੋ	ਹੁ	ਭSਰਮੁ	ਦੁਖੁ	ਪੀSSS	ਰੈSS
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ-ਨਸੰ	ਨਸੰਨੁਪ	ਪਨੁਪ
ਸਿਮ	ਰਉ	ਦਿ	ਨੁS	ਰੈ	ਨਿ	ਗੁਰ	ਕੇSSS	ਚSਰS	ਨਾSS
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਸਰਸ
ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਪੇ	ਖਉ	ਤੁਮ	ਰੀS	ਸਰ	ਨਾSS
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਰਸ ਰਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਪਮਪਪ ਨੁਨੁਮਪ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਪਮਗੁ- ਮਰਸ

2) ਸਰਸਸ ਗੁਮਰਸ ਮਪਮਮ ਨੁਨੁਪਪ ਪਨੁਪਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਰਸ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ	ਗੁਮਰ- ਸਗੁਮਰ -ਸਗੁਮ ਰ-ਸ ਜਪਿਧੀS ਰੈਜਪਿਧੀ Sਰੈਜਪਿ ਧੀSਰੈ	ਇਹ 3¾ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2)	ਮਪਮਪ ਗੁਮਰ- ਸ ਪ੍ਰਾਨੀਹਰਿ ਜਪਿਧੀS ਰੈ	ਇਸ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚੋਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੫।। ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੯੬)

ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ।। ਹਰਿ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਲਾਲ।। ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਘੜਿ ਟਕਸਾਲ।। ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਕਿਰਪਾਲ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਕਥੈ ਬਿਚਾਰੀ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ।। ਤੁਮਰੀ ਜੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ਹਉ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ।।੧।। ਹਮਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਮੀਤਾ, ਮੇਰੇ ਮਨਿ ਤਨਿ ਜੀਹ, ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਧਨੁ ਮਾਲ।। ਜਾ ਕੋ ਭਾਗੁ ਤਿਨਿ ਲੀਓ ਰੀ ਸੁਹਾਗੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਗੁਰਮਤਿ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲੇ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ।।੨।।੧।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥः- ਗੁਪਾਲ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਘੜਿ ਟਕਸਾਲ- ਸਾਧ ਸਗੰਤਿ ਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੜਿਆ ਕਰ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਜੀਹ-ਜੀਭ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿੱਤ। ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾ-ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ। ਲੀਓ ਸੁਹਾਗੁ-ਸੁਹਾਗ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਬਲਿ ਬਲੇ- ਕੁਰਬਾਨ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਮਮ	ਪ	ਗ਼	-	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਮ	ਨ	ਜਾ	ਪਹੁ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਗੁ	ਪਾ	ਲ
ਸਰ	ਗ਼	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਨ਼	ਪ
ਹS	ਰਿ	ਰ	ਤ	ਨ	ਜ	ਵੇ	ਹਰ	ਲਾ	S	ਲ
ਮ	ਪ	ਮਮ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਘ	ੜਿ	ਟ	ਕ	ਸਾ	ਲ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ਼	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਹ	ਰਿ	ਹੋ	ਹੋ	S	ਕਿ	ਰ	S	ਪਾ	SS	ਲS

ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੂਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮਮ	ਪ	ਪਪ	ਨ਼ਨ਼	ਮਮ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨ਼ਨ਼	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਤੁਮ	ਰੇ	ਗੁਨ	ਅਗ	ਮਅ	ਗੋਚਰ	ਏ	ਕ	ਜੀਹ	ਕਿਆ	ਕਥੈ	ਬਿ	ਚਾ	ਰੀ
ਮ	-	ਪ	ਨ਼	-	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਰਾ	S	ਮ	ਰਾ	S	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਲਾ	S	ਲ	S
ਪਪ	ਰੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਜੀ	ਅਕ	ਥਕ	ਥਾ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਹੀ	ਜਾ	S	ਨ	ਹਿ
ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ਼ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼	-ਪ	ਗ਼	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਹਉ	ਹ	ਰਿ	ਜਪਿ	ਭ	ਈ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	Sਨਿ	ਹਾ	ਲਨਿ	ਹਾ	ਲ
x		2		0		3		0		4		0	

www.sikhbookclub.com

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਨ਼ਨ਼	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	-	ਪ	-
ਹਮ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਸ	ਖਾ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਹ	ਰਿ	ਮੀ	S	ਤਾ	S
ਮ	ਪ	ਨ਼ਨ਼	ਪਪ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨਿ	ਤਨਿ	ਜੀਹ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰੇ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਮਾ	ਲ
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਰਂ	ਰਂਰਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਮਂਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਪਪ
ਜਾ	ਕੇ	ਭਾਗੁ	ਤਿਨਿ	ਲੀਓ	ਰੀਸੁ	ਹਾ	ਗੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰੇ	ਗੁਨ	ਗਾਵੈ	ਗੁਰ	ਮਤਿ
ਪਪ	-	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	-	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ
ਹਉ	S	ਬ	ਲਿ	ਬ	S	ਲੇ	S	ਹਉ	S	ਬ	ਲਿ	ਬ	S	ਲੇ	S
ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂਸਂ	ਨ਼	ਪਪ	ਨ਼	ਪ	-ਪ	ਗੁ	ਮ	-ਮ	ਰ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਭ	ਈਨਿ	ਹਾ	ਲ	Sਨਿ	ਹਾ	ਲ	Sਨਿ	ਹਾ	ਲ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੯੭)

ਭਜੁ ਰਾਮੋ ਮਨਿ ਰਾਮ॥ ਜਿਸੁ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖ ਵਡਾਮ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੁ ਭਜੁ ਰਾਮ॥ ਬਡ ਹੋ ਹੋ ਭਾਗ ਮਥਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਤੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮੰਦਰਿ ਹਰਿ ਹੋਤੁ ਜਾਸੁ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਆਨਦੋ ਆਨੰਦੁ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰਾ, ਸੁਖੁ ਹੋਤੁ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰੇ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥੧॥ ਸਭ ਸਿਸਟਿ ਧਾਰ ਹਰਿ ਤੁਮ ਕਿਰਪਾਲ ਕਰਤਾ ਸਭੁ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੋ ਸਰਣਾਗਤੀ ਦੇਹੁ ਗੁਰਮਤੀ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥੨॥੩॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਭਜਨ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਰੇਖ-ਚਿਹਨ-ਚੱਕਰ। ਵਡਾਮ-ਵੱਡਾ। ਮਥਾਮ-ਮੱਥੇ ਦੇ। ਹਰਿ ਹੋਤੁ ਜਾਸੁ-ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ। ਤਿਤੁ-ਉਸ ਵਿੱਚ। ਆਨਦੋ ਆਨੰਦੁ-ਆਨੰਦ ਹੀ ਆਨੰਦ। ਸਭ ਸਿਸਟਿ ਧਾਰ-ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਨ਼	-	ਸ	-
ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮੋ	ਮ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਮ	S

ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਜਿ	ਸੁ	ਰੂ	ਪ	ਨ	ਰੇ	ਖ	ਵ	ਡਾ	ਮ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਮਿ	ਲੁ	ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਡ	ਹੋ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਭਾ	ਗਮ	ਥਾ	ਮ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ-ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪਪ
ਜਿਤੁ	ਗ੍ਰਿਹਿ	ਮੰ	ਦਰਿ	ਹਰਿ	ਹੋਤੁ	ਜਾ	ਸੁ	ਤਿਤੁ	ਘਰਿ	ਆਨਦੋ	ਆਨੰਦੁ	ਭਜੁ	ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਰਾਮ
ਮਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮ	ਮ	ਰਰ	ਰਰ	ਸ	ਸ
ਰਾਮ	ਨਾਮ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵਹੁ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰੀਤਮ	ਉਪ	ਦੇਸਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਗੁਰ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰਾ
ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁਖੁ	ਹੋਤੁ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹ	ਰੇ	ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸ	ਭ	ਸਿਸ	ਟਿ	ਧਾ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਤੂ	ਮ	ऽ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਲ
ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਕਰ	ਤਾ	ਸ	ਭੁ	ਤੂ	ऽ	ਤੂ	ਤੂ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ
ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕੋ	ਸਰ	ਣਾ	ਗ	ਤੀ	ਦੇ	ऽ	ਹੁ	ਗੁਰ	ਮ	ਤੀ
ਮ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	-	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਭ	ऽ	ਜੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ
x		0		2		0		3			4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਸੂਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਭਜੁ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ 'ਰਾਮੋ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪।। (੧੨੯੭-੯੮)

ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵਹੁ ਭਗਵਾਨ।। ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਪਾਪ ਲਹਾਨ।। ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕਾਨ।। ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਕਿਰਪਾਨ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਤੇਰੇ ਜਨ ਧਿਆਵਹਿ ਇਕ ਮਨਿ ਇਕ ਚਿਤਿ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ।। ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਜਨਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ।।੧।। ਜਿਨ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਤੂ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਵਹਿ ਤੇ ਤਰੇ ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਤੇ ਭਗਤ ਹਰਿ ਜਾਨ।। ਤਿਨ ਸੇਵਾ ਹਮ ਲਾਇ ਹਰੇ ਹਮ ਲਾਇ ਹਰੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਹਰਿ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਭਗਵਾਨ।।੨।।੬।।੧੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਸੁ-ਸਿਫ਼ਤਿ ਸਾਲਾਹ। ਕਾਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਕਿਰਪਾਨ-ਦਇਆਵਾਨ। ਨਿਧਾਨ-(ਸੁਖਾਂ ਦਾ) ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਭਵ ਸਿੰਧੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ $8\frac{1}{2}$ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	$8\frac{1}{2}$
ਰ	ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ–	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਜਸੁ	ਗਾS	ਵਹੁ	ਭ	ਗS	ਵਾS	ਨ
ਰ	ਰ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਰ	ਸ
ਜ	ਸੁ	ਗਾS	ਵ	ਤ	ਪਾ	ਪ	ਲਹਾ	ਨ
ਮ .	ਮ	ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰ–	ਸ
ਮ	ਤਿ	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਸੁਨਿ	ਜਸੁ	ਕਾS	ਨ
ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ–	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਹੋS	ਹੋ	S	ਕਿ	ਰS	ਪਾS	ਨ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ.
ਤੇ	ਰੇ	ਜ	ਨ	ਧਿ	ਆ	ਵ	ਹਿ	ਇਕ	ਮ	ਨਿ	ਇਕ	ਚਿ	ਤਿ
ਪ	ਰੰ	–	–	ਰੰ	–	ਸੰ	–	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪਪ
ਤੇ	S	S	S	ਸਾ	S	ਧੂ	S	ਸੁ	S	ਖ	ਪਾ	S	ਵਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	–	ਸ
ਜ	S	ਪਿ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਧਾ	S	ਨ
x		0		2		3		4			5		

ਅਗਲੀ ਪੰਗਤੀ 'ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀਆ' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਤਾਰਾਂ-16 ਦੁਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮਮ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਜਿਨ	ਕੈ	ਹਿਰ	ਦੈ	ਤੂ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਤੇ	ਸੁ	ਖ	ਫ	ਲ	ਪਾ	S	ਵ	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਤੇ	ਤ	ਰੇ	ਭਵ	ਸਿੰ	ਧੁ	ਤੇ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਜਾ	S	ਨ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਤਿ	ਨ	ਸੇ	ਵਾ	ਹ	ਮ	ਲਾ	ਇ	ਹ	ਰੇ	ਹ	ਮ	ਲਾ	ਇ	ਹ	ਰੇ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ	ਰੰ	-	-	-	ਗੁੰ	-	-	-
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਤੂ	S	S	S	ਤੂ	S	S	S
ਮੰ	-	-	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਤੂ	S	S	S	ਤੂ	S	S	S	ਤੂ	S	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰਰ	ਸ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਭਗ	ਵਾ	ਨ
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਗੁਮਰਸ ਪਨੁਪਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਨੁਸ

2) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਨੁਪਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਸੰਰੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸ

1) | ਗੁਮ ਰਸਗੁ ਮਰੁਸ ਨੁ- ਸਸ
ਗਾS ਵਹੁਗਾ Sਵਹੁ ਗਾS ਵਹੁ | ਇਹ $4\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਗੁਮ ਰ- ਸਗੁ ਮਰ -ਸ ਗੁਮ ਰ- ਸਸ
ਜਸ ਗਾS ਵਹੁਜ ਸਗਾ Sਵਹੁ ਜਸ ਗਾS ਵਹੁ | ਇਹ $7\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਇਕ ਮਾਤਰ ਰੁਸ ਤੇ 'ਗਾਵਹੁ' ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ $5\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) | ਪਨੁ ਪ
ਗਾS ਵਹੁ | ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ ਜਸ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ, ਫਿਰ $1\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੬)

ਵਾਰਿ ਵਾਰਉ ਅਨਿਕ ਡਾਰਉ॥ ਸੁਖੁ ਪ੍ਰਿਅ ਸੁਹਾਗ ਪਲਕ ਰਾਤ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਨਿਕ ਮੰਦਰ ਪਾਟ ਸੇਜ ਸਖੀ ਮੋਹਿ ਨਾਹਿ ਇਨ ਸਿਉ ਤਾਤ॥੧॥ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਅਨਿਕ ਭੋਗ ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਹਾਤ॥ ਰੂਖੋ ਭੋਜਨੁ ਭੂਮਿ ਸੈਨ ਸਖੀ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਸੂਖਿ ਬਿਹਾਤ॥੨॥੩॥੪੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਡਾਰਉ-ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਪਲਕ-ਪਲ ਭਰ। ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਪਾਟ-ਪੱਟ, ਰੇਸ਼ਮ। ਤਾਤ-ਪ੍ਰਯੋਜਨ। ਮੁਕਤ-ਮੋਤੀ। ਹਾਤ-(ਆਤਮਕ) ਮੌਤ। ਰੂਖੇ ਭੋਜਨੁ-ਰੁੱਖੀ ਰੋਟੀ। ਭੂਮਿ-ਭੁੰਜੇ। ਸੈਨ-ਸੌਣਾ। ਬਿਹਾਤ-(ਉਮਰ) ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ
											ਵਾ	S	ਰਿ	S	S
ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸਸ	ਸ	ਰ	ਗੁਗੁ	-	ਮ
ਵਾ	S	ਰਉ	S	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਛਾ	S	ਰਉ	ਸੁ	ਖੁ	ਪ੍ਰਿਅ	S	S
ਰ	ਰ	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ					
ਸੁ	ਹਾ	ਗ	S	ਪ	S	ਲ	ਕ	ਰਾ	S	ਤ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ
											ਕ	S	ਨਿ	S	ਕ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	-	ਮੰ
ਮੰ	S	ਦ	ਰ	ਪਾ	ਟ	ਸੇ	ਜ	ਸ	S	ਖੀ	ਮੋ	S	ਹਿ	S	S
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਨਾ	S	ਹਿ	S	ਇ	ਨ	ਸਿ	ਉ	ਤਾ	S	ਤ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਚਉਪਦੇ

ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੨੯੪)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਮਿਲਿ ਹਰਿਆ।। ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਕਉ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਰਿ ਉਤਰਿਆ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਪਗ ਪਰਿਆ।। ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪਤਿਤ ਉਧਰਿਆ।।੧।। ਮਨੂਆ ਚਲੈ ਚਲੈ ਬਹੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਵਸਗਤਿ ਕਰਿਆ।। ਜਿਉਂ ਜਲ ਤੰਤੁ ਪਸਾਰਿਓ ਬਧਕਿ ਗ੍ਰਸਿ ਮੀਨਾ ਵਸਗਤਿ ਖਰਿਆ।।੨।। ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੰਤ ਭਲ ਨੀਕੇ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਲੁ ਲਹੀਆ।। ਹਉਮੈ ਦੁਰਤੁ ਗਇਆ ਸਭੁ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਸਾਬੁਨਿ ਕਾਪਰੁ ਕਰਿਆ।।੩।। ਮਸਤਕਿ ਲਿਲਾਟਿ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਠਾਕੁਰਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਉਰ ਧਰਿਆ।। ਸਭੁ ਦਾਲਦੁ ਦੂਖ ਭੰਜ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਉਧਰਿਆ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਗ-ਪੈਰੀਂ, ਚਰਨੀਂ। ਪਰਿਆ-ਪਿਆ ਰਹਾਂ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਉਧਰਿਆ-(ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ) ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੂਆ-ਮਨ। ਵਸਗਤਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਜਲ ਤੰਤੁ-(ਮੱਛੀਆਂ ਫੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ) ਜਾਲ। ਬਧਕਿ-ਸ਼ਿਕਾਰੀ। ਗ੍ਰਸਿ-ਫੜ੍ਹ ਕੇ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਖਰਿਆ-ਲੈ ਗਿਆ। ਭਲ-ਭਲੇ। ਨੀਕੇ-ਚੰਗੇ। ਦੁਰਤੁ-ਪਾਪ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕਾਪਰੁ-ਕੱਪੜਾ। ਲਿਲਾਟਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਧੁਰਿ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ। ਉਰ-ਹਿਰਦਾ। ਦਾਲਦੁ-ਗਰੀਬੀ। ਦਾਲਦੁ ਦੂਖ ਭੰਜ- ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਧਰਿਆ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਇਆ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰਾ	ਮਨੁ	ਸਾ	S	ਧ	S	ਜ	ਨਾਂ	ਮਿਲਿ	ਹ	ਰਿ	ਆ	S

ਸਸ	ਰ	ਰ	ਸਰ	ਨੁਸ	ਰਰ	ਰਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸਸ	-
ਹਉ	ऽ	ऽ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ऽ	ਕਉ	ऽ
ਮ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	-	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤਿ	ਪਾ	ऽ	ਰਿ	ਉ	ਤ	ਰਿ	ਆ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ੍ਰਿ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਕ	ਰਹੁ	ਪ੍ਰਭ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਮ	ऽ	ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ਪ	ऽ	ਗ	ਪ	ਰਿ	ਆ	ऽ
x			2				0			3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੦੭-੦੮)

ਜਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ॥ ਸਾਜਨੋ ਤੂ ਮੀਤੁ ਮੇਰਾ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕੇਹੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਤਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਧਨੁ ਲਖਮੀ ਸੁਤ ਦੇਹ॥੧॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਭੁਗਤਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ॥ ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਨਿਹਾਲ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ॥੨॥੪॥੪੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਗੇ-ਨਾਲ। ਅਸਨੇਹੁ-ਨੇਹੁ, ਪਿਆਰ। ਮਾਨੁ-ਇੱਜ਼ਤ। ਤਾਨੁ-ਤਾਕਤ, ਆਸਰਾ। ਲਖਮੀ-ਮਾਇਆ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਮੁਕਤਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ। ਜੁਗਤਿ-ਜੀਵਨ-ਜਾਚ। ਭੁਗਤਿ-ਖੁਰਾਕ, ਭੋਜਨ। ਪਰਮਾਨੰਦ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਭੈ-ਅਦਬ ਵਿੱਚ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ — ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਜ	ਨ	ਕੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸੰ	ਗੇ	ਮਾ	ऽ	ਨੁ	ਮਾਂ	ऽ	ਗਉ	ऽ
ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ
ਅ	ऽ	ਸ	ਨੇ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਨੁ	ਮਾਂ	ऽ	ਗਉ	ऽ
ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨੋ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਧ	ਨੁ	ऽ	ਲ	ਖ	ਮੀ	ऽ
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਪ	-
ਮੀ	ऽ	ਤੁ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹ	ऽ
ਮਮ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਗ੍ਰਿਹਿ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਧ	ਨੁ	ऽ	ਲ	ਖ	ਮੀ	ऽ
ਗੁ	-	ਮ	ਰ	ऽ	ਸ	-	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸ	ऽ	ਭੁ	ਕੇ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹ	ऽ
x			2		3		x			2		3	

ਕਬਿਤੁ।। ੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪਾ:੧੦)

ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ਛਤ੍ਰਿਪਤਿ ਛੈਲ ਰੂਪ ਛਿਤ ਨਾਥ ਛੋਣੀ ਕਰ ਛਾਇਆ ਬਰ ਛਤ੍ਰਿਪਤਿ ਗਾਈਐ।। ਬਿਸੁਨਾਥ ਬਿਸੁੰਭਰ ਬੇਦ ਨਾਥ ਬਾਲਾ ਕਰ ਬਾਜੀਗਰਿ ਬਾਨ ਧਾਰੀ ਬੰਧਨ ਬਤਾਈਐ।। ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਦੂਧਾਧਾਰੀ ਬਿਦਆਧਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਧਿਆਨ ਕੋ ਲਗਾਵੈ ਨੈਕ ਧਿਆਨ ਹੂੰ ਨ ਪਾਈਐ।। ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਨ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਐਸੋ ਰਾਜ ਛੋਡਿ ਅਉਰ ਦੂਜਾ ਕਉਨ ਧਿਆਈਐ।।੩।।੪੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ-ਛਤਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ। ਛਤ੍ਰਿਪਤਿ-ਛਤਰਧਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ। ਛੈਲ-ਸੁੰਦਰ। ਛਿਤ ਨਾਥ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਛੋਣੀ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਕਰਤਾ। ਬਿਸੁਨਾਥ-ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਮੀ। ਬਿਸੰਭਰ-ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਕ। ਬੇਦ ਨਾਥ-ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਸੁਆਮੀ, ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਧਨੀ। ਬਾਲਾ ਕਰ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਰਚਣ ਹਾਰਾ। ਬਾਜੀਗਰਿ-ਅਨੇਕਾਂ ਖੇਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਾਨ ਧਾਰੀ-ਧਨੁੱਖ ਧਾਰੀ। ਨਿਉਲੀ-ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ। ਨੈਕ-ਰਤਾ ਭਰ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਰਾS	ਜ	ਨ	ਕੇ	ਰਾ	ਜਾ	ਛਤ੍ਰ	ਧਾ	ਰੀ	ਛਤ੍ਰੀ	ਪ	ਤਿ
ਗੁਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮਹਾ	ਰਾਜ	ਨਕੇ	ਮਹਾ	ਰਾ	ਜਾ	ਛੈਲ	ਰੂ	ਪ	ਛਿਤ	ਨਾ	ਥ
ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਐਸੋ	ਰਾS	ਜ	ਛੋਡਿ	ਅਉ	ਰ	ਛੋਣੀ	ਕ	ਰ	ਛਾਇਆਬ		ਰ
ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ
ਦੂਜਾ	ਕਉ	ਨ	ਧਿਆ	ਈ	ਐ	ਛਤ੍ਰੀ	ਪ	ਤਿ	ਗਾS	ਈ	ਐ
x			0			x			0		

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਕਬਿਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਦੀਪਕ ਪੈ ਆਵਤ ਪਤੰਗ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਲਗਿ, ਦੀਪਕਹਿ ਮਹਾਂ ਬਿਪਰੀਤਿ ਮਿਲੇ ਜਾਰਿ ਹੈ।। ਅਲਿ ਚਲਿ ਆਵਤ ਕਮਲ ਪਹਿ ਸਨੇਹ ਕਰਿ, ਕਮਲ ਸੰਪੁਟਿ ਬਾਂਧਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰਹਾਰਿ ਹੈ। ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਜਲ ਮੀਨ ਲਿਵਲੀਨ ਗਤਿ, ਬਿਛੁਰਤਿ ਰਾਖਿ ਨ ਸਕਤ ਗਹਿ ਡਾਰਿ ਹੈ।। ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕੈ ਮਰੈ, ਨ ਟਰੈ, ਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਿਉ ਬਿਸਾਰਿ ਹੈ।।੩੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਪਕ ਪੈ-ਦੀਵੇ ਤੇ। ਦੀਪਕਹਿ-ਦੀਵੇ ਦਾ। ਪਤੰਗ-ਪਤੰਗਾ। ਬਿਪਰੀਤਿ-ਉਲਟੀ ਰੀਤੀ। ਜਾਰਿ ਹੈ-ਸਾੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਿ-ਭੌਰਾ। ਸਨੇਹ-ਪ੍ਰੇਮ। ਸੰਪੁਟਿ-(ਪੰਖੜੀਆਂ ਦੀ) ਡਬੀ। ਬਾਂਧਿ-ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ। ਪਰਹਾਰਿ ਹੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਚ-ਬਾਣੀ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਗਹਿ ਡਾਰਿ ਹੈ-ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁਟਦਾ ਹੈ। ਟਰੈ-ਟਲਦੇ। ਪ੍ਰਤੀਤਿ-ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮਮ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਨੁਨ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਸੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ
ਦੀਪ	ਕਪੈ	ਆਵ	ਤਪ	ਤੰਗ	ਪ੍ਰੀਤਿ	ਰੀਤਿ	ਲਗਿ	ਅਲਿ	ਚਲਿ	ਆਵ	ਤਕ	ਮਲ	ਪਹਿ	ਸਨੇਹ	ਕਰਿ
ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਸ	ਸੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਮਰ	ਸ
ਦੀਪ	ਕਹਿ	ਮਹਾਂ	ਬਿਪ	ਰੀਤਿ	ਮਿਲੇ	ਜਾਰਿ	ਹੈ	ਕਮ	ਲਸੰ	ਪੁਟਿ	ਬਾਂਧਿ	ਪ੍ਰਾਨ	ਪਰ	ਹਾਰਿ	ਹੈ
x				0				x				0			

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਮੂਸੇ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨੀ) (੧੩੧੩)

ਪਉੜੀ।। ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੋ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਜੁਗ ਜੋਗੀਆ।। ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਰਸ ਰਸੀਅੜਾ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਭੋਗ ਭੋਗੀਆ।। ਤੂ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਗੀਆ। ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਧੰਨੁ ਧੰਨੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਧਨੋ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਬੁਲਗ ਬੁਲੋਗੀਆ।। ਸਭਿ ਕਹਹੁ ਮੁਖਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਬੋਲਤ ਸਭਿ ਪਾਪ ਲਹੋਗੀਆ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਧ-ਜੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਗਾ ਹੋਇਆ ਜੋਗੀ। ਸਾਧਿਕੋ-ਜੋਗ-ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਜੁਗ ਜੋਗੀਆ-ਜੋਗ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਵਾਲਾ। ਰਸੀਅੜਾ-ਰਸ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਭੋਗ-ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ। ਵਰਤਦਾ-ਮੌਜੂਦ। ਬੁਲਗ-ਸਿਫ਼ਤਿ ਸਲਾਹ ਦੇ ਬੋਲ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

ਰਬਾਬੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹ ਵਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਮ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਉਚਾਰਨ ਜਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਪੰਗਤੀਆਂ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਹਨ।

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸੁ	ਰਰ	ਸਸ	-	ਸ	ਨੁ	ਨੁ	ਪਪ	-	-	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ
ਤੂੰ	ਆਪੇ	ਹੀ	ਸਿਧ	ਸਾਧਿ	ਕੋ	S	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	ਵਾਹ	S	S	ਵਾਹ	ਵਾਹ	ਤੂੰ
ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸਸ	ਰਰ	ਸ	-	-
ਆ	ਪੇ	ਵਾਹ	S	S	ਵਾਹ	ਵਾਹ	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	ਹੀ	ਜੁਗ	ਜੋਗੀ	ਆ	S	S

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰਸ
ਤੂੰ	ਆਪੇ	ਹੀ	ਸਿਧ	ਸਾਧਿ	ਕੋ	S	S	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	S	S	S	ਹੀ	ਜੁਗ
ਰਰ	ਸ	-	ਸ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰਰ	-ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-
ਜੋਗੀਆ		S	ਤੂ	ਆ	ਪੇS	ਹੀ	ਰਸ	ਰਸੀ	Sਅ	ੜਾ	S	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	S
ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	ਸ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	-
S	SS	ਹੀ	ਭੋਗ	ਭੋਗੀ	ਆ	S	ਤੂ	ਆ	ਪੇS	ਆ	ਪਿS	ਵਰਤ	ਦਾ	S	S
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਸ	ਰਰ	ਸ	-	ਸਸ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਰਸ
ਤੂ	ਆ	ਪੇ	S	S	SS	ਕਰਹਿ	ਸੁ	ਹੋਗੀ	ਆ	S	ਸਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਸਤਿਗੁਰ	
ਰਰ	ਸਸ	-	-	ਨੁਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਸੰ	ਨੁਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	-
ਧੰਨੁਧੰ	ਨੋ	S	S	ਧੰਨਧੰ	ਨਧ	ਨੋS	ਜਿਤੁ	ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਬੁਲ	ਗਬੁ	ਲੋਗੀ	ਆ	S	S
ਮਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	-	-	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁਸੰ	ਨੁਪ	ਨੁਸੰ	ਨੁਪ	ਪ	ਪਮ
ਸਭਿਕਹਹੁਮੁਖਹੁ			ਹਰਿ	ਹਰਿਹ	ਰੇ	S	S	ਹਰਿਹ	ਰਿਹ	ਰੇS	ਹਰਿ	ਬੋਲਤ	ਸਭਿ	ਪਾ	ਪਲ
ਨੁਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਰਰ	ਸ	-	-				
ਹੋਗੀ	ਆ	ਪਾ	ਪਲ	ਹੋਗੀ	ਆ	ਪਾ	ਪਲ	ਹੋਗੀ	ਆ	S	S				
X				X				X				X			

SIKHBOOKCLUB.COM

www.sikhbookclub.com

੨੯-ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਸਭ ਤੀਵਰ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਅਨੁਵਾਦੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਰਾਤ ਦੇ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਮਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਬਹੀ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਜਹਾਂ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੁਹਾਏ। ਅਰੁ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਖਾਦਤੇ ਏਮਨ ਰਾਗ ਕਹਾਏ' ਭਾਵ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਯਮਨ ਰਾਗ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਗ, ਰ, ਨ਼, ਰ, ਸ, ਗ, ਰ, ਗ, ਪ, ਮ', ਗ, ਰ, ਪ, ਰ, ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਯਮਨ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ/ਏਮਨ/ਯਮਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਏਮਨ ਠਾਠ ਤੋਂ ਏਮਨ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੇ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਏਮਨ ਨੂੰ ੬ਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾ' ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਿਯਾਣੀ ਮੇਲ ਜਨਕ ਤੋਂ ਕਲਿਆਣੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੧ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਿਯਾਣੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਿਯਾਣੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗ਼ਮਾਤੇਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਨਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਤੇ ਯਮਨ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀਆਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਲਯਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਵਰ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਕਲਯਾਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰਚਾਰਿਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਣ ਲਗ ਪ੍ਰਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖ਼ੁਸਰੋ ਨੇ ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋ ਰੀਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਨ਼ ਰ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰ ਗ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਨ਼ ਰ ਸ। ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾ ਹੀ ਗ ਮ ਪ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ ਮ ਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਨਾਮ ਯਮਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਤੇ ਜੈਮਨੀ ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਸਰੂਪ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਯਮਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਜਾਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਜਾਂ ਏਮਨ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵਿਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕ ਪੰਡਤ ਭੀਮ ਸੇਨ ਜੋਸ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਵਲੋਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਆਡੀਓ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਝਪਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ 'ਏ ਪਿਆ ਬਿਨ ਕੈਸੇ ਤਰੋਗੇ' ਬੰਦਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਨਾਲ ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਬੰਦਸ਼ 'ਅਰੀ ਏ ਰੀ ਆਲੀ ਪਿਆ ਬਿਨ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਬੰਦਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਕੈਸਟ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਤੇ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਹੈ। ਸੋ ਕਲਯਾਣ ਥਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਜੋ ਇਸਦਾ ਆਸ਼੍ਰਿਯ ਰਾਗ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਯਮਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਕਲਯਾਣ ਹੀ ਸੀ ਸ਼ੁਧ ਕਲਯਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਲਯਾਣ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਦੇ ਚਾਰ ਸਰੂਪ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਗ, ਸੰਵਾਦੀ ਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਨ਼ ਰ ਗ ਮ̍ ਪ ਧ ਨ ਸਂ ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਮ̍ ਗ ਰ ਸ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਔੜਵ - ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ - ਸਂ ਧ ਪ ਗ ਮ̍ ਗ ਰ ਸ। ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਯਮਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਔੜਵ, ਵਾਦੀ ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਸਂ ਧ ਸਂ। ਅਵਹੋਰ- ਸਂ ਧ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖ

ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਰ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੧-੩੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਮ̍ ਗ ਮ ਗ ਪ ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਮ̍ ਗ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਧ ਮ ਸਵਰ ਗ ਤੋਂ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਯਮਨ ਤੇ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪ ਮ̍ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਪ ਸਂ ਧ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਵਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਅੱਜ ਯਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਯਮਨ ਤੇ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਹ ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਸਪੱਰਸ਼ ਸਵਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨ਼ ਰ ਗ, ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਧ ਨ ਸਂ। ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਨ਼ ਰ ਗ, ਪ ਰ ਸ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਲਗਾਉ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ̍ ਗ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਮੱਧ, ਮੰਦਰ ਤੇ ਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਠੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ, ਭਜਨ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਵਾਦਨ ਧੁਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਆਮ ਗਾਈਆਂ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੁਆਮੀ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਉ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਯਮਨ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਮਨ ਰਾਗ ਦੀ ਜੀਵਨ ਭਰ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ। ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਕਲਯਾਣ, ਪੂਰੀਆ ਕਲਯਾਣ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਯਾਣ, ਭੂਪਾਲੀ ਕਲਯਾਣ, ਹੇਮ ਕਲਯਾਣ, ਜੈਤ ਕਲਯਾਣ ਆਦਿ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਆਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ 'ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨਰਾ ਕਲਾਨਾ'। ਤਨਕ, ਕਾਮੋਦ, ਗੌੜ ਮਿਲ ਕੇ ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਕਲਿਆਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਜੇਹਾ ਕੁ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੯ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਲਯਾਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਤਨਕ ਕਮੋਦ ਗੌੜ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰਾਂ/ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਹਨ। ਸ਼ੁਧ ਕਲਿਯਾਣ, ਏਮਨ ਕਲਿਯਾਣ, ਭੂਪ ਕਲਿਯਾਣ, ਪੂਰੀਆ ਕਲਿਯਾਣ ਆਦਿ। ਪਾਸਟਕ ਮੱਤ ਤੇ 'ਬੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਲਯਾਣ ਥਾਟ ਦੇ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ

ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਅਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ ਮ॑ ਗ ਰ ਸ। ਵੈਸੇ ਅੱਜ ਇਹ ਸਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਯਾਣ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਾ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ, ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਧ, ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ, ਪ ਮ॑ ਗ, ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੭ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਕਲਯਾਣ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਯਮਨ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੨੩ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਹੁੰਚ ਤੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਕੇਵਲ ਭੂਪਾਲੀ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ਼ ਰ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਧ, ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਮ॑ ਗ, ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨ਼ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਪ ਮ॑ ਗ, ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰਿੰ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ, ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਨੂੰ ਉਨੱਤੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੋ ਗੁਰੂ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੩੧੯ ਤੋਂ ੧੩੨੬ ਤੱਕ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੧੩ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੧੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੧੩੨੧ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਣ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ' ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕਲਿਆਨ　　ਥਾਟ-ਕਲਿਆਨ　　ਸਵਰ-ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ,
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ　　ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ
ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ　　ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ਼ ਰ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ ਨ ਸਂ ਜਾਂ
ਸ ਰ ਗ, ਮ॑ ਪ, ਧ ਨ ਸਂ।　　ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਮ॑ ਗ ਰ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਨ਼ ਰ ਗ, ਰ ਮ॑ ਗ, ਪ ਮ॑ ਗ ਰ, ਨ਼ ਰ ਸ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ਼ ਸ ਨ਼, ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਧ਼ ਨ਼ ਰ ਸ, ਨ਼ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼̍ ਧ਼ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼̍ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼̍ ਧ਼ ਨ਼, ਮ਼̍ ਧ਼ ਨ਼ ਸ ਨ਼, ਧ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਮ਼̍ ਧ਼ ਪ਼, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼̍ ਧ਼ ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਰ ਸ, ਨ਼ ਰ ਗ, ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ̍ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਮ̍ ਗ, ਗ ਮ̍ ਪ, ਮ̍ ਧ ਪ, ਗ ਮ̍ ਗ ਪ ਮ̍ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਗ ਮ̍ ਰ ਗ, ਗ ਮ̍ ਪ ਰ ਸ, ਨ਼ ਰ ਸ।

ਨ਼ ਰ ਗ, ਮ̍ ਗ, ਗ ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਮ̍ ਨ - ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਨ ਸਂ ਨ - ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਪ, ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਨ ਸਂ, ਨ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਧ ਪ, ਗ ਮ̍ ਧ ਪ, ਮ̍ ਪ ਗ ਮ̍ ਰ ਗ, ਗ ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਗ, ਗ ਮ̍ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਰ ਮ̍ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਨ਼ ਰ ਸ।

ਗ ਮ̍ ਪ, ਮ̍ ਧ ਨ, ਨ ਧ ਪ, ਪ ਪ ਸਂ, ਸਂ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਰਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਰਂ ਗਂ, ਗਂ ਮ̍ਂ ਗਂ, ਗਂ ਮ̍ਂ ਪਂ, ਮ̍ਂ ਧਂ ਪਂ, ਮ̍ਂ ਪਂ ਗਂ ਮ̍ਂ ਗਂ, ਰਂ ਗਂ ਮ̍ਂ ਗਂ ਰਂ, ਨ ਰਂ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਮ̍ ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮ̍ ਪ ਧ ਮ̍ ਪ ਮ̍ ਗ, ਮ̍ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਨ਼ ਰ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੮)

ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜਗਦ ਗੁਰੋ॥ ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਤਾਪ ਹਰਣਹ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਸਭ ਦੁਖ ਹਰੋ॥ ਹੇ ਸਰਣਿ ਜੋਗ ਦਯਾਲਹ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਯਾ ਕਰੋ॥ ਸਰੀਰ ਸ੍ਵਸਥ ਖੀਣ ਸਮਏ ਸਿਮਰੰਤਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ॥੫੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਜਗਦ ਗੁਰੋ-ਜਗਤ ਦੇ ਗੁਰੂ। ਤਾਪ ਹਰਣਹ-ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਰੋ-ਦੂਰ ਕਰੋ। ਦਯਾਲਹ-ਦਯਾ ਦੇ ਘਰ। ਮਯਾ-ਮੇਹਰ। ਸ੍ਵਸਥ-ਅਰੋਗ। ਖੀਣ-ਨਾਸ। ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਨ਼ਰ
											ਵਾਹਿਗ
ਸਸ	ਨ਼ਸਨ਼ਧ਼	ਨ਼ਰਗ-	ਮ̍ਮ̍ਗਮ̍	ਗਮ̍ਪ-	ਰਰਸ-	ਨ਼ਰਗ-	ਰਸ	----	ਗਮ̍ਪਪ	ਮ̍ਧਨ-	ਨਧਪਪ
ਗੁਰੂ	ਹੇਪ੍ਰਾਣ	ਨਾਥ	ਗੋਬਿੰਦਹ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਨਿਧਾਨ	ਜਗਦ	ਗੁਰੋ	ssss	ਹੇਸੰਸਾਰ	ਤਾਪ	ਹਰਣਹ
ਸਂਸਂਨਧ	ਧਧਪਪ	ਗਮ̍ਪ-	ਰ-ਸ-	ਗਮ̍ਗਰ	ਸਰਸ-	ਗਮ̍ਪਪ	ਨਨਧਪ	ਮ̍ਧਨ-	ਸਂਸਂਮ̍ਧ	ਨ-ਸਂਸਂ	ਮ̍ਧਨ-
ਕਰੁਣਾਮੈ	ਸਭਦੁਖ	ਹਰੋ	ssss	ਹੇਸਰਣਿ	ਜੋਗ	ਦਯਾਲਹ	ਦੀਨਾਨਾਥ	ਮਯਾ	ਕਰੋਮ	ਯਾਕਰੋ	ਮਯਾ
ਸਂਸਂ	ਨਰਂਗਂ-	ਰਂ-ਸਂਸਂ	ਨਸਂਨ-	ਧ-ਪਪ	ਮ̍ਧਨਧ	ਪ-ਧਪ	ਮ̍ਗ	ਰਗਰਰ	ਸਨ਼ਰਸ	ਸਨ਼ਰਸ	ਸਨ਼ਰਸ
ਕਰੋ	ਸਰੀਰ	ਸ੍ਵਸਥ	ਖੀਣ	ਸਮਏ	ਸਿਮਰੰਤਿ	ਨਾਨਕ	ਰਾਮ	ਦਾਮੋਦਰ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ
ਗਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੨੧)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ।। ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ।।੧।। ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਜੈ।।੨।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕੀਜੈ-ਕਰੋ। ਅਲਿ-ਭੌਰਾ। ਮਕਰੰਦ-ਫੁੱਲ ਦਾ ਰਸ। ਕਮਲ-ਕੌਲ ਫੁੱਲ। ਰੀਝੈ-ਲਪਟਿਆ ਰਹੇ। ਆਨ-ਹੋਰ ਹੋਰ। ਜਲਾ ਸਿਉ-ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ। ਕਾਜੁ-ਗਰਜ਼। ਕਛੂਐ-ਕੋਈ ਭੀ। ਚਾਤ੍ਰਿਕ-ਪਪੀਹਾ। ਸੰਤੋਖਾ-ਸ਼ਾਂਤੀ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਜੀਜੈ-ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਨ	ਧਨ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ
								ਹS	ਮਾS	ਰੈ	S	ਏ	S	ਹ	S
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਕੀ	S	ਜੈ	S	ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰ	S	ਦ	S
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨਧ	ਨ	ਪ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿ	ਉ	ਮ	S	ਨੁ	S	ਫੇS	S	ਰਿ	S
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਨਰ	ਸ-								
ਫੇ	S	ਰਿ	S	ਰੀS	SS	ਝੈS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
								ਆ	S	ਨ	S	ਜ	ਲਾ	ਸਿ	ਉ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨਪ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧਨ	ਪ
ਕਾ	ਜੁ	ਨ	S	ਕ	ਛੂ	ਐS	SS	ਹ	S	ਰਿ	S	ਬੂੰ	S	ਦS	S
ਗ	ਰਰ	ਗਮ	ਪਪ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ								
ਚਾ	ਤ੍ਰਿ	ਕS	ਕਉ	ਦੀ	S	ਜੈS	S								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨਰ ਗਰ ਨਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਨਰ ਸ- 2) ਨਰ ਗਮ ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਗਰ ਨਰ ਸ-

3) ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ- 4) ਨਰ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ

5) ਮਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ- 6) ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

7) ਨਰ ਗਰ ਨਰ ਗਮ ਗਰ ਨਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਨਰ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

8) ਨਰ ਗਮ ਗਰ ਸ- ਗਮ ਪਧ ਪਮ ਗ- ਮਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪ- ਗਮ ਗਰ ਨਰ ਸ-

9) ਨਰ ਗਗ ਰਗ ਰਸ ਗਮ ਪਪ ਮਪ ਮਗ ਨਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਰਰ ਸ-

10) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਪਧ ਪਮ ਗਮ ਪਧ ਨਧ ਪਮ ਗਮ ਪਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ-

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਆਵਰਤ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੩)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਪਿ ਨਿਸੰਗ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨ ਖਾਵਨੋ॥੧॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨਿਕ ਸੂਖ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਲੁਬਧ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਬਹੁੜਿ ਜੋਨਿ ਨ ਧਾਵਨੋ॥੨॥੭॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਲਿਆਨ-ਸੁੱਖ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ। ਪਾਵਨੋ-ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਨਿਸੰਗ-ਝਾਕਾ ਲਾਹ ਕੇ। ਜਮਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੋ-ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਲੁਬਧ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਧਾਵਨੋ-ਭਟਕਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰ
								ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ
ਗ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨ਼ਨ਼	ਰ	ਗ	-	ਮ॑	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਲਿ	ਆ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ॑	ਪਮ॑	ਗਰ	ਸ								
ਪ	ਤਿ	ਤ	ऽ	ਪਾऽ	ਵऽ	ਨੋऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	-	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਧ	ਪ	-
								ਸਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ਪਿ	ऽ	ਨਿ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕਾ	ਲੁ	ਤਿ	ਸੁ	ऽ	ਨ
ਨ	-	ਧ	ਪ	ਮ॑ਗ	ਪਮ॑	ਗਰ	ਸ								
ਖਾ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੩੨੦-੨੧)

ਹਮਰੀ ਚਿਤਵਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ॥ ਅਉਰੁ ਕੋਈ ਨਿੰਦ ਕਰੈ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾ ਕਾ ਕਹਿਆ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਉਰ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਅਚੁਤ ਜੋ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਠਾਕੁਰੁ ਭਗਵਾਨੈ॥ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਤੇ ਕਾਲੁ ਜੋਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਚਰਨੀ ਆਇ ਪਵੈ ਹਰਿ ਜਾਨੈ॥੧॥ ਜਾ ਕਉ ਰਾਖਿ ਲੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਾ ਕਉ ਸੁਮਤਿ ਦੇਇ ਪੈ ਕਾਨੈ॥ ਤਾ ਕਉ ਕੋਈ ਅਪਰਿ ਨ ਸਾਕੈ ਜਾ ਕੀ ਭਗਤਿ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨੈ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਨ ਦੇਖੁ ਜਨ ਜੋ ਖੋਟਾ ਖਰਾ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਛਾਨੈ॥ ਤਾ ਤੇ ਜਨ ਕਉ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਹੈ ਰਿਦ ਸੁਧ ਮਿਲੇ ਖੋਟੇ ਪਛੁਤਾਨੈ॥੩॥ ਤੁਮ ਹਰਿ ਦਾਤੇ ਸਮਰਥ ਸੁਆਮੀ ਇਕੁ ਮਾਗਉ ਤੁਝ ਪਾਸਹੁ ਹਰਿ ਦਾਨੈ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਦੀਜੈ ਸਦ ਬਸਹਿ ਰਿਦੈ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਚਰਾਨੈ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਿਤਵਨੀ-ਸੋਚ। ਇਕੁ ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਭੀ। ਅਚੁਤ-ਅਬਿਨਾਸੀ। ਪੈ ਕਾਨੈ-ਕੰਨ ਵਿੱਚ। ਚੋਜ-ਕੌਤਕ, ਤਮਾਸ਼ੇ। ਵਿਡਾਨ-ਅਸਚਰਜ। ਰਿਦ ਸੁਧ-ਸ਼ੁੱਧ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ। ਚਰਾਨੈ-ਚਰਨ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਰ
								ਹ	ਮ	ਰੀ	S	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਨੀ
ਗ	ਗ	ਪਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨ਼ਨ਼	ਰ	ਗ	ਗ	ਮ॑	ਧ	ਪ	-
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਜਾ	S	ਨੈ	S	ਅਉ	ਰੁ	ਕੋ	ਈ	ਨਿੰ	S	ਦ	S
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ॑	ਪ	-	ਮ॑ਮ॑	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਰੈ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨ	ਕੀ	S	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤਾ	ਕਾ	ਕ	ਹਿ	ਆ	S
ਮ॑	ਗ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ								
ਇ	ਕੁ	ਤਿ	ਲੁ	ਨS	ਹੀS	ਮਾS	ਨੈ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਪ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਧ	ਨ	-
								ਅਉ	ਰ	ਸ	ਭ	ਤਿ	ਆ	ਗਿ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ
ਸੇ	ਵਾ	ਕ	ਰਿ	ਅ	ਚੁ	ਤ	S	ਜੋ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ਊ	S	ਚ	S
ਗ	ਰ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ								
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰੁ	ਭ	ਗ	ਵਾS	ਨੈ								
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ੍ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੯੮)

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਿਵ ਛੰਦ ਮੁਨੀਸੁਰ ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਠਾਕੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵਤ॥ ਇੰਦ੍ ਮੁਨਿੰਦ੍ ਖੋਜਤੇ ਗੋਰਖ ਧਰਣਿ ਗਗਨ ਆਵਤ ਫੁਨਿ ਧਾਵਤ॥ ਸਿਧ ਮਨੁਖ੍ ਦੇਵ ਅਰੁ ਦਾਨਵ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਤਾ ਕੋ ਮਰਮੁ ਨ ਪਾਵਤ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਭਗਤੀ ਹਰਿ ਜਨ ਤਾ ਕੈ ਦਰਸਿ ਸਮਾਵਤ॥ ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਆਨ ਕਉ ਜਾਚਹਿ ਮੁਖ ਦੰਤ ਰਸਨ ਸਗਲ ਘਸਿ ਜਾਵਤ॥ ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਝਹਿ ਸਮਝਾਵਤ॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ - ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਰਗੇ। ਸਿਵ-ਸਿਵ ਜੀ। ਛੰਦ-ਵੇਦ। ਮੁਨੀਸੁਰ-ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਨੀ। ਰਸਕਿ-ਰਸ ਲੈ ਲੈ ਕੇ। ਮੁਨਿੰਦ੍-ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਨੀ। ਧਰਣਿ-ਧਰਤੀ। ਗਗਨ-ਆਕਾਸ਼। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਧਾਵਤ-ਦੌੜਦੇ ਹਨ। ਦੇਵ-ਦੇਵਤੇ। ਦਾਨਵ-ਰਾਖਸ਼। ਮਰਮੁ-ਭੇਦ। ਜਨ-ਦਾਸ। ਜਾਚਹਿ-ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਦੰਤ-ਦੰਦ। ਰਸਨ-ਜੀਭ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼	ਰ
												ਰੇ	S	ਮ	ਨ
ਗ	-	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ̍ਮ̍	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਪ	-	ਗ	ਮ̍
ਮੂ	S	ੜ	S	ਸਿ	ਮਰਿ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	S	ਤਾ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ
ਪ	ਧ	ਪ	-	ਨ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ̍	ਧਮ̍	ਗਰ	ਸ				
ਦਾ	S	ਸ	S	ਤੁ	ਝਹਿ	ਸ	ਮ	ਝਾS	SS	ਵS	ਤ				
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਪਪ	ਪ	ਧ	ਪ
												ਬ੍ਰਹ	ਮਾ	ਦਿ	ਕ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-
ਸਿ	S	ਵ	S	ਛੰ	S	ਦ	S	ਮੁ	ਨੀ	ਸੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਕਿ	S
ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ̍	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਰਮ̍	ਗਰ	ਸ				
ਰ	ਸ	ਕਿ	S	ਠਾ	ਕੁਰ	ਗੁ	ਨ	ਗਾS	SS	ਵS	ਤ				
X				2				0				3			

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ। (੧੪੨੨)

ਜਿਨਾ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ ਕਿਉ ਜੀਵਨਿ ਪਿਰ ਬਾਹਰੇ॥ ਜਾਂ ਸਹੁ ਦੇਖਨਿ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕ ਥੀਵਨਿ ਭੀ ਹਰੇ॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਾਹਰੇ-ਬਾਝੋਂ। ਥੀਵਨਿ-ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨ	ਨ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਰ
								ਜਿ	ਨਾ	SS	ਪਿ	S	ਰੀ	S	S

ਗ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ਼	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ
ਪਿ	ਆ	S	S	ਰੁ	S	S	S	ਕਿ	ਉ	S	S	S	ਜੀ	ਵ	ਨਿ
ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ॑	ਨ	ਧਪ	ਮ॑ਗ	ਰਸ								
ਪਿS	SS	ਰS	S	ਬਾ	ਹS	ਰੋS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪਨ	ਧਨ	ਪ	ਮ॑ਗ	-	ਮ॑	ਧ	ਨ
								ਜਾਂS	SS	ਸ	ਹੁS	S	ਦੇ	ਖ	ਨਿ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ
ਆ	S	ਪ	S	ਣਾS	SS	SS	S	ਨਾ	S	ਨS	ਕ	ਥੀ	SS	ਵ	ਨਿ
ਪਨ	ਧਪ	ਮ॑ਧ	ਪਮ॑	ਗਮ॑	ਗਰ	ਗਰ	ਸ								
ਭੀS	SS	SS	SS	ਹS	SS	ਰੋS	S								
x				2				0				3			

ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਸ੍ਵੱਯੇ।। (ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦)

ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰੈ ਨਿਤ ਸੰਤ ਉਬਾਰ ਗਨੀਮਨ ਗਾਰੈ।। ਪੱਛ ਪਸੂ ਨਗ ਨਾਗ ਨਰਾਧਪ ਸਰਬ ਸਮੈ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੈ।। ਪੋਖਤ ਹੈ ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਪਲ ਮੈ ਕਲਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ।। ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਦੋਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰ ਦੇਤ ਨ ਹਾਰੈ।।੧।।੨੪੩।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੀਨਨ-ਗਰੀਬਾਂ। ਗਨੀਮਨ-ਵੈਰੀ। ਗਾਰੈ-ਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛ-ਪੰਛੀ। ਨਗ-ਪਹਾੜ। ਨਾਗ-ਸੱਪ। ਨਰਾਧਪ- ਰਾਜੇ। ਪੋਖਤ-ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਿ-ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ। ਕਰਮ-ਕੰਮ। ਬਿਚਾਰੈ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ। ਨਿਧਿ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।ਦੋਖਨ-ਦੋਸ਼।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
													ਪ	ਗ	ਮ॑
													ਦੀ	ਨ਼	ਨ
ਪ	-	ਮ॑ਮ॑	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰ	-	ਗ	ਮ॑	ਪ
ਕੀ	S	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	ਲ	ਕ	ਰੈ	ਨਿ	S	ਤ	S	S	ਸੰ	S	ਤ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ			
ਉ	ਬਾ	ਰ	S	ਗ	ਨੀ	ਮ	ਨ	ਗਾ	S	ਰੈS	SS	S			
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

													ਪ	-	ਪ
													ਪੱ	S	ਛ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਪ	ਸੁ	ਨ	ਗ	ਨਾ	S	ਗ	S	ਨ	ਰਾ	ਧ	ਪ	S	ਸ	ਰ	ਬ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ॑	ਗਗ	ਰ	ਗਮ॑	ਪ	ਰ	-	ਸ			
ਸ	ਮੈ	ਸ	ਭ	ਕੋ	S	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾS	S	ਰੈ	S	S			
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਣ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ (ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ।। ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨੋ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਆਨ ਜਗਤ ਮੈ ਦਸਕ ਅਸੁਰ ਹਰਿ ਘਾਏ।। ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਿਖਾਇ ਸਭਨ ਕੌਹ ਆਪਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਾਏ।।੧।। ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਕਿਮ ਜਾਤਿ ਗਿਨਾਯੋ ।। ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਕੇ ਅਸਿ ਕੋ ਘਾਇ ਬਚਾਇ ਨ ਆਯੋ।।੨।। ਕੈਸੇ ਤੋਹਿ ਤਾਰਿਹੈ ਸੁਨਿ ਜੜ ਆਪ ਡੁਬਿਯੋ ਭਵ ਸਾਗਰ।। ਛੁਟਿਹੋ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਗਹੋ ਸਰਨਿ ਜਗਤਾਗਰ।।੩।।੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਿਰਤਮ-ਕਰਤਾ। ਅਜੈ-ਅਜਿੱਤ। ਅਬਿਨਾਸੀ-ਨਾ ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਦਸਕ ਅਸੁਰ-ਦਸ ਕੁ ਦੈਂਤ। ਘਾਏ-ਨਾਸ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਪੰਚ-ਦਿਖਲਾਵਾ। ਭੰਜਨ-ਭੰਨਣ। ਗੜ੍ਹਨ-ਸਿਰਜਨਹਾਰ। ਕਿਮ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਗਿਨਾਯੋ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਿ-ਤਲਵਾਰ, ਖੜਗ। ਘਾਇ-ਨਾਸ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਇ-ਬਚਾਉਣਾ। ਭਵ ਸਾਗਰ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਜਗਤਾਗਰ-ਜੋ ਜਗਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਧ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ
								ਬਿS	ਨS	ਕS	ਰ	ਤਾ	S	ਰ	ਨ
ਗ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਮੰ	ਗ	-
ਕਿ	ਰ	ਤ	ਮ	ਮਾ	S	ਨੋS	S	ਆ	S	ਦਿ	S	ਅ	ਜੋ	ਨਿ	S
ਮੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਅ	ਜੈ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸੀ	S	ਤਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਮੇ	S	ਸ	ਰ
ਮੰਪ	ਮੰਗ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਰਗ	ਰਸ	ਨ਼ਰ	ਸ								
ਜਾS	SS	SS	SS	ਨੋS	SS	SS	S								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	-	ਮੰ	ਗ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ
								ਕ	S	ਹਾ	S	ਭ	ਯੋ	ਜੋ	S
ਸਂ	-	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	-	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਆ	S	ਨ	ਜ	ਗ	ਤ	ਮੈ	S	ਦ	ਸ	ਕ	S	ਅ	ਸੁ	ਰ	S
ਮੰ	ਗ	ਪ	ਮੰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ								
ਹ	S	ਰਿ	S	ਘਾS	SS	ਏS	S								
X				2				0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੨੨)

ਤੇਰੈ ਮਾਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਾਨਿ।। ਨੈਨ ਬੈਨ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨੀਐ ਅੰਗ ਅੰਗੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਨਿ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਇਤ ਉਤ ਦਹ ਦਿਸਿ ਰਵਿਓ ਮੇਰ ਤਿਨਹਿ ਸਮਾਨਿ।।੧।। ਜਤ ਕਤਾ ਤਤ ਪੇਖੀਐ ਹਰਿ ਪੁਰਖ ਪਤਿ ਪਰਧਾਨ।। ਸਾਧਸੰਗਿ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਮਿਟੇ ਕਥੇ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ।।੨।।੧।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ: ਤੇਰੈ ਮਾਨਿ-ਤੇਰੇ ਦਿੱਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਨੈਨ-ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ। ਬੈਨ-ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ। ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨੀਐ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਸਿਫ਼ਤ-ਸਾਲਾਹ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਨਿ-ਹਰ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਤ-ਇੱਥੇ। ਊਤ-ਉੱਥੇ। ਦਹ ਦਿਸਿ-ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਂ। ਰਵਿਓ-ਵਿਆਪਕ। ਮੇਰ-ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ। ਤਿਨਹਿ-ਤਿਨਕੇ ਵਿੱਚ। ਜਤ-ਜਿੱਥੇ । ਜਤ ਕਤਾ ਤਤ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਤਿੱਥੇ, ਹਰ ਥਾਂ। ਪੇਖੀਐ-ਵੇਖ ਲਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤੇ	ਰੈ	ਮਾ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਮਾ	ਨਿ
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਸਸ	ਸ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਪ
ਨੈ	ਨ	ਬੈ	ਨ	ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	ਸੁ	ਨੀ	ਐ
ਨ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗਮੰ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਸ
ਐਂ	ਗ	ਅੰ	ਗੇ	ਸੁ	ਖ	ਪ੍ਰਾS	SS	ਨਿS	S
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਇ	ਤ	ਊ	ਤ	ਦ	ਹ	ਦਿ	ਸਿ	ਰਵਿ	ਓ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਮੇ	ਰ	ਤਿ	ਨ	ਹਿ	S	ਸ	ਮਾ	ਨਿS	SS
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਨ਼ਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਸ-
2)	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਮੰਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਸ-
3)	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰਸ	ਨ਼ਰ	ਸ-
4)	ਗਗ	ਰਸ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਪਨ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੇਰੇ' ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਾਨਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੨)

ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬੇਦ॥ ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮਨ ਰਸਿਕ ਰਸਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਹ ਪਾਪ ਖੰਡਲੀ॥੧॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਗਿਆਨ ਭੁਗਤਿ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਤਤ ਬੇਤੇ ਜਪੁ ਤਪੁ ਅਖੰਡਲੀ॥ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਨਾਨਕ ਕਛੂ ਦੁਖੁ ਨ ਡੰਡਲੀ॥੨॥੨॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧੁਨਿ-ਰੌ। ਕਥਤ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਕਥਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਮਾਨ-ਆਦਰ। ਮਨ ਰਸਿਕ-ਰਸੀਏ ਮਨ। ਜਪਤ-ਜਪਦੇ ਹਨ। ਖੰਡਲੀ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋਗ-ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ। ਜੁਗਤਿ-ਢੰਗ। ਭੁਗਤਿ-ਆਤਮਕ ਖੁਰਾਕ। ਅਖੰਡਲੀ-ਇੱਕ-ਸਾਰ। ਓਤਿ ਪੋਤਿ-ਉਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਤੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਵਾਂਗ। ਨ ਡੰਡਲੀ-ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਨ	ਨਾ	ਦ	ਧ੍ਰ	ਨਿ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਬੇ	S	ਦ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਸ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
ਕ	ਥ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਨਿ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੰ	S	ਤ	S	S	S	ਮੰ	S	ਡ	ਲੀ	SS	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਗਿ	ਆ	ਨ	ਧਿ	ਆ	ਨ	ਮਾ	S	ਨ	ਦਾ	S	ਨ
ਨ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧਪ	ਪ
ਮ	ਨ	ਰ	ਸਿ	ਕ	ਰ	ਸ	ਨ	ਨਾ	ਮੁ	ਜਪ	ਤ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤ	ਹ	ਪਾ	S	ਪ	S	ਖੰ	S	ਡ	ਲੀ	SS	S
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

2) ਨ਼ਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ- ਨ਼ਰ ਗਮ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

3) ਨ਼ਰ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਧਨ ਸਂਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਸ੍ਵੈਯੇ।।) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਦਾਹਤ ਹੈ ਦੁਖ ਦੋਖਨ ਕੌ ਦਲ ਦੁੱਜਨ ਕੇ ਪਲ ਮੈ ਦਲ ਡਾਰੈ।। ਖੰਡ ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਹਾਰਨ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਭਾਰੈ।। ਪਾਰ ਨ ਪਾਇ ਸਕੈ ਪਦਮਾ ਪਤਿ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਅਭੇਦ ਉਚਾਰੈ।। ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ ਬਿਲੋਕਤ ਰਾਜਕ ਰੋਖ ਰੂਹਾਨ ਕੀ ਰੋਜੀ ਨ ਟਾਰੈ।।੨।।੨੪੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਹਤ-ਸਾੜਦਾ। ਦਲ-ਫੌਜ। ਦੁੱਜਨ-ਬੁਰੇ ਪੁਰਸ਼। ਦਲ ਡਾਰੈ-ਦਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਖੰਡ-ਲੋਕ, ਟੁਕੜਾ। ਅਖੰਡ-ਜਿਸ ਦੇ ਟੋਟੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਪ੍ਰਚੰਡ-ਤੇਜਵਾਨ। ਪਹਾਰਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸਭਾਰੈ-ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਪਦਮਾ ਪਤਿ-ਵਿਸ਼ਨੂੰ। ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ-ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਗੁੱਪਤ ਭੇਦ ਨੂੰ। ਬਿਲੋਕਤ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਰੋਖ-ਗੁੱਸੇ ਹੋਕੇ, ਰੁੱਖ। ਰੂਹਾਨ-ਜੀਵਾਂ ਦੀ। ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਦੇਣਾ, ਟਾਲਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗ	ਰ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ̍	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਰੋ	ਜੀ	ਹੀ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਬਿ	ਲੋ	ਕ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਕ
ਮ̍	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਗਮ̍	ਪਮ̍	ਗਰ	ਸ
ਰੋ	ਖ	ਰੂ	ਹਾ	ਨ	ਕੀ	ਰੋ	ऽ	ਜੀ	ਨ	ਟਾऽ	ऽऽ	ਰੈऽ	ऽ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਦਾ	ਹ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਦੋ	ऽ	ਖ	ਨ	ਕੌ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ̍	ਪ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਦ	ਲ	ਦੁੱ	ਜ	ਨ	ਕੇ	ਪ	ਲ	ਮੈ	ऽ	ਦ	ਲ	ਡਾऽ	ਰੈ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਜ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੧)

ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ। ਸਰਬ ਧਾਰ ਸਰਬ ਕੇ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਕੇ ਦਾਤੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ ਮਾਂਗਨਿ ਮਾਗੈ ਭਾਵਨੀਆ ਸੋ ਪਾਈਐ॥੧॥ ਸਫਲ ਸਫਲ ਸਫਲ ਦਰਸੁ ਰੇ ਪਰਸਿ ਪਰਸਿ ਗੁਨ ਗਾਈਐ॥ ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤ ਸਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹੀਰੈ ਹੀਰੁ ਬਿਧਾਈਐ॥੨॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥः- ਜਾਚਿਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਸਰਬ ਧਾਰ-ਹੇ ਸਭ ਜੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ। ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ-ਬੇਅੰਤ ਲੁਕਾਈ। ਭਾਵਨੀਆ-ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ। ਪਰਸਿ-ਛੁਹ ਕੇ। ਹੀਰੈ-ਪ੍ਰਭੂ ਹੀਰੇ ਨਾਲ। ਹੀਰੁ ਬਿਧਾਈਐ-ਮਨ ਹੀਰਾ ਵਿੰਨ੍ਹ ਲਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮਧ	ਨਸੰ	ਨ	ਧ	ਗਮ	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਾS	SS	ਚਿ	ਕੁ	ਨਾS	SS	ਮੁ	S	ਜਾ	S	ਚੈ	ਜਾ	S	ਚੈ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਮ	ਧ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	S	ਧਾ	S	ਰ	S	ਸ	ਰਬ	ਕੇ	ਨਾ	ਇ	ਕ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	-	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸੁ	S	ਖ	S	ਸ	ਮੂਹ	ਕੇ	S	ਦਾ	S	S	ਤੇ	S	S
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕੇ	S	ਤੀ	S	ਕੇ	S	ਤੀ	S	ਮਾਂ	ਗ	ਨਿ	ਮਾ	S	ਗੈ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਰ	-	ਸ
ਭਾ	S	ਵ	ਨੀ	ਆ	S	ਸੋ	S	ਪਾ	S	ਈ	ਐ	S	S
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰ ਗਮ ਪਧ ਪਮ ਗਰ ਸ- ਨ਼ਰ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ

2) ਨ਼ਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਗਮ ਪਧ ਮਧ ਨਸੰ ਨਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ

3) ਰਗ ਰਸ ਨ਼ਰ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਰਸ

4) ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਮਧ ਨਧ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ

ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਚੇ' ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੨)

ਕਉਨੁ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ ਕਹਾ ਕਰਉ॥ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ ਅਜਰ ਪਦੁ ਕੈਸੇ ਜਰਉ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਕੈ ਦਰਿ ਸਰਨਿ ਪਰਉ॥੧॥ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਰਾਜੁ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਸੁਰਗਾ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਮੁਕਤਿ ਕਹਉ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਗਹਉ॥੨॥੩॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਧਿ - ਵਿਧੀ, ਤਰੀਕਾ। ਕਹਾ ਕਰਉ-ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ। ਧਿਆਨੁ-ਸਮਾਧੀ। ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ। ਅਜਰ-ਨਾ ਸਹਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ। ਜਰਉ-ਮੈਂ ਸਹਾਰਾਂ। ਮਹੇਸ-ਸ਼ਿਵ। ਸਾਧੂ-ਗੁਰੂ। ਗਹਉ-ਮੈਂ ਫੜਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਗ	ਮੰ	ਪਮੰ	ਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਰ	ਗਰ	ਸਸ
ਕਉ	ਨੁ	ਬਿਧਿ	ਤਾ	ਕੀ	ਕS	ਹਾ	ਕS	ਰਉ
ਸਰ	ਸ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਗਗ	ਮੰ	ਪ	ਮੰਧ	ਪਪ
ਧਰ	ਤ	ਧਿਆ	ਨੁS	ਗਿਆ	ਨੁ	ਸ	ਸਤ੍ਰ	ਗਿਆ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਸਸ
ਅ	ਜS	ਰ	ਪ	ਦੁ	ਕੈS	ਸੇS	ਜS	ਰਉ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਮੰ	ਪਪ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰਸੰ
ਬਿS	ਸਨ	ਮ	ਹੇ	ਸ	ਸਿਧ	ਮੁਨਿ	ਇੰS	ਦ੍ਰਾ
ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਸ
ਕੈS	ਦਰਿ	ਸ	ਰS	ਨਿ	ਪS	ਰਉ	SS	S
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਰਗਗ ਰਗਰਸ ਗਮੰਪਪ ਮੰਪਮੰਗ ਮੰਧਨਸੰ ਨਨਧਪ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ
2) ਸਰਗਰ, ਰਗਮੰਗ ਗਮੰਪਮੰ ਮੰਪਧਪ ਪਧਨਧ ਧਨਸੰਨ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਮੰਗਰਸ
3) ਸਰਗਮੰ ਪਮੰਗਰ ਸ-ਰਗ ਮੰਪਧਪ ਮੰਗਰ- ਗਮੰਪਧ ਨਧਪਮੰ ਗ-ਰਗ ਮੰਗਰਸ
4) ਰਗਮੰਪ ਮੰਗਰਸ ਗਮੰਪਧ ਪਮੰਗਰ ਮੰਧਨਸੰ ਨਧਪਮੰ ਪਪਸੰਸੰ ਨਨਧਪ ਮੰਗਰਸ

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ 'ਬਿਧਿ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹੀ 'ਬਿਧਿ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੩੧੯)

ਹਰਿ ਜਨੁ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਹਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਨੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪ੍ਰਭਿ ਲਿਖਿਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਪਗ ਸਿਮਰਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਸਾਰੀ ਘਸਿ ਚੰਦਨੁ ਜਸੁ ਘਸਿਆ॥੧॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸਭਿ ਸਾਕਤ ਖੋਜਿ ਪਇਆ॥ ਜਿਉ ਕਿਰਤ ਸੰਜੋਗਿ ਚਲਿਓ ਨਰ ਨਿੰਦਕੁ ਪਗੁ ਨਾਗਨਿ ਛੁਹਿ ਜਲਿਆ॥੨॥ ਜਨ ਕੇ ਤੁਮ੍ ਹਰਿ ਰਾਖੇ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ੍ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਜਨ ਰਖਿਆ॥ ਕਹਾ ਭਇਆ ਦੈਤਿ ਕਰੀ ਬਖੀਲੀ ਸਭ ਕਰਿ ਕਰਿ ਝਰਿ ਪਰਿਆ॥੩॥ ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਏ ਸਭਿ ਕਾਲੈ ਮੁਖਿ ਗ੍ਰਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਪਇਆ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨੀ-ਫਬਦੀ ਹੈ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਕੀਰਤਿ-ਸਿਫ਼ਤ-ਸਾਲਾਹ। ਸਾਰੀ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਘਸਿ-ਰਗੜ ਖਾ ਕੇ। ਜਸੁ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਸੁਰਤ ਜੋੜੀ। ਸਾਕਤ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਖੋਜਿ ਪਇਆ-ਖਹਿੜੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਗੁ-ਪੈਰ। ਨਾਗਨਿ-ਸੱਪਣੀ, ਮਾਇਆ। ਦੈਤਿ-ਦੈਂਤ ਨੇ। ਬਖੀਲੀ-ਈਰਖਾ। ਝਰਿ ਪਰਿਆ-ਝੜ ਪਿਆ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਮਰ ਗਿਆ। ਗ੍ਰਸਿਆ-ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨ਼	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਪਮੰ	ਗਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਜਨੁ	ਗੁ	ਨ	ਗਾS	ਵਤ	ਹਸਿ	ਆS	S
ਗਗ	ਮੰਮੰ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਤਿਬ	ਨੀ	ਮ	ਤਿ	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ
ਮੰਧ	ਨਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗਮੰ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਧੁS	ਰਿS	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਲਿ	ਖਿS	ਆ
X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪਧ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ
ਗੁS	ਰ	ਕੇ	ਪ	ਗ	ਸਿਮ	ਰਉ	ਦਿਨੁ	ਰਾS	ਤੀ
ਨਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨਧ	ਪ	ਗਮੰ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮS	ਨਿ	ਹਰਿ	ਹS	ਰਿ	ਹS	ਰਿ	ਬ	ਸਿS	ਆ
X		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮੰਪਧ ਪਮੰਗਮੰ ਪਧਨਧ ਪਮੰਗਮੰ ਪਧਨਸੰ ਨਧਪਮੰ ਗਮੰਪਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਧਪਮੰ ਗਰਸ-

2) ਗਮੰਪਧ ਪਮੰਗਰ ਸ-ਗਮੰ ਪਧਨਧ ਪਮੰਗਰ ਸ-ਗਮੰ ਪਧਨਸੰ ਰੰਗੰਰੰਸੰ ਨਧਪਮੰ ਗਰਸ-

3) ਗਗਰਗ ਮੰਗਰਸ ਮੰਮੰਗਮੰ ਪਮੰਗਰ ਧਧਪਧ ਨਧਪਮੰ ਨਨਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਗਮੰ ਗਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯)

ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਧਨਹਿ ਕਿਆ ਗਾਰਵੁ ਦਿਜਇ।। ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਲਖ ਬਾਹੇ ਕਿਆ ਕਿਜਇ।। ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਗਿਆਨ ਅਰੁ ਧਿਆਨ ਅਨਨ ਪਰਿ।। ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਸਬਦੁ ਸਾਖੀ ਸੁ ਸਚਹ ਘਰਿ।। ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਅਹਿਨਿਸਿ ਜਪੈ ਦਾਸੁ ਭਟੁ ਬੇਨਤਿ ਕਹੈ।। ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਮਹਿ ਧਰੈ ਸੋ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹ ਥੇ ਰਹੈ।।੩।।੭।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਮਿ-ਜਦੋਂ। ਗਾਰਵੁ-ਅਹੰਕਾਰੁ। ਅਨਨ ਪਰਿ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਾਖੀ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਅਹਿਨਿਸਿ-ਦਿਨ ਰਾਤ। ਧਰੈ-ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਹ ਥੇ-ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ। ਰਹੈ- ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਰ	ਸ
ਜਾS	ਮਿ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਵS	S	ਲਿ
ਨੁਰ	ਗਗ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਧS	ਨਹਿ	ਕਿ	ਆ	S	ਗਾ	ਰ	ਵੁ	ਦਿS	ਜਇ	SS
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਾ	ਮਿ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਵ	S	ਲਿ
ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਲS	ਖS	ਬਾ	S	ਹੇ	ਕਿ	ਆ	S	ਕਿ	ਜਇ	S
X					2		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਗਰਸ ਮ̍ਮ̍ਗਰ ਪਪਮ̍ਗ ਧਧਪਮ̍ ਨਨਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਧਧਪਮ̍ ਪਪਮ̍ਗ ਮ̍ਮ̍ਗਰ ਗਗਰਸ

2) ਗਗਰਸ ਨ਼ਰਗਮ̍ ਪਮ̍ਗਰ ਸ-ਪਪ ਮ̍ਗਮ̍ਧ ਨਨਸੰਨ ਧਪਮ̍- ਨਨਧਪ ਨਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮ̍ਗਰਸ

3) ਗਗਰਗ ਰਸਨ਼ਰ ਸ-ਪਪ ਮ̍ਪਮ̍ਗ ਰਮ̍ਗ- ਨਨਧਨ ਧਪਮ̍ਧ ਪ-ਸੰਸੰ ਨਸੰਨਧ ਧਨਧਪ ਮ̍ਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹੋਇ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੭੭)

ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਧੀ ਘਰੀ ਆਧੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ।। ਭਗਤਨ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੋ ਲਾਭ।।੨੩੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਰੀ-ਘੜੀ। ਗੋਸਟੇ-ਗੱਲਬਾਤ, ਸੰਗਤ। ਲਾਭ-ਨਫ਼ਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗਰ	ਸ-ਨ਼ਰ
										ਭਗ	ਤSਨS
ਸ	ਨ਼ਸਨ਼ਧ਼	ਨ਼ਰ	ਗ-ਰਗ	ਮ̍ਧਪ-	ਮ̍ਧਨ-	ਨਸੰਨ-	ਧਪ	ਮ̍ਗਰ-	ਗਰਸ-		
ਸੇ	ਤੀSSS	ਗੋS	ਸSSS	ਟੇSSS	ਜੋSSS	ਕੀSਨੇS	ਸੇS	ਲਾSSS	ਭSSS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪਪ	ਸੰ-
										ਕਬੀ	ਰS
ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਰੰਗੰ-	ਰੰਸੰ	ਨਰੰਸੰ-	ਨ-ਧਪ	ਪਧਮ̍ਪ	ਗਮ̍ਰਗ	ਰਸ		
ਏSਕS	ਘS	ੜੀSSS	ਆSਧੀS	ਘਰੀ	ਆSਧੀS	ਹੂੰSSS	ਤੇSSS	ਆSSS	ਧS		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਨ਼ਧ਼ ਨ਼ਰਸ- ਨ਼ਰਗ- ਮ̍ਗ ਮ̍ਪ ਮ̍ਧਪ- ਮ̍ਗਰ- ਨ਼ਰਸ-

2) ਸ-ਰਸ ਨ਼ਰਗ- ਰਮ̍ਗ- ਮ̍ਪਧਪ ਮ̍ਧਨ- ਸੰ-ਨਸੰ ਨਧਪ- ਮ̍ਗਰਸ

1) ਗਗਰਸਨ਼ਰਗਰ ਮੰਗਪਮੰਧਪਮੰਗ ਪਪਮੰਗਰਗਮੰਗ ਪਮੰਧਪਨਧਪਮੰ ਨਨਧਪਮੰਗਪਮੰ
ਧਪਨਧਸੰਨਧਪ ਨਰੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪ ਮੰਗਪਮੰਗਰਸ-

2) ਮੰਮੰਗਮੰਗਰਗਗ ਰਗਰਸਨ਼ਰਸ- ਧਧਪਧਪਮੰਪਪ ਮੰਪਮੰਗਮੰਮੰਗਮੰ ਗਰਨ਼ਰਸ-ਸੰਸੰ
ਨਸੰਨਧਨਨਧਨ ਧਪਮੰਮੰਗਮੰਗਰ ਗਗਰਸਨ਼ਰਸ-

3) ਮੰਪਪਮੰਪਪਮੰਪ ਮੰਗਰਸਪਧਧਪ ਧਧਪਧਪਮੰਗਰ ਧਨਨਧਨਨਧਨ ਧਪਮੰਗਨਸੰਸੰਨ
ਸੰਸੰਨਰੰਸੰਨਧਪ ਗਮੰਮੰਗਮੰਮੰਗਮੰ ਗਗਰਸਨ਼ਰਸ-

1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸੇਤੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ $1\frac{1}{2}$ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਪੂਰਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਤੇ 'ਭਗਤਨ' ਗਾ ਕੇ 'ਸੇ' ਤੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੪੦੬)

ਤੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਹੁ ਜੁਗੀ ਆਪਿ ਆਪੇ ਪਰਮੇਸਰੁ।। ਸੁਰਿ ਨਰ ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਸਿਖ ਸੇਵੰਤ ਧੁਰਹ ਧੁਰੁ।। ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਅਨਾਦਿ ਕਲਾ ਧਾਰੀ ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਅਹ।। ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਉਧਰਣ ਜਰਾ ਜੰਮਿਹਿ ਆਰੋਅਹ।। ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸਿ ਥਿਰੁ ਥਪਿਅਉ ਪਰਗਾਮੀ ਤਾਰਣ ਤਰਣ।। ਅਘ ਅੰਤਕ ਬਦੈ ਨ ਸਲ੍ਯ ਕਵਿ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇਰੀ ਸਰਣ।।੨।।੬੦।।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਹੁ ਜੁਗੀ-ਸਦਾ-ਥਿਰ। ਸੁਰਿ-ਦੇਵਤੇ। ਨਰ-ਮਨੁੱਖ। ਧੁਰਹ ਧੁਰੁ-ਧੁਰ ਤੋਂ ਹੀ। ਕਲਾ ਧਾਰੀ-ਸੱਤਾ ਧਾਰੀ। ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਅਹ- ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਗਮ ਨਿਗਮ-ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ। ਉਧਰਣ-ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਜਰਾ-ਬੁਢੇਪਾ। ਜੰਮਿਹਿ-ਜਮਾਂ ਉਤੇ। ਆਰੋਅਹ-ਸਵਾਰ ਹੋ। ਪਰਗਾਮੀ-ਮੁਕਤ। ਤਰਣ-ਜਹਾਜ਼। ਅਘ-ਪਾਪ। ਅੰਤਕ-ਜਮ। ਬਦੈ ਨ-ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਲ੍ਯ ਕਵਿ-ਸਲ੍ਯ ਕਵੀ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੂ	ss	s	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਚ	ਹੁ	s	ਜੁ	s	ਗੀ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਆ	s	ਪਿ	ਆ	s	ਪੇ	ਪ	ਰ	s	ਮੇs	ਸs	ਰੁs
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੁਰਿ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ਧਿ	ਕ	ਸਿ	s	ਧ	ਸਿ	s	ਖ
ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮੰਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸੇ	s	s	ਵੰ	s	ਤ	ਧੁ	s	ਰਹ	ਧੁ	s	ਰੁ
x		0		2		3		0		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੩੧੯-੨੦)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ ਜਗੰਨਾਥੇ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਸਭਿ ਕਿਲਬਿਖ ਦੁਖ ਲਾਥੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਰਸਨਾ ਏਕ ਜਸੁ ਗਾਇ ਨ ਸਾਕੈ ਬਹੁ ਕੀਜੈ ਬਹੁ ਰਸੁਨਥੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਪਲ ਸਭਿ ਗਾਵਹਿ ਗੁਨ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਨਥੇ॥੧॥ ਹਮ ਬਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਲੋਚਹ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਖਨਥੇ॥ ਤੁਮ ਬਡ ਦਾਤੇ ਜੀਅ ਜੀਅਨ ਕੇ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਬਿਰਥੇ॥੨॥ ਕੋਈ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਬਤਾਵੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਕਹੁ ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਦਿਨਥੇ॥ ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਉ ਅਰਪਿ ਅਰਾਪਉ ਕੋਈ ਮੇਲੈ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਥੇ॥੩॥ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਬਹੁ ਸੋਭਾ ਹਮ ਤੁਛ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਰਨਥੇ॥ ਹਮਰੀ ਮਤਿ ਵਸਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥੇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਪਿ ਜਗੰਨਾਥੇ-ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਦਾ ਜਾਪ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਜਸੁ-ਗੁਣ। ਬਹੁ ਰਸੁਨਥੇ-ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਸਨਾ ਦੇ ਨਾਥ। ਤੁਮਨਥੇ-ਤੇਰੇ। ਹਮ ਲੋਚਹ-ਅਸੀਂ ਤਾਂਘ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦਿਖਨਥੇ-ਦੇਖਣ ਲਈ। ਬਿਰਥੇ-ਦਿਲ ਦੀ ਪੀੜ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਕਿਆ ਦਿਨਥੇ-ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਥੇ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਤੁਛ-ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ। ਬਰਨਥੇ- ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਵਸਗਤਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਸਮਰਥੇ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਰ	ਸ	ਨ੍ਰ	ਗਰ	ਗਮ'	ਗ	ਮ'	ਪ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	S	ਮS	ਨS	ਜS	ਪੁ	ਜ	ਪਿ	ਜ	ਗੰ	ਨਾS	ਥੇ
ਨ੍ਹ	ਰ	ਗਗ	ਮ'	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ'	ਧ	ਪ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਉਪ	ਦੇ	ਸਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਓ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ'	ਗ	ਮ'ਧ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	S	ਭਿ	S	S	ਕਿS	ਲ	ਬਿS	ਖ	ਦੁ	ਖ	ਲਾ	ਥੇ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮ'ਗ	ਮ'	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਰ	ਸS	ਨਾ	ਏ	ਕ	ਜ	ਸੁ	ਗਾ	ਇ	ਨ	S	ਸਾ	ਕੈ

ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਬS	ਹੁS	ਕੀS	S	ਜੈ	ਬS	SS	ਹੁ	S	ਰ	ਸੁ	ਨS	ਥੇ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ--ਰ ਗਮੰਪਮੰ ਗਰਸ- -ਰਗਮੰ ਪਧਪਮੰ ਗਰਸ- -ਰਗਮੰ ਪਧਨਧ ਪਮੰਗਰ ਸ--ਰ
ਗਮੰਪਧ ਨਨਧਪ ਮੰਗਰਸ

2) ਗਗਰਸ ਮੰਮੰਗਰ ਸ-ਪਪ ਮੰਗਧਧ ਪਮੰਗ- ਨਨਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਪ-ਗੰਗੰ ਰੰਸੰਨਰੰ ਸੰਨਧ-
ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਸਰਸ-

3) ਸਰਸਰ ਗਮੰਗਮੰ ਮੰਪਮੰਪ ਪਧਪਮੰ ਗਰਸ- ਧਨਧਨ ਨਸੰਨਸੰ ਨਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਨਧਪਮੰ
ਧਪਮੰਗ ਪਮੰਗਰ ਮੰਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਚਉਬੋਲੇ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੬੪)

ਮਗਨੁ ਭਇਓ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਉ ਸੂਧ ਨ ਸਿਮਰਤ ਅੰਗ।। ਪ੍ਰਗਟਿ ਭਇਓ ਸਭ ਲੋਅ ਮਹਿ ਨਾਨਕ ਅਧਮ ਪਤੰਗ।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਗਨੁ-ਮਸਤ। ਸੂਧ ਨ ਸਿਮਰਤ ਅੰਗ- ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਸਭ ਲੋਅ-ਸਾਰੇ ਜਗਤ। ਅਧਮ-ਨੀਚ। ਪਤੰਗ-ਭੰਬਟ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਅਤੀ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਨੁਰਗਰ
													ਮSਗਨੁ
ਗਗ	ਰਗ	ਗਮੰਗ-	ਰਸ	ਨੁਸਨੁਧ	ਨੁਰਗ	ਰਗਮੰ-	ਪ-ਮੰਪ	ਮੰਧਨ-	ਸੰਨ	ਧਪ	ਗਮੰਪ-	ਰਸ	
ਭਇ	ਓS	ਪ੍ਰਿਅSS	ਪ੍ਰੇS	ਮSSS	ਸਿਉ	ਸੂSਧS	ਨSSS	ਸਿSਮS	ਰS	ਤS	ਅੰSSS	ਗS	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਮੰ-ਧਨ
													ਪ੍ਰਗਟਿ
ਸੰਸੰ	ਨਰਸੰ-	ਨਸੰਨਧ	ਨਰੰਸੰ-	ਨਰੰਗੰ	ਰੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰਨ	ਧ-ਪਪ	ਮੰਧਨਸੰ	ਨਧਪ-	ਮੰਪਗਮੰ	ਗ-ਰਸ	
ਭਇ	ਓSSS	ਸSSS	ਭSSS	ਲੋਅS	ਮS	ਹਿS	ਨਾSS	SSਨਕ	ਅSਧS	ਮSSS	ਪSਤੰS	ਗSSS	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-ਨ਼ਧ਼ ਨ਼ਰਸ- ਨ਼ਧ਼ਨ਼- ਸ-ਰਸ ਨ਼ਰਗ- ਮਗ ਗਮਪ ਮਧਪ- ਮਪਗਮ ਗਰਗ- ਰਸ

2) ਸ-ਰਸ ਨ਼ਰਗਰ ਮਗ ਮਪ ਗਮਧਪ ਮਧਨ- ਨਸੰਨ- ਧਪ ਮਧਪ- ਗਮਪ- ਰਸ

1) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸਰਸਗਰਸਰਗਰਮਗਰਗਮਗਪ ਮਗਮਪਮਧਪਮਪਧਪਨਧਪਧਨ

ਧਸੰਨਧਪਧਪਨਧਪਮਪਮਧਪਮ ਗਮਗਪਮਗਰਗਰਮਗਰਸਰਸ- | ਰ-ਗਗ--ਰ-ਗਗ--ਰ-ਗਗ |

4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਨ ਇਕ ਮਾਤਰ ਦੀ ਤਿਹਾਈ | ਮSਗਨ਼SSਮSਗਨ਼SSਮSਗਨ਼ |

2) 6½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਸਰਸਗਰਸ ਰਗਰਗਰਮਗਰਗਮਗਮਗਪਮਗ

ਮਪਮਪਮਧਪਮਪਧਪਧਪਨਧਪ ਧਨਧਨਧਸੰਨਧਪਧਪਧਪਨਧਪ ਮਪਮਪਮਧਪਮਗਮਗਮਗਪਮਗ

ਰਗਰਗਰਮਗਰਸਰਸਰਸਗਰਸ | ----ਰ-ਗਗ--------ਰ-ਗਗ--------ਰ-ਗਗ |

ਤਾਨ 5½ ਮਾਤਰਾਂ, ਤਿਹਾਈ 2 ਮਾਤਰਾਂ | SSSSਮSਗਨ਼SSSSSSSSਮSਗਨ਼SSSSSSSSਮSਗਨ਼ |

3) 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਸਗਰਗਸਰ ਰਗਰਮਗਮਰਗਗਮਗਪਮਪਗਮ

ਮਪਮਧਪਧਮਪਪਧਪਨਧਨਪਧ ਧਨਪਸੰਨਸੰਧਨਪਧਪਨਧਨਪਧ ਮਪਮਧਪਧਮਪਗਮਗਪਮਪਗਮ

ਰਗਰਮਗਰਸ- | ਰ-ਗਗ------ਰ-ਗਗ------ਰ-ਗਗ | 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਨ

| ਮSਗਨ਼SSSSSSਮSਗਨ਼SSSSSSਮSਗਨ਼ | 1½ ਮਾਤਰ ਦੀ ਤਿਹਾਈ

4) 6½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਰਸਗਗਰਸ ਰਗਗਰਮਮਗਰਗਮਮਗਪਪਮਗ

ਮਪਪਮਧਧਪਮਪਧਧਪਨਨਧਪ ਧਨਨਪਸੰਸੰਨਧਪਧਧਪਨਨਧਪ ਮਪਪਮਧਧਪਮਗਮਮਗਪਪਮਗ

ਰਗਗਰਮਮਮਗਰਸਰਰਸਗਗਰਸ | --ਗ-ਰ-ਸ-----ਗ-ਰ-ਸ-----ਗ-ਰ-ਸ----- |

ਤਾਨ 5½ ਮਾਤਰਾਂ | SSਮSਗSਨ਼SSSSSਮSਗSਨ਼SSSSSਮSਗSਨ਼SSSSS |

ਤਿਹਾਈ 2 ਮਾਤਰਾਂ |

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੨)

ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਸਖੇ॥ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਲਿ ਕਾਲ ਜਾਲ ਦੁਖ ਬਿਨਾਸਨੁ ਹਰਿ ਰਖੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਸਰਨਿ ਤੇਰੀ। ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਲ ਟੇਕ ਮੇਰੀ॥੧॥ ਅਨਾਥ ਦੀਨ ਆਸਵੰਤ॥ ਨਾਮੁ ਸੁਆਮੀ ਮਨਹਿ ਮੰਤ॥੨॥ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭ ਕਿਛੂ ਨ ਜਾਨੂ॥ ਸਰਬ ਜੁਗ ਮਹਿ ਤੁਮ ਪਛਾਨੂ॥੩॥ ਹਰਿ ਮਨਿ ਬਸੇ ਨਿਸਿ ਬਾਸਰੋ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਨਕ ਆਸਰੋ॥੪॥੪॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ-ਹੇ ਜਿੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਸਖੇ-ਮਿੱਤਰ। ਰਖੇ-ਰਾਖਾ। ਧਾਰੀ-ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਟੇਕ-ਸਹਾਰਾ। ਅਨਾਥ-ਨਿਮਾਣੇ। ਦੀਨ-ਗਰੀਬ। ਆਸਵੰਤ-ਆਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ। ਮੰਤ-ਮੰਤ੍ਰ, ਉਪਦੇਸ਼। ਪਛਾਨੂ-ਮਿੱਤਰ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸਰੋ-ਦਿਨ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਗ	ਮ
							ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਪ	ਤਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ

ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰ
ਪੁ	ਰ	ਖ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸ	ਖੇ	ਗS	ਰ	ਭ	ਜੋ	ਨਿ	ਕ	ਲਿ
ਗ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਧ	ਪ	-	ਮ॑	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਕਾ	S	ਲ	ਜਾ	S	ਲ	S	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸ	ਨੁ
ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-							
ਹ	ਰਿ	S	ਰ	S	ਖੇ	S							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਧ	ਨ	-
							ਨਾ	S	ਮ	ਧਾ	S	ਰੀ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸ	ਰ	ਨਿ	ਤੇ	S	ਰੀ	S	ਪ੍ਰS	ਭS	S	ਦ	ਇ	ਆ	ਲ
ਗ	ਰ	ਮ॑ਪ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ							
ਟੇ	S	ਕS	ਮੇ	S	ਰੀS	S							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਸਗ ਰਸਸਰ ਗਮ॑ਪਮ॑ ਗਰਸ- ਗਮ॑ਗਪ ਮ॑ਗਗਮ॑ ਪਧਨਧ ਪਮ॑ਗ- ਧਨਧਸੰ ਨਸੰਧਨ
– ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧ- ਪਧਪਮ॑ ਗਰਸ-

SIKHBOOKCLUB.COM

2) ਨ਼ਰਗਰ ਨ਼ਰਗਮ॑ ਗਰਨ਼ਰ ਗਮ॑ਪਮ॑ ਗਰਨ਼ਰ ਗਮ॑ਪਧ ਪਮ॑ਗਰ ਨ਼ਰਗਮ॑ ਪਧਨਧ ਪਮ॑ਗਰ
ਨ਼ਰਗਮ॑ ਪਧਨਸੰ ਨਧਪਮ॑ ਗਰਸ-

3) ਸਰਰਸ ਰਗਗਰ ਗਮ॑ਮ॑ਗ ਮ॑ਪਪਮ॑ ਪਧਧਪ ਧਨਨਧ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਨਸੰਸੰਨ ਧਨਨਧ
ਪਧਧਪ ਮ॑ਪਪਮ॑ ਗਮ॑ਮ॑ਗ ਰਗਗਰਸ

1) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪਤਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ। 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ 'ਪਤਿ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ 'ਪਤਿ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਖ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੇ 'ਸ ਖੇ S' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੩)

ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਣੁ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਹਚਲੁ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਆਨ ਨ ਕੋਈ ਸਮਰਥੁ ਤੇਰੀ ਆਸ ਤੇਰਾ ਮਨਿ ਤਾਣੁ॥ ਸਰਬ ਘਟਾ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਦੇਹਿ ਸੁ ਪਹਿਰਣੁ ਖਾਣੁ॥੧॥ ਸੁਰਤਿ ਮਤਿ ਚਤੁਰਾਈ ਸੋਭਾ ਰੂਪੁ ਰੰਗੁ ਧਨੁ ਮਾਣੁ॥ ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਕਲਿਆਣੁ॥੨॥੬॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥঃ- ਆਨ-ਹੋਰ। ਸਮਰਥੁ-ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ। ਤਾਣੁ-ਸਹਾਰਾ। ਘਟਾ-ਸਰੀਰ। ਚਤੁਰਾਈ-ਸਿਆਣਪ। ਮਾਣੁ-ਇੱਜ਼ਤ। ਕਲਿਆਣੁ-ਸੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪਪ	ਮੰਧ	-ਪ	ਨ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰ	ਡਭੁ	ਡਡ	ਮੇ	ਡ	ਰਾ	ਡ	ਅੰ	ਡ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਮੀ	ਜਾ	ਣੁ
ਨ਼	ਰਗ	ਰਗ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪਪ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ
ਕ	ਡਰਿ	ਡਡ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਡ	ਪੂ	ਰਨ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ਡ	ਸ	ਰ
ਮੰਮੰ	-ਧ	-ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗਮੰ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਸ
ਨਿਹ	ਡਚ	ਡਲੁ	ਸ	ਡ	ਚੁ	ਡ	ਸ	ਬ	ਦੁ	ਨੀ	ਸਾਡ	ਡਡ	ਣੁਡ	ਡ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮੰ	ਪਮੰ	-ਗ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	-	ਸਂ	-	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਰਿਬਿ	ਡਨੁ	ਆ	ਡ	ਨ	ਨ	ਕੋ	ਡ	ਈ	ਡ	ਸ	ਮ	ਰ	ਥੁ
ਨ	ਰਂਗਂ	-ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਸ
ਤੇ	ਡਰੀ	ਡਡ	ਆ	ਡ	ਸ	ਡ	ਤੇ	ਰਾ	ਮ	ਨਿ	ਤਾ	ਡਡ	ਣੁਡ	ਡ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਗਰਗ ਰਸਨ਼ਰ ਗਮੰਪਮੰ ਗਰਸ- ਪਪਮੰਪ ਮੰਗਮੰਧ ਨਸਂਨਧ ਪਮੰਗ- ਨਨਧਨ ਧਪਮੰਧ
ਨਸਂਨਰਂ ਸਂਨਧ- ਪਧਪਮੰ ਗਰਮੰਗ ਰਗਰਸ

2) ਗਮੰਗਮੰ ਪਮੰਗਰ ਮੰਪਮੰਪ ਧਪਮੰਗ ਪਧਪਧ ਨਧਪਮੰ ਧਨਧਨ ਸਂਨਧਪ ਨਰਂਨਰਂ ਗਂਰਂਸਂਨ
ਧਨਧਨ ਸਂਨਧਪ ਗਮੰਗਮੰ ਪਮੰਗਰ ਨ਼ਰਸ-

3) ਸਰਸਰ ਰਗਰਗ ਪਮੰਗਰ ਗਮੰਗਮੰ ਪਧਪਧ ਨਧਪਮੰ ਧਨਧਨ ਸਂਸਂਨਸਂ ਰਂਗਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨਸਂ
ਧਨਧਨ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਮੰ ਰਗਰਗ ਸਰਸਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੨-੨੩)

ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ ਭਗਵਾਨ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਸਦਾ ਸੂਖ ਕਲਿਆਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਰਬ ਕਾਰਜ ਸਿਧਿ ਭਏ ਗਾਇ ਗੁਨ ਗੁਪਾਲ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰੇ ਨਾਠਿਆ ਦੁਖ ਕਾਲ॥੧॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਿਆ ਕਰਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਸੇਵ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਣਾਗਤੀ ਹਰਿ ਪੁਰਖ ਪੂਰਨ ਦੇਵ॥੨॥੫॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਬਹੁਤ ਦਿਆਲ। ਸਿਧਿ-ਸਫ਼ਲਤਾ। ਨਾਠਿਆ-ਨੱਸ ਗਏ। ਦੁਖ ਕਾਲ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦੇ ਦੁੱਖ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਸਰਣਾਗਤੀ-ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਦੇਵ-ਹੇ ਸਰਬ-ਗੁਣ ਭਰਪੂਰ ਦੇਵ!

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਮੰਮੰ	ਗ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼ਰ	ਸ
ਮ	ਨਿS	ਤ	ਨਿS	ਜਾਪੀ	ਐ	ਭS	ਗS	ਵਾ	ਨS	S
ਮੰਮੰ	ਧਧ	ਨਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗਮੰ	ਪਮੰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਗੁਰ	ਪੂਰੇ	ਸੁਪ੍ਰ	ਸੰਨ	ਭ	ਏ	ਸਦਾ	ਸੂਖ	ਕਲਿ	ਆS	ਨ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਰੰ	ਗੰ	ਗੰਰੰ	ਨਰੰ	ਸੰ
ਸ	ਰ	ਬ	ਕਾ	ਰ	ਜ	ਸਿS	ਧਿ	ਭS	ਏS	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਪ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
ਗਾ	S	ਇ	ਗੁ	SS	ਨ	ਗੁS	ਪਾS	SS	ਲS	S
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਗਰਗ ਰਸਮੰਮੰ ਗਮੰਗਰ ਪਪਮੰਪ ਮੰਗਨਨ ਧਨਧਪ ਪਪਮੰਪ ਮੰਗਮੰਮੰ ਗਮੰਗਰ ਗਗਰਗ ਰਸ

2) ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ ਨ਼ਰਗਰ ਸ-ਨਸੰ ਨਧਨਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਸ

3) ਨ਼ਰਗਗ ਰਗਮਗ ਰਸਗਮ ਪਪਮਧ ਮਨਧਪ ਧਨਸੰਸੰ ਨਸੰਨਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਨ਼ਰ ਸ-

1) | ਗਰ ਸਗ ਰਸ ਗਰ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ
| ਜਾਪੀ ਐਜਾ ਪੀਐ ਜਾਪੀਐ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਗਮੰ ਗਰ ਸਗ ਮੰਗ ਰਸ ਗਮੰ ਗਰ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ
| ਜਾS ਪੀS ਐਜਾSਪੀ Sਐ ਜਾS ਪੀS ਐ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਨਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੩੨੨)

ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ ਰੰਗੀ ਸੋਭਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਜਸੁ ਮੰਗੀ॥੧॥ ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸੇਖਨਾਗੈ ਸਗਲ ਜਪਹਿ ਤਰੰਗੀ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਸੰਗੀ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਲਾਲਨ ਕੀ- ਪਿਆਰੇ ਦੀ। ਨਵਤਨ-ਨਵੀਂ। ਮਹੇਸ-ਸ਼ਿਵ। ਜਸੁ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ। ਸੇਖਨਾਗੈ-ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ। ਤਰੰਗੀ-ਅਨੇਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰੀ ਨੂੰ। ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¾ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਗਮੰ	ਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗ	ਰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਮੰਗਰ-	ਗਰਸ
ਮੇS	ਰੇ	ਲਾS	ਲS	ਨ	S	ਕ੍ਰੀS	SS	ਸੋSSS	ਭਾSS
ਨ਼	ਰ	ਗਗ	ਮੰਪ	ਮੰਧ	ਪ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਗਰਸ
ਸ	ਦ	ਨਵ	ਤਨ	ਮS	ਨ	ਰੰS	ਗੀ	ਸੋS	ਭਾSS
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਰੰਸੰ-	ਨਧ	ਪਧਪ
ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਮ	ਹੇ	ਸ	ਸਿਧ	ਮੁSਨਿS	ਇੰS	ਦ੍ਰਾS
ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸਰਸ
ਭS	ਗS	ਤਿ	ਦਾ	S	ਨੁ	ਜS	ਸੁS	ਮੰS	ਗੀSS
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗ ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ ਨ਼ਸੰਨਧ ਧਨਧਪ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ ਨ਼ਰਸ

2) ਨ਼ਰਗਰ ਨ਼ਰਗਮੰ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਨ਼ਰਸ- ਨਸੰਨਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਮੰਨ ਧਪਮੰਗ ਨ਼ਰਸ

3) ਗਗਰਸ ਨ਼ਰਸ- ਮੰਪਮੰਨ ਧਪਮੰਗ ਨ਼ਰਸ- ਨਸੰਧਨ ਪਧਮੰਪ ਗਮੰਪਧ ਪਮੰਗਰ ਨ਼ਰਸ

1)	ਗਰਗਰ	ਸਗਰਗ	ਰਸਗਰ	ਗਰਸ	ਇਹ 3¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ
	ਕੀSਸੋS	ਭਾਕੀSਸੋ	SਭਾਕੀS	ਸੋSਭਾ	ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2)	ਗਮੰਗਰ	ਗਰਸਰ	ਸ		ਇਹ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ
	ਕੀSSਸੋ	SSਭਾS	S		ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਲਾਲਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੩੨੧)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ॥ ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲਿ ਲਾਵਹਿਗੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ॥ ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੋ॥੧॥ ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ॥ ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ॥੨॥ ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ

ਭਾਵਹਿਗੇ।। ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ।।੩।। ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ।। ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ।।੪।।੬।।ਛਕਾ੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਮੋਹਿ-ਮੈਨੂੰ। ਬਾਰਿਕ-ਬੱਚੇ। ਇਆਨ-ਅੰਞਾਣੇ। ਸੁਤੁ-ਪੁੱਤਰ। ਬਿਗਾਰਿ-ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ। ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਪਹਿ-ਪਾਸ। ਜੋਤਿ-ਜਿੰਦ। ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ-ਲਗਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਆਰਿ-ਦਰ ਤੇ। ਲਾਜ-ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਸਵਾਰੀ/ਭਾਨਮਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮੰਮੰ	ਗ	ਗਮੰ	ਰ	ਮੰਗ	-ਗ	ਰ	ਗਮੰਪ-	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੋਹਿ	ਕ	ਬਗ	sਲਿ	ਲਾ	ਵsਹਿs	ਗੇ	ss	s
ਪਪ	-ਗ	-ਮੰ	ਪ	ਮੰਧ	ਪਪ	ਮੰਧ	ਨਧ	ਨ	ਪਧ	ਪ
ਹਉ	sਤੁ	sਮ	ਰੀ	sਕ	ਰਉ	ਨਿs	ਭs	ਆ	ss	ਸ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਪ	ਪਪ	ਮੰਗ	ਮੰਮੰ	ਧ	-ਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਸੰ	-	-
ਪ੍ਰ	ਭਕੀ	sਜੈ	ਕ੍ਰਿਪਾ	s	sਨਿ	ਧਾ	ss	ਨ	s	s
ਨ	ਨ	ਨਧ	ਨ	-	ਮੰਧ	ਮੰਧਨਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਪਧ	ਪ
ਹ	ਮ	ਹਰਿ	ਗੁ	s	ਨs	ਗਾsss	ਵਹ	ਗੇ	ss	s
x				2		3		4		

ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ 'ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ।। ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ।।' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ- 12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	-	ਮੰ	ਗ	ਮੰਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	s	ਹ	ਰਿ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਤੁ	s	ਮ	ਦੇ	s	ਹੁ
ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਸੋ	s	ਈ	s	ਹ	ਮ	ਪਾ	s	ਵ	ਹ	ਗੇ	s
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਮੋ	ਹਿ	ਦੂ	s	ਜੀ	s	ਨਾ	ਹੀ	ਠਉ	s	ਰ	s
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਜਿ	ਸੁ	ਪ	ਹਿ	ਹ	ਮ	ਜਾ	s	ਵ	ਹ	ਗੇ	s
x		0		2		0		3		4	

 www.sikhbookclub.com

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	-	ਨ	-	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜੋ	S	ਹ	ਰਿ	ਭਾ	S	ਵਹਿ	S	ਭ	S	ਗ	ਤ	S	S
ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤਿ	S	ਨਾ	S	ਹ	S	ਰਿ	S	ਭਾ	S	ਵਹਿ	ਗੇ	S	S
x		0		2		3		4			5		

'ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ' ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	-	-	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਹੋ	S	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	S	S	ਲੁ	S	S	S
ਨ	-	-	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਆ	S	S	ਪਿ	ਲਿ	S	ਵ	S	ਲਾS	S	ਵ	ਹਿ	ਗੇ	S	S	S
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜ	S	ਨੁ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕੁ	ਸ	ਰ	ਨਿ	S	ਦੁ	ਆ	ਰਿ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	S	ਰਿ	S	ਲਾ	S	ਜ	S	ਰ	ਖਾ	ਵ	ਹਿ	ਗੇ	S	S	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਗ Sਲਿ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਮਹਲਾ ੪ ੧ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੧੯)

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ।। ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਹਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ।। ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ।।੧।। ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ।। ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਥਾਹ ਨ ਪਾਇਆ।।੨।। ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੌ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ।। ਤੁਮ੍ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ।।੩।। ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ।। ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ।।੪।।੧।।

www.sikhbookclub.com

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਮ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅੰਤ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ-ਪਾਲੇ ਹੋਏ। ਮਾਇਆ-ਮਾਂ। ਅਸੰਖ-ਅਣਗਿਣਤ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਰਾਇਆ-ਰਾਜਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਸੁਰਤਿ-ਸੋਚ, ਵਿਚਾਰ। ਬਹੁ-ਬਹੁਤਾ। ਸਦ-ਸਦਾ। ਅਮਿਤਿ-ਜਿਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪਰੰਪਰ-ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਥਾਹ-ਡੂੰਘਾਈ। ਉਸਤਤਿ-ਵਡਿਆਈ। ਮਾਧੌ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਪਤੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਜਲ ਨਿਧਿ-ਸਮੁੰਦਰ। ਮੀਨੇ-ਮੱਛੀਆਂ। ਕਤਹੂ-ਕਿਤੇ ਭੀ। ਕਉ-ਨੂੰ। ਮਧਸੂਦਨ-ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਅੰਧੁਲੇ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਸਤੇ। ਟੇਕ-ਸਹਾਰਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖਿ ਹੋਇਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ
ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਮਧ	-ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
ਰਾ	ऽਮਾ	ऽऽ	ਰ	ਮ	ਰਾ	ਮੈ	ਅੰ	ऽ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਇ	ਆऽ	ऽ
ਨ਼	ਰਗ	ਰਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਹ	ऽਮ	ऽऽ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	ਰੇ	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	ऽ
ਨ	ਸੰਨ	-ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਨ਼	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤੂ	ऽਥ	ऽਛ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ऽ	ਪਿ	ਤਾ	ਮੈ	ਰਾ	ਮਾ	ਇ	ਆऽ	ऽ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਮਧ	-ਪ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ
ਹ	ਰਿਕੇ	ऽऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਅ	ਸੰ	ਖ	ऽ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹਹਿ
ਨ	ਸੰਨ	-ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
ਅ	ऽਗ	ऽਮ	ਅ	ਗ	ਮ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਰਾ	ਇ	ਆऽ	ऽ
x			2				3				4		5	

'ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ' ਇਹ ਤੁਕ ਉਪਰੋਤਕ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ
ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ऽ	ਬਿ	ਦ	ਸ	ਦ	ਗਾ	ਵਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਅੰ	ऽ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ऽ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਪ
ਤੂ	ऽ	ਅ	ਮਿ	ਤਿ	ਅ	ਤੋ	ਲੁ	ਅਪ	ਰੰ	ਪਰ	ਸੁਆ	ਮੀ
ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਥ	ਹੁ	ਜ	ਪੀ	ਐ	ਥਾ	ਹ	ਨ	ऽ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ऽ
x					2				3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਧਧ	ਪ	ਮ'	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਸ	ਤ	ਤਿ	ਕ	S	ਰਹਿ	S	ਤ੍ਰ	ਮ	ਰੀ	ਜਨ	ਮਾ	ਧੌ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪਪ	-	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	S	ਨ	S	ਗਾ	S	ਵਹਿ	S	ਹ	ਰਿ	S	ਰਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤ੍ਰ	ਮ੍ਰ	ਜ	ਲ	ਨਿ	ਧਿ	ਹ	ਮ	ਮੀ	S	ਨੇ	ਤ੍ਰ	ਮ	ਰੇ
ਮ'	ਧ	ਨ	-	ਪ	ਮ'	ਧ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਅੰ	S	ਤ੍ਰ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੂ	ਪਾ	ਇ	ਆ
x		0		2		3		4			5		

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	ਪ
ਜ	ਨ	ਕਉ	S	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	S	ਕ	ਰਹੁ	ਮ	ਧ	ਸੂ	S	ਦ	ਨ
ਮ'	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	S	ਰਿ	S	ਦੇ	S	ਵ	ਹੁ	ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਜ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ'	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮੈ	S	ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਅੰ	ਧੁ	ਲੇ	S	ਨਾ	ਮੁ	ਟੇ	ਕ	ਹੈ	S
ਨ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਜ	S	ਨ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਪਾ	ਇ	ਆS	S
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।
ਸ਼ਬਦ 'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪਮ'	ਗਰ	ਗ	ਰਗ	-ਗ	ਨੁਨੁਰ	ਗਮ'	ਪ-	ਰ-	ਸ
ਬਿਨ	ਕਰ	ਤਾ	Sਰ	Sਨ	ਕਿਰਤ	ਮਮਾ	SS	ਨੋS	S
ਪ	ਗਮ'	ਪ	ਮ'ਧ	ਪ	ਮ'ਧ	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪ
ਆ	ਦਿਅ	ਜੋ	SS	ਨਿ	ਅਜੈ	Sਅ	Sਬਿ	ਨਾS	ਸੀ
ਸੰਨ	ਧਪ	ਪਨਧਨ	-ਪ	-ਪ	ਗ-	ਪਰ	--	ਗਰ	ਸ
ਤਿਹ	ਪਰ	ਮੇSSS	Sਸ	Sਰ	ਜਾS	Sਨੋ	SS	·SS	S
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ-	ਸੰਨ	ਧਸੰ	ਨ-	ਪ
ਕ	ਹਾ	ਭ	ਘੇ	ਜੋ	ਆS	ਨਜ	ਗਤ	ਮੈS	S
ਨ	ਰੰਰੰ	ਗੰਰੰਗੰ-	-ਰੰ	-ਸੰ	ਸੰ-	ਸੰਨ	ਧਸੰ	ਨ-	ਪ
ਦ	ਸਕ	ਅSSS	Sਸੁ	Sਰ	ਹS	ਰਿਘਾ	SS	ਏS	S
ਪਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਨਧ	ਪ
ਅਧਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਪੰS	ਚ	ਦਿਖਾ	ਏਸ	ਭਨ	ਕੱਹ	S
ਮ̍ਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਧਪ	-ਪ	ਪਮ̍	ਗਮ̍	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਆS	ਪਹਿ	ਬ੍ਰਹ	Sਮ	SS	ਕਹਾ	Sਏ	SS	SS	S
x		2			3				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਨਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ	ਪ
ਭੈ	ਜਨ	ਗ	ਝੂ	ਨ	ਸ	ਮ	ਰ	ਥ	ਸ	ਦਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਗ	ਮ̍ਪ	ਰ	-	ਸ	-
ਸੋ	S	ਕਿ	S	ਮ	ਜਾ	S	ਤਿ	ਗਿS	ਨਾ	S	ਯੋ	S
ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਤਾਂ	ਤੇ	ਸ	ਰ	ਥ	ਕਾ	S	ਲ	ਕੇ	ਅ	ਸਿ	ਕੋ	S
ਪ	ਮ̍	ਧ	ਪ	ਮ̍ਗ	ਗ	-	ਗਮ̍	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ	-
ਘਾ	ਇ	ਬ	ਚਾ	ਇS	ਨ	S	SS	S	ਆ	SS	ਯੋ	S
x					2				3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ̍	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸ
ਕੈ	ਸੇ	ਤੋ	ਹਿ	ਭਾ	ਰਿ	ਹੈ	S	ਸੁ	S	ਨਿ	ਜ	S	ਝ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਆ	S	ਪ੍ਰ	S	ਭੁ	ਬਿ	ਯੋ	S	ਭ	S	ਵ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਮ̍	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਛੁ	ਟਿ	ਹੋ	S	ਕਾ	S	ਲ	S	ਫਾ	ਸ	ਤੇ	ਭ	ਬ	ਹੀ
ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗ	-	ਮ̍ਪ	ਰ	ਰ	ਸ
ਗ	ਹੋ	S	S	ਸ	ਰ	ਨਿ	S	ਜ	S	ਗS	ਤਾ	ਗ	ਰ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਗਰਗ ਰਸਮ̍ਮ̍ ਗਮ̍ਗਰ ਪਪਮ̍ਪ ਮ̍ਗਨਨ ਧਨਧਪ ਪਪਮ̍ਪ ਮ̍ਗਗਗ ਰਗਰਸ ਨੁਸ

2) ਸਰਸਰ ਗਰਗਮ̍ ਗਮ̍ਪਮ̍ ਪਧਪਧ ਨਧਨਸੰ ਨਸੰਨਧ ਪਧਪਧ ਪਮ̍ਗਮ̍ ਗਮ̍ਗਰ ਸ-

 www.sikhbookclub.com

3) ਸਰਸਗ ਰਸਰਗ ਰਮ̍ਗਰ ਗਮ̍ਗਪ ਮ̍ਗਮ̍ਪ ਮ̍ਧਪਮ̍ ਪਧਪਨ ਧਪਧਨ ਧਸੰਨਧ ਪਧਪਨ
ਧਪਮ̍ਪ ਮ̍ਧਪਮ̍ ਗਮ̍ਗਪ ਮ̍ਗਰਗ ਰਸਗਗ ਰਰਸਸ ਗਗਰਰ ਸਸਗਗ ਰਰਸਸ
SSਕਿਰ ਤਮਮਾਨੋ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋਕਿਰ ਤਮਮਾਨੋ

4) ਗਗਰਗ ਗਰਗਗ ਰਗਰਸ ਨ਼ਨ਼ਧਨ਼ ਨ਼ਧਨ਼ਨ਼ ਧਨ਼ਧਪ ਸੰਸੰਨਸੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨਸੰਨਧ ਪਧਪਪ
ਗਮ̍ਗਗ ਰਗਰਸ ਗਗਰਸ ਸ-ਸ- ---- --ਸ- ਸ--- ---- ਸ-ਸ-
ਕਿਰਤਮ ਮਾSਨੋS SSSS SSਮਾS ਨੋSSS SSSS ਮਾSਨੋS

5) ਨ਼ਨ਼ਰਰ ਗਰ ਸ | ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ
ਕਿਰਤਮ ਮਾS ਨੋ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ
'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ੨੬ ਪਉੜੀ ੧੯ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਗੁਣ ਕਰਿ ਬਖਸੈ ਅਵਗੁਣਿਆਰੇ।। ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਵੈਦੁ ਹੈ ਪੰਜੇ ਰੋਗ ਅਸਾਧ ਨਿਵਾਰੇ। ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਗੁਰੁਦੇਉ ਹੈ ਸੁਖ ਦੇ ਮੇਲਿ ਲਏ ਦੁਖਿਆਰੇ। ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਨਿਰਵੈਰੁ ਹੈ ਨਿੰਦਕ ਦੋਖੀ ਬੇਮੁਖ ਤਾਰੇ। ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਨਿਰਭਉ ਸਦਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਜਮ ਡਰੈ ਉਤਾਰੇ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ ਹੈ ਵਡੇ ਅਜਾਣ ਮੁਗਧ ਨਿਸਤਾਰੇ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਗੂ ਜਾਣੀਐ ਬਾਹ ਪਕੜਿ ਅੰਧਲੇ ਉਧਾਰੇ। ਮਾਣੂ ਨਿਮਾਣੇ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ।।੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਧਾਨੁ-ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਗੁਣ-ਉਪਕਾਰ। ਸਾਗਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਸੁਜਾਣੁ-ਗਿਆਨਵਾਨ। ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਨਿਸਤਾਰੇ-ਤਾਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ
											ਸ	ਤਿ	S	ਗੁ	ਰੁ
ਧ	ਪ	ਗ	ਮ̍	ਪ	-	ਮ̍	ਪ	ਮ̍	ਗ	-	ਮ̍	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ̍
ਗੁ	S	ਣੀ	S	ਨਿ	S	ਧਾ	ਨੁ	ਹੈ	S	S	ਗੁ	ਣ	ਕ	S	ਰਿ
ਪ	ਪ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਬ	ਖ	ਸੈ	S	ਅ	ਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆ	S	ਰੇ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ̍	ਪ	-	ਮ̍	ਗ
											ਸ	ਤਿ	S	ਗੁ	ਰੁ
ਮ̍	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	-	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ
ਪੂ	S	ਰਾ	S	ਵੈ	S	ਦੁ	S	ਹੈ	S	S	ਪੰ	S	ਜੇ	S	S
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਮ̍	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ					
ਰੋ	S	ਗ	S	ਅ	ਸਾ	ਧ	ਨਿ	ਵਾ	S	ਰੇ					
x				2				0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪।। (੧੩੨੦)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਅਕਥ ਸੁਨਥਈ।। ਧਰਮੁ ਅਰਥੁ ਸਭੁ ਕਾਮੁ ਮੋਖੁ ਹੈ ਜਨ ਪੀਛੈ ਲਗਿ ਫਿਰਥਈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਹਰਿ ਜਨੁ ਜਿਸੁ ਬਡਭਾਗ ਮਥਈ।। ਜਹ ਦਰਗਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਤਹ ਛੁਟੈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਥਈ।।੧।। ਹਮਰੇ ਦੋਖ ਬਹੁ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਲਗਥਈ।। ਗੁਰਿ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ ਜਲਿ ਨਾਵਾਏ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਗਥਈ।।੨।। ਜਨ ਕੈ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਭਜਥਈ।। ਜਹ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰੁ ਆਇ ਬਨਤੁ ਹੈ ਤਹ ਰਾਖੈ ਨਾਮੁ ਸਾਥਈ।।੩।। ਜਨ ਤੇਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਜਗੰਨਥਈ।। ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖੇ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਪਾਥਰ ਰਖੁ ਬੁਡਥਈ।।੪।।੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਨਥਈ-ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨ ਪੀਛੈ-ਭਗਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਫਿਰਥਈ-ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮਥਈ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਜਹ-ਜਿੱਥੇ। ਛੁਟੈ-ਸੁਰਖਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਖ-ਐਬ। ਲਗਥਈ-ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਾਏ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ। ਗਥਈ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਭਜਥਈ-ਭਜਦਾ ਹੈ, ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਹ-ਉਥੇ। ਸਾਥਈ-ਸਾਥੀ ਬਣ ਕੇ। ਜਗੰਨਥਈ-ਜਗਤ ਦਾ ਨਾਥ। ਬੁਡਥਈ-ਡੁੱਬ ਰਿਹਾਂ ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਗਗ	ਪ	ਮ̍	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਨੁ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜ	ਪਿ	ਹਰਿ	ਗੁਨ	ਅ	ਕ	ਥ	ਸੁਨ	ਥ	ਈ	S
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗਗ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਪ	-
ਧ	ਰ	ਮੁ	ਅ	ਰ	ਥੁ	S	ਸਭੁ	ਕਾ	ਮੁ	ਮੋ	ਖੁ	ਹੈ	S
ਪ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜ	ਨ	S	ਪੀ	S	ਛੈ	S	ਲ	ਗਿ	S	ਫਿ	ਰ	ਥ	ਈ
X			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੋ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਵੈ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨੁ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ̍	ਪ	-	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	S	ਬ	ਡ	ਭਾ	ਗ	ਮ	ਥ	S	ਈ	S	S	S
X			2				0			3			

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੮)

ਗੁਰੁ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਨਿਵਾਸੈ।। ਜਿਨ੍ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਦੁਰਤੁ ਦੂਰੰਤਰਿ ਨਾਸੈ।। ਗੁਰੁ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਨਿਵਾਰੈ।। ਜਿਨ੍ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਸਬਦਿ ਲਗਿ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੈ।। ਪਰਚਉ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਗੁਰ ਪਾਇਅਉ ਤਿਨ ਸਕਯਥਉ ਜਨਮੁ ਜਗਿ।। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਰਣਿ ਭਜੁ ਕਲ੍ ਕਬਿ ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਸਭ ਗੁਰੂ ਲਗਿ।।੧੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਨਿਵਾਸੈ-ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਤੁ-ਪਾਪ। ਦੂਰੰਤਰਿ-ਦੂਰੋਂ ਹੀ। ਨਿਵਾਰੈ-ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ। ਪਰਚਉ-ਉਪਦੇਸ਼। ਪ੍ਰਮਾਣੁ-ਮੰਨਿਆ ਪ੍ਰਮੰਨਿਆ। ਸਕਯਥਉ-ਸਫ਼ਲ। ਸਰਣਿ ਭਜੁ-ਸਰਨੀ ਪਉ। ਕਲ੍ ਕਬਿ-ਹੇ ਕਵੀ ਕੱਲਸਹਾਰ! ਭੁਗਤਿ-ਪਦਾਰਥ। ਮੁਕਤਿ-ਮੁਕਤੀ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ / ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਪ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰੂ	S	ਜਿ	ਨ੍ਹ	ਕਉ	S	ਜਿ	ਨ੍ਹ	ਕਉ	ਗੁ	S	ਰੂ	S
ਪ	ਧ	ਪਪ	ਗ	ਮੰ	ਗ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸੁ	S	ਪ੍ਰ	ਸੰ	S	ਨੁ	S	ਸੁ	S	ਪ੍ਰ	ਸੰ	S	ਨੁ	S
ਗ	ਮੰ	ਧਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਾ	ਮੁ	ਹਰਿ	ਰਿ	S	ਦੇ	S	ਦੁ	ਰ	ਤੁ	ਦੂ	ਰੰ	ਤ	ਰਿ
ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁ	ਰ	ਸ	-	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਨਿ	ਵਾ	S	ਸੈ	S	S	S	ਨਾ	S	S	ਸੈ	S	S	S
x			2		3		x			2		3	

ਤਾਨਾਂ:

1) ਨੁਰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਮੰ ਗਰ ਸ- 2) ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਧ ਮੰਪ ਗਮੰ ਗਰ ਸ-

3) ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਨ ਧਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰਸ 4) ਮੰਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮੰ ਗਮੰ ਗਰ ਸ-

ਸ਼ਬਦ 'ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ ਭਗਵਾਨ' ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੨੨-੨੩)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅਸਥਾਈ / ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਗ	ਮੰ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਜਾ	ਪੀ	ਐ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕਾ	ਰ	ਜ
ਨੁਰ	ਗ	ਰ	ਮੰ	ਗ	ਗ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਭS	S	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਸਿ	S	ਧਿ	ਭ	S	ਏ
ਪ	ਨ	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ
ਗੁ	ਰ	S	ਪੂ	S	ਰੇ	ਗਾ	S	ਇ	ਗੁ	S	ਨ
ਮੰ	ਗਗ	ਰਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਪ	-	ਪ
ਸੁ	ਪ੍ਰ	ਸੰਨ	ਭ	ਏ	S	ਗੁ	S	S	ਪਾ	S	ਲ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਮੰ	ਗ
ਸ	ਦਾ	S	ਸੂ	S	ਖ	ਗਾ	S	ਇ	ਗੁ	S	ਨ
ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਗਰ	ਮੰਗ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਕ	S	ਲਿ	ਆ	S	ਨ	ਗੁS	SS	S	ਪਾ	SS	ਲ
x			0			x			0		

ਵਾਰ ੯ ਪਉੜੀ ੧੪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਲੀਹਾ ਅੰਦਰਿ ਚਲੀਐ ਜਿਉ ਗਾਡੀ ਰਾਹੁ। ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਿਬਾਹੁ।। ਜਿਉ ਧਨ ਸੋਘਾ ਰਖਦਾ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਸਾਹੁ। ਜਿਉ ਮਿਰਜਾਦ ਨ ਛਡਈ ਸਾਇਰੁ ਅਸਗਾਹੁ। ਲਤਾ ਹੇਠਿ

ਲਤਾੜੀਐ ਅਜਰਾਵਰੁ ਘਾਹੁ। ਧਰਮਸਾਲ ਹੈ ਮਾਨਸਰੁ ਹੰਸ ਗੁਰਸਿਖ ਵਾਹੁ। ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਖਾਹੁ॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸੋਘਾ-ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ। ਮਿਰਜਾਦ-ਨੀਯਮ। ਸਾਇਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅਸਗਾਹੁ-ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ। ਅਜਰਾਵਰੁ-ਜਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ | ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪਮ̍	ਗਰ	ਗ	ਰਗ	ਰਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਸੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ
ਰਤ	ਨਪ	ਦਾ	ਰਥ	ਗੁS	ਰ	ਸਬ	ਦੁ	ਧਰ	ਮS	ਸਾਲ	ਹੈS	ਮਾS	ਨS	ਸS	ਰੁS
ਪਨ	ਧਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ̍ਗ	ਪਮ̍	ਗਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਗਮ̍	ਪਮ̍	ਗਰ	ਸ
ਕS	ਰਿS	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਖਾS	SS	ਹੁS	S	ਹੰS	ਸS	ਗੁਰ	ਸਿਖ	ਵਾS	SS	ਹੁS	S
X				0				X				0			

ਸ਼ਬਦ 'ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ' ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੫੮)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ | ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਮ̍	ਪਮ̍	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
ਹੇS	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਨਾ	SS	ਥ	ਹੇ	S	S	ਸੰ	ਸਾ	ਰ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਨ	(ਸੰ)	ਨ	ਨਨ
ਗੋ	ਬਿੰ	S	ਦS	ਹ	S	ਭਾ	S	ਪ	ਹ	ਰ	ਣਹ
ਮ̍ਮ̍	ਧ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਕS	ਰੁS	ਣਾ	ਮੈS	SS	SS
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਰਸ	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਜS	ਗ	ਦ	ਗੁS	ਰੋS	SS	ਸਭ	ਦੁS	ਖ	ਹS	ਰੋS	S
x			0			x			0		

ਦੋਹਰਾ॥ ਪਾ: ੧੦ (ਚਵੀ ਅਵਤਾਰ)

ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ ਛਾਡਿ ਕੈ ਗਹਿਓ ਤੁਹਾਰੋ ਦੁਆਰ॥ ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰ॥੧੩॥੮੬੪॥

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ | ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨਨ	ਧਪ	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਗਮ̍	ਰਗ	ਮ̍ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰ
ਸਗ	ਲS	ਦੁਆ	ਰਕਉ	ਛਾS	ਡਿS	ਕੈS	SS	ਬਾਂS	ਹਿ	ਗਹੇ	ਕੀ	ਲਾ	ਜ	ਅS	ਸ
ਰਗ	ਮ̍ਧ	(ਪ)	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਮ̍	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਗਹਿ	ਓਤੁ	ਹਾ	ਰੋS	ਦੁS	ਆ	ਰS	S	ਗੋS	ਬਿੰਦ	ਦਾS	ਸ	ਤੁS	ਹਾS	ਰS	S
x				0				x				0			

 www.sikhbookclub.com

SIKHBOOKCLUB.COM

੩੦-ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਵਾਦਨ ਸੰਗੀਤ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਪਟਤੋੜੀ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਇ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੈਰਵ, ਲਲਿਤ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ- ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ ਮ' ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗ ਨ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਵੇਰੇ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਮ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਕਲਿੰਗੜਾ ਗੌਰੀ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸਵੇਰ। ਆਰੋਹ - ਨ਼ ਸ ਗ ਮ ਮ' ਮ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਮ' ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਸ ਗ ਮ ਧੁ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ' ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਸਾ ਤੇ ਭੈਰੋਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੪੦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਅਥਵਾ ਰਾਗਣੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਆਸਾ ਤੇ ਭੈਰਵ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਇਹ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਇੱਕ ਰਾਗਨੀ ਹੈ ਜੋ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਸਵਰ ਮੱਧਮ ਹੈ ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਮ, ਮ' ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਗ ਰੁ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ

ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੭ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਰਾਬਲ ਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰ ਦਾ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਪ ਪ ਸਂ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਪ ਧ ਗ ਪ, ਧ ਪ ਧ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ- ਗ ਮ ਗ, ਰੁ ਸ, ਧੁ ਨ੍ ਸ, ਗ ਮ, ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਉ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਬਿਭਾਸ ਦੀ ਸੰਗਯਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਭੈਰਉ, ਕਲਿੰਗੜਾ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਵਧੇਰੇ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ੍ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ, ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ, ਧੁ ਪ ਮ, ਗ ਰੁ, ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ, ਗ ਰੁ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਗ- ਸ, ਧੁ, ਨ੍ਸ, ਗਮ, ਧੁ, ਪਮ, ਗ ਮ ਗ ਰੁ, ਨ੍ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਭੈਰਉ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭੈਰਉ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ੍ ਰੁ ਗ, ਮ ਮੰ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਮ ਧੁ, ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ- ਗ ਮ ਨ, ਧੁ ਨ, ਧੁ ਪ, ਗ ਮ, ਮੰ ਧੁ ਮੰ, ਮ ਗ ਮ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਪ੍ਰਾਚੀਨ) ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ, ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ ਮ, ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਧ ਸੰਵਾਦੀ ਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ – ਸ ਰ ਗ ਪ, ਧ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਪ, ਧ, ਗ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ। 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਭੈਰਵ, ਰਾਮਕਲੀ, ਲਲਿਤ ਤੇ ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰੁ ਗ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਪਰੀਚੇ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ ੩੩੯ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਇੱਕ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਆਵੱਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ'। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਐਸਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਤੇ

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤਾਂ ਸਰੂਪ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ, ਗ ਪ, ਧ, ਸਂ। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਗ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਗ- ਪ ਧ ਸਂ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਗ ਪ, ਗ ਰ ਸ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤਿ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦੇ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ 'ਮੇਰੀ ਅਬੈ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੀਜੈ' ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਦੀ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ 'ਕਰਤਾ ਤੂ ਮੇਰਾ ਜਜਮਾਨੁ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਬੋਲਹੁ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਣ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬੜਾ ਭਿੱਜ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਲਿਆਨ/ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਂ-ਨ ਧ ਨ-ਧ ਪ ਧ - ਗ ਪ ਨ ਧ - ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨੂੰ ਤੀਹਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੧੩੨੭ ਤੋਂ ੧੩੫੧ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਵਿੱਚ ਮ:੩ ਦੇ ੭ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਬੇਣੀ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਲ ੧੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਖਣੀ ਤੇ ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੨੦, ਮ:੪ ਦੇ ੭, ਮ:੫ ਦੇ ੧੫ ਤੇ ਮ:੩ ਦੇ ੨ ਕੁਲ ੪੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧ ਦਖਣੀ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੫ ਕੁਲ ੮ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਪੰਨਾ ੧੩੩੭ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ ਪੜਤਾਲ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਪੰਨਾ ੧੩੪੧ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੫ ਬਿਭਾਸ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਆਖਰੀ ਰਾਗ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਰਾਗ-ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਦਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ੪ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ, ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ 31ਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

www.sikhbookclub.com

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਥਾਟ-ਕਲਿਆਨ ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ

ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ, ਪ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ ਗ ਰ ਸ

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਪ ਧ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਸ, ਰ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ - ਨ਼ ਧ਼ ਨ਼, ਧ਼ ਪ਼ ਧ਼ - ਪ਼, ਧ਼ ਧ਼ ਸ, ਰ ਸ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਪ, ਧ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਰ ਗ, ਪ ਧ ਪ, ਧ-ਪ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਸ।

ਸ, ਗ ਰ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਗ ਧ ਪ, ਪ ਧ - ਪ, ਪ ਧ ਨ - ਧ ਪ ਧ - ਪ, ਪ ਧ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ ਗ ਪ ਧ ਨ ਧ, ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਧ - ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਗ, ਰ ਸ।

ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਧ, ਪ ਧ ਸੰ, ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ, ਗੰ ਪੰ ਗੰ ਰੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ, ਸ ਰ ਸ।

SIKHBOOKCLUB.COM

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੫)

ਪਾਛੰ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਣੀਵਹ ਨਿਰਾਸੰ ਆਸ ਪੂਰਨਹ।। ਨਿਰਧਨ ਭਯੰ ਧਨਵੰਤਹ ਰੋਗੀਅੰ ਰੋਗ ਖੰਡਨਹ।। ਭਗਤ੍ਹੰ ਭਗਤਿ ਦਾਨੰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਕੀਰਤਨਹ।। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰਖ ਦਾਤਾਰਹ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਕਿੰ ਨ ਲਭ੍ਹੰਤੇ।।੨੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪਾਛੰ-ਪਿਛੇ। ਕਰੋਤਿ-ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਗ੍ਣੀਵਹ-ਆਗੂ, ਅਗੇ ਲਗਣ ਵਾਲੇ। ਨਿਰਾਸੰ-ਨਿਰਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ। ਨਿਰਧਨ-ਕੰਗਾਲ। ਭਯੰ-ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਨਵੰਤਹ-ਧਨਵਾਨ। ਰੋਗ ਖੰਡਨਹ-ਰੋਗ ਨਾਸ ਕਰਨ ਜੋਗ ਹੈ। ਭਗਤ੍ਹੰ-ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ। ਕਿੰ ਨ-ਕੀਹ ਨਹੀਂ? (ਭਾਵ) ਸਭ ਕੁਝ। ਲਭ੍ਹੰਤੇ-ਲੱਭ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਗਰ
															ਵਾਹਿ
ਸਰਸ-	ਸਰਗ-	ਗਰਗ-	ਗਗਪਧ	ਧਧਪਪ	ਗਪ	ਗਪਧਧ	----	ਗਪਨਧ	ਪ-ਸੰ-	ਨਧਨ-	ਧਪਧਧ	ਗਪਧ-	ਧਧਪ-	ਗਰਸ-	ਰਸ
ਗੁSਰੂS	ਪਾSਛੰS	ਕਰੋਤਿS	ਅਗ੍ਣੀਵਹ	ਨਿਰਾਸੰS	ਆਸ	ਪੂਰਨਹ	SSSS	ਨਿਰਧਨ	ਭSਯੰS	ਧSਨS	ਵੰSਤਹ	ਰੋਗੀਅੰS	ਰੋSਗS	ਖੰSਡS	ਨਹ
ਸਰਗ-	ਧਧਪਪ	ਧਪਨਧ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰਸੰਸੰ	----	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰਸੰਨਧ	ਨਨਧਪ	ਗਪਧਧ	ਸੰਨਧਪ	ਧਪ	ਗਰਗਗ	ਧਪ	ਗਰਗਗ	ਧਪ
ਭਗਤ੍ਹੰ	ਭਗਤਿਦਾਨੰ	ਰਾਮਨਾਮ	ਗੁਣ	ਕੀਰਤਨਹ	SSSS	ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ	ਪੁਰਖS	ਦਾਤਾਰਹ	ਨਾSਨਕ	ਗੁਰਸੇਵਾ	ਕਿੰਨ	ਲਭ੍ਹੰਤੇS	ਕਿੰਨ	ਲਭ੍ਹੰਤੇS	ਕਿੰਨ
ਗਰਸ-															
ਲਭ੍ਹੰਤੇS															

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੩)

ਨਿਰਗੁਣੀਆਰੇ ਕਉ ਬਖਸਿ ਲੈ ਸੁਆਮੀ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਈ॥ ਤੂ ਬਿਅੰਤੁ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ਸਬਦੇ ਦੇਹੁ ਬੁਝਾਈ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੁਧੁ ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪੀ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਰਾਖਉ ਸਦਾ ਰਹਾਂ ਸਰਣਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਸਦਾ ਰਖੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਦੇਹਿ ਵਡਿਆਈ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਭਾਣਾ ਜਾਪੈ ਅਨਦਿਨੁ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ॥੨॥ ਤੇਰੈ ਭਾਣੈ ਭਗਤਿ ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਈ॥ ਤੇਰੈ ਭਾਣੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝਾਈ॥੩॥ ਜੋ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਵੈ ਕਰਤੇ ਅਵਰੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਵੈ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦਾਤਾ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਅਰਪੀ-ਅਰਪੀਂ, ਮੈਂ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਈ-ਲੀਨਤਾ। ਜੇਵਡੁ-ਬਰਾਬਰ। ਪਾਈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ
											ਹ	ਰਿ	ਜੀ	S	ਉ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	-	ਗ
ਤੁ	S	ਧੁ	S	ਵਿ	ਟਹੁ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	S	ਈ	ਤ	ਨੁ	ਮ	S	ਨੁ
ਗ	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਸ	ਰ	ਗ	-	ਪ
ਅ	ਰ	ਪੀ	S	ਤੁ	ਧੁ	ਆ	ਗੈ	ਰਾ	S	ਖਉ	ਸ	S	ਦਾ	S	S
ਧ	-	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ					
ਰ	S	ਹਾਂ	S	ਸ	ਰ	ਣਾ	S	ਈ	S	S					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਧਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
											ਨਿਰ	ਗੁ	ਣੀ	ਆ	ਰੇ
ਸੰਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	-	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ
ਕਉ	S	S	S	ਬ	ਖ	ਸਿ	ਲੈ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	ਆ	S	ਪੇ	S	S
ਨ	-	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਲੈ	S	ਹੁ	S	ਮਿ	S	ਲਾ	S	ਈ	S	S					
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਰ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਨਪ ਗਰ ਸ- 2) ਸਰ ਗਪ ਧਨ ਪਧ ਗਪ ਧਪ ਗਰ ਸ-

3) ਗਪ ਧਪ ਸੰ- ਨਧ ਨ- ਧਪ ਗਰ ਸ- 4) ਪਧ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-

5) ਪਧ ਪਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਗਰ ਸ- 6) ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-
7) ਸਰ ਗਪ ਧਪ ਗਰ ਸ- ਸਰ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-
8) ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ- ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਗਰ ਸ-
9) ਪਧ ਪਪ ਧਪ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਗਰ ਸਰ ਸ-
10) ਗਪ ਧਪ ਗਪ ਧਨ ਧਪ ਗਪ ਧਪ ਸੰਨ ਧਪ ਗਪ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੂਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੂਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਦੂਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੂਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ' ਨੂੰ ਦੂਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਦੂਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੫੦-੫੧)

ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨੁ ਹੀ ਜਾਨੈ ਕੈ ਬੂਝਲ ਆਗੈ ਕਹੀਐ।। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰਾਮੁ ਰਵਾਂਈ ਮੈ ਡਰੁ ਕੈਸੇ ਚਹੀਐ।।੧।। ਬੇਧੀਅਲੇ ਗੋਪਾਲ ਗੁੋਸਾਈ। ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਰਵਿਆ ਸਰਬੇ ਠਾਈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਮਾਨੈ ਹਾਟੁ ਮਾਨੈ ਪਾਟੁ ਮਾਨੈ ਹੈ ਪਾਸਾਰੀ। ਮਾਨੈ ਬਾਸੈ ਨਾਨਾ ਭੇਦੀ ਭਰਮਤੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰੀ।।੨।। ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਏਹੁ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਦੁਬਿਧਾ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ। ਸਭੋ ਹੁਕਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਆਪੇ ਨਿਰਭਉ ਸਮਤੁ ਬੀਚਾਰੀ।।੩।। ਜੋ ਜਨ ਜਾਨਿ ਭਜਹਿ ਪੁਰਖੋਤਮੁ ਤਾ ਚੀ ਅਬਿਗਤੁ ਬਾਣੀ। ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਜਗਜੀਵਨੁ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖ ਬਿਡਾਣੀ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜ। ਬੂਝਲ ਆਗੈ-ਬੁੱਝਣ ਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ। ਰਵਾਂਈ-ਮੈਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ। ਚਹੀਐ-ਲੋੜੀਏ। ਬੈਧੀਅਲੇ-ਵਿੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਨੈ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਪਾਟੁ-ਸ਼ਹਰ। ਪਾਸਾਰੀ-ਹੱਟ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਨਾਨਾ ਭੇਦੀ-ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਰੰਗ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਰਾਤਾ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਦੁਬਿਧਾ-ਦੁਚਿੱਤਾ-ਪਨ। ਸਮਤੁ-ਇੱਕ-ਸਮਾਨ। ਬੀਚਾਰੀ-ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਖੋਤਮੁ-ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭੂ। ਅਬਿਗਤੁ-ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ। ਬਿਡਾਣੀ-ਅਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਧ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ
								ਬੇ	S	ਧੀ	ਅ	ਲੇ	S	S	S
ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਗਗ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਗੁ	ਸਾ	S	ਈ	S	ਮੇ	ਰਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਰ	ਵਿ	ਆ	S
ਗ	ਗ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਸ	ਰ	ਬੇ	S	ਠਾ	S	ਈ	S								
x				2				0				3			

 www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
								ਮ	ਨ	ਕੀ	S	ਥਿ	ਰ	ਥਾ	S
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਗ	ਪ
ਮ	ਨੁ	ਹੀ	S	ਜਾ	S	ਨੈ	S	ਕੈ	S	S	S	ਬੂ	S	ਝ	ਲ
ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ								
ਆ	S	ਗੈ	S	ਕ	ਹੀ	ਐ	S								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩ ਚਉਪਦੇ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। (੧੩੩੨-੩੩)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਕੋਈ ਬੂਝੈ ਸਬਦੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ। ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਸਾਚਿ ਰਹੈ ਲਿਵ ਲਾਈ।।੧।। ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜਨ ਭਾਈ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਨੁ ਅਸਥਿਰੁ ਹੋਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਹਿਆ ਅਘਾਈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਇਸੁ ਜੁਗ ਕਾ ਲਾਹਾ ਭਾਈ। ਸਦਾ ਜਨ ਨਿਰਮਲ ਮੈਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਈ।।੨।। ਸੁਖੁ ਸੀਗਾਰੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਿਖਾਇਆ ਨਾਮਿ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ। ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਕਦੇ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਸਦਾ ਹਰਿ ਸੇਵਹੁ ਭਾਈ।।੩।। ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੋ ਦੇਵੈ ਤਿਸੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ। ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਸਦਾ ਤੂ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਦਿਖਾਈ।।੪।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬੂਝੈ-ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸਾਚਿ-ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ। ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਅਸਥਿਰੁ-ਅਡੋਲ। ਰਹਿਆ ਅਘਾਈ-ਰੱਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਹਾ-ਲਾਭ। ਸੀਗਾਰੁ-ਗਹਿਣਾ। ਅਖੁਟ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ। ਭੰਡਾਰ-ਖਜ਼ਾਨੇ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਸੂਲਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	-
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁS	SS	S	S
ਗ	ਗਗ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ
ਜ	ਪਹੁ	ਜ	ਨ	ਭਾ	S	ਈ	S	S	S
ਸ	ਰ	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	-
ਗੁ	ਰ	S	ਪ੍ਰ	ਸਾ	ਦਿ	ਮ	S	ਨੁ	S
ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਅ	ਸ	ਥਿ	ਰੁ	ਹੋ	S	ਵੈ	S	S	S
ਗਗ	ਗਗ	ਗਗ	ਪਪ	ਧਧ	ਪ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ
ਅਨ	ਦਿਨੁ	ਹਰਿ	ਰਸਿ	ਰਹਿ	ਆ	ਅ	ਘਾ	ਈ	S
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਫਿ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਧ	-
ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਧਧ	ਪ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ
ਸ	ਬ	ਦੇ	ऽ	ਰਹਿ	ਆ	ਸ	ਮਾ	ਈ	ऽ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1)	ਸਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਗ	ਰਗ	ਰਸ
2)	ਪਧ	ਗਪ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗਰ	ਸ-
3)	ਗਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਗਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇਹੀ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੩)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਾਲਾਹਿਆ ਜਿੰਨਾ ਤਿਨ ਸਲਾਹਿ ਹਰਿ ਜਾਤਾ॥ ਵਿਚਹੁ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਹੈ ਦੂਜਾ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਪਛਾਤਾ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰਾ ਇਕੁ ਸੋਈ। ਤੁਧੁ ਜਪੀ ਤੁਧੈ ਸਾਲਾਹੀ ਗਤਿ ਮਤਿ ਤੁਝ ਤੇ ਹੋਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਲਾਹਨਿ ਸੇ ਸਾਦੁ ਪਾਇਨਿ ਮੀਠਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੁ॥ ਸਦਾ ਮੀਠਾ ਕਦੇ ਨ ਫੀਕਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਵੀਚਾਰੁ॥੨॥ ਜਿਨਿ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ਸੋਈ ਜਾਣੈ ਤਿਸੁ ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ। ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਈ।੩॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਾਤਾ ਜੋ ਇਛੇ ਸੋ ਫਲੁ ਪਾਏ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸਚੁ ਪਾਏ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਲਾਹਿ ਜਾਤਾ-ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਆਈ। ਭਰਮੁ ਦੂਜਾ-ਮਾਇਆ ਵਾਲੀ ਭਟਕਣਾ। ਸੋਈ-ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਤੁਧੈ-ਤੈਨੂੰ ਹੀ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ। ਮਤਿ-ਉੱਚੀ ਅਕਲ। ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ। ਸਾਰੁ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਵਿਟਹੁ-ਤੋਂ। ਆਪੁ-ਆਪਾ-ਭਾਵ। ਗਵਾਈ-ਦੂਰ ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਤੂ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ਇ	ਕੁ	ਸੋ	ਈ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	-
ਤੁ	ਧੁ	ਜ	ਪੀ	ਤੂ	ਧੈ	ਸਾ	s	ਲਾ	s	ਹੀ	s
ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	-
ਗ	ਤਿ	ਮ	ਤਿ	ਝੁ	ਝ	ਤੇ	s	ਹੋ	s	ਈ	s
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਸਾ	ਲਾ	ਹਿ	ਆ	ਜਿੰ	ਨਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਤਿ	ਨ	ਸ	ਲਾ	ਹਿ	s	ਹ	s	ਰਿ	s	ਜਾ	ਤਾ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰ ਗਪ ਧਪ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਗਰ ਸਰ ਸ-

2) ਸਰ ਗਰ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-

3) ਪਧ ਪਪ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਗਰ ਗਰ ਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੧੩੫੧)

ਪ੍ਰਭਾਤੀ॥ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੋ ਜੁਗੁ ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਿਆ॥ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਰਵਿ ਐਸਾ ਰੂਪੁ ਬਖਾਨਿਆ॥੧॥ ਗੋਬਿਦੁ ਗਾਜੈ ਸਬਦੁ ਬਾਜੈ॥ ਆਨਦ ਰੂਪੀ ਮੇਰੋ ਰਾਮਈਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਾਵਨ ਬੀਖੂ ਬਾਨੈ ਬੀਖੇ ਬਾਸੁ ਤੇ ਸੁਖ ਲਾਗਿਲਾ॥ ਸਰਬੇ ਆਦਿ ਪਰਮਲਾਦਿ ਕਾਸਟ ਚੰਦਨੁ ਭੈਇਲਾ॥੨॥ ਤੁਮ੍ ਚੇ ਪਾਰਸੁ ਹਮ ਚੇ ਲੋਹਾ ਸੰਗੇ ਕੰਚਨੁ ਭੈਇਲਾ॥ ਤੂ ਦਇਆਲੁ ਰਤਨੁ ਲਾਲੁ ਨਾਮਾ ਸਾਚਿ ਸਮਾਇਲਾ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਦਿ-ਮੁੱਢ, ਮੂਲ। ਨਿਰੰਤਰਿ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਬਖਾਨਿਆ-ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਾਜੈ-ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਈਆ-ਸੋਹਣਾ ਰਾਮ। ਬਾਵਨ-ਚੰਦਨ। ਬੀਖੂ-ਬਿਰਖ, ਰੁੱਖ। ਬਾਨੈ ਬੀਖੇ-ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ। ਬਾਸੁ ਤੇ-(ਚੰਦਨ ਦੀ) ਸੁਗੰਧੀ ਤੋਂ। ਲਾਗਿਲਾ-ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਲਾਦਿ-ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਦਾ ਮੂਲ। ਕਾਸਟ-ਕਾਠ, ਰੁੱਖ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਭੈਇਲਾ-ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਇਲਾ-ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਪਪ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਧ
ਗੋ	ਬਿਦੁ	ਗਾS	S	ਜੈ	ਸ	ਬਦੁ	ਬਾ	S	ਜੈ
ਪ	ਧਧ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਆ	ਨਦ	ਰੂ	ਪੀ	S	ਮੇS	ਰੋ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਪਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ
ਆ	ਦਿS	ਜੁ	ਗਾ	ਦਿ	ਜੁਗਾ	ਦਿS	ਜੁਗੋ	ਜੁ	ਗੁ
ਪ	ਧ	ਗਪ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤਾ	ਕਾ	ਅੰS	ਤੁ	ਨ	ਜਾS	ਨਿ	ਆ	SS	S

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਪ ਧਪਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ- ਸਰਗਪ ਧਪਸੰਨ ਧਪਨਧ ਗਪਧਪ ਨਧਪਧ ਗਗਰਸ

2) ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ ਧਨਪਧ ਪਗਰਗ ਰਸਧਨ ਪਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੋਬਿਦੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨਧ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਜੈS' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੪-੩੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਅਪਣਾ ਸਾਲਾਹਿ॥ ਪੂਰਾ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਮੁਖਿ ਮਸਤਕਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਹਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਹਰਿ ਦੇਇ॥ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਲੇਇ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਅਪਣੀ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ॥੧॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਮਨ ਮਾਹਿ ਵਸਾਇ॥ ਦੁਖੁ ਅਨ੍ਹੇਰਾ ਅੰਦਰਹੁ ਜਾਇ॥ ਆਪੇ ਸਾਚਾ ਲਏ ਮਿਲਾਇ॥੨॥ ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਿਉ ਲਾਇ ਪਿਆਰੁ॥ ਐਥੈ ਓਥੈ ਏਹੁ ਅਧਾਰੁ॥ ਆਪੇ ਦੇਵੈ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ॥੩॥ ਸਚਾ ਮਨਾਏ ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ। ਸੋਈ ਭਗਤੁ ਸੁਘੜੁ ਸੋੁਜਾਣਾ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣਾ॥੪॥੭॥੧੭॥੭॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਗੁ-ਕਿਸਮਤ। ਗਾਹਿ-ਚੁੱਭੀ ਲਾਇਆ ਕਰ। ਕੋਟਿ ਮਧੇ-ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ। ਅਨ੍ਹੇਰਾ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵੱਲੋਂ ਬੇ-ਸਮਝੀ ਦਾ ਹਨੇਰਾ। ਸਿਉ-ਨਾਲ। ਐਥੈ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਓਥੈ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਅਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਧ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਗਗ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਪਧ
ਮੇS	ਰੇ	ਮ	ਨS	ਗੁ	ਰੂ	ਅਪ	ਣਾ	ਸਾ	ਲਾS	ਹਿS
ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ
ਪ੍ਰ	ਗਾ	ਭਾ	ਗੁ	ਹੋ	ਵੈ	ਮੁ	ਖਿ	ਮਸ	ਤ	ਕਿ
ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ
ਸ	ਦਾ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਗੁ	ਣS	ਗਾ	SS	ਹਿ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਨਾ	ਮੁ	ਭੋ	ਜਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਦੇ	ਇ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਕੋ	ਟਿ	ਮ	ਧੇ	ਕੋ	ਈ	ਵਿਰ	ਲਾ	ਲੇS	ਇS	S
x				2		3		4		

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਪਧਪ ਸੰਨਧਪ ਧਪਗਰ ਸ-ਗਪ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਗਪਧਪ ਧਪਗਰ ਗਰਸ-

2) ਧਧਪਧ ਧਪਧਪ ਗਰਸ- ਪਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਧਧਪਧ ਧਪਧਪ ਗਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਗੁ ਰੂ' ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੬)

ਦੂਜੀ ਛੋਡਿ ਕੁਵਾਟੜੀ ਇਕਸ ਸਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇ॥ ਦੂਜੈ ਭਾਵੀਂ ਨਾਨਕਾ ਵਹਣਿ ਲੁੜ੍ਹੰਦੜੀ ਜਾਇ॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੋਡਿ-ਛੱਡ ਦੇ। ਕੁਵਾਟੜੀ-(ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਹੋਰ ਕੋਝਾ ਰਸਤਾ। ਭਾਵੀਂ-ਪਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਲੁੜ੍ਹੰਦੜੀ-ਰੁੜ੍ਹਦੀ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਗਾਪਧਪ
											ਦੂSਜੀS
ਨਧ	ਸੰ-ਨਧ	ਨ-ਧਪ	ਧਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਗਪਧਪ	ਗਰਗ-	ਰਸ	
ਛੋਡਿ	ਕੁSਵਾਟ	ੜੀSSS	ਇਕ	ਸS	ਸਉ	ਚਿS	ਤੁS	ਲਾSSS	ਇSSS	SS	
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਪਧ
											ਦੂਜੈ
ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰ-ਨਧ	ਨਧਨ-	ਧਪ	ਗਪਧ-	ਧਪ	ਪਧਪਗ	ਗਰਗ-	ਰਸ	
ਭਾSਵੰ	ੀSਨਾSਨS	ਕਾSSS	ਵSਹS	ਇSSS	ਲੁS	ਞੰSਦS	ੜੀS	ਜਾSSS	ਇSSS	SS	
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਸਰਗ- ਗਪ ਗਪਨਧ ਨਧਨ- ਧਪ ਪਧਪ- ਗਪਧਪ ਗਰਸ-

2) ਸਰਗ- ਪ-ਧਪ ਨਧਨ- ਧਪ ਸੰ-ਰੰਸੰ ਸੰ-ਨਧ ਨ-ਧਪ ਗ-ਰਗ ਰਸ

1) ਗਪਧਪਗਰਗਰ ਸ-ਗਪਧਪਨਧ ਸੰਨਧਪਗਰਗਰ ਸ-ਗਪਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪਸੰਰੰਗੰਰੰ
ਸੰਨਧਪਗਪਧਪ ਧਪਗਰਗਰਸ-

2) ਧਨਧਨਪਧਗਪ ਧਪਗਰਸਰਸ- ਸੰਨਧਪਧਨਧਨ ਪਧਗਪਧਪਗਰ ਸ-ਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨ
ਧਪਧਨਧਨਪਧ ਗਪਧਪਗਰਸ-

1) 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 12ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਦੂਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ 'ਛੋਡਿ' ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫।।) (੧੩੬੨)

ਨੈਣ ਨ ਦੇਖਹਿ ਸਾਧ ਸਿ ਨੈਣ ਬਿਹਾਲਿਆ।। ਕਰਨ ਨ ਸੁਨਹੀ ਨਾਦੁ ਕਰਨ ਮੁੰਦਿ ਘਾਲਿਆ।। ਰਸਨਾ ਜਪੈ ਨ ਨਾਮੁ ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਕਰਿ ਕਟੀਐ।। ਹਰਿਹਾਂ ਜਬ ਬਿਸਰੈ ਗੋਬਿਦ ਰਾਇ ਦਿਨੋ ਦਿਨੁ ਘਟੀਐ।।੧੪।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੈਣ-ਅੱਖਾਂ। ਬਿਹਾਲਿਆ-ਬੇ-ਹਾਲ। ਕਰਨ-ਕੰਨ। ਨਾਦੁ-ਸ਼ਬਦ, ਸਿਫ਼ਤਿ-ਸਾਲਾਹ। ਮੁੰਦਿ ਘਾਲਿਆ-ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਰਤਾ। ਕਟੀਐ-ਕੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਿਹਾਂ- ਹੇ ਸਹੇਲੀਹੋ! ਬਿਸਰੈ-ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਟੀਐ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵੱਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਂ	-	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗ
ਨੈ	S	ਣS	ਨ	S	S	ਦੇ	S	ਖਹਿ	ਸਾ	S	ਧ
ਸ	-	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂਨ	ਧ	ਪ	ਧ
ਸਿ	S	S	ਨੈ	S	ਣ	ਬਿ	ਹਾ	ਲਿS	ਆ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਪਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਨ	ਨ	SS	SS	ਸੁ	ਨ	ਹੀ	ਨਾS	SS	ਦੂ
ਸਂਨ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਪ	ਗਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਕ	ਰS	ਨ	ਮੁੰS	S	ਦਿ	ਘਾS	S	ਲਿ	ਆ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ- ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਇਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੧੩੫੧)

ਪ੍ਰਭਾਤੀ। ਅਕੁਲ ਪੁਰਖ ਇਕੁ ਚਲਿਤੁ ਉਪਾਇਆ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਇਆ॥੧॥ ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਈ। ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ ਸੁ ਮਾਲੂਮੁ ਹੋਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਉ ਪ੍ਰਗਾਸਿਆ ਮਾਟੀ ਕੁੰਭੇਉ॥ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ ਬੀਠੁਲੁ ਦੇਉ॥੨॥ ਜੀਅ ਕਾ ਬੰਧਨੁ ਕਰਮੁ ਬਿਆਪੈ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕੀਆ ਸੁ ਆਪੈ ਆਪੈ॥੩॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਇਹੁ ਜੀਉ ਚਿਤਵੈ ਸੁ ਲਹੈ॥ ਅਮਰੁ ਹੋਇ ਸਦ ਆਕੁਲ ਰਹੈ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਕੁਲ-ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਖ-ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ। ਚਲਿਤੁ-ਜਗਤ-ਰੂਪ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਬ੍ਰਹਮੁ-ਆਤਮਾ। ਕੁੰਭੇਉ-ਘੜਾ। ਬੀਠੁਲੁ ਦੇਉ-ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ। ਬੰਧਨੁ-ਜੰਜਾਲ। ਕਰਮੁ-ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ। ਬਿਆਪੈ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚਿਤਵੈ-ਚਿਤਵਦਾ ਹੈ। ਲਹੈ-ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਕੁਲ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪਧ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰਸ	ਸਰ	ਗ	-
ਜੀਅ	ਕੀ	ਜੋ	S	ਤਿ	ਨ	S	ਜਾ	ਨੈ	ਕੋS	SS	ਈ	S
ਪ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਤੈ	S	ਮੈ	ਕੀ	ਆ	ਸੁ	ਮਾ	ਲੂ	ਮੁ	ਹੇS	S	ਈS	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਕੁਲ	ਪੁ	ਰ	ਖS	ਇ	ਕੁ	ਚਲਿ	ਤੁ	ਉ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਪਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਘਟਿ	ਘਟਿ	ਅੰ	ਤS	ਰਿ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮੁ	S	ਲੁS	ਕਾ	ਇS	ਆ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ ਗਪਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ ਗਪਧਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ

2) ਗਪਧਗ ਪਧਗਪ ਨਨਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਸੰਪ ਧਸੰਪਧ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਪ ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੪)

ਆਪੇ ਭਾਂਤਿ ਬਣਾਏ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਿਸਟਿ ਉਪਾਇ ਪ੍ਰਭਿ ਖੇਲੁ ਕੀਆ॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਸਰਬ ਜੀਆ ਨੋ ਰਿਜਕੁ ਦੀਆ॥੧॥ ਕਲੀ ਕਾਲ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਰਾਮੁ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਪਤਾ ਨਾਮੁ ਵਰਤੈ ਵਿਚਿ ਕਲਜੁਗਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਹਰਿ ਭਰਪੂਰਿ ਰਹਿਆ॥ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਤਿਨਾ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਜੋ ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਭਜਿ ਪਇਆ॥੨॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪੰਚ ਪੰਚੇ ਵਸਿ ਆਣੈ ਖਿਮਾ ਸੰਤੋਖੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਵੈ॥ ਸੋ ਧਨੁ ਧਨੁ ਹਰਿ ਜਨੁ ਵਡ ਪੂਰਾ ਜੋ ਭੈ ਬੈਰਾਗਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ॥੩॥ ਗੁਰ ਤੇ ਮੁਹੁ ਫੇਰੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰ ਕਾ ਕਹਿਆ ਨ ਚਿਤਿ ਧਰੈ॥ ਕਰਿ ਆਚਾਰ ਬਹੁ ਸੰਪਉ ਸੰਚੈ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਨਰਕਿ ਪਰੈ॥੪॥ ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਏਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਵਰਤੈ ਸਭ ਏਕਸੁ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ਚਲੈ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਇ ਰਲੈ॥੫॥੬॥

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਂਤਿ-ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਬਹੁ ਰੰਗੀ-ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ। ਉਪਾਇ-ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ। ਖੇਲੁ-ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ। ਕਲੀ-ਝਗੜੇ-ਕਲੇਸ਼। ਕਾਲ-ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਰਵਿਆ-ਸਿਮਰਿਆ। ਗੁਪਤਾ-ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਭਜਿ ਪਇਆ-ਛੇਤੀ ਜਾ ਪਿਆ। ਪੰਚੇ-ਪੰਜੇ ਹੀ। ਆਣੈ-ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭੈ- ਅਦਬ ਵਿੱਚ। ਬੈਰਾਗਿ-ਉਪਰਾਮਤਾ ਵਿੱਚ। ਕਰਿ ਆਚਾਰ-ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਦੇ ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ। ਸੰਪਉ-ਧਨ। ਸੰਚੈ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	-ਧ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ
ਕ	Sਲੀ	S	ਕਾ	ਲ	ਮ	ਹਿ	ਰ	ਵਿ	ਆ	S	ਰਾ	S	ਮੁ	S
ਗ	ਪਧ	-ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ
ਘ	ਟਿਘ	Sਟਿ	ਪੂ	S	ਰਿ	S	ਰਹਿ	ਆ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਏ	S	ਕੋ	S
ਪ	ਧਸੰ	-ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ	-
ਗੁ	ਰਮੁ	Sਖਿ	ਪ	ਰ	ਗ	ਟੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	S
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	ਧ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-
ਆ	Sਪੇ	S	ਭਾਂ	S	ਤਿ	S	ਬ	ਣਾ	ਏ	ਬਹੁ	ਰੰ	S	ਗੀ	S
ਪ	ਧਗ	-ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	-	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸਿ	ਸਟਿ	SS	ਉ	ਪਾ	ਇ	S	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਖੇ	ਲੁ	ਕੀ	S	ਆS	S
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਪ ਧਪਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ- ਸਰਗਪ ਧਪਸੰਸੰ ਨਧਨਪ ਧਪਗਰ ਸ-ਸਰ ਗਪਧਪ ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਸੰਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ-

2) ਪਧਪਪ ਨਨਧਪ ਗਰਗਰ ਸ-ਪਧ ਪਪਸੰਸੰ ਨਧਨਨ ਧਪਗਰ ਗਰਸ- ਪਧਪਪ ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਰਗਰ ਸਰਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੩-੩੪)

ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨ ਤੂ ਰਾਖਨ ਜੋਗੁ॥ ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਸੂਝੈ ਨਾ ਕੋ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗੁ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ। ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖਹੁ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਏਹ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ।੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਜਮਕਾਲੁ॥੨॥ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਸਚੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਨ ਓਹ ਘਟੈ ਨ ਜਾਇ॥ ਜੋ ਹਰਿ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਲਾਗੈ ਓਹੁ ਜੰਮੈ ਤੈ ਮਰਿ ਜਾਇ॥੩॥ ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨਾ ਦੂਖ ਭੂਖ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ ਸਦਾ ਤੂ ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਸਮਾਹਿ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੇਵਡੁ-ਬਰਾਬਰ ਦਾ। ਅਵਰੁ-ਕੋਈ ਹੋਰ। ਹੋਗੁ-ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ-ਪਾਲਣਾ। ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ-ਛਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਚੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ। ਜਾਇ-ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੂਜੈ ਭਾਇ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਪਪ	ਨ-	ਧ
ਹ	ਰਿ	ਜੀS	ਉ	SS	S	ਸਦਾ	ਤੇਰੀ	ਸਰ	ਣਾS	ਈ
ਪਧ	ਪਗ	ਰਰ	ਸਰ	ਗਰ	ਗਗ	ਗਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਨ-	ਧ
ਜਿਉ	ਭਾਵੈ	ਤਿਉ	ਰਾਖਹੁ	ਮੇਰੇ	ਸੁਆਮੀ	ਇਹ	ਤੇਰੀ	ਵਡਿ	ਆS	ਈ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਗਪ	ਧਧ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਨ-	ਧ
ਜੋ	ਤੇਰੀ	ਸਰ	ਣਾਈ	ਹਰਿ	ਜੀਉ	ਤਿਨ	ਤੂਰਾ	ਖਨ	ਜੋS	ਗੁ
ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਨ	ਧਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸ
ਤੁਧੁ	ਜੇਵ	ਡੁਮੈ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਸੂਝੈ	ਨਾS	ਕੋਹੋ	ਆਨ	ਹੋS	ਗੁ
x		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜੋ	S	ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	S	ਕ	ਰਹਿ	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	S	ਲ
ਗੰ	ਰੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਨ	ਧ
ਆ	ਪਿ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕ	ਰਿ	ਰਾ	ਖਹੁ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੋ	S	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ਜ	ਮ	ਕਾ	S	ਲੁ
x				2		3		4		

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਸ	ਚੀ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	-
ਨਾ	s	ਓ	ਹ	ਘ	ਟੈ	ਨ	s	ਜਾ	s	ਇ	s
ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਜੋ	s	ਹ	ਰਿ	ਛੋ	ਛਿ	ਦੂ	ਜੈ	ਭਾ	ਇ	ਲਾ	ਗੈ
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਓ	ਹੁ	ਜੰ	ਮੈ	ਤੈ	s	ਮ	ਰਿ	ਜਾ	s	ਇ	s
x		0		2		0		3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	-	-	ਧ	ਧ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	s	s	ਤੇ	ਰੀ	s	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	-	ਧ	-
ਤਿ	ਨਾ	s	ਦੂ	ਖ	s	ਭੂ	ਖ	ਕਿ	ਛੁ	ਨਾ	s	ਹਿ	s
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	-
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਸ	ਲਾ	ਹਿ	s	ਸ	ਦਾ	ਤੂ	s
ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	-	ਰ	ਸ
ਸ	ਚੇ	s	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸ	s	ਮਾ	s	ਹਿ	s	s	s
x		2		0		3		0		4		0	

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਗਰ ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਗਪਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਰ ਸਰਗਰ ਸ-

2) ਸਰਗਪ ਧਪਗਰ ਗਰਸਰ ਸ-ਸਰ ਗਪਧਪ ਨਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਰ ਸ-

3) ਸਰਗਰ ਗਪਧਪ ਨਧਪਧ ਪਗਰਸ ਸਰਗਰ ਗਪਧਪ ਨਧਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਗ ਰਸ

1) ਗਗਪ ਧਗਗ ਪਧ ਗਗਪ ਧ
ਸਦਾਤੇ ਰੀਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਦਾਤੇ ਰੀ
ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਧ ਗਪ ਧਪ ਧਗ ਪਧ ਪਧ ਗਪ ਧ
ਸਰ ਣਾs ਈਸ ਰਣਾ sਈ ਸਰ ਣਾs ਈ
ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੪)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਧਿਆਵਹੁ ਜਬ ਲਗੁ ਜੀਅ ਪਰਾਨ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਚੂਕਾ ਮਨਿ ਅਭਿਮਾਨੁ॥ ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕੇਰਾ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀਜੈ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸਹਜੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣਨਿ ਤਿਨ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਈ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਹਉਮੈ ਦੁਰਮਤਿ ਖੋਈ॥ ਸਭਨਾ ਮਹਿ ਏਕੋ ਸਚੁ ਵਰਤੈ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਈ॥੨॥ ਗੁਰਮਤੀ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਤਤੁ ਵਖਾਨੈ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਵਿਚਿ ਮਨ ਹੀ ਮਨੁ ਮਾਨੈ॥ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਵਿਟਹੁ ਜਿਤੁ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਛਾਨੈ॥੩॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨ ਸੇਵਿਆ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ॥ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲੇ ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਸਮਾਇਆ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਧਿਆਇਆ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਬ ਲਗੁ-ਜਦੋਂ ਤੱਕ। ਨਿਰਮਲੁ-ਪਵਿੱਤਰ। ਚੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਰਾ-ਦਾ। ਸਮਾਨ-ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਹਜੇ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਪੀਜੈ-ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੂਲੁ-ਜਗਤ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ। ਕਮਲੁ-ਹਿਰਦਾ ਕੌਲ-ਫੁੱਲ। ਪਰਗਾਸਿਆ-ਖਿੜ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਮਾਨੈ-ਪਤੀਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਰਾਮੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸਂ	ਸਂ	ਨ	-	ਧ
											ਮੇ	ਰੇ	ਮ	S	ਨ
ਨ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਨ	-	ਧ	ਪ	ਧ	ਗ	-	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਸਿ	S	ਖ	ਸੁ	ਣੀ	S	ਜੈ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	S	S
ਧ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	-	ਰ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	S	ਤਾ	ਸ	ਹ	ਜੇ	S	S
ਗ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ					
ਹ	S	ਰਿ	S	ਰ	S	ਸੁ	S	ਪੀ	S	ਜੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
											ਗੁ	ਰ	ਮੁ	S	ਖਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਧ	ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਸ	S	ਦਾ	ਧਿ	ਆ	S	ਵਹੁ	ਜ	S	ਬ	S	S
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਲ	S	ਗੁ	S	ਜੀਅ	S	S	S	ਪ	ਰਾ	ਨ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀ ਕੀ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੫੧)

ਤਨਿ ਚੰਦਨੁ ਮਸਤਕਿ ਪਾਤੀ। ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਕਰ ਤਲ ਕਾਤੀ। ਠਗ ਦਿਸਟਿ ਬਗਾ ਲਿਵ ਲਾਗਾ॥ ਦੇਖਿ ਬੈਸਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਮੁਖ ਭਾਗਾ॥੧॥ ਕਲਿ ਭਗਵਤ ਬੰਦ ਚਿਰਾਮੰ॥ ਕ੍ਰੂਰ ਦਿਸਟਿ ਰਤਾ ਨਿਸਿ ਬਾਦੰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਰੀਰੰ॥ ਦੁਇ ਧੋਤੀ ਕਰਮ ਮੁਖਿ ਖੀਰੰ॥ ਰਿਦੈ ਛੁਰੀ ਸੰਧਿਆਨੀ। ਪਰ ਦਰਬੁ ਹਿਰਨ ਕੀ ਬਾਨੀ।੨॥ ਸਿਲ ਪੂਜਸਿ ਚਕ੍ਰ ਗਣੇਸੰ॥ ਨਿਸਿ ਜਾਗਸਿ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਵੇਸੰ॥ ਪਗ ਨਾਚਸਿ ਚਿਤੁ ਅਕਰਮੰ॥ ਏ ਲੰਪਟ ਨਾਚ ਅਧਰਮੰ॥੩॥ ਮ੍ਰਿਗ ਆਸਣੁ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ॥ ਕਰ ਊਜਲ ਤਿਲਕੁ ਕਪਾਲਾ॥ ਰਿਦੈ ਕੂੜੁ ਕੰਠਿ ਰੁਦ੍ਰਾਖੰ॥ ਰੇ ਲੰਪਟ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਅਭਾਖੰ॥੪॥ ਜਿਨਿ ਆਤਮ ਤਤੁ ਨ ਚੀਨ੍ਹਿਆ॥ਸਭ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਅਬੀਨਿਆ॥ ਕਹੁ ਬੇਣੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਵੈ॥ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਟ ਨ ਪਾਵੈ॥੫॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਨਿ-ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ। ਪਾਤੀ-ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਰ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਕਰ ਤਲ-ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਉੱਤੇ। ਕਾਤੀ-ਕੈਂਚੀ। ਦਿਸਟਿ-ਨਿਗਾਹ। ਬਗਾ-ਬਗਲਾ। ਬੈਸਨੋ-ਵੈਸ਼ਨੋ (ਦਇਆਵਾਨ)। ਭਾਗਾ-ਨੱਸ ਗਏ ਹਨ। ਕਲਿ-ਕਲਿਜੁਗ ਵਿੱਚ। ਚਿਰਾਮੰ-ਚਿਰ ਤੱਕ। ਕ੍ਰੂਰ-ਟੇਢੀ। ਰਤਾ-ਮਸਤ। ਬਾਦੰ-ਮਾਇਆ ਲਈ ਝਗੜਾ। ਮੁਖਿ ਖੀਰੰ-ਦੂਧਾਧਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਧਿਆਨੀ-ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ-ਪਰਾਇਆ। ਦਰਬੁ-ਧਨ। ਹਿਰਨ-ਚੁਰਾਉਣਾ। ਬਾਨੀ-ਆਦਤ। ਪਗ-ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ। ਅਕਰਮੰ-ਮੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ। ਏ ਲੰਪਟ-ਹੇ ਵਿਸ਼ਈ!। ਮ੍ਰਿਗ-ਹਿਰਨ। ਕਪਾਲਾ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਕੰਠਿ ਰੁਦ੍ਰਾਖੰ - ਗਲ ਵਿੱਚ ਰੁਦ੍ਰਾਖ ਦੀ ਮਾਲਾ। ਕ੍ਰਿਸਨੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਅਭਾਖੰ-ਨਹੀਂ ਸਿਮਰਦਾ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਚੀਨ੍ਹਿਆ-ਪਛਾਣਿਆਂ। ਫੋਕਟ-ਫੋਕੇ। ਅਬੀਨਿਆ-ਅੰਨੇ ਦੇ। ਬਾਟ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਰਸਤਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ
ਕ	s	ਲਿ	ਭ	ਗ	ਵ	ਤ	ਬੰ	ਦ	s	ਚਿ	ਰਾਂ	ਮੰ	s
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪਧ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-
ਕ੍ਰੂ	s	ਰ	ਦਿ	ਸ	ਟਿ	s	ਰ	ਤਾ	ਨਿਸਿ	ਬਾ	s	ਦੰ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਧ
ਤ	ਨਿ	s	ਚੰ	s	ਦ	ਨੁ	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਪਾ	ss	ਤੀ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਗਗ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਰਿ	ਦ	ss	ਅੰ	ss	ਤ	ਰਿ	ਕਰ	ਤ	ਲ	ਕਾ	s	ਤੀs	s
x			2				0			3			

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ, ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ। ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ, ਸਿਮਰਨ ਤਾਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰ ਹੇਤ ਹੈ। ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕਉਡੀ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਰਾਖੈ, ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ, ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈ॥੧੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੈਂਡਾ-ਕਦਮ। ਕੋਟਿ-ਕਰੋੜ। ਹੇਤ-ਪ੍ਰੇਮ। ਭਾਵਨੀ-ਸ਼ਰਧਾ। ਅਗ੍ਰਭਾਗ-ਸਾਹਮਣੇ। ਨਿਧਾਨ-ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ। ਦਇਆ ਨਿਧਿ-ਦਇਆ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ, ਭੰਡਾਰ। ਅਗਾਧਿ-ਅਤਿ ਡੂੰਘਾ। ਬੋਧਿ-ਗਿਆਨ, ਸੋਝੀ। ਨਮੋ-ਨਮਸਕਾਰ। ਨੇਤਿ-ਨਹੀ ਹੈ ਉਸ ਜਿਹਾ, ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਦਇ	ਆ	ਨਿS	ਧਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਨਿ	ਗੁ	ਰ
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ
ਮਹਿ	ਮਾ	ਅ	ਗਾ	ਧਿ	ਬੋ	ਧਿ	ਏਕ	ਪੈਂ	ਡਾ	ਜਾ	ਇ	ਚ	ਲ
ਸਸ	ਰ	ਸ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ
ਨਮੋ	ਨ	ਮੋ	ਨ	ਮੋ	ਨ	ਮੋ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਕੋ	ਟਿ	ਪੈਂ	ਡਾ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨੇ	ਤਿ	ਨੇ	ਤਿ	ਨੇ	ਤਿ	ਹੈ	ਆ	ਗੇ	ਹੋਇ	ਲੇ	ਤ	ਹੈ	S
X			2		3		X			2		3	

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਦ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੋ ਬਿਖਾਦ ਕਹੂੰ ਨਾਦ ਕੋ ਨਨਾਦ ਕਹੂੰ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਹੋ।। ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਹੂੰ ਨੀਤ ਅਉ ਅਨੀਤ ਕਹੂੰ ਜੁਆਲਾ ਸੀ ਜਗਤ ਹੋ।। ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹੂੰ ਇਕਾਤੀ ਕੋ ਜਾਪ ਕਹੂੰ ਤਾਪ ਕੋ ਅਤਾਪ ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਤੇ ਡਿਗਤ ਹੋ।। ਕਹੂੰ ਬਰ ਦੇਤ ਕਹੂੰ ਛਲ ਸਿਉ ਛਿਨਾਇ ਲੇਤ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਰਬ ਠਉਰ ਏਕ ਸੇ ਲਗਤ ਹੋ।।੧੦।।੨੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਦ-ਆਤਮ ਚਰਚਾ। ਬਿਖਾਦ-ਚਰਚਾ, ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ। ਨਾਦ-ਆਵਾਜ, ਸ਼ਬਦ। ਨਨਾਦ-ਅਵਾਜ। ਪ੍ਰਤੀਤ-ਭਰੋਸਾ। ਨੀਤ-ਮਰਯਾਦਾ। ਅਨੀਤ-ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਵਿਰੁਧ ਕੰਮ। ਜੁਆਲਾ-ਅੱਗ। ਜਗਤ-ਚਮਕਦੇ ਹੋ। ਤਾਪ-ਗਰਮ। ਅਤਾਪ-ਸਰਦ। ਡਿਗਤ-ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹੋ। ਛਿਨਾਇ ਲੇਤ-ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
			ਗਪ	ਧਨ	ਧਧ				ਪ	ਪ	ਧਧ
			ਕS	ਹੂੰS	ਬਰ				ਕ	ਹੂੰ	ਬ੍ਰਹਮ
ਸੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨਨ	ਧਪ	ਗਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਦੇ	ਤ	ਕਹੂੰ	ਛਲ	ਸਿS	ਉS	ਬਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਬਿ	ਦਿਆ	ਕੋ
ਧ	ਧਧ	ਪਪ	ਗਪ	ਧ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਪ
ਛਿ	ਨਾਇ	ਲੇਤ	ਸਰਬ	ਕਾ	ਲ	ਬਿS	ਖਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਨਾ	ਦ
ਗਗ	ਰਰ	ਸ	ਸਰ	ਗ	ਰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਧ	ਪਪ
ਸਰਬ	ਠਉ	ਰ	ਏਕ	ਸੇ	S	ਕੋਨ	ਨਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਪੂ	ਰਨ
ਗਰ	ਸਰ	ਗ				ਗ	ਰਰ	ਸ			
ਲS	ਗਤ	ਹੋ				ਭ	ਗਤ	ਹੋ			
X			0			X			0		

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ)

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਥਾਟ-ਭੈਰਵ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵਾਦੀ-ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ -ਸੜਜ

ਜਾਤੀ- ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ

ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਮ̍ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਮ̍ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ।

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਸ, ਰੁਸ, ਧ਼ੁ, ਨ਼ਸ, ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਮ̍ ਗ, ਰੁ ਸ।

ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ – ਸ ਨ਼ ਸ, ਰੁ ਸ, ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ ਸ ਨ਼ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਮ̍ ਮ, ਗ ਮ, ਮ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਮ̍ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸੰ, ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ, ਮ̍ ਮ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸ਼ਬਦ 'ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ' ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੩੩-੩੪)

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ̍	ਮ	ਗ
								ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਸ	ऽ	ਦਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	–	ਧ਼ੁ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ
ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਉ	ऽ	ਭਾ	ਵੈ	ਤਿ	ਉ
ਪ	ਧੁਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	–	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਰਾ	ਖੁਹੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ऽ	ਏ	ऽ	ਹ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਮ	ਮ̍	ਮ	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੁ	ਸ								
ਵ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	–	ਪ	–	ਧੁ	–	ਨ	–
								ਜੋ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਸ	ਰ੍	ਣਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਤਿ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖ	ਨ
ਮ	ਮ̍	ਮ	–	ਗ	ਰੁ	ਸ	–								
ਜੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ऽ	ऽ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੰਗਤੀ 'ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਸੂਝੈ' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਗਮ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਮ ਗਮ ਮ̍ਮ ਗਰੁ ਸ- 2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਮ̍ਗ ਰੁਸ

3) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ̍ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਗਮ ਮ̍ਮ ਗਮ ਗਰੁ ਸ-

4) ਧੁਪ ਮਗ ਮਮ̍ ਗਰੁ ਸ- ਨਨ ਧੁਪ ਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਗ ਮਮ̍ ਮਗ ਰੁਸ ਨ਼ਸ

1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।। ਸਵੱਯੇ।।) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਬੀਰ ਅਪਾਰ ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ।। ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ।। ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੋ ਤੋੜਨਹਾਰ ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀਂ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ।। ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ।।੬।।੨੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੀਰ -ਸੂਰਮੇ, ਜੋਧੇ। ਅਪਾਰ-ਬਿਅੰਤ। ਬਰਿਆਰ-ਬੜੇ ਬਲ ਵਾਲੇ, ਬਲਵਾਨ। ਅਬਿਚਾਰਹਿ-ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜੂਝਨ ਵਾਲੇ। ਸਾਰ-ਲੋਹਾ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ। ਭਛੱਯਾ-ਖਾਣ ਵਾਲੇ, ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ। ਤੋਰਤ-ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ, ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ। ਮਲਿੰਦ-ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਮਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ। ਮਵਾਸਨ-ਆਕੀ। ਮਲੱਯਾ-ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ। ਗਾੜ੍ਹੇ-ਤਕੜੇ। ਗੜ੍ਹਾਨ-ਕਿਲ੍ਹੇ। ਬਾਤਨ ਹੀਂ-ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ। ਚਕ ਚਾਰ-ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ। ਲਵੱਯਾ-ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ, ਮੱਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਨਾਇਕ-ਖ਼ਸਮ, ਮਾਲਕ। ਜਾਚਕ-ਮੰਗਤੇ। ਦਿਵੱਯਾ-ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਾਤਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਮੰਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁਰੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਸਾ	ਹਿਬੁ	ਸ੍ਰੀ	ਸS	ਭ	ਕੋ	S	ਸਿਰ	ਨਾਇ	ਕ
ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮੰਮੰ	ਮ	ਗ	ਰੁਸ
ਜਾ	ਚਕ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਸੁ	ਏਕ	ਦਿ	ਵੱ	ਯਾS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਬੀ	ਰ	ਅ	ਪਾ	ਰ	ਬ	ਡੇ	ਬਰਿ	ਆ	ਰ
ਨਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮੰਮ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੁਸ
ਅਬਿ	ਚਾਰਹਿ	ਸਾ	ਰ	ਕੀ	ਧਾ	ਰS	ਭ	ਛੱS	ਯਾS
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:

1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਮੰਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਮ ਪਧੁਪਮ ਮੰਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ
2) ਸਰੁਗਮ ਧੁਪਮਗ ਮਗਰੁਸ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮਗਮਮ ਮਗਰੁਸ ਮਪਮਗ ਮਗਰੁਸ
3) ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਗਮ ਮੰਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਧੁਪਮ ਗਮਮੰਮ ਗਰੁਸ-

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਭ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

੩੧-ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੧੯ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੰਧਾਰ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਮ ਕੋਮਲ ਤੇ ਰ ਧ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੯ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦ੍ਵੈ ਗੰਧਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦ੍ਵੈ ਸੰਵਾਦੇ ਪਰੀ ਸੋਈ। ਸੋਰਟ ਹੀ ਕੇ ਅੰਗਤੇਂ ਜਯਜਯਵੰਤੀ ਹੋਈਂ' ਅਰਥਾਤ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ ਤੇ ਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੧੮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਰ, ਗ ਮ ਪ, ਮ, ਰ ਗੁ ਰ, ਨ਼ ਸ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਰਮੇਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਜਾਵੰਤੀ, ਜਯਾਵੰਤੀ, ਜਯੰਤੀ ਤੇ ਵੈਜਯੰਤੀ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮੀਰ ਖ਼ੁਸਰੋ ਸਨ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ੧੨ ਮੇਲ ਤੋਂ ੭੫ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸ਼ੁਧ ਨਾਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਜਿਜਾਵੰਤੀ ਪੁਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਜਯਾਵੰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇੱਕ-ਮਤ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਜਯਜਯੰਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ - ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਪ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ੧੦ ਤੋਂ ੧੧-੩੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰ ਗੁ ਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਸਵਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੋ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਲਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ

ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨ਼ ਸ ਧ਼ ਨ਼ ਰ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ, ਮੰਦਰ ਤੇ ਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਮੇਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਗ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਮੋਰੇ ਮੰਦਿਰ ਅਬ ਲੌਂ ਨਹੀਂ ਆਏ' ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਆਗਰਾ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਸਨ, ਬੜੇ ਹੀ ਰੌਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਣਾਇਕ ਰਾਉ ਨਾਰਾਇਣ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਿਯਾਨ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗਵਾਲੀਅਰ, ਦਿੱਲੀ, ਕਿਰਾਨਾ, ਜੈਪੁਰ ਤੇ ਅਲਾਦੀਆ ਖਾਂ ਲੱਗਭਗ ਸਾਰੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਗਾਇਕ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰੇ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਦਾ ਚਲਨ ਲੱਗਭਗ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਸੋਰਠ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਮ ਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ। ਇਸ ਲਈ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦੇ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗੌਂਡ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਦੇਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ (ਗੌਂਡ) ਰ ਗ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ (ਬਿਲਾਵਲ) ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਧ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ (ਦੇਸ) ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਰ ਗੁ ਰ ਸ ਜੋੜ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਗੌਂਡ, ਬਿਲਾਵਲ, ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ, ਤੇ ਦੇਸ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਦੀ ਬਜਾਇ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਦੂਜੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਰ, ਜਾਂ ਸ ਨ਼ ਸ ਧੁ਼ ਨ਼ ਰ ਜਾਂ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਗੁਣੀਜਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਜਾਂ ਧ਼ ਨ਼ ਤੋਂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਲਗਾਉ ਸਮੇਂ ਮ ਗ ਰ ਦੀ ਮੀਂਡ ਲੈ ਕੇ ਰ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ੁੱਧ, ਛਾਯਾਲਗ ਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਸੰਕੀਰਣ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਛਾਯਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਇਹ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਾਨੜਾ, ਸੋਰਠੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਹਾ ਕਿ ਹਨਵੰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਧੌਲਸਿਰੀ ਸੋਰਠ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਮੇਲ ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। 'ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੪੦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਪਰੰਤੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਪਿਛੋ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਧੌਲਸਿਰੀ, ਸੋਰਠ ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲਕੇ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੋ ਧੌਲਸ੍ਰੀ, ਬਿਲਾਵਲ ਅਤੇ ਸੋਰਠਿ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਹੈ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਕੋਮਲ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਰਿਸ਼ਭ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮ੍ਹਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੨੭-੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ੧੪ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਜਾਵੰਤਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਨ ਸ਼। ਅਵਰੋਹ- ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਅੰਗਾਂ, ਦੇਸ ਅੰਗ ਤੇ ਬਾਗੇਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਦਾ ਪਰੀਚੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਵਿੱਚ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਸਰੂਪ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ ਰ, ਮ ਪ ਨ ਸਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦਾ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਅੰਤਮ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਤੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਨਾ ੧੩੫੨, ੫੩ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹਨ। 'ਜਗਤ ਸੁਖ ਮਾਨੁ ਮਿਥਿਆ' ਤੇ 'ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਕੀ ਸਰਨਿ ਲਾਗੁ' ਦਾ ਉਪਦੇਸ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਬਦ ਸੋਹਣੇ' ਦਾ ਅੰਦਰ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜੀਵ ਅਨੰਦਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗੂੰਜਨ ਲਗ ਪਈਆਂ।

ਪਰੀਚੈ-

ਰਾਗੁ-ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਥਾਟ-ਖਮਾਜ ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਦੇਸ ਅੰਗ, ਪ ਬਾਗੇਸ਼੍ਵਰੀ ਅੰਗ ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ/ਸ ਰ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਰ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ ਸ, ਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਸ ਨ਼ ਸ ਨ਼ੁ ਧ਼ ਪ਼ ਰ - ਸ, ਨ਼ ਸ ਧ਼ ਨ਼ੁ ਰ, ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਸ ਰ ਨ਼ ਸ, ਰ ਨ਼ੁ ਧ਼ ਪ਼, ਰ, ਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਨ਼ ਸ ਧ਼ ਨ਼ੁ ਰ, ਸ।

ਸ, ਨ਼ ਸ ਰ, ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਨੁ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨ਼ ਸ ਧ਼ ਨ਼ੁ ਰ ਸ।

ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਧ ਨੁ ਰੰ, ਰੰ ਗੁੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ, ਮੰ ਗੰ ਰੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ ਰੰ, ਰੰ ਗੁੰ ਰੰ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨ਼ੁ ਧ਼ ਪ਼ ਰ, ਰ ਨ਼ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੯)

ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜਗਦ ਗੁਰੋ।। ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਤਾਪ ਹਰਣਹ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਸਭ ਦੂਖ ਹਰੋ।। ਹੇ ਸਰਣਿ ਜੋਗ ਦਯਾਲਹ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਯਾ ਕਰੋ।। ਸਰੀਰ ਸ੍ਵਸਥ ਖੀਣ ਸਮਏ ਸਿਮਰੰਤ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ।।੫੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਜਗਦ ਗੁਰੋ-ਜਗਤ ਦੇ ਗੁਰੂ। ਤਾਪ ਹਰਣਹ-ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਰੋ-ਦੂਰ ਕਰੋ। ਦਯਾਲਹ-ਦਯਾ ਦਾ ਘਰ। ਮਯਾ-ਮੇਹਰ। ਸ੍ਵਸਥ-ਅਰੋਗ। ਖੀਣ-ਨਾਸ। ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਧ਼ਨ਼ੁ
											ਵਾਤਹਿਤ
ਰਰ	ਸ-	ਸਰਨ਼ਸ	ਨ਼ੁਧ਼ਪ਼-	ਰਰਰਰ	ਰਗੁਰਸ	ਨੁਨ਼ਸ-	ਰਗਮਗ	ਰਰ	ਸ---	ਰਗਮਪ	ਰਗਮਨੁ
ਗੁਰੂ	ऽऽ	ਹੇऽਪ੍ਰਾਣ	ਨਾऽਥऽ	ਗੋਬਿੰਦਹ	ਕ੍ਰਿਪਾऽ	ਨਿਧਾਨऽ	ਜਗਦऽ	ਗੁਰੋ	ऽऽऽऽ	ਹੇਸੰਸਾਰ	ਤਾऽऽਪ

ਧਧਪਪ	ਪਪਧਮ	ਗਮਰਰ	ਰਗੁਰਸ	ਨੁਸਧੁਨੁ	ਰ-ਰਸ	ਰਗਮਪ	ਮਨੁਧਪ	ਮਪਨ-	ਸੰਸੰਮਪ	ਨ-ਸੰਸੰ	ਮਪਨ-
ਹਰਣਹ	ਕਰੁਣਾਮੈ	ਸਭਦੂਖ	ਹSਰੇS	ਹੇਸਰਣਿ	ਜੋSਗS	ਦਯਾਲਹ	ਦੀਨਾਨਾਥ	ਮSਯਾS	ਕਰੈਮS	ਯਾSਕਰੇ	ਮSਯਾS
ਸੰਸੰਨਸੰ	ਧਨੁਰੰ-	ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਧਪਪ	ਪਧਮਪ	ਮਗਮਪ	ਮਗਰ-	ਰਗੁਰਸ	ਧੁਨੁਰਰ	ਧਨੁਰਰ	ਧੁਨੁਰਰ
ਕਰੋSS	ਸਰੀਰS	ਸੁਸਥ	ਖੀਣ	ਸSਮਏ	ਸਿਮਰੰਤ	ਨਾSਨਕ	ਰਾSਮS	ਦਾਮੋਦਰ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ
ਰਗੁਰਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੫੨)

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥

ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਇਹੈ ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਕੋ ਸੰਗੁ ਤਿਆਗੁ ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਕੀ ਸਰਨਿ ਲਾਗੁ॥ ਜਗਤ ਸੁਖ ਮਾਨੁ ਮਿਥਿਆ ਝੂਠੋ ਸਭ ਸਾਜੁ ਹੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਧਨੁ ਪਛਾਨੁ ਕਾਹੇ ਪਰਿ ਕਰਤ ਮਾਨੁ॥ ਬਾਰੂ ਕੀ ਭੀਤਿ ਜੈਸੇ ਬਸੁਧਾ ਕੋ ਰਾਜੁ ਹੈ॥੧॥ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਕਹਤੁ ਬਾਤ ਬਿਨਸਿ ਜੈਹੈ ਤੇਰੋ ਗਾਤੁ॥ ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ਕਰਿ ਗਇਓ ਕਾਲੁ ਤੈਸੇ ਜਾਤੁ ਆਜੁ ਹੈ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਗੁ-ਸਾਥ, ਮੋਹ। ਲਾਗੁ-ਪਿਆ ਰਹੁ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਸਾਜੁ-ਜਗਤ-ਪਸਾਰਾ। ਕਾਹੇ ਪਰਿ-ਕਾਹਦੇ ਉੱਤੇ? ਬਾਰੂ-ਰੇਤ। ਭੀਤਿ-ਕੰਧ। ਬਸੁਧਾ-ਧਰਤੀ। ਬਾਤ-ਗੱਲ। ਬਿਨਸਿ ਜੈਹੈ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਇਗਾ। ਗਾਤੁ-ਸਰੀਰ। ਗਇਓ-ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲੁ- ਕੱਲ ਦਾ ਦਿਨ। ਆਜੁ-ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਪੁ	ਪੁਪੁ
								ਰਾ	ਮੁ	ਸਿ	ਮਰਿ	ਰਾ	ਮੁ	ਸਿ	ਮਰਿ
ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਮਮ	ਪ
ਇ	ਹੈ	ਤੇ	ਰੈ	ਕਾ	ਜਿ	ਹੈ	S	ਮਾ	ਇ	ਆ	ਕੋ	ਸੰ	ਗੁ	ਤਿਆ	ਗੁ
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪਪ	ਪ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੂ	ਕੀ	ਸਰ	ਨਿ	ਲਾ	ਗੁ	ਜਗ	ਤ	ਸੁ	ਖ	ਮਾ	ਨੁ	ਮਿਥਿ	ਆ
ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-								
ਝੂ	ਠੋ	ਸ	ਭ	ਸਾ	ਜੁ	ਹੈ	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
								ਸੁਪ	ਨੇ	ਜਿ	ਉ	ਧਨੁ	ਪ	ਛਾ	ਨੁ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕਾ	ਹੇ	ਪ	ਰਿ	ਕਰ	ਤ	ਮਾ	ਨੁ	ਬਾ	ਰੂ	ਕੀ	S	ਭੀ	ਤਿ	ਜੈ	ਸੇ
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਬ	ਸੁ	ਧਾ	ਕੋ	ਰਾ	ਜੁ	ਹੈ	S								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ 2) ਰਗ ਮਨੁ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ

3) ਰਗ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਧ ਪ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ 4) ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ

5) ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਧ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ

6) ਰਗ ਮਪ ਧ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ

7) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ

8) ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਧੁਨੁ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰ- ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

4) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯।। (੧੩੫੨)

ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਤੁ ਹੈ।। ਕਹਉ ਕਹਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਮਝਤ ਨਹ ਕਿਉ ਗਵਾਰ।। ਬਿਨਸਤ ਨਹ ਲਗੈ ਬਾਰ ਓਰੇ ਸਮ ਗਾਤੁ ਹੈ।।੧।। ਰਹਾਉ।। ਸਗਲ ਭਰਮ ਡਾਰਿ ਦੇਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਨਾਮੁ ਲੇਹਿ।। ਅੰਤਿ ਬਾਰ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਇਹੈ ਏਕੁ ਜਾਤੁ ਹੈ।।੧।। ਬਿਖਿਆ ਬਿਖੁ ਜਿਉ ਬਿਸਾਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੌ ਜਸੁ ਹੀਏ ਧਾਰਿ।। ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਹਿ ਪੁਕਾਰਿ ਅਉਸਰੁ ਬਿਹਾਤੁ ਹੈ।।੨।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਸਿਰਾਤੁ ਹੈ-ਬੀਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਨਸਤ-ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ। ਬਾਰ-ਚਿਰ। ਓਰੇ ਸਮ-ਗੜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਗਾਤੁ-ਸਰੀਰ। ਡਾਰਿ ਦੇਹਿ-ਛੱਡ ਦੇਹ। ਲੇਹਿ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਬਿਖੁ-ਜ਼ਹਰ। ਹੀਏ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਪੁਕਾਰਿ- ਕੂਕ ਕੂਕ ਕੇ। ਅਉਸਰੁ-ਮੌਕਾ, ਸਮਾਂ। ਬਿਹਾਤੁ-ਬੀਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਸ	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ
												ਰਾ	ਮੁS	ਭ	ਜੁ
ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਨੁ
ਰਾ	ਮੁ	ਭ	ਜੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਾ	ਤੁ	ਹੈ	S	ਕ	ਹਉ	ਕ	ਹਾ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਬਾ	ਰ	ਬਾ	ਰ	ਸਮ	ਝ	ਤ	ਨਹ	ਕਿਉ	ਗ	ਵਾ	ਰ	ਬਿਨ	ਸ	ਤ	ਨਹ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ				
ਲ	ਗੈ	ਬਾ	ਰ	ਓ	ਰੇ	ਸ	ਮ	ਗਾ	ਤੁ	ਹੈ	S				
x				2				0				3			

www.sikhbookclub.com

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	ਪਪ	ਨ਼ਨ਼	ਨ
												ਸ	ਗਲ	ਭਰ	ਮ
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ਼	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	ਧ
ਛਾ	ਰਿ	ਦੇ	ਹਿ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੋ	ਨਾ	ਮੁ	ਲੇ	ਹਿ	ਅੰ	ਤਿ	ਬਾ	ਰ
ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ				
ਸੰ	ਗਿ	ਤੇ	ਰੈ	ਇ	ਹੈ	ਏ	ਕੁ	ਜਾ	ਤੂ	ਹੈ	S				
X				2				0				3			

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਤੋ ਸੋ ਨ ਨਾਥੁ, ਅਨਾਥ ਨ ਮੋ ਸਰਿ, ਤੋ ਸੋ ਨ ਦਾਨੀ, ਨ ਮੋ ਸੋ ਭਿਖਾਰੀ। ਮੋ ਸੋ ਨ ਦੀਨ, ਦਇਆਲ ਨ ਤੋ ਸਰਿ, ਮੋ ਸੋ ਅਗਿਆਨੁ, ਨ ਤੋ ਸੋ ਬਿਚਾਰੀ।। ਮੋ ਸੋ ਨ ਪਤਿਤ, ਨ ਪਾਵਨ ਤੋ ਸਰਿ, ਮੋ ਸੋ ਬਿਕਾਰੀ, ਨ ਤੋ ਸੋ ਉਪਕਾਰੀ। ਮੇਰੇ ਹੈ ਅਵਗੁਨ, ਤੂ ਗੁਨ ਸਾਗਰ, ਜਾਤ ਰਸਾਤਲ, ਓਟ ਤਿਹਾਰੀ।।੫੨੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਥੁ-ਮਾਲਕ। ਅਨਾਥ-ਬੇਸਹਾਰਾ, ਮੁਥਾਜ। ਮੋ ਸਰਿ-ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ। ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆ। ਅਗਿਆਨੁ-ਗਿਆਨ ਹੀਣਾ। ਬਿਚਾਰੀ-ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਸਿਆਣਾ। ਪਤਿਤ-ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਾਵਨ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਤੋ ਸਰਿ- ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ। ਬਿਕਾਰੀ-ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਗੁਨ ਸਾਗਰ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ। ਰਸਾਤਲ-ਨਰਕ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
								ਤੋS	SS	ਸੋ	ਨ	ਨਾ	S	ਥੁ	S
ਰ	ਰ	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	-
ਅ	ਨਾ	ਥS	ਨS	ਮੋ	S	ਸ	ਰਿ	ਤੋ	ਸੋ	ਨ	S	ਦਾ	S	ਨੀ	S
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਨ	ਮੋ	ਸੋ	ਭਿ	ਖਾ	S	ਰੀ	S								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
								ਮੋ	S	ਸੋ	S	ਨ	S	ਦੀ	ਨ
ਰਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ	ਸਂ	-	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਮ	ਗ
ਦਇ	ਆ	ਲ	ਨ	ਤੋ	S	ਸ	ਰਿ	ਮੋ	S	ਸੋ	S	ਅ	ਗਿਆ	ਨੁ	S
ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਨ	ਤੋ	ਸੋ	S	ਬਿ	ਚਾ	ਰੀ	S								
X				2				0				3			

੩੩ ਸਵੱਯੇ (ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਕਾਹੇ ਕਉ ਡਿੰਭ ਕਰੈ ਮਨ ਮੂਰਖ ਡਿੰਭ ਕਰੈ ਅਪਨੀ ਪਤਿ ਖ੍ਵੈ ਹੈ।। ਕਾਹੇ ਕਉ ਲੋਗ ਠਗੈਂ ਠਗ ਲੋਗਨ ਲੋਕ ਗਯੋ ਪਰਲੋਕ ਗਵੈ ਹੈਂ।। ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਕੀ ਠਉਰ ਜਹਾਂ ਤਿਹ ਠੌਰ ਬਿਖੈ ਤੁਹਿ ਠਉਰ ਨ ਐਹੈਂ।। ਚੇਤ ਰੇ ਚੇਤ ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਜੜ ਭੇਖ ਕੇ ਕੀਨੇ ਅਲੇਖ ਨ ਪੈ ਹੈ।।੧੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਿੰਭ-ਪਖੰਡ। ਖ੍ਰੋਹੈ - ਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈਂ। ਪਰਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ, ਅਗਲਾ ਲੋਕ, ਦਰਗਾਹ। ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਚੇਤ-ਸਿਮਰ। ਆਚੇਤ-ਮਦਹੋਸ਼, ਮੂਰਖ। ਮਹਾਂ ਜੜ-ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ। ਅਲੇਖ-ਜੋ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਪੈਹੈ - ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸ	ਰ	ਗ	ਮਮ	ਪ
											ਕਾ	ਹੇ	S	ਕਉ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ
ਛਿੰ	S	ਭ	S	ਕ	ਰੈ	ਮ	ਨ	ਮੂ	ਰ	ਖ	ਛਿੰ	ਭ	S	ਕ	ਰੈ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਮ	ਗ	ਰ					
ਅ	ਪ	ਨੀ	S	ਪ	S	ਤਿ	S	ਖੋ	S	ਹੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	-	ਨੁਨੁ	-
											ਕਾ	ਹੇ	S	ਕਉ	S
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਰੰ	-	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਲੋ	S	ਗ	S	ਠ	ਗੌਂ	ਠ	ਗ	ਲੇ	ਗ	ਨ	ਲੋ	S	ਕ	S	S
ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ					
ਗ	S	ਘੋ	S	ਪ	ਰ	ਲੋ	ਕ	ਗ	ਵੈ	ਹੈਂ					
x				2				0				3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥ (੧੩੫੨-੫੩)

ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਜਨਮੁ ਅਕਾਜੁ ਰੇ॥ ਨਿਸਿ ਦਿਨੁ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪੁਰਾਨ ਸਮਝਤ ਨਹ ਰੇ ਅਜਾਨ॥ ਕਾਲੁ ਤਉ ਪਹੂਚਿਓ ਆਨਿ ਕਹਾ ਜੈਹੈ ਭਾਜਿ ਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਸਥਿਰੁ ਜੋ ਮਾਨਿਓ ਦੇਹ ਸੋ ਤਉ ਤੇਰਉ ਹੋਇ ਹੈ ਖੇਹ॥ ਕਿਉ ਨ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਲੇਹਿ ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜ ਰੇ॥੧॥ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਹੀਏ ਆਨਿ ਛਾਡਿ ਦੇ ਤੈ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨੁ॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਇਹ ਬਖਾਨਿ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਰਾਜੁ ਰੇ॥੨॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੈਹੈ- ਜਾਇਗਾ, ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਜੁ-ਅਸਫ਼ਲ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਅਸਥਿਰੁ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਖੇਹ-ਮਿੱਟੀ। ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜ ਰੇ- ਹੇ ਮੂਰਖ! ਹੇ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ! ਹੀਏ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਮਾਨੁ-ਅਹੰਕਾਰ। ਬਖਾਨਿ-ਆਖਦਾ ਹੈ। ਬਿਰਾਜੁ- ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬੀ	ਤ	ਜੈ	ਹੈ	ਬੀ	ਤ	ਜੈ	S	ਹੈ	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ
ਜ	ਨ	ਮੁ	ਅ	ਕਾ	ਜੁ	ਰੇ	S	S	S
x		0		2		3		0	

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਿ	ਸਿ	ਦਿ	ਨੁ	ਸੁ	ਨਿ	ਕੈ	ਪ੍ਰ	ਰਾ	ਨ
ਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਸ	ਮ	ਝ	ਤ	ਨS	ਹ	ਰੇ	ਅ	ਜਾ	ਨ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ
2) ਰਗ ਮਪ ਰਗ ਮਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
3) ਰਗ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਧ ਪ- ਮਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਬੀਤ ਜੈਹੈ' ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੧੩੫੨)

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	-	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਧ਼	ਪ਼
ਰਾ	S	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਰਾ	S	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ
ਇ	S	ਹੈ	S	ਤੇ	ਰੈ	ਕਾ	S	ਜਿ	ਹੈ	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮਾ	ਇ	ਆ	S	ਕੋ	S	ਸੰ	ਗੁ	ਤਿ	ਆ	ਗੁ	S
ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਚੂ	S	ਕੀ	S	ਸ	ਰ	ਨਿ	ਲਾ	S	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
2) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਧ ਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪ- ਰਗੁ ਰਸ
3) ਰਗ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਧ ਪਧ ਮਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਪਨੁ ਰ-

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸਿ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ S ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥ (੧੩੫੨)

ਰੇ ਮਨ ਕਉਨ ਗਤਿ ਹੋਇ ਹੈ ਤੇਰੀ॥ ਇਹ ਜਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੋ ਤਉ ਨਹੀ ਸੁਨਿਓ ਕਾਨਿ॥ ਬਿਖਿਅਨ ਸਿਉ ਅਤਿ ਲੁਭਾਨਿ ਮਤਿ ਨਾਹਿਨ ਫੇਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮਾਨਸ ਕੋ ਜਨਮੁ ਲੀਨੁ ਸਿਮਰਨੁ ਨਹ ਨਿਮਖ ਕੀਨੁ॥ ਦਾਰਾ ਸੁਖ ਭਇਓ ਦੀਨੁ ਪਗਹੁ ਪਰੀ ਬੇਰੀ॥੧॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਹਿ ਪੁਕਾਰਿ ਸੁਪਨੈ ਜਿਉ ਜਗ ਪਸਾਰੁ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਹ ਕਿਉ ਮੁਰਾਰਿ ਮਾਇਆ ਜਾ ਕੀ ਚੇਰੀ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਤਿ-ਹਾਲਤ। ਕਾਨਿ-ਕੰਨ ਨਾਲ। ਬਿਖਿਅਨ ਸਿਉ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ। ਲੁਭਾਨਿ-ਗ੍ਰਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਫੇਰੀ-ਪਰਤਾਈ। ਲੀਨੁ-ਲਿਆ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਪਕਣ ਜਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ। ਕੀਨੁ-ਕੀਤਾ। ਦਾਰਾ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਦੀਨੁ-ਆਤੁਰ, ਅਧੀਨ। ਪਗਹੁ-ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਬੇਰੀ-ਬੇੜੀ। ਪਸਾਰੁ-ਖਿਲਾਰਾ, ਪਸਾਰਾ। ਮੁਰਾਰਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸਸ	ਨ਼	ਸਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-
ਰੇ	ਮ	ਨ	ਕਉ	ਨ	ਗਤਿ	ਹੋ	ਇ	ਹੈ	S	ਤੇ	S	ਰੀ	S
ਰਰ	ਗਗ	ਮਮ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਇਹ	ਜਗ	ਮਹਿ	ਰਾਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੋ	ਤਉ	ਨ	ਹੀ	ਸੁਨਿ	ਓ	ਕਾ	ਨਿ
ਮਪ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	-ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਿਖਿ	ਅਨ	ਸਿਉ	ਅਤਿ	ਲੁਭਾ	Sਨਿ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	ਹਿਨ	ਫੇ	S	ਰੀ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ
ਮਾ	ਨਸ	ਕੋ	ਜਨ	ਮੁਲੀ	Sਨੁ	ਸਿਮ	ਰਨੁ	ਨ	ਹ	ਨਿ	ਮਖ	ਕੀ	ਨੁ
ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	ਪਪ	-ਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ
ਦਾ	ਰਾ	ਸੁਖ	ਭਇ	ਓਦੀ	Sਨੁ	ਪ	ਗਹੁ	ਪ	ਰੀ	ਬੇ	S	ਰੀ	S
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨ਼ਸ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰ- ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ਼ਸ ਧ਼ਨ਼ੁ ਰ-
2) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ਼ਸ
3) ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ਼ਸ

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ।। ਸ੍ਰੀ ਕਾਲ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ।। (ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡੰ ਖਲ ਦਲ ਖੰਡੰ ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡੰ ਬਰ ਬੰਡੰ।। ਭੁਜ ਦੰਡ ਅਖੰਡੰ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡੰ ਜੋਤਿ ਅਮੰਡੰ ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ।। ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸਿ ਸਰਣੰ।। ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਣ ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੰ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਗ-ਖੜਗ। ਖੰਡ ਬਿਹੰਡੰ-ਪੁਰਜੇ ਪੁਰਜੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ। ਖਲ ਦਲ-ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦਲ। ਬਰ ਬੰਡੰ-ਵੱਡੇ ਬਲ ਵਾਲੀ। ਭੁਜ-ਬਾਹਵਾਂ ਦੇ ਡੌਲੇ। ਅਖੰਡੰ-ਨ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ। ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡੰ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੀ। ਜੋਤਿ ਅਮਡੰ-ਸਦਾ ਜਗਦੀ ਜੋਤ। ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ-ਸੂਰਜ ਜੇਹੀ ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ ਚਮਕ। ਦਰਣੰ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ। ਅਸਿ ਸਰਣੰ-ਹੇ ਤਲਵਾਰ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੀ ਸਰਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ-ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਹਾਰੀ। ਜੈ ਤੇਗੰ-ਕਾਲ ਰੂਪ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਜੈ ਹੋਵੇ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤੰਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰਰ	ਗੁਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਜੈ	ਜੈ	ਜ	ਗ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਣ	ਸ੍ਰਿ	ਸਟਿ	ਉ	ਬਾ	ਰ	ਣ
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਮ	ਮ	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ਣ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ਗੰ	ऽ
x		0		2		0		3			4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਖ	ਗ	ਖੰ	ਡ	ਬਿ	ਹੰ	ਡੰ	ऽ	ਖਲ	ਦ	ਲ	ਖੰ	ਡੰ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਅ	ਤਿ	ਰ	ਣ	ਮੰ	ऽ	ਡੰ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ	ਬੰ	ਡੰ	ऽ
x		0		2		0		3			4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗਰੁ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।
3) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਵਾਰ-੩੬ ਪਉੜੀ ੨੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਹਉ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਹਉ ਬੇਮੁਖ ਮੰਦਾ।। ਚੋਰੁ ਯਾਰੁ ਜੂਆਰਿ ਹਉ ਪਰ ਘਰਿ ਜੋਹੰਦਾ। ਨਿੰਦਕੁ ਦੁਸਟੁ ਹਰਾਮਖੋਰੁ, ਠਗੁ ਦੇਸ ਠਗੰਦਾ।। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧੁ ਮਦੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ, ਅਹੰਕਾਰੁ ਕਰੰਦਾ।। ਬਿਸਾਸਘਾਤੀ ਅਕਿਰਤਘਣ ਮੈ ਕੋ ਨ ਰਖੰਦਾ।। ਸਿਮਰਿ ਮੁਰੀਦਾ ਢਾਢੀਆ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖਸੰਦਾ।।੨੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:-ਜੂਆਰਿ-ਜੁਆਰੀਆ। ਪਰ ਘਰਿ ਜੋਹੰਦਾ-ਪਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਲ ਭੈੜੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਣ ਵਾਲਾ। ਬਿਸਾਸਘਾਤੀ-ਵਿਸਾਹਘਾਤੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰਰ	ਗਮ	ਪਪ	ਮਗ	ਰ	ਰ	ਗੁਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਹਉ	SS	ਅਪ	ਰਾS	ਧੀ	ਗੁ	ਨਹ	ਗਾS	ਰS
ਗਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਹਉ	S	ਬੇ	ਮੁ	ਖ	ਮੰS	S	ਦਾS	SS
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ
ਚੋ	ਰੁ	ਯਾ	S	ਰੁ	ਜੂਆ	ਰਿ	ਹਉ	SS
ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਗੁ	ਰਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਪS	ਰS	ਘS	ਰਿS	S	ਜੋ	ਹੰS	ਦਾS	SS
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧੁਨੁਰ-
2) ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ
3) ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰ-ਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰ- ਰਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੁਨਹ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

੧ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ

੩੩ ਸਵੈਯੇ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ ਜਪੈ ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ, ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ।। ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ, ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਮੜੀ ਮੱਟ ਭੂਲਿ ਨ ਮਾਨੈ।। ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ, ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ।। ਪੂਰਨ ਜੋਤਿ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ, ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਿਖਾਲਸ ਜਾਨੈ।।੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ-ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ। ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ-ਰਾਤ ਦਿਨ, ਸਦਾ। ਨੈਕੁ-ਜ਼ਰਾ ਭਰ ਵੀ। ਨ ਆਨੈ-ਨਾ ਲਿਆਵੈ। ਪ੍ਰਤੀਤ-ਭਰੋਸਾ। ਬ੍ਰਤ-ਵਰਤ। ਗੋਰ-ਕਬਰ। ਮੜੀ-ਸਮਾਧ। ਮੱਟ-ਮੱਠ, ਯੋਗੀ ਦਾ ਤਪ ਅਸਥਾਨ। ਸੰਜਮ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੱਠ ਨਾਲ ਰੋਕਣਾ। ਖਾਲਸ-ਸ਼ੁੱਧ, ਸਿੰਘ ਪੰਥ। ਨਿਖਾਲਸ-ਨਿਰੋਲ ਸ਼ੁੱਧ, ਅਤਿ ਨਿਰਮਲ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸਰ	ਨ਼	ਸ
ਜਾ	ਗਤਿ	ਜੋS	ਤਿਜ	ਪੈ	ਨਿS	ਸੁ	ਬਾS	ਸੁ	ਰ
ਰਗ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਧ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਏS	ਕS	ਬਿS	ਨਾS	ਮਨੁ	ਨੈ	ਕੁS	ਨ	ਆS	ਨੈS
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪੂ	ਰਨ	ਪ੍ਰੇ	S	ਮ	ਪ੍ਰਤੀ	ਤS	ਸ	ਜੈ	S
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸਰ	ਨ਼	ਸ
ਬ੍ਰਤ	ਗੋਰ	ਮੜੀ	ਮੱS	ਟ	ਭੂS	ਲਿ	ਨS	ਮਾ	ਨੈ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਨੁਸਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਮਗਰ- ਸਰਨ਼ਸ

2) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

3) ਧਨੁਧਪ ਮਪਗਮ ਰਗੁਰਸ ਨ਼ਸਧ਼ਨ਼ ਰ-ਸੰਰੰ ਨਸੰਧਨੁ ਧਪਮਪ ਗਮਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਧ਼ਨ਼ਰ-

1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜਾਗਤਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 1½ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 'ਜ ਪੈ' 7½ ਮਾਤਰ ਤੀਕ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8½ ਤੋਂ 10 ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਜਪੈ' ਕਹਿਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ੍ਯ ਮਹਲਾ ੫) **(੧੩੮੬)**

ਕਵਨੁ ਜੋਗੁ ਕਉਨੁ ਗ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਉਸ੍ਤਤਿ ਕਰੀਐ।। ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਤੇਤੀਸ ਕੋਰਿ ਤਿਰੁ ਕੀਮ ਨ ਪਰੀਐ।। ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਨਕਾਦਿ ਸੇਖ ਗੁਣ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ।। ਅਗਹੁ ਗਹਿਓ ਨਹੀ ਜਾਇ ਪੂਰਿ ਸ੍ਰਬ ਰਹਿਓ ਸਮਾਏ।। ਜਿਹ ਕਾਟੀ ਸਿਲਕ ਦਯਾਲ ਪ੍ਰਭਿ ਸੇਇ ਜਨ ਲਗੇ ਭਗਤੇ।। ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ੍ਹ ਪਰਸਿਓ ਤੇ ਇਤ ਉਤ ਸਦਾ ਮੁਕਤੇ।।੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਵਨ ਬਿਧਿ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਤੇਤੀਸ ਕੋਰਿ-ਤੇਤੀ ਕ੍ਰੋੜ ਦੇਵਤੇ। ਤਿਰੁ- ਰਤਾ ਭੀ। ਕੀਮ-ਮੁੱਲ। ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ-ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ। ਸੇਖ-ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ। ਅਗਹੁ-ਜਿਸ ਤਾਂਈ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਗਹਿਓ-ਪਕੜਿਆ। ਸਿਲਕ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਭਗਤੇ-ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ। ਇਤ ਉਤ-ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ। ਮੁਕਤੇ - ਮੁਕਤ, ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਮ	ਰਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ
ਕ	ਵ	ਨੁS	ਜੋ	ਗੁ	ਕਉ	ਨ	ਗ੍ਹਾ	ਨੁ	ਧ਼ਾ	ਨ
ਨ਼	ਸਰ	ਨ਼ੁ	ਧ਼	ਪ਼	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਕ	ਵS	ਨ	ਬਿ	ਧਿ	ਉਸੁ	ਤਿ	ਕ	ਰੀS	ਐ	S
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਸਿ	ਧ	ਸਾ	ਧਿ	ਕ	ਤੇS	ਤੀ	ਸ	ਕੋ	S	ਰਿ
ਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਰੁ	ਕੀ	S	ਮ	ਨS	ਪS	ਰੀ	ਐS	S	S
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਮਪਨਸਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਨੁਨੁਧਪ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

2) ਨ਼ਸਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਮਪਨਸਂ ਧਨੁਰਂ- ਰਂਗੁਂਰਂਸਂ ਨਸਂਨੁਧ ਪ-ਮਪ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰ- ਸਰਨ਼ਸ

3) ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਰਗਮਪ ਨਸਂਧਨੁ ਰਂ-ਰਂਗੁਂ ਰਂਸਂਨਸਂ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ 'ਗੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜੋਗੁ' ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੦)

ਵਡੜੈ ਝਾਲਿ ਝਲੁੰਭਲੈ ਨਾਵੜਾ ਲਈਐ ਕਿਸੁ॥ ਨਾਉ ਲਈਐ ਪਰਮੇਸਰੈ ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ॥੬੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਡੜੈ ਝਾਲਿ-ਬਹੁਤ ਸਵੇਰੇ। ਝਲੁੰਭਲੈ-ਘੁਸਮੁਸੇ। ਨਾਵੜਾ-ਸੋਹਣਾ ਨਾਮ। ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ-ਨਾਸ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਸਰਨੁਸ	ਨੁਧੁਪੁ-
										ਨਾਂਸਉਿਸ	ਲਈਐਸ
ਰਰ	ਮਗਰ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਮਗਰ	ਗਮਨੁਧ	ਪ-ਮਪ	ਪਧਮ-	ਗਰ	ਰਗੁਰਸ		
ਪਰ	ਮੇਸਸ	ਰੈਸ	ਸਸ	ਭੰਸਨਝ	ਣਸਸਸ	ਘਸਡਸ	ਣਸਸਸ	ਸਮ	ਰਸਥੁਸ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਮਪ	ਨ-
										ਵਡ	ਡੇਸ
ਸੰ-ਨਸੰ	ਧਨੁਰੰ-	ਰੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਰੰਗੰਮੰਗੰ	ਰੰ-ਨਸੰ	ਨੁਧਪ-	ਮਗਰ-	ਰਗੁਰਸ		
ਭਾਸਸਸ	ਲਿਸਸਸ	ਭਲੂੰ	ਭਲੇ	ਨਾਸਵਸ	ਡਾਸਸਸ	ਲਸਈਸ	ਐਸਸਸ	ਕਿਸਸਸ	ਸੁਸਸਸ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ- ਨੁਸ ਨੁਧੁਪੁ ਰ- ਰਗਮਪ ਮਗਰ- ਰਗੁਰਸ

2) ਸਰਨੁਸ ਧੁਨੁਰ- ਰਗਮਪ ਮਨੁਧਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਰਗੁਰਸ

1) ਸਰਸਰਨੁਸਰਗ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ ਰਗਰਗਮਪਰਗ ਮਨੁਧਪਮਪਮਗ ਮਪਮਪਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੰਰੰਸੰਨਸੰਨੁਧ ਪਧਪਧਨੁਧਪਧ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ

2) ਪਧਮਪਮਗਰਗ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ ਧਨੁਪਧਮਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਗੁ ਰਸਨਸੰਧਨੁਰੰਗੰ ਰੰਸੰਨਸੰਨੁਧਪਧ ਮਪਮਗਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁਰਸਨੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੨)

ਗੁਰ ਪੀਰਾਂ ਕੀ ਚਾਕਰੀ ਮਹਾਂ ਕਰੜੀ ਸੁਖ ਸਾਰੁ।। ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਆਪਣੀ ਤਿਸੁ ਲਾਏ ਹੇਤ ਪਿਆਰੁ।। ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵੈ ਲਗਿਆ ਭਉਜਲੁ ਤਰੇ ਸੰਸਾਰੁ।। ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਇਸੀ ਅੰਤਰਿ ਬਿਬੇਕ ਬੀਚਾਰੁ।। ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਈਐ ਸਭੁ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣਹਾਰੁ।।੧੬।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਾਕਰੀ-ਸੇਵਾ। ਕਰੜੀ-ਔਖੀ। ਸਾਰੁ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ। ਹੇਤ-ਪ੍ਰੇਮ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ-ਮਨ-ਇੱਛਤ। ਪਾਇਸੀ-ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏਂਗਾ। ਬਿਬੇਕ ਬੀਚਾਰੁ-ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪਰਖ ਦੀ ਸੂਝ। ਨਿਵਾਰਣਹਾਰੁ-ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।

www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁ	S	ਰ	ਧੀ	S	ਰਾਂ	ਕੀ	S	S	ਚਾ	ਕ	ਰੀ
ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਰ	ਰ	ਰਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਮ	S	ਹਾਂ	ਕ	ਰ	ਸ਼ੀ	ਸੁS	S	ਖ	S	ਸਾS	ਰੁS
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਨ	ਦ	ਰਿ	ਕ	ਰੇ	S	ਜਿ	S	ਸੁ	ਆ	ਪ	ਟੀ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਤਿ	S	ਸੁS	ਲਾS	S	ਏ	ਹੇ	S	ਤ	ਪਿS	ਆS	ਰੁS
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

1) ਇੱਕ ਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਆਵਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤਕ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯)

ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਆਵੈ।। ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸੁਰਤਿ ਨ ਸਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ।। ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਸਚੁ ਬੀਚਾਰੁ ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ। ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਸਬਦ ਸਪੁੰਨ ਅਘਨ ਕਟਹਿ ਸਭ ਤੇਰੇ।। ਗੁਰੁ ਨਯਣਿ ਬਯਣਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੂ ਕਰਹੁ ਗੁਰੂ ਸਤਿ ਕਵਿ ਨਲ੍ਯ ਕਹਿ।। ਜਿਨਿ ਗੁਰੂ ਨ ਦੇਖਿਅਉ ਨਹੁ ਕੀਅਉ ਤੇ ਅਕਯਥ ਸੰਸਾਰ ਮਹਿ।।੪।।੮।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ- ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਮੁਕਤਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ। ਕਰੁ- ਧਾਰਨ ਕਰ। ਸਬਦ ਸਪੁੰਨ-ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੂਰਾ। ਅਘਨ-ਪਾਪ। ਨਯਣਿ-ਨੇਤ੍ਰ ਵਿੱਚ। ਬਯਣਿ-ਬਚਨ ਵਿੱਚ। ਕਰਹੁ-ਵਸਾਓ। ਸਤਿ-ਸਦਾ-ਥਿਰ। ਕਵਿ ਨਲ੍ਯ-ਨਲ੍ਯ ਕਵੀ। ਨਹੁ-ਨਹੀਂ। ਕੀਅਉ-ਧਾਰਿਆ, ਸਰਨ ਪਿਆ। ਅਕਯਥ-ਨਿਸਫ਼ਲ।

 www.sikhbookclub.com

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਨ਼ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਰਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰS	ਖਿ	S	ਨੁ	ਘੋS	S	ਰੁ	ਐ	ਧਾ	S	ਰੁ	S
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਮ	ਗ	ਰ
ਗੁ	ਰੂ	ਖਿ	S	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਝ	ਨ	ਆS	S	ਵੈ	S
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਖਿ	S	ਨੁ	ਸੁ	ਰ	ਤਿ	ਨ	ਸਿ	S	ਧਿ	S
ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗੁ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਗੁ	ਰੂS	ਖਿ	S	ਨੁ	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਨ	ਪਾ	S	ਵੈS	SS
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਪਧਮਪ ਮਗਾਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਾਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਾਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ ਧ਼ਨ਼ਰ-

SIKHBOOKCLUB.COM

2) ਸਰਨ਼ਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਗੰਮੰਗੰ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ

3) ਪਧਨੁਪ ਧਨੁਪਧ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਗਮ ਰਗੁਰਸ ਨ਼ਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਧਨੁਰੰਧ ਨੁਰੰਧਨੁ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਧ ਪ-ਮਗ ਰਗੁਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਦੂਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ S ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੁਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੬੧)

ਸੰਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਸਿ ਕਿ ਕੀਰਤਿ ਮੈ ਕਹਾਂ।। ਅਰਪੀ ਸਭੁ ਸੀਗਾਰੁ ਏਹੁ ਜੀਉ ਸਭੁ ਦਿਵਾ।। ਆਸ ਪਿਆਸੀ ਸੇਜ ਸੁ ਕੰਤਿ ਵਿਛਾਈਐ।। ਹਰਿਹਾਂ ਮਸਤਕਿ ਹੋਵੈ ਭਾਗੁ ਤ ਸਾਜਨੁ ਪਾਈਐ।।੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੈਸਿ-ਬੈਠਕ। ਅਰਪੀ-ਮੈਂ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਕੰਤਿ-ਕੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ। ਹਰਿਹਾਂ-ਹੇ ਹਰੀ! ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼ੁਸ	ਧ਼	ਨ਼ੁ
							ਹ	ਰਿ	ਹਾਂ	ਮ	ਸS	ਤ	ਕਿ
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਹੋ	S	ਵੈ	ਭਾ	S	ਗੁS	S	ਤ	S	S	ਸਾ	S	ਜ	ਨੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਪਾ	S	ਈ	ਐ	S	S	S							
X					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	-
							ਸੰ	ਤ	S	ਸ	S	ਭਾ	S
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮ
ਮ	ਹਿ	S	ਬੈ	S	ਸਿ	ਕਿ	ਕੀ	S	S	ਰ	SS	ਤਿS	S
ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਮੈ	S	S	ਕ	S	ਹਾਂ	S							
X					2		0			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਰਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਪ ਧਨੁਧਪ ਸੰਨੁਧਪ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਧਪ
ਰਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ

2) ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਧਨੁ ਧਪਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਸੰਨੁਧ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।। ਤਾਰਣ ਤਰਣ ਸਮ੍ਰਥੁ ਕਲਿਜੁਗਿ ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ ਕੇਰੇ।। ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੂਰਉ ਜੋ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ।। ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ ਰਿਦੈ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ।। ਜਉ ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ।।੫।।੯।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਰਣ-ਜਹਾਜ਼। ਸੁਨਤ-ਸੁਣਦਿਆਂ। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਙੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੂਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਪੂਰਉ-ਪੂਰਨ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਉ-ਜੇਕਰ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ- ਰਿੱਧੀ ਤੇ ਸਿੱਧੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਰ	ਗਮ	-ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
ਗੁ	ਙਰੂ	ਙਙ	ਗੁ	ਙ	ਰੂ	ਙ	ਗੁ	ਰੁ	ਕ	ਰੁ	ਮ	ਨ	ਮੇ	ਰੇ
ਰ	ਗਮ	-ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ਼	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਤਾ	ਙਰ	ਙਣ	ਤ	ਰ	ਣ	ਙ	ਸ	ਮ੍	ਬੁ	ਙ	ਕ	ਲਿ	ਜੁ	ਗਿ
ਮ	ਪਨ	-ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਸੁ	ਨਤ	ਙਙ	ਸ	ਮਾ	ਧਿ	ਸ	ਬ	ਦ	ਜਿ	ਸੁ	ਕੇ	ਙ	ਰੇ	ਙ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਪਨੁ	-ਨੁ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਙੁ	ਙਨਿ	ਙਙ	ਦੁ	ਖਨਿ	ਨਾ	ਸੁ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਯਕੁ	ਸੂ	ਙ	ਰਉ	ਙ
ਸੰ	ਰੰਨੁ	-ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਜੋ	ਧਰ	ਙਤ	ਧਿ	ਆ	ਨੁ	ਙ	ਬ	ਸ	ਤ	ਙ	ਤਿ	ਹ	ਨੇ	ਰੇ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸਰਨ਼ਸ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਸਰ ਨ਼ਸਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਸਰ ਨ਼ਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਧਨੁਰੰ- ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

2) ਪਧਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰ- ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰ- ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਧ ਪ-ਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰ-ਰਗੁ ਰਸਨ਼ਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

www.sikhbookclub.com

ਸ਼ਬਦ-'ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ' ਸੂਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੧੫੫੨-੫੩)

ਰਾਗੁ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-੭½ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪ਼ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗੁ	ਰ	ਸਰ	ਰਨੁ	ਨੁਸ	ਧੁਨੁ	ਰ
ਬੀਤ	ਜੈਹੈ	ਬੀਤ	ਜੈS	ਹੈ	ਜਨ	ਮੁਅ	ਕਾਜੁ	ਰੇS	S
ਨੁਨੁ	ਸਸ	ਸਰ	ਨੁਧੁ	ਪੁਪੁ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਧ	ਮਗ	ਰ
ਨਿਸਿ	ਦਿਨੁ	ਸੁਨਿ	ਕੈਪੁ	ਰਾਨ	ਸਮਝ	ਤਨ	ਹਰੇ	ਅਜਾ	ਨ
ਮਪ	ਨਨ	ਸੰਰੰ	ਨੁਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਰ	ਰਗੁ	ਰ-	ਸ
ਕਾਲੁ	ਤਉ	ਪਹੂ	ਚਿਓ	ਆਨਿ	ਕਹਾ	ਜੈਹੈ	ਭਾਜਿ	ਰੇS	S

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਸ	ਥਿ	ਰੁ	ਜੋ	S	ਮਾ	ਨਿ	ਓ	ਦੇ	ਹ	S
ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਨੁਨੁ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੋ	ਤਉ	S	ਤੇ	S	ਰਉ	ਹੋ	ਇ	ਹੈ	ਖੇ	ਹ	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਕਿ	ਉ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਕੋ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਲੇ	ਹਿ	S
ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਨਿ	S	ਲਾ	S	ਜ	S	ਰੇ	S
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	-	ਪ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਰਾ	S	ਮ	S	ਭ	ਗ	ਤਿ	S	ਹੀ	S	ਏ	ਆ	S	ਨਿ
ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	-	ਰੰ	-	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਛਾ	S	ਡਿ	S	ਦੇ	S	ਤੈ	S	ਮ	ਨ	ਕੋ	ਮਾ	S	ਨੁ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਜ	S	ਨ	S	ਇS	S	ਹ	ਬS	ਖਾ	ਨਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਜ	S	ਗ	S	ਮ	S	ਹਿ	S	ਬਿ	ਰਾ	ਜੁ	ਰੇS	S	S
x		0		2		3		4			5		

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਨੁ ਧਪਮਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸ

2) ਧਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸ

3) ਰਗਮਪ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਨਸੰਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸ

1) | ਸਰ ਸਨੁ ਸਸ ਧੁਨੁ ਰ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
| ਬੀS ਤਬੀ S ਤ ਬੀS ਤ | ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) | ਮਗ ਰਗੁ ਰਮ ਗਰ ਗੁਰ ਮਗ ਰਗੁ ਰ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ
| ਬੀਤ ਜੈS ਹੈਬੀ ਤਜੈ Sਹੈ ਬੀਤ ਜੈS ਹੈ | ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ੨੭ ਪਉੜੀ ੧੫ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਦਾਤਾ ਓਹੁ ਨ ਮੰਗੀਐ, ਫਿਰਿ ਮੰਗਣਿ ਜਾਈਐ। ਹੋਛਾ ਸਾਹੁ ਨ ਕੀਚਈ, ਫਿਰਿ ਪਛੋਤਾਈਐ। ਸਾਹਿਬੁ ਓਹੁ ਨ ਸੇਵੀਐ, ਜਮ ਡੰਡੁ ਸਹਾਈਐ। ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਨ ਕਟਈ, ਓਹੁ ਵੈਦੁ ਨ ਲਾਈਐ। ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ, ਕਿਉਂ ਤੀਰਥਿ ਨਾਈਐ। ਪੀਰ ਮੁਰੀਦਾਂ ਪਿਰਹੜੀ, ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ।।੧੫।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੋਛਾ-ਥੋੜ-ਦਿਲਾ। ਕੀਚਈ-ਬਣਾਈਏ। ਪਛੋਤਾਈਐ-ਪਛਤਾਉਣਾ। ਡੰਡੁ- ਸਜ਼ਾ (ਜਮ ਦਾ ਡੰਡਾ)। ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ-ਖੋਟੀ ਬੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਮੈਲ। ਪੀਰ ਮੁਰੀਦਾਂ-ਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿਖ। ਪਿਰਹੜੀ-ਪ੍ਰੀਤੀ। ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ-ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਅ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

SIKHBOOKCLUB.COM

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ
											ਦਾ	S	ਤਾ	S	S
ਪ	-	ਪ	ਧ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	ਰ	ਸ
ਓ	S	ਹੁ	S	ਨ	S	ਮੰ	ਗੀ	ਐ	S	S	ਫਿ	S	ਰਿ	S	S
ਨੁ	ਧੁ	ਪੁ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ					
ਮੰ	ਗ	ਣਿ	S	ਜਾ	S	ਈ	S	ਐ	S	S					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨ	-	-
											ਹੋ	S	ਛਾ	S	S
ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	-	ਧ
ਸਾ	S	ਹੁ	S	ਨ	S	ਕੀ	ਚ	ਈ	S	S	ਫਿ	S	ਰਿ	S	S
ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	-	ਸ					
ਪ	S	ਛੋ	S	ਤਾ	S	ਈ	S	ਐ	S	S					
x				2				0				3			

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ।

ਦੀਪਕ ਪਤੰਗ ਅਲਿ ਕਮਲ, ਸਲਿਲ ਮੀਨ, ਚਕਈ ਚਕੋਰ ਮ੍ਰਿਗ, ਰਵਿ ਸਸਿ ਨਾਦ ਹੈ।। ਪ੍ਰੀਤਿ ਇਕ -ਅੰਗੀ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ, ਨਹੀਂ ਸੰਗੀ ਕੋਊ, ਸਬੈ ਦੁਖਦਾਈ, ਨ ਸਹਾਈ ਅੰਤਿ ਆਦਿ ਹੈ।। ਜੀਵਤ ਨ ਸਾਧ ਸੰਗ, ਮੂਏ ਨ ਪਰਮ ਗਤਿ, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੈ।। ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਪਾਇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਇਆ-ਨਿਧਾਨ ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਸੁਖ ਫਲ ਬਿਸਮਾਦ ਹੈ।।੩੨੧।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਪਕ-ਦੀਵੇ (ਦੀ ਜੋਤੀ)। ਅਲਿ-ਭੌਰਾ। ਸਲਿਲ-ਪਾਣੀ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਚਕਈ ਰਵਿ-ਚਕਵੀ ਦੀ ਸੂਰਜ ਨਾਲ। ਚਕੋਰ ਸਸਿ-ਚਕੋਰ ਦੀ ਚੰਦਰਮਾ ਨਾਲ। ਮ੍ਰਿਗ ਨਾਦ-ਹਿਰਨ ਦੀ ਘੰਡੇ ਹੇੜੇ ਦੀ ਧੁਨੀ ਨਾਲ। ਬਹੁ ਰੰਗੀ-ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰੀ (ਦੁਖਦਾਈ)। ਨਹੀਂ ਸੰਗੀ-ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਪਰਮ ਗਤਿ-ਮੋਖ ਪਦਵੀ। ਗਿਆਨ-ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼। ਦਇਆ ਨਿਧਾਨ-ਦਇਆ ਦੇ ਭੰਡਾਰ। ਬਿਸਮਾਦ-ਅਲੌਕਿਕ, ਅਸਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮਮ	ਮ	ਪ	ਧਧ	ਮਮ	ਗ	ਰ
ਮਾ	ਨ	ਸ	ਜਨ	ਮੁ	ਪਾ	ਇ	ਸ੍ਰੀ	ਗੁ	ਰ	ਦਇ	ਆਨਿ	ਧਾ	ਨ
ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਨਿ	ਸੁ	ਖ	ਫ	ਲ	ਬਿਸ	ਮਾ	ਦ	ਹੈ	ऽ
x			2				0			3			

SIKHBOOKCLUB.COM

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਦੀ	ਪ	ਕ	ਪ	ਤੰ	ਗ	ऽ	ਅਲਿ	ਕਮ	ਲऽ	ਸ	ਲਿਲ	ਮੀ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਚਕ	ਈ	ਚ	ਕੋ	ਰ	ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਰਵਿ	ਸ	ਸਿ	ਨਾ	ਦ	ਹੈ	ऽ
x			2				0			3			

ਗ਼ਜ਼ਲ-੨ (ਦੀਵਾਨਿ ਗੋਯਾ) ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ

(ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ)

ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦਰ ਕਮੰਦੇ ਆਂ ਪਰੀ ਰੁਖ਼ਸਾਰਿ ਮਾ।। ਹਰ ਦੋ ਆਲਮ ਕੀਮਤੇ ਯਕ ਤਾਰਿ ਮੂਏ ਯਾਰਿ ਮਾ।।
(ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ (ਧਰਮ ਤੇ ਧਨ) ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਰੋਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਕ ਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਨ ਹਨ।)

ਮਾ ਨਮੇ ਆਰੇਮ ਤਾਬੇ ਗ਼ਮਜ਼ਏ ਮਿਯਗਾਨਿ ਊ।। ਯੱਕ ਨਿਗਾਹੇ ਜਾਂ ਫ਼ਿਜ਼ਾਇਸ਼ ਬਸ ਬਵਦ ਦਰਕਾਰਿ ਮਾ।।
(ਮੈਂ ਉਸ ਮਸਤ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਾਬ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਮੇਹਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਨਿਗਾਹ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦ ਬਖ਼ਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।)

ਗਾਹਿ ਸੂਫ਼ੀ, ਗਾਹਿ ਜ਼ਾਹਿਦ, ਗਾਹਿ ਕਲੰਦਰ ਮੇ ਸ਼ਵਦ।। ਰੰਗਹਾਏ ਮੁਖ਼ਤਲਿਫ਼ ਦਾਰਦ ਬੁਤੇ ਅੱਯਾਰਿ ਮਾ।।
(ਕਦੇ ਤਿਆਗੀ ਸਾਧੂ ਕਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਤੇ ਕਦੇ ਇਕਾਂਤੀ ਹੋ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਮਿਤਰ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਭੇਸ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਕਦਰ ਲਾਲੇ ਊ ਬਜੁਜ਼ ਆਸ਼ਿਕ ਨਦਾਨਦ ਹੇਚ ਕਸ।। ਕੀਮਤੇ ਯਾਕੂਤ ਦਾਨਦ ਚਸ਼ਮਿ ਗੌਹਰ ਬਾਰਿ ਮਾ।।
(ਹੀਰੇ ਦੀ ਕਦਰ ਉਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਸੁੱਚੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਡੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।)

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਹਰ ਨਫ਼ਸ 'ਗੋਯਾ' ਬਯਾਦੇ ਨਰਗਸੇ ਮਖ਼ਮੂਰਿ ਊ।। ਬਾਦਾ ਹਾਏ ਸ਼ੌਕ ਮੇ ਨੋਸ਼ਦ ਦਿਲੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਿ ਮਾ।।
(ਹਰ ਸੁਆਸ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਸਤ ਨਰਗਸੀ ਅੱਖਾਂ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਚਤੁਰ ਮਨ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦੁ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ਹ	ਰ	ਦੋ	ਆ	ऽ	ਲ	ਮ
ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਧ	-	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਦ	ਰ	ऽ	ਕ	ਮੰ	ਦੇ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਮ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਆਂ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਯਕ	ਤਾ	ਰਿ	ਮੂ	ऽ	ਏ	ऽ
ਰਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	-
ਰੁਖ਼	ਸਾ	ਰਿ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਯਾ	ऽ	ਰਿ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ
x			2		3		x			2		3	

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਨਖ ਸਿਖ ਲਉ ਸਗਲ ਅੰਗ ਰੋਮ ਰੋਮ ਕਰਿ, ਕਾਟਿ ਕਾਟਿ ਸਿਖਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਰ ਵਾਰੀਐ। ਅਗਨਿ ਜਲਾਇ, ਫੁਨਿ ਪੀਸਨ ਪਸਾਇ ਤਾਂਹਿ, ਲੈ ਉਡੈ ਪਵਨ ਹੁਇ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀਐ। ਜਤ ਕਤ ਸਿਖ ਪਗ ਧਰੈ ਗੁਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਾਤ, ਤਾਹੂ ਤਾਹੂ ਮਾਰਗ ਮੈ ਭਸਮ ਕੋ ਡਾਰੀਐ। ਤਿਹ ਪਦ ਪਾਦਕ ਚਰਨ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਰਹੈ, ਦਇਆ ਕੈ ਦਇਆਲ ਮੋਹਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੀਐ।।੬੭੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਖ ਸਿਖ-ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਹੁੰਆਂ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੱਕ। ਰੋਮ-ਵਾਲ। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਪੀਸਨ-ਚੱਕੀ। ਪਵਨ-ਵਾਯੂ। ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀਐ-ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਗੁਰ ਪੰਥ-ਗੁਰੂ ਦਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਰਸਤਾ। ਪ੍ਰਾਤ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ। ਮਾਰਗ-ਰਸਤਾ। ਪਦ-ਪੈਰ। ਪਾਦਕ-ਚਲਣ ਵਾਲੇ। ਪਤਿਤ-ਪਾਪੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਤਿਹ	ਪऽ	ਦ	ਪਾऽ	ਦ	ਕ	ਨਖ	ਸਿ	ਖ	ਲਉ	ਸ	ਗਲ
ਨੁਸ	ਧ਼	ਨੁਧ਼	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਧ
ਚਰ	ਨ	ਲਿਵ	ਲਾਗੀ	ਰ	ਹੈ	ਅੰਗ	ਰੋ	ਮ	ਰੋਮ	ਕ	ਰਿ
ਰਗ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪਧ	ਗਗ	ਮ
ਦਇ	ਆ	ਕੈ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਕਾਟਿ	ਕਾ	ਟਿ	ਸਿऽ	ਖਨ	ਕੇ
ਮਮ	ਪਪ	ਧ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਰਰ	ਗ	ਮਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੋਹਿ	ਪਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾਰੀ	ਐ	ਚਰ	ਨ	ਪਰ	ਵਾऽ	ਰੀ	ਐ
x			0			x			0		

Dilip Chandra Vedi

SANGEET MAHA-MAHOPADHYAY, MAHTAB-E-MOSIQI (SANGEET SUDHAKAR),
SANGEET SHRUNGAAR GAYANCHARYA, ETC., ETC.
Teacher of International Repute
Producer Emeritus of All India Radio & T. V. (Retd.)
GOVT. OF INDIA, NEW DELHI

1, Ram Kishore Road, Civil Lines (Behind Indraprastha College), Delhi 110 054

Date : 14—8—1991

(1) राग मारु की संक्षिप्त स्वरूप

प — नि — ध पम पमग— पधप ग— गरे गरेस
स म ग—म पधनिसं, निसं निधप — मं पधनि—
धनिसं— नि धपम पमग—.

14.8.91

दोनों 'मध्यम' दोनों 'धैवत' तथा दोनों निषाद का प्रयोग है।

SIKHBOOKCLUB.COM

(2) देव गांधारी टोड़ी मे दोनों गांधार व दोनों धैवत लगाये जाते है।

"रे नि सरगम, मप धनिसं — निसं निधप, मप — ग — रे — स."

14 . 8.91

ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਵੇਦੀ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ
ਫਿਰ ਇਹ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।
(ਲੇਖਕ)

 www.sikhbookclub.com